

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202186

UNIVERSAL
LIBRARY

K349.547

K4 494

V46 V

Part I

Part II

સુજા સુજા

- 9 MAR 1951

વૈદ્ય સુજા

સુજા સુજા

સુજા સુજા

104

A. Parekh 104
13 Com (SY)

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. K349.547 v46V ^{Vol. I, Pt. II} Accession No K4494

Author మోరార్జీ దేస్

Title శ్రీ విష్ణు భక్తిరాజ్ మహామూర్తి . 1945-

This book should be returned on or before the date last marked below

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲಾ

ಸಂಖ್ಯೆ—೧೫

|| ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಸ್ತೋತ್ರಂ ||

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣಂ.

(ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮೂಲ, ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆಗಳೊಡನೆ)

ಪ್ರಥಮಖಂಡ—ಎರಡನೆಯಭಾಗ.

ಅನುವಾದಕ

ಚಾಮರಾಜನಗರದ ವೆಂಕಟರಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರೀ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್

೧೯೪೫

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಈ ಪುರಾಣವು ಸ್ವಧನು ಸಂಪುಟದ ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿರುವ ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ವಾಚಕರು ಈಗಾಗಲೇ ಓದಿರುವರಷ್ಟೆ ' ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ನಯ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಈ ಸಂಪುಟವು ಆರಂಭವಾಗಿ ಪುರೂರವಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಸರೋವರನಾಗಿ ಉರ್ವರಿಯೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಕಥೆಯೊಡನೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು.

ಈ ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತಾರಾತ್ಮಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದು ಶೃತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ತೀರ್ಥಾಟನ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು ನಾಲ್ಕು ನಯ ನಾನವನ್ನು ನಡೆದಿರುವುದು ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಾರಸಂಗ್ರಹವೆಲ್ಲವೂ ನಾನಾವುರಾಣರಾಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಸುಲಭ ಸ್ಥಳಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ವೇದ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯವು ಈ ಪುರಾಣರೂಪದಿಂದ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ರಾಮಾಯಣವು ಅನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ ಇವನ್ನು ತ್ರೀತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುಷಿಗನು ರಚಿಸಿದರು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ಕಲಿಯುಗದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಈ ಪುರಾಣಲೇಖನ ಕಾಲವನ್ನೂ ಈ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಈ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಯಾವುದು ಕನಿಷ್ಠವೆಂದು, ವಿವರಿಸುವುದಾದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೋರುವುದು ಹೇಳಬಹುದು ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ನವರಸಗಳನ್ನೂ ವಾಲ್ಮೀಕಿಮುಷಿಗನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರಾದರೆ ಈ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರು ನವರಸಗಳನ್ನು ಲಲಿತ ಸಕಲ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾರವನ್ನೂ ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸುಲಭ ಸ್ಥಳಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು ರಾಮಾಯಣವು ಗಾಯತ್ರೀ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೇದೋಪಬಂಧಿತವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಈ ಪುರಾಣವು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರೀತೀಹಾಸಗಳ ಸಾರವನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸಿದ ವೇದವು ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಂಜೆ ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ರಹಸ್ಯಗಳೂ, ಭೂಗೋಳ ಖಗೋಳಗಳ ವಿಚಿತ್ರಗತಿಗಳೂ, ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಸಂಚಾರ ಕ್ರಮವೂ, ಗ್ರಹಶಾಂತಿಕರ್ಮಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ವ್ರತಯಕಾಲಗಳಲ್ಲಾಗುವ ಪ್ರಸಂಚ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಕರ್ಮಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ

ಗತಿಯೂ, ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರುವುವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯೂ ಇದರಲ್ಲಿ
 ರ್ಪವಯಂಗಮವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು ವೇನರಾಜ ಪೃಥ್ವರಾಜರ ಅತ್ಯಾ-
 ಕ್ಷರೈಕರವಾದ ಚರಿತ್ರಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುವು ಮನುಷ್ಯನು ವಾಸಕೂಸದಿಂದ
 ಉದ್ಭೂತನಾಗಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಈ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಿನ್ನತ
 ವಾಗಿದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣನಾ ಭಾಗಗಳನ್ನೋದಿದರೆ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ
 ಹರಿದುಹೋಗುವುದು (ಅಂದರೆ ಆನಂದಾರ್ತಗಳು ಉದುರುವುವೆಂದು ಭಾವ) ಈ
 ಆನಂದವನ್ನು ನಾನು ಗ್ರಂಥಾನುವಾದನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ

ಪುರೂಷವನ ಕಥಾಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಒರುವ ಮೋಹದ ಪರಾಕಾಷ್ಠವನ-
 ಯನ್ನೂ, ಮೋಹದ (ಅಜ್ಞಾನದ) ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಅವಸ್ಥ-
 ಯನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರು-
 ಗಳೂ, ಋಷಿಗಳ ಗೋತ್ರ ಪ್ರಸರಣ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಅನರಿಚಿತವಾದುವು
 ಗಳಾದಾಗ್ಯೂ ಕೊಂಕಣ, ಗುರ್ಜರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಔತ್ತ-
 ರೇಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದ ಅಲ್ಲದ
 ಈ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರೂ, ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ-
 ಕಾರರೂ, ಇತರ ಮಹಾಕವಿಗಳೂ, ಪ್ರವಾಣಗ್ರಂಥವನ್ನಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥ-
 ಗಳಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿದಾರೆ ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಮಾನವಾದುದರೆ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು
 ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕೈಗನ್ನಡಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕೋಶವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು
 ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಇಂತಹ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಕನ್ನಡ
 ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರನಾಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶನಟ್ಟಿರುವ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ
 ರವರ ಸದುದ್ದೇಶವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲೆಂದೂ, ಇಂತಹ ಗ್ರಂಥರತ್ನಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿ
 ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಯು ವಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳಗಲೆಂದೂ, ಭಗ-
 ವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಶ್ರಮ,
 ಮೈಸೂರು,
 ತಾರಣ ಸಂ|| ಪೌಷಾಸಿತ ಪಂಚಮೀ

ಚಾ. ವೆಂಕಟರಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿ,
 ಅನುವಾದಕ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಪ್ರಸಂಗ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಯುಗಾದಿ ಯುಗಾಂತೈ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಿಯ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಗಳಿಂದ ಉಚಿತ ಮೂರು ವರ್ಣಾಶ್ರಮದ ಜನರ
ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ನಡೆದು, ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಉಳಿದ ಮೂರು
ಜಾತಿಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಾಗ, ಪರಾಶರ
ಪುತ್ರರಾದ ವೇದವ್ಯಾಸರಿಂದ ಪಂಚಮುನೇಂದವೆನಿಸಿದ ಮಹಾ
ಭಾರತವು ಸ್ವಕಟವಾದ ವೃತ್ತಾಂತ, ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಿಂದ ಸ್ವಕವ
ವಾದ ರಾಮಾಯಣ ವೃತ್ತಾಂತ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾನಾ ಅವತಾರ
ಗಳ ಯೋಜನೆಯೇ, ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣತಾರವಾಗಿ ಅದರಿಂದ
ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಕಾರ್ಯವಿವರಣೆ

1-11

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಮನ್ವಂತರಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಾ ಬಂದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮನ್ವಂತ
ರದ ಧರ್ಮಗಳು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು,
ಇಂದ್ರನೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ ವಾಸಮಾಡುವರು, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ) ಕುಲ
ಸರ್ವತಗಳ ವಿನಾಶ ಉಂಟಾದ ಸಕಲ ಭೂಲೋಕವೂ ಪ್ರಳಯ
ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಆಗ ಭೂಮಾತೆಯ ಗರ್ಭ
ದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಕಲ ಜಂತು (ಪ್ರಾಣಿ) ಬೀಜ (ಮ್ರಾಣ)
ಗಳನ್ನೂ ಜಗನ್ಮಾತೆಯು ಒಂದು ಹಡಗಿನ ರೂಪವನ್ನಾಳುತ್ತಾ
ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಆ ಪ್ರಾಣಬೀಜ ವರ್ಗದೊಡನೆ
ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂತರಾಧಿಸತಿಯನ್ನೂ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ತುಂಬಿ
ಕೊಂಡು ಜಲದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವಳು, ಆ ಹಡಗನ್ನು ಭಗವಾನ್
ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಎರಡು ಕೊಂಬುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಮಿಸಿನ ಶರೀರ
ವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನೆರಡು ಕೊಂಬುಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಹಡಗ

ನೈತ್ತಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದ ಒಡಕ್ಕೆ ಹೋಗು
ನನು. ಆಗ ಆ ಸರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಗಳುವರು, ಆ ಹಡಗನ್ನು
ಹಿಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗುವನು

11-16

ಎಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಭೂಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಇಂತು ಪ್ರಳಯಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿರುವಲ್ಲಿ
ಸಪ್ತಸೂರ್ಯರಿಂದ ದಗ್ಧವಾದ ಸಕಲ ಜೀವಜಗದೂ ಜನ
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವುವು, ಆಗ ರುದ್ರತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ
ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರೂ ನಾರಹೊಂದುವರು, ಆಗ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ
ಜಲಮಯವಾದಾಗ ವರಮಾತ್ಮನು ವಾಯುವನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹ
ದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಯುಗಗಳವರಿಗೂ
ಸಮುದ್ರದಲ್ಲೇ ಮಲಗಿಬಿಡುವನು, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಹ
ಆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಯುಗ ಕಳೆಯುವವರೆಗೆ ತಾನೂ ಸಹ
ಪ್ರಳಯಜಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದು, ಆ ಕಾಲವು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಮೇಲ
ಕ್ಕೆದ್ದು, ಪುನಃ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವನು, ಸ್ತುತಿಯೊಂದು
ಕಲ್ಪ (ಪ್ರಳಯ) ದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವೇ ೧೬ ನವಯು
ತ್ತಿರುವುದು

16-20

ಎಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಆ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಅವಸ್ಥೆಯೆಂತಿರುವುದಂಬ ವಿಚಾರ

20-24

ಎಪ್ಪತ್ತೊಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಆರೀತಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಒಂದೇ ಎಳೆಮಗುವಿನಂತೆ ಆಲ
ದಲೆಯ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ
ಕೊಂಡು ಆಟವನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವನು, ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಮಗು
ವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅದರ ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು, ಮೂರು
ಲೋಕವನ್ನೂ ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಈಚೆಗೆ
ಬಂದು, ಯುಗಸಹಸ್ರ ಪರ್ಮಂತವಾಗಿ ಜಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ
ನೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತ.

24-30

ಎಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಹೀಗೆ ಕಲ್ಪಾಂತರವು ಕಳೆದು ಹೋದಮೇಲೆ, ಬಾಲರೂಪಿಯಾದ
ಗಿದ್ದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅಸಿರುದ್ವರೂಪನಾಗಿ ಸ್ವತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವನು,
ಆ ಅಸಿರುದ್ವರನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ (ಬ್ರಹ್ಮ)ನ
ಉತ್ಪತ್ತಿ

30-37

ಎಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಪುನಃ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ನಿಚಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ಕಾಲ
ಗತಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರಸಿಗಿ ದೇಳು
ವರು, ಮತ್ತು ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನ ಅಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ಮಯ
(ಸುಧರ್ಮ) ಸಭೆಯು ಅರ್ಜುನನು ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಹೋದ ಮೇಲೆ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹಿಮಾಲಯವರ್ವ
ತಕ್ಕೆ ಹೂರಬುಹೋಗುವ ವೃತ್ತಾಂತ

37-42

ಎಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೆಂದಾರಂಭವಾಗಿ ಕಲ್ಪಾಂತರವಾಗಿ ನ ಕಾಲ
ಸ್ವರೂಪವರ್ಣನೆ, ಆ ಕಾಲದೇವತಾದಿಗಳ ಕದನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಮನ್ವಂತರ ಸುದೃಢ್ಯವರ್ಣನೆ

42-49

ಎಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಕೃತಾದಿಯುಗಳ ಅಭಿಮಾನದೇವತೆಗಳು, ಪ್ರಭವಾದಿ ಷಷ್ಠಿ ಸಂವತ್ಸರಗಳು,
ಆಯಾಯ ವರ್ಷದ ಗುರುಚಾರದಿಂದಂಟಾದ ಹಸ್ತೆ
ರಡು ರಾಶ್ಯಾಧಿಸತಿಗಳು ಕೊಡುವ ಫಲಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರಫಲ,
ವರ್ಷಫಲ, ಸಂವತ್ಸರಾಧಿಸತಿಗಳ ಫಲ, ಗ್ರಹಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆ
ಯೂ, ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

49-61

ಎಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅಯನಗಳೂ, ರೂಪಗಳೂ, ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ ತಿಥಿಕರಣಗಳೂ, ಅವುಗಳ
ದೇವತೆಗಳೂ, ಕರಣಾನಯನ ಪ್ರಕಾರ ಹೋರೆ, ಗುಳಿಕೆ
ಮುಂತಾದ ನೇಳೆ (ರಾಹು, ಗುಳಿಕೆ ಕಾಲಗಳು) ಗಳೂ, ಮುಹೂರ್ತಗಳೂ,
ಅವುಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳೂ, ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರ

ಪುನಃಸಂಖ್ಯೆ

ಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಇವುಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವ ಸಮಯಗಳೂ, ಅದರ
ರಿಂದಾಗುವ ಫಲಗಳೂ ಸಹ ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ

61-75

ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಲಗ್ನಗಳೂ, ಅವುಗಳ ದೇವತೆಗಳೂ, ಹೋರ, ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ, ನವಾಂಶ,
ತ್ರಿಂಶಾಂಶ ರಾಶೀಶ್ವರರುಗಳ ವಿವರಣೆ

75-79

ಎಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ, ದಿವಸಗಳ ಶುಭಾಶುಭ ಸರಿಜ್ಞಾನ ನಿರ್ವಚನ

79-91

ಎಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ-ಪೀಡಿತ ದಿಕ್ಕುಗಳ ವಿವರಣೆ ಗ್ರಹಯುದ್ಧ, ಗ್ರಹಸಮಾ
ಗಮ, ಉಚ್ಚನೀಚ, ಪಿತೃ-ಗೃಹಸ್ಥ, ಪರಾಜಿತ ಗ್ರಹಗಳ ಸ್ವಸ್ಥ
ದಿಕ್ಪ್ರೀಡನ ವಿವರ

91-95

ಎಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಜನ್ಮಾಶ್ರಿತ ಚಂದ್ರಾದಿ-ನಕ್ಷತ್ರ, ನವ-ಷಟ್-ತ್ರಿನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಶುಭಾ
ಶುಭ ಸರಿಜ್ಞಾನ ವಿಚಾರ

95-99

ಎಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅಶ್ವಿನಿಯೇ ಮುಂತಾದ ನಕ್ಷತ್ರ, ತಾರಾಸಂಖ್ಯಾಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ, ಮತ್ತು
ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲಾದಿಗಳ ವರ್ಣನ

99-104

ಎಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಜನ್ಮಕರ್ಮ ಸಂಘಾತಕ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ವೈಶಾಂಕಿಕಾಭಿಷೇಕ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಪೀಡಿತವಾಗಿರಲಾಗಿ ಆಯಾಯ ಗ್ರಹಗಳ ಗೋ
ಮುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಆಯಾಯ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು
ಪೂಜಮಾಡುವ ಕ್ರಮ.

103-106

ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವ ವಿಧಿಗಳು

106-110

ತೊಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಆಯಾಯ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನಾನಮಾಡಿಸುವ
ಪದಿಗಳು

110-115

ತೊಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಪೂಜಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಬೇಕಾದ ವೇದಿಕೆಯ ಕ್ರಮ,
ಅದರ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅಗ್ನಿಪೂಜಾಕ್ರಮಗಳು, ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ
ಮಾಡುವ ಹೂವುಗಳು, ಪೂರ್ವತಂತ್ರ ಉತ್ತರತಂತ್ರಗಳ
ಪದಿಗಳು

115-131

ತೊಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ವಂಚಗವ್ಯದಿಂದ ಮಂಡಲಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವ ಕ್ರಮ, ಜೀವಾವಾಹನ
ಗ್ರಹಪೂಜಾದಿಗಳ ಕಥನ

131-138

ತೊಂಭತ್ತನಾಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಸಮಸ್ತ ಗ್ರಹಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮಂಡಲವಿಧಿ ಮಧ್ಯ
ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕಾದ ಧ್ರುವಮಂಡಲದ ವಿವರಣೆ, ಗ್ರಹ
ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳು

138-147

ತೊಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಧ್ರುವ, ಆಕಾಶ, ಅನಂತ, ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರ
ಗಳು

147-165

ತೊಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳು

165-170

ತೊಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ, ದಿಗ್ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ಬೇರೆ
ಬೇರೆ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳ ವಿವರಣೆ, ಧ್ವಜ, ಆಭರಣ, ಪುಷ್ಪ
ಪೂಜಾದಿಗಳ ಕ್ರಮಗಳು

170-174

ತೊಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ಧೂಪದ್ರವ್ಯ,
ದೀಪಾರಾಧನೆಗಳು

174-178

ತೊಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಧೃತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಸದಾರ್ಥ
ಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಂಗತಿ.

178-184

ನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಧೃತಸ್ಥಾನ ನಿವಿಷ್ಟದೇವತೆಗಳ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ವಾನೀಯ
ದ್ರವ್ಯಗಳು

184-187

ನೂರೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ತತ್ತದ್ವೇವತೆಗಳ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕಾದ ಹೋಮ ದ್ರವ್ಯಗಳು

187-191

ನೂರರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳ ಹೋಮದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೋಮಮಾಡು
ವಾಗ ಹೇಗೆಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರಗಳು

191-196

ನೂರಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ತತ್ತದ್ವೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲು ದಕ್ಷಿಣಯಜ್ಞೇಷ್ಟ ಕೊಡ
ಬೇಕೆಂಬ ವಿವರಣೆ

196-201

ನೂರನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಗ್ರಹಶಾಂತಿ-ಸಂಪಂಧಪಾದ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಾ ಆದಮೇಲೆ ಪುರೋಹಿತನು
ಯಜಮಾನನ ಕೈಗೆ ಸ್ತುತಿಸರ (ಕಂಕಣ) ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ
ಆರ್ಪಣೆಮಾಡುವ ಆರ್ಪಣದ ಕ್ರಮ

201-204

ನೂರೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಗ್ರಹಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆಗುವ ಫಲಗಳು

204-209

ನೂರಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ವಿಗೋಚಶಾಸ್ತ್ರ, ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ, ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರವು, ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ
ಅನತಾರ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅದರ
ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ವಿವರಣೆ ಆ ಧ್ರುವಮಂಡ
ಲದ ಕೆಳಗಡೆ ಕಾಣುವ ಸಪ್ತರ್ಷಿನಕ್ಷತ್ರ, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ನಕ್ಷತ್ರ
ಚಕ್ರ, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಶನಿ-ಕುಜ-ಸೂರ್ಯ-
ಬುಧ-ಚಂದ್ರರುಗಳ ಸ್ಥಿತಿ, ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣ ಗತಿಯುಳ್ಳ
ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಕ್ರಮದ ವಿವರಣೆ, ನವಗ್ರಹಗಳ ಆತ್ಮಾತ್ಮಯೋಗಕರವಾದ
ಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಂಸಾರದ
ಅವನ ಹಂಡತಿ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದು,
ಅವನ ಹುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳುಗಳ ವೃತ್ತಾಂತ, ಛಾಯಾ
ವರ್ಣಿ ವೃತ್ತಾಂತ, ಅಪ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳು ಕುದುರೆಯ ಮುಖ
ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು, ರೇವಂತಾಷ್ಟ್ರ ವೃತ್ತಾಂತ, ರೇವಂತ ಪೂಜೆ
ಯಿಂದಾದುವ ಮನುಷ್ಯಗಳು

200-231

ನೂರರೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅಸುರರು, ಸುರರು, ಶಿತ್ಯಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಗಳ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ
ವಿವರಣೆ, ಸಂಧ್ಯೋವಾಸನ ಕಾರಣವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ
ಮನುಷ್ಯರಾದ್ದ ಗಂಧರ್ವಾದಿ ವಿವಿಧ ಸೃಷ್ಟಿ-ಕಥನ, ಪೂರ್ವಕ
ವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಮಾನುಷ್ಯನ ತತ್ಪರನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾ
ದ್ಯುತ್ಯಮ ರೋಕಗಳಲ್ಲಿನ ವಾಸವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ದೆಯೆಂಬ
ವೃತ್ತಾಂತ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಜ್ಜರಬಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ದಕ್ಷನ ಮತ್ತು
ಅವನ ಹಂಡತಿಯರ ಕಥೆ, ಅವರ ಪ್ರಜಾಸಂಪದ್ವಿತ್ತಾರ ವಿವ
ರಣೆ, ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಅವನ ಮಗಳಾದ ಸತಿ (ವಾರ್ವತಿ)ಯು
ಕರಯದ ಇದ್ದರೂ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಿರನ್ನಾರ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಾಣ
ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಾಂತ, ಈಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸತ್ತು
ಹೋಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾವ್ಯಥೆಯಿಂದ
ದಕ್ಷನಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ನೀನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿರಲನರ್ಹ
ನಾದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಂದು ಶಾಸಕೊಡುವ ವೃತ್ತಾಂತ
ಗಳು

231-255

ನೂರಂಟಿನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಧ್ರುವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜರುಗಳ ಕಥೆ, ಅವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಸ್ತಿಕನಾದ ವೇನರಾಜನು ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಅದರ್ಮದಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈಷ್ಣವ, ಧರ್ಮದ್ವೇಷವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಸಕಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಂದು ಅವನ ಅಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಹಿತೋಪದೇಶಮಾಡುವರು, ಇಷ್ಟಾದಾಗ್ಯೂ ಧರ್ಮಗಾರನು ವೇನನು ಎಲ್ಲರ ಮಾತನ್ನು ತ್ಯಜಾಕಲು, ಸಕಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸೇರಿ ದೇವದತ್ತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಮಂತ್ರಪೂತ ಜಲವನ್ನವನಮೇಲೆ ಸ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿ ಆ ವೇನನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದು, ಅವನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂತಾದ ಕ ಮಿಶ್ರವಾದ ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಮಧನ (ಕಡೆಮ) ಮಾಡುವರು, ಆಗ ಆ ಕಡದ ತೊಡೆಗಳಿಂದ ನಿಸಾವರಾಜನೂ ಸೃಧುರಾಜನೂ ಹುಟ್ಟುವ ಅದ್ಭುತ ಚರಿತ್ರೆ

255-271

ನೂರೂಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸೃಧುನುಹಾರಾಜನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಒಂದು ವೃಧುವಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ವಟ್ಟಾಭೀಷೇಕ ಮಾಡುವರು, ಪಟ್ಟಾಭೀಷೇಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರಾಜನಾದ ಇಂದ್ರನೂ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳೂ ವೃಧುವಿಗೆ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಭತ್ತಚಾಮರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವೃಧುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವರು, ಸೂತಮಾಗಧರಿಂದ ಸ್ತುತನಾದ ವೃಧುವು ಕರನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ ಆ ಸೂತಮಾಗಧರಿಂದಲಾಗೂ ಅನುಸಮತ್ತು ಮಾಗಧವೆಂಬ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಾಂತ, ತಮಗೆ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ವೃಧ್ವಿ (ಭೂಮಿ) ಯಿಂದ ಸಸ್ಯಾದಿಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಡುವ ವಿಚಾರ, ಭೂಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದ ಹಸುಕರುಗಳ ರೂಪವಂ ಧರಿಸಿದ ದೇವಾದಿದೇವತೆಗಳಿಂದ ದೇಹನ ಮಾಡಿಸು (ಕರಸು) ವ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು, ಪಿತೃವಿರಕ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಇದರಿಂದಾನಂದವಾಗುವ ವಿಚಾರ

271-284

ನೂಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಛೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಜಾಗವಿಲ್ಲದೆ ಬರೀಮರಗಳೇ ಬೆಳೆದು ನರಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವರು, ಆಗ ನೋಮರಾಜಸಿಂಹ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಕಾದ ವೃಕ್ಷರಾಜ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಮಾರಿಷಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವೃಕ್ಷಗಳು ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು, ಅವಳ ಹೂಟ್ಟುಯಲ್ಲ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಈಶ್ವರ ಶಾಪದಿಂದ ಈರೀತಿ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನು ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಮಾನವ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಆರಂಭಿಸುವನು, ಅದು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗದೆ ಹೋಗಲು ವೀರಣಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗಳಾದ ವೀರಣಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿ ಅವಳ ಬಿಸಿರಿಂದ ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತ್ವತ್ತಿ ಮಾಡುವನು, ನಾರದನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮೃತರಾಗುವ ವೃತ್ತಾಂತ, ಆಗ ದಕ್ಷನು ನಾರದನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಡಲು, ಆ ನಾರದನು ಕೂಡ ಕರ್ಕಸನ ಮಗನಾಗಿ ಕುಟ್ಟುವನು ದಕ್ಷನು ಪುನಃ ಅಸ್ವರೂಪಿಯಾಗುವನು ಮಾಡುವನು, ಆಗಲೂ ಶಿವನಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರ ದೋಷದಿಂದ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡದಿರಲು ಪುನಃ ಶಿವಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು ದಕ್ಷನ ವಂಶ ವೃತ್ತಾಂತ

284-292

ನೂರಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಸ್ನಾಯುಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಶಿವನಿಗೆ ಅವಮಾನಮಾಡಿದ್ದ ಸಕಲ ಋಷಿಗಳೂ ಶಿವನಿಂದ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಈ ನೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವರು ಆ ಭೃಗ್ವಂಶಿ ರಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳನೇಕರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅವರ ಪ್ರವರವನ್ನೂ, ಪರಸ್ಪರ ವಿವಾಹಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಡರಾದ ಆ ಸಗೋತ್ರಪ್ರವರರಾದ ಋಷಿಗಳ ವಿವರವನ್ನೂ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು

292-300

ನೂರಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅಂಗಿರಋಷಿಗಳ ವಂಶಸ್ಥರ ಹಸರುಗಳು, ಆ ಅಂಗಿರಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿವಾಹ (ಭಾರದ್ವಾಜ ಗೋತ್ರ) ಮಾಡಿಕೊಡದು

300-310

ನೂರಹದಿನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಆತ್ರೇಯನ ಗೋತ್ರಜರಾದ ಋಷಿಗಳ ಶಾಖಾಪ್ರವರಭೇದಗಳ
ಅನ್ವಯ ಪುತ್ರಿಕಾಪುತ್ರರ ವಂಶ ವರಸ್ಪರ ಅಮೈನಾಹ್ಯತ್ವ
ವ್ರವರಗಳು

310-313

ನೂರಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅತ್ರಿಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ವಂಶದ ವರ್ಣನೆ, ಏಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ತವಸ್ವಿ
ನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು, ಏಶಾಮಿತ್ರ ಗೋತ್ರ
ದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿಮುಹಮಾಡಕೂಡದಾದ ಋಷಿಗೋತ್ರ ವ್ರವರ
ಗಳು

313-317

ನೂರಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಮಾರೀಚ ಕಶ್ಯಪವಂಶದಲ್ಲಿ ಗೋತ್ರಕಾರರಾದ ಋಷಿಗಳ ಹಸರ
ಗಳೂ, ಅವರ ಪ್ರವರಸಂಖ್ಯೆ, ದ್ವಾಪ್ರಯುಷ್ಯಾಯಣ ಗೋತ್ರ
ಲಕ್ಷಣ ಆ ಗೋತ್ರದ ಋಷಿಗಳು

317-322

ನೂರ ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವಸಿಷ್ಠಗೋತ್ರದ ವಂಶಗಳು, ಏಕಾಶೇಯ-ಪ್ರವರ ವರ್ಣನೆ

322-326

ನೂರ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ :—

ವಸಿಷ್ಠರು ನಿಮಿರಾಜನ ಪುರೋಹಿತರು ನಿಮಿಯು ಒಂದರಗ-
ಗೆಯೂ ಎಡಬಿಡದೆ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು ಒಂದು
ಬಾರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ವಸಿಷ್ಠರು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳು-
ತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ನಿಮಿಯು ಪುನಃ ಬಂದು ಈಕ್ಷಣ ಇನ್ನೊಂದು
ಯಜ್ಞಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಪುರೋಹಿತತ್ವಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆ-
ದನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳಯ್ಯ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆಂದು
ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳಿದರು ಆಗ ನಿಮಿಯು ಸ್ವಾಮಿ, ಇದು ಧರ್ಮದ
ಕೆಲಸ. ನಿಮ್ಮ ಕೈಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಪುರೋಹಿತರ ಕೈಯಲ್ಲ
ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಆ ಮಾತು
ಕೇಳಿ ಬಹು ಕೋಪಬಂದು, ಕುಲಪುರೋಹಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೀಯಾ ? ನೀನು

ನಾಯಿ ಎಂದು ಶಾಸಕೋಟ್ಟರು ನೀಮಿಯೂ, ನಿರಪರಾಧಿ
ಯಾದ ನನಗೆ ಶಾಸಕೋಟ್ಟ ನೀನೂ ನಾಯಿ, ಎಂದು ಕೃತಿ
ಶಾವನನ್ನು ವಸಿಸ್ತುನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಇಬ್ಬರ ಹೇಳುವೂ
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು ಆ ಜೀವಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನೊಡನೆ ದೂರು
ಹೇಳಿಕೊಂಡವು ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿಮಗೆ ನೀನು ಮನುಷ್ಯರ
ಹುಟ್ಟಿನ ರೆಪ್ಪೆಗಳಲ್ಲಿರದೂ, ವಸಿಸ್ತುನಿಗೆ ಮಿತ್ರವರಣಮುಷಿಯು
ಮಗನಾಗಿ ವಸಿಸ್ತುನಂಬ ಹಸರಿನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದೂ ವರ
ಕೊಡಲು, ವಸಿಸ್ತುನು ಮಿತ್ರವರಣಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ನಾರದರ
ತಂಗಿ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನನಾಡಿಕೊಂಡು ರಕ್ತಿಯುಷಿಯನ್ನು
ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುವನು ವಸಿಸ್ತುನ ಹಿರೀಮಗನೇ ಶಕ್ತಿ
ಶಕ್ತಿಯ ಮಗನೇ ವರಾಹರ ವರಾಶಧರ ಮಗನೇ ವ್ಯಾಸ
ಮಹರ್ಷಿ ಆ ವ್ಯಾಸರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ, ನೀಲ, ರಕ್ತ, ಶ್ವೇತ, ಗೌರ,
ದುಮ್ರ, ವರಾಶರರೆಂದೂ ಬಹು ವಿಧವುಂಟು ಇವರಲ್ಲಾ
ತ್ಯಾಜ್ಯವೇಯರು ಸರಸ್ವರ ವಿವಾಹವಿಲ್ಲ

320-334

ನೂರ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅಗಸ್ತ್ಯರವಂಶ ಪ್ರವರಗಳು--ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ಕೃತು, ಅಗಸ್ತ್ಯ,
ರಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ವಂಶದವರು

334-337

ನೂರ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅರುಂಧತಿಯು ಪ್ರಸವ ವೃತ್ತಾಂತ ವರ್ಣನ

337-341

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಕರ್ಯವಂಶವರ್ಣನೆ, ಅನಿತ್ಯನು ಶುತ್ಪತ್ತಿ

341-343

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಕೃಷ್ಣನು ನೃಪರಾಹರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕೃತನನ್ನು ವಧೆಮಾ
ಡುವುದು, ಬಲಿಯ ದಾನದಲ್ಲಿ ಮೂರುಹೆಜ್ಜೆ ದಾನ ಬೇಡು
ವುದು, ಬಾಣಾಸುರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಸಹಿತನಾದ ರುದ್ರ
ನನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು

343-346

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ನುಯಾತಾರಕಿಂಬ ವೃತ್ಯರಿಂದ ಜಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ
ಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಅವರ
ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ಆ ಅಗ್ನಿಯು
ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಡುವು
ದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡುವನು

346-350

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದೇವಗುರುವು ವಾಯುಸ್ತುತಿ
ಮಾಡುವನು

350-353

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅಗ್ನಿವಾಯುಗಳಿಂದ ನರಾಜಿತರಾದ ಸಕಲ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಮಾತಾಳಕ್ಕೆ
ಓಡಿಹೋಗಿ ಅನಿತುಕೊಳ್ಳುವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲನೇಮಿಯು
ಇವರ ಬನ್ನತಟ್ಟಿ ಪುನಃ ದೇವತಗಳದರಿಗೆ ಕರತಂದು ಅವರನ್ನು
ನೋಲಿಸಿ ತಾನು ಶ್ರೋತೃಕೇರವನಾದುದಲ್ಲದೆ, ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ
ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಸಹ ಆಕ್ರಮಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ
ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹತ್ತರಕ್ಕೆ ಓರುವನು

353-356

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಕಾಲನೇಮಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟವು ನಿವಾತಮಾಡಿ
ಬ್ರಹ್ಮಸಿಂದ ಸ್ತುತನಾಗಿ ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅವರವರ
ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ತಸ್ವಿಹೋಗಿದ್ದ ಹವಿರ್ಭಾಗಾದಿಗಳು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪುನಃ ಮೂರಕುವಂತೆ ಅಸ್ತಿಕಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿ
ಸುವನು

356-363

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತಾಳಕ್ಕೆ ತುಳಿದು ವಿಷ್ಣುವು ಬಂಧಿಸಿರು
ವುದರಿಂದ ವೃತ್ಯರು ಕುಸಿತರಾಗಿ, ಭೂಲೋಕವೆಲ್ಲೆಡೆಯ
ಲ್ಲಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಧ್ವಂಸ
ಮಾಡುತ್ತ ಒರಲು, ದೇವತೆಗಳು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದಂತಾಗಲು, ಅವ

ರಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು
ಪಿಷ್ಕಾತವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾ
ವಿಷ್ಣುವು ವರಾಹರೂಪಧಾರಣಮಾಡಿ ಸಾತಾಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಪೃಥ್ವಿ
ರೇಖೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ, ತನ್ನ ವರಮಂತ್ರವಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ
ಭಕ್ತಿಗೆ ಮಜ್ಜೆ ಅವನುಗೆ ಚರಜೀವಿತ್ವವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನಲ್ಲದೆ,
ಅವನ ಮಗ ವಿರೋಚನನಿಗೂ ಸಹ ಕಲ್ಪಾಂತ್ಯದವರಿಗೂ ಒಂದು
ವರವಂತ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ವರಮಂತ್ರವಾದ ಬಲಿಚಕ್ರ
ವರ್ತನ ಸಾವರ್ಣ್ಯ ಕಮಸ್ತಂತರಪು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಇಂದ್ರನು
ಒಂದು ನುಭವಿಸುವಂತ ವರವ್ರದಾನಮಾಡಿ, ಅವನ ಮಗ
ಪಾಣಾಸುರನು ತನಗೆ ಪಿರೋಪನಾದ ಕೆಸಕೆನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ
ದ್ವಿಗುಣ್ಯ ಅದನ್ನು ಮವಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಆ ಪರಮಪ್ರವ
ನನ್ನು ಸಹಿಸದ ಸೀನೂ ಸಹ ಚರಂಜೀವಿಯಾಗಿರದನುಗ್ರ
ಹಿಸುವನು.

368-369

ಸೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ದಿವ್ಯದೇವಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ (ದೃತ್ಯರು) ಹತರಾದುದನ್ನು
ನೋಡಿ ವೈಷ್ಣವಾಕ್ರಾಂತಿವಾಗಿ, ತನ್ನ ಗಂದನನ್ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು
ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಬಿಟ್ಟು ಮಗನನ್ನು
ಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಅದರಂತೆ ಕಶ್ಯಪಮುನಿಯು
ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮತ್ತೆ
ಮೂರನೆಯದಿನ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ವರವರ್ಷ ಬಹು
ನಯಮದಿಂದ ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಹೂಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿರುವ
ಗರ್ಭವು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುವನಂದು
ಹೇಳಿ, ತಾನು ಒಮ್ಮೂಲಯವ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿಹೋಗಿ
ಗುವನು.

ಇಂದ್ರನು ಮುಂದೆ ತನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಶತ್ರುವು ದಿವ್ಯ ಹೂಪ್ಪೆ
ಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವನಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನಿಂತು, ನಯಮದಿಂದ
ದಿವ್ಯ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ
ಅವಳ ಅಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ವಡಿದು, ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶುಶ್ರೂಷೆ
ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅವಳು ಹಗಲಿರುಳು ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವಾ

ಮುತ್ತಿದ್ದದನ್ನು ನೋಡಿ ಅರುಚಿದೋಷವು ತಪ್ಪಿತೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹೊಕ್ಕು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗರ್ಭವನ್ನು ಏಳುತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಆ ಏಳು ತುಂಡನ್ನೂ ಪುನಃ ಏಳೇಳು ತುಂಡುಮಾಡಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಾಗಿ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತು ತುಂಡುಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಎಲ್ಲಾ ತುಂಡುಗಳೂ ನೋಪಿಸಿಂದ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಲು “ಮಾರುದಃ” (ಅಳಬೇಡಿ) ಎಂದು ಅವತಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಎಲ್ಲ (೪-) ಕ್ಯೂ ಮರುದ್ದೀವತೆಗಳೆಂದು ಹಸರಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಳಿಕ ದಿತಿಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಆ ಮರುದ್ಧಣಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಮಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಾಸವಾದವನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

369-376

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ದನು ಮತ್ತು ಸುಮಿಕೆಯರ ಕೊಬ್ಬಯ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತತಗಳ ಪ್ರಸಂಗವನರವಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರ ಮತ್ತು ಅನ್ನರಸ್ಸುಗಳ ಹಸರುಗಳು, ಅವರು ಹುಟ್ಟಿದಬಗೆ, ಕದ್ರುವಿನ ಸಂತತ ಕಥನ, ಅಸುಲ್ಯಾ ಸಿಮಾಣ, ಅವಳನ್ನು ಕಾಪಿಸಿದ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ವೈಷಣ (ಮರ್ಫಿಯು) ಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವೃತ್ತಾಂತ

376-385

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಒಂದಿಕ್ಕಾತ್ರನುದಲ್ಲ ನರನಾರಾಯಣರು ತಮಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಅಪರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿಸಿ ಕಾಮನಶರನ್ನು ೧ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾ ಬೋಧಿಸಿ ಸುಷುಪ್ತಿಯರಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಅನ್ನರನಾಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒರುವರು. ನಾರಾಯಣನು ಅವರ ಮನೋಭಾವವನ್ನಂತೂ ಅವರನ್ನು ನಾಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶೋಚಿಸಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೊಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಒರೆದು ೨ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿ ಈಚೆಗೆ ಹೋದನು. ಅವಳ ಉರ್ವರ (ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹುಡುಗಿ) ಅವಳ ಉರ್ವರನ್ನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಆ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಅವರಾಂಗನೆಯರೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಓಟಹಾಕುವರು.

385-391

ನೂರ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ :-

ಇದೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರದ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಯುದ್ಧವ್ರಸಕ್ತವಾಗಲು, ಆಗ ಪುರೂರವಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಆ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಉಪಕಾರಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಜಯಶೀಲನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು, ಆ ಪುರೂರವನನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಆದರಿಸಿದನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯ ಮೇಳವು ನಡೆಯಿತು ಉರ್ವಶಿಗೆ ಪುರೂರವನಲ್ಲುಂಟಾದ ಮೋಹ ಶಾಪಾದಿಕಥನ

391-398

ನೂರ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ :-

ಪುರೂರವನು ನರಸಿಕೊಂಡು ಉರ್ವಶಿ-ರಂಭಿಯರು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಸಂಧಿಸಿ ಅವರವರಿಗೆ ಮಾತುಕಥೆಗಳು ನಡೆಯುವುವು ಆಗ ನಾರದನು ಉರ್ವಶಿಗೆ ಪುರೂರವನೊಡನೆ ಕೆಲವು ನಿಯಮದೊಡನೆ ವಾಸವಾಗಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವನು ಅದರಂತೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ರಂಭಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪುರೂರವನೊಡನೆ ಸೇರಿದ ಉರ್ವಶಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಗರದ ವರ್ಣನೆ

398-405

ನೂರ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ :-

ಉಪವನದಲ್ಲಿ ರಂಭೋರ್ವಶಿಯರ ವಿನೋದ ಸಲ್ಲಾವ ಉಪವನವರ್ಣನೆ

405-412

ನೂರ ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ :-

ಉರ್ವಶಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡಿದ್ದ ಪುರೂರವನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಲಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸಖನೊಡನೆ ಸಲ್ಲಾಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಂಭಿಯು ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಪುರೂರವನಿಗೆ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ನಾರದರು ಹೇಳಿರುವ ನಿಬಂಧನೆಗಳೊಡನೆ ಸುಖಪಡುತ್ತಿರಬಹುದೆನಲು ಧೋರೆಯು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು ಆ ಬಳಿಕ ರಂಭಿಗೆ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಆಕೆಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುವನು. ಈ ರಂಭಿ ಕುಬೇರನ ಸೊಸೆ, ನಲಕೂಬರನ

ಪ್ರೇಮದ ಹೆಂಡತಿ ಆದುದರಿಂದ ಪುರೂರವನಿಂದ ಬಹುಮಾನಿತ
ಳಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವಳು
ಆ ಬಳಿಕ ಪುರೂರವೇರ್ವತಿಯರು ರತಿಕೇಳಿಯಾಡುವ ವೈಖರೀ
ವರ್ಣನೆ

+12-424

ನೂರ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ :-

ಉರ್ವಶೀ ಪುರೂರವರು ಮನಸ್ಸುಬಂದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು
ಬಂದಬಂದಹಾಗೆ ಸಂಭೋಗಮಾಡುವ ನೃತ್ಯಾಂತ ಈ
ಸುಖಸಂಭೋಗ ಫಲವಾಗಿ ಆಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಐದು
ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುವರು ಗಂಧರ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರು
ಸಭೆಸೇರಿ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಭೂಲೋಕದಿಂದ ತಮ್ಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡುವರು

424-428

ನೂರ ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಉಗ್ರಸೇನನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನು ಪುರೂರವನ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗಮಾಡು
ವನು ಆ ಕೂಡಲೆ ಉರ್ವಶಿಯು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಪುರೂರ
ವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗುವಳು ಉರ್ವಶೀಪಿರಹೆ
ದಿಂದ ಪುರೂರವನು ಪ್ರಲಾಪಮಾಡುವ ಹೃದಯಭೇದಕವಾದ
ವರ್ಣನೆ (ಇದರ ಪೂರ್ಣಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ
ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಾ ಓದಿನೋಡಿರಿ)

428-442

ನೂರ ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪುರೂರವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ಉರ್ವಶಿ ಪಿರಹವೇದನೆ
ಯಿಂದ ಸಂಕಟವಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾರದರು ಬಹು
ಕನಿಕರಗೊಂಡವರಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಪುರೂರವನ
ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವನು ಆಗ
ಆ ಉರ್ವಶಿಯು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪುರೂ
ರವನ ಸಂಗಡ ಮಲಗಿದ್ದುಹೋಗುವಾಗ, ನೀನು ಗಂಧರ್ವರನ್ನಾ
ರಾಧಿಸಿದರೆ ಅವರು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವರೆಂದು
ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋಗುವಳು ಉರ್ವಶಿಯ
ಸಲಹೆಯಂತೆ ಪುರೂರವನು ಒಂದುವರ್ಷ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಕುರಿತು

ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು (ಧ್ಯಾನ) ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಗಂಧರ್ವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನಾರದರನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪುರೂರವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಡುವರು (ಈ ಕಥಾಭಾಗವು ವಿಷಯಸೂಚಿಕಾವೃತ್ತಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಹು ಎತ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಬರದರೆ, ಈ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯೇ ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವಾಗುವುದಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೇ ಒರೆದಿರುವೆನು ವಾಚಕರು ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಓದಿ ತೃಪ್ತಿಪಡೆಯಲಿ)

442-451

ನೂರ ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಪುರೂರವನು ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ವರವಂ ಪಡೆದು ತಾನೂ ಸಹ ಗಂಧರ್ವನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಏನುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅವರಿಂದ ಪಡೆದು ಅವರು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಂತೆ ಅಶ್ವಮೇಧ, ವಾಜನೇಯ, ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮ, ಅತಿರಾತ್ರವೇ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನುಹಾಕೃತು ಕೃತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಇವನೇ ಏಕಸಾಮ್ರಾಟ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದ ಬಹುಕಾಲ ಸುಖವನ್ನು ಪಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವಲೋಕದಿಂದ ಬಂದ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ, ಊರ್ವಶೀ ಸಹಿತನಾಗಿ ಸದೇಹನಾಗಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೆರವನು

451-459

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾವುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಭಾಗದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಪರಿಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಚತುಃಸಪ್ತ ತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಯದೇತದುಕ್ತಂ ರಾಮಸ್ಯ ವರುಣೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ |

ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ತು ಮೇ ಜಾತಸ್ಸಂಶಯೋ ಭೃಗುನಂದನ

|| ೧ ||

ಅಸ್ಮಿಸ್ತು ಭಾರತೇ ವರ್ಷೇ ಪರಿಕ್ಷೀಣೇ ಯುಗೇ ತಥಾ |

ಅನಸ್ಮಾ ಯಾ ಭವೇದ್ಭ್ರೂಂಸ್ತನ್ಮೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ

|| ೨ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಯುಗೇಯುಗೇ ಪರಿಕ್ಷೀಣೇ ವರ್ಷೇಯಾದವ ಭಾರತೇ |

ಸಂಗ್ರಾಮೇಣ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಸ್ರಾಯೋ ವರ್ಣೋತ್ತಮಾ ಜನಾಃ

|| ೩ ||

ಎಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ವಜ್ರಭೂವಾಲಕನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ವರುಣನಿಂದ ಯಾವ ಈ ಕಾಲಗತಿ ಸರಿಮಾಣವು ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಸಂಶಯವುಂಟಾಗಿದೆ ಈ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯುಗವು ಯಾವಾಗ ಕ್ಷೀಣತೆಯನ್ನೈದುವುದೋ ಆಗ ಎಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯು ಸಂಭವಿಸುವದೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು

೨. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಈ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯುಗಯುಗದಲ್ಲೂ ಕ್ಷೀಣತೆಯೊದಗಿದಾಗ ಪ್ರಾಯಶಃ ಉತ್ತಮ ವರ್ಣಾರ್ತಮದ ಜನರು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಮಡಿದುಹೋಗುತ್ತಾರೆ

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಅಸ್ಮಾಚ್ಚ ತುರ್ಯುಗಾದ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯದತೀತಂ ಯುಗತ್ರಯಂ |

ತೇಷ್ವಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಭೃಗುನಂದನ

|| ೪ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಅಸೀತ್ಪತಯುಗಸ್ಯಾಂತೇ ವಿಸ್ತಾಣಾಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯೈಸ್ಸಹ |

ವೈಶ್ಯಾನಾಂ ಚ ಸಶೂದ್ರಾಣಾಂ ಯುದ್ಧಂ ಪರಮದಾರುಣಂ

|| ೫ ||

ವರ್ಣತ್ರಯಂ ತತ್ರ ರಣೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯೈರ್ವಿನಿಸಾತಿತಂ |

(ತತಶ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕೇಚಿತ್ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನೇವಮಬ್ರುವನ್

|| ೬ ||

ಅಲ್ಪೈರ್ಭವದ್ಭಿಃ ಕಾರ್ಯೇಣ ವಯಂ ಕೇನ ವಿನಿರ್ಜಿತಾಃ |)

ತಾನಬ್ರುವನ್ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಸ್ಸತ್ಯಸಂಗರಾಃ

|| ೭ ||

ಏಕೋಽಸ್ಮಾಕಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತೇನಾನೀರಿತಿ ವಿಶ್ರುತಃ |

ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಕುಶಲೋ ವಯಂ ತಸ್ಯ ಮತೇ ಸ್ಥಿತಾಃ

|| ೮ ||

೪. ವಜ್ರಭೂವಾಲಕನು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ :- ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ! ಈ ನಾಲ್ಕನೇ ಯುಗವಾದ ಕಲಿಯುಗಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಯಾವ ಮೂರು ಯುಗಗಳು ಕಳೆದುಹೋದುವೋ ಆ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಲವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ

೫ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಕೃತಯುಗದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೊಡನೆಯೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ವೈಶ್ಯ ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರೊಡನೆಯೂ ಬಹಳ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವೊಡಗಿತು

೬-೮ ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಂದ ಉಳಿದ ಮೂರು ವರ್ಣದ ಜನರೂ ನಾಶಹೊಂದಿದರು. ಆಗ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು “ ಎಲೈ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೀ ! ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪಮಂದಿ ಇರುತ್ತೀರಿ ಇಂಥಾ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ನಾವು ಏತರಿಂದ ವಿಜಿತರಾದೆವು ? ಇದರ ಕಾರಣವೇನು ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಹೇಳಿ

ಭವತಾಂ ಬಹುಚಿತ್ತತ್ವಾದ್ಯಯಂ ತಸ್ಮಾತ್ಪದೇಪದೇ ।

ಜಯಾನೋ ವಿಪುಲಂ ಸೈನ್ಯಂ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ

॥ ೯ ॥

ಕ್ಷತ್ರಿಯೈರೇವನುಕ್ತಾಸ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ಸಂತತವ್ರತಾಃ ।

ಶಶಾಂಕಂ ಶರಣಂ ಜಗ್ಮದ್ವಿಜೇಶಂ ಸೋಮನುಂಜಸಾ

॥ ೧೦ ॥

ಸ ತಾನುನಾಚ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸೋಮೋ ರಾಜಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾನ್ ।

ಪ್ರಯಾಗೇ ಭಾರ್ಗವೋ ವಿದ್ವಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸಂತತವ್ರತಃ

॥ ೧೧ ॥

ಶೂರ ಇತ್ಯೇವ ನಿಖ್ಯಾತೋ ನಿತ್ಯಂ ವಸತಿ ಧಾರ್ಮಿಕಃ ।

ಪ್ರಮತಿನಾಮ ತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಪುತ್ರೋ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಃ

॥ ೧೨ ॥

ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಕುಶಲೋ ಧನುರ್ವೇದಪರಾಯಣಃ ।

ವಿಷ್ಣುರ್ಮಾನುಷ್ಯಮಾಪನ್ನೋ ಯುಷ್ಮತ್ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ

॥ ೧೩ ॥

ದರು “ ಸ್ವಾಮಿ! ದ್ವಿಜರೇ! ನಮಗೆ ಒಬ್ಬ ನಾನಾಧರ್ಮಿಯಾದಾನೆ ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅವನ ಹೆಸರು ನೇನಾನಿಯೆಂದು ಆತನು ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿನೂ ತನ್ನ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಂಡು, ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದೆವು

೯-೧೦ ನೀವೆಲ್ಲರೂಬಹುಚಂಚಲಚಿತ್ತರಾದುದರಿಂದಲೂ,ನಾವುಒಬ್ಬನಅಧೀನ ದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಬಲ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಜಯಿಸಿದೆವು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆನಲು ಆ ಕೂಡಲೆ ನಿಯಮಶಾಲಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದ್ವಿಜರಾಜನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮರೆಯುಕ್ಕು ತಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು

೧೧-೧೪ ಆಗ ಚಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು ಅದೇನಂದರ -- ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಭೃಗುಗೋತ್ರೋತ್ತಮನಾದ, ಸಂಯತ ಚಿತ್ತನಾದ ಶೂರನೆಂಬ, ಧಾರ್ಮಿಕನೂ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿರುವನು. ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸಿಯಾದ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಕುಶಲನೂ, ಧನುರ್ವೇದ ಪರಾಯಣನೂ ಆದ ಪ್ರಮತಿ ಯೆಂಬ ಮಗನಿರುವನು ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿರುವ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ಕೃಷ್ಣಾಜನ

ಕೃತ್ವಾ ಸೇನಾವ್ರಣೇತಾರಂ ತಂ ತು ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಧ್ವಜಂ ।
ನಿರ್ಮರ್ಯಾದಾನ್ರಣೇ ಸರ್ವಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂಸ್ತಾನ್ವಿಜೇಷ್ಯಥ ॥ ೧೪ ॥

ಸೋಮಸ್ಯ ವಚನಂ ಸರ್ವೈರೇವಮುಕ್ತೈರ್ದ್ವಿಜೈಃ ಕೃತಂ ।
ಪ್ರಾಯಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಹೀನೋಯಂ ಲಘ್ವೀ ವಸುಮತೀ ಕೃತಾ ॥ ೧೫ ॥

ಅದೌ ಕೃತಾ ಕ್ಷತ್ರಬಲೈರ್ವಿಟ್ಟೋದ್ರದ್ವಿಜವರ್ಜಿತಾ ।
ಏವಂ ಕೃತಯುಗಸ್ಯಾಂತೇ ಯುದ್ಧಮಾಸೀತ್ಸುದಾರುಣಂ ॥ ೧೬ ॥

ತಥಾ ಶ್ರೇತಾಯುಗಸ್ಯಾಂತೇ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಯುದ್ಧಕರ್ಕಶೈಃ ।
ರಾಷ್ಟ್ರಂರಾಷ್ಟ್ರಮಥಾಸಾದ್ಯ ಸಾರ್ಥವಾಸ್ಸಗಣಾ ಹತಾಃ ॥ ೧೭ ॥

ರಾಜಾ ಭೀಮರಥೋ ನಾನು ವಿಷ್ಣುರ್ಮಾನುಷ್ಣರೂಪಧೃಕ್ ।
ದಿವೋದಾಸಾನ್ವಯೇ ಜಾತೋ ನಿಜಘಾನಾಥ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ॥ ೧೮ ॥

ವಕ್ಷೇ ಧ್ವಜಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೀವು ಸೇನಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮರ್ಯಾದೆ ನೀರಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜಯಿಸಿರುವ ಸಕಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲಿರಿ

೧೪ ಚಂದ್ರನಿಂದುಕ್ತನಾದೀನೂತನ್ನು ಆ ಸಕಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ನಡೆಸಿದರು ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ ಬ-ಕ ಈ ಭೂಮಿಯು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಿರಹಿತವಾಗಿ ಹಗುರವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು

೧೫ ಮೊದಲು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸೃಷ್ಟದಿಂದ ವೈಶ್ಯರೂ ಶೂದ್ರರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸೋತುಹೋದರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೃತಯುಗದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು

೧೬ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೇತಾಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲೂ ಸಹ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆದು ರಣಕರ್ಕಶರಾದ ರಕ್ತಸರು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನೇ ಜಯಿಸಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು

೧೭ ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ಭೀಮರಥನೆಂಬ ಧೀರೆಯಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ದಿವೋದಾಸಾನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಸಂಜನಿಸಿ ಸಕಲ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

ಏನಂ ಶ್ರೇತಾಯುಗಸ್ಯಾಂತೇ ಮಹಾವಿಜಯಕಾಂಕ್ಷಿಭಿಃ ।

ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಯುದ್ಧೇ ಕೇಶವೇನ ಚ ತೇ ಹತಾಃ ॥ ೧೯ ॥

ತಥೈವ ದ್ವಾಪರಸ್ಯಾಂತೇ ವಾಸುದೇವಾರ್ಜುನೌ ರಣೇ ।

ಚಕ್ರತುರ್ವಸುಧಾಂ ಲಘ್ವೀಂ ನರನಾರಾಯಣೌ ನೃವ ॥ ೨೦ ॥

ದ್ವಾಪರೇದ್ವಾಪರೇ ರಾಜಂಸ್ತಥೈವ ಮಧುಸೂದನಃ ।

ಏಕಮೇವ ಯಜುರ್ವೇದಂ ಚತುರ್ಧಾ ವ್ಯಭಜತ್ಪುನಃ ॥ ೨೧ ॥

ದ್ವಾಪರೇಸ್ತ್ರಿನ್ಮುಪಾತೀತೇ ವಸಿಷ್ಠಕುಲವರ್ಧನಃ ।

ಪರಾಶರಸುತಶ್ಚ್ರೀಮಾನ್ವಿಷ್ಣುರ್ವೈದ್ಯಸಾಯನಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥ ೨೨ ॥

ಪ್ರಕಾಶೋ ಜನಿತೋ ಯೇನ ಲೋಕೇ ಭಾರತಚಂದ್ರಮಾಃ ।

ಪರೀಕ್ಷಿತುತ್ರಂ ರಾಜ್ಯಸ್ಯಂ ರಾಜಾನಂ ಜನಮೇಜಯಂ ॥ ೨೩ ॥

೧೯-೨೦ ಈ ರೀತಿ ಶ್ರೇತಾಯುಗದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯಶಾಲಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ, ವಿಷ್ಣುರೂಪಧರನಾದ ಕೇಶವನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಸಂಹೃತರಾದಂತೆ, ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಕಡೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರು ನರನಾರಾಯಣ ರೂಪವಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹಮಾಡಿ ಭೂರೂಪದ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಡಿದರು

೨೧-೨೪ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಮಧುಸೂದನನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ಯಜುರ್ವೇದವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದನು ಈಗ ದ್ವಾಪರಯುಗ ಕಳೆದು ಕಲಿಯುಗದಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಾಶರ ಋಷಿಗಳ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೈಶಂಪಾಯನ್ (ವ್ಯಾಸ) ರೂಪನಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅವತಾರ ಮಾಡಿದನು ಯಾವ ಈ ಮಹಾವಿಷ್ಣುರೂಪಿ ವ್ಯಾಸರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತನೆಂಬ ಚಂದ್ರನು ಉದಯವಾದನೋ ಅಂತಹ ಮಹಾಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಸರ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವೈಶಂಪಾಯನ ಮಹರ್ಷಿಯು ಪರೀಕ್ಷಿತ್ಪುತ್ರನಾದ ಜನಮೇಜಯರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ ಈ ಭಾರತವು

ನೈಶಂಸಾಯನ ಇತ್ಯೇವ ಶಿಷ್ಯೋ ವ್ಯಾಸಸ್ಯ ವಿಶ್ರುತಃ ।

ಅಖ್ಯಾಸ್ಯತಿ ಮಹಾಽಖ್ಯಾನಂ ಸರ್ವಪಾಪಭಯಾಪಹಂ

॥ ೨೪ ॥

ಧರ್ಮ ಚಾರ್ಥೇ ಚ ಕಾಮೇ ಚ ಮೋಕ್ಷೇ ಚ ಯದುನಂದನ ।

ಪ್ರದೀಪಭೂತಂ ಸರ್ವತ್ರ ಬುಧಬುದ್ಧಿವಿವರ್ಧನಂ

॥ ೨೫ ॥

ಯತ್ರ ವಿಷ್ಣುಕಥಾ ದೇವ್ಯಾಃ ಶ್ರುತಯಶ್ಚ ಸನಾತನಾಃ ।

ತಚ್ಚೋಕ್ತವ್ಯಂ ಮನುಷ್ಯೇಣ ಪರಂ ಪದಮಭೀಪ್ಸತಾ

॥ ೨೬ ॥

ಭಾರತಾತ್ಪಾರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನರಕಂ ತು ನ ಗಚ್ಛತಿ ।

ನ ಚೇತ್ಸಾದ್ಯದಿ ಭೂಪಾಲ ಮಹಾಪಾತಕಸಂಯುತಃ

॥ ೨೭ ॥

ದಶಭಿಃ ಪಾರಶ್ವೈಃ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಜಗತಃ ಪತೇಃ ।

ಕೇಶವಸ್ಯ ಮಹಾಭಾಗ ನಿರ್ಮಿತಂ ಯೇನ ಭಾರತಂ

॥ ೨೮ ॥

ಮಹಾಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸಕಲ ಪಾಪ ಭಯವನ್ನೂ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡ ತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು

೨೫-೨೬ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾಶಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯು ಕೇಳಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು ಈ ಭಾರತದ ಕಥೆಯು ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದೀಪದಂತಿದೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಇದು ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು, ಈ ಭಾರತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಕಥೆಗಳೂ, ದೇವೀ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳೂ, ಸನಾತನವಾದ ವೇದದ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳೂ ತುಂಬಿವೆ

೨೭-೨೮. ಎಲೈ ವಜ್ರನರಸತಿಯೇ ! ಕೇಳು, ಮಹಾ ವಾಸದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಬಿಡುವಾದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಭಾರತವನ್ನೊಂದುಬಾರಿ ಕೇಳಿದರೆ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಹತ್ತು ಆವೃತ್ತಿ ಭಾರತಸರನ ಅಥವಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದವನು ಪರ ಮಾತ್ಮನ ಪರಮಪದವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು ಯಾವ ವ್ಯಾಸರೂಪಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಭಾರತವಾವುದೆಂದರೆ — ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ ಭಾಗಿಸಿದ ವೇದಗಳೇ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೋ. (ಭಾರತಃ ಸಂಚರ್ಮೋವೇದಃ) ಈ ರೀತಿ ದ್ವೈಪಾಯನ

ವ್ಯಸ್ಯ ನೇದಂ ಚತುರ್ಥಾ ತು ನಿಷ್ಕುಲ್ಪೈಸಾಯನೋ ಮುನಿಃ ।

ಶಿಷ್ಯಾನಧ್ಯಾಪಯಾಮಾಸ ನಾನುತಸ್ತಾನ್ನಿಬೋಧ ಮೇ || ೨೯ ||

ಋಗ್ವೇದಮುಘೈಲಂ ತು ಸಾಮನೇದಂ ತು ಜೈಮಿನಿಂ ।

ಅಥರ್ವಣಂ ಸುಮಂತುಂ ತು ಯಜುರ್ವೇದಂ ಮಹಾಮುನಿಂ || ೩೦ ||

ಅಧ್ಯಾವಯಾಮಾಸ ತದಾ ವೈಶಂಪಾಯನಸಂಜ್ಞಕಂ ।

ವಾಕೋನಾಕೈಂ ಪುರಾಣಂ ಚ ಸೂತಂ ಭಾರತಮೇವ ಚ || ೩೧ ||

ಅಂಗಾನಿ ವೇದಾಶ್ಚತ್ವಾರೋ ಮೀಮಾಂಸಾ ನ್ಯಾಯವಿಸ್ತರಃ ।

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪುರಾಣಂ ಚ ವಿದ್ಯಾಸ್ತೇತಾಶ್ಚ ತುರ್ದಶ || ೩೨ ||

ಶಿಕ್ಷಾ ಕಲ್ಪೋ ವ್ಯಾಕರಣಂ ನಿರುಕ್ತಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಗತಿಂ ।

ಛಂದೋವಿಶೇಷಃ ಷಷ್ಠಶ್ಚ ಷಡಂಗೋ ನೇದ ಉಚ್ಯತೇ || ೩೩ ||

ಸಾಂಖ್ಯಂ ಯೋಗಂ ಪಂಚರಾತ್ರಂ ಶೈವಂ ಪಾಶುಪತಂ ತಥಾ ।

(ವ್ಯಾಸ) ಮುನಿಗಳಿಂದ ಭಾರತರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ವೇದವು (ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ) ಅನರ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಅದರ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು, ಕೇಳು

೩೦-೩೩. ಋಲಮುನಿಗೆ ಋಗ್ವೇದವನ್ನೂ ಜೈಮಿನಿ ಮುನಿಗೆ ಸಾಮವೇದವನ್ನೂ, ಸುಮಂತುಮುನಿಗೆ ಅಥರ್ವಣ ವೇದವನ್ನೂ, ವೈಶಂಪಾಯನ ಮಹಾಮುನಿಗೆ ಯಜುರ್ವೇದವನ್ನೂ, ಶ್ಲೋಕರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಐದನೆಯ ವೇದವೆನಿಸಿದ ಭಾರತವನ್ನು ಸೂತರಿಗೂ ಉನದೇಶಿಸಿದರು ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ವೇದಗಳ ಜತೆಗೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ವೇದಾಂಗಗಳಾದ ಮೀಮಾಂಸ, ನ್ಯಾಯ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು ಇದಲ್ಲದೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಿಧೈಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ವೇದದ ಷಡಂಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ನಿರುಕ್ತ, ಜ್ಯೋತಿಷ, ಕಲ್ಪ, ಇವೇ ಆರು ವೇದಾಂಗಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಕಲಶಿಷ್ಯರಿಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು

ಕೃತಾಂತಪಂಚಕಂ ವಿದ್ಧಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಿಮಾರ್ಗಣೇ || ೩೪ ||

ಸಂಸಾರಕ್ಷಯಹೇತ್ವರ್ಥೇ ಭಾವೋಪಕರಣೇಷು ಚ |
ಸೋತ್ತರಾ ವೈಷ್ಣವಾ ಧರ್ಮಾಸ್ಸಾರಮೇತತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ || ೩೫ ||

ಏತಾನಾನೇನ ಸಕಲೋ ವಿದ್ಯಾಗ್ರಾಮಸ್ತನೇರಿತಃ |
ವಿದ್ಯಾಃ ಪ್ರಶಸ್ತಾಶ್ಚೈತಾಭ್ಯಃ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ || ೩೬ ||

ಯೋಸೌ ವ್ಯಾಸಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯೋಭೂದಾರಣೇಯಃ ಸುತಃ ಶುಕಃ |
ತೇನೈವ ದೇವದೇವೇನ ವಿಷ್ಣುನಾ ವ್ರಭವಿಷ್ಣುನಾ || ೩೭ ||

ಶ್ರೀತಾಯುಗೆ ಚತುರ್ವಿಂಶೇ ಭೃಗುವಂಶೋದ್ಭವೇನ ತು |
ವಾಲ್ಮೀಕಿನಾ ತು ರಚಿತಂ ಸ್ವಮೇವ ಚರಿತಂ ಶುಭಂ || ೩೮ ||

ರಾಮಾಖ್ಯಾನಂ ಮಹಾವುಣ್ಯಂ ಶ್ರೋತ್ವಾಣಾಂ ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಂ |
ವರ್ತಮಾನೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರೇಣೇ ನೃಪತಿಸತ್ತಮ || ೩೯ ||

೩೪ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಸ್ತೇಷಾಣಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ನಾಂಖ್ಯ, ಯೋಗ, ವಾಚರ, ತ್ರೈಕ, ವಾರುನತಾಗಮಗಳು ಕೃತಾಂತ ಪಂಚಕಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ

೩೫ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ ! ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೂ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾವೋಪಕರಣ (ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸಾಯ) ಗಳಿಗೂ ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣವು ನಾರತರಸಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ

೩೬ ಇದುವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಇನ್ನೂ ಮೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ

೩೭-೪೧ ಈ ರೀತಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವಿದ್ಯಾಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸಹ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಯು ಪುತ್ರನಾದ ಶುಕನನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವಾದ ವ್ಯಾಸರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ

ಕಲ್ಮೀ ವಿಷ್ಣುಯಶೋ ನಾಮ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಜಗತ್ಪತಿಃ ।

ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ಸರ್ವಾಸ್ತು ನ್ನೋಚ್ಚಾನ್ವರಬಲಾರ್ದನಃ

॥ ೪೦ ॥

ನ್ಮೋಚ್ಚಾಕ್ರಾಂತಾಂ ವಸುಮತೀಂ ಕೃತ್ವಾ ನ್ನೋಚ್ಚವಿವರ್ಜಿತಾಂ ।

ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ಥಾನಮುವಯಾಸ್ಯತಿ

॥ ೪೧ ॥

ಪ್ರಜಾಸು ಧರ್ಮಯುಕ್ತಾಸು ತತಸ್ಸಂಪತ್ಯತೇ ಕೃತಂ ।

ಇತ್ಯೇವಂ ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಣುರ್ಯುಗೇ ಕ್ಷೀಣೇಽಭಿಜಾಯತೇ

॥ ೪೨ ॥

ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ ನಿತ್ಯಮೇವ ಯದಗದ್ವಹಃ ।

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಸದಸ್ರಾಣಿ ಸಮತೀತಾನ್ಯನೇಕಶಃ

॥ ೪೩ ॥

ಭವಿಷ್ಯತಿ ತಥಾ ತಸ್ಯ ಯೇಷಾಂ ಸಂಖ್ಯಾ ನ ವಿದ್ರತೇ

॥ ೪೪ ॥

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ರಸಿದ್ಧನಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಬೃಹ ಕ ಇವತ್ತನಾಲ್ಕನೇ ಶ್ರೀತಾಯುಗದಲ್ಲಿ
ಭೃಗುವಂಶೋದ್ಭವನಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಯಿಂದ ರಾಮಾಯಣವೆಂಬ ಹಸರಿಸಿಂದ
ರಾಮಾವತಾರ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇ ಮಹಾ ನಿಷ್ಕವು ಬರೆಯಿಸಿ ಲೋಕ
ವ್ರಸಿದ್ಧನಾದುತ್ತಾನೆ ಆ ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಯಾದರೋ ಮಹಾ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದುದು
ದಾಗಿ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕ ವಾಸವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದಾಗಿವೆ ಇಷ್ಟ
ದಮೇಲೆ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಮೀಯಂಬ ಹಸರಿಸಿಂದ ಮಹಾ
ನಿಷ್ಕವು ಅವತರಿಸಿ ಮ್ಲೇಂಭರಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧರ್ಮಮಯವಾದ ಈ
ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಮ್ಲೇಂಭರಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾರಮಾಡಿ ಈ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಹೊಣ
ರೂತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾನಂತರ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ

೪೨-೪೪ ಯಾವಾಗ ಪ್ರಜಗಳು ಧರ್ಮದಲ್ಲಾಗುತ್ತಾರಾಗುತ್ತಾರೋ ಆಗ
ಕೃತಯುಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂತೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಯುಗ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಕ್ಷೀಣ
ವಾಗುತ್ತ ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ, ಭಗವಂತನು ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆ
ಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ರೂಪವಿಂದ ಅವತರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ,
ಇಂಥ ಅವತಾರಗಳು ಇದುವರಿಗೆ ನಾವಿರಾರು ಕಳೆದುಹೋಗಿವೆ ಈಗಲೂ ಆಗುತ್ತಲೇ
ಇವೆ ಇದರ ಲೆಕ್ಕವು ಸಿಗುವಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ

ಏತತ್ತವೋಕ್ತಂ ಹಿ ನರೇಂದ್ರಚಂದ್ರ
ಕ್ಷೀಣೇ ಯುಗೇ ಯದ್ಭವತೀಹ ಲೋಕೇ ।
ಅತಃ ಪರಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ನರಿಷ್ಠ
ಪ್ರಬ್ರೂಹಿ ಕಿಂ ತೇ ಕಥಯಾಮಿ ರಾಜನ್

॥ ೪೫ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಯುಗಾಂತವರ್ಣನೋ ನಾಮ
ಚತುಸ್ಸಪ್ತತಿತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೪೫ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೆ ! ಯುಗಗುಪ್ತ ಪೀಠವಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಏನೇನು ನಡೆಯುವುದೆಂಬುದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಯಾಯಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇನ್ನೇ
ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುತ್ತೆಯೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರನರಸತಿಗೆ
ಹೇಳಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದದ ಯುಗಾಂತವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಎನ್ನತ್ತನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಸಂಚಸಸ್ತು ತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಮನ್ವಂತರೇ ಪರಿಕ್ಷೀಣೇ ಯಾದೃಶೀ ದ್ವಿಜಜಾಯತೇ ।
ಸಮವಸ್ಥಾ ಮಹಾಭಾಗ ತಾದೃಶೀಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಮನುಶ್ಚ ಸಹ ಶಕ್ರೇಣ ದೇವಾಶ್ಚ ಯದುನಂದನ ।
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಪ್ರಸದ್ಯಂತೇ ಪುನರಾವೃತ್ತಿದುರ್ಲಭಂ
ಋಷಯಶ್ಚ ತಥಾ ಸವ್ತ ತತ್ರ ತಿಷ್ಠಂತಿ ತೇ ಸದಾ ।
ಅಧಿಕಾರಂ ವಿನಾ ಸರ್ವೇ ಸದೃಶಾಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ

॥ ೨ ॥

॥ ೩ ॥

ಎಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರ ರಾಜನು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು - ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಯೇ ! ಯುಗಗಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದೊಂದು ಮನ್ವಂತರವೂ ಕಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಚದ ಅವಸ್ಥೆ ಹೇಗಾಗುವುದೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ, ಅದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳು.

೨. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಮನ್ವಂತರವು ಕಳೆದಾಗ ಆ ಮನ್ವಂತರದ ಅಧಿನತಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು ಸಂಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾಗಿ ಮಹರ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ

೩ ಎಲೈ ವಜ್ರ ಭೂಪಾಲಕನೇ ಕೇಳು ಮನುವೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತವಾದ ಶಾರ್ವತ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು

ಮನ್ವಂತರೇ ವರಿಷ್ಠೇಣೇ ದೇವಾ ಮನ್ವಂತರೇಶ್ವರಾಃ ।

ಮಹರ್ಲೋಕಮಥಾಸಾದ್ಯ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಗತಕಲ್ಮಷಾಃ

॥ ೪ ॥

ಭೂತಲಂ ಸಕಲಂ ವಜ್ರ ತೋಯರೂಪೀ ಮಹೇಶ್ವರಃ ।

ಊರ್ಮಿಮಾಲೀ ಮಹಾವೇಗಃ ಸರ್ವಮಾವೃತ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ

॥ ೫ ॥

ಭೂಲೋಕಮಾಶ್ರಿತಂ ಸರ್ವಂ ತಥಾ ನಶ್ಯತಿ ಯಾದವ ।

ನ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ವಿಶ್ರುತಾಃ ಕುಲಸರ್ವತಾಃ

॥ ೬ ॥

ಮಹೇಂದ್ರೋ ಮಲಯಸ್ಸಹ್ಯಃ ಶುಕ್ತಿಮಾನ್ಯಕ್ಷವಾನಸಿ ।

ವಿಂಧ್ಯಶ್ಚ ಸಾರಿಯಾತ್ರಶ್ಚ ಮಾಲ್ಯವಾನ್ಗಂಧಮಾದನಃ

॥ ೭ ॥

ಹಿಮನಾನ್ದೇಮಕೂಟಶ್ಚ ನಿಷಧೋ ನೀಲ ಏವ ಚ ।

ಶ್ವೇತಶ್ಚ ಶೃಂಗವಾನ್ಮೇರುರ್ನ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪರ್ವತಾಃ

॥ ೮ ॥

೪ ಸನ್ತುಷ್ಟಿಗಳೂ ಸಹ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನ ರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ

೫-೬ ಆಗ ಭೂಲೋಕವೆಲ್ಲ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿ ಸ್ವಕಯಕಾಲದ ರುದ್ರನಿಂದ ಅವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮಹಾ ವೇಗವುಳ್ಳ ವ್ರಬಲವಾದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗುವುದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಕಲ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳೂ ಆಗ ಪ್ರಳಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಆದರೆ ಆಗ ಸುಸ್ತು ಸಿದ್ಧವಾದ ಕುಲಸರ್ವತಗಳು ಮಾತ್ರ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ,

ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ

೭-೧೫. ನಾಶವಾಗದೆ ನಿಲ್ಲುವ ಆ ಪರ್ವತಗಳಾವುವೆಂದರೆ — ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಲಯ, ಸಹ್ಯ, ಶುಕ್ತಿಮಾನ್, ಯಕ್ಷಮನ್ತ, ವಿಂಧ್ಯ, ವಾರಿಯಾತ್ರ, ಮಾಲ್ಯವಂತ, ಗಂಧಮಾದನ, ಹಿಮವಂತ, ಹೇಮಕೂಟ, ನಿಷಧ, ನೀಲ, ಶ್ವೇತ, ಶೃಂಗವಂತ, ಮೇರು, ಇವುಗಳು ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಉಳಿದ ಸ್ಥಾನರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ

ಶೇಷಂ ವಿನಶ್ಯತಿ ಜಗತ್ಸಾಂ ವರಂ ಜಂಗಮಂ ಚ ಯತ್ |

ನೌಭೂತ್ವಾ ತು ಸತೀ ದೇವೀ ತದಾ ಯದುಕುಲೋದ್ಭವ || ೯ ||

ಧಾರಯತ್ಯಥ ಬೀಜಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇವಾ ವಿಶೇಷತಃ |

ಭವಿಷ್ಯತ್ ಮನುಸ್ತಸ್ಯಾಂ ಭವಿಷ್ಯಾ ಋಷಯಸ್ತಥಾ || ೧೦ ||

ತಿಷ್ಠಂತಿ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಸಪ್ತ ಯೇ ಪ್ರಥಿತಾ ಭುವಿ |

ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಧರೂಃ ವಿಷ್ಣುಃ ಶೃಂಗೀ ಭೂತ್ವಾ ಜಗತ್ಪತಿಃ || ೧೧ ||

ಅಕರ್ಷತಿ ತು ತಾಂ ನಾನಂ ಸ್ಥಾನಾತ್ಸ್ಥಾನಂ ಸ ಲೀಲಯಾ |

ಕರ್ಷಮಾಣಂ ತು ತಾಂ ನಾನಂ ದೇವದೇವಂ ಜಗತ್ಪತಿಂ || ೧೨ ||

ಸ್ತುವಂತಿ ಋಷಯಃ ಸರ್ವೇ ದಿವ್ಯೈಃ ಕರ್ಮಭಿರಚ್ಯುತಂ |

ಘೂರ್ಣಮಾನಸ್ತಥಾ ಮತ್ಸ್ಯೋ ಜಲವೇಗೋರ್ಮಿಸಂಕುಲೇ || ೧೩ ||

ಪ್ರನಂಚನೆಲ್ಲವೂ ನಾರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಅಂತಹ ಪ್ರವಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗಜ್ಜನ ನಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯು ಒಂದು ಹಡಗಿನಂತೆ ಆಕಾರ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಿಂದಿರುವ ಆ ಸಕಲ (ಕರ್ಮ) ಬೀಜಗಳನ್ನೂ ಆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಎಷ್ಟು ಜೀವರಾಶಿಗಳಿವೆಯೋ, ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಿಡ ಮರ ಹಕ್ಕಿಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಚರಾಚರ ಜೀವಗಳಿವೆಯೋ, ಅವನನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಆ ಮಹಾ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಹುಟ್ಟುಯಲ್ಲ ಆಗ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ ಆ ಹಡಗಿನಲ್ಲೇ ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂತರದ ರಾಜನೂ, ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮುಕ್ತಸಿದ್ಧ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ

ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಾಧೀಶ್ವರನೂ, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ಕಾರಣನೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಮಧುಸೂದನನು, ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯರೂಪದಂತೆ ಆಕಾರ ತಾಳಿ ಎರಡು ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ತಳೆದು ಆ ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಆ ದೇವೀ ನಾವೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಕೊಂಡು ಕೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ದಾಗ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಹಡಗನ್ನು ಇತ್ತಿಂದತ್ತ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಜಾಗದಿಂದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವಯ ಜಲದಲ್ಲೆಳೆದುಕೊಂಡು ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಜಲಕ್ರೇಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ

ಘೂರ್ಣನಾನಾಂ ತು ತಾಂ ನಾನಂ ನಯತ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮಃ ।

ಹಿನಾದ್ರಿಶಿಖರಂ ನಾನಂ ದೇವದೇವೋ ಜಗತ್ಪತಿಃ

॥ ೧೪ ॥

ಮತ್ಸ್ಯಸ್ತದ್ಭಯೋ ಭವತಿ ತೇ ಚ ತಿಷ್ಠಂತಿ ತತ್ರಗಾಃ

॥ ೧೫ ॥

ಕೃತತುಲ್ಯಂ ತದಾ ಕಾಲಂ ತಾವತ್ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಸ್ತೃತಂ ।

ಆಪಸ್ನಾನ್ಯಮಧೋ ಯಾಂತಿ ಯಥಾಪೂರ್ವಂ ನರಾಧಿಪಃ ।

ಖುಷಯಶ್ಚ ಮನುಶ್ಚೈವ ಸರ್ವಂ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇ ತದಾ

॥ ೧೬ ॥

ಗಳಾದ ಋಷಿಗಳು ಆ ಅನಾದಿ-ಮಧ್ಯಾಂತನಾದ ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ (ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದಲೇ ಸ್ತೋತ್ರ ನಡೆಯುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಆಗ ಸ್ತೂಲದೇಹವಿರುವುದಿಲ್ಲ). ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿ ಭಗವಂತನು ಆ ಹಡಗನ್ನು ಬಹು ಕಾಲ ತಿರುಗಿಸಿ, ತೂರಾಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಪಾರಾಡಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಅವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆತ್ತರ್ಪತದ ವಿಹರದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ ಆ ಕೂಡಲೆ ಮತ್ಸ್ಯವು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಹಡಗು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ—ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಾಚಕರು ಹಿಮ್ಮೆತ್ತರ್ಪತನು ಪಾರ್ವತಿಯ ತಂದೆಯೆಂದು, ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಮಗಳು ಮಕ್ಕಳ (ಲೋಕವರಿವಾರ) ಸಮೇತ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಮನನ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಜಗನ್ಮಾತಾಪಿತೃಗಳನ್ನು ನಾವೂ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ತುತಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು —

ವಾಗರ್ಧಾವಿನ ಸಂವೃಕ್ತಾ ವಾಗರ್ಧ ಪ್ರತಿಪತ್ತಯೇ ।

ಜಗತಃಸಿತರೌವಂದೇ ವಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರೌ ॥

ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವಿಡೋಣ

೧೬ ಆಗ ನೀರಿನಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಳುಗಿರುತ್ತವೆ ಆ ಕಾಲವು ಕೃತಯುಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾದುದು. ಆಗ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಜಲಮಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಪೂರ್ವದಂತೆ ಹಡಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದರೆ ಮುಂದಿನ ಮನುವೂ ಸತ್ವಿಗಳೆಂದು ಬಹಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಅವರು ಆಗ ಭಾರವಹಿಸಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪುನಃ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮನ್ವಂತರಾಂತೇ ಜಗತಾಮವಸ್ಥಾ
ಮಯೇರಿತಾ ತೇ ಯದುವ್ಯಂದನಾಥ ।
ಅತಃ ಪರಂಯತ್ನವ ಕೀರ್ತನೀಯಂ
ಸಮಾಸತಸ್ತದ್ವದ ಭೂಮಿಸಾಲ

॥ ೧೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಮನ್ವಂತರವರ್ಣನೋ ನಾಢು
ಪಂಚಸಪ್ತತಿತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

೧೭ ಎಲೈ ವಜ್ರನರನಾಥನೇ ! ನೀನು ಕೇಳಿದ ಸ್ವಕಾರ ಮನ್ವಂತರಗಳ
ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಚದ ಅವಸ್ಥೆ ಹೇಗಿರುವುದೋ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿಯಾಯಿತಷ್ಟೆ ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇನ್ನೇನನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು
ಆತಿ ವಡುತ್ತೀಯೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳು, ಸಂಕಯ ನಡಬೇಡ ಹೀಗೆಂದು ಮಾರ್ಕಂ
ಡೇಯ ಋಷಿಗಳು ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಮನ್ವಂತರವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಎಪ್ಪತ್ತೈದನಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಷಟ್ಪ್ರತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಸ್ಯ ದಿವಸಸ್ಯಾಂತೇ ಯಾದೃಶೀ ದ್ವಿಜ ಜಾಯತೇ |
ಜಗತೋಽಸ್ಯ ಸಮಾವಸ್ಥಾ ತಾದೃಶೀಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ವೃತ್ತೇ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನೇ ರಾಜನ್ಯಲ್ಪಸ್ಯಾಂತೇ ಚತುರ್ದಿಶಂ |
ಉತ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ತದಾ ಘೋರಾ ದಿವಿ ಸಪ್ತ ದಿನಾಕರಾಃ

॥ ೨ ॥

ತೇ ತು ಪೀತ್ವಾ ಜಲಂ ಸರ್ವಂ ಶೋಷಯಂತಿ ಜಗತ್ತಯಂ |
ವಿನಾಶೇ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಯೋಗುಡಸಮಾ ತದಾ

॥ ೩ ॥

ಎಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ವಜ್ರರಾಜನು ವುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ! ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಕಳೆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಅವಸ್ಥೆ ಅದಿಂತಿರುವುದೋ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಯ್ಯ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೇ!

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಕಲ್ಪದ (ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಗಲಿನ) ಕಡೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಿಂದ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ನೀರು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಏಳು ಮಂದಿ ಭಯಂಕರ ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳ ಸೂರ್ಯರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ

೩-೪ ಆ ಸಪ್ತಸೂರ್ಯರೂ ಸಕಲ ಜಲವನ್ನೂ ವಾನಮಾಡಿ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಬತ್ತಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಸಕಲ ಭೂತಗಳೂ ಆಗ ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಭೂಮಿಯು ಕಬ್ಬಿಣದ ಚಂಡಿನಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಕಲ ಜಂತುಗಳ

ಭೂಮಿರ್ಭವತಿ ಭೂಪಾಲ ದಗ್ಧಾಸ್ಸರ್ವೇ ಚ ಜಂತವಃ ।

ನಿನಷ್ಟಕಿಲ್ಬಿಷಾಸ್ಸರ್ವೇ ಜೀವನಮಾತ್ರಾವಶೇಷಕಾಃ

॥ ೪ ॥

ಜನಲೋಕಮುಥಾಸಾದ್ಯ ತತ್ರ ತಿಷ್ಠಂತಿ ನಿರ್ಭಯಾಃ ।

ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುರ್ಮಹಶ್ವೇನ ತದಾ ನಶ್ಯಂತಿ ಸಾರ್ಥವ

॥ ೫ ॥

ಜನಲೋಕಾದಯೋ ಲೋಕಾ ನ ತು ನಶ್ಯಂತಿ ಸಾರ್ಥವ ।

ತತೋಽರ್ಕಾಸ್ತೇ ತು ನಶ್ಯಂತಿ ಸಂಹಿತಾ ರುದ್ರತೇಜಸಾ

॥ ೬ ॥

ಉತ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಮಹಾರೌದ್ರಾಸ್ತತೋ ದಿವಿಚರಾ ಘನಾಃ ।

ಕೇಚಿದಂಜನಪುಂಜಾಭಾಃ ಕೇಚಿದ್ಗಜಕುಲೋಪಮಾಃ

॥ ೭ ॥

ಕೇಚಿತ್ಪುರನರಾಕಾರಾಃ ಕೇಚಿದ್ಧಾರಿದ್ರಸನ್ನಿಭಾಃ ।

ಹರಿತಾಲಾಂಜನಪ್ರಖ್ಯಾಸ್ತಥಾ ಹಿಂಗುಲಿಕಪ್ರಭಾಃ

॥ ೮ ॥

(ಜಲಚರ ಭೂಚರ ಖೇಚರಗಕಿಲ್ಬವುಗಳ) ಗುಂವೂ ಬೆಂದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ದೇವರಹಿತರಾಗಿ ಜೀವ (ಸೂಕ್ಷ್ಮ) ಮಾತ್ರನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾರೆ

೫ ಆಗ ಜೀವರೆಲ್ಲರೂ ಜನಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಆಗ ಭೂಲೋಕ, ಭುವಲೋಕ, ಮಹಲೋಕಗಳು ಮೂರೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ

೬. ಜನಲೋಕ, ತನ್ಮೂಲೋಕ, ಸತ್ಯಲೋಕಗಳೆಂಬ ಆಗ್ನಿ ನಾಶಹೊಂದಲಾರವು ಮತ್ತೇನೆಂದರ ಪ್ರಳಯಕಾಲ ರುದ್ರತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸತ್ತ ಸೂರ್ಯರೂ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾರೆ

೭ ಆಗ್ನಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯ ರುದ್ರರನೇಕರು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವರು ಕಾಡಿಗೆಯ ಬೆಟ್ಟವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವರು ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತಾರೆ

೮ ಕೆಲವರು ಉತ್ತಮ ನಗರಗಳಂತೆಯೂ, ಕೆಲವರು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಂತೆಯೂ ಮತ್ತೆನಿಬರು ನೀಲೀಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ ತೋರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ

ಶುಕಪತ್ರನಿಭಾಃ ಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿನ್ನೀಲೋತ್ಪಲಪ್ರಭಾಃ ।

ವಿದುನ್ಮಾಲಾ ವಿನದ್ಧಾಂಗಾ ಗರ್ಜಂತೋಽಥ ಬಲಾಹಕಾಃ

॥ ೯ ॥

ಆಕ್ರಮ್ಯ ಗಗನಂ ರಾಜನ್ಯೂರಯಂತಿ ಮಹೀತಲಂ ।

ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹಪ್ರತಿಮೈರ್ಧಾರಾಪಾತ್ಯೈಃ ಪುನಃ ಪುನಃ

॥ ೧೦ ॥

ತತಸ್ಸ ಮುದ್ರಾ ಭೂಪಾಲ ವೇಲೋದ್ಭೇದತರಂಗಿಣಿಃ ।

ಛಾದಯಂತಿ ಮಹೀಂ ಸರ್ವಾಂ ದಗ್ಧಾಂ ಸೂರ್ಯಗಭಸ್ತಿಭಿಃ

॥ ೧೧ ॥

ತತಸ್ಸಂವರ್ತಕೋ ವಾಯುರ್ಘನಾನಾರುಜತಿ ಕ್ಷಣಾತ್ ।

ತತೋ ವಾಯುಂ ಸಮಾದಾಯ ಸ್ವಶರೀರೇ ಪಿತಾಮಹಃ

॥ ೧೨ ॥

ಸ್ತಪಿತ್ಯೇಕಾರ್ಣವೇ ಲೋಕೇ ನಷ್ಟಸ್ಥಾವರಜಂಗಮೇ ।

ನಷ್ಟಚಂದ್ರಾರ್ಕವನನೇ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರತಾರಕೇ

॥ ೧೩ ॥

೯-೧೦ ಕೆಲವರು ಗಿಣಿ ಹಸುರಿನಂತೆ, ಕೆಲವರು ಕನ್ನೆದಲೆ ಹೂವಿನ ಕಾಂತಿ ಯಂತೆ, ಹಲವರು ಮಿಂಚಿನ ಮಾಲೆಯಂತೆಯೂ ತೋರುತ್ತಾರೆ ಆಗ ಮೋಡಗಳು ಬಹು ಒಲವಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಭೂಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿಬಿಡುತ್ತವೆ ಆಗ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯು ಗಂಗಾನದಿಯ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಆಕಾರದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ

೧೧ ಕೇಳು ! ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೆ ! ಯಾನಾಗಲೂ ಮೇಲೆ ಮೀರದೆ ಇದ್ದ ಸಮುದ್ರಗಳು ಆ ಕಾಲ ಬಂದಾಗ ಮೇಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿವ ಭಾರಿ ಭಾರಿ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುವುಗಳಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಸಕಲ ಭೂಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಮರೆಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ

೧೨. ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂವರ್ತಕನೆಂಬ ಸುಂಟರಗುಳಿಯು ಮೇಘಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಬೀಸುತ್ತಾ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಆಗ ಆ ಪ್ರಚಂಡವಾಯುವಿನ ಆಮೋಘವನ್ನಡಗಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ

೧೩-೧೪ ಹೀಗೆ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಏಕಾರ್ಣವರೂಪವಾದ ಪುನಃಪಯೋಧಿ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಭುವು ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಾಗಲೀ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರ ತಾರೆಗಳಾಗಲೀ ಒಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಜಗತ್ಪ್ರತಿಯಾದ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನು ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಒಂದುನಾವಿರ ಯುಗಗಳು ನಿಷ್ಪ

ಸುಸ್ವಾ ಯುಗಸಹಸ್ರಂ ತು ದೇವದೇವೋ ಜಗತ್ಪತಿಃ ।

ಪುನರ್ನಿಬುದ್ಧಃ ಕುರುತೇ ಸೃಷ್ಟಿಂ ಪ್ರಾಗ್ಗೃಹ್ಣಿತಾಮಹಃ ॥ ೧೪ ॥

ಸೃಷ್ಟಿಂ ಕರೋತಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಕಲ್ಪೇಕಲ್ಪೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ।

ಪಿತಾಮಹಸ್ಯ ರಾತ್ರ್ಯಂತೇ ತಸ್ಮಾದ್ಧಿ ಸೃಜತಿ ಪ್ರಜಾಃ ॥ ೧೫ ॥

ಜಂತೂನಾಂ ಜನನಾದ್ರಾಜಜನ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ

॥ ೧೬ ॥

ಏತಾವದುಕ್ತಂ ತವ ಭೂಮಿಸಾಲ ।

ಕಲ್ಪೇ ಗತೇ ಯದ್ಭವತೀಹ ಲೋಕೇ ।

ಅತಃ ಪರಂ ಸರ್ವಯದುಪ್ರಧಾನ

ವದಸ್ವ ಕಿಂ ತೇ ಕಥಯಾಮಿ ರಾಜನ್ ॥ ೧೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಕಲ್ಪಾಂತರವರ್ಣನೋ ನಾನು

ಷಟ್ಪಿಂತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಎಚ್ಚರ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ

೧೪-೧೬ ಎಲೈ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ವಜ್ರಭೂಪತಿಯೇ ! ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಪಕಲ್ಪ (ನೃಕಯುಕಾಲ) ದಲ್ಲೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು ಪಿತಾಮಹನ (ಬ್ರಹ್ಮನ) ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ಬಳಗಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಗಳನ್ನು ಮಹಾಪ್ರಭುವು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಲೈ ರಾಜರಾಜೋತ್ತಮನೇ ! ಕೇಳು ಜಂತುಗಳ ಜನನ ಕಾರಣದಿಂದ “ ಜನ ” ಎಂಬ ವದವು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಜನರಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ

೧೭ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜೇಂದ್ರನೇ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪ ಸಮಯವುಂಟಾದಾಗ ಏನಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ನಿನಗೊದನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀಯೋ, ಕೇಳು, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಕಲ್ಪಾಂತರವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಎಸಪ್ತಾಶ್ವತರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಸಪ್ತಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಮಹಾಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಮವಸ್ಥಾಂ ವದಸ್ವ ಮೇ ।

ಭರ್ವಾಜ್ಞಾನನಿಧಿಃ ಸ್ಥಿತೋ ಯಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪಿತಾಮಹಃ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಪೂರ್ಣೇ ಸಂವತ್ಸರಶತೇ ಸಂಹೃತ್ಯ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ ।

ಶೇತೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಾಗ್ವದೇಕಾರ್ಣವೇ ತದಾ

॥ ೨ ॥

ಎಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ವಜ್ರನರವತಿಯು ವುನಃ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಕಲ್ಪಾಂತ ವೃತ್ತಾಂತವಂ ತಿಳಿದೆನು ಇನ್ನು ಮಹಾ ಕಲ್ಪವೆಂಬುದು ಕಳೆದಾಗ ವ್ರಸಂಚ ಸ್ಥಿತಿಯು ಏನಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸು ನೀನು ಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಧಿಯಾಗಿದೀಯೆ, ಪಿತಾಮಹನೆನಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಗೋ ನೀನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾತ್ಮನು.

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುವನು :— ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದುನೂರು ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು ಕಳೆದೊಡನೆ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಪೂರ್ವದಂತೆ ಏಕಾರ್ಣವ ರೂಪವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸ್ವಯಂಜಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ

ಸನ್ಯಸ್ಯ ದೇಹಂ ಯೋಗೇನ ಪುರುಷಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ।

ಮೋಕ್ಷಸ್ಥಾನಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇ ದೇವದೇವೇ ಪಿತಾಮಹೇ ॥ ೩ ॥

ಯೇ ಗತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸ್ಥಾನಂ ಮುಚ್ಯಂತೇ ಸರ್ವ ಏವ ತೇ ।

ಅಂಶಸ್ಯಾಭ್ಯಂತರಂ ಸರ್ವಂ ತದಾಂಃಭೋಭಿಃ ಪ್ರಸೂರ್ಯತೇ ॥ ೪ ॥

ಶರೀರಧಾರಿಣಸ್ಸರ್ವೇ ತದಾ ನಶ್ಯಂತಿ ಪಾರ್ಥಿವ ।

ಅಂತರ್ಗತೇನ ತೋಯೇನ ಭಿನ್ನಮಂಡಂ ಜಗತ್ಪತೇ ॥ ೫ ॥

ಪೂರ್ಣೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಷಿ ತದಾ ಬಾಹ್ಯಸ್ಥೇನಂಭಸಿ ಲೀಯತೇ ।

ಏವಂ ಸಾ ಜಗದಾಧಾರಾ ಧರಾ ತೋಯೇ ಪ್ರಲೀಯತೇ ॥ ೬ ॥

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಾವಃ ಪ್ರಲೀಯಂತೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಾಯೌ ಪ್ರಲೀಯತೇ ।

ಖೇ ವಾಯುಃ ಪ್ರಲಯಂ ಯಾತಿ ಮನಸ್ಯಾಕಾಶಮೇವ ಚ ॥ ೭ ॥

೩-೪ ಆ ರೀತಿ ಮಲಗುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಯೋಗದಿಂದ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ವರಮಪುರುಷನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅವಕವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಯಾವಾಗ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವನೋ, ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲರೂ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಂದದ ಒಳಭಾಗವೆಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಿಂದ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

೫-೬ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಸಕಲರೂ ಆಗ ಮಡಿಮಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಅಂತರ್ಗತ ಜಲರಾಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಒಡಮು ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಸ್ರವಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ, ಜಗದಾಧಾರಕಾದ ಭೂದೇವಿಯೂ ಸಹ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

೭-೧೧ ಆಗ ನೀರು, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಗ್ನಿಯು, ಗಾಳಿ ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಗಾಳಿಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಕಾಶವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಬುದ್ಧಿಯು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ, ಆತ್ಮನು ಅಸ್ಮಕ್ತದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಸ್ಮಕ್ತವು ಸರಮಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾನು

ಮನಃ ಪ್ರಲೀಯತೇ ಬುದ್ಧಾ ಬುದ್ಧಶ್ಚಾತ್ಮನಿ ಲೀಯತೇ |

ಅನ್ಯಕ್ತೇ ಲೀಯತೇ ಚಾತ್ಮಾ ಅನ್ಯಕ್ತಃ ಪುರುಷೇ ವರೇ || ೮ ||

ಅನಂತಾನಿ ತಥೋಕ್ತಾನಿ ಯಾನ್ಯಂಜಾನಿ ಮಯಾ ಪುರಾ |

ಸರ್ವಾಣಿ ತಾನಿ ಸಂಹೃತ್ಯ ಸಮಕಾಲಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ || ೯ ||

ಪ್ರಕೃತೌ ತಿಷ್ಠತಿ ತದಾ ಸಾ ರಾತ್ರಿಸ್ತಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಾ |

ಚಾಹ್ಮೇ ಸಮಾಶತೇ ಪೂರ್ಣೇ ಪುನರೇವ ಜಗತ್ಪತಿಃ || ೧೦ ||

(ಸರ್ವಂ ವಿಧತ್ತೇ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಯಥಾಪೂರ್ವಮುದಾಹೃತಂ |

ಅನ್ಯಕ್ತಾದಿಕ್ರಮೇಣಾಥ ವಿಧಾಯಾಂಡಂ ಮಹೇಶ್ವರಃ || ೧೧ ||

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಅನಂತನಾದ ಅಂಡಗಳಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿರುವೆನಷ್ಟೆ ? ಆ ಸಕಲಾಂಡಗಳನ್ನೂ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ದೇವದೇವನು ಸಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾರಮಾಡಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಲೀನ (ಅಡಕ) ನಾಗಿ ಮೋಗುತ್ತಾನೆ ಇದನ್ನು ನೋಡದ್ದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದಾರೆ

ಯೋವೇದಾದೌ ಸ್ವರಃಸ್ತ್ರೀಕ್ತೋ ವೇದಾಂತೇಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ |

ತಸ್ಯವ್ರಹ್ಮತಿಲೀನಸ್ಯ ಯಃಪರಸ್ವ ಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಸರಮಾತ್ಮನು ವ್ರಣವ (ಹಿಂ) ರೂಪನಾಗಿದಾನೆ ಈ ವ್ರಣವವು ವೇದಾದಿ ಯಲ್ಲಿ ಅಕಾರ-ಉಕಾರ-ಮಕಾರ ರೂಪನಾಗಿ ಹೀ-ಲ್ಪಟ್ಟು ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತ ವಾಗಿದೆ ಇದನ್ನೇ ವ್ರಹ್ಮತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಈ ವ್ರಹ್ಮತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರ (ಪರಮಾತ್ಮ) ನು ಸರ್ವದಾ ಅಡಗಿರುತ್ತಾನೆ ಲಿಂಗ, ಮಾನ ಬಟ್ಟಲುಗಳು ಶಿವ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ರಹಸ್ಯವೇ ಇದು

ಆಗ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ರಾತ್ರಿಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲುಬಹಿಸಿರುವಂತೆ ಯಥಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನ್ಯಕ್ತಾದಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ವೃದ್ಧಿಕ್ರಮದಿಂದ ಅಂಡಗ ಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ

ಅಂಡೇ ಶರೀರೇ ಭವತಿ ಸ್ವಯಂಭೂರಮೃತದ್ಯುತಿಃ ।)

ಸ್ವಯಂ ಸ ಏವ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಬ್ರಹ್ಮ ಶುಭಚತುರ್ಮುಖಃ

॥ ೧೨ ॥

ಸರ್ವೇಷ್ಟಾಂಡೇಷು ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸ್ವಮಕಾಲಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ ।

ಸ್ವಯಂ ಶರೀರೇ ಭವತಿ ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯಾನ್ಮನುಜೇಶ್ವರ

॥ ೧೩ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಷೋಂತೇ ಜಗತಾನುನಸ್ಥಾ

ಮಯೇರಿತಾ ತೇ ಯದುವೃಂದನಾಥ ।

ಅತಃ ಪರಂ ಕಿಂ ಕಥಯಾಮಿ ತುಭ್ಯಂ

ತನ್ನೇ ವದಸ್ವಾಯತಲೋಹಿತಾಕ್ಷ

॥ ೧೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಮಹಾಕಲ್ಪವರ್ಣನೋ ನಾಮ

ಸಪ್ತಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೧೨-೧೩ ಆ ಅಂಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಶರೀರವು ತಾನಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ
ಅಮೃತಮಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮನು
ತಾನೇ ಆ ಅಂಡದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಮಗುತ್ತಾನೆ ಆ ಜಗತ್ಪತಿಯು ಸಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ
ಅಂಡಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲೇ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಕೇಳಯ್ಯ,
ಮನುಜೇಶ್ವರ

೧೪ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಯಸ್ಸು ಮುಗಿದಾಗ ಲೋಕದ
ಅನನ್ಯ ಎಂತಿರುವುದು ಹೇಳಿಯಾಯಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇನ್ನೇನು ಕೇಳ
ಬೇಕೋ ಕೇಳಯ್ಯಾ, ಮಹಾನುಭಾವ ! ಹೀಗೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರೆಂದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಕಲ್ಪವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಎಪ್ಪತ್ತೀಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಅಷ್ಟಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಸಸ್ತಮಸ್ತೇ ಮಹಾಭಾಗ ಜಾತಸ್ಯ ದಿವಸಸ್ತ್ವಯಂ ।

ವರ್ತತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಂಸ್ತತ್ರ ಮನ್ವಂತರಕ್ಷಯೇ

॥ ೧ ॥

ಕಥಂ ಕಾಲಸ್ತ್ಯಯಾ ನೀತಃ ಪುರಾ ಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇ ತದಾ ।

ಏತನ್ಮೇ ಸಂಶಯಂ ಛಿಂಧಿ ತ್ವಂ ಸಮಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ

॥ ೨ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ನೌಗತೇನ ಮಯಾ ನೀತಃ ಕಾಲೋ ಮನ್ವಂತರಕ್ಷಯೇ ।

ಭೂಯೋಭೂಯೋ ಮಹಾಭಾಗ ದೇವದೇವಪ್ರಸಾದತಃ

॥ ೩ ॥

ಎವ್ಮತ್ತೆಂಟಿನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರರಾಜನು ಪುನಃ ಸ್ತಶ್ಚಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಯೇ ! ಈಗ ಮನ್ವಂತರವು ಕಳೆದುದ್ದೋವ ಮೇಲೆ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು, ನೀನು (ಬ್ರಹ್ಮನು) ಹುಟ್ಟಿದ ಏಳುದಿನಗಳಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ ?

೨ ಭಗವತ್, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ! ನೀನೂ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಸಮಾನರು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಕ್ಷಯವಾದಾಗ ನೀನು (ಬ್ರಹ್ಮನು) ಹೇಗೆ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದಿದೆ ಆ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು ! ಚಿರಂಜೀವಿ ಮಹರ್ಷಿಯೇ !!!

೩. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಮನ್ವಂತರ ಕಳೆದುದ್ದೋವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಸಾದವಿಂದ ನಾನು (ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಮೇರೆ) ಹದಗಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾಲಕಳೆದೆನು

ಕಲ್ಪಕ್ಷಯಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ದಾಹಕಾಲ ಉವಸ್ಥಿತೇ ।

ಜನಲೋಕಗತೇನಾಥ ಕಾಲೋ ನೀತಸ್ಸ ವ್ಯ ಮಯಾ || ೪ ||

ದಾಹಕಾಲೇ ತದಾ ವೃತ್ತೇ ಪ್ರಲಯಾಂಭೋಧಿಸಂಪ್ಲವೇ ।

ಜನಲೋಕಾದಹಂ ಭ್ರಷ್ಟಃ ಪತಿತೋ ಧರಣೀತಲೇ || ೫ ||

ನೂನಂ ತಸ್ಯೈವ ದೇವಸ್ಯ ಸಾ ಮಾಯಾ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾ ।

ಏಕಾರ್ಣವೇ ಭೂಮಿತಲೇ ವತಿಸತ್ಯಾಪಿ ಮೇ ನೃಪ || ೬ ||

ಜೀವಿತಂ ನ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಂ ನೂನಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದತಃ ।

ತದಾಹಂ ನಷ್ಟವಿಚ್ಛಾನ್ಃ ವತಿಸೋಂಭಸಿ ದಾರುಣೇ || ೭ ||

ಊಹ್ಯಮಾನೋಂಬುಕಲ್ಲೋಲೈರಿತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ಯಾದವ ।

ಅವಶ್ಯಮಾನೋ ಜಗತೀಂ ಸತ್ಯಲವನಕಾನನಾಂ || ೮ ||

ನಿರ್ವೇದಂ ಜೀವಿತೇ ದೀರ್ಘಾ ತದಾ ಪ್ರಾಸ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಶತ್ರುಹನ್ ।

ಸೋಽದಮಾತೋಽಥ ನಿರ್ವಿಣ್ಣಸ್ತಸ್ಮಿಂಸ್ತದಾಹಕಸಂಪ್ಲವೇ || ೯ ||

೪ ಕಲ್ಪಕ್ಷಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಪಂಚವು ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜನಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದನು

೫ ವ್ರತಯ ಸಮುದ್ರವು ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜನಲೋಕ ದಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಜಾರಿವಿದ್ದನು

೬-೧೧ ಭಯಂಕರವಾದ ವರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಆ ಮಾಯೆಯು ನಾನು ಭೂಮಿ ಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗುಣ ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಾದುದು ಭಗವದ ನುಗ್ರಹವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು ಆಗ ನಾನು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವನನಾಗಿ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ನೀರಿನ ಅಲೆಗಳಿಂದ ನೂಕಲ್ಪಡುತ್ತಾ, ಬೆಟ್ಟ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿ ಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಣದೆ, ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಒಂದುಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆನು ಆಗ ನಾನು, ಆರ್ತನಾಗಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಆ ಉದಕ ಸ್ಥವದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನೀರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಲದ ಮರವನ್ನು ಕಂಡೆನು ಅದು

ಪಶ್ಯಾಮಿ ಜಲಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ನಿವೃತ್ತೇ ವಟಿಸಾದಪಂ ।

ಮಹಾಶಾಖಂ ಘನಚ್ಛಾಯಂ ಸ್ನಿಗ್ಧವಲ್ಲವಶೋಭಿತಂ ॥ ೧೦ ॥

ತಮಹಂ ಬಾಹುಭಿರ್ಗತ್ವಾ ತಸ್ಮಿನ್ನೈಗ್ರೋಧಸಾದಪೇ ।

(ಶಾಖಾಸಕ್ತಂ ತು ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸನಿತಾರಂ ತಥೋಜ್ಜ್ವಲಂ ॥ ೧೧ ॥

ದಿವ್ಯಂ ವಶ್ಯಾಮಿ ಪರ್ಮಂಕಂ ಸರ್ವರತ್ನೋಪಶೋಭಿತಂ ।)

ಪರ್ಮಂಕೇ ತತ್ರ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಬಾಲಂ ಕಮಲಲೋಚನಂ ॥ ೧೨ ॥

ಅತಸೀಪುಷ್ಪಸಂಕಾಶಂ ಪೀತವಾಸಸಮುಚ್ಯುತಂ ।

ಪದ್ಮಪತ್ರಾಭಚರಣಂ ತದಾಕಾರಕರಂ ತಥಾ ॥ ೧೩ ॥

ಅಲಂಕೃತಂ ಚಾಭರಣೈಃ ಶಿಖಂಡೈಕನಿಭೂಷಿತಂ ।

ಏಕಂ ಸಹಸ್ರಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ಭ್ರಾಜಮಾನಮಿವ ಶ್ರಿಯಾ ॥ ೧೪ ॥

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು ಅದರ ನೆರಳು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿತ್ತು ಮನೋಹರವಾದ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಆ ಮರವು ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು ನಾನು ತೋಳುಗಲಿಂದಿಜುತ್ತು ಆ ಆಲದ ಮರದ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆನು ಅಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದನು

೧೧ ಅಲ್ಲೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮಂಚವಿತ್ತು. ಅದು ಸಕಲ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ಆ ದಿವ್ಯ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಒಂದು ಮಗುವು ಕಾಣಿಸಿತು

೧೨-೧೩ ಆ ಮಗುವೇ ವಟಸತ್ರಶಾಯೀ ಭಗವಾ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಅಚ್ಯುತನು ಅಗಸೇಹೂವಿನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ ಪೀತವರ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು ಕಮಲದಂತಹ ಕೈಗಳೂ, ಕಮಲದಂತಹ ಕಾಲುಗಳೂ, ತೊಟ್ಟಿರುವ ಆಭರಣಕಾಂತಿಗಳೂ ಆ ಮಗುವಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ಸಹಸ್ರ ಕಮಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತದಾ ಬಾಲಃ ಸ್ಮಿತಪೂರ್ವಮುವಾಚ ಹ |

ಯದಿ ಶ್ರಾಂತೋಽಸಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ವಿಗ್ರಹಂ ವದನೇನ ಮೇ || ೧೫ ||

ಪ್ರವಿಶ್ಯ ವಿಶ್ರಮಸ್ವಾದ್ಯ ಯಾವದ್ವಾ ರುಚಿತಂ ತವ |

ಏವಮುಕ್ತಸ್ಯ ಸಂಜಾತಾ ವ್ರೀಡಾ ಯದುಕುಲೋದ್ವಹ || ೧೬ ||

ತತೋಽಹಮವಶಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ನೃಪ ವಿಗ್ರಹಂ |

ಜಗತೀಂ ತತ್ರ ವಶ್ಯಾಮಿ ಸಶ್ಯಲವನಕಾನನಾಂ || ೧೭ ||

ಯಥಾವೂರ್ವಂ ಮಹಾಭಾಗ ನಗರಾಕಾರಶಾಲಿನೀಂ |

ದೇವದೈತ್ಯೋರಗಾಕೀರ್ಣಾಂ ಸಮುದ್ರವರಭೂಷಣಾಂ || ೧೮ ||

ನೃವರಾಷ್ಟ್ರಸಮಾಕೀರ್ಣಾಂ ವಣಿಗ್ವಿರುಪಶೋಭಿತಾಂ |

ದ್ವಿಜಾಧ್ಯಯನಸಂಘುಷ್ಪಾಂ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಸಮಾಕುಲಾಂ || ೧೯ ||

ಆ ಮಗುವು ನಗುಮುಂದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಎಲೈ ಧರ್ಮಜ್ಞನೇ! ನೀನು ಒಹಳ ಬಳಲಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸತಲರುವಿ ಯಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಬಾಯಿಯೊಳಗಿಂದ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನನಗೆಷ್ಟುಕಾಲ ಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೋ, ಹೀಗಂದು ಆ ಮಗುವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಒಹಳ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತಯ್ಯ! ಯದುಕುಲತಿಲಕ ವಜ್ರರಾಜ !

೧೭-೨೧ ವಜ್ರಧೂರಯೆ ! ಇನ್ನು ಕೇಳು ನಾನು ಅಧೀನತಪ್ಪಿ ಆ ಮಗು ವಿನ ದೇಹದೊಳಕ್ಕೆ ನ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಆ ಮಗುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನ್ರಪಂಚ ವೆಲ್ಲವೂ ಗಿರಿ, ನದಿ, ಕಾನನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಾಣಿಸಿತು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಮಹಾ ನಗರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು ದೇವತೆಗಳೂ, ದೈತ್ಯರೂ, ನಾಗರೂ, ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದುವು ಆನೇಕ ರಾಜಧಾನಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದುವು ಅಲ್ಲಿ ದೂಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿಗಳೂ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಸಂವನ್ನರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಗ್ರಹಾರಗಳೂ ಕಂಡುಬಂದುವು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹನೀಯರನೇಕರನ್ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನು ಹೊಳೆಗಳೂ, ಬೆಟ್ಟಗಳೂ, ಮರಗಳೂ,

ಸರಿತ್ವರ್ವತವೃಕ್ಷಾಢ್ಯಾಂ ಯಜ್ಞೋತ್ಸವಸಮಾಕುಲಾಂ ।

ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೌತುಕಂ ಜಾತಂ ತಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಾ ॥ ೨೦ ॥

ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತಸ್ಯಾಂತಂ ಭ್ರಮನಾಣಸ್ತತಸ್ತತಃ ।

ಯದಾ ನಾಸಾದಯಾಮ್ಯುತ್ರ ತಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಿತಂ ॥ ೨೧ ॥

ಪೂರ್ಣೇ ಯುಗಸಹಸ್ರೇಽಪಿ ತನೇನಾಹಂ ತದಾ ಶಿಶುಂ ।

ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಶರಣಂ ರಾಜನ್ಮಹಂ ಭಾವ್ಯರ್ಥಚೋದಿತಃ ॥ ೨೨ ॥

ತತೋಽಹಂ ವದನಾತ್ತಸ್ಯ ನಿರ್ಗತಶ್ಯಶಿಸನ್ನಿಭಾತ್ ।

ಯದಾ ತಸ್ಯೋದರೇವಶ್ಯಂ ಪ್ರೇಲೋಕ್ಯಂ ಸಚರಾಚರಂ ॥ ೨೩ ॥

ತಥಾ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸಕಲಂ ಬಹಿರ್ಭೂಮಿವಸತ್ತಮ ।

ತತೋಽಹಂ ಪತಿಸ್ತಸ್ಯ ಪಾದಯೋಸ್ಸುಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೨೪ ॥

ಯಜ್ಞ ಉತ್ಸವ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆನು ಈ ರೀತಿ ಇದ್ದ ಭೂಲೋಕಲವನ್ನೂ ಆ ಮಗುವಿನ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದೆನು ಆ ಮಗುವಿನ ದೇಹದ ತುದಿಮೊದಲನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಸುತ್ತಾಡಿ ನೋಡಿದನು ನನಗ ಅದರ ಆಸ್ವಂತಗಳು ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ

೨೨-೨೩ ಆ ಮಗುವಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಜೇಷ್ಠ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಲಾರದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಯುಗಗಳ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ನಾನು ಅದೇ ಲಶುವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅರ್ಧ ದಿಂದ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಶರಣುಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಮಗುವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆನು ಚಂದ್ರನಂತೆ ದ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಆ ಮಗುವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ದೊಳಹೊಕ್ಕಾಗ ಆ ಮಗುವಿನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಚರಾಚರಗಳೆಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಕಂಡೆನು

೨೪ ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮಗುವಿನ ಹೊರಗೂ ಸಹ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಆಗ ನಾನು ಏನೂ ತೋರದೆ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆನು.

ತತಸ್ತೋಽಂತರ್ಹಿತೋ ಬಾಲಸ್ಸಹ ತೇನೈವ ಶಾಖಿನಾ ।

ಏವಂ ಮಯಾ ತಸ್ಯ ನಿಶಾ ನರೇಂದ್ರ

ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಪುಣ್ಯಂ ಜರರೇ ಹಿ ನೀತಾ ।

ಮಹಾಶರೀರಸ್ಯ ಮಹಾನುಭಾವ

ಮಹಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯ ಪಿತಾಮಹಸ್ಯ

॥ ೨೫ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಬಾಲವ್ರಭಾವ ಕಥನೋನಾಮ

ಅಷ್ಟಸತ್ತತಿತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೨೫ ಹೀಗೆ ನಾನು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಪುನಃ ಮೇಲೆದ್ದು ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಬಾಲ ಕನು ಆ ಮಂಚವಿದ್ದ ಕೊಂಬೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದೆ (ಅಂತರ್ಧಾನ) ಮರೆಯಾದನು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ ಬಾಲ ಮುಕುಂದನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದನು ಆ ಅವ್ಯಮೇಯನೂ, ಪಿತಾಮಹನೂ, ಮಹಾನುಭಾವನೂ, ಮಹಾಶರೀರಿಯೂ ಆದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಜರರವಾಸವು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ದೊರೆಯುವುದು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಬಾಲವ್ರಭಾವಕಥನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಎಪ್ಪತ್ತಿಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಎಕೋನಾಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಕಸ್ತ್ವಸೌ ಬಾಲವೇಷೇಣ ಕಲ್ಪಾಂತೇಷು ಪುನಃ ಪುನಃ ।

ದೃಷ್ಟೋಽಪಿ ನ ತ್ವಯಾ ಜ್ಞಾತಸ್ತತ್ರ ಕೌತೂಹಲಂ ಮಹತ್

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಭೂಯೋಭೂಯಸ್ತ್ವಸೌ ದೃಷ್ಟೋ ಮಯಾ ದೇವೋ ಜಗತ್ಪತಿಃ ।

ಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇ ನ ವಿಜ್ಞಾತಸ್ತನ್ಮಾಯಾಮೋಹಿತೇನ ನೈ

॥ ೨ ॥

ಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇ ವ್ಯತೀತೇ ತು ತಂತು ದೇವಂ ಪಿತಾಮಹಾತ್ ।

ಅನಿರುದ್ಧಂ ವಿಜಾನಾಮಿ ಪಿತರಂ ತೇ ಜಗತ್ಪತಿಂ

॥ ೩ ॥

ವಿಷ್ಣುತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ವಜ್ರರಾಜನು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಯೇ ! ಕಲ್ಪಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಏದೇ ವದೇ ಬಾಲಕ ರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೇ ನಿಲುಕದಷ್ಟು ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾರು ? ನನಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲನಾಗಿದೆ

೨-೩. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರುಷಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ವದೇ ವದೇ ಕಲ್ಪಕ್ಷಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಆ ವೈಷ್ಣವೀಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದ ನನ್ನಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಲಾರದ ಹೋವನು. ಈ ರೀತಿ ಕಲ್ಪಕ್ಷಯ ಕಾಲವು ಕಳೆದುಹೋದ ಬಳಿಕ ಪಿತಾಮಹ (ಬ್ರಹ್ಮ) ನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲಾಗಿ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಅನಿರುದ್ಧನೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಜ್ಞಾತವಾನಸಿ ತಂ ದೇವಂ ಕಥಂ ದೇವಾಸ್ವಿತಾಮಹಾತ್ |
ದುರ್ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಜಗದ್ಗೋನಿಂ ಸರ್ವಭೂತಭವೋದ್ಭವಂ

॥ ೪ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಮಾಯಯಾ ಮೋಹಿತಸ್ತಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ |
ದೃಷ್ಟೋದರೇ ಜಗತ್ಕೃತ್ಸ್ನಂ ವಿಸ್ಮಯಾವಿಷ್ಟಚೇತನಃ

॥ ೫ ॥

ಗತ್ವಾಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಸದನಂ ಪೃಷ್ಠವಾಂಸ್ತಂ ಸಿತಾಮಹಂ |
ಏಕಾರ್ಣವೇ ಮಯಾ ಲೋಕೇ ದೇವದೇವೇ ಜಗತ್ಪತೌ

॥ ೬ ॥

ದೃಷ್ಟೋ ಬಾಲೋ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಸ್ಯಾಹಮವಶಸ್ತತಃ |
ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ಜರಠೇ ತಸ್ಯ ದೇವ ಸರ್ವಂ ಚರಾಚರಂ

॥ ೭ ॥

ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಂ ಜಗದ್ಸರ್ವಂ ನ ಚ ಜಾನಾಮಿ ಬಾಲಕಂ |
ಧ್ರುವಂ ತಂ ಭಗವಾನ್ವೇತ್ತಿ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾಜ್ಞಗದ್ಗುರುಃ

॥ ೮ ॥

೪ ವಜ್ರರಾಜನು ಶುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆಗೈಯುತ್ತಾನೆ -- ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ! ತಿಲಯಲರಕ್ಕನಾದ, ಜಗತ್ತುಟುಂಬಿಯಾದ, ಸಲಕ ಭೂತಗಳ ಉಟ್ಟು ನಾವುಗಳಿಗೆ ಪರಮಕಾರಣನಾದ, ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ನೀನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ ! ಹೇಳು

೫-೯ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಅಧಿಕ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಬಾಲಕನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಾನು ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಆ ಮಗುವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಲೋಕವೂ ಅಡಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು “ ನನ್ನಿಂದ ಏಕಾರ್ಣವರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ ಸ್ವಯಂ ಜಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಹಾತೇಜಶ್ಶಾಲಿಯಾದ ಬಾಲಕನಂತೆ ಕಂಡುಬಂದನು ನಾನು ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ (ಅವಶನಾಗಿ) ಆತನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಕೈನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸಕಲ ಚರಾಚರ ವ್ರಸಂಚವೂ ಕಂಡು ಬಂದಿತು ಆ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದನು ಅದರ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಹೋದೆನು ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಬಾಲಕ

ಏವಂ ಸೃಷ್ಟೋ ಮಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಾಮುವಾಚ ಜಗದ್ಗುರುಃ ।

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಿಜಾನಾಮಿ ಹ್ಯನಿರುದ್ಧಂ ಜಗದ್ಗುರುಂ

॥ ೯ ॥

ತ್ವಂ ಚ ತಂ ವೇತ್ಥ ತತ್ವೇನ ನ ಚ ಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇ ಮುನೇ ।

ತ್ವಯಾ ದೃಷ್ಟಂ ಯಥಾ ತಸ್ಯ ಜರರೇ ಭುವನಂ ಮುನೇ

॥ ೧೦ ॥

ತಥಾ ದೃಷ್ಟಂ ಮಯಾ ತಸ್ಯ ಜಗದ್ಯೋನೇರ್ನುಹಾತ್ಮನಃ ।

ಮದೀಯಸ್ಯ ದಿನಸ್ತಾಂತೇ ಕದಾಚಿದ್ಭೃಗುನಂದನ

॥ ೧೧ ॥

ಏಕಾರ್ಣವೇ ತದಾ ಲೋಕೇ ನಷ್ಟೇ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮೇ ।

ನಾಗಪರ್ಯಂಕಶಯನೇ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಪುರುಷಂ ತದಾ

॥ ೧೨ ॥

ತಸ್ಮಿನ್ನಾಲೇ ನ ಜಾನಾಮಿ ತಮಹಂ ತೇನ ನೋಹಿತಃ ।

ತತಃ ಸೃಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ದೇವಂ ಕೋಭವಾನಿತಿ ವಿಸ್ಮಿತಃ

॥ ೧೩ ॥

ನನ್ನ ನೀನು ಜಿನ್ನಾಗಿಬಲ್ಲೆ ! ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನು ! ಜಗದ್ಗುರುವು ! ” ಈ ರೀತಿ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ವ್ರಶ್ಚೆ ಮಾಡಲು ಆ ಜಗದ್ಗುರುವು ನನ್ನೊಡನೆ ಇಂತು ಹೇಳಿದನು ಎಂದ್ರೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ! ಆ ಬಾಲಕನು ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಅನಿರುದ್ಧನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೇನೆ

೧೦-೧೨ ನೀನೂ ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೋ ! ನಿಜವಾಗಿ ನೀನು ಕಲ್ಪ ಕ್ಷಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಬಾಲಕನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭುವನವನ್ನು ನೋಡಿದಯಷ್ಟೆ ? ನಾನೂ ಸಹ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ದಿವಸದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ ಆಗ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಏಕಾರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಆಗ ನಾಗಪರ್ಯಂಕ (ಆವಿರೇಷನೆಂಬ ಮಂಚ) ದಲ್ಲಿ ಆ ಸರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ನಾನು ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ

೧೩-೧೬. ಆ ವ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆ ರಮಾರಮಣನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದ ನಾನು ಆತನನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ನಾನೇ ಹೀಗೆ ವ್ರಶ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ “ ಅಯ್ಯೋ ! ನೀನಾರು ? ” ಅದಕ್ಕೆ ಆತನು ನಗುತ್ತಾ, “ ಇದೆಲ್ಲಾ ಜಗತ್ತೂ, ನನ್ನದೇ ಆಗಿದೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಈಶ್ವರರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾನೇ ಈಶ್ವರನಾಗಿದೇನೆ ಇದು ನಿಜವಾದ ತತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿ ”

ಸ ಮಾಮುನಾಚಿ ಪ್ರಹಸನ್ಮಮೇದಂ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ ।

ನ ತು ಮಾಂ ವೇತ್ಸಿ ತತ್ಪೇನ ಜಗತಾಮಿಶ್ವರೇಶ್ವರಂ ॥ ೧೪ ॥

ಮಯಾಪ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ದೇವೇಶೋ ಮಮೇದಂ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ ।

ವೃಧಾ ಪ್ರಲಯಮುಧೈ ತೇ ಮತ್ಸಮಿಾಪೇ ವಿರೇಷತಃ ॥ ೧೫ ॥

ವಿಪ್ರತ್ಯಯಶ್ಚ ಯದಿ ತೇ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಜರರಂ ಮಮ ।

ತ್ವೇಲೋಕ್ಯಮಖಿಲಂ ಪಶ್ಯ ಸಂಹೃತಂ ಯನ್ಮಯಾ ಸ್ವಯಂ ॥ ೧೬ ॥

ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸ ತು ಮಯಾ ತದಾ ಕೇನಾಪಿ ಹೇತುನಾ ।

ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಜರರಂ ಮೇ ಸ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರಾದ್ವಿನಿರ್ಗತಃ ॥ ೧೭ ॥

ನಿರ್ಗಮ್ಯ ಮಾಮಬ್ರವೀಚ್ಛ ದೃಷ್ಟಂ ತ್ರಿಭುವನಂ ಮಯಾ ।

ತಪೋದರೇ ಜಗನ್ನಾಥ ತ್ವಂ ಚ ಪಶ್ಯ ಮಮೋದರೇ ॥ ೧೮ ॥

ಕೇಳು, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ! ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿದನು 'ಅಯ್ಯ! ಬಾಲಕ! ನನ್ನ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿನ್ನ ದಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ?' ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ಸ್ವಯಂ ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಂಡು, ಹಾಗೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನನ್ನ ಎದುರಿಗೇ ನೀನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಹುದೇ? ನನ್ನ ಜಗತ್ತನ್ನು ನುವನ್ನು ನೀನು ನಂಬದೆ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಉದರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋಡು! ಈ ಸಕಲ ತ್ರಿಲೋಕವೂ ನನ್ನಿಂದಲೇ ನಾರಗೋಕಸಂಪ್ರಪ್ತ, ನನ್ನ ಹೊದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತೀಯೆ!

೧೭ ಈ ರೀತಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಬಾಲಕನು ಆಗ ಏನೋ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಉದರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣದೊಳಗೆ ಈಚೆಗೆ ಬಂದನು

೧೮ ಈ ರೀತಿ ಈಚೆಗೆ ಬಂದ ಆ ಬಾಲಕನು, ಜಗನ್ನಾಥನಾದ ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮನೇ? ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭುವನವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋಡು

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಸುಷ್ವಾಪ ಭೋಗಿಭೋಗಾಸನೇ ತದಾ ।

ಅಹಮಪ್ಯವಶಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ಜರರಂ ತದಾ ॥ ೧೯ ॥

ಪಶ್ಯಾಮಿ ಜಗತೀಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಶ್ಯಲವನಕಾನನಾಂ ।

ಸಸಮುದ್ರಸರಿದ್ವೀಪಲೋಕವಾತಾಲಭೂಷಿತಾಂ ॥ ೨೦ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾಹಂ ವೃಥಾವೀಂ ತಸ್ಯ ತಥಾ ಜರರಸಂಸ್ಥಿತಾಂ ।

ನಿರ್ಗಮಿಷ್ಯನ್ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಶರೀರಂ ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವ ॥ ೨೧ ॥

ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ವ್ರವಶ್ಯಾಮಿ ನಿರಾಲಂಬಂ ಪರಿಭ್ರಮನ್ ।

ಪರಿಭ್ರಮಣಖನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ತಮೇವ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥ ೨೨ ॥

ತತಸ್ತು ತಸ್ಯ ವಶ್ಯಾಮಿ ರಂಧ್ರಹೀನಂ ತು ವಿಗ್ರಹಂ ।

ತಸ್ಯ ದೇಹಾದ್ವಿನಿರ್ಗಂತುಂ ಶಕ್ತಿನಾಸೀತ್ತಥಾ ಚ ಮೇ ॥ ೨೩ ॥

ರಂಧ್ರಹೀನಾನ್ಮಹಾಭಾಗ ತಮೇವ ಶರಣಂ ಗತಃ ।

ತತೋಽಹಂ ಗತವಾನ್ಪ್ರಹ್ಮನ್ರಂಧ್ರಂ ಪ್ರಾವೃತಂ ಮಯಾನಘ ॥ ೨೪ ॥

೧೯-೨೨ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಗೆ ಆ ಬಾಲಕನು ಆದಿಶೇಷನೆಂಬ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟನು ಆಗ, ನಾನೂ ಸಹ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಪರವಶನಾಗಿ ಆ ಬಾಲಕನ ಮುಖದ ಮೂಲಕ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದು ದೇನು ? ಬಲ್ಲಿಯಾ ? ಬಟ್ಟೆ, ಕಾಡು, ಹೊಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂಲೋಕವು ಕಾಣಿಸಿತು ಮತ್ತು ನಾಗರ, ದ್ವೀಪ, ವಾತಾಳಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ತ್ರಿಲೋಕವೂ ಕಾಣಿಸಿತು ಆಗ ನಾನು ಆತನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿವ್ವ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಬೇಕ ಹೊರಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಬಾಲನ ಶರೀರವೇ ಕಾಣಬರಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಆಕಾಶವು ಅವಲಂಬನವಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದುದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿತು ನಾನೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತುಸುತ್ತು ನಾಕಾಗಿ ದಿಕ್ಕೇತೋರದ ಆ ಬಾಲ ಮುಕುಂದನನ್ನೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕೆನು

೨೩-೨೫ ಆಗ ಮುಕುಂದನ ಮುಖದಿಂದಲಾಗಲೀ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾವ ರೊಂದು ರಂಧ್ರದಿಂದಾಗಲೀ ಹೊರಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದಾಗ್ಯೂ ಆ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ರಂಧ್ರವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಆಗ ನನಗೆ

ಬಾಲಾಗ್ರಾದಪಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತತ್ತತೋಹಂ ತೇನ ನಿರ್ಗತಃ |

ಪದ್ಮನಾಲೇನ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಂ ವಶ್ಯಾಮ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾನಾತ್ಮನಾ || ೨೫ ||

ನಾಭೀಸರಸಿ ತತ್ಪದ್ಮಂ ಜಾತಂ ದೇವಸ್ಯ ಶಾರ್ಙ್ಗಿಣಃ |

ಶೇಷರತ್ನಾ ಕರ್ಶ್ಯನಾಲಿ ವಿಕಾಸಿತದಲಂ ಮಹತ್ || ೨೬ ||

ತತೋಹಂ ಪದ್ಮಜನ್ಮೇತಿ ಲೋಕೇ ಖ್ಯಾತಿಮುಪಾಗತಃ |

ನಾಭಿಚಾತಂ ಚ ಯತ್ಪದ್ಮಂ ತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವ || ೨೭ ||

ತನ್ಮಹಾಮಂದಲಂ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಮೇರುಸ್ತಸ್ಯ ಚ ಕರ್ಣಿಕಾ |

ತತ್ತ್ರಹಂ ತಸ್ಯ ಸಂಭೂತೋ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಿಣಃ || ೨೮ ||

ದೇವಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುರ್ಜಗತಾಮುಧೀಶಃ

ಸರ್ವೇಶ್ವರಃ ಸರ್ವಜಗತ್ಪ್ರಧಾನಃ |

ಯೋ ಬಾಲರೂಪೀ ಭವತಾಂತಕಾಲೇ

ದೃಷ್ಟೋಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಚರಾಚರಸ್ಯ || ೨೯ ||

ಆ ದೇವದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ, ರಂಧ್ರಹೀನವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ವಿಗ್ರಹ ವನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಂದಿದನು ಆಗ ನನಗೆ ಒಂದು ರಂಧ್ರವು ಕಾಣಿಸಿತು ಆ ರಂಧ್ರವು ಬಾಲಾಗ್ರಕ್ಕಿಂತ ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿತ್ತು ನಾನು ಆ ರಂಧ್ರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆನು ಪದ್ಮನಾಸದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡೆನು

೨೬-೨೮ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ನಾಭಿಯೆಂಬ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಆ ಸದೃಶ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದೂ, ಆದಿಶೇಷನ ಹೆಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನವೆಂಬ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಸದೃಶ ಅರಳಿ ಮಹತ್ತಾದ ದೇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತೆಂದೂ ನನಗೆ ಆಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದಿತಿ ನಾಭಿಕಮಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಕ್ಕೆಬಂದ ನನಗೆ ಆಗಿನಿಂದಲೂ ವದ್ರಭವ, ಸದ್ರಜನ್ಮ, ವದ್ರಯೋನಿಯೆಂಬ ಹಸರುಗಳು ಬಂದುವು ಕೇಳಯ್ಯ! ಆ ದೇವಾದಿದೇವನ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ವದ್ರವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂಡಲವೆಂದೂ, ಮೇರುವರ್ವತವು ಅದರ ಕೇಂದ್ರವಾದ್ದನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಈದಿತಿ ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಮಗನಾಗಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದೆನು ಆ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವೇ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಧೀಶ್ವರನು ಅವನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೂ ಅವನೇ ಪ್ರಧಾನವುರಾಸನು ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾವ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು

ಏವಂ ಹಿ ತಸ್ಯೋದರಸಂಸ್ಥಿತೇನ
ಮಯೋಷಿತಂ ಜಾತಕುತೂಹಲೇನ |
ತಸ್ಯೈವ ಮಯಾಪರಿಮೋಹಿತೇನ
ಕಲ್ಪಾಂತಕಾಲೇಷು ಸದಾ ನರೇಂದ್ರ

|| ೩೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ನಿಷ್ಕ ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಮಂಡಲೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಪದ್ಮನಾಭೋಪಾಖ್ಯಾನೋ ನಾಮ
ಏಕೋನಾಶೀತಿತನೋಧ್ಯಾಯಃ

ಕಂಡೆಯೋ ಅವನೇ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಒಡೆಯನು ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಮಹಾ
ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಗ ಆ ಮಹಾಪುರುಷನ ಸರ್ವೇ
ಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡೆನು ಆ ವೈಷ್ಣವೀಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದ ನಾನು
ಯಾವಾಗಲೂ ಕಲ್ಪಾಂತಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಸುಖ
ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಧೊರೆಯೇ !

ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಷ್ಕ ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಮಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಪದ್ಮನಾಭೋಪಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಎಸತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಅಶೀತಿಸೋಧ್ಯಾಯಃ ||

ಅಶೀತಿಸೋಧ್ಯಾಯಃ

|| ವಜ್ರ ಉನಾಚ ||

ಬ್ರಹ್ಮಣೋಸ್ಯ ಸಮುತ್ಪತ್ತಿಮಾರಭ್ಯ ಸುಮಹಾದ್ಯುತೇ ।

ಕಾಲಸ್ಯ ಗತಿಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಶ್ರೋತುಂ ಭೃಗುಕುಲೋದ್ವಹ

|| ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ||

ಸ್ತೇನಾಹೋರಾತ್ರಮಾನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಸ್ಯ ಜಗತ್ಪತೇಃ ।

ಸಮಾಷ್ಟಕಂ ಗತಂ ರಾಜನ್ಸಂಚಮಾಸಾಸ್ತಥೈವ ಚ

|| ೨ ||

ಅಹೋರಾತ್ರಚತುಷ್ಕಂ ಚ ವರ್ತಮಾನದಿನಾದ್ಗತಂ ।

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತನ್ಮೇ ನಿಗದತಃ ಶೃಣು

|| ೩ ||

ಎಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ವಜ್ರರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಭೃಗುವಂಶೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಯೇ ! ಈರಿತಿ ನೀನು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿದ ಕಾಲದ ಗತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೇಗೆಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಾಶೆಯಾಗಿದೆ

೨-೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಋಷಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, — ಕೇಳು ವಜ್ರ ರಾಜೇಂದ್ರನೇ, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಇದು ವರಿಗೆ ಎಂಟುವರ್ಷ ಐದುತಿಂಗಳು ನುಲ್ಪಾದಿನಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿವೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು

ಮನವಃ ಷಡ್ ಗತಾಸ್ಸ ವೃ ಸಂಧಯಶ್ಚ ತಥಾ ಗತಾಃ |

ಸಪ್ತನಿಂಶದ್ವ್ಯತಿತಾಶ್ಚ ತಥೈವ ಚ ಚತುರ್ಯುಗಾಃ

|| ೪ ||

ಯುಗತ್ರಯಂ ತಥಾತೀತಂ ವರ್ತಮಾನಚತುರ್ಯುಗಾತ್ |

ಸಂವತ್ಸರಾಣಾಂ ದಶಕಂ ತಥಾ ಕಲಿಯುಗಾದ್ಗತಂ

|| ೫ ||

ನಾತಾಶ್ಚಮೇಘಕಾಲೇಸ್ಥಿನ್ನಹ ಯಜ್ಞೇಣ ಯಾದವ |

ಭವಿಷ್ಯಾಣಾಮತೀತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣ

|| ೬ ||

ಅನಾದಿಮತ್ಕಾತ್ಕಾಲಸ್ಯ ಸಂಖ್ಯಾಂ ವಕ್ತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ |

ಗಂಗಾಯಾಃ ಸಿಕತಾ ಧಾರಾ ಯಥಾ ವರ್ಷತಿ ವಾಸವಃ

|| ೭ ||

ಶಕ್ಯಾ ಗಣಯಿತುಂ ರಾಜನ್ಯವ್ಯತಿತಾಃ ಪಿತಾಮಹಾಃ |

ಅಂತವತ್ತಾಂ ಬುಧೋ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತೀವತೇ

|| ೮ ||

೪ ಇಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಏಳುಜನ ಮನುಗಳು ಬಂದುಕೊಂಡರು ಅಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಧಿಕಾಲಗಳು ಕಳೆದುವು ನಾಲ್ಕುಯುಗಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಬಾರಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿವೆ

೫ ಇಪ್ಪತ್ತಿಂಟನೆಯಬಾರಿಯ ಚತುರ್ದಶಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ್ಯ ಕೃತ ತ್ರೀತ ದ್ವಾರಕ ಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಯುಗಗಳು ಕಳೆದಿವೆ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವರ್ತಮಾನ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ --ವಾಚಕರು ಇಲ್ಲೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನಸಿನಲ್ಲಿದರ್ಶಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ವ್ಯಾಸರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು (ನಿಷ್ಕುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಶ್ರುತಾಣವನ್ನು) ರಚಿಸಿ ೫೦೫ ವರ್ಷಗಳಾದುವೆಂದು, ಈ ಗ್ರಂಥರಚನಾಕಾಲವನ್ನು ನಾವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದು ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ತಾರಣಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಕಲಿಯುಗವು ೨೮ ನೇ ಬಾರಿ ಹುಟ್ಟಿ ೫೦೫ ವರ್ಷಗಳಾದುವು ಕಲಿಯುಗ ಹುಟ್ಟಿದ ೧೦ ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ ಈ ಗ್ರಂಥರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಿದೆ

೬-೮. ಎಲೈ ವಜ್ರನರನತಿಯೇ, ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾತಾಶ್ಚಮೇಘಕಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು ಹಿಂದೆ ಕಳೆದುಹೋದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕಳೆದುಹೋಗತಕ್ಕದಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನ ದಿನಗಳು ಅನಾದಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ

ತನ್ಮಾರ್ಗಂ ಪರಿಮಾರ್ಗಂತೇ ಯದ್ವಿಶ್ಲೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ।

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಕಿಯತ್ಕಾಲಪರೀಮಾಣಂ ನುಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾ ವಸುಂಧರಾ

॥ ೯ ॥

ಪರೀಕ್ಷಿತಾ ಚ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತನ್ನೇ ಬ್ರೂಹಿ ಭೃಗೂತ್ತಮ ।

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಮಾಪಂಚಾಶಕೇ ಗತೇ

॥ ೧೦ ॥

ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜೇ ದಿವಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕುರೂದ್ವಹೇ ।

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಿನೇ ಲೋಕೇಸ್ಥಿನ್ಪ್ರಾಣಿತುಂ ತ್ವಂ ತು ಶಕ್ಯಸೇ

॥ ೧೧ ॥

ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನಮಾವಿಶ್ಯ ನಾಗಲೋಕಂ ಗಮಿಸ್ಯಸಿ ।

ಸ್ವರ್ಗತೇ ತ್ವಯಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪರೀಕ್ಷಿತ ತಥಾ ನೃಪೇ

॥ ೧೨ ॥

ರಾಜಾ ನಾಗಪುರೇ ಭಾವೀ ಸಾರೀಕ್ಷಿಜ್ಞನಮೇಜಯಃ ।

ಮಧುರಾಯಾಂ ತಥಾ ಭಾವೀ ತವ ಪುತ್ರೋಽಚಲೋ ನೃಪಃ

॥ ೧೩ ॥

ಅದರಂತೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮರುಗಳು ಎಷ್ಟುಮಂದಿ ಇದುವರಿಗೆ ಆಗಿಹೋಗಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಇಂದ್ರನು ಕುರಿಸುವ ಮಳೆಯ ಹಸಿಗಣ್ಣೂ ಗುಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮರಳಿನ ರಾರಿಯನ್ನೂ ಒಂದೊಂದು ಹಸಿಯಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕಣವಾಗಿ ಎಣಿಸ ಬಹುದು (ಅದೂ ಅಸಾಧ್ಯ) ಆದರೆ ಕಾಲಗತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಣಿಸಲು ಸುತರಾಂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಇದರಂತೆ ಅನಾದಿನಿಧನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕು ವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಭಗವಂತನ ಮಾರ್ಗವನ್ನಾರು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು ವರೋ ಅವರು ವಿಘ್ನವಿನ ವರಮವದವಿಯನ್ನು ನಡೆಯುವರು

೯-೧೦ ವಜ್ರರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ನಾನು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟುದಿವಸ ಆಚೇಕೆಕಾಗಿರೆಯೆಂಬುದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸು ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜನಿಂದ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು ಈ ಭೂಮಂಡಲವು ಸರಿವಾಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸು

೧೦-೧೪ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ವಜ್ರ ಧೂರಿಯೇ ! ಕೇಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಐವತ್ತುವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಅಮೇಲೆ

ನಗರಂ ಖಾಂಡವಪ್ರಸ್ಥಂ ಭಯಾದಿವಿನಿವರ್ಜಿತಂ ।

ಪಾಲಯಿಷ್ಯತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ ॥ ೧೪ ॥

ದಾನವೇಂದ್ರೋ ಮಯಃ ಪೂರ್ವಂ ಘಾಲ್ಗುನೇನ ಪ್ರಯಾಸ್ಯತಾ ।

ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನಮಿತ್ಯುಕ್ತೋ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಪ್ಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ ॥ ೧೫ ॥

ಯಾವದ್ವಜೋ ಮಹೀಂ ಭುಂಕ್ತೇ ಖಾಂಡವಪ್ರಸ್ಥಮಾಶ್ರಿತಃ ।

ತಾನತ್ಸಭೇಯಂ ಸಂರಕ್ಷ್ಯಾ ತ್ವಯಾ ಮದುಪರೋಧತಃ ॥ ೧೬ ॥

ಸೇಯಂ ಸಂರಕ್ಷ್ಯತೇ ತೇನ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಧನಂಜಯೇ ।

ತ್ವಯಿ ನಾಕಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸಭೇಯಂ ಮಯಶಾಸನಾತ್ ॥ ೧೭ ॥

ಹಿಮಾಚಲಂ ತು ನೇಷ್ಯಂತಿ ಯತ್ರ ಬಿಂದುಸರಃಸರಃ ।

ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಕಿಂಕರಾ ನಾನು ಯತ್ರಸ್ಮಾನ್ನಿ ರ್ಮಿತಾ ಪುರಾ ॥ ೧೮ ॥

ಪರೀಕ್ಷಿಸ್ತುಹಾರಾಜನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಸರೀಕ್ಷಿಸ್ತುಹಾರಾಜನು ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ ನೀನು ಬದುಕಿರಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನಕ್ರಮವಿಂದ (ಈ ಶರೀರವಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು) ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ನ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ನೀನೂ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರೀಕ್ಷಿಸ್ತುಹಾರಾಜನಂತೆ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ ಪರೀಕ್ಷಿಸ್ತುಹಾರಾಜನ ಮಗನಾದ ಜನಮೇಜಯಮಹಾರಾಜನು ನಾಗಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಗ ಅಚಲರಾಜನು ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಖಾಂಡವಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನು ಇಂತು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವನು

೧೫-೧೯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಯನೆಂಬ ದಾನವನು, ಘಾಲ್ಗುನನೊಡನೆ ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹೊರಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲೈ ರಾಜನೇ ! ನಿನ್ನ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ “ ಖಾಂಡವಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಕಾಲ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವರಿವಾಲಿಸುವನೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ಮಹಾಸಭೆಯು ನನ್ನ ಆವೃಣೆಯಿಂದ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರಲಿ ” ಹೀಗೆಂದು ಅಚಲರಾಜನೊಡನೆ ಹೇಳಿದಬಳಿಕ ಮತ್ತೂ ಇಂತೆಂದನು

ಎಲೈ ರಾಜನೇ ! ನೀನೂ ಸಹ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಬಳಿಕ ಈ ಮಯಸಭೆಯು ನಿನ್ನ ಆವೃಣೆಯಂತೆ ಹಿಮಾಚಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಂದುಸರೋವರವೆಂಬ

ಉಕ್ತಂ ಹಿ ತೇ ಕಾಲಗತಂ ನುಯ್ಯತ-
ದಾಯುಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚ ತಥಾ ತವೋಕ್ತಂ ।
ಅತಃ ಪರಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಿಷ್ಠ
ವದಸ್ವ ಕಿಂ ತೇ ಕಥಯಾಮಿ ರಾಜನ್

॥ ೧೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಯಾನಕಾಲವರ್ಣನೋ ನಾಮ
ಅಶೀತಿಸಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಹಸರಿನ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದ ವ್ಯರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಸಭೆಯು ಕಿಂಕರವೆಂಬ
ದಾನವರಿಂದ ಸ್ತಾಪಿತವಾದುದು

ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಈರಿತಿ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಕಾಲಗತಿಯು ಆಯುಃಪ್ರಮಾ
ಣವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೇಳೆಂದು ಮಾರ್ಕಂ
ಡೇಯರು ಹೇಳಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಯಾನಕಾಲವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹಸರಿನ
ಎಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಎಕಾಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ತ್ವಯೋದಿತಾನಾಂ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಸಮಾಸೇನ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ |
ಕಾಲಸ್ಯಾವಯವಾನಾಂ ಚ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ದೇವತಾಃ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಪೌರುಷಂ ಯದಹೋರಾತ್ರಂ ಶ್ರುತಮನಸಿ ಯಾದನ |
ಕಾಲಾತ್ಮಾ ಪುರುಷಸ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವಭೂತಪತಿಃ ಪ್ರಭುಃ

॥ ೨ ॥

ಕಲ್ಪಸ್ಯ ದೈವತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಯಸ್ಯೇದಂ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ |
ಕ್ರಮಾನ್ಮನ್ವಂತರಾಣಾಂ ತು ಮನವಸ್ತು ಚತುರ್ದಶ

॥ ೩ ॥

ಎಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ವಜ್ರರಾಜನು ಪುನಃ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ! ಒಟ್ಟಾಗಿ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಕಾಲದ ಅವಯವಗಳ ದೇವತೆಗಳು ಯಾರು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶೆನಡುಪ್ಪೇನೆ.

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ವಜ್ರನರೇಂದ್ರನೇ ! ಪೌರುಷದಿವಸದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ಮಾಡಿರುವೆನಷ್ಟೆ ? ಆ ಪೌರುಷದಿವಸಕ್ಕೆ ಸಕಲಭೂತಪತಿಯೂ ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ಕಾಲಾತ್ಮನೇ ಪುರುಷನೆಂದು ತಿಳಿ

೩. ಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ದೇವತೆಯು ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಜಗತ್ತು ಅವನ ವಶವಾಗಿರುವುದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೪ ಮನ್ವಂತರಗಳಿಗೂ ಚತುರ್ದಶ (ಹದಿನಾಲ್ಕು) ಮನುಗಳು ದೇವತೆಗಳು.

ಸ್ವಾಯಂಭುವಸ್ತು ಪ್ರಥಮೋ ಮನುಃ ಸ್ವಾರೋಚಿಷಸ್ತಥಾ ।

ವೈವಸ್ವತೋಽಥ ಸಾವರ್ಣಿಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಸ್ತಥೈವ ಚ

॥ ೪ ॥

ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ರುದ್ರಪುತ್ರೋ ದಕ್ಷಪುತ್ರಶ್ಚ ಯಾದವಃ ।

ರೌಚ್ಯೋ ಭೌತೃಶ್ಚ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಮನವಸ್ತು ಚತುರ್ದಶ

॥ ೫ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಯ ಏತೇ ಭವತಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಮನವಶ್ಚ ಚತುರ್ದಶ ।

ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮೇ ದಿನೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಏತ ಏವ ಕ್ರಮಾದ್ಭಿಜ

॥ ೬ ॥

ಭವಂತುತಾನೈ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಏತನೈ ಚಿಂಥಿ ಸಂಶಯಂ ।

ಅಥನಾ ವರ್ತಮಾನೇಸ್ತಿಸ್ಥವತಾ ಮಮ ಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೭ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಏತ ಏವ ಮಹಾರಾಜ ಮನವಸ್ತು ಚತುರ್ದಶ ।

ಕಲ್ಪೇಕಲ್ಪೇ ತ್ವಯಾ ಜ್ಞೇಯಾ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯ ವಿಚಾರಣಾ

॥ ೮ ॥

೪-೫ ಆ ಹದಿನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಮನುಗಳು ಯಾರೆಂದರೆ -೧ ಸ್ವಾಯಂಭುವ, ೨ ಸ್ವಾರೋಚಿಷ, ೩ ವೈವಸ್ವತ, ೪ ಸಾವರ್ಣಿ, ೫ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ, ೬ ಧರ್ಮ, ೭ ರುದ್ರಪುತ್ರ, ೮ ದಕ್ಷಪುತ್ರ, ೯ ರೌಚ್ಯ, ೧೦ ಭೌತೃ, ೧೧ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ, ೧೨ ಉತ್ತಮ, ೧೩ ತಾನುಸ, ೧೪ ರೈವತ

೬-೭ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ —ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ! ಈಗ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಯಾವ ಹದಿನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಮನುಗಳುಂಟೋ ಅವರು ಸ್ತುತಿಯೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಇರುತ್ತಾರೋ ದಯಮಾಡಿ ಈಗ ಬಂದಿರುವ ನನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡು

೮-೯ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ —ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೇ ! ಕಲ್ಪ ಕಲ್ಪದಲ್ಲೂ ಇದೇ ಮನುಗಳೇ ಬರುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಸಂಶಯವಡಬೇಡ

ಏಕರೂಪಾಸ್ತ್ರಯಃ ಕಲ್ಪಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯಾಸ್ಸರ್ವ ಏವ ಹಿ ।

ಕ್ವಚಿತ್ತಿಂಚಿದ್ವಿಭಿನ್ನಾಶ್ಚ ಮಾಯಯಾ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ

॥ ೯ ॥

ಜ್ಞಾತವ್ಯಮೇಕರೂಪತ್ವಮಬ್ದಾನಾಂ ಚ ತಥಾ ತ್ವಯಾ ।

ಕಲ್ಪೇಕಲ್ಪೇ ಮಹಾರಾಜ ಮನೂನಾಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ

॥ ೧೦ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಕಲ್ಪಾನಾಂ ಜನಸಾದೃಶ್ಯೇ ಯುಕ್ತಿನೈವೋವಪದ್ಯತೇ ।

ಕವಾಚಿದಪಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತತ್ರ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕಾರಣಂ

॥ ೧೧ ॥

ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಮುಕ್ತಿಂ ಕಲ್ಪೇಕಲ್ಪೇ ಗತೇ ದ್ವಿಜ ।

ಪ್ರಭವಿಷ್ಯಜ್ಜಗಚ್ಛಾನ್ಯಂ ಕಾಲಸ್ಯಾದೇರಭಾವತಃ

॥ ೧೨ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಜೀವಸ್ಯಾನ್ಯಸ್ಯ ಸರ್ಗೇಣ ನರೇ ಮುಕ್ತಿಮುಪಾಗತೇ ।

ಅಚಿಂತ್ಯಶಕ್ತಿರ್ಭಗವಾನ್ಜಗತ್ಪೂರಯತೇ ಸದಾ

॥ ೧೩ ॥

ಮೂರು ಕಲ್ಪಗಳೂ ಒಂದೇರೂಪವಾಗಿರುವುವು ಉಳಿದುಬಲ್ಲವೂ ಸರಮಾತ್ರನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಭೇದದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುವು

೧೦ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುಗಳ ಕಲ್ಪದಲ್ಲೂ ಬರತಕ್ಕ ಸಂವತ್ಸರಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷತಃ ಒಂದೇರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು

೧೧-೧೨ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವನು — ಕಲ್ಪಗಳೊಳಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಜನಸಾದೃಶ್ಯವಿರುವುದೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿಯು ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣವಿದ್ದೇ ಇದೆ ವ್ಯಾಜಮಾಧ್ಯ ಬರುವ ಕಲ್ಪಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಜನರು ಮುಕ್ತಿಹೊಂದುವುದಾದರೆ ಮುಂದೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಯಾಗುವ ಜಗತ್ತು ಜನರೂನ್ಯವಾಗಿ ಹೋದೀತು ಆಗ ಕಾಲದ ಆದಿಯೇ ಅಭಾವವಾದೀತು

೧೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಒಬ್ಬ ಜೀವ (ಮನುಷ್ಯ) ನು ಮುಕ್ತಿಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವನನ್ನು ಅಚಿಂತ್ಯಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಸರ್ವದಾ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ

ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ ಮುಚ್ಯಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮುಪಾಗತಾಃ ।

ಸೃಜ್ಯಂತೇ ಚ ಮಹಾಕಲ್ಪೇ ತದ್ವಿಧಾಶ್ಚಾಪರೇ ಜನಾಃ ॥ ೧೪ ॥

ತೇ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಪರಮಂ ಸ್ಥಾನಂ ಯೇಷಾಂ ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ ।

ಸಮಜೀವಪ್ರಮಾಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ಕಲ್ಪಾಸ್ತಥಾ ನೃಪ ।

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ರುದ್ರಲೋಕೇ ಚ ಯೇ ಗತಾಃ ॥ ೧೫ ॥

ವಿಷ್ಣುಲೋಕಾಸ್ಸ ಬಹವೋ ರುದ್ರಲೋಕಾಸ್ತಥೈವ ಚ ।

ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಗತಾ ಯೇ ಚ ತೇಷಾಂ ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥ ೧೬ ॥

ದನ ತು ಸರ್ವೇಷು ರಾಜೇಽ ತೇಷು ಮುಕ್ತಿಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ।

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋಪರಿಷ್ಠಾಚ್ಚ ಯೇ ಲೋಕಾ ರೌದ್ರವೈಷ್ಣವಾಃ ॥ ೧೭ ॥

ಮಯೋದಿತಾಸ್ತಯೋರ್ಗತ್ವಾ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ ।

ಮಹಾಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇ ಜೀನಾಃ ಸರ್ವೇ ತಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ॥ ೧೮ ॥

೧೪ ಮುಕ್ತಜೀವರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಲ್ಪಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನೊಡನೆ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಆಗ ಮಹಾಕಲ್ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅದೇವಿಧವಾದ ಜೀವಿ ಜನರು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ

೧೪-೧೫ ಯಾರು ಪುನರ್ಜನ್ಮರಹಿತರಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ, ರುದ್ರಲೋಕ, ವಿಷ್ಣುಲೋಕಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಬದಲಾಗಿ ಜೀವರು ಸಕಲ ಕಲ್ಪದಲ್ಲೂ ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸೃಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ

೧೬ ಅನೇಕ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಗಳೂ, ಅನೇಕ ರುದ್ರಲೋಕಗಳೂ, ಶ್ವೇತ ದ್ವೀಪವೂ ಸಹ ಇವೆ ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ ಆ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋದವರನ್ನು ಮುಕ್ತ ರಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಅವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ

೧೭-೧೯ ಎಲೈ ವಜ್ರಭೂವತಿಯೇ ಕೇಳು ಆ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದದೆ ಹಿಂತಿರುಗುವವರೂ ಉಂಟು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದ ಮೇಲಾಗಡೆಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರ ಲೋಕ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಗಳೆರಡೂ ಇವೆ ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಕೃತಿಗಳು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಜ್ಞಾನಹೀನ

ಪ್ರಾಪ್ಯಾಪಿ ವಿನಿವರ್ತಂತೇ ವಿನಾ ಜ್ಞಾನೇನ ಯಾದವಃ ।

ಭೂಯ ಏವ ತದಾ ಲೋಕಾನ್ಸರ್ಗೇ ಸೃಜತಿ ತಾನ್ಸುಭುಃ

॥ ೧೯ ॥

ಕಲ್ಪನುಧ್ಯೇ ತು ಕಲ್ಪಾಂತೇ ಜ್ಞಾನೋಜ್ಞಿತಕಲೇವರಾಃ ।

ಪ್ರಾಪ್ತುನಂತಿ ಪರಂ ಸ್ಥಾನಂ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ವದಂ

॥ ೨೦ ॥

ಜೀವಬೀಜಾನ್ಯಸರ್ಗೇಣ ತತ್ಸಾಧನಂ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ।

ಪ್ರವೂರಯತಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ರಾಜಸ್ಯೇನಾಪಿ ಹೇತುನಾ

॥ ೨೧ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಕಲ್ಪಾನಾಂ ಸತಿ ಸಾದೃಶ್ಯೇ ಯೋ ಭೇದೋ ಭೃಗುನಂದನ ।

ತನುಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ರ ಮೇ ಕೌತುಕಂ ನುಡತ್

॥ ೨೨ ॥

ರಾಗುವದಾದರ ಅವರು ಸರಸೇಶ್ವರನ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಹೂಂದಿವಾಗ್ಯೂ ಭೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಅನರಲ್ಲರನ್ನೂ ಮಹಾ ಪ್ರಭುವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ

೨೦ ಅಂತಹ ಜೀವರು ಕಲ್ಪನುಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಕಲ್ಪಾಂತ್ಯದಲ್ಲೂ ಬಾಹ್ಯನದಿಂದಲೇ ಇಚ್ಛಾಮರಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕಳೆಬರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೂಂದುವರು ಅಂತಹವರ ಸವವಿಯು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪದವಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು

೨೧ ಎಲೈ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ಮಹಾರಾಜನೇ ಕೇಳು ಆರೀತಿ ಮುಕ್ತರಾದವರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಏನಾದರೂಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಸರಸೇಶ್ವರನು ಬೇರೆ ಜೀವಬೀಜಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಬಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ

೨೨ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂ ಡೇಯನೇ! ಕಲ್ಪಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಸಾದೃಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಯಾವುದಾದರೂಂದು ಸಣ್ಣ ಭೇದವಿದೆಯೇನೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹವಿಡ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿದೆ, ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸು

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಕಲ್ಪಾನಾಂ ಸತಿ ಸಾದೃಶ್ಯೇ ಶೃಣು ಭೇದಂ ನರಾಧಿಪ ।
ಸಮತೀತೇ ಯಥಾ ಕಲ್ಪೇ ಷಷ್ಠೇ ಮನ್ವಂತರೇ ಗತೇ ॥ ೨೩ ॥

ಸಸ್ತಮಸ್ಯ ಚತುರ್ವಿಂಶಲ ರಾಜಂಸ್ತ್ರೀತಾಯುಗೇ ತದಾ ।
ಯದಾ ರಾಮುಣಿ ಸಮರೇ ಸಗಣೋ ರಾವಣೋ ಹತಃ ॥ ೨೪ ॥

ರಾಮೇಣೈವ ತದಾ ರಾಜನ್ಮಂಭಕರ್ಣೋ ನಿಪಾತಿತಃ ।
ವರ್ತಮಾನೇ ತು ಯದ್ವೃತ್ತಂ ಕಲ್ಪೇ ಯದುಕುಲೋದ್ವಹ ॥ ೨೫ ॥

ರಾಮಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಬದ್ಧಂ ತದಾ ವಾಲ್ಮೀಕಿನಾ ಶುಭಂ ।
ಅತೀತಕಲ್ಪೇ ಯದ್ವೃತ್ತಂ ಮಯಾ ತತ್ಕಾಮ್ಯಕೇ ವನೇ ॥ ೨೬ ॥

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಯ ಕಥಿತಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಾಯ ಪಾರ್ಥಿವ ।
ಕಲ್ಪಾನಾಂ ಸತಿ ಸಾದೃಶ್ಯೇ ಭೇದ ಏಷ ತನೇರಿತಃ ॥ ೨೭ ॥

ತೇಷಾಂ ಸ್ವರೂಪಂ ಚ ತಥಾ ತಥಾ ರಾಜನ್ಮನುಕ್ರಮಂ ।
ಬ್ರಹ್ಮಜನ್ಮನಿರ್ಗಾರ್ಶ್ವ ತಥಾ ತಸ್ಯ ಪೃಥಗ್ವಿಧಾಃ ॥ ೨೮ ॥

೨೩-೨೮ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : ಕಲ್ಪಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅದರಲ್ಲಿನ ಭೇದವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ಮಹಾರಾಜ ! ಆರನೇ ಮನ್ವಂತರವು ಕಳೆದು ಎಕನೇ ಮನ್ವಂತರವು ಆರಂಭವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿನ ಇವತ್ತಿನಾಲ್ಕನೇ ಶ್ರೀತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ರಘುರಂಗೋತ್ಪನ್ನನಾದ ವಿಷ್ಣುರೂಪಿ ರಾಮನಿಂದ, ಸರರಿವಾರನಾದ ರಾವಣನು ಸಂಪರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದೇ ರಾಮನಿಂದಲೇ ಕುಂಭಕರ್ಣನೂ ಸಂಹೃತನಾದನು ಎಲೈ ಯದುಕುಲತಿಲಕ ನಾದ ವಜ್ರಸಂರೋಧನೇ ! ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವರ್ತಮಾನಕಲ್ಪದ ಶ್ರೀತಾಯುಗ ದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಮುಕರ್ಷಯಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತ್ರವು ರಾಮಾಯಣವೆಂಬ ಆದಿಕಾವ್ಯ ರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹಿಂದೆ ಕಳೆದುಹೋದ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಚರಿತ್ರೆಯು ನನ್ನಿಂದ ಕಾವ್ಯಕವನದಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಅದೇ ಈ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಕಲ್ಪಗಳ ಸಾವೃತ್ಯವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಯಾವಭೇದ ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ನೀನು ತಿಳಿದಯ್ಯೆ ? ಆ ಭೇದಗಳನ್ನರೂಪವೂ ಬ್ರಹ್ಮನ ಜನ್ಮದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮಗಳೂ, ಸಹ ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳ ಬೇರ ಬೇರೆ ಭೇದಗಳು

ಕಾರ್ತಿಕೇಯಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಾನ್ಯತ್ನ ತಥಾ ದೇವಸ್ಯ ಶೂಲಿನಃ ।

ಏವಮಾದ್ಯಾಃ ಪ್ರಭೇದಾಸ್ತು ತ್ವಯಾ ಜ್ಞೇಯಾ ನು ವಾರ್ಧಿವ ।

ಕಲ್ಪಾದೀನಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಚಾನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಯದೂದ್ಯಹ

॥ ೨೯ ॥

ಸಾದೃಶ್ಯಭೇದಾವಿಹ ಭೂಮಿಪಾಲ

ಕಲ್ಪಸ್ಯ ಕಲ್ಪಸ್ಯ ಮಯೋದಿತೌ ತೇ ।

ಯುಗಾದಿಭಿನ್ನಸ್ಯ ಚ ದೈವತಾನಿ

ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯತಸ್ತಾನಿ ನಿಬೋಧ ರಾಜನ್

॥ ೩೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಕಲ್ಪಸಾದೃಶ್ಯೋ ನಾಮ

ಏಕಾಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೨೯ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಜನನ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭೇದಗಳು ಕಲ್ಪಾದಿಗಳಲ್ಲೂ ನಡೆದಿದೆಯೆಂಬ ವಿಚಾರವು ನಿನ್ನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರಲಿ

೩೦ ಎಲೈ ವಜ್ರಭೂಮಿವ್ವರನೇ ! ಕಲ್ಪಕಲ್ಪವೆಲ್ಲೂ ನಡೆಯುವ ಸಾದೃಶ್ಯ ಭೇದಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯುಗವೇ ಮುಂತಾದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನಕಾಲದ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ , ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳಯ್ಯಾ ಎಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮಹರ್ಷಿಯು ವಜ್ರನರವತಿಗೆ ಹೇಳಿದನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ

ರೂಪವಾದ ಕಲ್ಪಸಾದೃಶ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಎಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ದ್ವೈತೀತಿತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಭಗವಾನ್ಪಾಸುದೇವಶ್ಚ ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣಃ ಪ್ರಭುಃ ।

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚಾನಿರುದ್ಧಶ್ಚ ಕೃತಾದೀನಾಂ ಚ ದೈವತಾಃ

॥ ೧ ॥

ತಥಾ ಖಂಡಯುಗಾನೀಹ ದ್ವಾದಶೋಕ್ತಾನಿ ಭೂಪತೇ ।

ಷಷ್ಠಾಬ್ದೇ ಚ ವಿವರ್ತಂತೇ ವಂಚಾಬ್ಧಾನಿ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್

॥ ೨ ॥

ತೇಷಾಂ ತನ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ದೈವತಾಂಸ್ತು ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ ।

ವಿಷ್ಣುಬೃಹಸ್ಪತಿಶ್ಯಕ್ರೋ ನಹಿಸ್ತೃಷ್ಠಾ ತದೈವ ಚ

॥ ೩ ॥

ಎಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುವನು :— ಕೃತಯುಗಕ್ಕೆ ವಾಸುದೇವ, ತ್ರೇತಾಯುಗಕ್ಕೆ ಸಂಕರ್ಷಣ, ದ್ವಾಪರಕ್ಕೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಕಲಿಯುಗಕ್ಕೆ ಅನಿರುದ್ಧ, ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳು

೨ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಕೇಳು ಅದರಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ಖಂಡ ಯುಗಗಳಿರುವುವು ಈ ಹನ್ನೆರಡೂ ಅವತರವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಒಂದೊಂದು ಖಂಡಯುಗಕ್ಕೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಐದೈದು ವರ್ಷಗಳು

೩-೪ ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಖಂಡಯುಗದ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ೧ ವಿಷ್ಣು, ೨ ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ೩ ಇಂದ್ರ, ೪ ಅಗ್ನಿ,

ಅಹಿರ್ಬುದ್ಧ್ಯಶ್ಚ ಪಿತರೋ ವಿಶ್ವದೇವಾ ನಿಶಾಕರಃ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಚೈವ ನಾಸತ್ಯೌ ಭಗಶ್ಚೈವ ಮಹಾಬಲಃ

॥ ೪ ॥

ಇತಿ ದ್ವಾದಶ ತೇ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಮಯಾ ಖಂಡಯುಗೇಶ್ವರಾಃ ।

ಅಥ ಷಷ್ಠ್ಯಬ್ದನಾಮಾನಿ ನಿಚೋಧ ಗದತೋ ಮಮ

॥ ೫ ॥

ವರ್ತಮಾನೇ ತಥಾ ಕಲ್ಪೇ ಷಷ್ಠೇ ಮನ್ವಂತರೇ ಗತೇ ।

ತಸ್ಯೈವ ಚ ಚತುರ್ವಿಂಶೇ ರಾಜಂಸ್ತ್ರೀತಾಯುಗೇ ತದಾ

॥ ೬ ॥

ಯದಾ ರಾಮೇಣ ಸಮರೇ ಸಗಣೋ ರಾವಣೋ ಹತಃ ।

ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ತದಾ ರಾಜನ್ಯುಂಭಕರ್ಣೋ ನಿಪಾತಿತಃ

॥ ೭ ॥

ಮಾಘಶುಕ್ಲಂ ಸಮಾರಭ್ಯ ಚಂದ್ರಾಕೌ ನಾಸವರ್ಷಗೌ ।

ಜೀವಯುಕ್ತೌ ಯದಾ ಸ್ಯಾತಾಂ ಷಷ್ಠ್ಯಬ್ದಾದಿಸ್ತದಾ ಸ್ಮೃತಃ

॥ ೮ ॥

ಪ್ರಭವೋ ವಿಭವಃ ಶುಕ್ಲಃ ಪ್ರಮೊದಶ್ಚ ಪ್ರಜಾವತಿಃ ।

೫ ಪ್ರಸ್ಯ, ೬ ಅಹಿರ್ಬುದ್ಧ್ಯ, ೭ ಪಿತೃಗಳು, ೮ ವಿಶ್ವೇದೇವರು, ೯ ಚಂದ್ರ, ೧೦ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು, ೧೧ ಅತ್ಯಸೀದೇವತೆಗಳು, ೧೨ ಮಹಾಬಲನಾದ ಭಗವಂತ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಖಂಡಯುಗೇಶ್ವರರೆಂದು ಹೆಸರು

೫ ಅನಂತರ ಅರವತ್ತು ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ವಜ್ರರಾಜ

೬-೮ ಈಗ ನದಿಯುತ್ತಿರುವ (ವರ್ತಮಾನ) ಕಲ್ಪದ ಅರಸೇ ಮನ್ವಂತರವು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನತ್ತನುಲ್ಕನೇ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ, ಯಾವಾಗ ರಾವಣನು ರಾಮನಿಂದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನೋ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಮಡಿದನೋ ಆ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು ವೃಗಿರಿರಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗುರುವಿನೊಡನೆ ಇರಲು ಅರಂಭಮಾಡಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಅರವತ್ತು ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಅರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ

೯ ಇಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೆ ಅರವತ್ತು ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿವೆ — ವೈಷ್ಣವ ನೆಂಬ (ವಾಸುದೇವ) ಹೆಸರಿನ ಸ್ತಂಭಮುಂಡೆ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ತಂಭವ, ವಿಭವ

ವೈಷ್ಣವೇ ತು ಯುಗೇ ಪಂಚ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ಸಂವತ್ಸರಾಶ್ಚುಭಾಃ || ೯ ||

ಅಂಗಿರಾ ಶ್ರೀಮುಖೋ ಭಾವೋ ಯುನಾ ಧಾತಾ ತಥೈವ ಚ |

ಅಬ್ಧಾ ಜೀವಯುಗೇ ಪಂಚ ಯೇಷಾಮಾದ್ಯಾಶ್ಚುಭಾಸ್ತ್ರಯಃ || ೧೦ ||

ಈಶ್ವರೋ ಬಹುಧಾನ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರಮಾಥೀ ವಿಕ್ರಮೋ ವಶಃ |

ಶಕ್ರಾಬ್ಧಾ ಪಂಚ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಃ ಯೇಷಾಮಾದ್ಯಾವುಭೌ ಶುಭೌ || ೧೧ ||

ವಹ್ನಿ ಸ್ವಭಾನುಸ್ತರಣೋ ವಾರಿದಶ್ಚ ತಥಾಽನ್ಯಯಃ |

ಆಗ್ನೀಯಾಃ ಪಂಚ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾ ದ್ವಿತೀಯಂ ತೇಷ್ವಶೋಭನಂ || ೧೨ ||

ಸರ್ವಜಿತ್ಸರ್ವಧಾರೀ ಚ ವಿರೋಧೀ ವಿಕೃತಿಃ ಖರಃ |

ತ್ವಾಷ್ಟ್ರೇ ಪಂಚ ಯುಗೇ ತೇಷಾಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ತು ಶುಭಪ್ರದಂ || ೧೩ ||

ಶುಕ್ಲ, ಪ್ರಮೋದೂತ, ಪ್ರಚೋತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳ ಐದು ಸಂವತ್ಸರಗಳೂ ಶುಭ ಕರನಾದುವು

೧೦ ಎರಡನೆಯದು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವತಿ (ಗುರು) ಯುಗ ಈ ಯುಗದ ಐದು ಸಂವತ್ಸರಗಳಾವುವೆಂದರೆ — ಅಂಗಿರಸ, ಶ್ರೀಮುಖ, ಭಾವ, ಯುನ, ಧಾತು, ಈ ಐದು ಸಂವತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಶುಭಕರಗಳು

೧೧ ಮೂರನೆಯ ಇಂದ್ರಯುಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಹೆಸರುಗಳೆವು — ಈಶ್ವರ, ಬಹುಧಾನ್ಯ, ಪ್ರಮಾಥಿ, ವಿಕ್ರಮ, ವಿಷು (ವಶ) ಈ ಐದು ವರ್ಷಗಳೂಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಎರಡು ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಶುಭವು

೧೨ ಚಿತ್ರಭಾನು, ಸ್ವಭಾನು, ತಾರಣ, ವಾರ್ಧಿವ, (ಅ) ವ್ಯಯ — ಈ ಐದು ಅಗ್ನಿಯುಗ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದು ತೀರಾ ಕೆಟ್ಟುದು

೧೩ ಐದನೆಯದು ಬ್ರಹ್ಮಯುಗ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಹೆಸರಾವುವೆಂದರೆ — ಸರ್ವಜಿತ್, ಸರ್ವಧಾರೀ, ವಿರೋಧಿ, ವಿಕೃತಿ, ಖರ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು

ನಂದನೋ ವಿಜಯಶ್ಚೈವ ಜಯಃ ಕಾಮಶ್ಚ ದುರ್ಮುಖಃ ।

ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನೈ ಯುಗೇ ವಂಚ ಯೇಷಾಮಾದ್ಯಾ ಹಿತಾಸ್ತ್ರಯಃ ॥ ೧೪ ॥

ಹೇನುಮಾಲೀ ವಿಲಂಬೀ ಚ ವಿಕಾರೀ ಶರ್ವರೀ ಪ್ಲವಃ ।

ಪೈತ್ಯೇ ಪಂಚಯುಗೇ ತೇಷಾಂ ವಂಚಮಶ್ಚ ಶುಭವ್ರದಃ ॥ ೧೫ ॥

ಶೋಕಕೃಚ್ಛುಭಕೃತ್ಕ್ರೋಧೀ ವಿಶ್ವಾನಸುವರಾವಸೂ ।

ವೈಶ್ವೇ ಪಂಚ ಶುಭಾ ವೈಷಾಮಬ್ಧೌ ರಾಜನ್ವಿವಂಚಮೌ ॥ ೧೬ ॥

ಪ್ಲವಂಗಃ ಕೇಲಕಸ್ಸೌನ್ಯಸ್ಯೋಮೋ ರೋಧಕೃದೇವ ಚ

ಸೌನ್ಯೇ ವಂಚ ಶುಭಾವೇಷಾಂ ವ್ರಥಮಾನಂತರಾನ್ಶುಭೌ ॥ ೧೭ ॥

ಧಾವನಂ ಮಥನಂ ವೀರಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ಚಾನಲಂ ತಥಾ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿದೈವತೇ ವಂಚ ಸರ್ವ ಏವ ಶುಭವ್ರದಾಃ ॥ ೧೮ ॥

೧೪ ನಂದನ, ವಿಜಯ, ಜಯ, ಕಾಮಶ್ಚ, ದುರ್ಮುಖಿ — ಇವೈದೂ ಅಹಿ
ಬುಧ್ನಯುಗದ ವಂಚವರ್ಷಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಮೂರು ವರ್ಷ
ಗಳು ಮಂಗಳವ್ರದವು

೧೫ ಸೃತ್ಯದೇವತಾತ್ಮಕವಾದ ಪಿಂಡಯುಗದ ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಹೆಸರು —
ಹೇವಿಕಂಬಿ, ವಿಕಂಬಿ, ವಿಕಾರಿ, ಶಾರ್ವರಿ, ಪ್ಲವ - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ಲವವು
ಶುಭಕರವು

೧೬, ಶುಭಕೃತ್, ಶೋಭಕೃತ್, ಕ್ರೋಧಿ, ವಿಶ್ವಾನಸು, ವರಾಭವ
ಇವೈದೂ ವಿಶ್ವೇದೇವಯುಗದ ಪಂಚವತ್ಸರಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದೂ
ಐದೂ ಶುಭಕರಗಳು

೧೭ ಪ್ಲವಂಗ, ಕೇಲಕ, ಸೌನ್ಯ, ಸ್ವಾಧಾರಣ, ವಿರೋಧಿ, ಇವೈದೂ
ಸೌನ್ಯಯುಗ ವರ್ಷಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರನೆಯವು ಶುಭಕರಗಳು

೧೮ ವರೀಧಾವಿ (ಧಾವನ), ವ್ರತಾದೀಚ (ವ್ರಥನ), ಅನಂದ (ವೀರ),
ರಾಕ್ಷಸ, ನಲ (ಅನಲ) — ಈ ಐದೂ ಶುಭಕರ ಸಂವತ್ಸರಗಳಾಗಿ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿದೈವತಾ
ಯುಗಗಳೆನಿಸುವವು.

ಪಿಂಗಲಃ ಕಾಲಯುಕ್ತಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋ ರೌದ್ರಿದುರ್ಮತಿಃ |

ಅಶ್ವಿನೇಷಿ ಯುಗೇ ಪಂಚ ಚತುರ್ಥಸ್ತೇಷು ಶಸ್ತೃತೇ || ೧೯ ||

ದುಂದುಭ್ಯಂಗಾರಕೌ ರಕ್ತಃ ಕ್ರೋಧಶ್ಚಾಪಿ ಕ್ಷಯಸ್ತಥಾ |

ಭಾಗ್ಯೇ ಪಂಚ ಶುಭಾಸ್ಸರ್ವೇ ವಿಶೇಷೇಣ ತು ಪಂಚಮಃ || ೨೦ ||

ಅತಃ ಪರಂ ಚಾರವಶಾದ್ವೇನಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಸಾರ್ಥವ |

ದ್ವಾದಶಾಬ್ದಾಧಿಸಾಂಸ್ತುಭ್ಯಂ ಕಥಯಾಮಿ ಫಲಾನ್ವಿತಾನ್ || ೨೧ ||

ಆಗ್ನೇಯಕಕ್ಷಗೇ ಜೀವೇ ವರ್ಷಂ ಸ್ಯಾದ್ವಹ್ನಿದೈವತಂ |

ಅಹಿತಂ ತದ್ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಗೋದ್ವಿಜಾಗ್ನೃಪಜೀವಿನಾಂ || ೨೨ ||

ಸೌಮ್ಯರೌದ್ರೋನಗೇ ಜೀವೇ ಸೌಮ್ಯವರ್ಷಮುದಾಹೃತಂ |

ಈತಯಸ್ಸಕಲಾ ಯತ್ರ ಚಾನಾವೃಷ್ಟಿಭಯಂ ತಥಾ || ೨೩ ||

೧೯ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತಾಯುಗದ ಪಂಚ ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ —
ವೃಂಗಳ, ಕಾಲಯುಕ್ತ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ರೌದ್ರ, ದುರ್ಮತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದು
ಒಳ್ಳೆಯದು

೨೦ ದುಂದುಭಿ, ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ, ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ, ಕ್ರೋಧನ, ಅಕ್ಲಯ :-
ಇವೈದು ವರ್ಷಗಳು ಭಗದ್ರವತಾಯುಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲವೂ ಶುಭ ಸಂವತ್ಸರಗಳೆಂದೂ,
ಅದರಲ್ಲೂ ಅಕ್ಲಯ ಸಂವತ್ಸರವು ಪರಮೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದೆ

೨೧ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಗುರುಚಾರವರದಿಂದ ಫಲವದರಾದ ದ್ವಾದಶ
ಸಂವತ್ಸರಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ

೨೨ ಗುರುವು ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ತವೇಶಿಸಿದಾಗ ವಹ್ನಿದೈವತಾಕನಾದ
ವರ್ಷವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಆಗ ಹಸುಗಳಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಅನಿಷ್ಟವೆಂದು
ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

೨೩ ಗುರುವು ಮೃಗಶಿರ, ಆರ್ಧ್ರ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಸ್ತವೇಶಿಸಿದಾಗ ಸೌಮ್ಯ
ವರ್ಷವೆನಿಸುವುದು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಈತಿಬಾಧೆಗಳೂ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಭಯವೂ
ಉಂಟಾಗುವುವು

ಅದಿತ್ಯಪುಷ್ಯಗೇ ಚಾಬ್ದೋ ವಿಜ್ಞೇಯೋ ಗುರುದೈವತಃ |
ಶುಭಂಕರೀ ಹಿತೋ ಲೋಕೇ ಹೈಮಾರೋಗ್ಯಸುಭಿಕ್ಷದಃ || ೨೪ ||

ಸಾರ್ಪಪ್ರೇತ್ರೋವಗೇ ಜೀವೇ ಪೈತ್ರಂ ವರ್ಷಮುದಾಹೃತಂ |
ಹಾರ್ದಂ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದಂ ಲೋಕೇ ಶಿವಪೌಭಿಕ್ಷ್ಯಕಾರಕಂ || ೨೫ ||

ಘಾಲ್ಗುನೀದ್ರಯಹಸ್ತಸ್ಥೇ ವರ್ಷಂ ಭಾಗ್ಯಮುದಾಹೃತಂ |
ಚಾರಪ್ರಾಬಲ್ಯಕಂ ಘೋರಂ ನಾರೀವೌರ್ಬಲ್ಯಕಾರಕಂ || ೨೬ ||

ಚಿತ್ರಾಸ್ವಾತಿಗತೇ ಜೀವೇ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಃ ಸಂವತ್ಸರಃ ಶುಭಃ |
ಶೂಕಧಾನ್ಯಕ್ಷಯಕರಃ ಶಿಬಿಧಾನ್ಯನಿವರ್ಧನಃ || ೨೭ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿದೈವತಂ ಜೀವೇ ವಿಶಾಖಾನ್ಯುತ್ರಸಂಸ್ಥಿತೇ |
ಯಜ್ಞಕ್ರಿಯಾಪ್ರವೃತ್ತಾನಾಂ ಹಿತಂ ಮುದಿತಮಾನವಂ || ೨೮ ||

೨೪ ಗುರುವು ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಗುರುದೈವ
ತಾಬ್ದವೆಂದು ತೀರ್ಥಾರ್ಥಕು ಆಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವೂ ಹಿತವೂ ಉಂಟಾಗು
ವುದು ಆ ಕಾಲವು ಕ್ಷೇಮ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಭಿಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು

೨೫ ಗುರುವು ಅಶ್ಲೇಷ, ಮಯಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಶಿಸಿದಾಗ ಸೈತ್ರವರ್ಷ
ವೆಂದು ಹೆಸರು ಆ ಕಾಲವು ಮನೋಹರವಾದುದಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುವೃಷ್ಟಿಯುಂ
ಟಾಗಿ ಮಂಗಳವೂ, ಸುಭಿಕ್ಷವೂ ಉಂಟಾಗುವುವು

೨೬ ಪೂರ್ವ ಫಲ್ಗುನೀ (ಪುಬ್ಬ), ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುನೀ (ಉತ್ತರ), ಹಸ್ತ ನಕ್ಷ
ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಭಾಗ್ಯವರ್ಷವೆಂದು ಹೆಸರು ಆ ಕಾಲವು ಭಯಂ
ಕರವಾದುದಾಗಿ ಚೋರರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುವುದು ಹೆಂಗಸರು ದುರ್ಬಲ
ರಾಗುವರು

೨೭ ಗುರುವು ಚಿತ್ತಾ, ಸ್ವಾತಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರ ಸಂವ
ತ್ಸರವೆಂದು ಹೆಸರು ಆ ಕಾಲವು ಶುಭವ್ರವವಾದುದು ಆಗ ನಸುಕೆ, ಕಾರುಭತ್ತ
ಇವುಗಳು ನಾಶವಾಗುವುವು ಗೋಧಿ, ಕುಸುಬೆ ಇವುಗಳು ಬೆಳೆಯುವುವು

೨೮ ಗುರುವು ವಿಶಾಖ, ಅನೂರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಇಂದ್ರಾ
ಗ್ನಿದೈವತ ವರ್ಷವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತ
ರಾದ ಆಹಿತಾಗ್ನಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವೂ ಸಂತೋಷವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು

ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನುಲಗತೇ ಜೀನೇ ಶಾಕ್ತನುಬ್ಧನುದಾಹೃತಂ ।

ಶೂಕಧಾನ್ಯಕ್ಷಯಕರಂ ಭೂತಾನಾಂ ಭಯವರ್ಧನಂ

॥ ೨೯ ॥

ಆಷಾಢಾದ್ವಯಗೇ ಜೀನೇ ವೈಶ್ವದೇವನುದಾಹೃತಂ ।

ನಾಶುಭಂ ನ ಶುಭಂ ಲೋಕೇ ರಾಜ್ಞೋ ವಿಗ್ರಹಕಾರಕಂ

॥ ೩೦ ॥

ನಿಷ್ಕುವಾಸನಸಂಸ್ಥೇ ತು ವೈಷ್ಣವಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ ।

ಕ್ಷೇಮಸೌಖ್ಯಕ್ಷದಂ ಲೋಕೇ ಪಾಪಾಂತರಿಪೀಡನಂ

॥ ೩೧ ॥

ಪ್ರೋಷ್ಯವದಾದ್ವಯಗತೇ ಜೀನೇ ವಾರುಣಸಂಸ್ಥಿತೇ ।

ಪೂರ್ವಧಾನ್ಯಪ್ರದಂ ತ್ವಾಜಂ ವಶ್ವಾದ್ಧಾನ್ಯವಿನಾಶನಂ

॥ ೩೨ ॥

ಪೌಷ್ಣಾಶ್ವಿಯಾನ್ಯಗೇ ಜೀನೇ ವರ್ಷಂ ಸ್ಯಾದಶ್ವಿದೈವತಂ ।

ಸುವೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಮದಂ ಲೋಕೇ ಸರ್ವಾತಂಕ ವಿವರ್ಜಿತಂ

॥ ೩೩ ॥

೨೯ ಗುರುವು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಶಾಕ್ತಾಬ್ಧವೆಂದು ನಾಮಧೇಯವು ಆಗ ನವಣ, ಭತ್ತಗಳು ನಾರವಾಗುವವಲ್ಲದೆ ವ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ

೩೦ ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಸಂಚರಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೈಶ್ವದೇವಾಬ್ಧವೆಂದು ಹೆಸರು ಆಗ ಶುಭವೂ ಇಲ್ಲ, ಅಶುಭವೂ ಇಲ್ಲ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಯುದ್ಧವುಂಟಾಗುವುದು

೩೧ ಗುರುವು ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಅದು ವೈಷ್ಣವಾಬ್ಧವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆಗ ಕ್ಷೇಮವೂ ಸುಖವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು ವಾಪಾಂಡಿ (ನಾಸ್ತಿಕ) ಗಳಿಗೆ ಆಗ ಪೀಡೆಯುಂಟು

೩೨ ಗುರುವು ಶತಭಿಷಾ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಾರುಣಾಬ್ಧವೆಂದು ಹೆಸರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೃನುಬಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸುವುದು ಕಾರುಜಿಕೆ ನಾರವಾಗುವುದು

೩೩ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತೀ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಅಶ್ವಿದೇವತ ವರ್ಷವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆಗ ಜನರಿಗೆ ಸುವೃಷ್ಟಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಜನರು ಯಾವ ಆತಂಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಖವಾಗಿರುವರು

ಚೈತ್ರರುಕ್ಲ ಸಮಾರಂಭೇ ಜಗತಾಂ ಜಗದೀಶ್ವರ ।

ಸರ್ವಂ ಚಕ್ರೇ ತದಾ ರಾಜಂಸ್ತತಸ್ತ ಸ್ಮಿನ್ಸವಾ ದಿನೇ

॥ ೩೪ ॥

ಸಂವತ್ಸರೇಶಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತು ಸದಾಗ್ರಹಃ ।

ನಾಗೋ ಯಚ್ಚ ಶ್ವ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಗಂಧರ್ವಶ್ಚ ತಥೈವಚ

॥ ೩೫ ॥

ಸಪ್ತಚ್ಛಿನ್ನೇ ತು ಯಃ ಸ್ವೇಷಃ ಕಲಿನಾತಸಮಾಗಣೇ ।

ಆದಿತ್ಯಾದಿಸ್ಸ ಬೋಧವ್ಯೋ ಗ್ರಹಃ ಸಂವತ್ಸರಾಧಿನಃ

॥ ೩೬ ॥

ಆದಿತ್ಯೇನ ಸಹಾನಂತೋ ನಾಗೋ ಭವತಿ ಭೂಮಿವ ।

ಚಿತ್ರಾಂಗದಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವೋ ದೀರ್ಘಭದ್ರೋ ನಿಶಾಚರಃ

॥ ೩೭ ॥

ಸೌಮ್ಯೇನ ವಾಸುಕಿರ್ನಾಗಃ ಪೂರ್ಣಭದ್ರೋ ನಿಶಾಚರಃ ।

ಚಿತ್ರಸೇನಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವಃ ಸಮಾಶ್ಚಾಮಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೩೮ ॥

ಭೌಮೇನ ತಕ್ಷಕೋ ನಾಗೋ ಮಣಿಭದ್ರೋ ನಿಶಾಚರಃ ।

ತದಾ ಚಿತ್ರರಥೋ ನಾಮ ಗಂಧರ್ವಶ್ಚಾ ಭಿಷಿಚ್ಯತೇ

॥ ೩೯ ॥

೩೪-೩೮ ಎಲೈ, ಜಗದೀಶ್ವರನೇ ಕೇಳು ಚೈತ್ರ ಶುಷ್ಕ ವಾಡ್ಯಮೀ ದಿನ ಸಕಲ ಜಗತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಆ ಶುಭದಿವಸದಲ್ಲಿ ಸಂವತ್ಸರಾಧಿನತಿಯಾದ ಗ್ರಹವು ಬ್ರಹ್ಮನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆ ವರ್ಷವೆಲ್ಲಾ ಅಧಿಪತ್ಯ ಮಾಡುವನು ಆಗ್ರಹಗಳಾವುವೆಂದರೆ, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು ಸಂವತ್ಸರಾದಿಯ ವಾರವಾವುದೋ ಆ ಗ್ರಹವೇ ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಧೂರಿಯು ಸೂರ್ಯನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಅನಂತನಂಬ ನಾಗ, ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವ, ದೀರ್ಘ ಭದ್ರನೆಂಬ ನಿಶಾಚರರು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವರು ಚಂದ್ರನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸುಕಿ ನಾಮಕ ನಾಗ, ಪೂರ್ಣಭದ್ರನೆಂಬ ನಿಶಾಚರ, ಚಿತ್ರಸೇನನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರು ಸಮ ಸಮರನಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವರು

೩೯ ಅಂಗಾರಕನೊಡನೆ ತಕ್ಷಕನಾಮ ನಾಗನೂ, ಮಣಿಭದ್ರನೆಂಬ ನಿಶಾಚರನೂ, ಚಿತ್ರರಥನಾಮಕ ಗಂಧರ್ವನೂ ಸೇರುವರು

ಬುಧೇನ ನಾಗಃ ಕಾಕೋಟೀಯಕ್ಷಭದ್ರೋ ನಿಶಾಚರಃ ।

ತುಂಬುರುರ್ನಾಮ ಗಂಧರ್ವಃ ಸಮಾಸ್ವಾಮ್ಯಭಿಷಿಚ್ಯತೇ ॥ ೪೦ ॥

ಜೀವೇನ ನಾಗಃ ಪದ್ಮಸ್ತು ದೀರ್ಘಬಾಹುರ್ನಿಶಾಚರಃ ।

ಗಂಧರ್ವಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಥಾ ಶಾಲಿತಿರಃ ಪ್ರಭುಃ ॥ ೪೧ ॥

ಮಹಾಪದ್ಮಸ್ತು ಶುಕ್ರೇಣ ನಾಗೋಭವತಿ ಭೂಪತೇ ।

ನಾರದಶ್ಚೈವ ಗಂಧರ್ವೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ನಿಶಾಚರಃ ॥ ೪೨ ॥

ಸೌರೇಣ ನಾಗಃ ಶಂಖಸ್ತು ಮಹಾಕರ್ಣೋ ನಿಶಾಚರಃ ।

ಊರ್ಣಾಯುಶ್ಚೈವ ಗಂಧರ್ವಃ ಸಮಾಸ್ವಾಮ್ಯಭಿಷಿಚ್ಯತೇ ॥ ೪೩ ॥

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಮಾರೂಪಂ ಮಹೀವತೇ ।

ಗ್ರಹಸ್ತಾಮಿಭವಂ ತುಭ್ಯಂ ಶೇಷಾಸ್ಸರ್ವೇ ತದಾಶ್ರಯಾಃ ॥ ೪೪ ॥

೪೦ ಬುಧನ ರಾಜ್ಯಭಿಷೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಕೋಟಿಕ ನಾಗನೂ, ಯಕ್ಷ ಭದ್ರ ರಾಕ್ಷಸನೂ, ತುಂಬುರನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನೂ ಸೇರುವರು

೪೧ ಗುರುವು ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಯಾದಾಗ ಪದ್ಮನೆಂಬ ನಾಗನೂ, ದೀರ್ಘ ಬಾಹುನಾಮಕ ದಾನವನೂ, ಶಾಲಿತಿರ ನಾಮಕನಾದ ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಗಂಧರ್ವನೂ ಸಮನಾಗಿ ಸೇರುವರು

೪೨ ಶುಕ್ರನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪದ್ಮನೆಂಬ ನಾಗನೂ, ನಾರದ ನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನೂ, ಮಹಾ ಬಾಹುನಾಮಕ ನಿಶಾಚರನೂ ಸಮನಾಗಿ ಸಹಾಯ ರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು

೪೩ ಶೇಷಮಹಾರಾಜನು ಧೊರೆಯದಾಗ ಶಂಖನೆಂಬ ನಾಗನೂ, ಮಹಾ ಕರ್ಣದಾನವನೂ, ಊರ್ಣಾಯುನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನೂ ಸಮನಾಗಿ ಜತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ

೪೪ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಗ್ರಹಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದೊಂಬಾಗುವ ಸಂವತ್ಸರ ಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಉಪವರಲ್ಲರೂ ಅವರನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ

ತೀಕ್ಷ್ಣಾರ್ಕಸ್ಪೃಲ್ಪಮತ್ಸೃಶ್ಚ ಗತಮೇಘೋತಿಭಾಸ್ಕರಃ |

ಬಹುನಾಗವ್ಯಾಧಿಗಣೋ ಭಾಸ್ಕರಾಬ್ಧೋ ರಣಾಕುಲಃ

|| ೪೫ ||

ಬಹುವರ್ಷೋತಿಸಸೃಶ್ಚ ಗಮಾಂ ಕ್ಷೀರಪ್ರದಾಯಕಃ |

ಚಂದ್ರಾಬ್ದಃ ಕಾಮಿನಾಮಿಷ್ಟಃ ಚಿತ್ಯಂಕತಮಹೀತಲಃ

|| ೪೬ ||

ಅಗ್ನಿ ತಸ್ಯ ರರೋಗಾಢ್ಯೋ ನೃಪವಿಗ್ರಹದಾಯಕಃ |

ಗತಸಸ್ಯೋ ಬಹುವ್ಯಾಲೋ ಭಾಮಾಬ್ಧೋ ಬಾಲಹಾಭೃಶಂ

|| ೪೭ ||

ವಿಪ್ರಕ್ಷತ್ರಿಯಸಸ್ಯಾನಾಂ ಜನಾನಾಂ ಚ ಕಲಾಭೃತಾಂ |

ಬುದ್ಧಿಪ್ರದೋಬ್ಧೋ ಬೌದ್ಧಸ್ತು ಬಹುಸಸ್ಯಾಕರಃ ಕ್ಷಿತೌ

|| ೪೮ ||

ಬಹುಯಚ್ಛೋತಿಸಸೃಶ್ಚ ಗೋಗಜಾಶ್ವಹಿತಸ್ತಥಾ |

ಬಹುವೃಷ್ಟಿಪ್ರದಃ ಸೌಮ್ಯೋ ಬೀನಾಬ್ಧೋ ದ್ವಿಜಪುಷ್ಟಿದಃ

|| ೪೯ ||

೪೫ ಸೂರ್ಯನು ವರ್ಷಾಧಿನತಿಯಾದಾಗ, ಸೂರ್ಯನು ಬಹು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ಸೃಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ ಮೇಘಗಳು ಕಡಿಮೆ ಸೂರ್ಯನತಾನ ಹಚ್ಚು ಸರ್ವಭಯ, ವ್ಯಾಧಿ ಭಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಆ ಭಾಸ್ಕರಾಬ್ದದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವು ಬಹಳವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ

೪೬ ಚಂದ್ರನು ಸಂವತ್ಸರಾಧಿನತಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು ಅತಿಯಾಗಿ ನಸ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯುವುವು ಹಸುಗಳು ಮಾಲು ಕೊಡುವುವು ಕಾಮುಕರಿಗೆ ಈ ಕಾಲವು ಇಷ್ಟವಾದುದು

೪೭ ಅಂಗಾರಕನು ವರ್ಷಾಧಿನತಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಬಂಕಿಯ ಭಯ, ಕಳ್ಳರಭಯ, ರೋಗಗಳಭಯ, ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ವರಸ್ವರ ಯುದ್ಧ, ನಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ, ಸರ್ವಗಳ ಕಾಟ, ಬಾಲಕರ ಮರಣಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುವು

೪೮ ಬುದ್ಧನು ವರ್ಷಾಧಿನತಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ, ಭತ್ತಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುವು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಕಸಿತವಾಗುವುದು ಈ ಬೌದ್ಧನಾಮಕ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಬಹು ನಸ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು

೪೯. ಗುರುವು ಸಂವತ್ಸರಾಧಿನತಿಯಾಗಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಜ್ಞಕರ್ಮ ನಿರತರಾಗುವರು ನಸ್ಯಸಂಸ್ತಿ ಹಚ್ಚುವುದು ಹಸುಗಳೂ, ಆನೆಗಳೂ ಕುದುರೆ

ಸಸ್ಯಾಢ್ಯೋ ಧರ್ಮಬಹುಲೋಗತಾತಂಕೋ ಬಹೂದಕಃ ।

ಕಾಮಿನಾಂ ಕಾನುದಃ ಕಾನುಃ ಸಿತಾಬ್ದೋ ನೃಪಶರ್ಮದಃ

॥ ೫೦ ॥

ದುರ್ಭಿಕ್ಷಮಾರಕಾನೋಗಾನ್ಕರೋತಿ ಪವನಸ್ತಥಾ ।

ಶನೈಶ್ಚರಾಬ್ಜಃ ಶೋಕಾಂಶ್ಚ ವಿಗ್ರಹಾಣಿ ಚ ಭೂಭುಜಾಂ

॥ ೫೧ ॥

ಕ್ರಮೇಣ ವರಿವರ್ತಂತೇ ಪಂಚಯಾದನ ವತ್ಸರಾಃ ।

ತೇಷಾಮಧಿವತೀನ್ವಕ್ಷ್ಯೇ ನಾಮಾನಿಚ ಫಲಾನಿಚ

॥ ೫೨ ॥

ಪಂಚ ಭಕ್ತೇತು ಯಚ್ಛೇಷಂ ತಿಷ್ಠೇದಬ್ಜಗಣೇ ಗತೇ ।

ಸಂವತ್ಸರಾದ್ಯಃ ಸಂಜ್ಞೇಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಸಂವತ್ಸರೋ ಬುದ್ಧಿಃ

॥ ೫೩ ॥

ಆದ್ಯಃ ಸಂವತ್ಸರೋ ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪರಿವತ್ಸರಃ ।

ಇಡಾಖ್ಯಶ್ಚ ತೃತೀಯೋತ್ರ ಚತುರ್ಥಶ್ಚಾನುವತ್ಸರಃ ।

ಇದ್ವತ್ಸರಾಖ್ಯಃ ಕಥಿತಃ ತಥಾ ಚೈವಾತ್ರ ಪಂಚಮಃ

॥ ೫೪ ॥

ಗಣೂ ಜನಂಗಿ ಓತರನ್ನ ಉಂಟುಮಾಡುವುವು ಈ ಸೌಮ್ಯವಾದ ವರ್ಷವು ಬಹು ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದವಾಗಿಯೂ, ದ್ವಿಜವೃಷ್ಟಿಪ್ರದವಾಗಿಯೂ ನರಿಣಮಿಸುವುದು

೫೦ ರುಕ್ರನು ವರ್ಷಾಧಿಪತಿಯಾಗಲಾಗಿ ಭೂನಿಯಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯೂ, ಧರ್ಮಬಾಹುಳ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು ಜನರು ನಿರಾತಂಕರಾಗಿರುವರು ಜಲ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುವುದು ಮನ್ತ್ರಧನು ಕಾಮುಕರ ಕಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವನು ಧೂರಗನು ಸುಖವಾಗಿರುವರು

೫೧, ರನೈಶ್ಚರನು ವರ್ಷಾಧಿಪತಿಯಾಗಲಾಗಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷವೂ ರೋಗಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ ಗಾಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ ಧೂರಗಳಿಗೆ ಘೋರಯುದ್ಧವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ

೫೨ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನ! ಐದು ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪರಿವರ್ತನ ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ! ಅವುಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನೂ ಹಸರುಗಳನ್ನೂ, ಫಲಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೫೩ ಸಂವತ್ಸರದ ಗುಂಪುಕಳದುಹೋಗಲಾಗಿ ಐದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಶೇಷವು ನಿಲ್ಲುವುದೋ ಆ ವತ್ಸರವು ಸಂವತ್ಸರದ ಅದಿಯೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

೫೪ ಮೊದಲನೆಯದು ಸಂವತ್ಸರ, ಎರಡನೆಯದು ಪರಿವತ್ಸರ, ಮೂರನೆಯದು ಇಡುವತ್ಸರ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅನುವತ್ಸರ, ಐದನೆಯದು ಇದ್ವತ್ಸರವು

ಸಂವತ್ಸರೋಗ್ನಿಃ ಪರಿವತ್ಸರೋರ್ಕಃ |
ಇಡಾವತ್ಸರೋ ಭಗವಾಂಚ್ಛಶಾಂಕಃ ||
ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಯಂಭೂರನುವತ್ಸರೋಪಿ |
ಇದ್ವತ್ಸರಃ ಶೃಲಸುತಾವತಿಶ್ಚ

|| ೫೫ ||

ವೃಷಿಃ ಸಮಾಖ್ಯೋ ಕಥಿತಾದ್ವಿತೀಯೇ |
ಪ್ರಭೂತತೋಯಾ ಕಥಿತಾ ತೃತೀಯೇ ||
ಪಶ್ಚಾಜ್ಜಲಂ ಮುಂಚತಿ ಯಶ್ಚತುರ್ಥಃ |
ಸ್ಥಲೋದಕಂ ಸಂಚನುಮಬ್ಧಮುಕ್ತಂ

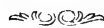
|| ೫೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಅಬ್ಧಫಲನಿರ್ದೇಶೋ
ನಾನುದ್ವ್ಯಶೀತಿಸಮೋದ್ಯಾಯಃ

೫೫ ಸಂವತ್ಸರವು ಅಗ್ನಿಯು, ಪರಿವತ್ಸರವು ಅರ್ಕ, ಇಡಾವತ್ಸರವು ಭಗವಾಂಚ್ಛಶಾಂಕನು, ಅನುವತ್ಸರವು ಸ್ವಯಂಭುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಇದ್ವತ್ಸರವೇ ಪರಮೇಶ್ವರನು

೫೬ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ವೃಷಿ, ಪರಿವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮಳೆ, ಇಡಾವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ, ಅನುವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಳೆ, ಇದ್ವತ್ಸರದೊಳ್ ಸಹ ನೀರಿನ ವಸತಿ ಕಡಿಮೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಅಬ್ಧಫಲ ನಿರ್ದೇಶವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಎಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ತ್ರೈಲೋಕಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಉತ್ತರಂ ತ್ವನಯಂ ದಿವ್ಯಂ ಪೈತ್ರೈಂ ಸ್ಯಾದ್ಧಕ್ಷಿಣಾಯನಂ ।

ವಸಂತಶ್ಚಾಗ್ನಿದೈವತ್ಯಃ ಶಾಕ್ರೋ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಉದಾಹೃತಃ

॥ ೧ ॥

ವೈಶ್ವದೇವೀ ತಥಾ ಸ್ರಾವ್ಯಛ್ರಾಜಾ ಪತ್ಯಾ ಶರಸ್ಪೃತಾ ।

ಹೇಮಂತೋ ವೈಷ್ಣವಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಮಾರುತಃ ಶಿಶಿರಃ ಸ್ಕೃತಃ

॥ ೨ ॥

ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಶ್ಚುತ್ರಸ್ತು ವೈಶಾಖೋ ಮಾಸಶ್ಚೈವಾಗ್ನಿದೈವತಃ ।

ಜ್ಯೇಷ್ಠಶ್ಚಾಕ್ರಸ್ಕೃತೋ ಮಾಸ ಆಷಾಢೋ ವೈಶ್ವದೈವತಃ

॥ ೩ ॥

ನಿಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಉತ್ತರಾಯಣಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯಾಯನವೆಂದೂ, ದಕ್ಷಿಣಾಯನಕ್ಕೆ ಪೈತ್ರಾಯನವೆಂದೂ ಹೆಸರು ವಸಂತಋತುವಿನ ದೇವತೆ ಅಗ್ನಿ, ಗ್ರೀಷ್ಮಋತುವಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೨ ವರ್ಷಋತುವಿಗೆ ವಿಶ್ವೇದೇವರು, ಶರದ್ಋತುವಿಗೆ ಸ್ರಜಾವತಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ಹೇಮಂತಋತುವಿಗೆ ವಿಷ್ಣು, ಶಿಶಿರಋತುವಿಗೆ ವಾಯು

೩ ಜೈತ್ರಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ, ವೈಶಾಖಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನು ಆಷಾಢಮಾಸಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವೇದೇವರು

ಶ್ರಾವಣೋ ವಿಶ್ವದೈವತ್ಯ ಆಜೋ ಭಾದ್ರಪದಸ್ತಥಾ ।
ಅಶ್ವಯುಕ್ತಾಶ್ವಿನೋ ಮಾಸ ಅಗ್ನೀಯಃ ಕಾರ್ತಿಕಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥ ೪ ॥

ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಸ್ತಥಾ ಸೌಮ್ಯಃ ಪೌಷ್ಯಾಶ್ಚೇವದೈವತಃ ।
ಮೈತ್ರೋ ಮಾಸಸ್ಸ್ಮೃತೋ ಮಾಘಃ ಫಾಲ್ಗುನೋ ಭಗದೈವತಃ ॥ ೫ ॥

ಮಾಸೇಷು ಮಾಸದೈವತ್ಯಾಃ ಶುಕ್ಲನಕ್ಷಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ನಕ್ಷಾಮಿ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಾಣಾಂ ದೈವತಾನಿ ತವಾನಘ ॥ ೬ ॥

ಚೈತ್ರೋ ಯಾಮ್ಯಸ್ಸ್ಮೃತೋ ರಾಜನ್ಯಾಗ್ನೀಯಶ್ಚಾಪ್ಯನಂತರಃ ।
ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ರೌದ್ರಃ ಸ್ಮೃತಃ ವಕ್ಷಸ್ತ್ವಾಷಾಢಃ ಸಾರ್ಪ ಉಚ್ಯತೇ ॥ ೭ ॥

ಮೈತ್ರಶ್ಚ ಶ್ರಾವಣೋ ಮಾಸಃ ಸಾವಿತ್ರಶ್ಚಾಪ್ಯನಂತರಃ ।
ಮೈತ್ರಶ್ಚಾಶ್ವಯುಜೋ ಮಾಸಃ ಶಾಕ್ರಶ್ಚಾಪ್ಯಗ್ನಿದೈವತಃ ॥ ೮ ॥

ತಥಾ ಚ ನೈರ್ಮತಃ ಸೌಮ್ಯಃ ವಾಷಃ ಸ್ಯಾದ್ವಿಷ್ಣುದೈವತಃ ।
ವಾರುಣಶ್ಚ ತಥಾ ಮೈತ್ರಃ ಫಾಲ್ಗುನಃ ಪೌಷ್ಣ ಉಚ್ಯತೇ ॥ ೯ ॥

೪-೫ ಆಷಾಢಮಾಸದಂತೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸಕ್ಕೂ ವಿಶ್ವದೇವತೆ ಭಾದ್ರಪದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಅಶ್ವಯುಜಕ್ಕೆ ಅಶ್ವನೀದೇವತೆಗಳು, ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ, ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರ, ಪುಷ್ಯಮಾಸಕ್ಕೆ, ಗುರು, ಮಾಘಮಾಸಕ್ಕೆ ಪಿತೃಗಳು, ಫಾಲ್ಗುನಕ್ಕೆ ಭಗದೇವತೆ, ಇವರುಗಳು ಅಭಿಮಾನ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೬ ಆಯಾಯ ಮಾಸದೇವತೆಗಳೇ ನೃತಿಮಾಸದ ಶುಕ್ಲನಕ್ಷಕ್ಕೂ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಮುಂದೆ ಕೃಷ್ಣನಕ್ಷಗಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೭-೯ ಚೈತ್ರಕ್ಕೆ ಯಾಮ್ಯದೇವತೆ, ಮೈಶಾಖಕ್ಕೆ ನಿಯಯತಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಕ್ಕೆ ರೌದ್ರ, ಆಷಾಢಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಪ, ಶ್ರಾವಣಕ್ಕೆ ಮೈತ್ರ, ಭಾದ್ರಪದಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರ, ಅಶ್ವಯುಜಕ್ಕೆ ಮೈತ್ರ, ಕಾರ್ತಿಕಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ, ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರ, ಪುಷ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು, ಮಾಘಕ್ಕೆ ವಾರುಣ, ಫಾಲ್ಗುಣಕ್ಕೆ ಪೌಷ್ಣ, ಇಂತು ದೇವತೆಗಳು

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯದ್ವೇವೋ ಯದ್ಗ್ರಹಃ ಸ್ಕೃತಃ ।

ಅಗ್ನಿರರ್ಕಸ್ಸ ಸ್ತೃತಸ್ಸೋಮೋ ವರುಣಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ॥ ೧೦ ॥

ಅಂಗಾರಕಃ ಕುಮಾರಶ್ಚ ಬುಧಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ಧರಃ ।

ಬೃಹಸ್ಪತಿಶ್ಚ ಸ್ತೃತಃ ಶಕ್ರಃ ಶುಕ್ಲೋ ದೇವೀ ಚ ಪಾರ್ವತಿ ॥ ೧೧ ॥

ಪ್ರಜಾವತಿಶ್ಚ ನೈಶಾ ರೋ ರಾಹುರ್ಜ್ಞೇಯೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ।

ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ಸ್ತೃತಃ ಕೇತುರ್ಯೇ ಗ್ರಹಾಸ್ತೇ ಪುರಃ ಸ್ಕೃತಾಃ ॥ ೧೨ ॥

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತವ ನಕ್ಷತ್ರದೈವತಾಃ ।

ಕೃತ್ತಿಕಾ ಚಾಗ್ನಿದೈವತ್ಯಾ ರೋಹಿಣ್ಯಕೇರಶ್ವರಾ ಸ್ಕೃತಾ ॥ ೧೩ ॥

ಇಂದ್ರಪ್ತೇ ಸೌಮ್ಯದೈವತ್ಯೋ ರೌದ್ರೀ ಆದ್ರಾ ತಥಾ ಸ್ಕೃತಾ ।

ಪುನರ್ವಸುಸ್ತಥಾನ್ದಿತ್ಯೋ ಪುಷ್ಯಶ್ಚ ಗುರುದೈವತಃ ॥ ೧೪ ॥

ಆಶ್ಲೇಷಾ ಸರ್ವದೈವತ್ಯಾ ಮಘಾ ಚ ಪಿತೃದೈವತಾ ।

ಭಾಗ್ಯಾಶ್ಚ ಪೂರ್ವಫಾಲ್ಗುನ್ಯ ಆರ್ಯನಾಶ್ಚ ತಥೋತ್ತರಾಃ ॥ ೧೫ ॥

ಸಾವಿತ್ರಿಶ್ಚ ತಥಾ ಹಸ್ತಿಶ್ಚಿತ್ರಾ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರೀ ವ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ।

ಸ್ವಾತಿಶ್ಚ ವಾಯುದೈವತ್ಯಾ ನಕ್ಷತ್ರೇ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ ॥ ೧೬ ॥

೧೦-೧೨ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಗ್ರಹಾಧಿಪತಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ — ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಗ್ನಿ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ವರುಣ, ಅಂಗಾರಕನಿಗೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಬುಧನಿಗೆ ವಿಷ್ಣು, ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಇಂದ್ರ, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಗೌರಿ, ಶನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ರಾಹುವಿಗೆ ಗಣಪತಿ, ಕೇತುವಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ.

೧೩-೨೧ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇವತ್ತೇನು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಿವೆಯೇ ವಪ್ರರಾಜೇಂದ್ರ ! ಕೃತ್ತಿಕೆಗೆ ಅಗ್ನಿ, ರೋಹಿಣಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಮೃಗಶಿರಗೆ ಚಂದ್ರ, ಆದ್ರಗ ರುದ್ರ, ಪುನರ್ವಸುವಿಗೆ ಆದಿತ್ಯ, ಪುಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಆಶ್ಲೇಷಿಗೆ ಸರ್ವ, ಮಘಗೆ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು, ಪುಬ್ಬಗೆ ಸೂರ್ಯ, ಉತ್ತರಗ ಅರ್ಯಮಾ, ರಶ್ಮಕ್ಕೆ ನವಿತ್ಯ, ಚಿತ್ತಿಗೆ ತ್ವಷ್ಟೃಬ್ರಹ್ಮ, ಸ್ವಾತಿಗೆ ವಾಯು, ವಿಶಾಖೆಗೆ ಇಂದ್ರಾನ್ನಿ ದೇವ

ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿದೈವತಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ವಿಶಾಖಾ ಯದುನಂದನ |
 ಮೈತ್ರಮೃಕ್ಷಮನೂರಾಧಾ ಶಾಕ್ತಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ || ೧೭ ||
 ತಥಾ ನೈರ್ಮುತ್ಯದೈವತ್ಯೋ ಮೂಲಂಚ ತದುದಾಹೃತಂ |
 ಆಸ್ಯ ಸ್ತಾಷಾಡಪೂರ್ವಾಃ ಸ್ಯುಶ್ಲೋತ್ತರಾ ವೈಶ್ವದೈವತಾಃ || ೧೮ ||
 ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಚೈನಾಭಿಜಿತ್ವೋಕ್ತಾ ಶ್ರವಣೋ ನೈಷ್ಠವಃ ಸ್ಮೃತಃ |
 ವಾಸನಂ ಚ ತಥಾ ಋಕ್ಷಂ ಧನಿಷ್ಠಾ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಬುದ್ಧಿಃ || ೧೯ ||
 ತಥಾ ಶತಭಿಷಕ್ಪೋಕ್ತಂ ನಕ್ಷತ್ರೇ ವಾರುಣಂ ನೃಪ |
 ಆಜಂ ಭದ್ರಾಪದಾಪೂರ್ವಾ ಆಹಿರ್ಬುಧ್ಯಾಂ ತಥೋತ್ತರಾ || ೨೦ ||
 ಸೌಷ್ಣಂ ಚ ರೇವತೀ ಚಾರ್ಕ್ಷಮಶ್ವಿನೀ ಚಾಶ್ವಿದೈವತಂ |
 ಭರಣ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ಯಾಮ್ಯಾಂ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತೇ ಋಕ್ಷದೈವತಾಃ || ೨೧ ||
 ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ವಿಷ್ಣುರ್ಯಮಸೋಮಸ್ತದೈವ ಚ |
 ಕುಮಾರೋ ಮುನಯಸ್ಸವ್ತ ಹ್ಯಷ್ಟಾ ಚ ಮನವಸ್ತಥಾ || ೨೨ ||
 ಪಿಶಾಚಶ್ಚ ತಥಾ ಧರ್ಮೋ ರುದ್ರಾಶ್ಚೈಕಾದಶ ಸ್ಮೃತಾಃ |
 ಆದಿತ್ಯಾ ದ್ವಾದಶ ತಥಾ ಕಾಮದೇವಸ್ತದೈವ ಚ || ೨೩ ||
 ಯಕ್ಷಾಶ್ಚ ಪಿತರಶ್ಚೈವ ಪ್ರತಿವತ್ಸ್ರಭೃತಿಭಿಃ ಸ್ತವ |
 ತಿಥೀಶ್ವರಾಸ್ತಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಕರಣಾನ್ನಾಮತಃ ಶೃಣು || ೨೪ ||

ತೆಗಳು, ಅನೂರಾಧೆಗೆ ಮಿತ್ರ, ಜ್ಯೇಷ್ಠೆಗೆ ಇಂದ್ರ, ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಕ್ಕೆ ಜಲಾಧಿಪತಿ ವರುಣ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವೇವತೆಗಳು, ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣು, ಧನಿಷ್ಠಕ್ಕೆ ಅಶ್ವವಸುಗಳು, ಶತಭಿಷೆಗೆ ವರುಣ ಅಥವಾ ಜಲ, ಪೂರ್ವಾ ಭಾದ್ರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರ, ರೇವತಿಗೆ ವಾಷ್ಣ (ಸೂರ್ಯ), ಅಶ್ವಿನಿಗೆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು, ಭರಣೀ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಯಮ — ಈ ರೀತಿ ನಕ್ಷತ್ರಾಧಿಪೈವತೆಗಳು

೨೨-೨೪ ವಾದ್ಯ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸೂರ್ಯಮೆವರಿಗಿನ ಹದಿನೈದು ತಿಥಿಗಳ ಅಧೀಶ್ವರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ, ವಜ್ರರಾಜೇಂದ್ರ! ಬ್ರಹ್ಮ, ಪ್ರಜಾ ಪತಿ, ವಿಷ್ಣು, ಯಮ, ಸೂೇಮ, ಕುಮಾರ, ಸವ್ತಮುನಿಗಳು, ಅಶ್ವವಸುಗಳು, ಪಿಶಾಚ, ಧರ್ಮ, ಏಕಾದಶರುದ್ರರು, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು, ಕಾಮದೇವ, ಯಕ್ಷರು, ಪಿತೃಗಳು — ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕರಣಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

ತಿಥ್ಯರ್ಧಭೋಗಿ ಕರಣಂ ಸದಾ ಭವತಿ ಸಾರ್ಥವ |

ಸ್ಥಿರಾಣಿ ತೇಷಾಂ ಚತ್ವಾರಿ ಸಂತ ವಿಧಿ ಚರಾಣಿ ಚ

|| ೨೫ ||

ಅಂತೇ ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ದ್ವಿತೀಯೇ ಶಕುನಿಃ ಸ್ತುತಃ |

ಪ್ರಥಮೇ ವಂಚದರ್ಶರ್ಥೇ ಕೃಷ್ಣೇ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚತುಷ್ಟದಂ

|| ೨೬ ||

ತಸ್ಯೈವ ಚಾವರೇ ರಾಜನ್ನಾಗಾಖ್ಯಂ ಕರಣಂ ಮತಂ |

ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥೇ ತು ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನಂ ಕರಣಂ ಮತಂ

|| ೨೭ ||

ಏತಾನಿ ರಾಜನ್ಮೋಕ್ತಾನಿ ಸ್ಥಿರಾಣಿ ಕರಣಾನಿ ತು |

ಕಲಿಧರ್ಮಸ್ತಥಾ ಸರ್ಪೋ ಯೇಷಾಂ ವಾಯುಶ್ಚ ದೈವತಂ

|| ೨೮ ||

ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥೇ ತು ದ್ವಿತೀಯೇ ಯದುನಂದನ

|| ೨೯ ||

ವಂಚಮ್ಯಾಂ ಚ ತಥಾ ಹ್ಯರ್ಥೇ ತ್ವಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಚ ತಥಾ ಪರೇ |

ದ್ವಾದಶರ್ಥೇ ತಥಾ ಪೂರ್ವೇ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ತಥಾ ವರೇ

|| ೩೦ ||

೨೫-೨೬ ಒಂದು ಕರಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಾಂಶ ಒಂದು ತಿಥಿಗ ಎರಡು ಕರಣಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳೆಂದೂ, ಏಳು ಚರಕರಣಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳು ಕೃಷ್ಣರಕ್ತಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತವೆ ಮಿಕ್ಕವು ಚಕ್ರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಬಹುಳ ಚತುರ್ದಶೀ ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಹಿತವಾಗಿ ಕರಣವು ಬರುತ್ತದೆ ಬಹುಳದ ಅನಂತಾನಂತ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಚತುಷ್ಟದ ಕರಣವೂ, ಎರಡನೇ ಅರ್ಧ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗಕರಣವೂ, ಶುದ್ಧ ಮಾಧ್ಯಮೀ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನ ಕರಣವೂ ಬರುತ್ತವೆ ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಇವು ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಲಿ, ಧರ್ಮ, ಸರ್ಪ, ವಾಯು ಇವರು ದೇವತೆಗಳು

೨೭-೩೦ ಬಸಕರಣಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆ ಈ ಕರಣವು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಇದರಕೆಳಗೆ ವಿರೂಪದ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಶುಕ್ಲನಕ್ಷತ್ರದ ನಾಡ್ಯಮಿಯ ಮೊದಲನ ಅರ್ಧಭಾಗ, ಬಿಡಿಗೆ ವಂಚಮಿಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ಅಷ್ಟಮಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ಪೂರ್ಣಮಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ, ಕೃಷ್ಣನಕ್ಷತ್ರ ಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿನ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ, ಸಂತಮಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ, ಏಕಾದಶಿಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ಈ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಸಕರಣವು ಬರುತ್ತದೆ

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಚತುರ್ಥ್ಯಾಂ ತು ಪ್ರಥಮೇಽರ್ಧೇ ತಥೈವ ಚ |
ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಚಾಪರೇ ತ್ವರ್ಧೇ ಹ್ಯೇಕಾದಶ್ಯಾಂ ತಥಾಪ್ಯಕೇ || ೩೧ ||

ಕರಣಂ ತು ಬನಂ ನಾನು ಕಥಿತಂ ಶಕ್ರದೈವತಂ |
ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧೇ ತಥಾಪ್ಯೇ ತು ವಂಚಮ್ಯರ್ಧೇ ತಥಾ ಪರೇ || ೩೨ ||

ನವಮ್ಯರ್ಧೇ ತಥಾ ಪೂರ್ವೇ ದ್ವಾದಶ್ಯರ್ಧೇ ತಥಾ ಪರೇ |
ಕೃಷ್ಣಪ್ರತಿಪದಾರ್ಧೇ ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಧೇ ತಥಾ ಪರೇ || ೩೩ ||

ಅಷ್ಟಮ್ಯರ್ಧೇ ತಥಾ ಪೂರ್ವೇ ಹ್ಯೇಕಾದಶ್ಯಾಂ ತಥಾ ನರೇ |
ಬಾಲವಂ ನಾನು ಕರಣಂ ಕಥಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮದೈವತಂ || ೩೪ ||

ಶುಕ್ಲನಕ್ಷೇ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧೇ ಷಷ್ಠ್ಯರ್ಧೇ ವ್ರಥಮೇ ತಥಾ |
ನವಮ್ಯರ್ಧೇ ತಥೈವಾಂತೇ ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾಂ ತಥಾಪ್ಯಕೇ || ೩೫ ||

ಕೃಷ್ಣಪ್ರತಿಪದಾರ್ಧೇ ತು ವಂಚಮ್ಯಾಂ ಪ್ರಥಮೇ ತಥಾ |
ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧೇ ತಥಾಪ್ಯಮ್ಯಾಂ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಪ್ರಥಮೇ ತಥಾ || ೩೬ ||

ಕೌಲವಂ ನಾನು ಕರಣಂ ಕಥಿತಂ ಮಿತ್ರದೈವತಂ |
ಆದ್ಯೇ ಶುಕ್ಲತ್ವತೀಯಾರ್ಧೇ ಷಷ್ಠ್ಯರ್ಧೇ ಚ ತಥಾ ಪರೇ || ೩೭ ||

ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಬಾಲವಕರಣವು ಬರುವ ಎರನಗನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೀನೆ
ಇದು ಬ್ರಹ್ಮದೈವತನಾದುದು ಶುಕ್ಲನಕ್ಷ ಬಿದಿಗಿಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ಪಂಚಮಿಯ
ವರಾರ್ಧ, ನವಮಿಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ದ್ವಾದಶಿಯ ವರಾರ್ಧ, ಕೃಷ್ಣವಕ್ಷ ಪಾಡ್ಯದ
ಮೊದಲನೆಯ ಅರ್ಧ, ಚತುರ್ಥೀ ದಿನವ ಎರಡನೆಯ ಅರ್ಧಕಾಲ, ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿನ
ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಪರಾರ್ಧ, ಈ ದಿನವಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲವವು ಬರುವು
ವಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೩೫ ೩೯ ಕೌಲವ ಕರಣಕ್ಕೆ ದೇವತೆ ಮಿತ್ರನು ಈ ಕರಣವು ಬರುವ
ದಿನವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೀನೆ ಶುಕ್ಲನಕ್ಷದ ಬಿದಿಗಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ, ಷಷ್ಠೀ ವ್ರಥ
ಮಾರ್ಧ, ನವಮಿಯ ದಿನ ವರಾರ್ಧ, ತ್ರಯೋದಶಿ ವ್ರಥಮಾರ್ಧ, ಬಹುಳ ನಾಡ್ಯದ

ಕೃಷ್ಣದ್ವಿತೀಯಾಪ್ರಥಮೇ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥೇ ತಥಾ ಪರೇ ।

ನವಮ್ಯರ್ಥೇ ತಥಾ ಪೂರ್ವೇ ದ್ವಾದಶ್ಯರ್ಥೇ ತಥಾ ವರೇ

॥ ೩೮ ॥

ತೌತಿಲಂ ನಾನು ಕರಣಮಾರ್ಕಮ್ಲಂ ಕಥಿತಂ ಬುದ್ಧೈಃ ।

ಅಂತೇ ಶುಕ್ಲತ್ವತೀಯಾರ್ಥೇ ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಪ್ರಥಮೇ ತಥಾ

॥ ೩೯ ॥

ದಶಮ್ಯರ್ಥೇ ತದೈವಾಂತೇ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ತಥಾಽದ್ಯಕೇ ।

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ್ವಿತೀಯಾಂತೇ ಷಷ್ಠ್ಯರ್ಥೇ ಪ್ರಥಮೇ ತಥಾ

॥ ೪೦ ॥

ನವಮ್ಯಾಂಚ ತದೈವಾಂತೇ ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾಂ ತಥಾಽದ್ಯಕೇ ।

ಗರಾಭಿಧಾನಂ ಕರಣಂ ಪೃಥಿವೀದೈವತಂ ಸ್ಮೃತಂ

॥ ೪೧ ॥

ಶುಕ್ಲವಕ್ಷ ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥೇ ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂಚ ತಥಾವರೇ ।

ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ತಥಾ ಪೂರ್ವೇ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ತಥಾಽವರೇ

॥ ೪೨ ॥

ಎರಡನೇ ಅರ್ಧ, ಪಂಚಮಿಯ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ, ಅಷ್ಟಮಿಯ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧ ದ್ವಾದಶತಿಯ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ' ಹೀಗೆ ಬರುವುದು

ಇನ್ನು ತೌತಿಲವೆಂಬ ಕರಣವು ಬರುವ ದಿನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆವು - - ಇದಕ್ಕೆ ಆರ್ಯಮನ್ಯೂ ದೇವತೆ, ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ಷಷ್ಠಿಯ ದಿನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ, ಬಹುಳ ಬಿದಿಗೆಯ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ, ಪಂಚಮಿಯ ದಿನ ಉತ್ತರಾರ್ಧ, ನವಮಿಯ ದಿನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ದ್ವಾದಶತಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ, ಹೀಗೆ ಇದು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು

೩೯-೪೧ ಗರಕರಣವು ಭೂವೇನಾತ್ಮಕವಾದುದು ಅದು ಒರುವ ತಿಥಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ವ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಶುಕ್ಲವಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾರ್ಧ, ಸಪ್ತಮಿಯ ದಿನ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ, ದಶಮಿಯ ದಿನ ಉತ್ತರಾರ್ಧ, ಚತುರ್ದಶೀ ದಿನದ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ, ಕೃಷ್ಣವಕ್ಷದ ಬಿದಿಗೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ, ಷಷ್ಠೀದಿನ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ, ನವಮಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ, ತ್ರಯೋದಶತಿಯ ದಿನದ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ, ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತದೆ

೪೨-೪೪ ಶ್ರೀದೇವತಾಕವಾದ ವಣಿಜನಾಮ ಕರಣವು ಬರುವ ತಿಥಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆವು - - ಶುಕ್ಲವಕ್ಷದ ಚತುರ್ಥಿಯ ಮೊದಲನೇ ಅರ್ಧದಿನ, ಸಪ್ತಮಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ

ಕೃಷ್ಣತ್ವತೀಯಾ ಪ್ರಥಮೇ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಧೀಚ ತಥಾಪರೇ ।

ದಶನ್ಯಾಧೀ ತಥಾಪೂರೈ ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾಂ ತಥಾಪರೇ ॥ ೪೩ ॥

ವಣಿಜಂ ನಾನುಕರಣಂ ಶ್ರೀದೇವನುಭಿಧೀಯತೇ ।

ಶುಕ್ಲಸಪ್ತೇ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತೇ ಹ್ಯಷ್ಟನ್ಯಾಂ ಪ್ರಥಮೇತಥಾ ॥ ೪೪ ॥

ಏಕಾದಶನ್ಯಾವರೇ ಚಾರ್ಥೇ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ತಥಾದ್ಯಕೇ ।

ಅಂತೇ ಕೃಷ್ಣತ್ವತೀಯಾರ್ಥೇ ಸಪ್ತನ್ಯಾಂ ಪ್ರಥಮೇತಥಾ ॥ ೪೫ ॥

ದ್ವಿತೀಯೇಚ ದಶನ್ಯಾಧೀ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ತಥಾದ್ಯಕೇ ।

ವಿಷ್ಣುರಿತ್ಯೇನ ಕರಣಂ ತಥಿತಂ ನೃತ್ಯದೈನತಂ ॥ ೪೬ ॥

ಸರ್ವಕರ್ಮಸುರಾಜೇಂದ್ರ ಸರ್ವದಾ ಗರ್ಹಿತಂಚ ತತ್ ।

ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಹೋರಾತ್ರೇ ರಾಜನ್ ಹೋರಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೪೭ ॥

ರಾರ್ಥ, ಏಕಾದಶೀಯ ದಿನ ಪೂರ್ವಾರ್ಥ, ಚತುರ್ದಶೀಯ ಅನಾರ್ಥ, ಬಹುಳ ತದಿ
ಗೆಯ ಪ್ರಥಮಾರ್ಥ, ಸಪ್ತಮೀಯ ಅನಾರ್ಥ, ದಶಮೀಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಥ, ತ್ರಯೋದ
ಶೀಯ ಅನಾರ್ಥ, ಈ ರೀತಿ ವಣಿಕ್ ಕರಣದ ತಿಥಿಗಳು

೪೩-೪೬ ಭದ್ರಾ (ವಿಷ್ಣು) ಕರಣದ ತಿಥಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ — ಇವರ
ದೇವತೆ ನೃತ್ಯ ರುಕ್ಲಸಪ್ತದ ಚತುರ್ಥೀಯ ಉತ್ತರಭಾಗ, ಅಷ್ಟಮೀಯ ಪ್ರಥ
ಮಾರ್ಥ, ಏಕಾದಶೀ ದಿನ ಅನಾರ್ಥ, ಪೂರ್ಣಮಾ ದಿನ ಅದಿ ಅರ್ಧ, ಬಹು
ಳ ತದಿಗೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಥ, ಸಪ್ತಮೀಯ ಪ್ರಥಮಾರ್ಥ, ದಶಮೀಯ ದಿನದ ದ್ವಿತೀ
ಯಾರ್ಥ, ಚತುರ್ದಶೀ ದಿನ ಪ್ರಥಮಾರ್ಥ ಈ ರೀತಿ ಭದ್ರಾಕರಣವು ಬರುವ ದಿನಸ
ಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೪೭ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಭದ್ರಾಕರಣವು ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ನಿಷಿದ್ಧವಾದುದು
ಮುಂದೆ ಹೋರಾ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ — ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳು ಸೇರಿ ಇಪ್ಪತ್ತು
ನಾಲ್ಕು ಹೋರಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ಗ್ರಹೇಶದೇವಗಂಧರ್ವ ನಾಗಯಕ್ಷೇಶ್ವರಪ್ರಭಾಃ ।

ಸೂರೈರ್ದಯಾದಧಾರಭ್ಯ ದಿನಸಾದ್ಯಾಃ ಕ್ರಮೇಣತಾಃ ॥ ೪೮ ॥

ಷಷ್ಠಕ್ರಮೇಣಚ ತಥಾಕ್ರಮಂ ತಾಸಾಂನಿಬೋಧಮೇ ।

ಅರ್ಕಶುಕ್ರಾರ್ಕ್ಷರಾತ್ರೀಶ ಸೌರಜೀವ ಕುಜೇಶ್ವರಾಃ ॥ ೪೯ ॥

ಸರ್ವಾಸಾಂಚ ತಥಾಕಾಲಂ ರಾಹುಭುಂಕ್ತೇ ಮಹಾಗ್ರಹಾಃ ।

ಕುಲಿಕಶ್ಚ ತಥಾ ನಾಗೋ ಯಕ್ಷಃ ಪದ್ಮೋತಿವಿಶ್ರುತಃ ॥ ೫೦ ॥

ಅಂಗಾರಪರ್ಣಶ್ಚ ತಥಾ ಗಂಧರ್ವಶ್ಚಾಭಿಧೀಯತೇ ।

ಕುಲಿಕಸ್ಯತು ಯಾ ನೇಲಾ ಸಾವರ್ಜ್ಯಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ॥ ೫೧ ॥

ತಸ್ಯಾಂಭುಕ್ತೇ ಭವೇದ್ವ್ಯಾಧಿರ್ನಿವಂ ಭುಕ್ತಂನಜೀರ್ಮತೇ ।

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಪಿ ತಾಕ್ಷ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಂದಷ್ಟೋನ ಜೀವತಿ ॥ ೫೨ ॥

ಭುಕ್ತಂ ತಸ್ಯಾಂತು ಭೈಷಜ್ಯಂ ನ ತು ಕಾರ್ಯಕರಂ ಭವೇತ್ ।

ಸಾತುಕಾಲನಿದಾಜ್ಞೇಯಾ ಮಂತ್ರಿಣಾ ಭಿಷಜಾತಥಾ ॥ ೫೩ ॥

೪೮ ನವಗ್ರಹಗಳು ದೇವ, ಗಂಧರ್ವ, ನಾಗ, ಯಕ್ಷೇಶ್ವರ, ಪ್ರಭಾ, ಈ ಆರು ದೇವತೆಗಳೂ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಮೊದಲ ಮೂಡಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯಾದಿ ಹೋರೆ ಗೆಗೆ ಅಧಿಸ್ತಿಕಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ

೪೯-೫೧ ಅವುಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆರಾರು ಹೋರಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೀನೆ, ಕೇಳು ಸೂರ್ಯಹೋರೆ, ಶುಕ್ರಹೋರೆ, ನಕ್ಷತ್ರಹೋರೆ, ಚಂದ್ರಹೋರೆ, ಗುರುಹೋರೆ, ಕುಜಹೋರೆ — ಈ ಆರು ಹೋರೆಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಮಹಾಗ್ರಹವಾದ ರಾಹುವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದರಂತೆ ಗುಲಿಕ ಕಾಲವು ನಾಗ, ಯಕ್ಷ, ವದ್ರ, ಅಂಗಾರಪರ್ಣ, ಗಂಧರ್ವ ಎಂದು ಆರು ವಿಧವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ ಈ ಗುಲಿಕ ಕಾಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕು

೫೦ ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾವಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟವನು ಯಾವ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಿಂದಲೂ ಗುಣವೊಂದದೆ ಮೃತನಾಗುವನು

೫೧ ಗುಲಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದರೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಕಾಲಜ್ಞರಾದ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕರಿಂದಲೂ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ ವೈದ್ಯರಿಂದಲೂ ತೀವ್ರಮಾಡಬೇಕು

ಅವಿಜ್ಞಾಯ ತು ತಾಂ ವೇಲಾಂತ್ರಯಸ್ತೇ ರಾಜಪುಂಗವ |

ವೈಘಲೈಕರಜಾನೂಢಾಃ ಸ್ತ್ರಾಪ್ತು ವಂತ್ಯ ಯಶೋಮಹತ್

|| ೫೪ ||

ಪ್ರತ್ಯೇಕಸ್ಯೈವ ವೇಲಾಯಾಂ ರಾಹೋಭೋಗಂ ನಿಬೋಧಮೇ |

ಏಕೈಕಾ ತುಭವೇದ್ಭೋರಾ ಸಾರ್ಧಂ ವಿಘಟಿಕಾಶತಂ

|| ೫೫ ||

ವಿನಾಡಿಕಾಃ ಸವ್ಯಪ್ಪಾಪ್ಯ ರವೇಃ ಹೋಡಶಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಹೋರಾಕುಲಿಕನೇಲಸ್ತು ಶೇಷಃ ಕಾಲೋರವೇಸ್ಸ್ಮೃತಃ

|| ೫೬ ||

ಸ್ವಹೋರಾಂತೇ ತಥಾ ನೇಲಾಶ್ಚ ತಸ್ಯಸ್ತು ವಿನಾಡಿಕಾಃ |

ರಾಹೋಶ್ಚ ಕ್ರಸ್ತಕಧಿತಾಃ ಶೇಷಃ ಕಾಲಃ ಸಿತಸ್ಯಚ

|| ೫೭ ||

ಸೌಮ್ಯಹೋರಾಸಮಾರಂಭೇ ಚಷಕೌದ್ವಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತೌ |

ಹೋರಾ ಕುಲಿಕನೇಲಾತು ಶೇಷಃ ಕಾಲೋಬುಧಸ್ಯಚ

|| ೫೮ ||

ಈ ಗುಣಕ ಕಾಲ ವಿಚಾರವನ್ನರಿಯದ ಎಲೈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ಮೂಢರು ವಿಘಲ ಪ್ರಯತ್ನರಾಗಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಅವಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ

೫೫ ಬೇರಬೇರೆ ವೇಲೆಯಲ್ಲ ರಾಹುಭೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಒಂದೊಂದು ರಾಹುಹೋರಯೂ ನೂರೂವರೆ ವಿಘಳಿಗೆ ಕಾಲ (ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದುನರೆ ಗಂಟೆ) ಇರುವುದು

೫೬-೫೭ ರವಿಹೋರಿಗೆ ೬೬ ವಿಘಳಿಗೆಗಳು ಈ ರವಿಹೋರಾಂತ್ರದಲ್ಲಿ ೪ ವಿಘಳಿಗೆಗಳು ರಾಹುಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬರದಿರುವ ಘಳಿಗೆಗಳು ಹೋಗಲಾಗಿ ಉಳಿದುದು ಶುಕ್ರಹೋರೆ ಚಂದ್ರಹೋರೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ೨ ಘಳಿಗೆಗಳು ಹೋಗಲಾಗಿ, ಉಳಿದ ಕಾಲವು ಬುಧಹೋರೆಯು ಚಂದ್ರಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ೭೧ ವಿಘಳಿಗೆಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ೮ ವಿಘಳಿಗೆ ಗುಣಕಕಾಲ ಆ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಚಂದ್ರಹೋರಾ ಶನಿಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ೮೬ ವಿಘಳಿಗೆ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಕಾಲವು ಕುಲಿಕಕಾಲ ಗುರುಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ೬೬|| ವಿಘಳಿಗೆ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ರಾಹುಹೋರೆ ರಾಹುಕಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಗುರುಹೋರೆ ಕುಜಹೋರೆಯ ಆರಂಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ೩೨ ವಿಘಳಿಗೆಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ

ಏಕಸಪ್ತತಿ ಮುಲ್ಲಂಘ್ಯ ಹೋರಾಯಾಂ ತು ನಿಶಾಭ್ಯತಃ |

ಅಷ್ಟಾತು ಕುಲಿಕಸ್ಯೋಕ್ತಾಃ ಶೇಷಃ ಕಾಲೋ ನಿಶಾಭ್ಯತಃ

|| ೫೯ ||

ಷಡಶೀತಿಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಚಷಕಾನ್ಸವಿಜಸ್ಯತು |

ಯಚ್ಛೇಷಸ್ತದ್ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಃ ಕಾಲಸ್ತು ಕುಲಿಕಸ್ಯ ಚ

|| ೬೦ ||

ಸಪ್ತಸಪ್ತತ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ ಸಾರ್ಧಾಂಸ್ತು ಚಷಕಾನ್ಸುರೌ |

ರಾಹೋಸ್ತು ಚಷಕೋ ಹೋರಾ ಶೇಷಕಾಲೋ ಗುರೋರ್ಮತಃ

|| ೬೧ ||

ಭೌಮಹೋರಾ ಸಮಾರಂಭೇ ದ್ರಾತ್ರಿಂಶತ್ತು ವಿನಾಡಿಕಾಃ

ನೇಲಾತು ಕುಲಿಕಸ್ಯೋಕ್ತಾ ಶೇಷಃ ಕಾಲಃ ಕುಜಸ್ಯತು

|| ೬೨ ||

ಜೀವಜ್ಞಶುಕ್ರಹೋರಾಸು ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಕಾರಯೇತ್ |

ಕ್ರೂರಾಸು ಚ ತಥಾನ್ಯಾಸು ನ ಕಿಂಚಿತ್ಕುಲಿಕಸ್ಯ ಚ

|| ೬೩ ||

ಅತಃಪರಂ ಮುಹೂರ್ತಾನಾಂ ದೈನತಾನಿ ನಿಬೋಧಮೇ |

ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ವಿನರ್ತಂತೇ ಹ್ಯಹೋರಾತ್ರೇಣ ಸಾರ್ಥಿವ

|| ೬೪ ||

ಗುಳಿಕ ಕಾಲಾರಂಭ ಆ ಮೇಲೆ ನುನಃ ಕುಜಹೋರೆ ಗುರು, ಬುಧ, ಶುಕ್ರರ ಹೋರೆ ಗಣ್ಣ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಇತರ ಕ್ರೂರ ಹೋರೆ ಗಣ್ಣೂ ಸಹ ಒಳ್ಳೇ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು ಆದರೆ ಗುಳಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು

೬೪ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮುಹೂರ್ತಗಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಅಹೋರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರದಂತೆ ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತವೆ

ಏನ್ವಣ — ರಾಹುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದೆಂದೂ, ಗುಳಿಕ ಕಾಲವು ಅಷ್ಟು ಗಮನೀಯವಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಗುಳಿಕಕಾಲವು ಅನರ್ಥಕಾರಿಯೆಂದೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ವ್ರತಿ ನಿತ್ಯವೂ ಈ ಎರಡು ಕಾಲಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ

ಸತತಂ ತೇ ವಿನಿರ್ವಿಷ್ಟಾ ಮುಹೂರ್ತಾಸ್ತ್ರಿಸಂಶದೇವತು ।

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಅಷ್ಟಾನಿಂಸತಿರುಕ್ತಾನಿ ತ್ವಯಾ ತಾನಿ ಮಮಾನುಷಾ

॥ ೬೫ ॥

ತ್ರಿಂಶನ್ಮುಹೂರ್ತಾಶ್ಚ ಕಥಂತ ಏವ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ ।

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ದಿನರಾತ್ರೋನ್ನಮಾರಂಭೇ ಹೃದ್ಯಂ ಭವತಿ ಸಾರ್ಥವ

॥ ೬೬ ॥

ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಚ ಸತತಮಭಿಜಿಜ್ಞಾಭಿಧೀಯತೇ ।

ತಯೋರ್ದ್ವಿತ್ವಾನ್ಮಯಾ ತ್ರಿಂಶನ್ಮುಹೂರ್ತಾ ನಿಹಿತಾಸ್ತವ

॥ ೬೭ ॥

ನಕ್ಷತ್ರೈರ್ವೈವತೈಸ್ತೇಷಾಂ ದೇವತಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಕೇವಲಂ ಕ್ರಮಹಾನಿಶ್ಚ ಕ್ರಮಸ್ತೇಷಾಂ ನಿಚೋಧನೇ

॥ ೬೮ ॥

ರೌದ್ರಸ್ಸಾರ್ಪಸ್ತಥಾ ವೈತ್ರಃ ಪೃಥ್ವೀವಾಸನ ಏವಚ ।

ಅಪ್ರೋ ವೈಶ್ವಸ್ತಥಾ ರಾಜಸ್ಥೇಶ್ವರಃ ಶಕ್ರದೈವತಃ

॥ ೬೯ ॥

ಐಂದ್ರಾಗ್ನೇಯೌ ನೈರ್ಮತಸ್ತು ವಾರುಣಶ್ಚ ಮಹೀವತೇ ।

ಅರ್ಯಮ್ನಸ್ತು ತಥಾ ಭೋಗ್ಯೋ ಮುಹೂರ್ತಾಸ್ತದಿನಾಚರಾಃ

॥ ೭೦ ॥

೬೫ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೂವತ್ತು ಮುಹೂರ್ತಗಳೆಂದು ನಿರ್ವಿಷ್ಟವಾಗಿನೆ
ವಜ್ರರಾಜನು ಕೃಷ್ಣನೊಡುತ್ತಾನೆ - ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯೇ! ನೀನು
ನನ್ನೊಡನೆ ಮುಹೂರ್ತಗಳು ಇವೃತ್ತಿಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಿಯಲ್ಲವೆ? ಈಗ ಅವಮೂವತ್ತು
ದೇಗಾಯಿತು? ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳು

೬೬-೬೭ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಆರಂಭವಾಗುವಾಗ ಅರ್ಧ ಲಗ್ನದಂತೆ ಒಂದು
ಮುಹೂರ್ತ ಅವರತರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಬರುವ ಅಭಿಜಿಲ್ಲಗ್ನವೆಂಬ
ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತ ಇವೆರಡನ್ನೂ ನೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮೂರತ್ತು
ಮುಹೂರ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ

೬೮ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ ದೇವತೆಗಳೆಂದೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳ
ಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅವುಗಳ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು

೬೯-೭೦ ರೌದ್ರ, ಸಾರ್ಪ, ವೈತ್ರ, ಪೃಥ, ವಾಸವ, ಅಪ್ಸ, ವೈಶ್ವ, ಇವೇಳೂ
ಹಗಲಿನ ಮುಹೂರ್ತಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ
ಪರಾಣ, ಇಂದ್ರ, ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ, ನೈರ್ಮತ, ವಾರುಣ, ಅರ್ಯಮಾದಿಗಳು

ರೋದ್ರಾಜದೇವೋಹಿರ್ಬುಧ್ನಾಃ ಸೌಷ್ಣಶ್ಚಾಶ್ವಿನ ಏವಚ |

ಯಾನ್ಯೋಗ್ನಿದೈವತಶ್ಚೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಸ್ಯಾಮೃತಧೈವಚ || ೨೦ ||

ಅದಿತೋ ಜೀವದೈವತೋ ನೈಷ್ಠವಃ ಸೂರ್ಯದೈವತಃ |

ತ್ಸಾಷ್ಟ್ರಶ್ಚವಾಧ ವಾಯುನ್ಮೋ ಮುಹೂರ್ತಾ ರಾತ್ರಿಚಾರಿಣಃ || ೨೧ ||

ಅಹ್ನಃ ಪಂಚದಶೋ ಭಾಗೋ ರಾತ್ರೇಶ್ಚ ಯದುನಂದನ |

ಮುಹೂರ್ತಸಂಜ್ಞಃ ಕಥಿತೋ ಮುನಿಭಿಸ್ತತ್ಪದರ್ಶಿಭಿಃ || ೨೨ ||

ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣಾರಭ್ಯ ಕಾಲಾವಯವದೈವತಾಃ |

ಉಕ್ತಾಸ್ತವ ಮುಹೂರ್ತಾಶ್ಚ ತೇಷಾಂಕಾಲೇ ಸ್ವಕೀರ್ತನಂ || ೨೩ ||

ಮಹಾಫಲಂ ಹಿನಿದಿಷ್ಟಂ ಸ್ಯಾದ್ವಿಶೋಗೇವಿಶೇಷತಃ |

ಸ್ವಕಾಲೇ ದೇವತಾಃ ಪೂಜ್ಯಾಃ ಸೋಪಚಾರ್ಯವಿಶೇಷತಃ |

ತಸ್ಯಾಸ್ವಕಾಶಾಧ್ಯರ್ಮಜ್ಞ ಕಾನುಯದ್ವಿರ್ಮಹತ್ಪಲಂ || ೨೪ ||

೨೦-೨೧ ರೋದ್ರ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವತೆ, ಸೌಷ್ಣಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆ, ಯಾನ್ಯೋಗ್ನಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಸೌಮ್ಯ, ಅದಿತುನಿಗು ಗುರುದೇವತೆ, ನೈಷ್ಠವ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯದೇವತೆ, ತ್ಸಾಷ್ಟ್ರ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ವಾಯುವ್ಯನೇ ದೇವತೆ ಹೀಗೆ ಈ ಏಳೂ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಬರುವ ಮುಹೂರ್ತಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ದೇವತೆಗಳು

೨೨ ಮಗಳು ಹದಿನೈದು ಭಾಗ ರಾತ್ರಿ ಹದಿನೈದು ಭಾಗ ಇವೆರಡೂ ಸೇರಿ ಮುಹೂರ್ತಗಳೆಂದು ತತ್ಪದರ್ಶಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

೨೩ ಮಹಾಕಲ್ಪದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಾನು ಕಾಲಾವಯವ ದೇವತೆಗಳ ವಿಷಯ ವನ್ನೂ, ಮುಹೂರ್ತಾದಿಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಆಯಾಯ ಲಗ್ನ ಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು

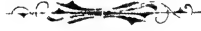
೨೪ ಈ ವಿಷಯ ಆಯಾ ದೇವತಾ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಮಹಾಫಲವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಏಕೋಗ ಸಂವರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು ಆಯಾಯ ಕಾಲ ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲೋಕ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜೋಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರೆ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಏನೇ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಯಸಿದರೂ ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ

ಕಾಲೇಸ್ವಕೇಯಃ ಪ್ರಯತಸ್ತು ಭಕ್ತ್ಯಾ |
 ದೇವಾನ್ಯಥಾವತ್ಸಮುಪೈತಿ ರಾಜನ್ ||
 ಸಪರ್ಮಯಾ ತಸ್ಯದಿಶಂತಿ ದೇವಾಃ |
 ಫಲಾನಭೀಷ್ಟಾನ್ಯಸು ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ

|| ೭೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಮಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಕಾಲಾವಯವ ದೈವತಾನಾಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ
 ವರ್ಣನೋನಾನು ತ್ರೈಶೀತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೭೬ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಸರಿಸುಧ್ವಾಂತರಂಗನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಲಾವ
 ನ್ನು ಯಾವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡು
 ತಾನೋ, ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳು ಅವನವನು ಕೇಳಿದ
 ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟು ಕಾವಾಡುತ್ತಾರೆ, ಕೇಳೈ, ವಜ್ರಮಹಾರಾಜ! ಎಂದು
 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಮಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಕಾಲಾವಯವ ದೇವತೆಗಳ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ
 ವರ್ಣನೆಯುಂಟು ಹೀಗಿರುವ ಎಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
 ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಚತುರಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಲಗ್ನಾನಿಧ್ವಾದಶೂಕ್ತಾನಿ ದಿನರಾತ್ರೇಣ ನಿತ್ಯಶಃ ।

ಯತ್ರಾದಿತ್ಯಃ ಸ್ಥಿತೋ ರಾಶೌ ತದಾದ್ಯಾನಿ ನಾಧಿಪ

॥ ೧ ॥

ಮೇಷೋ ವೃಷೋಽಥ ಮಿಥುನಃ ಕುಲೀರಸ್ಸಿಂಹ ಏವಚ ।

ಕನ್ಯಾ ತುಲಾ ತಥಾಕೀಟೋ ಧನೀ ಮಕರ ಏವಚ

॥ ೨ ॥

ಕುಂಭೋಮೀನಶ್ಚರಾಜೇಂದ್ರ ಲಗ್ನಾದ್ವಾದಶಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಕುಜಶ್ಚಕ್ರೋ ಬುಧಶ್ಚಂದ್ರಃ ಸೂರ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಿಸ್ಸಿತಸ್ತಥಾ

॥ ೩ ॥

ಭೂಮೋ ಜೀವಶ್ಚ ಸೌರಶ್ಚ ಶನಿರ್ಜೀವಿಸ್ತಥೈವಚ ।

ಮೇಷಾದೀನಾಂ ಕ್ರಮೇಣೋಕ್ತಾಃ ಪ್ರಭಾವಃ ಪೃಥಿವೀಪತೇ

॥ ೪ ॥

ನಿಂಭತ್ತನಾಲ್ಪನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ವ್ರತಿ ದಿನವೂ ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಪ್ರಮಾಣ ಸೇರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಲಗ್ನಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಸೂರ್ಯನು ಯಾವ ರಾಶಿ ಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಆರಂಭಿಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ಲಗ್ನಗಳು

೨-೩ ಮೇಷ, ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾ, ತುಲಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಧನಸ್ಸು, ಮಕರ, ಕುಂಭ, ಮೀನ, ಇವು ಹನ್ನೆರಡೂ ಲಗ್ನಗಳ ಹೆಸರುಗಳು

೪ ಅಂಗಾರಕ, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ಗುರು, ಸೌರ (ಶನಿ), ಶನಿ, ಗುರು, ಇವರುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇಷಾದಿಗಳಿಗೆ ಲಗ್ನದ ಅಧಿಪತಿಗಳು

ಲಗ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ಸ್ತೃತಾಹೋರಾ ತಯೋರ್ವಿಷಮರಾಶಿಷು |
ಅದಿತ್ಯಚಂದ್ರೌ ಚಂದ್ರಾಕಾರವೀಶ್ವರೌ ಸಮರಾಶಿಷು

|| ೫ ||

ಲಗ್ನ ತ್ರಿಭಾಗೋ ದ್ರೇಕ್ಷಾಣಃ ಕ್ರಮಾತ್ತೇಷಾಂ ತಥೇಶ್ವರಾಃ |
ಲಗ್ನೇಶಃ ಪಂಚಮೇಶಶ್ಚ ನವಮೇಶಸ್ತದೈವಚ

|| ೬ ||

ಮೇಷಾದ್ಯಾಃ ಕಥಿತಾ ನಿತ್ಯಂ ಮೇಷಸಿಂಹಧನುರ್ಧರಾಃ |
ಮಕರಾದ್ಯಾಸ್ತಥಾ ಪುರೋಕ್ತಾ ವೃಷಕನ್ಯಾ ಮೃಗಾಸ್ತಥಾ

|| ೭ ||

ತುಲಾದ್ಯಾನಿಥುನಸ್ತೌಲೀ ಕುಂಭಶ್ಚ ವಸುಧಾಧಿಪ |
ಕುಲೀರಾದ್ಯಾಃ ಕುಲೀರಶ್ಚ ಕೀಟೋ ಮೀನಸ್ತದೈವಚ

|| ೮ ||

ಆದ್ಯುಕ್ತರಾಶಿಪ್ರಭೃತಿ ಗಣನೀಯಾ ನವಾಂಶಕಾಃ |
ರಾಶೀನಾಂ ತು ಯಥೋಕ್ತಾನಾಂ ಕ್ರಮಾನ್ವನ ನವೇಶ್ವರಾಃ

|| ೯ ||

ಸ್ವರಾಶಿತಸ್ತಥಾರಭ್ಯ ಕ್ರಮೇಣೈವ ನವೇಶ್ವರಾಃ |
ರಾಶೀಶ್ವರೇಶ್ವರಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ರಾಶೀನಾಂ ದ್ವಾದಶಾಂಶಕಾಃ

|| ೧೦ ||

೫ ಲಗ್ನದ ಅರ್ಧಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋರೆ ಎಂದು ಹೆಸರು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಮ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೂ, ಸಮರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರೂ ಅಧಿನತಿ ಗಳಾಗಿ ಬರುವರು

೬ ಲಗ್ನದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ದ್ರೇಕ್ಷಾಣವೆಂದು ಹೆಸರು ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವು ಆಯಾ ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯ ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ಏರಡನೆಯ ಭಾಗವು ಆಯಾ ಲಗ್ನದಿಂದ ಐದನೇ ಲಗ್ನದ ಅಧಿನತಿಯ ದ್ರೇಕ್ಷಾಣವು ಮೂರನೆಯ ಭಾಗವು ಆಯಾ ಲಗ್ನದಿಂದ ವಂಭತ್ತನೇ ಲಗ್ನದ ಅಧಿನತಿಯ ದ್ರೇಕ್ಷಾಣಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಲಗ್ನಗಳ ಮತ್ತು ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ಭಾಗಗಳ ಒಂದು ಚಕ್ರವನ್ನು ಲಘುಜ್ಯೋತಿಷವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

೭-೯. ಇವುಗಳ ವಿವರಣೆ ಮೇಲಿನ ಗ್ರಂಥವಲ್ಲೇ ತನಿಲಾಗಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ

೧೦ ಸ್ವರಾಶಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನವಮಾಧಿನತಿಗಳಾದ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ರಾಶೀಶ್ವರರೆಂದು ಹೆಸರು ಲಗ್ನವನ್ನು ೧೨ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ

ವಂಚಭಾಮಸ್ಯ ಸೌರಸ್ಯ ವಂಚ ತ್ರಿಶಾಂಶಕಾ ಮತಾಃ ।

ಜೀವಸ್ಯಾಷ್ಟೈ ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟೈಃ ಸಪ್ರಪ್ರೋಕ್ತಾ ಬುಧಸ್ಯ ತು || ೧೧ ||

ಶುಕ್ರಸ್ಯೋಕ್ತಾಸ್ತಥಾಪಂಚ ರಾಶೌ ವಿಷಮ ಸಂಜ್ಞಕೇ

ಅದ್ಯಾಸ್ತು ಪಂಚ ಶುಕ್ರಸ್ಯ ತತಸ್ಸಪ್ತ ಬುಧಸ್ಯ ಚ || ೧೨ ||

ಜೀವಸ್ಯಾಷ್ಟೈ ತಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಪಂಚ ಸೌರಸ್ಯ ಚಾಪ್ಯಥ ।

ಕುಜಸ್ಯ ತು ತಥಾ ಪಂಚ ರಾಶೌ ತು ಸಮಸಂಖ್ಯಕೇ || ೧೩ ||

ಲಗ್ನಂ ಚ ಹೋರಾ ಚ ತಥಾ ದ್ರಿಕಾಣಾಂ ।

ನವಾಂಶಕಂ ದ್ವಾದಶಭಾಗ ಸಂಜ್ಞಕಂ ||

ದ್ವಾದಶಾಂಶವೆಂದು ಹೆಸರು ಈ ದ್ವಾದಶಾಂಶವನ್ನು ಆಯಾಯ ಲಗ್ನಾದಿಯಾಗಿಯೇ ಎಣಿಸಬೇಕು ದೇಗಿಂದರ ಮೇಷಲಗ್ನದ ೧ನೆಯ ಅಂಶವು ಮೇಷಾಂಶ, ೨ನೇ ಅಂಶವು ವೃಷಭಾಂಶ, ಇದರಂತೆಯೇ ವೃಷಭಲಗ್ನದ ೧ನೇ ಅಂಶವು ವೃಷಭಾಂಶ, ೨ನೆಯದು ಮಿಥುನಾಂಶ, ೩ನೇ ಅಂಶವು ಮೇಷಾಂಶ ಇದೇ ರೀತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು

೧೧-೧೩ ಇನ್ನು ತ್ರಿಶಾಂಶಗಳ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು ಓಜ (ವಿಷಮ) ಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ೫ ಅಂಶಗಳು, ಮೇಷ ಕುಜ ತ್ರಿಶಾಂಶ, ೬ರಿಂದ ೧೦ ಪೂರ್ತಾ ೫ ಅಂಶಗಳು ಕುಂಭ ಶನಿ ತ್ರಿಶಾಂಶ, ೧೧ರಿಂದ ೧೮ ಪೂರ್ತಾ ೮ ಅಂಶಗಳು ಧನುರ್ಗುರು ತ್ರಿಶಾಂಶ, ೧೯ ರಿಂದ ೨೫ ಪೂರ್ತಾ ೭ ಅಂಶಗಳು ಮಿಥುನ ಬುಧ ತ್ರಿಶಾಂಶ, ೨೬ ರಿಂದ ೩೦ ರ ಪೂರ್ತಾ ೫ ಅಂಶಗಳು ತುಲಾ ಶುಕ್ರ ತ್ರಿಶಾಂಶ ಯುಗ್ಮಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ೫ ಅಂಶಗಳು ವೃಷಭ ಶುಕ್ರ ತ್ರಿಶಾಂಶ ೬ ರಿಂದ ೧೨ ಪೂರ್ತಿ ೭ ಅಂಶಗಳು ಕನ್ಯಾ ಬುಧ ತ್ರಿಶಾಂಶ, ೧೩ ರಿಂದ ೨೦ ಪೂರ್ತಿ ೮ ಅಂಶಗಳು ಮೀನ ಗುರು ತ್ರಿಶಾಂಶ, ೨೧ ರಿಂದ ೨೫ ರ ಪೂರ್ತಿ ೫ ಅಂಶಗಳ ಮಕರ ಶನಿ ತ್ರಿಶಾಂಶ, ೨೬ ರಿಂದ ೩೦ ರ ಪೂರ್ತಿ ೫ ಅಂಶಗಳು ವೃಶ್ಚಿಕ ಕುಜ ತ್ರಿಶಾಂಶವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

ತ್ರಿಂಶಾಂಶಕಂ ಚಾಪ್ಯಥ ಸಪ್ತಮತ್ರ ।
ಷಡ್ಭೇದಮಾಹುರ್ಮುನಯಶ್ಚ ಲಗ್ನಂ

॥ ೧೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಮಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಷಡ್ಲಗ್ನವರ್ಣನೋನಾಮು
ಚತುರಶೀತಿತನೋಧ್ಯಾಯಃ

೧೪ ಮುನಿಗಳು ಲಗ್ನವನ್ನು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ಲಗ್ನ, ಹೋರ
ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ, ನವಾಂಶ, ದ್ವಾದಶಾಂಶ, ತ್ರಿಂಶಾಂಶ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆರು ಭೇದವನ್ನಾಗಿ
ನಿಂಗಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಗ ಲಗ್ನವೆಂದು ಹೆಸರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಮಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಷಡ್ಲಗ್ನವರ್ಣನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಎಂಭತ್ತನುಲ್ಕನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಸಂಚಾರೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಶುಭೋ ನಾಪ್ಯಶುಭೋನಾಪಿ ಕಥಂಕಾಲೋ ನುಹೀತಲೇ ।

ಜ್ಞಾಯತೇ ಭಾರ್ಗವಶ್ರೇಷ್ಠ ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಪೃಚ್ಛತಃ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಕೃತ್ತಿಕಾ ಯಾಮ್ಯವಾಯವ್ಯೇ ನಾಗವೀಧ್ಯುತ್ತರೋತ್ತರೇ ।

ಗಜವೀಧೀಹ್ಯುದಜ್ಮಿಧ್ಯೇ ಪ್ರಾಜಾವತ್ಯಾದಯಸ್ತ್ರಯಃ

॥ ೨ ॥

ಐವರಾಣೇ ಹ್ಯುದಗ್ಭಾಗೇ ಆಹೋರಾತ್ರ ಚತುಷ್ಟಯಂ ।

ಮಧ್ಯೇವರೇ ತಥಾವೀಧೀ ಫಲ್ಲುನೀ ಋಕ್ಷಯೋರ್ಧ್ವಯೋಃ

॥ ೩ ॥

ಎಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ !
ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲವು ಶುಭವಾದುದು ಅಥವಾ ಅಶುಭಕರವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು
ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ ? ದಯಮಾಡಿ, ಈ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಕೃತ್ತಿಕೆ, ಭರಣಿ, ಸ್ವಾತಿ ಈ
ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಉತ್ತರೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಾಗವೀಧಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರೋಹಿಣಿ
ಮೃಗಶಿರ, ಆರ್ದ್ರ ಈ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಉತ್ತರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಜವೀಧಿಯೆನಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವುವು

೩ ಪೂರ್ವ ಫಲ್ಲುನೀ, ಉತ್ತರ ಫಲ್ಲುನೀ ಈ ಎರಡು ನಕ್ಷತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯವೀಧಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಮಧ್ಯೇ-ಮಧ್ಯೇತು ಗೋವೀಧೀ ಅಜಾದ್ಯಂ ಭಚತುಷ್ಠಯಂ ।
ಮಧ್ಯಯಾನೇ ಜರದ್ಗುಃ ಸ್ಕಾತ್ರಿತಯಂ ಶ್ರವಣಾದಿಕಂ

|| ೪ ||

ಯಾನ್ಯೋತ್ತರೇಣ ತು ಮೃಗಾ ಹಸ್ತಚಿತ್ರೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತೇ ।
ಅಜಾದಕ್ಷಿಣಮಧ್ಯೇತು ವಿಶಾಖಾ ಮೈತ್ರಯೋಸ್ಕೃತಾಃ

|| ೫ ||

ಅವಿಕಾಯಾಮ್ಯಯಾನ್ಮೇ ತು ಶಕ್ರಾದ್ಯಂ ಭಚತುಷ್ಠಯಂ ।
ವೈಶ್ವಾನರಪಥಂ ಪ್ರಾಹುಸ್ತಮೇವಾತ್ಯಂತ ದಾರುಣಂ

|| ೬ ||

ಉದಯಾಸ್ತಮಯಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಚಾರೇಣಚ ತಥಾಗ್ರಹಾಃ ।
ಉತ್ತರಾಸು ಶುಭಾಃ ಪೂರ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣಾಸ್ತು ರುಭಾವಹಾಃ

|| ೭ ||

ಸುಪ್ರಭಾರಶ್ಮಿಮಂತಶ್ಚ ನಾಗವೀಧ್ಯಾಂ ಯದಾಗ್ರಹಾಃ ।
ನ ತದಸ್ತಿ ರುಭಂಲೋಕೇ ಯನ್ಮ ವಶ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ

|| ೮ ||

೪ ರೋಹಿಣ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ ಗೋವೀಧಿ ಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು ಶ್ರವಣಾದಿ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಧ್ಯಯಾನದಲ್ಲಿ ಜರದ್ಗು ವೀ ವೀಧಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು

೫ ಮೃಗಶಿರಾ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ವಶೀಷೋತ್ತರದಿಂದಲೂ, ವಿಶಾಖ, ಅನೂರಾಧ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಜವೀಧಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು

೬ ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಮೂಲ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ ಈ ನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರ ಗಳು ಅವಿಕಾವೀಧಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಯಾಮದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವೈಶ್ವಾನರ ಪಥವೆಂದು ಹೇಳುವರು ಇದು ಭಯಂಕರವಾದುದೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

೭ ಉದಯಾಸ್ತಮಯ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿ ಸುವಾಗ ಶುಭವೆಂದೂ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಅಶುಭವೆಂದೂ ಹೇಳ ಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

೮ ನಾಗವೀಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಗ್ರಹಗಳು ಕಿರಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವು ವೋ ಆಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶುಭದ ಹೆಸರೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಜನಗಳು ಆಗ ನೌವ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲಾರರು

ವಿರಶ್ಮಯೋ ವಿವರ್ಣಾಶ್ಚ ನೈಶ್ವಾನರಪಥಾಶ್ರಿತಾಃ ।

ನ ತದಸ್ತಿ ಶುಭಂರಾಮ ಯನ್ನ ಕುರುರ್ಜಗತ್ತಯೇ

॥ ೯ ॥

ರೋಹಿಣೀಶಕಟಿಂ ಭಿಂದುಗ್ರಹಾ ಯದಿ ಭವೇತ್ತದಾ ।

ನಾಶಃ ಪ್ರಜಾನ್ತಾಂ ಕ್ರೂರಶ್ಚ ನಿರೇಷೇಣಾತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ

॥ ೧೦ ॥

ಸೌರಾರಸೂರ್ಯಾಃ ಕ್ರೂರಾಸ್ತು ತಥಾ ಕ್ಷೇಣಶ್ಚ ಚಂದ್ರಮಾಃ ।

ಕ್ರೂರ್ಯುರ್ಯುಕ್ತೋ ಬುಧಶ್ಚೈವ ರಾಹುಃ ಕೇತುಸ್ತಥೈವಚ

॥ ೧೧ ॥

ಶೇಷಾಸ್ಸೈವ್ಯಗ್ರಹಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಮುನಿಭಿಸ್ತತ್ಪರರ್ಥಿಭಿಃ ।

ರೋಹಿಣೀ ಕೃತ್ತಿಕಾ ಪಿತ್ರಂ ವೈಷ್ಣವಂ ನೃಪತ್ರಮೇವಚ

॥ ೧೨ ॥

ಪೀಡಯಂತೋ ಗ್ರಹಾ ಹನ್ಯುರ್ದಿಶಂ ನರುಣಿಸಾಲಿತಾಂ ॥

ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಸರ್ವತಾರಗ್ರಹಾ ಯದಿ

॥ ೧೩ ॥

ಪ್ರಾಚ್ಯಾನ್ತಾಂ ತು ತದಾ ರಾಜ್ಞಾಂ ಭವೇತ್ಪೀಡಾ ಸುಧಾರುಣಾ ।

ಮಧ್ಯೇಚ ಯದಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಮಧ್ಯದೇಶನಿವಾಸಿನಾಂ

॥ ೧೪ ॥

ಮಾರುತ್ಯಾಂ ಯದಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ತಾಂ ದಿಶಂ ಪೀಡಯಂತಿಚ ॥

ಹೀನಾಧಿಕಂ ಚರಂತಶ್ಚವ್ಯಭೇ ವಾಽದರ್ಶನಂ ಗತಾಃ

॥ ೧೫ ॥

ಯಾವಾಗ ಗ್ರಹಗಳು ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರನಾನುಕ ರಥವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಬರುವವನು ಆಗ ಪ್ರಜಾಕ್ಷಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೧೦-೧೧ ರಸಿ, ಸೂರ್ಯ, ಕ್ಷೇಣಚಂದ್ರ ಇವರು ಕ್ರೂರರು ಈ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳಾದನೆ ಬುಧ, ರಾಹು, ಕೇತುಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಕ್ರೂರರಾಗುತ್ತಾರೆ

೧೨-೧೩ ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತತ್ಪವೇತ್ತರಾದ ಮುನಿಗಳು ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹಗಳೆಂದು ಹೇಳುವರು ರೋಹಿಣಿ, ಕೃತ್ತಿಕೆ, ಮಘ, ಶ್ರವಣ ಅನೂರಾಧೆ ಇವುಗಳು ಸ್ವಾಮಿದಿಕ್ಪಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸೀಡಾವುದ ಸಕಲ ತಾರಾಗ್ರಹಗಳೂ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಕುಡಾಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ

೧೪-೧೫. ತಾರಾಗ್ರಹಗಳು ಅಂಗಾರಕ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಶನಿಗಳೆಂದು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ತಾರಾಗ್ರಹ, ಮಹಾಗ್ರಹ, ಉನಗ್ರಹಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಬರೆಯದೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ವಾಚಕರು ಒಮ್ಮೆ ಓದಿದುದನ್ನು

ಧೂಮಾಯಂಲೋ ಜ್ವಲಂತೋ ವಾ ನೇದಯಂತಿ ಮಹದ್ಭಯಂ ।

ಏಕಾಂತರಿತನಕ್ಷತ್ರಗತಾಃ ಸ್ಯುಶ್ಚೇದ್ಗ್ರಹಾದಿವಿ

॥ ೧೬ ॥

ಮಾಲಾನಾಮ ಭವೇದ್ಯೋಗೋ ಮಧ್ಯದೇಶ ಸ್ತೀಶಹಾ ।

ಪ್ರಾಸಶ್ಚಕ್ರಂ ಧನುರ್ವಜ್ರಂ ಸಸ್ಯಾನಾಂ ಕ್ಷುದ್ರವೃಷ್ಟಿದಾಃ

॥ ೧೭ ॥

ಗ್ರಹಾಭಯಾವಹಾ ನಿತ್ಯಂ ಶೃಂಗಾಟಿಕ ಪುರೋಗಮಾಃ ।

ಭವೇಯುರೇಕಕ್ಷಗತಾ ಸ್ತ್ರೀಭಿರೂರ್ಧ್ವಂ ಯದಾಗ್ರಹಾಃ

॥ ೧೮ ॥

ವಿನಾಶಾಯೈವ ಲೋಕಾನಾಂ ವಿಚ್ಛೇದಯಾಸ್ಸಮಹೀಕ್ಷಿತಾಂ ।

ಏಕೇನ ಯದಿವಾದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಗುಹಾಭ್ಯಾಂ ಸಹಿಲೋಗುರುಃ

॥ ೧೯ ॥

ಶನೈಶ್ಚರೋ ವಾ ದೃಶ್ಯತ ತದಾ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಮಾದಿಶೇತ್ ।

ಚಿತ್ರಾಯಾಂ ಲೋಹಿತೋ ಯತ್ರಮೂಲೇ ದೇವಗುರುಸ್ತಥಾ

॥ ೨೦ ॥

ಭಾರ್ಗವಶ್ಚ ಶ್ರವಿಷ್ಠಾಸು ತದಾ ಘೋರಂ ಭಯಂ ಭವೇತ್ ।

ಕೃತ್ತಿಕಾಸು ಶನೈಶ್ಚಾರೀ ವಿಶಾಖಾಸು ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ

॥ ೨೧ ॥

ಸ್ಥಿತೌ ವ್ರಜಾನಾಂ ಪೀಡಾಯೈ ವೃಷ್ಟಿಮಂತರ್ದಿವಂ ಭವೇತ್ ॥

ಪ್ರಾಗ್ಧ್ವಾರೇಷು ಚರಣೈಷು ಸೌರೋ ವಕ್ರಮಿಯಾದ್ಯದಿ

॥ ೨೨ ॥

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನುಂದೆ ಬರೆಯುವ ನಿಚಾರಗಳೂ ಮನನವಾಗುವುವು ತಾರಾ ಗ್ರಹಗಳು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದರೆ ಮಧ್ಯದೇವನಾಸಿಗಳಿಗೂ, ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದರೆ ಪೂರ್ವದೇವನಾಸಿಗಳಿಗೂ, ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದರೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೂ ಪೀಡೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಇವು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನಂಚರಿಸಿದರೂ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸದ ಹೋದರೂ, ಹೊಗೆಯಾಡುವಂತೆ ಉಯ್ಯುವಂತೆ ಕಂಡರೂ, ಮಹಾಭಯವೆಂದು ಅರಿಯಬೇಕು ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಒಂದೇ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿತವಾದರೆ ಮಾಲಾನಾಮಕ ಯೋಗವು ಪ್ರಾಸವಾಗುವುದು ಆಗ್ನೇಯ ಮಧ್ಯದೇಶ (ಮಧ್ಯಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು) ವಾಸಿಗಳಾದ ಕ್ಷಿತಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಪಾನಿಯು ಪ್ರಾಸ, ಚಕ್ರ, ಬಿಲ್ಲು ವಜ್ರಾಯುಧ ರೂಪವಾಗಿ ಗ್ರಹಗಳು ಕಂಡರೆ ಮಳೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಆಗುವುದು, ಆಗ ಗ್ರಹಗಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು

ಮೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗ್ರಹಗಳು ಏಕನಕ್ಷತ್ರಗತವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಕದ ಜನರಿಗೂ ರಾಜರಿಗೂ ಪೀಡೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗುರು ಮತ್ತು ಶನೈಶ್ಚರರು

ಸೃಧಿನೀಂ ಪೀಡಯೇತ್ಸರ್ವಾಂ ಪೂರ್ವದೇಶಂ ವಿಶೇಷತಃ |

ರೇದ್ರೇ ಹಸ್ತೇ ತಥೈವಾಪ್ಯೇ ಆಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯೇ ಶನೈಶ್ಚರಃ || ೨೩ ||

ಯದೋದಯಂ ಪ್ರಸದ್ಯೇತ ತದಾ ನಶ್ಯಂತಿ ಸಾರ್ಥಿನಾಃ |

ಸೌಮ್ಯೇ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರೇ ಶ್ರವಿಸ್ತಾಸು ಸ್ಥಿತೇ ಸೌರೇ ಮಹೀಕ್ಷಿತಃ || ೨೪ ||

ಸರ್ವಪೀಡಾಂ ಸಮಾರ್ಹಂತಿ ಯಯಾ ಯಾಂತಿ ಯನಾಂತಿಕಂ |

ಪೂರ್ವಾಂ ವರಾಶಾಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌ ಭೃಗುಜೀವೌ ವರಸ್ಪರೇ || ೨೫ ||

ಸಂತಮರ್ಷ್ಯಗತೌ ಸ್ಯಾತಾಂ ತದಾ ದೇವೋ ನ ವರ್ಷತಿ |

ಅವರ್ವಣಿ ಶಶಾಂಕಾರ್ಕೌ ತ್ವಷ್ಟಾನಾಮು ಮಹಾಗ್ರಹಃ || ೨೬ ||

ಅನ್ಯಜೋತಿ ತಮಃ ಶ್ಯಾಮುಃ ಸರ್ವಲೋಕವಿವತ್ತಯೇ |

ಉದಯಾಸ್ತಮಯೇ ಭಾನೋಶ್ಚಂದ್ರಸ್ಯ ಚ ಯದಾ ಭವೇತ್ || ೨೭ ||

ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳಾದನೆ ಸೇರಿದರೆ ಆಗ ದುರ್ಭಿಕ್ಷುವು ಪ್ರಾಸ್ತವಾಗುವುದು ಚಿತ್ತನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕ, ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರು, ಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ ಇವರು ಸೇರಿದಾಗ ಘೋರ ಭಯವುಂಟು ಕೃತ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶನಿಗ್ರಹ, ವಿಶಾಖದಲ್ಲಿ ಗುರು ಇವರುಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಪ್ರಜಾಸೀಡಿಯುಂಟಾಗುವುದು ಮಳೆ ಆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರುವುದು

ಇದೇ ತಾರಾಗ್ರಹಗಳು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ಶನಿಮಹಾ ರಾಜನು ವಕ್ರನಾದಾಗಲೂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೀಡೆಯೆಂದು ತೀಯತಕ್ಕದ್ದು ಅದರಲ್ಲೂ ಪೂರ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುಹಾನಿಯು

ಆದ್ರಿ, ಹಸ್ತ, ಪೂರ್ವಭಾದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಣೈಶ್ಚರನು ಉದಯಿಸಿದರೆ ಆಗ ರಾಜ ರಿಲ್ಲರೂ ನಾರವಾಗುತ್ತಾರೆ ಮೃಗಶಿರ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರದ, ಶ್ರವಣಗಳಲ್ಲಿ ಶನಿ ಸಂಚಾರನಾದಾಗ ಯಮನ ವಟ್ಟಣದ ಬಾಗಿಲು ವಿರಾಲವಾಗಿ ತೆರೆಯಲ್ಪಡುವುದು (ಅಂದರೆ ಲೋಕಪೀಡೆಯು) ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಗುರುಗಳು ಪೂರ್ವ ವಶ್ವಿನಿ ದಿಕ್ಪುಗ ಳನ್ನು ಸರಸ್ವರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಮೃಗಶಿರಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷುವು ಪ್ರಾಸ್ತವಾಗುತ್ತದೆ

ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರನ್ನು ಉದಯಾಸ್ತಮಯಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಷ್ಟಾನಾಮಕ ಮಹಾ ಗ್ರಹವು ಆವರಿಸುವುದಾದರೆ ನ್ರಸಂಚವೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ

ಪರಿವೇಷಸ್ತದಾ ರಾಜಾ ಕ್ಷಿಸ್ರಂ ನಧನುವಾಪ್ನುಯಾತ್ |

ಸಕಲಂ ಚೇದಹಸ್ತಾನ್ಯೋ ರಾತ್ರಿಂ ಚೇತ್ಸಕಲಾಂ ಶಶೀ || ೨೪ ||

ಪರಿವೇಷೀ ಭವೇದ್ರಾಜಾ ತತ್ರಾಪಿ ನಧನುಹೃತಿ |

ದ್ವಿಸೂರ್ಯೋ ಗಗನೇ ವೃದ್ಧಿಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ವಿನಿರ್ದಿಶೇತ್ || ೨೫ ||

ದ್ವಿಚಂದ್ರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ತು ಚಾಧಿಕೈಂ ಪ್ರಲಯಾಯತು |

ಉದಯಾಸ್ತನುಯೌ ಯತ್ರ ಸೋಮಾರ್ಕೌ ರಕ್ತನುಂಡಲೌ || ೨೬ ||

ನ ಚಾತ್ರಾಭ್ರಾಣಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ತನ್ಮಹಾಭಯಲಕ್ಷಣಂ |

ಚಂದ್ರಮಾ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಂ ಪರಿತ್ಯಜತಿ ಯಸ್ಯತು || ೨೭ ||

ಶ್ಯಾವೋ ರೂಕ್ಷೋಪಸಖ್ಯಂ ತು ತಸ್ಯ ನಿಂದ್ಯಾದುಪದ್ರವಂ |

ಅತ್ಯಂತಾದರ್ಶನೇ ರಾಹೋಸ್ತಧಾ ಚಾತ್ಯಂತಾದರ್ಶನೇ || ೨೮ ||

ಪ್ರಜಾಪೀಡಾ ವಿನಿರ್ದೇಶ್ಯಾ ವ್ಯಾಧಿದುರ್ಭಿಕ್ಷತಸ್ಯರೈಃ |

ಯನ್ನಕ್ಷತ್ರಗಣೋ ರಾಹುಗ್ರಸತೇ ಚಂದ್ರಭಾಸ್ಕರೌ || ೨೯ ||

ನಿವತ್ತು ವ್ರಾಸ್ತನಾಗುವುದು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿಗ ಉದಯಾಸ್ತನುಯ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿವೇಷವು ವ್ರಾಸ್ತನಾದರೆ, ಆಗ ರಾಜನು ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿ ಮರಣಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನು ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಸರಿವೇಷವಿರುವಂತನಾದಾಗಲೂ, ಚಂದ್ರನು ರಾತ್ರಿ ಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸರಿವೇಷದಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಮರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೨೯-೩೯ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸೂರ್ಯರು ಕಾಣಿಸಿದರೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವರು ಎರಡು ಚಂದ್ರರು ಕಂಡರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುವುದು ಉದಯಾಸ್ತಮಾನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರ ಮಂಡಲಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದರೆ ಅದು ಮಹಾಭಯಲಕ್ಷಣವೆಂದರಿಯಬೇಕು. ಯಾರ ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಚಂದ್ರನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೋ ಅವರಿಗೆ ಉಪದ್ರವವೆಂದರಿಯಬೇಕು ರಾಹು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದಿಹೋದರೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಸಹ ಪ್ರಜಾಪೀಡೆಯೂ, ವ್ಯಾಧಿ, ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ತಸ್ಯರೋವದ್ರವಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಯಾರ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಹುವು ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರನ್ನು ಗ್ರಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಆ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು

ತಚ್ಚಾತಾನಾಂ ಭವೇತ್ಪೀಡಾ ಯೇ ನರಾಶಾಂತಿ ವರ್ಷಿತಾಃ ।

ಗ್ರಹೋಪಸೃಷ್ಟೇ ನಕ್ಷತ್ರೇ ಗ್ರಹಣಂ ತು ಯದಾಭವೇತ್ ॥ ೩೪ ॥

ತದಾ ಪೀಡಾ ವಿನಿರ್ದೇಶ್ಯಾ ಸೈನಿಕಾನಾಂ ನೃವೈಸ್ಸಹ ।

ಗೃಹೀತೋ ರಾಹುಣಾ ಚಂದ್ರಃ ಸೂರ್ಯೋ ವಾ ಗಗನಾಚ್ಛ್ವೇತಃ ॥ ೩೫ ॥

ಉಲ್ಕಾನಿ ಹನ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಣೋ ರಾಜಾ ರಾಜ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ।

ಗೃಹೀತೌ ವರಿವೇಷೇ ತೌ ಯದಾ ಚಂದ್ರದಿನಾಕರೌ ॥ ೩೬ ॥

ಸಮಂತಾಽಪ್ಪೀಡ್ಯತೇ ದೇಶಃ ಶತ್ರುಕೋವಶ್ಚ ಜಾಯತೇ ।

ಮೇಘ್ಯಸ್ಸಂಭ್ರಾದ್ಯತೇ ರಾಹುಸ್ತ್ವತಿವರ್ಷತಿ ವಾಯದಾ ॥ ೩೭ ॥

ಅಕಾಲಜೈಸ್ತದಾ ರಾಜ್ಯೋ ಭಯಂ ನಿಂದ್ಯಾದುವಸ್ಥಿತಂ ।

ಯನ್ನಕ್ಷತ್ರಗತೇ ಸೂರ್ಯೇ ಭಿದ್ರಂ ವೈ ಸಂಪ್ರವದ್ಯತೇ ॥ ೩೮ ॥

ತಚ್ಚಾತಃ ವಾರ್ಧಿವಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಯಮಲೋಕಂ ಗಮಿಷ್ಯತಿ ।

ತಾಮ್ರಕುಂಕುಮರೂಕ್ಷಾಭೋ ಘೃತಹಾರಿದ್ರಸನ್ನಿಭಃ ॥ ೩೯ ॥

ಬಂಧುಜೀವನಿಭೋ ಭಾನುಃ ಶಿಶಿರಾಖ್ಯೇಷು ಶಸ್ಯತೇ ।

ಅಸ್ತಚ್ಛವರ್ಣಃ ವರುಣೋ ವೇವನಃ ಖಂಡಮಂಡಲಃ ॥ ೪೦ ॥

ಶಾಂತಿಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೆ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿಯುಂಟು ಗ್ರಹಣವಾದಾಗ ಯಾವ ಗ್ರಹ, ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದೋ ಆಗ ರಾಜರಿಗೂ ಸೈನಿಕರಿಗೂ ನೀಡಾವ್ರಾಸ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ರಾಹು ವಿನಿಂದ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣವಾದಾಗಲೂ, ಸೂರ್ಯನು ಗಗನದಿಂದ ಚ್ಯುತನಾದಾಗಲೂ ರಾಜರ ವರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸರಿವೇಷ ಕಟ್ಟಿದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಭಾಗಗಳಿಗೂ ವಾಸಿಯಾಗುವುದು, ಯುದ್ಧ ಸಂಭವಿಸುವುದು ಮೇಘದಿಂದ ರಾಹು ಮುಚ್ಚಿಹೋದಾಗಲೂ, ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯುಂಟಾದಾಗಲೂ ರಾಜರಿಗೆ ಭಯ ವ್ರಾಸ್ತವಾದಂತೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ವುಂಟಾದಾಗ ರಂಧ್ರಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆಯೋ, ಆ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜನು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದುತ್ತಾನೆ

೩೯-೪೦ ಬಿರಿಮೆತುವಿನ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಗಿ, ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಕಂದರೆ ರುಭ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಮಸುಕು ಮಸಕಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಾ, ಖಂಡ

ಸಚ್ಚಿದ್ರೇ ರಜಸಾ ದ್ವಸ್ತ ಉಲ್ಲಾಡ್ಯುಪಹತೋಪಿ ನಾ ।
ಮಂಡಲಾದನ್ಯಸಂಸ್ಥಾನಂ ಮೇಘೈಶ್ಚಾಯುಧಸನ್ನಿಭೈಃ ॥ ೪೧ ॥

ಉದಯಾಸ್ತಮಯೇ ಚಕ್ಷುಃ ಸಾರ್ಥವಾನಾಂ ನ ಶಸ್ಯತೇ ।
ಪಕ್ಷಾದೌ ಚಾಪಸಂಸ್ಥಾನೇ ಯುದ್ಧಂ ಶಶಿನಿ ನಿರ್ದಿಶೇತ್ ॥ ೪೨ ॥

ಲಾಭಸ್ತೇಷಾಂ ಜಯಸ್ತೇಷಾಂ ಯತ್ರ ದೃಷ್ಟಂ ಭಯಂ ತತಃ ।
ಸಮಕೋಟಿನಿಶಾಲಶ್ಚ ಕಿಂಚಿದ್ವಾಪ್ಯುತ್ತರೋನ್ನತಃ ॥ ೪೩ ॥

ಮಾಸಾದೌ ಚಂದ್ರಮಾಃ ಶಸ್ತ್ರೋ ವಾಮ ಏವ ವಿಸರ್ಜಯಃ ।
ಮಂಡಲೇನಾಂತರೀಕುರ್ವತ್ಯಂಗೇ ಸಾ ಯದಿ ವಾ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥ ೪೪ ॥

ತಾರಾಗ್ರಹಂ ತದಾ ಕುರ್ವ್ಯಾಧ್ಯಯಂ ಜನಪದೇ ಶಶೀ ।
ಶುಕ್ಲವಕ್ಷಸ್ಯ ಯಾ ವೃದ್ಧಿಲೋಕೇ ಪ್ಲೇಮಸುಭಿಕ್ಷದಾ ॥ ೪೫ ॥

ಸಾ ಸಿತೇತರಪಕ್ಷಸ್ಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ನೈವ ಶಸ್ಯತೇ ।
ಶ್ರವಣೇಭ್ಯುದಿತೋ ಭಾಮಃ ಪುಷ್ಯೇ ವಕ್ರಮಿಯಾದ್ಯದಿ ॥ ೪೬ ॥

ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯುದಿತಶ್ಚಂದ್ರೋ ನಾಶಾಯಸ್ಯಾನ್ಮಹೀಕ್ಷಿತಾಂ ।
ಗತಾಗತಂ ಯದಾ ಕುರ್ವ್ಯಾನ್ಮಘಾನುಧ್ಯೇನ ಲೋಹಿತಃ ॥ ೪೭ ॥

ಮಂಡಲದಂತೆ, ಆಯುಧದಂತೆ ಇರುವ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಉದಯಾಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ರಾಜರಿಗೆ ಕೆಡುಕು

೪೨-೪೭ ರಶ್ಮಿ ಸುಕ್ಷಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿವೇಳೆ ಕಂಡರೆ ಯುದ್ಧಭಯ ಅದು
ಎಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ ಭಯವೇ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಜಯವೂ ಲಾಭವೂ ಉಂಟು ಮಾನಾ
ದಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತನಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ
ಕಂಡರೆ ಕೆಟ್ಟದು ತಾರಾಗ್ರಹವು ಯಾನಾಗ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಡು
ವುದೋ ಆಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಸಂಭವಿಸುವುದು ಶುಕ್ಲವಕ್ಷದ ವೃದ್ಧಿಯಿಂದ
ಸುಭಿಕ್ಷವೂ, ಕೃಷ್ಣವಕ್ಷದ ವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ದುರ್ಭಿಕ್ಷವೂ ಸಂಭವಿಸುವುದು

ಅಂಗಾರಕನು ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗಿ, ಪುಷ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ವಕ್ರನಾ
ದರೆ ರಾಜರು ನಾಶಹೊಂದುವರು ಅಂಗಾರಕನು ಮೃಗಾಶ್ವಿನಿ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ
ತಿರುಗುಂಡಿದರೆ ಆಗ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಸಂಭವಿಸುವುದು ಆಗ ಪಾಂಡುರಾಜನು ಸಾಯ

ತದಾ ಭವತ್ಯನಾವೃಷ್ಟಿಃ ಸಾಂಜ್ಯೋ ರಾಜಾ ವಿನಶ್ಯತಿ ।

ಫಲ್ಲಂ ನ್ಯೋರುದಯಂ ಕೃತ್ವಾ ವಕ್ರಃ ಸ್ಯಾದ್ವೈಶ್ವ ದೈವಕೇ ॥ ೪೮ ॥

ಪ್ರಾಜಾವತ್ಯೇ ಪ್ರವಾಸಶ್ಚ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ತತ್ರ ಪೀಡ್ಯತೇ ।

ಧ್ರುವೇಷು ವೈಷ್ಣವೇ ಮೂಲೇ ಶಾಕ್ರೇ ಚ ವಿಚರನ್ತುಜಃ ॥ ೪೯ ॥

ಘೋರಾಂ ಕರೋತ್ಯನಾವೃಷ್ಟಿಂ ಕೃತ್ತಿಕಾಸು ಮಘಾಸು ಚ ।

ಕಾರ್ತಿಕೇಶ್ವರಯುಜೇ ಸೌಷೇ ಚಾಷಾಢೇ ಶ್ರಾವಣೇ ಬುಧಃ ॥ ೫೦ ॥

ದೃಷ್ಟೋ ಲೋಕೇ ಭಯಾಯ ಸ್ಯಾನ್ಮಾಘವೈಶಾಖಯೋಸ್ತಥಾ ।

ಅಕಸ್ಮಾದ್ಯತ್ರ ದೃಶ್ಯೇತ ದಿವಾ ದೇವಪುರೋಹಿತಃ ॥ ೫೧ ॥

ರಾಜಾ ನಾ ಮ್ರಿಯತೇ ತತ್ರ ಸ ವಾ ದೇಶೋ ವಿನಶ್ಯತಿ ।

ಅಹಸ್ಸರ್ವಂ ಯದಾ ಶುಕ್ರೋ ದೃಶ್ಯತೇಽಥ ಮಹಾಗ್ರಹಃ ॥ ೫೨ ॥

ತದಾ ತ್ವಗ್ನ್ಯಾದಿಭಿರ್ಗ್ರಾಮಾನ್ಪಾಥತೇ ನಗರಾಣಿ ಚ ।

ಕಾರ್ತಿಕೇ ತು ಯದಾ ಮಾಸಿ ಕುರ್ವಾತೇಽಸ್ತಮಯೋದಯೌ . ॥ ೫೩ ॥

ತದಹ್ನಾಂ ನವತಿಂ ಪೂರ್ಣಂ ಭುವಿ ದೇವೋ ನ ವರ್ಷತಿ ।

ಶನೈಶ್ಚರೋ ದೇಶಪೀಡಾಂ ದೇಶನಕ್ಷತ್ರಪೀಡನೇ ॥ ೫೪ ॥

ವನು ಪುಬ್ಬ, ಉತ್ತರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗಿ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನು ವಕ್ರನಾದರೆ ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಹಾನಿಯು ರೂಪಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಸಂಭವಿಸುವುದು

೫೦-೫೫ ಶ್ರವಣ, ಮೂಲ, ವಿಶಾಖಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನು ಸಂಚರಿ ಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ಕೃತ್ತಿಕಾ, ಮುಖ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಚಾರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಸಂಭವಿಸುವುದು ಬುಧನು ಕೃತ್ತಿಕ, ಅರ್ವನೀ, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲೂ, ಮುಖ್ಯ ವಿಶಾಖಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಭಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಗುರುವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ ರಾಜಮರಣ ಮತ್ತು ದೇಶನಾಶವೂ ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನಗರಗಳಿಗೂ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ

ಧ್ರುವಂ ಕರೋತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ನಿತ್ಯಂ ಚಾರವಶೇನ ತು ।
ಸಸ್ತಾಹಾಂತರ್ಗತಾ ಯೇ ವೈ ದಿವ್ಯಪಾರ್ಥಿವನಾಭಸಾಃ ।
ಗ್ರಹೋಪರಾಗೇ ತೀವ್ರಾಸ್ಪೃಶ್ಯಾತ್ಪಾತಾಃ ಸ್ಪೃಶ್ಯಲೇಷು ತೇ ॥ ೫೫ ॥

ಏಕಸ್ಮಿನ್ಯದಿ ಮಾಸೇ ಸ್ಯಾದ್ಗ್ರಹಣಂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಯೋಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರನಿರೋಧಾಯ ವಿಸರೀತನಿವೃದ್ಧಯೇ ॥ ೫೬ ॥

ಯಸ್ಮಿನ್ದ್ರಶ್ಯೇತ ನಕ್ಷತ್ರೇ ವಿಶಾಖಾಯಾಂ ಪ್ರಥೂವನತ್ ।
ತದ್ದೇಶಜಾತಾ ಪೀಡಾ ಸ್ಯಾದ್ಭೃಥಕೇತುನುಹಾಗ್ರಹಾಃ ॥ ೫೭ ॥

ಉಲ್ಕಾಧ್ಯಭಿಹಿತೇ ಸೂರ್ಯೇ ಕೇತುಭಿರ್ವಾ ವಿಧೂಮಿತೇ ।
ಅಗಸ್ತ್ಯೇ ವಾ ಧ್ರುವೇ ವಾಪಿ ಪ್ರಜಾಪೀಡಾಂ ವಿನಿದಿರ್ಶೀತ್ ॥ ೫೮ ॥

ಉಲ್ಕಯಾಭಿಹತಾ ರೂಕ್ಷಾ ಸ್ಫುರಣಾ ರಜಸಾ ಯುತಾಃ ।
ಋಷಯಸ್ಸವ್ರ ಲೋಕಾನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಚ ಭೂಭೃತಾಂ ॥ ೫೯ ॥

ಅಗ್ನಿಭಯವುಂಟು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತನ ಅಸ್ತೋದಯಗಳುಂಟಾದರೆ ಆಗ
ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಮಳೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ಶನಿಚಾರ ವರದಿಂದ ದೇಶ ನಕ್ಷತ್ರಗ-
ಳಿಗೆ ಸೀಡೆಯುಂಟಾಗುವುದು ಏಳು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ರವಣಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಉದ-
ಯನಾಗಿ ಚಂದ್ರೋನರಾಗವುಂಟಾದರೆ ಉತ್ಪಾತಗಳುಂಟಾಗುವುವು

೫೬, ಒಂಭೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಗಳೆರಡೂ ಸಂಭವಿ-
ಸಿದರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೂ ವಿಸರೀತ ವಿದೋಧವುಂಟಾಗುವುದು

೫೭-೫೮ ಬುಧ, ಕೇತು, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರು ವಿಶಾಖಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಧೂಸದ
ಹೊಗೆಯಂತೆ ಯಾವ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸುವದೋ ಆ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಸೀಡೆಯುಂಟಾ-
ಗುವುದು ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದಿಂದ ಕೊಳ್ಳುಗಳು ಕಾಣಿಸಿದರೆ, ಕೇತುವು ಹೊಗೆ
ಯಾಡುವಂತೆ ಕಂಡರೆ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಧ್ರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಸಹ ಹೊಗೆ ಪಾಯುವಂತೆ
ಕಂಡರೆ ಪ್ರಜಾಪೀಡೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಉಲ್ಕಾವಾತದಿಂದಲೂ, ಧೂಳುಗ-
ಳಿಂದಲೂ ಸವ್ರಋಷಿಮಂಡಲವು ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಕಂಡರೆ ರಾಜರಿಗೆ ಹಾನಿ

ಕೃತ್ತಿಕಾಭಿಸ್ಸಹೋದೇತಿ ಶಾಂಕರೀಂ ದಿಶಮಾಶ್ರಿತಃ ।

ಕುಮಾರೀಪ್ರೀತೀತೋ ಹನ್ಯಾಲೋಕೇ ನೃಪಕುಮಾರಕಾನ್ ॥ ೬೦ ॥

ಸಮಾಗಮೇ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ತು ಚಂದ್ರನಾಃ ಶಸ್ಯತೇ ಹ್ಯದಕ್ ।

ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ದಕ್ಷಿಣೇನ ನ ಶಸ್ಯತೇ ॥ ೬೧ ॥

ರಾಹುಃ ಕೇತುಃ ಕುಜಃ ಶುಕ್ರಚ್ಚಂದ್ರೇಣ ಸಹ ಯಾಯಿನಃ ।

ಬುಧೋ ಜೀವಶ್ಚ ಸೌರಶ್ಚ ನಾಗರಾ ರವಿಣಾ ಸಹ ॥ ೬೨ ॥

ಯಾಯಿನಾ ವಿಜಿತೇ ಪೌರೇ ರಾಜ್ಞಾಂ ಸ್ಯಾದಾಯಿನಾಂ ಜಯಃ ।

ಯಾಯಿಗ್ರಹೇ ಪೌರಜಿತೇ ಪುರಾ ರಾಜ್ಞಾಂ ಜಯೋ ಮೃಧೇ ॥ ೬೩ ॥

ಪೌರೇಣ ವಿಜಿತೇ ಪೌರೇ ಪೌರೈಃ ಪೌರಕ್ಷಯಂ ವದೇತ್ ।

ಯಾಯಿನಾ ಯಾಯಿನಿ ಹತೇ ಯಾಯಿಭ್ಯೋ ಯಾಯಿನಾಂ ಕ್ಷಯಃ ೬೪

ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚೇದ್ವನೇತ್ಯಾಮ್ಯಂ ಸೌಮ್ಯಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ವಿನಿರ್ದಿಶತೇ ।

ಜಯಾಜಯೌ ನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ನಿರ್ದೇಶ್ಯೌ ಗ್ರಹವದ್ಭುಜೈಃ ॥ ೬೫ ॥

೬೦-೬೧ ಚಂದ್ರನು ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದರೆ ಕುಮಾರೀ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳ ಸಮಾಗಮವಾದರ ಒಳಯದು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮಾಗಮವಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ

೬೨-೬೩ ರಾಹು, ಕೇತು, ಕುಜ, ಶುಕ್ರ ಇವರುಗಳು ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶನಿಗಳು ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ ರಾಜರಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಸಂಭವಿಸುವುದು

೬೪-೬೫ ನಾಗರಿಕರು ನಾಗರಿಕರೊಡನೆ ಹೊಡೆದಾಡಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸೋತು ಸತ್ತರೆ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಹಾಳಾಗುವಂತೆ, ಯಾಯಿಗ್ರಹಗಳು ಯಾಯಿಗ್ರಹಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರೆ ಸಮಸಮನಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುವುವು, ಅಥವಾ ಸೋಲುವುವು ಹಾಗೆಯೇ ಗ್ರಹಸಾವ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ ರಾಜರುಗಳು ಯುದ್ಧ ವ್ರವೃತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಯಾಸಜಯಗಳು ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ ಉಚ್ಚಗ್ರಹವು ಗೆದ್ದು ನೀಚಗ್ರಹವು ಸೋಲುವುದು ಶುಕ್ರಗ್ರಹವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ವಿಜಯಶಾಲಿಯೆಂದು

ಗ್ರಹಾರೂಢಶ್ಚತುಸ್ಸಾನ್ಮಾತ್ಸ್ಮರೇಣ ವಿಜಿತೋ ಗ್ರಹಃ ।

ವಿಜಿತೋ ಜಯಲಿಂಗೈಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಃ ಶ್ಯಾಮದ್ಯುತಿಸ್ತಥಾ

॥ ೬೬ ॥

ಉದಬ್ಬಾರ್ಗಗತಿಃಸ್ನಿಗ್ಧೋ ವಿಮಲೋ ವಿಮಲಪ್ರಭಃ ।

ಬೃಹದ್ರೂಪೋತಿಶುಕ್ರಶ್ಚ ವಿಜಯೀ ಕಥಿತೋ ಗ್ರಹಃ

॥ ೬೭ ॥

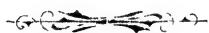
ನ ದೇಯಮೇತಚ್ಚ ವಲಸ್ಯ ಲೋಕೇ ನ ನಾಸ್ತಿಕಸ್ಯಾಧಮಪೂರುಷಸ್ಯ ।

ಗುಹ್ಯಂ ಮುನಿನಾಮಪಿ ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರ ಮಯೇರಿತಂ ಕಾಲವಿನ್ನಿಶ್ಚಿಯಂ ತೇ

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂಪಾದೇ ಗ್ರಹಶುಭಾಶುಭವರಿಜ್ಞಾನವರ್ಣನಂ ನಾಮ

ಪಂಚಾತೀತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ತಿ 'ಯದೇತು ಈ ಗ್ರಹಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚನಲರಿಗೂ, ನಾಸ್ತಿ
ಕರಿಗೂ, ನೀಚರಿಗೂ ಹೇಳಬಾರದು ಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಈ ಕಾಲ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು
ನಿನ್ನಗೆ ತಿಳಿಸಿದೇನೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರಭೂಸತಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂಪಾದ ರೂಪವಾದ ಗ್ರಹ ಶುಭಾಶುಭ ವರಿಜ್ಞಾನ ವರ್ಣನೆಯು ಹೆಸರಿನ

ಎಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಷಡವೀತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಪ್ರತಿದೇಶಂ ಮಹಾಭಾಗ ಕಥಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮುಪದ್ರವಂ ।
ನಿಜ್ಞಾಯತೇ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ತನ್ಮನಾಚಕ್ಷ್ವ ಪೃಚ್ಛತಃ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಕೃತ್ತಿಕಾಂ ರೋಹಿಣೀಂ ಸೌಮ್ಯಂ ಮಧ್ಯದೇಶಸ್ಯ ನಿರ್ದಿಶೇತ್ ।
ಪೀಡಿತೇ ತ್ರಿತಯೇಽತಸ್ಮಿನ್ನಧ್ಯದೇಶಃ ಪ್ರಪೀಡ್ಯತೇ

॥ ೨ ॥

ಆದ್ರಾಫಂ ಪುನರ್ವಸುಂ ಪುಷ್ಯಂ ಪೂರ್ವದೇಶಸ್ಯ ನಿರ್ದಿಶೇತ್ ।
ಪೀಡಿತೇ ತ್ರಿತಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ನೂರ್ವದೇಶಃ ಪ್ರಪೀಡ್ಯತೇ

॥ ೩ ॥

ಎಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ . ವಜ್ರರಾಜನು ವುನಃ ಸ್ತುತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ -- ಸ್ತುತಿಯೊಂದು ದೇಶವೂ
ಹೀಗೆ ಉಪದ್ರವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವವಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ
ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಮಾರ್ಕಂ
ಡೇಯನನ್ನು ಕೇಳಿದನು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಮಧ್ಯದೇಶಕ್ಕೆ ಕೃತ್ತಿಕೆ,
ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ ಈ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದುವು ಈ ಮೂರು
ನಕ್ಷತ್ರ ಪೀಡೆಯುಂಟಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯೆಂದಯಬೇಕು

೩ ಪೂರ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಆದ್ರಾಫ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ ಈ ಮೂರೂ ಮುಖ್ಯ
ವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಪೀಡೆಯುಂಟಾದರೆ ಪೂರ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾನಿ
ಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

ಅಶ್ಲೇಷಾಂ ತು ಮಘಾಂ ಪೂರ್ವಾಂ ಚಾಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ನಿರ್ದಿಶೇತ್ |

ಪೀಡಿತೇ ತ್ರಿತಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಗ್ನೇಯೀ ಪೀಡ್ಯತೇಽಥ ದಿಕ್ || ೪ ||

ಅರ್ಯಮ್ಲಮಧ ಹಸ್ತಂ ಚ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಂ ಸ್ಯಾದ್ಧಿಶಿ ದಕ್ಷಿಣೇ |

ಪೀಡಿತೇ ತ್ರಿತಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ನೀಡ್ಯತೇ ದಕ್ಷಿಣಾ ಚ ದಿಕ್ || ೫ ||

ಸ್ವಾತಿಂ ವಿಶಾಖಾಂ ಮೃಗಶ್ರಂ ಚ ನೈಋತ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ನಿರ್ದಿಶೇತ್ |

ಪೀಡಿತೇ ತ್ರಿತಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ನೀಡ್ಯತೇ ನೈಋತೀ ಚ ದಿಕ್ || ೬ ||

ಮಾಯವ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾ ವೈಶ್ವವೈಷ್ಣವವಾಸವಾಃ |

ಪೀಡಿತೇ ತ್ರಿತಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಯವೀ ಪೀಡ್ಯತೇ ಚ ದಿಕ್ || ೭ ||

ಮಾರುಣಂ ಚಾಜದೈನತ್ಯಂ ಚಾಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಂ ತಥೋತ್ತರೇ |

ಪೀಡಿತೇ ತ್ರಿತಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ನುತ್ತರಾ ದಿಕ್ಷ್ವಪೀಡ್ಯತೇ || ೮ ||

೪ ಅಶ್ಲೇಷ, ಮಘ, ಪುಬ್ಬ ಈ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಅಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಮುಖ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಪೀಡಿಯುಂಟಾದರೆ ಅಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿಗೇ ಸೀಡಿಯೆಂಬುದು ಬೇಕು

೫ ಉತ್ತರ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತ ಈ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕವು ಇವುಗಳಿಗೆ ಪೀಡಿಯುಂಟಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೇ ಹಾನಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೬ ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖ, ಅನೂರಾಧ, ಈ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ನೈಋತಿ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರತಕ್ಕವುಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಪೀಡಾ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ನೈಋತಿ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಾನಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೭ ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಾಯವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರತಕ್ಕವು ಈ ಮೂರಕ್ಕೂ ಪೀಡಿಯೇನಾದರೂ ಒದಗಿದರೆ ಮಾಯವ್ಯದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕೆಡಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ

೮ ಶತಭಿಷ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರುತ್ತುವೆ ಆ ಗ್ರಹತ್ರಯಕ್ಕೆ ಪೀಡೆ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಪೀಡಿಯುಂಟು

ರೇವತೀ ಚಾಶ್ವಿನೀ ಯಾಮ್ಯುನ್ಮುಶಾನೀ ದಿಕ್ ಪ್ರಸೀಡಿತಾ ।

ಸೀಡಿತೇ ತ್ರಿತಯೇತಸ್ಮಿನ್ನೈಶಾನೀ ದಿಕ್ ಪ್ರಸೀಡ್ಯತೇ

॥ ೯ ॥

ಆದಿತ್ಯೋ ಭೃಗುಜೋ ಭೌವೋ ರಾಹುಃ ಸಾರೋ ನಿಶಾಕರಃ ।

ಬುಧೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಶ್ಚ ವಸ್ರಾಚ್ಯಾದೀಶಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೧೦ ॥

ವಿಧ್ವಸ್ತವಪುಷಸ್ತೇ ಚ ಗ್ರಹಯುದ್ಧೇ ಪರಾಜಿತಾಃ ।

ನೀಚಾಃ ಸಿತೈಗ್ರಹಸ್ಥಾಶ್ಚ ಸ್ವಾಂ ದಿಶಂ ಸೀಡಯಂತಿ ತೇ

॥ ೧೧ ॥

॥ ವಜ್ರಉವಾಚ ॥

ಸ್ವದೇಶಸೀಡನಂ ಕುರ್ವ್ಯಾನ್ನಕ್ಷತ್ರಃ ಸೀಡಿತಃ ಕಥಂ ।

ಸರ್ವಮೇತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಸರ್ವಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ

॥ ೧೨ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಉವಾಚ ॥

ಶನೈಶ್ಚ ರಾಕೌ ಚಾರೇಣ ವಕ್ರೇಣಾಂಗಾರಕೋ ಗ್ರಹಃ ।

ಉಪರಾಗೇಣ ರಾಹುಶ್ಚ ಕೇತುಶ್ಚಾಧೂಮನೋದಯೈಃ

॥ ೧೩ ॥

— ರೇವತೀ, ಅಶ್ವಿನೀ, ಭರಣಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಈಶಾನ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ
ಆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಸೀಡಿಯುಂಟಾದರೆ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಾನಿ ಸಂಭವಿಸುವುದು

೧೦ ಸೂರ್ಯ-ಶುಕ್ರ-ಅಂಗಾರಕ-ರಾಹು-ರಸಿ-ಚಂದ್ರ-ಬುಧ-ಗುರು ಇವರುಗಳು
ಸೂರ್ಯದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಯಾಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವರು

೧೧ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಗ್ರಹಗಳು ಮಹಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದಾಗ ನೀಚರಾಗಿ ಗ್ರಹ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಿತರಾಗಿ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಯವವುಳ್ಳವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಾರೆ

೧೨ ವಜ್ರಭೂವತಿಯು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಗ್ರಹಗಳು ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ
ಸೀಡಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾದರೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಡಿಯುಂಟು
ಗುವುದೇಕೆ ? ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸೈ ! ಮುನಿಕುಲಲಲಾಮ !
ಧರ್ಮವೇತ್ತ ॥

೧೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ — ಶನಿಯೂ, ಸೂರ್ಯನೂ
ಪ್ರಮುಖ ಸಂಚರಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನು ಅವರನ್ನು ಸೀಡಿಸುತ್ತಾನೆ ರಾಹುವು

ಉದಯಾಸ್ತಮಯಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಜೀವಶುಕ್ರತಶಾಂಕಜಾಃ ।

ಸಂಭ್ರಾದನೇನ ಚ ಶಶೀ ಹ್ಯಗಸ್ಯಶ್ಚೈವ ಯೋಗತಃ

ಃ ೧೪ ॥

ತಥಾಯಸ್ತಿಂಶ್ಚ ನಕ್ಷತ್ರೇ ದಿವ್ಯವಾರ್ಧಿವನಾಭಸಾಃ ।

ದೃಶ್ಯಂತೇ ತು ಮಹೋತ್ಪಾತಾಃ ಸ್ವಾಂ ದಿಶಂ ಸಂಪ್ರಸೀಡಯೇತ್ ॥ ೧೫ ॥

ದೇಶೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಮಯೇರಿತಂ ತೇ ।

ಶುಭಾಶುಭಂ ಯಾದವಮುಖ್ಯನಾಥ ॥

ಅತಃ ಪರಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರಿಷ್ಠ ।

ವದಸ್ವ ಕಿಂ ತೇ ಕಥಯಾಮಿ ರಾಜನ್

॥ ೧೬ ॥

ಇತಿ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪ್ರತಿದೇಶಪೀಡಾವರ್ಣನಂ ನಾಮ

ಷಡಶೀತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಉತ್ತರಾಗ(ಗ್ರಂಥ) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸೀಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಕೇತು
ಗ್ರಹ ಸಹ ಧೂಮದ (ಹೂಗ) ಉದಯವಾದಾಗ ಮಹಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸೀಡಿಸುತ್ತಾನೆ

೧೨ ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರರು ಉದಯಾನುಯ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ
ಕೊಳ್ಳೋಣದವಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಯೋಗವು

೧೩ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನ ! ಸಕಲ ದೇಶಗಳಿಗೂ ಯಾವ ಯಾವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಶುಭಾಶುಭ ಫಲಗಳಾಗುವುವೆಂಬ
ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೀನಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೋ,
ಅದನ್ನು ಕೇಳುವು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಪ್ರತಿದೇಶ ಪೀಡಾವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಎಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಸಪ್ತಾಶೀತಿತಪೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಶುಭಾಶುಭಪರಿಚ್ಛಾನಂ ಭಗವನ್ಪುರುಷಂ ಪ್ರತಿ ।

ತ್ವತ್ತೋಽಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ಯ ಪೃಚ್ಛತಃ ॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇ ಉವಾಚ ॥

ಜನ್ಮಾಶ್ರಿತಸ್ತ್ರಿವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ಸವ್ರತೋ ದಶಮಸ್ತಥಾ ।

ಏಕಾದಶಃ ಶತೀಯೇಷಾ ತದಾ ತೇಷಾಂ ಶುಭಂಭವೇತ್ ॥ ೨ ॥

ಜನ್ಮನ್ಯಥ ಚತುರ್ಥೇಚ ಸಾಷ್ಟಮೇ ದಶಮೇತಥಾ ।

ಏಕಾದಶೇ ಬುಧೋಯೇಷಾಂ ತೇಷಾಮಪಿ ಶುಭಂಭವೇತ್ ॥ ೩ ॥

ಎಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಬ್ರಹ್ಮಿಯ! ನ್ನತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಒದಗುವ ಶುಭಾಶುಭ ಸರಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಯಾಗಿದೆ, ದಯಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸು.

೨-೬ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಸೂರ್ಯನು ೨-೬-೧೦ನೇ ಮನೆ ಗೆ ಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶುಭನು ಚಂದ್ರನು ಜನ್ಮ-೨-೬-೨-೧೦-೧೧ನೇ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶುಭನು ಅಂಗಾರಕ, ರವಿ, ರಾಹು, ಕೇತುಗಳು ೨-೬ ನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬುಧನು ೬ ೪-೨-೧೦ನೇ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವರು. ಗುರುವು ೮-೯-೫-೨ನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಶುಕ್ರನು ೧-೨-೨-೪-೫-೮-೯-೧೧-೧೨ನೇ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಈ ಶುಕ್ರಗ್ರಹವು

ದ್ವಿಪಂಚಮಗತೋ ಜೀವಸ್ಸಪ್ತಮೋ ನವಮಸ್ತಥಾ ।
ಏಕಾದಶಸ್ತಥಾ ಹ್ಯೇಷಾಂ ತೇಷಾಮಪಿ ಶುಭಂವದೇತ್ ॥ ೪ ॥

ಷಷ್ಠಸಪ್ತಮಗಃ ಶುಕ್ಲೋ ದಶಮೋ ನ ಚ ಶೋಭನಃ ।
ದ್ವಾದಶಶ್ಚ ತಥಾ ಹ್ಯೇಷಾಂ ತೇಷಾಂ ಪೀಡಾಂ ನಿನಿರ್ದಿಶತೇತ್ ॥ ೫ ॥

ತೃತೀಯೋ ದಶಮೋ ಷಷ್ಠೇ ತಥಾ ಚೈಕಾದಶೇ ಶುಭಾಃ ।
ಸೌರಾರತೀಕ್ಷ್ಣಕಿರಣಾ ಯೇಷಾಂ ತೇಷಾಂ ಶುಭಂವದೇತ್ ॥ ೬ ॥

ಯಸ್ಮಿನ್ವಿ ಜನನಂ ಯಸ್ಯ ಚಿನ್ಮರ್ತ್ವಂ ತಸ್ಯ ತತ್ಸ್ಮೃತಂ ।
ಚತುರ್ಥಂ ಮಾನಸಂ ತಸ್ಮಾದ್ವಶಮಂ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞಿತಂ ॥ ೭ ॥

ಸಂಘಾತಕಂ ಷೋಡಶಂ ಸ್ಯಾದ್ವಿಂಶಂ ಸ್ಯಾತ್ಸಾಮುಪಾಯಿಕಂ ।
ವೈನಾಶಿಕಂ ತು ನಕ್ಷತ್ರಂ ಕರ್ಮಕೃಂ ಯತ್ರೈವೋದಶಂ ॥ ೮ ॥

ಷಣ್ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಸ್ಪರ್ಶಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಮಹೀಪತೇ ।
ರಾಜಾಚ ನವನಕ್ಷತ್ರೋ ನಕ್ಷತ್ರತ್ರಿತಯಂ ಶೃಣು ॥ ೯ ॥

ನಿತ್ಯಮಭ್ಯಧಿಕಂ ಷಡ್ಭ್ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯ ನೈವೋತ್ತಮ ।
ದೇಶಾಭಿಷೇಕನಕ್ಷತ್ರೈ ಜಾತಿನಕ್ಷತ್ರಮೇವಚ ॥ ೧೦ ॥

೬-೭-೧೦ನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅರುಭನಲವು ೧೧ನೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಶುಭನಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗ್ರಹಪಾತಿ, ಹೋಮ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಶುಭ ಏಕಾದಶವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ವ್ಯರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ

೭-೧ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುತ್ತಾನೋ ಅನುಗತ ಅದೇ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಮಾನಸಿಕ, ಹತ್ತನೆಯದು ಕಾರ್ಮಿಕ, ಹದಿನಾರನೆಯದು ಸಾಂಘಾತಿಕ, ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಯಿಕ ನಕ್ಷತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಹದಿನಾರನೆಯದು ವೈನಾಶಿಕವೆಂದೂ, ಅದನ್ನೇ ಪೌರುಷವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು

೧೦-೧೧ ರಾಜರಿಗೆ ಆರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಅಧಿಕ ಫಲವ್ರದವೆಂದೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶ ಅಭಿಷೇಕ, ಜಾತಿಯೆಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಿ ದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳುವರು

ಜಾತ್ಯಾಶ್ರಿತಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ತವಾನಘ ।

ಪೂರ್ವಾತ್ರಯಮಧಾಗ್ನೇಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ವ್ರತೀರ್ತಿತಂ ॥ ೧೧ ॥

ಉತ್ತರಾಶ್ರಿತಯಂ ಪುಷ್ಯಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ವ್ರತೀರ್ತಿತಂ ।

ಪೌಷ್ಣಂ ಮೃತಂ ತಥಾ ಪಿತ್ರೈಃ ಸ್ವಾಜಾಪತ್ಯಂ ನಿಶಾಂಸ್ಕೃತಂ ॥ ೧೨ ॥

ಅದಿತ್ಯಮಾಶ್ವಿನಂ ಹಸ್ತಃ ಶೂದ್ರಾಣಾಮುಭಿಜಿತ್ತಥಾ ।

ಸಾರ್ವಂ ನಿಶಾಖಾ ಯಾಮ್ಯಂಚ ವೈಷ್ಣವಂಚ ನರಾಧಿಪ ॥ ೧೩ ॥

ವ್ರತಿಲೋಮಭವಾನಾಂಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ ।

ಈಹಾದೇ ರಥಹಾನಿಸ್ಸಾಂಜ್ಞ ಸ್ಮರ್ತ್ವೇ ಚೋವತಾಪಿತೇ ॥ ೧೪ ॥

ಕರ್ಮರ್ಷೇ ಕರ್ಮಣಾಂ ಹಾನಿಃ ಪೀಡಾ ಮನಸಿಮಾನಸೇ ।

ಮೂರ್ತಿದ್ರವಿಣಬಂಧೂನಾಂ ಹಾನಿಸ್ಸಾಂಘಾತಿಕೇ ಹತೇ ॥ ೧೫ ॥

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಜಾತಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು.

೧೧-೧೫ ಸೂರ್ಯಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಕೃತ್ತಿಕೆ ಇವುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಉತ್ತರ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತ, ಪುಷ್ಯ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ರೇವತಿ, ಅನೂರಾಧೆ, ಮಖೆ, ರೋಹಿಣಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ವೈಶ್ಯಜಾತಿಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪುನರ್ವಸು, ಅಶ್ವಿನಿ, ಹಸ್ತ, ಅಭಿಜಿನ್ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶೂದ್ರಜಾತಿಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಆಶ್ಲೇಷ, ವಿಶಾಖೆ, ಭರಣಿ, ಶ್ರವಣ ಇವು ಸಂಕರ ಜಾತಿಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕರ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಪೀಡಿತವಾದರೆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಾನಿ, ಮಾನಸನಕ್ಷತ್ರವಾದರೆ ಮಾನಸಿಕವ್ಯಥೆ, ಸಾಂಘಾತಿಕ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ವ್ರತಪೀಡಿತವಾದರೆ ಹಣಕ್ಕೂ ಸೆಂಟರಿಗೂ ಹಾನಿ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾದರೆ ಮಿತ್ರ, ಭೃತ್ಯರಿಗೂ, ಅರ್ಧಕ್ಕೂ ನಾಶವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ವೈವಾಹಿಕ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ದೇಹಕ್ಕೂ, ಹಣಕ್ಕೂ, ಸಂವತ್ಸರಗಳಿಗೂ ನಾಶಸಂಭವಿಸುವುದು. ಅಭಿಷೇಕ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾದರೆ ರಾಜ್ಯಭ್ರಂಶ ದೇಶ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾದರೆ ದೇಶಕ್ಕೂ ನಗರಕ್ಕೂ ಹಾನಿ ಜಾತಿ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾದರೆ ರಾಜರಿಗೆ ವ್ಯಾಧಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ಪೀಡೆಯನ್ನು

ಸಂತಪ್ತೇ ಸಾಮುದಾಯಕ್ಷೇ ಮಿತ್ರಭೃತ್ಯಾರ್ಥಸಂಕ್ಷಯಃ |

ವೈನಾಶಿಕೇ ವಿನಾಶಸ್ತ್ಯಾದ್ವೇಹದ್ರವಿಣಸಂಪದಾಂ

|| ೧೬ ||

ಪೀಡಿತೇ ಚಾಭಿಷೇಕಕ್ಷೇ ರಾಜ್ಯಭ್ರಂಶಂ ವಿನಿದಿಶೇತ್ |

ದೇವಕ್ಷೇ ಪೀಡಿತೇ ಪೀಡಾ ದೇಶಸ್ಯ ಚ ಪುರಸ್ಯ ಚ

|| ೧೭ ||

ಪೀಡಿತೇ ಜಾತಿನಕ್ಷತ್ರೇ ರಾಜ್ಞೋ ವ್ಯಾಧಿಂ ವಿನಿದಿಶೇತ್

|| ೧೮ ||

ಗೃಹಕ್ಷೇಜಾತಾಂ ಸಮವಾಪ್ಯ ಪೀಡಾಂ |

ಪೂಜಾತು ಕಾರ್ಯಾ ವಿಧಿನಾ ಸ್ವಕೇನ ||

ತತಶ್ಚುಭಂ ವಿಂದತಿ ರಾಜಸಿಂಹ |

ವಿಧೂತಪಾಪಃ ಪುರುಷಸ್ಸದೈವ

|| ೧೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ನಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದೇ ಪ್ರತಿಪುರುಷ ಶುಭಾಶುಭ ನಿರ್ದೇಶೋ

ನಾಮ ಸಪ್ತಾಶೀತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಗಂಧ ಕಂದುಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಾಖಾವಿಧಾನ
ದಿಂದ ಆಯಾಯ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಪೂಜಾಪದಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಅಥವಾ
ಮುಕ್ತಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಆಗ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ
ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಶುಭಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದು
ತ್ತಾನೆಂದು ನಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರನರಾಧೀಶ್ವರನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ನಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಪ್ರತಿಪುರುಷ ಶುಭಾಶುಭಫಲ ನಿರ್ದೇಶವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಅಂಶತ್ರೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಅಷ್ಟಾಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉನಾಚ ||

ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಭೃಗುಶಾರ್ದೂಲ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ |
ಪೂಜನೇ ವಿಧಿನಾಚಕ್ಷ್ವ ತತ್ರ ಮೇ ಸಂಶಯೋ ಮಹಾನ್ || ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ||

ಗ್ರಹಸ್ಸಾಧಿಪರಃ ಕಾರ್ಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಮಂಡಲಿಕೇ ಬುಧೈಃ |
ನಕ್ಷತ್ರಚಂದ್ರಸಹಿತಸ್ತಥಾ ಸಾಧಿಪತಿನೃಪ || ೨ ||

ಸಂಖ್ಯಾತಾ ತಾರಕಾಸ್ತಸ್ಯ ಯಥಾವನ್ನನುಜೇಶ್ವರ |
ತೇಷಾಂ ತಾರಕಸಂಖ್ಯಾನಂ ನಿಬೋಧ ಗದತೋ ಮನು || ೩ ||

ಎಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ವುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಋಷೀಶ್ವರನೇ ! ಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಧಿಕ್ರಮವೆಂತಿರುವುದೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನಗ ಸಂಶಯಬಂದಿದೆ ಆ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಗ್ರಹಾಧಿಪತಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನ ಮಂಡಲವನ್ನೂ ನಕ್ಷತ್ರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಚಂದ್ರನ ಮಂಡಲವನ್ನೂ ಮೊದಲು (ಬರೆದು) ಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೩. ಎಲೈ ರಾಜನೇ ! ತಾರಕಗಳು ಲೆಖ್ಯಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವು ಆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಲೆಖ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

ರೌದ್ರಂ ಪುಷ್ಕಂ ತಥಾ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಂ ನಾಯವ್ಯಂ ನಾರುಣಂ ತಥಾ ।

ಸೌಷ್ಣಂ ಚ ಸಾರ್ಧವಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಥಿತಂ ತ್ರೈತತಾರಕಂ

॥ ೪ ॥

ದ್ವಿತಾರಂ ಫಲ್ಗುನೀ ಯುಗ್ಮಂ ತಥಾ ಭಾದ್ರವದಾದ್ವಯಂ ।

ಆದಿತ್ಯಂ ಚ ತಥಾ ಮೂಲಂ ಚೈಂದ್ರಾಗ್ನಂ ಚಾಶ್ವಿನಂ ತಥಾ

॥ ೫ ॥

ತ್ರಿತಾರಂ ಭರಣೀ ಸೌಮ್ಯಮೈಂದ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಸ ವೈಷ್ಣವಂ ।

ಚತುಸ್ತಾರಮುಠಾಷಾಢೇ ದ್ವೇ ಮೈತ್ರಂ ಯದುದನಂದನ

॥ ೬ ॥

ಪಂಚತಾರಃ ಸ್ಕೃತೋ ಹಸ್ತಃ ಪ್ರಾಚಾಪತ್ಯಂ ಚ ನಾಸವಂ ।

ಸಾರ್ಪಂ ಮೈತ್ರೈಮುಧಾಗ್ನೇಯಂ ಷಟ್ತಾರಂ ವರಿಕೀರ್ತಿತಂ

॥ ೭ ॥

ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪದ್ಮವರ್ಣಂ ಸರಾಧಿಪ ।

ಶ್ವೇತಂ ಚಂದ್ರಮಸಃ ಕಾರ್ಯಂ ರಕ್ತಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕುಜಸ್ಯ ಚ

॥ ೮ ॥

೪ ಮೊದಲು ಏಕತಾರಕ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿ ಆದ್ರ್ವ, ಪುಷ್ಯ, ಚಿತ್ತ, ಸ್ವಾತಿ, ಶತಭಿಷ, ರೇವತಿ ಈ ಆರು ಏಕತಾರೆಗಳು

೫ ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುನಿ, ಉತ್ತರಫಲ್ಗುನಿ, ಪೂರ್ವಭಾದ್ರ, ಉತ್ತರಭಾದ್ರ, ಸುನರ್ವಸು, ಮೂಲ, ವಿಶಾಖ, ಅಶ್ವಿನಿ ಈ ಎಂಟೂ ದ್ವಿತಾರಕಗಳು

೬ ತ್ರಿತಾರಕೆಗಳಾವುವೆಂದರೆ -- ಭರಣಿ, ಮೃಗಶಿರ, ವಿಶಾಖ, ಚಿತ್ತ, ದ್ರವಣಿ ಬಳಿಕ ಚತುಸ್ತಾರಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿ -- ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಅನೂರಾಧ ಈ ಮೂರು

೭ ಹಸ್ತ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ವಿಶಾಖ ಈ ಮೂರೂ ಪಂಚತಾರೆಗಳು ಅಶ್ಲೇಷ, ಮುಖ, ಕೃತ್ತಿಕೆ ಈ ಮೂರೂ ಷಟ್ತಾರೆಗಳು

೮-೧೦ ಗೃಹರಾಜನಾದ ಸೂರ್ಯನ ವರ್ತುಲಾಕಾರ ಮಂಡಲವನ್ನು ತಾನರೇ ಕಮಲವ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಬೇಕು ಅವರ ಅಗ್ನೇಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಶ್ವೇತವರ್ಣದಿಂದ ಚತುರಶ್ರಾಕಾರವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕ ಮಂಡಲವನ್ನು ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರವಾಗಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು ಈಶಾನ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬುಧ ಮಂಡಲವನ್ನು ಬಾಣಾಕಾರವಾಗಿ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ದೀರ್ಘ

ನೀಲಂ ಬುಧಸ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪೀತವರ್ಣಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇಃ
ಶ್ವೇತಂ ಶುಕ್ರಸ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಸೌರಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವಂ || ೬ ||

ಆಕಾಶವರ್ಣಂ ತನುಸಃ ಕೇತೋರ್ಧೂಮಪ್ರಭಂ ತಥಾ |
ರಕ್ತವರ್ಣಂ ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಂ ಫಲ್ಗುನೀದ್ವಿತೀಯಸ್ಯ ಚ || ೧೦ ||

ಹಸ್ತಸ್ಯ ಚ ಸಪ್ತಾಷ್ವಸ್ಯ ಮೃತ್ತಸ್ಯ ಚ ನರಾಧಿಪ |
ಪೀತಂ ಪುಷ್ಯಸ್ಯ ಕೇಶಸ್ಯ ಶಾಕ್ರವಾಡನಯೋಸ್ತಥಾ || ೧೧ ||

ಶ್ವೇತಂ ಸೌಮ್ಯಸ್ಯ ರೌದ್ರಸ್ಯ ಅಪ್ಯವಾರುಣಯೋಸ್ತಥಾ |
ಆದಿತ್ಯಸಾರ್ಪಸಿತ್ರಾಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮವಾಯವ್ಯಯೋಸ್ತಥಾ || ೧೨ ||

ಪ್ರೋಷ್ಯಪಾದದ್ವಯಸ್ಯಾಥ ಶ್ವೇತಮೇನಾಭಿಧೀಯತೇ |
ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣಂ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ವೈಶ್ವದೇವಸ್ಯ ಚಾಪ್ಯಥ || ೧೩ ||

ಚತುರಶ್ರಾಕಾರವಾಗಿ ಹಳದೀ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು. ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಪಂಚಕೋಣಾಕಾರವಾಗಿ ಬಿಳೀ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶನೈಶ್ವರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಧನುಸ್ಸಿನಾಕಾರವಾಗಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆಯ ಬೇಕು ಸೈಖ್ರತ್ಯ ದಿಕ್ಪಿನ್ಯಲ್ಲಿ ರಾಹು ಮಂಡಲವನ್ನು ಮೊರೆದ ಆಕಾರದಂತೆ ಆಕಾಶ ಒಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಪಿನ್ಯಲ್ಲಿ ಕೇತುಗ್ರಹ ಮಂಡಲವನ್ನು ಬಾವು ಟದ ಆಕಾರದಂತೆ ಹೊಗೆಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯ ಮಂಡಲಂ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ಕೇತು ಮಂಡಲದವರೆಗಿನ ರಚನಾಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ರುವೆನಾದರೂ ಮಂಡಲ ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ದಿಕ್ಪುಗಳನ್ನು ಹೇಳದ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗುರೂಪದೇಶ ಕ್ರಮದಂತೆಯೂ ವಿಧಿವಿಹಿತವಾಗಿಯೂ ಬರೆದಿರು ತ್ತೇನೆ ನನಗ್ರಹಾರಾಧನೆಯಂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಈ ರೀತಿ ಮಂಡಲವಂ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಯಾ ಗ್ರಹ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸುರಿದು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೂ ಆದುದು

೧೦-೧೬ ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣ , ಪೂರ್ವ ಫಲ್ಗುನೀ, ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುನೀ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಹಸ್ತಗಳಿಗೂ ಸಹ ಅದೇ ಕೆಂಪುವರ್ಣ, ಪುಷ್ಯ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ತಾರೆಗಳಿಗೆ ಹಳದಿ ಮೃಗಶಿರ, ಆದ್ರ್ವ ಪೂರ್ವಾಷಾಢ

ಅಶ್ವಿನಸ್ಯ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ನರಾಧಿಪ ।

ಕೃಷ್ಣಂ ಯಾಮ್ಯಸ್ಯ ಮೂಲಸ್ಯ ಪಾಲಾಶಂ ಶ್ರವಣಸ್ಯಚ

॥ ೧೪ ॥

ನಿಶಿಖಾಯಾಂ ಪೀತರಕ್ತಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನೃಪಮಂಡಲಂ

॥ ೧೫ ॥

ಯಥೋಕ್ತವರ್ಣೇನ ನರೇಂದ್ರ ಕೃತ್ವಾ

ಪೂರ್ವಂ ಗ್ರಹಸ್ಯಾನಘ ಮಂಡಲಂ ಸ್ವಂ ।

ಖುಷ್ಕಸ್ಯ ವಾ ಪೂಜ್ಯತಮಸ್ಯ ರಾರ್ಜ

ಪೂಜಾ ವಿಧೇಯಾ ತದನಂತರಂ ಚ

॥ ೧೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಗ್ರಹಕ್ಷಮಂಡಲನಿರ್ದೇಶೋ ನಾನು

ಅಷ್ಟಾಶೀತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶತಭಿಷೇಕಗಳಿಗೆ ಬಿಳೀಬಣ್ಣ ಹಸು, ಅರ್ಧೇಷ, ಮುಖಾ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣಿ, ನೃಪತಿ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಿ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಿಗಳಿಗೂ ಬಿಳೀಬಣ್ಣ ಚಿತ್ರಾತಾರಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣ ಭರಣಿ, ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ (ಕಪ್ಪು) ವರ್ಣ ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಮುತ್ತುಗದ ಹೂವರ್ಣ ನಿಶಾಖೆಗೆ ಹಸಿ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಈ ರೀತಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ನ್ನಾಸಿಸಿ ಆ ಬಳಿಕ ವ್ರಾಜೆಗೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲ ನಿರ್ದೇಶವೆಂಬ

ಹಸರಿನ ಎಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಎಕೋನನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಶಕೃನ್ಮೂತ್ರಂ ತು ಸಂಗೃಹ್ಯ ಶ್ವೇತಸ್ಯ ವೃಷಭಸ್ಯ ಚ |

ಶ್ವೇತಗೋಃ ವಯಸಾ ಸಾರ್ಥಂ ಸ್ನಾತವ್ಯಂ ಕುಶವಾರಿಣಾ

|| ೧ ||

ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಪೀಡಾಯಾಂ ತಸ್ಮಾದ್ಗೋಷಾದ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ |

ಶಿರೀಷಚಂದನಾಶ್ವತ್ಥಾಟಿನಾಗಾಂಬುಭಿರ್ನರಃ

|| ೨ ||

ಸ್ನಾನಶ್ವೇನ್ಮಾನಸೇ ತಪ್ತೇ ತಸ್ಮಾದ್ಗೋಷೋ ವಿಮುಚ್ಯತೇ |

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕಾನ್ಪ್ರಿಯಂಗುಂ ಚ ಶತಪುಷ್ಪಾಂ ಶತಾವರೀಂ

|| ೩ ||

ಸ್ನಾತವ್ಯಮಂಭಸಿ ಕ್ಷಿಸ್ತ್ವಾ ಕರ್ಮಕ್ಷೇ ನೃಪ ಪೀಡಿತೇ |

ಪ್ರಿಯಂಗುಬಿಲ್ವಸಿದ್ಧಾರ್ಥಯವಾಶ್ವತ್ಥಸುರಾಹ್ವರ್ಯಾ

|| ೪ ||

ಎಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಬಿಳಿ ಎತ್ತಿನ ಸಗಣೆ ಗಂಜಲದೊಡನೆ ಬಿಳಿಯ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ದರ್ಭೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

೨-೫ ಬೆಟ್ಟಮಲ್ಲಿಗೆ, ಗಂಧ, ಅರಳಿ ವತ್ಸೆಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರೋದಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ (ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ) ದರೆ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಉದ ಪೀಡೆಯು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಬಿಳಿ ಸಾಸುವೆ ನವಣೆ, ಕಮಲ, ಶತಾವರಿ ವತ್ಸೆಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಮಾನಸಿಕ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತ

ಚಂದನೋದಕಸಂಯುಕ್ತೇ ಸ್ನಾನೇ ಸಾಂಘಾತಿಕೇ ಹತೇ ।
 ಸರ್ವಗಂಧೋದಕೈಃ ಸ್ನಾನಂ ತಥಾ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕೈಃ ಶುಭೈಃ || ೫ ||
 ಪೀಡಿತೇ ಸಾಮುದಾಯಕ್ಷೇ ಪುಂಸಾಂ ಕಲ್ಮಷನಾಶನಂ ।
 ವೃಷಶೃಂಗೋದ್ಧೃತನ್ಯುಧಾ ತಥಾ ಬಿಲ್ವೋದಕೈಶುಭೈಃ || ೬ ||
 ಶತಪುಷ್ಪಾಸಸೋಮಾಹ್ನೈಃ ಸ್ನಾನಂ ವೈನಾಶಿಕೇ ಭವೇತ್ ।
 ಪೀಡಿತೇ ಚಾಭಿಷೇಕಕ್ಷೇ ನವರತ್ನೋದಕೈಸ್ತಥಾ || ೭ ||
 ಪೀಡಿದೇ ದೇಶನಕ್ಷತ್ರೇ ಮೃದ್ಭಿಸ್ನಾನಂ ವಿಧೀಯತೇ ।
 ಮೃತ್ತಿಕಾಶ್ಚ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಗದತಃ ಶೃಣು ಮೇ ನೃಪ || ೮ ||
 ನದೀಕೂಲದ್ವಯಾನ್ಮಧ್ಯಾತ್ಮಂಗಮಾತ್ಮರಸಸ್ತುತಾತ್ ।
 ಅಶ್ವಸ್ಥಾನಾದ್ಗಜಸ್ಥಾನಾದ್ಗೋಸ್ಥಾನಾದ್ಗಿರಿಮಸ್ತುಕಾತ್ || ೯ ||
 ಸರ್ಪಸ್ಥಾನಾತ್ಸವಲ್ಮೀಕಾದ್ರಾಜಸ್ಥಾನಾದ್ವರಾಲಯಾತ್ ।
 ಗಜಶೃಂಗೋದ್ಧೃತಾಂ ಚೈವ ವೃಷಶೃಂಗೋದ್ಧೃತಾಂ ತಥಾ || ೧೦ ||

ವಾದ ದೋಷವು ಸರಿಹಾರವಾಗುವುದು, ನವಣೆ, ಬಿಲ್ವನಶ್ರೀ, ಅರಳಿ ಮುಂತಾದ
 ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬರೆಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಮೃದ್ಭಿಸಿದರೆ ಕರ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಪೀಡಿತವಾದ ದೋಷವು
 ಸರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಸರ್ವಗಂಧೋದಕ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಸಾಂಘಾತಿಕ ನಕ್ಷತ್ರದೋಷವು
 ಸರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ

೬-೮ ಎತ್ತಿನ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಮೀಟಿಪ್ಪಟ್ಟ ಮಣ್ಣಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಬಿಲ್ವ
 ನಶ್ರೀದಕದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ನಕ್ಷತ್ರ ಪೀಡಿತ ಜನರ
 ಪಾಪವು ಸರಿಹಾರವಾಗುವುದು ತಾವರೇ ಕಮಲದ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರೆ
 ವೈನಾಶಿಕ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ ಪೀಡಾದೋಷವು ಸರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಸರ್ವರತ್ನೋದ
 ಕದ ಅಭಿಷೇಕದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ನಕ್ಷತ್ರ ಪೀಡಾದೋಷವು ಸರಿಹಾರವಾಗುವುದು
 ಮೃತ್ತಿಕಾ ಸ್ನಾನದಿಂದ ದೇಶನಕ್ಷತ್ರ ಪೀಡಾದೋಷ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದು ಮೃತ್ತಿ
 ಕಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮೃತ್ತಿಕೆ (ಮಣ್ಣು) ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ,
 ಕೇಳು

೯-೧೧ ನದಿಗಳ ಎರಡು ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ನದಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ,
 ನದೀ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿರುವ ಸರೋವರದ ದಡದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಅಶ್ವಶಾಲಾ, ಗಜಶಾಲಾ,
 ಗೋಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲುಗಡೆ ಇರುವ, ಹುತ್ತದಲ್ಲಿರುವ, ಅರ

ಸರ್ವಬೀಜೋದಕಸ್ತುತೋ ಚಾತಿನಕ್ಷತ್ರಪೀಡನೇ

ಮುಷ್ಟೋತೇ ಕಿಲ್ಬಿಷಾದ್ರಾಜನ್ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ

|| ೧೧ ||

ಇದಮಾನಃ ಪ್ರವಹತಃ ಸ್ನಾನಮಂತ್ರಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೧೨ ||

ಸ್ನಾತಸ್ತಥೈವಂ ಸ್ತಪಚಂದ್ರ ಪಶ್ಚಾತ್

ಸ್ನಾನಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಗ್ರಹೋಪದಿಷ್ಟಂ |

ಪೀಡಾಕರಸ್ಯಾಥ ತತಸ್ತುಕಾರ್ಯಂ

ನಕ್ಷತ್ರಯಾಗಾಭಿಹಿತಂ ಯಥಾವತ್

|| ೧೩ ||

ಪೂಜಾ ಗ್ರಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ನರೇಂದ್ರಚಂದ್ರ |

ಪೀಡಾಕರಸ್ಯಾಥ ತತಸ್ತು ಕಾರ್ಯಾ |

ತಂ ಪೂಜಯೇಚ್ಛಾಪ್ಯಥ ಚಂದ್ರಯುಕ್ತಂ

ತತಃ ಸ ದೋಷಾನ್ಸಕಲಾನ್ಮಹಾತಿ

|| ೧೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇನಾರ್ಕಾಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದೇ ನಕ್ಷತ್ರಸ್ನಾನಂ ನಾಮ ಏಕೋನನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಮನೆಯ ಬಳಿ ಇರುವ ಅಥವಾ ಸುಂದರ ವಂದಿರದ ಬಳಿ ದೊರೆಯುವ, ಅಥವಾ
ಆನೆಯ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಮೀಟಲ್ಪಡುವ, ಎತ್ತಿನ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಮೀಟಲ್ಪಡುವ ವೃತ್ತಿ
ಕೆಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಸಕಲ ಬೀಜ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಜಾತಿ ನಕ್ಷತ್ರ
ಪೀಡಾದೋಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಎಲೈ ರಾಜನೇ ! ಹೀಗೆ ಮಾಡೋಣದ
ರಿಂದ ಸಕಲ ಪಾಪವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು ತಿಳಿದುಕೋ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಸಂದೇಹ ನಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ

೧೭-೧೭ ' ಇದಮಾಸುಃ-ಪ್ರವಹತ ' ಎಂಬ ವೇದ ಮಂತ್ರವು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ
ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ ಈ ರೀತಿ ಮಂತ್ರಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಗ್ರಹಮಂತ್ರಗಳಿಂದ
ಸ್ತೋತ್ರವೆನಬೇಕು ಪೀಡೆಗೊಳಗಾದ ಮನುಷ್ಯನು ನಕ್ಷತ್ರಯಾಗವೆಂಬ ವಿಧಿಯನ್ನನು
ಸರಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಮದಂತೆ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ
ಬೇಕು ಮೊದಲು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಮಹಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಪೀಡಾಪ್ರದ ಗ್ರಹ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂ ಪೂಜಿಸಿದರೆ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಸಕಲ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ಸರಿಹರಿಸಿ ರಕ್ಷೆ
ಸುತ್ತಾರಂದು ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಸ್ನಾನವೆಂಬ
ವೇದಿನ ನಾರ್ಕಾಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಎಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ನವತಿತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಭಾರ್ಗವಶ್ರೇಷ್ಠ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ |
ಪೂಜಾವಿಧಿಮಹಂ ತ್ವತ್ತಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ಪತಃ

|| ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಗ್ರಹಂ ವಾಸ್ಯಥ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಯಂ ಪೂಜಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ |
ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಶುಚಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಕೃತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಥ ಮಂಡಲಂ

|| ೨ ||

ಮಂಡಲೇ ಕಲ್ಪಿತಂ ವಾಪಿ ಸ್ವಯಂ ದೈವನಿದಾ ನೃಪ |
ಪೂಜ್ಯಸ್ತಾನೇನ ವಿಧಿವತ್ಸ್ನಾತಃ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ

|| ೩ ||

ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧. ವಜ್ರ ನರಸತಿಯು ನ್ರಶ್ವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಯೇ! ಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ,

೨-೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಗ್ರಹವನ್ನಾಗಲಿ, ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನಾಗಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅವನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಆಯಾ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರದ ಮಂಡಲವನ್ನು ತಾನೇ ಆಗಲಿ, ತನ್ನ ಮನೆಯ ಪುರೋಹಿತನಿಂದಾಗಲಿ ವಿರಚಿಸಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು

ವಿಧಿನೋವಸಮಾದಾಯ ಪ್ರಯತೋ ಜಾತನೇದಸಂ । ಅಥವೋಪಸಮಾದಾನೇ ಕೃತೇ ತತ್ರ ಪುರೋಧಸಾ	॥ ೪ ॥
ಪ್ರಾಕ್ತಂತ್ರೇ ಚ ಕೃತೇ ತತ್ರ ಚಕ್ಷುಷ್ಪತ್ರೇ ಯಥಾವಿಧಿ ಮಂಡಲಾತ್ಪಶ್ಚಿಮೇ ಭಾಗೇ ಪ್ರಾಬ್ಧುಖಃ ಪ್ರಯತಶ್ಚುಚಿಃ	॥ ೫ ॥
ಮಂಡಲಸ್ಸ ತು ಶೌಚಾರ್ಥಂ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ । ಅಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಮಂಡಲಂ ಪ್ರಯತಶ್ಚುಚಿಃ	॥ ೬ ॥
ಅರ್ಘ್ಯಾದಿಕಲ್ಪನಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಪಾದ್ಯಂತಾಂ ತದನಂತರಂ । ಜೀವಾದಾನಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾಜ್ಜೀವಸ್ಯಾವಾಹನಂ ತತಃ	॥ ೭ ॥
ಪೂಜ್ಯಸ್ಯಾವಾಹನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ತತೋಽರ್ಘ್ಯ ವಿನಿನೇದಯೇತ್ । ಪಾದ್ಯಂ ನಿನೇದಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದಾಸನಂ ಚ ನಿನೇದಯೇತ್	॥ ೮ ॥
ದತ್ತೈವಾಚಮನೀಯಂ ಚ ಮಧುಪರ್ಕಂ ನಿನೇದಯೇತ್ । ತತೋಽನುಲೇಪನಂ ದದ್ಯಾತ್ತತೋ ದದ್ಯಾದ್ವಿಭೂಷಣಂ	॥ ೯ ॥
ತತೋಽಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಚ ತತಃ ಪ್ರತಿಸರಾನ್ಮುಭಾನ್ । ವಸ್ತ್ರಂ ತಥಾ ವತಾಕಾಂ ಚ ಪುಷ್ಪಂ ಧೂಪಂ ತಥೈವ ಚ	॥ ೧೦ ॥
ದೀಪಂ ಚ ದತ್ತಾ ನೈವೇದ್ಯಂ ಮುಖವಾಸಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ । ತತೋಽಗ್ನಿಹವನಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಸ್ಯ ಯಸ್ಯ ಯಥಾ ಭವೇತ್	॥ ೧೧ ॥

೮-೬ ಪೂಜೆ ಬೆಳದ ಬಳಿಕ ಪುರೋಹಿತನಿಂದ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮಾಡಿಸಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಮಂಡಲದ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಮಂಡಲ ಶುದ್ಧೈರ್ಧವಾಗಿ ಪಂಚಗವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅದರಿಂದ ಮಂಡಲವನ್ನು ಪ್ರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸರಿಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ

೮-೧೧ ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನೀಯಾದಿಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ವಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಆ ಬಳಿಕ ಆವಾಹನ, ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನು ನಿನೇದಿಸಬೇಕು ಅನಂತರ ಗಂಧ, ಅಭರಣ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಪ್ರತಿ ಸರವಸ್ತ್ರ, ಧ್ವಜ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಸೈವೇದ್ಯ, ತಾಂಒಲಾದಿಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಯಾವ ಯಾವ ಗೃಹನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಮಂತ್ರ ಹೋಮಗಳಿವೆಯೋ ಅದರಂತೆ ನಡೆಸಬೇಕು

ಕೃತ್ವೈವೋತ್ತರತಂತ್ರಂ ಚ ದತ್ತಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತಃ |

ತದುಕ್ತಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತಾ ಮಂಡಲೇ ಪ್ರತಿಪಾದಯೇತ್ || ೧೨ ||

ಹೋತುರ್ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ದೇಯಂ ಗೌಸ್ಸುವರ್ಣಂ ತಥೈವ ಚ |

ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಕಾಲವಿದಾ ತಚ್ಚ ಯದ್ವತ್ತಂ ಗ್ರಹಮಂಡಲೇ || ೧೩ ||

ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಚ ದಾತನ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಚ ದಕ್ಷಿಣಾ |

ವಿಸರ್ಜನಂ ತತಃ ಕಾರ್ಯಂ ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಂ || ೧೪ ||

ಭುಕ್ತವತ್ಸು ಚ ವಿಪ್ರೇಷು ಪ್ರಮಾಷ್ಟ್ರಿಮಂಡಲೇ ಭವೇತ್ |

ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರಸ್ನಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ ಜಲೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಾರ್ಥಿವ || ೧೫ ||

ಅಂಬುನಾ ತರ್ಪಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪೂಜಾಸ್ಯಾತ್ತದನಂತರಂ

|| ೧೬ ||

ಪೂಜಾವಿಧಿಸ್ತೇ ಗದಿತೋ ನುಯಾದ್ಯ

ಸಮಾಸತಃ ಸಾರ್ಥಿವಸಂಘಮುಖ್ಯ |

೨೨-೧೭ ಹೋಮಾನಂತರ ಉತ್ತರ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಆ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದುಕೊಟ್ಟು ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು ಹೋಮ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಒಂದು ಜತೆ ವಂಚಿ, ಒಂದು ಹಸು, ಒಂದು ಚಿನ್ನದ ಕಾಸನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಹಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಬಳಿಕ ವಿಸರ್ಜನೆಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವಾದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಂದ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಜನೆ (ಪ್ರೀಕ್ಷಣೆ) ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಬಳಿಕ ಪೂಜೆಮಾಡಿದ ಹೂವು (ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ) ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು ಪೂಜಾನಂತರ ಜಲತರ್ಪಣವಾಗ

ಅತಃ ಪರಂ ಕಿಂ ಕಥಯಾಮಿ ತುಭ್ಯಂ

ತನ್ನೇ ವದಸ್ವಾಖಿಲರಾಜಸಿಂಹ

॥ ೧೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಗ್ರಹಕ್ಷಪೂಜಾವಿಧಿವರ್ಣನಂ ನಾನು
ನವತಿತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ಬೇಕು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ! ನಿನಗೆ ಪೂಜಾವಿಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೇನೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ
ನನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವಿಯೋ ಕೇಳೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರವರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲನಿರ್ದೇಶವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ॐ ॥

ಅಥ

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಎಕನವತಿತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಭಾರ್ಗವಶ್ರೇಷ್ಠ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಪೃಥಕ್‌ಪೃಥಕ್‌ ।
ಸ್ನಾನಾನಿ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತಪ್ತೀಡಾ ಶಮನಾನ್ಯಹಂ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಮಂಜಿಷ್ಠಾಂ ಮಾತುಲುಂಗಂ ಚ ಕುಂಕುಮಂ ರಕ್ತಚಂದನಂ ।
ಪೂರ್ಣಕುಂಭೇ ಕೃತೇ ತಾಮ್ರೇ ಸೂರ್ಯಸ್ನಾನಂ ವಿಧೀಯತೇ

॥ ೨ ॥

ಉಪೀರಂ ಚ ಶಿರೀಷಂ ಚ ಪದ್ಮಕಂ ಚಂದನಂ ತಥಾ ।

ಶಂಖೇ ನೃಸ್ತಮಿದಂ ಸ್ನಾನಂ ಚಂದ್ರದೋಷನಿವಾರಣಂ

॥ ೩ ॥

ತೊಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ -- ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿ ವರ್ಮರೇ ! ಗ್ರಹ ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಸ್ನಾನಕ್ರಮವನ್ನೂ ಆ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದುಂಟಾದ ಪೀಡೆಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಕೇಳಲವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ

೨, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ತಾಮ್ರದ ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಮಂಜಿಷ್ಠೆ, ಮಾತುಲುಂಗ, ಕುಂಕುಮ, ಕೆಂಪಿನ ಗಂಧ ಇದನ್ನು ಬೆರೆಸಿದರೆ ಸೂರ್ಯ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವು

೩ ಲಾಮಂಚ, ಶಿರೀಷ, ಕಮಲ, ಚಂದನ ಇವುಗಳನ್ನು ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಚಂದ್ರನಿಂದಾದ ದೋಷವು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದು

ಖದಿರಂ ದೇವದಾರುಂ ಚ ತಿಲಾನ್ಯಾಮಲಕಾನಿ ಚ ।

ಪೂರ್ಣಕುಂಭೇ ಕೃತೇ ರಾಹ್ಯೇ ಭೌಮಪೀಡಾವಿನಾಶನಂ

॥ ೪ ॥

ನದೀಸಂಗಮತೋಯಾನಿ ತನ್ಮೃದಾ ಸಹಿತಾನಿ ಚ ।

ನ್ಯಸ್ತಾನಿ ಕುಂಭೇ ಮಾಹೀಯೇ ಬುಧಪೀಡಾವಿನಾಶನಂ

॥ ೫ ॥

ಗೋರೋಚನಂ ನಾಗಮದಂ ಶತಪುಷ್ಪಾ ಶತಾವರೀ ।

ವಿನ್ಯಸ್ಯ ರಾಜತೇ ಕುಂಭೇ ಶುಕ್ರಪೀಡಾನಿವಾರಣಂ

॥ ೬ ॥

ತಿಲಾನ್ಯಾಷಾನ್ಪ್ರಿಯಂಗುಂ ಚ ಗಂಧಪುಷ್ಪಂ ತಥೈವ ಚ ।

ನ್ಯಸ್ತಂ ಕಾಷ್ಠಾಯಸೇ ಕುಂಭೇ ಸೌರಪೀಡಾನಿವಾರಣಂ

॥ ೭ ॥

ಗುಗ್ಗುಲಂ ಹಿಂಗುಲಂ ತಾಲಂ ಶುಭಾಂ ಚೈವ ಮನಃ ಶಿಲಾಂ ।

ಶೃಂಗೇ ಚ ಮಾಹಿಷೇ ನ್ಯಸ್ತಂ ರಾಹುಪೀಡಾವಿನಾಶನಂ

॥ ೮ ॥

೪ ಬೆಳ್ಳೆಯ ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗಲಿ, ದೇವದಾರು, ಎಳ್ಳು, ನೆಲ್ಲಿಯ ವತ್ರಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಅಂಗಾರಕ ಗ್ರಹದಿಂದಂಟಾಗುವ ದೋಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು.

೫ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ನದೀ ಸಂಗಮದ ನೀರನ್ನೂ ಅದರ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನೂ ಬೆರೆಸಿ ಆ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಬುಧ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಬುಧಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪೀಡಾಕುರಿಹಾರ

೬ ಬೆಳ್ಳೆಯ ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಗೋರೋಚನ, ಕಸೂರೀ, ಶತಪುಷ್ಪಾ, ಶತಾವರೀ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಶುಕ್ರನಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಪೀಡೆಯು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು

೭ ಕಬ್ಬಿಣದ ಚಂಬಿನಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು, ಉದ್ದು, ಪ್ರಿಯಂಗು, ಗಂಧದ ವತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಶನೈಶ್ಚರಗ್ರಹದಿಂದಂಟಾಗುವ ಪೀಡೆಯು ನಿವಾರಣವಾಗುವುದು

೮ ಎಮ್ಮೆಯ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಗುಗ್ಗುಲ, ಹಿಂಗುಲ, ತಾಳೆ, ಮನಶಿಲಾ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ರಾಹುವಿನಿಂದಾದ ಪೀಡೆಯು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು

ವರಾಹನಿರ್ಹೃತಾಂ ರಾಜನ್ಸರ್ದತಾಗ್ರಮೃಗಂ ತಥಾ |

ಭಾಗಂ ಕ್ಷೀರಂ ಶಂಗವಾತ್ರೇ ಕೇತುಸೀಡಾವಿನಾಶನಂ

|| ೯ ||

ಗ್ರಹಸ್ಥಾನಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಮೃತ್ಯುಸ್ಥಾನಮತಃ ಶೃಣು |

ಯೇನ ಸನ್ಯಕ್ಪ್ರಯುಕ್ತೇನ ಮುಚ್ಯತೇ ಕಲ್ಪಿಷಾನ್ನರಃ

|| ೧೦ ||

ವಟಾಶ್ಚತ್ಥ ಶಿರೀಷಾಣಾಂ ವತ್ರಾಣಿ ತು ಶಿಲೈಸ್ಸಹ |

ಸರ್ದಗಂಧೋಪಪನ್ನಾನಿ ಕೃತ್ತಿಕಾಸು ವಿಧೀಯತೇ

|| ೧೧ ||

ಸರ್ದಬೀಜೋದಕಸ್ಥಾನಂ ರೋಹಿಣೀಷು ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ |

ಸರ್ದರತ್ನೋದಕಸ್ಥಾನಂ ಮೃಗಶೀರ್ಷೇ ವಿಧೀಯತೇ

|| ೧೨ ||

ವಚಾ ಚ ಗಂಧಾ ಕಾಂತಾಭಿಃ ಸ್ಥಾನಂ ರೌದ್ರೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ |

ಗೋಷ್ಠಮೃದ್ಲೋಮಯಸ್ಥಾನಮಾದಿತೈಃ ಸಾಪನಾಶನಂ

|| ೧೩ ||

ಸರ್ವೌಷಧ್ಯಃ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ತಥಾ ಗೌರಾಶ್ಚ ಶಾಲಯಃ |

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕಾಸ್ಸರ್ವಗಂಧಾಸ್ತಿಷ್ಯಸ್ಥಾನೇ ಶುಭವ್ರದಾಃ

|| ೧೪ ||

೧. ಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಂದಿಯ ಮುಸುಡಿಯಿಂದೆತ್ತಿದ ಮಣ್ಣು, ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ಮಣ್ಣು, ಅಡಿನ ಹಾಲನ್ನು ಬೆರಸಿ ಸ್ಥಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಕೇತುವಿನಿಂದ ಆದ ಪೀಡೆಯು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ

೧೦ ಇದುವರಿಗೆ ಗ್ರಹಸ್ಥಾನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿಯಾಯಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಕ್ಷತ್ರಸ್ಥಾನ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಕ್ರಮದಂತೆ ಯಾರು ನಕ್ಷತ್ರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯರು ಸಕಲ ವಾನಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ

೧೧ ಆಲ, ಅರಳ, ಶಿರೀಷವತ್ತೆ, ಎಳ್ಳುಗಳಿಗೆ ಸಕಲ ಗಂಧಗಳನ್ನೂ ಬೆರಸಿ ಆ ಉದಕದಿಂದ ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು

೧೨-೧೪ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸರ್ವಬೀಜೋದಕದಿಂದ ಸ್ಥಾನವು ಮೃಗ ಶಿರಿಗೆ ಸರ್ವರತ್ನೋದಕಸ್ಥಾನ ಆದ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಒಜೇ ಗಂಧವನ್ನು ಬೆರಸಿ ಹೆಂಗಸರಿಂದ ಗಂಧೋದಕ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಸಾಸುವೆ ಸ್ಥಾನವೆಂಬ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಹಸುವಿನ ಗೊಂತಿನ ಮಣ್ಣು ಹಸುವಿನ ಸಗಣೆ ಇವುಗಳಿಂದ

ವಲ್ಮೀಕಾಗ್ರಮೃದಾ ಸ್ನಾನಂ ತಥಾ ಸಾರ್ಪೇ ಶುಭಪ್ರದಂ ।

ಸತಿಲಿಂ ದೇವನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ಸ್ನಾನಂ ಶಸ್ತ್ರಂ ಮಘಾಸು ಚ ॥ ೧೫ ॥

ಫಲ್ಗುನೀಷು ಚ ಪೂರ್ವಾಸು ಶಾಡ್ವಲಂ ಲವಣಂ ಘೃತಂ ।

ಉತ್ತರಾಸು ತಥಾ ಸ್ನಾನಂ ಶಿಂಬಿಮುಸ್ತಾಪ್ರಿಯಂಗುಭಿಃ ॥ ೧೬ ॥

ಹಸ್ತೇ ಸ್ನಾನಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಪರ್ವತಾಗ್ರಸರೋಮೃದಾ ।

ಚಿಕ್ರಾಸು ದೇವನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ಸ್ವಾತೌ ಪುಷ್ಪೈರ್ಜಲೋದ್ಭವೈಃ ॥ ೧೭ ॥

ವಿಶಾಖಾಸು ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ರೌದ್ರಚಂದನಪದ್ಮಕೈಃ ।

ನದೀಕೂಲದ್ವಯಾನ್ಮೃದ್ಭಿರ್ನ್ಯೂತ್ರೇ ಸ್ನಾನಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ॥ ೧೮ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠೋದಕೇನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಸು ಸುವರ್ಣಸಹಿತಂ ಹಿತಂ ।

ಸರಸ್ವತೀಜಲೈಃ ಸ್ನಾನಮಾಪ್ಯೇ ಮುಕ್ತಾಫಲೋದಕೈಃ ॥ ೧೯ ॥

ಬೆರದ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ವಾಸನಾಶವಾಗುವುದು ಪುಷ್ಪ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಔಷಧರಸಗಳು, ಪಂಚಗವ್ಯ, ಬಿಳಿಭತ್ತ, ಸಕಲ ತೀರ್ಥ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕ (ಬಿಳಿಸಾಸುವೆ) ಗಳನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬೆರಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಶುಭವುಂಟಾಗುವುದು. ಆಶ್ಲೇಷಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಹುತ್ತದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಶುದ್ಧೋದಕಕ್ಕೆ ಬೆರಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಶುಭಪ್ರದವು ಮಘಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ದೇವರ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಎಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಬೆರೆದ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೇದಾಗುವುದು. ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುನಿ (ವುಬ್ಬ) ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಹುಲ್ಲು, ಉಪ್ಪುಗಳನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬೆರಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುನಿ (ಉತ್ತರ) ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಶಿಂಬಿ, ಮುಂತಕ (ಅಗರು), ನವಣೆಗಳಿಂದ ಬೆರದ ನೀರಿನ ಸ್ನಾನವು ಶುಭಕರವು ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರೆ ಶುಭಪ್ರದವು. ಚಿತ್ತಾನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ದೇವರ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಬೆರೆಸಿದ ನೀರಿನ ಸ್ನಾನ, ಸ್ವಾತೀ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಹೂಗಳನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬೆರಸಿ ಅದರಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ವಿಶಾಖೆಗೆ ಗಂಧ ಪದ್ಮೋದಕಗಳಿಂದ ಸ್ನಾನ ಅನೂರಾಧೆಗೆ ನದಿಯ ಎರಡು ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ನೀರಿಗೆ ಬೆರಸಿ ಅದರಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸುವರ್ಣೋದಕ ಸ್ನಾನವೂ ಮತ್ತು ಮೂಲ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಮಣೆಗಳ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನವೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು

ವೈಶ್ವದೇವೇ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಪದ್ಮಕೋಶೀರಚಂದನೈಃ ।

ಸರ್ವಾಷ್ಟಭೈಶ್ಚಾಭಿಜಿತಿ ಶ್ರವಣೇ ಸಂಗಮೋದಕೈಃ

॥ ೨೦ ॥

ನದೀನಾಪೀಜಲಯುತ್ಯೈರ್ವಾರುಣೇ ತು ಪ್ರಶಸ್ತತೇ ।

ಅಜೇ ಶ್ರೀವಾಸಕಂ ಸ್ನಾನಂ ಕಾಂತಾ ಪುರುಹಿತಂ ಹಿತಂ

॥ ೨೧ ॥

ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನೈಃ ತಥಾ ಸ್ನಾನಂ ಪದ್ಮಕೋಶೀರಚಂದನೈಃ ।

ಕುಂಕುಮಾಗರುಕಪೂರ್ವೈಃ ಸಹಿತಂ ಪಾಪನಾಶನಂ ।

ದರ್ಭೈರ್ಮೂಲಯುತ್ಯೈಃ ಪೌಷ್ಣೇ ಹರಿದ್ರಾದ್ವಯಚಂದನೈಃ

॥ ೨೨ ॥

ನಾಗಾಶ್ವಗಂಧಾ ಮದವಂತಿಕಾ ಚ

ಕ್ಷೌದ್ರಾನ್ವಿತಾ ಚಾಶ್ವಿನಕೇ ಪ್ರದಿಷ್ಟಾ ।

ಸುರಾಹ್ವಕಾಷ್ಠಂ ರಜನೀದ್ವಯಂ ಚ

ಸ್ನಾನಂ ವಚಾಭಿಃ ಸಹಿತಂ ಚ ಯಾಮ್ಯುಂ

॥ ೨೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಸ್ನಾನವಿಧಿವರ್ಣನಂ ನಾಮ

ಏಕನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೨೦-೨೩ ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಕಮಲದ ದಂಟಿನ ನೀರುಬೆರಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಷ್ಟಭಿಗಳನ್ನು ಬೆರಸಿ ನದೀ ಸಂಗಮೋದಕದಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಧನಿಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ನದಿ ಮತ್ತು ಭಾವಿಯ ನೀರುಗಳಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ರತಭಿಷೆ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರೇಗಳಿಗೆ ತಾವರೆ ದಂಟು, ಗಂಧಗಂಧ ಬೆರೆದ ನೀರಿನ ಸ್ನಾನ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರವದಕ್ಕೆ ಕೇಸರಿ ಪಚ್ಚಕಪೂರಗಳಂ ಬೆರೆಸಿದ ಜಲದಿಂದ ಸ್ನಾನ ರೇವತೀ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಗಳಂ ಬೆರೆಸಿದ ದರ್ಭೋದಕ ಜಲದಿಂದ ಸ್ನಾನ ಅಶ್ವಿನೀ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿರೀಮದ್ದನ್ನು ಬೆರೆಸಿದ ನೀರಿನ ಸ್ನಾನವೂ, ಭರಣಿಗೆ ದೇವದಾರು ಚಕ್ಕೆಯಂ ಬಜಯ ಗಂಧದಿಂ ಬೆರೆಸಿದ ನೀರಿನ ಸ್ನಾನವೂ ಶುಭವ್ರದಗಳಿಂದರಿಯಬೇಕು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ ಸ್ನಾನವಿಧಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ತೊಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ದ್ವಿನವತಿತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಸ್ರಾಕ್ತಂತ್ರೋತ್ತರತಂತ್ರೌ ದ್ವೌ ಸರ್ವೇಷಾಮಗ್ನಿಕರ್ಮಣಾಂ ।

ತ್ವತ್ತೋಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಉದ್ಧೃತ್ಯೋರ್ವೀಮಯಾಂ ಶುದ್ಧೇ ದೇಶೇ ನೇದಿಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ।

ಪ್ರಾಗೃಹದಕ್ಷೈವಣಾಂ ಶುದ್ಧಾಮಾಯಾಮಾತ್ಮದಸಸ್ತಕಂ

॥ ೨ ॥

ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಚ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ವಿಸ್ತರಾತ್ಮದಸಂಚಕಂ ।

ಪಶ್ಚಿಮೇ ಚ ತಥಾ ಭಾಗೇ ವಿಸ್ತರಾತ್ಮಚ್ಚತುಷ್ಟಯಂ

॥ ೩ ॥

ತೊಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮುಹಾರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ — ಸಕಲರಿಗೂ ಗ್ರಹಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಾಗಿರುವ ಪೂರ್ವತಂತ್ರ, ಉತ್ತರ ತಂತ್ರಗಳ ವಿವರವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸು! ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿ ರಾಯ

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಯಜ್ಞವೇದಿ (ಜಗುಲಿ) ಯನ್ನು ಪೂರ್ವಕ್ಕೂ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೂ ಏಳು ಅಡಿ ಯಷ್ಟು ಇರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು

೩ ಯಜ್ಞಕುಂಡದ ಪ್ರದೇಶವು ಪೂರ್ವಭಾಗದಿಂದ ಮೂರು ಅಡಿ ಅಗಲ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರಬೇಕು ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಉದ್ದವಾಗಿರಬೇಕು

ಆಗಾರದೇಶೇ ಚ ತಥಾ ವಿಸ್ತೃತಾ ಸಾ ಪದತ್ರಯಂ ।

ಪೂರ್ವಭಾಗಾದತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ಪದಚತುಷ್ಟಯಂ

॥ ೪ ॥

ಯಾನ್ಯೇನೋತ್ತರತತ್ತ್ವವ ನಿಚ್ಛೇಯಂ ತು ಪದಂ ಪದಂ ।

ಆಗಾರಾತ್ಪಶ್ಚಿಮೇ ಭಾಗೇ ದೇವೀ ಜ್ಞೇಯಾ ಪದದ್ವಯಂ

॥ ೫ ॥

ವೇದಿನೋವಂ ವಿಧಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ನಾತ್ವಾಚಮ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ।

ಸೌವರ್ಣಾನ್ರಾಜತಾಂಸ್ತಾಮ್ರಾನಥವಾಪಿ ಮಹೀನಮಯಾನ್

॥ ೬ ॥

ಸೂತ್ರಾರ್ಘ್ಯಮಾಲೈರ್ಗಂಧೈಶ್ಚ ಸಫಲೈಃ ಪಲ್ಲವೈರ್ಯುತಾನ್ ।

ಪೂರ್ಣೋದಕುಂಭಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ವಿದಿಕ್ಷು ಸುದೃಢಂ ನೃಸೇತ್

॥ ೭ ॥

ವೇದ್ಯಾಮಲ್ಲಿಖನಂ ಕಾರ್ಯಮೈಂದ್ರೀಭಿರ್ನೃಪಸತ್ತಮ ।

ಉದುಂಬರಸ್ಯ ಶಾಖಾಭಿಃ ಪಾಗ್ರಗ್ರಾಭಿಃ ಸಮಂತತಃ

॥ ೮ ॥

ಶುಷ್ಕೇಂಧನಸನ್ಯದ್ಧಸ್ತು ತತಃ ಕಾರ್ಯೋ ಹುತಾಶನಃ ।

ನ ಧಮೇತ್ತಾಲವ್ಯಂತೇನ ನ ಶೂರ್ಪೇಣ ನ ವಾಸಸಾ

॥ ೯ ॥

೪ ಯಜ್ಞಕುಂಡದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಐದಡಿ ಏಸ್ತಾರವೂ, ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಡಿ ಏಸ್ತಾರವೂ ಉಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶವು ಬಡುವಾಗಿರಬೇಕು

೫ ಹೋಮಸ್ಪರ್ಶದ ಸ್ಪತ್ತಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡಡಿ ಏಸ್ತಾರವಾದ ಜಗುಲಿ ಇರಬೇಕು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಅಗಲವಿರಬೇಕು

೬-೭. ಈರೀತಿ ಯಜ್ಞನೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನ್ನಾನಮಾಡಿ ಆಚನುನೀಯ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ನಾಲ್ಕು ಕಲಶಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು ಆ ಕಲಶಗಳು ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರ, ಮಣ್ಣಿನವುಗಳಾಗಿರಬೇಕು ಆ ಕಲಶಗಳಿಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿ, ಮೇಲೆ ಧಾರ, ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಣ ಮಾಡಿರಬೇಕು ಆ ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭಗಳಿಗೆ ಚಿಗುರು ಹಾಕಿ ಆ ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಫಲವನ್ನಿಡಬೇಕು.

೮ ಆ ಬಳಿಕ ವೇದಿಯ ಪೂರ್ವಭಾಗದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಗಳಾದ ಅತ್ತಿ ಸಮಿತ್ತುಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳನ್ನೂ ಉಲ್ಲೇಖನ (ಗಿರಿ) ಮಾಡಬೇಕು

೯. ಒಣಗಿದ ಚಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನನ್ನು

ಮುಖೇನೋಪಧಮೇದಗ್ನಿಂ ಮುಖಾದಗ್ನಿ ರಜಾಯತ ।

ಪರಿಸಮೂಹ್ಯ ಪರೈಶ್ಚ ಪರಿಷ್ಕಿಚ್ಛ ವರಿಸ್ತರೇತ್

॥ ೧೦ ॥

ಹುತಾಶನಂ ಬೋಧಯಿತ್ವಾ ಭೂಯಶ್ಚಾವಾಹಯೇದ್ಬುಧಃ ।

ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಬೋಧನೇ ಮಂತ್ರಂ ತಥಾ ಚಾವಾಹನೇ ನೃಪ

॥ ೧೧ ॥

ಉದ್ಬುಧ್ಯಾಗ್ನೇ ಬೋಧಯಂತಿ ದೇವತಾಸ್ತಾಸ್ಸನಾಸನಾಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ರುದ್ರಶ್ಚ ಸ್ಕಂದೋ ನೈಶ್ರವಣೋ ಯಮಃ

॥ ೧೨ ॥

ವರುಣೋ ವಾಯುರಾಕಾಶಂ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯೌ ಪ್ರಭಾಕರೌ ।

ಋಷಯಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗಾಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಮಲದರ್ಶನಾಃ

॥ ೧೩ ॥

ವೇದಾಶ್ಚ ವೇದಮಾತಾ ಚ ಸಾವಿತ್ರೀ ಸಾಪನಾಶಿನೀ ।

ಓಷಧ್ಯೋಽಥ ವಷಟ್ಕಾರೋ ಮಂತ್ರಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಸ್ತಥಾ

॥ ೧೪ ॥

ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಹತ್ತಿಸಬೇಕು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಮೊರದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಬಟ್ಟೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಬೀಸಿ ಹತ್ತಿಸಬಾರದು

೧೦ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಊದಿಯೇ (ಧಮನಿಯ ಮೂಲಕ) ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನನ್ನು ಜ್ವಲನ ಮಾಡಬೇಕು “ ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ” ಎಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಬೇಕು ಈರಿತಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಾಗ್ನಿಗೆ ವರಿಸಮೂಹನ, ಪರೈಶ್ಚ, ಪರಿಷೇಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಪರಿಸ್ತರಣ ಹಾಕಬೇಕು

೧೧ ಎಲೈ ವಜ್ರನರವತಿಯೇ! ಈರಿತಿ ಆದಮೇಲೆ ಹುತಾಶನನನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಹತ್ತಿಸಿ, ಪುನಃ ಆವಾಹನ ಮಾಡಬೇಕು ಬೋಧನ ಆವಾಹನಗಳ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೧೨-೧೪ ಉದ್ಬುಧ್ಯಾಗ್ನೇ ಎಂಬ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರೂ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಕುಬೇರ, ಯಮ, ವರುಣ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರೂ, ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಋಷಿಗಳೂ, ವೇದಗಳೂ, ವೇದಮಾತೆಯಾದ ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿ, ಓಷಧಿಗಳು, ವಷ

ಕಾಲಸ್ಯಾವಯವಾಸ್ವರ್ದೇ ದಿಶಶ್ಚ ವಿದಿಶಸ್ತಥಾ ।
 ಉದ್ಭವ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ಯಾಮಾನ್ವಯಚ್ಛವೈ ॥ ೧೫ ॥
 (ಓಂ) ಆವಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ದೇವಂ ದೇವದೇವಂ ಹುತಾಶನಂ ।
 ಜಗತೋಸ್ಯ ಸಮುತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಕಾರಕಂ ॥ ೧೬ ॥
 ನೇದಮೂರ್ತಿಂ ತದಾಧಾರಂ ಸರ್ವದೇವಮುಖಂ ವಿಭುಂ ।
 ಪಿಂಗೇಕ್ಷಣಂ ಪಿಂಗಜಟಿಂ ಧೂಮಕೇತುಂ ವಿಭಾವಸುಂ ॥ ೧೭ ॥
 ಶುಕ್ಯಾನಗಮಂ ದೇವಂಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಂ ।
 ಸರ್ವಗಂ ವರದಂ ಭಾನುಂ ಜರರಸ್ಥಂ ಚ ದೇಹಿನಾಂ ॥ ೧೮ ॥
 ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಂ ದುರಾಧರ್ಷಂ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಂ ಮಹಾಬಲಂ ।
 ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಷಂ ಸಪ್ತರ್ಷಿಕಂ ಚ ಸಮಿತ್ಸಪ್ತಕಮಚ್ಯುತಂ ॥ ೧೯ ॥
 ವಿಷ್ಣೋರಂಶಮನಿದೀಶ್ಯಂ ಭಾವನಂ ಚಾತನೇದಸಂ ।
 ಪಾವನಂ ಪುಷ್ಪಿದಂ ಸೌಮ್ಯಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಭೂತಿವರ್ಧನಂ ॥ ೨೦ ॥

ಛಾರವೂ, ವಿವಿಧ ಮಂತ್ರಗಳೂ, ಕಾಲಾವಯವಗಳೂ, ದಿಗ್ವಿದಿಕೃಗಳೂ ತಮ್ಮ
 ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಎದ್ದು ಯಾಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ

ಈ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ -- ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈ
 ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಈ ಯಜಮಾನನ ಸಮಸ್ತ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಿರಿ.

ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇದರ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದಿದೆ -- (೧೬-೨೨)

೧೬-೨೨ ಈ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವೆಲ್ಲವೂ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನ ಸ್ತೋತ್ರರೂಪವಾದುದು.
 ಎಲೈ ಹುತಾಶನನೇ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಈ ಯಜ್ಞವೇದಿಯಲ್ಲಿ ಆವಾಹನ ಮಾಡು
 ತ್ತೇನೆ ನೀನು ಈ ಪ್ರಸಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣನು ನೀನೇ
 ವೇದಸ್ವರೂಪನು ವೇದಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನೂ ನೀನೇ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮುಖ
 ದಂತಿರುವವನು ನೀನು, ನೀನೇ ಪ್ರಭುವು ನೀನು ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕೂದಲುಗಳಿಂದ
 ಲೂ, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುತ್ತೀಯೆ ನಿನ್ನ ವಾಹನವು ಗಿಣಿ.
 ನೀನು ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಾಹನದ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತೀಯೆ
 ನೀನು ಸಕಲ ದೇಹಿಗಳ ಜರರ (ಹೊಟ್ಟೆ) ದಲ್ಲೂ ಇದ್ದು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಿಂದ ಆಹಾರ
 ವನ್ನೂ ಸಂಚಪ್ರಾಣಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಜೀರ್ಣಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೀಯೆ ನೀನು

ತದ್ಗತ್ತನಾಹುತಿಗಣಂ ಸಂಪ್ರತೀಚ್ಛ ಜಗದ್ಗುರೋ |

ತೇನಭಾವಯ ದೇನೇಶ ಯಥಾಹಂ ದೇವತಾಗಣಾನ್ || ೨೦ ||

ಯಾಜಕಂ ಯಜಮಾನಂ ಚ ಪುಷ್ಪಂ ವಿಭಜ ಸರ್ವಶಃ |

ಇದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಂ ಸಾದ್ಯಂ ಧೂಪಂ ದೀಪಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯತಾಂ || ೨೧ ||

ಏನಮಾವಾಹನಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಾದ್ಯಾರ್ಘ್ಯಂ ವಿನಿನೇದಯೇತ್ |

ನೇದ್ಯಾಮೇವ ನ ತೌ ದೇಯೌ ವಹ್ನೌ ಯದುಕುಲೋದ್ವಹ || ೨೨ ||

ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಕಂ ದೇಯಂ ಸಕಲಂ ಜಾತನೇದಸಿ |

ಧೂಪಂ ದೀಪಂ ಸನ್ನೇದ್ಯಂ ನೇದ್ಯಾಮೇವ ನಿನೇದಯೇತ್ || ೨೩ ||

ತತಸ್ತು ಪ್ರಸ್ತರೇದ್ವೇದಿಮಕ್ಷತಾಗ್ರೈಃ ಕುಶೈರ್ದಿವ |

ಉಪಮೂಲಾದಧೋಲೂನೈಃ ಸ್ರಾಗ್ರೈಃ ಪ್ರಯತಃ ಶುಚಿಃ || ೨೪ ||

ಪೂರ್ವೇಚ ಸ್ರಾಗ್ಧಕ್ಷಿಣತಃ ಪಶ್ಚಾಚ್ಚೈವಾಪಸವ್ಯತಃ |

ಉತ್ತರೇಣ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರಸ್ತರಸ್ಯ ಸಮಾಪನಂ || ೨೫ ||

ತೇಜೋಮೂರ್ತಿ ನಿನಗೆ ನಾಲಿಗೆಗಳೇಳು ನೀನು ಸಮ್ಮಾರ್ಚಿಯು ವಿಷ್ಣುನಿನ ಅಂಶವೇ ನೀನು ವಾವನನೂ, ನೌಮ್ಯನೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದನೂ ನೀನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ವೇದಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ನೀನು ಬಲ್ಲೆ ಯಜಮಾನನೂ, ಪುರೋಹಿತನೂ ಸೇರಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಅವರವರಿಗೆ ತಲಪಿಸಿ ಯಾಜಕನನ್ನು ಯಜಮಾನ ನನ್ನು ಕಾವಾಡು ಇದೋ ಈ ಅರ್ಘ್ಯ ನಿನಗೆ ಈ ವಾದ್ಯ ನಿನಗೆ ಧೂಪ ದೀಪಗಳೂ ನಿನಗೇ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿವೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು ! ಮಹಾನುಭಾವ ||

೨೩ ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆವಾಹನ ಮಾಡಿ ವಾದ್ಯವನ್ನೂ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ಈ ಅರ್ಘ್ಯ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ವೇದಿಕೆಯಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಬೇಕೇ ವಿನಹ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಬಿಡಬಾರದು

೨೪. ಗಂಧ, ಹೂವುಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ವಿನಹ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಬಿಡ ಬಾರದು

೨೫-೨೯ ಇನ್ನು ನರಿಸ್ತರಣ ಹಾಕುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುವುದು —

ಮೂಲಚ್ಛಿನ್ನಂ ತು ದಾತನ್ಯಂ ಪ್ರಸ್ತರೇ ಭೂಭೃತಾಂ ವರ ।

ಓಷಧ್ಯಃ ಫಲವಂತ್ಯಶ್ಚ ಪರ್ದವತ್ಯಸ್ತಥೈವ ಚ

॥ ೨೭ ॥

ದರ್ಭಾಧಾನೇ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ತಿಸ್ರಸ್ತತ್ರ ಚ ವರ್ಜಯೇತ್ ।

ರಾಜಸೀರವರೂಕಂ ಚ ಪರಿಬಾಧನುಥೋತ್ಕಟಂ

॥ ೨೮ ॥

ವಿಷ್ಣುರ್ಮನಸಾ ಪೂತೇ ಸ್ತೋ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಸುನ್ವತ ।

ದಾರ್ಭಂ ಪವಿತ್ರಮುತ್ಪ್ರಜ್ಯ ತಾಭ್ಯಾಂ ಚ ತದನಂತರಂ

॥ ೨೯ ॥

ದೇವೋನ ಇತ್ಯಥೈತೇನ ಉತ್ಪ್ರಾಯಮುದಕಂ ಶುಚಿ ।

ಸ್ತುಕ್ಸ್ತ್ರವಾವಥ ಪಾಲಾಶೌ ಶಮಿನ್ಯಗ್ರೋಧಸಂಭವೌ

॥ ೩೦ ॥

ಉದುಂಬರಮಯೌ ತಾಮ್ರಾ ರೂಪ್ಯರುಕ್ಮನುಯೌ ತಥಾ ।

ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲೀ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಾ ತೈಜಸದ್ರವ್ಯಸಂಭವಾ

॥ ೩೧ ॥

ಮೊನೆ ಸಂಯೋಗಿರುವ ದರ್ಭಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುವಂತೆ ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಉತ್ತರಾಗ್ರವಾಗಿಯೂ ಈ ರೀತಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಸ್ತರಣವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು ದರ್ಭ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋದರೆ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲ ಬಿಡುವಂತಹ ಔಷಧಿಗಳ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸ ಬೇಕು ರಾಜಸೀರ, ವರೂಕ, ಪರಿಣಾಧವೆಂಬ ಮತ್ತು ಉತ್ಕಟವೆಂಬ ಧಾನ್ಯಗಳ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಕೂಡದು ಬಳಿಕ ಉತ್ಪ್ರಾಪಾರ್ಥವಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಪಾತ್ರೆ ಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಪರಿಶುದ್ಧ ಜಲವನ್ನೂ, ಪವಿತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ದರ್ಭಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಎರಡು ದರ್ಭಗಳಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಉತ್ಪ್ರವನ ಮಾಡ ಬೇಕು (ಪರ್ಮ್ಯಕ್ಷಣ-ಪರಿಸ್ತರಣ-ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣ-ಉತ್ಪ್ರವನ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಸ್ಮಾರ್ತ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬರುವುವು ಇವುಗಳನ್ನು ಅಂಶ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ಇತರರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು ಮತ್ತು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯಗಳೊಂದೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಇದು ಸಂಸ್ಕಾರಿಗಳ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಉತ್ಪ್ರವನದ ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳು — ೧. ವಿಷ್ಣುರ್ಮನಸಾ ಪೂತೇ ೨. ಸವಿತುಸ್ತಾಪ್ತುಸುವ ಉತ್ಪ್ರನಾಮ್ಯಚ್ಛಿದ್ರೇಣ ಸವಿತ್ರೇಣ

೩೦-೩೩. ಉದಕವನ್ನು ಉತ್ಪ್ರವನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಸುಕುಸ್ರವ (ಹೋಮ ಮಾಡುವ ದರ್ವಿ ಅಥವಾ ಮುತ್ತುಗದಲೆ ಮುಂತಾದ್ದು) ಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳ

ಮಾಹೇಯೀ ವಾಸಿ ಭೂಪಾಲ ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಾಗ್ನಿಕರ್ಮಸು ।

ಹಸ್ತಮಾತ್ರಃ ಸ್ತವಃ ಕಾರ್ಯೋ ಸ್ತುಮಾಹುಸನುಂ ತಥಾ

॥ ೩೨ ॥

ಅಂಗುಷ್ಠಮಧ್ಯಪ್ರತಿಮಂ ಹೋಮಸ್ಥಾನಂ ಸ್ತವಸ್ಯ ತು ।

ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲ್ಯಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂತು ಯಥಾಕಾನುಂತು ಕಾರಯೇತ್

॥ ೩೩ ॥

ಗ್ರಾಮಂ ಪೃಶ್ನಾಪಯೋಸೀತಿ ಮಂತ್ರೇಣಾಜ್ಯಂ ನರಾಧಿಪ ।

ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲ್ಯಾಃ ಪಯೋತ್ಪ್ವತಂ ಪಂಚಾನಾಮಿತಿ ಪಂಚಕಂ

॥ ೩೪ ॥

ಪರನ್ಮಹೀತ ರಾಜೇಂದ್ರ ಅರ್ಜೀತ್ಯಗ್ನಾವಧಿಶ್ರಯೇತ್ ।

ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಥ ಪವಿತ್ರೇಣ ಕಾರ್ಯಮುತ್ಪ್ಲವನಂ ದ್ವಿಜ

॥ ೩೫ ॥

ಅಗ್ನಿರ್ಜಿಹ್ವೇತಿ ಸತತಂ ಹವಿಸ್ಸುತ್ಪ್ಲವನಾಂತರಂ ।

ಅಕ್ಷೀಣಂ ತು ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸತತಂ ಸಾರ್ಥವೋತ್ತಮ

॥ ೩೬ ॥

ಬೇಕು ಇದು ಮುತ್ತುಗ, ಬನ್ನಿ, ಆಲ, ಅತ್ತಿ ಎಲೆಗಳದ್ದಾದರೂ ಆಗಬಹುದು ಅಥವಾ ತಾಮ್ರ, ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿಗಳ ಸೌಹಾರದರೂ ಆದೀತು. ಆ ಮೇಲೆ ಆಜ್ಯ (ಹೋಮದ ತುಪ್ಪ) ಮುತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಪಾದ ರಸ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿರಬೇಕು ಸ್ತವದ ಅಳತೆ ಅಂಗೈಯೆಗಲ ಇರಬೇಕು. ಒಂದು ತೋಳಿನ ಉದ್ದ ಸೌಹಾರದರೂ ಸರಿಯೇ ! ಸ್ತವದ ಹೋಮ ಸ್ಥಾನವು ಅಂಗುಷ್ಠ ಮಧ್ಯಗಳ ಬೆರಳು ಅಳತೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ಅವರವರ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸಣ್ಣದಾಗಲೀ ದೊಡ್ಡದಾಗಲೀ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು

. ೩೪-೩೬ ಹಿಂದೆ ಉದಕವನ್ನು ಉತ್ಪವನ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲಿ ಯಲ್ಲಿರುವ ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಗ್ರಾಮಂಪೃಶ್ನಾನಯೋಸಿ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬೇರೆ ಎರಡು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಪ್ರತಮಾಡಿ ಬಳಿಕ ಆ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಜ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು ಅನಂತರ ಪವಿತ್ರದಿಂದ ಆಜ್ಯೋತ್ಪವನ ಮಾಡಬೇಕು ಬಳಿಕ ಹೋಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಹೋಮ ದ್ರವ್ಯ ವನ್ನು ಅಗ್ನಿರ್ಜಿಹ್ವಾ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಉತ್ಪವನ (ಪರಿಶುದ್ಧ) ಮಾಡಬೇಕು. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಕೂಡದು ಬಳಿಕ ಸ್ತುಕ್ ಸ್ತವಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯುಷ್ಣಂ, ಆಯುಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ದರ್ಭಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಸಮ್ನಾರ್ಜನ ಮಾಡ ಬೇಕು

ಶುಭಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ತುಕ್ಸುನೌ ರಾಜನ್ಸ್ರತ್ಯುಷ್ಟಮಿತಿ ಭಾವಯಂ ।

ಸವಿತೃಸ್ಯಾಗ್ರದರ್ಭೀಣ ಆಯುರಿತ್ಯೇಷ ಮಾನದ

॥ ೩೭ ॥

ಪ್ರತಿಮಾಷ್ಟಿ ಸ್ತುವಂ ಪಶ್ಚಾಚ್ಚ ಪುರಿತ್ಯೇವ ಪಾರ್ಥಿವಂ ।

ಪ್ರತಿಮಾಷ್ಟಿ ಸ್ತುವಂ ತಾಂಶ್ಚ ದರ್ಭಾನ್ವಹ್ನಾವಧೋತ್ಸೃಜೇತ್

॥ ೩೮ ॥

ದರ್ಭೋತ್ಸೃಗೇ ಪಠೇನ್ಮಂತ್ರಮಿಮಂ ಪಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮಂ ।

ದಿವಿ ಶಿಲ್ಪಮವತತಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಕಕ್ಷಿಭಿಃ ಶ್ರಿತಂ

॥ ೩೯ ॥

ತೇನ ಸಹಸ್ರಕಾಂಡೇನ ದ್ವಿಷಂತಂ ತಾಪಯಾಮಸಿ ।

ದ್ವಿಷಂತಸ್ತಸ್ಯತಾಂ ಚೋಕ್ತಾಃ ಕ್ಷಿಸೇದ್ಧರ್ಭಾನ್ವ ತಾಶನೇ

॥ ೪೦ ॥

ಇಧ್ಯದ್ವಯಂ ತತೋ ದೇಯಂ ಯಾಜ್ಞೇಯದ್ವಯಸಂಭವಂ ।

ನಲಾಶಃ ಖದಿರೋ ಬಿಲ್ವಃ ಶಮ್ಯಶ್ಚ ತ್ವನಟಾಸ್ತಥಾ

॥ ೪೧ ॥

೩೭-೩೯ ಹೀಗ ಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಸ್ತುಕ್ ಸ್ತುವಗಳಂ ಶುದ್ಧಿ (ಪ್ರತಿಮಾಷ್ಟಿ) ಮಾಡಿದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಇಲ್ಲ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಪ್ರತಿಮಾಷ್ಟಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಜನೆ (ಪೂಜೆ) ಎಂದು ಹೆಸರು

೩೯-೪೦ ಮೇಲಿನ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವೇನೆಂದರೆ — ನನ್ನನ್ನು ಅಕಾರಣವಾಗಿ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಾಗಲೀ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಾಗಲೀ ಯಾರು ದ್ವೇಷಮಾಡಿ ಹಿಂಸೆ ಕೊಡುವರೋ ಅಂತಹವರು ಈ ದರ್ಭೆ ಸುಟ್ಟುಹೋದಂತೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಲಿ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನಸ್ಮಾರ್ಜಿತ ಕುಶಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು

೪೧-೪೨ ಬಳಿಕ ಯಾಜ್ಞೇಯ (ಹೋಮ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು) ವೃಕ್ಷಸಂಬಂಧವಾದ ಇಧ್ಯದ್ವಯ (ಎರಡು ಸಮಿತ್ತು) ಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನೋಳು ಸಮಂತ್ರಕ (ಶಾಖಾ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರ) ವಾಗಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಯಾಜ್ಞೇಯ ವೃಕ್ಷಗಳು ಹನ್ನರಡು ಅವುಗಳಾವುವೆಂದರೆ — ೧ ಮುತ್ತುಗ, ೨ ಕಗ್ಗಲಿ, ೩ ಬಿಲ್ವ, ೪ ಬನ್ನಿ, ೫ ಅರಳಿ, ೬ ಆಲ, ೭ ಅತ್ತಿ, ೮ ಉತ್ತರಣಿ, ೯ ಕಲ್ಲುಹತ್ತಿ, ೧೦ ಅಡಕೆ, ೧೧ ಗಂಧ, ೧೨ ದೇವದಾರು

[ಇಲ್ಲಿ ೧೦ನೇ ಕ್ರಮುಕ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಡಕೆಯೆಂದು ಅರ್ಥ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ ಅಡಕೆ ಮರದಲ್ಲಿ ಸಮಿತ್ತು ಸಣ್ಣಸಣ್ಣದಾಗಿ ಇರದ ಉಂಡೇ ಮರವನ್ನು ನೀಳಿ ಸಮಿತ್ತನ್ನು

ಉದುಂಬರನುಸಾನಾರ್ಗಃ ಫಲ್ಗುಶ್ಚ ಕ್ರಮುಕಸ್ತಥಾ |

ಚಂದನಂ ದೇವದಾರುಶ್ಚ ದ್ರುಮಾ ದ್ವಾದಶ ಯಾಜ್ಞಿಯಾಃ || ೪೨ ||

ಚತುರ್ಗೃಹೀತಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಸ್ತುಚಿ ಪೂರ್ವಂ ವಿಚಕ್ಷಣಃ |

ಇಥ್ಯದ್ವಯೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿತೇ ಸೌಮ್ಯಭಾಗೇ ನರಾಧಿಪ || ೪೩ ||

ಪ್ರಜಾನಾಂಪತಯೇ ತ್ವಾದಾನಾಹುತಿಂ ಮನಸಾ ನ್ಯಸೇತ್ |

ಚತುರ್ಗೃಹೀತೇ ಮೂರ್ಧೇತಿ ದೇಯಾ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವೇತ್ || ೪೪ ||

ಯುಕ್ತಃ ಸರಸ್ತಾದಿತ್ಯಾದಿ ಪಂಚಕಂ ಜುಹುಯಾತ್ತತಃ |

ಸಂತತೀಶ್ಚ ಜಯಾದ್ಯಾಸ್ತಾಸ್ತಥಾ ರಾಷ್ಟ್ರಭೃತೇ ನೃಪ || ೪೫ ||

ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಕ್ರಮುಕವೆಂದರೆ ಕೆಂಪು ಅರಗಿನಗಿಡ, ಹೂವರಿಸೆ ಗಿಡ, ಅಡಕೆ, ಲೋಧು, ಭದ್ರಮುಸ್ಸು, ಹತ್ತಿ, ಅಶ್ವತ್ಥವೆಂದೂ ವಿವರಿಸಿ ಶಬ್ದಾಘ ಕಲ್ಪದ್ರುಮದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಾರೆ —

ಕ್ರಮುಕಃ ಪಟ್ಟಕಾಶೋಧ್ರೇ ಭದ್ರಮುಸ್ತಕಪೂಗಯೋಃ |

ಫಲೇಕಾರ್ವಾಸಿಕಾಯಾಷ್ಟ ಕ್ರಮುಕೋ ಬ್ರಹ್ಮದಾರುಣಿ ||

ಅನುರದಲ್ಲಿ—‘ ಕ್ರಮುಕಃ ಪಟ್ಟಕಾಶ್ಯಾಃ ಸ್ಯಾತ್ | ತೂದಸ್ತುಪೂಗಃ ಕ್ರಮುಕಃ ಘೋಂಟಾತು ಪೂಗಃ ’ ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದಾರೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ವಿವಿಧ ವೃಕ್ಷಗಳ ಲತೆಗಳ ಹೆಸರು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ ಅವು ವನ್ಯಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಕಂಡು ಕೇಳಿ ಅರಿಯದೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅರ್ಥ ಬರೆದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಕೋಶಾನುಸಾರ ಅರ್ಥ ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋದರೆ ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ]

೪೨-೪೩ ಆ ಎರಡು ಸಮಿತ್ತುಗಳೂ ಜೆನ್ನುಗಿ ಹುತವಾದ ಮೇಲೆ (ಉರಿದು) ಆ ಬಳಿಕ ಆಜ್ಞಾಹೋಮಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಸ್ತುಕ್ (ಹೋಮ ಮಾಡುವ ಸೌತು) ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನಾಲ್ಕಾವರ್ತಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಯ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ “ ಪ್ರಜಾಪತಯೆ ಸ್ವಾಹಾ ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡ

ನಾರ್ತ್ರಘ್ನೌ ಚಾಜ್ಯಭಾಗೌ ಚ ದಾತನ್ಯೌ ಸಾರ್ಥವೋತ್ತಮ ।

ಅಥೌದುಂಬರವತ್ಪ್ರಾಣಾಂ ವೇದೌ ದಕ್ಷಿಣಲೋ ನೃಪ

॥ ೪೬ ॥

ಸಂಚಯೇ ವದ್ಮವತ್ಪ್ರಾಣಾನುಫನ್ಯಾಪಿ ಮಹೀಪತೇ ।

ಅನಾಹನಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ದೇವಸ್ಯ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ

॥ ೪೭ ॥

ಅನಾಹಯಾನ್ಯುಹಂ ದೇವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಂ ।

ಜಗಲೋಽಸ್ಯ ಸಮುತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಕಾರಕಂ

॥ ೪೮ ॥

ಚತುರ್ವೇದಂ ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಪ್ರಭುಂ ಪ್ರಭುಂ ।

ಚತುರಾಶ್ರಮಗೋಸ್ತಾರಂ ವರದಂ ಭೂತಭಾವನಂ

॥ ೪೯ ॥

ಪದ್ಮಯೋನಿಂ ಜಗದ್ಯೋನಿಂ ಯಜ್ಞಯೋನಿಂ ಜಗತ್ಪತಿಂ ।

ಆತ್ಮಯೋನಿನುನಾಧ್ಯಸ್ಯಂ ಯಜ್ಞವಾಹಂ ಜಗತ್ಪತಿಂ

॥ ೫೦ ॥

ಯಜ್ಞೇಶಂ ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಿಂ ಚ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯೈಕಕಾರಣಂ ।

ಸರ್ವಗಂ ವರದಂ ಸೌಮ್ಯಂ ಪರಮಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ

॥ ೫೧ ॥

ಬಾರದು ಆ ಭಳಿಕ ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕುನರ್ತಿ ಸ್ತುಕ್ತಿಗೆ ತುಸುನನ್ನು ಸುರಿದುಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ “ ಮೂರ್ಧಾ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ “ ಯುಕ್ತಃ ವರಸ್ತಾತ್ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಆಜ್ಯಹೋಮ ನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಬಳಿಕ ಜಯಾದಿ ಮಂತ್ರ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಜಯಾದಿ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಆ ಮೇಲೆ “ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಯಾ ” ಎಂದು ಇಂದ್ರ ಅಗ್ನಿಗಳಿಗಾಗಿ ಎರಡು ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಇಷ್ಟು ಹೋಮ ಗಳಾದ ಬಳಿಕ ವೇದಿಕೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಅತ್ತಿ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ನೆಡ್ಡುಸತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಆವಾಹನ ಮಾಡಬೇಕು

೪೮-೫೨. ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಆವಾಹನ ಮಾಡುವ ಮಂತ್ರ — ಇದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ನನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿದೆ ಎಲೈ! ದೇವವೇವೋತ್ತಮನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ! ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಹೋಮಕಾಲಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿನಬೇಕಯ್ಯೆ! ನೀನು

ಭೂತಭವ್ಯಭವಂ ನಾಥಂ ಯೋಗಜ್ಞೇಯಂ ಸನಾತನಂ ।

ಆಗಚ್ಛ ಭಗವನ್ಪ್ರಹ್ಮನ್ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೃದ್ಧಯೇ || ೫೨ ||

ಇದಮರ್ಘಮಿದಂ ಪಾದ್ಯಂ ಧೂಪಂ ಚೇದಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯತಾಂ ।

ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗಾಂಸ್ತತೋ ಮಂತ್ರಾನ್ಜಪೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮಾಹಿತಃ || ೫೩ ||

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಣೋರ್ಘ್ಯಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ||

ಶನ್ನೋದೇವೀತಿ ಪಾದ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಯತಃ ಸುಸಮಾಹಿತಃ || ೫೪ ||

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೇತಿ ತಥಾ ದದ್ಯಾದಾಚಮನಂ ಬುಧ ।

ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಹ್ಯಾಸನಂ ವಿನಿವೇದಯೇತ್ || ೫೫ ||

ಗಂಧಂ ಪುಷ್ಪಮಲಂಕಾರಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಧೂಪಂ ಸದೀಪಕಂ ।

ಸೈವೇದ್ಯಂ ಚ ತಥಾ ದೇಯಂ ಸಾವಿತ್ರೇಣನರಾಧಿಪ || ೫೬ ||

ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬಂದು ಹೋಮಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರುಭಶ್ರೀಯಸ್ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾನಾಡಯ್ಯ ! ಎಂದು ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ

೫೨ ಎಶೈ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ! ಇದೋ ಈ ಪಾದ್ಯವನ್ನೂ, ಈಗ ನಾನು ಕೊಡುವ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನೂ, ಈ ಧೂಪವನ್ನೂ ಸ್ತತಿಗ್ರಹಿಸಿ ಕಾನಾಡಯ್ಯ ! ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಶಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಜಪಮಾಡಬೇಕು

೫೩-೫೬ ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ — ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ ಮಯೋಭುವಃ ಮಾತರಃ ಪಾದ್ಯಮಂತ್ರ — ಶನ್ನೋದೇವೀರಭಿಷ್ವಯೈ ಸ್ತವಂತುನಃ ಆಚಮನಕ್ಕೆ — ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಹವಿಷಾವಿಧೇಯ ಅನನಕ್ಕೆ, — ಧ್ರುವಾದ್ಯಾ ಧ್ರುವಾನ್ಯಧಿವೀನಿವಾಮಯಂ

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಮಂತ್ರಗಳು ಬರುವುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥವು ಬಹುವಿಸ್ತಾರವಾದೀತೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದ ಬರೆಯದೇ ಆದ್ಯಂತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸಿದೇವೆ ಪುರೋಹಿತರು ಹವನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಠಿಸಿ ಕರ್ಮಯೋಗವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು

ಗಂಧ, ಹೂವು, ಅಲಂಕಾರ, ವಸ್ತ್ರ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಸೈವೇದ್ಯ, ತಾಂಬೂಲ ಸಮರ್ಪಣೆಗಳನ್ನು ಸವಿತೃದೇವತಾಕ ಮಂತ್ರದಿಂದ (ಪುರುಷಸೂಕ್ತೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಾಗಲಿ) ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು

ಪ್ರಾಕ್ ತಂತ್ರನೇತದುಕ್ತಂ ತೇ ನುಯಾ ಸರ್ವಾಗ್ನಿ ಕರ್ಮಸು ।

ಪ್ರಾಕ್ತಂತ್ರೇ ತು ಕೃತೇ ಕಾರ್ಯಂ ಹೋಮಮಂತ್ರಮಯಾಸಕಂ ॥ ೫೭ ॥

ಏನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಮಹೀನಾಥ ಸರ್ವೇಷ್ಟೇನಾಗ್ನಿ ಕರ್ಮಸು

॥ ೫೮ ॥

ಹೋಮಸ್ಯ ನಿಹಿತಸ್ಯಾಂತೇ ತಂತ್ರಂ ಕಾರ್ಯಮಥೋತ್ತರಂ ।

ಮಹಾಕಲ್ಪಸ್ಯ ಕಲ್ಪಸ್ಯ ತಥಾ ಮನ್ವಂತರಸ್ಯ ಚ ॥ ೫೯ ॥

ಯುಗಸ್ಯಾಥ ಸಮಾಯಾಶ್ಚಾಯನಸ್ಯ ಹಿ ತಥೈವಚ ।

ಋತೋರ್ಮಾಸಸ್ಯ ವಕ್ಷಸ್ಯ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಯೋಸ್ತಥಾ ॥ ೬೦ ॥

ತಿಥೇಶ್ಚ ಕರಣಸ್ಯಾಥ ಮುಹೂರ್ತಸ್ಯ ಚ ಸಾರ್ಥವ ।

ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ದೇಯಸ್ಯಾಧಿಪತಿರ್ಭವೇತ್ ॥ ೬೧ ॥

೫೭-೫೮ ಅಯ್ಯ ! ವಜ್ರಮಹೀನಾಲಕ ! ಇದುವರಿಗೆ ನಾನು ಅಗ್ನಿಹೋಮ ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಪೂರ್ವತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾಕ್ತಂ ತ್ರಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕರ್ಮಾಂಗವಾಗಿ ಅನ್ವಾಧಾನದಲ್ಲಿ (ಹೋಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲು) ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ ದೇವತಾ ವೃಂದಗಳ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೋಮವನ್ನು ಮುಗಿಸ ಬೇಕು ಹೋಮಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ತಂತ್ರಗಳಾಗಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಯಾಸಕ ಮಂತ್ರ (ಅಯಾಶ್ಚಾಯಗ್ನೇಃ ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರ) ಗಳ ಹೋಮ ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಸಕಲ ಅಗ್ನಿ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಕ್ರಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುಯ್ಯ ! ರಾಜಾಧಿರಾಜ ॥

೫೯-೬೦ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ನಿಹಿತ ಹೋಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಉತ್ತರ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಮಹಾಕಲ್ಪ, ಕಲ್ಪ, ಮನ್ವಂತರ, ಯುಗ ಸಂವತ್ಸರ, ಅಯನ, ಋತು, ಮಾಸ, ವಕ್ಷ, ವಾರ, (ಗ್ರಹ), ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ, ತಿಥಿ, ಕರಣ, ಮುಹೂರ್ತ, ವರ್ತಮಾನ (ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲ) ಕಾಲಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ, ಮತ್ತು ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೋ ಅಂತಹ ದೇವಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಹೋಮ (ಆಜ್ಯತಂತ್ರ) ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಬಳಿಕ, ಇಹಗಾವಃ-ಆಯಂ ಯಜ್ಞಃ-ಆನಃವ್ರಜಾಃ-ಧೂರ್ತಿಂಚೈಶ್ವೇಸ ಧೂರ್ತಿಂಚ-ಇಹಾಭಾಗಂ- ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೋಮದ್ರವ್ಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕುಬಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ತುತದಲ್ಲಿ

ಇಹ ಗಾನ ಅಯಂ ಯಜ್ಞ ಆನಃ ಪ್ರಜಾಸ್ತದೈವ ಚ |
ಧೂರ್ತಿಂ ಚೈಪೋಪಧೂರ್ತಿಂ ಚ ಇಹಾಭಾಗಂ ತದೈವ ಚ || ೬೨ ||

ದೇಯಂ ಚತುರ್ಗೃಹೀತೇನ ಹೋಮದ್ರವ್ಯೇಣ ಸಾರ್ಥವ |
ತ್ವನ್ನೋಅಗ್ನೇ ವರುಣಸ್ಯ ಸತ್ವಂನೋ ಅಗ್ನ ಏವ ಚ || ೬೩ ||

ಅಯಾಶ್ವಾಗ್ನೇಸ್ತದೈವೇತಿ ತಥಾ ವ್ಯಾಹೃತಯೋ ನೃಪ |
ತ್ವನ್ನೋಅಗ್ನೇತಿ ಚ ತತೋ ಹೋತವ್ಯಮೃಕ್ತಯಂ ಪುನಃ || ೬೪ ||

ನ್ಯೂನಂ ತತೇತಿ ರಿಕ್ತೇತಿ ನ್ಯೂನೇ ಚೈವಾತಿರಿಕ್ತಕಂ |
ಸಮಂ ಸಮೇ ತಥಾ ಹುತ್ವಾ ಹೋತವ್ಯಮೃಕ್ತಯಂ ತತಃ || ೬೫ ||

ಬೃಹದೇವಂ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು (ಏನೆಲ್ಲವೂ ಅಗ್ನಿಭಾಗಾಹುತಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು - -

೧. ತ್ವನ್ನೋಅಗ್ನೇವರುಣಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್—ಪ್ರಮುಮುಗ್ಧ್ಯಸ್ಮತ್ ಸ್ವಾಹಾ
೨. ಸತ್ವನ್ನೋಅಗ್ನೇವನೋಭವೋತೀ—ಸುಹವೋನವಿಧಿಸ್ವಾಹಾ
೩. ಅಯಾಶ್ವಾಗ್ನೇ—ಯಾನೋಛೇಹಿಭೇಷಜಂ ಸ್ವಾಹಾ

ಈ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಸಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು (ಪುರುಷಸಮ್ಪ್ರೀತೋ-ಯಜ್ಞಃ-ಅತೋದೇವಾ ಅವಂತು-ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ನಿಚಕ್ರಮೇ-ಭೂಃಭುವಃ-ಸ್ವಃ-ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ—ಈ ಏಳು ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು) ಪುನಃ ತ್ವನ್ನೋಅಗ್ನೇ ಆರಂಭಿಸಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ - -ವೂರ್ವತಂತ್ರವನ್ನು ಆಸಂಪೂರ್ಣ, ಬೋಧಾಯನ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮತದಂತೆಯೂ ಉತ್ತರ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಋಷಿದ್ವಯಗಳ ಜತಿಗೆ ಆಶ್ವಲಾಯನಾಚಾರ್ಯರ ಮತವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಅಂದರೆ ಋಗ್ವೇದದ ಮಂತ್ರಗಳೂ, ಯಜುರ್ವೇದದ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಸಹ ಈ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

೬೫-೬೮ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವಾಗ ಸಂಭವಿಸಿದ ನ್ಯೂನಾತಿರೀಕ ದೋಷಗಳ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು

ಅನಾಜ್ಞಾತಂ ಯದಾಜ್ಞಾತಂ ಸ್ತಿಷ್ಠಿಶ್ಚಾಪ್ಯಥ ಸಾರ್ಥವ |

ಮನೋಜ್ಯೋತಿಸ್ತಥೈವಾತ್ರ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ತಥೈವ ಚ

|| ೬೬ ||

ಯನ್ಮೇ ಚ ಮನಸಾ ಚೈದ್ರಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ತಥೈವ ಚ |

ಅಯಾಶ್ಚಾಗ್ನೇಸ್ತಥಾ ರಾರ್ಜತ್ವನ್ನೋ ಅಗ್ನೇ ತಥೈವ ಚ

ಸತ್ಪನ್ನೋ ಅಗ್ನೇ ಇತ್ಯೇವಂ ಹುತ್ವಾ ಸಾರ್ಥವಸತ್ತಮು

|| ೬೭ ||

ಆಶ್ರಾವಿತೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ದೇಯಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿರ್ಭವೇತ್

|| ೬೮ ||

ಇಷ್ಟೋ ಹಿ ಯಜ್ಞೋ ಭೃಗುಭಿರ್ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಸಾರ್ಥವ |

ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲೀಂ ಸುಕ್ಸ್ಮೈನೌ ಚ ದರ್ಭೈಸ್ತು ವರಿನಾರ್ಜಯೇತ್

|| ೬೯ ||

ತಾಂಶ್ಚ ದರ್ಭಾನ್ ಕ್ಷಿಪೇದ್ವಹ್ನಾ ಪ್ರಯತಃ ಸುಸಮಾಹಿತಃ |

ಪೂರ್ಣಮಿತ್ಯೇವ ಚ ಸ್ತುನಾ ಕಾರ್ಯಂ ಸಂವೀಕ್ಷಣಂ ತತಃ

|| ೭೦ ||

೧. ಅನಾಜ್ಞಾತಂ ಯದಾಜ್ಞಾತಂ ತ್ವಂಹಿವೇತ್ಥ ಯಥಾತಥಂಸ್ವಾಹಾ.

೨. ಮನೋಜ್ಯೋತಿರ್ಜುಷತಾ ಇಹಮಾದಯಂತಾಂ ಸ್ವಾಹಾ.

೩. ಯನ್ಮೇಚಮನಸಾ ಸ್ವಾಹಾ.

ಈ ಮೂರು ಹೋಮಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಾರೆ (ಇದೂ ವ್ರಾಜೀನಾಚಾರ್ಯರೊಬ್ಬರ ಮತ) — ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾವಿನುನಾ ವಿಕೃತಾನಿರೂಪಶಃ, ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದೊಂದು ಹೋಮವಾದ ಮೇಲೆ ---

೧. ಅಯಾಶ್ಚಾಗ್ನೇ ಧೇಹಿಭೇಷಜಂ ಸ್ವಾಹಾ.

೨. ತ್ವನ್ನೋ ಅಗ್ನಿವರುಣಸ್ಯ ಪ್ರಮುಮುಗ್ಧ್ಯಸ್ಮತ್.

೩. ಸತ್ಪನ್ನೋ ಅಗ್ನೇವಮೂಛವೋತಿ ಸುಹವೋನ ಏಧಿ.

ಎಂಬ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮೂರು ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದ ಮೇಲೆ ಆಶ್ರಾವಿತವೆಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೬೯-೭೦. “ ಇಷ್ಟೋಹಿಯಜ್ಞೋ ಭೃಗುಭಿಃ ” ಎಂಬ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನೂ ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿ ಸುಕ್ ಸ್ತುತಗಳನ್ನೂ ಅದೇ ಮೇಲೆ ಮಾಡನೆನಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬಿಡಬೇಕು

ಯಥಾದಿಶಂ ಮಹೀಪಾಲ ತಥಾ ಕುರ್ಯಾದ್ವಿಮೋಚನಂ ।

ತತೋ ವಿಸರ್ಜನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ ॥ ೭೧ ॥

ಭಗವನ್ವೇದವೇದೇಶ ಜಗತಾಮಾರ್ತಿನಾಶನ ।

ಪ್ರಜಸ್ಯ ಪೂಜಾಮಾದಾಯ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ॥ ೭೨ ॥

ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತ್ಸುಧಾ ।

ಅಮೋಗ್ಯಧನಧಾನ್ಯೇನ ಯಜಮಾನಂ ಚ ವರ್ಧಯ ॥ ೭೩ ॥

ಹುತಾರನಸ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತತೋ ರಾಜನ್ವಿಸರ್ಜನಂ ।

ಪ್ರವ್ಯಭುಕ್ತ್ವಂ ವರೇಣ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಣತಾರ್ತಿನಾಶನಃ ॥ ೭೪ ॥

ಪ್ರಜಸ್ಯ ಪೂಜಾಮಾದಾಯ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ।

ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಶಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಚ ವಿವೃದ್ಧಯೇ ॥ ೭೫ ॥

೭೦-೭೨ ಬಳಿಕ ಸ್ವಮೇಯನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣ ವಾತ್ರವಲ್ಲ
ರುವ ಉದಕದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಸಂಪ್ರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಆ ರೀತಿ ಪೂಜಿಸುವಾಗ
ದೇವರೇಕಾದ ಮಂತ್ರವು ಇದು

“ ಪೂರ್ಣಮಸಿ ಪೂರ್ಣಮೇಭೂಯಾಃ ಸುಪೂರ್ಣಮಸಿ ಸುಪೂರ್ಣಮೇ
ಭೂಯಾಃ । ಸದಸಿಸನ್ನಿಭೂಯಾಃ ಸರ್ವಮಸಿ ಸರ್ವಮೇಭೂಯಾಃ ಅಕ್ಷಿತಿರಸಿ
ಮಾಮೇಕ್ಷಿಷ್ಯಾಂ ”

ಬಳಿಕ ಅನುಹಿತರಾದ ಸಕಲದೇವತಾಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು
ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಸ್ವಸ್ಥನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿ ಎಂದು, “ ಭಗವದೇವದೇವೇಶ
ಯಜಮಾನಂಚ ಸರ್ವಯ ” ಎಂಬರಡು ಶ್ಲೋಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು.

೭೪-೭೫ ಬಳಿಕ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು
ಮಂತ್ರಗಳಿವು. ಅದನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರೆದಿವು “ ಪ್ರವ್ಯಭುಕ್ತ್ವಂ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ
ಜನಾಯಾಚ ವಾಮಾಂತೇ ’ ಎಂಬ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳೇ ಅವು ಈ ರೀತಿ ಯಜ್ಞೇ
ಶ್ವರನನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಪೂರ್ಣ ವಾತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು
ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು ಅನಂತರ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ

ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾರ್ಥಾಯ ಜಯಾಯ ಚ ಮಹೀವತೇಃ ।

ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಮಧಾದಾಯ ನಾಚ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಯನಂ ತತಃ ॥ ೭೬ ॥

ತತಸ್ತು ದಕ್ಷಿಣಾ ದೇಯಾ ಯಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಮಯಾ ಪುರಾ ।

ಏತದುತ್ತರತಂತ್ರಂತು ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸರ್ವಾಗ್ನಿಕರ್ಮಣಾಂ ॥ ೭೭ ॥

ವಿಧಾನಮೇತತ್ಕಥಿತಂ ತವಾದ್ಯ

ಸರ್ವಾಗ್ನಿಕರ್ಮಸ್ತನಘೋವಯೋಗಿ ।

ಅತಃ ವರಂ ಕಿಂ ಕಥಯಾಮಿ ರಾಜನ್

ತನ್ನೇ ವದಸ್ವಾಯತಲೋಹಿತಾಕ್ಷ

॥ ೭೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯೇ ವ್ರಾತಂತ್ರೋತ್ತರ ತಂತ್ರನಿಧಿ

ನಾಮ ದ್ವಿನವತಿತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ಯನ್ಮು ಕೊದಜೇಕು ಈ ರೀತಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಉತ್ತರ ತಂತ್ರ ಕ್ರಮವು ಸಕಲ
ವಿಧವಾದ ಅಗ್ನಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಾಯಕ ಮಾದಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿ
ರುತ್ತೇನೆ ಎಲೈ ವಜ್ರನರನತಿಯೆ ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟ
ಯವಯೋ ಆದನ್ನು ಕೇಳೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ತೂರ್ವತಂತ್ರ ಉತ್ತರತಂತ್ರ
ಕರ್ಮವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ತೊಂಬತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ತ್ರಿನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ವಿಸ್ತರಾಚ್ಛೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಪೂಜನಂ ।

ತ್ವತ್ತೋಹಂ ಭಾರ್ಗವಶ್ರೇಷ್ಠ ತನ್ಮನಾಚಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಪೃಚ್ಛತಃ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಕಲ್ಪಿತೇ ಮಂಡಲೇ ಸ್ನಾತಃ ಪ್ರಾಕ್ತಂತ್ರೇ ಚ ತಥಾ ಕೃತೇ ।

ಮಂಡಲಸ್ಯ ತು ಶೌಚಾರ್ಥಂ ಸಂಚಗಮ್ಯಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್

॥ ೨ ॥

ಪಯಃ ಕಾಂಚನವರ್ಣಾಯಾ ನೀಲಾಯಾಶ್ಚ ತಥಾ ಘೃತಂ ।

ದಧಿ ನೈ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾಯಾಃ ಶ್ವೇತಾಯಾಶ್ಚೈವ ಗೋಮಯಂ

॥ ೩ ॥

ತೊಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಋಷಿಯ! ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂಜಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಾಶೆಯುಂಟಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸು

೨ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನುಸುಪ್ಪವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಹೋಮಾರ್ಥವಾದ ಪ್ರಾಕ್ತಂತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮಂಡಲ, ವಾರಿಶುಧ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಂಚಗಮ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೩-೪ ಹಸಿಬಣ್ಣದ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಹಸುವಿನ ತುಸು, ಕಪ್ಪು ಹಸುವಿನ ಮೊನರು, ಬಿಳಿ ಹಸುವಿನ ಸಗಣೆ, ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಹಸುವಿನ ಗಂಜಲ,

ಗೋಮೂತ್ರಂ ತಾನ್ಮ್ರವರ್ಣಾಯಾಃ ವಂಚಗನ್ಯಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ |
ಅಭೈತಾನಿ ಸಮಸ್ತಾನಿ ಕಸಿಲಾಯಾಸ್ಸಮಾಹರೇತ್ || ೪ ||

ಗಾಯತ್ರಾ ಗೃಹ್ಯ ಗೋಮೂತ್ರಂ ರಥೇ ಅಕ್ಷೇತಿ ಗೋಮಯಂ |
ಅಸ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ಚ ಕ್ಷೀರಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೇತಿ ವೈ ದಧಿ || ೫ ||

ತೇಜೋಸಿ ಶುಕ್ರಮಿತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಸಾವಿತ್ರೇಣ ಕುಶೋದಕಂ |
ಅಘಮರ್ಷಣಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಯೋಜ್ಯ ಪ್ರಣವೇನ ತು || ೬ ||

ಮಂಡಲಾಭ್ಯುಕ್ಷಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ಸಾವಿತ್ರಾ ತದನಂತರಂ |
ಪೂರ್ಣಂ ಕ್ಷೀರಾಕ್ಷತೋಪೇತಂ ಸರ್ವನಾತಂಡುರ್ಭಯುತಂ || ೭ ||

ಶಂಖೇ ವಾ ರಜತೇ ತಾನ್ಮ್ರೇ ಕುರ್ವಾದ್ಧ್ಯುಮಿಚಕ್ಷಣಃ |
ರಥೇ ಅಕ್ಷೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ದ್ರವಿಣೇನ ತಥೈವ ಚ || ೮ ||

ವಾದ್ರಸ್ಯ ಕಲ್ಪನಾ ಕಾರ್ಯಾ ದ್ರುಪದಾಯಾಸ್ತಥೈವ ಚ |
ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣೇತ್ಯಾರಭ್ಯ ಋಕ್ತ್ರಯೇಣ ತಥೈವ ಚ || ೯ ||

ಈ ಐದನ್ನೂ ಬಿರೂ ಸಂಚಗನ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಕುಲೇಶು ಹನುಪಿ
ನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ

೫-೧೦ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಗಂಜಲವನ್ನು 'ರಥೇಕ್ಷೇ' ಎಂಬ
ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಗಡೆಯನ್ನು (ಸ್ವಲ್ಪ), 'ಆರ್ಯಾಸ್ತವಮೇತುತೇ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ
ದಿಂದ ಹಾಲನ್ನು, 'ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೇತಿ ಅಕಾಂಷಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೊಸರನ್ನು,
'ಶುಕ್ರಮಸಿ ಜ್ಯೋತಿರಸಿ ತೇಜೋಸಿ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಸುನನ್ನು, ಸಸತ್ಯ
ಮಂತ್ರದಿಂದ ಕುಶೋದಕವನ್ನು, ಅಘಮರ್ಷಣ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ
ಬರೆಯಿಸಿ ಪ್ರಣವೋಚ್ಚಾರಣೆ (ಓಂ) ಮಾಡಿ ಆ ಸಂಚಗನ್ಯವನ್ನು ತಿಗದಾಕೊಂಡು
ಮಂಡಲವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಬಳಿಕ ಸಾವಿತ್ರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಕ್ಷೀರಾಕ್ಷತೆ ಸಹಿತ
ವಾದ ಅಕ್ಕಿ ನಾನುವೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಲದಲ್ಲ ಸುತ್ತಲೂ ವಾಕಬೇಕು ಬಳಿಕ ರಂದು
ದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರದ ನಾಶ್ರಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು
ಅಕ್ಷಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ 'ದ್ರವಿಣೋದಾಪ್ರವಿಣಸಃ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ವಾದ್ರ
ವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು 'ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಂ' ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ಮೂರು ಋಕ್ಪುಗ

ಆಮೋಹಿಸ್ಥಿತಿ ತಿಸೃಭಿಃ ಶನ್ನೋದೇವೀತಿ ಸಾರ್ಥವ |

ಜೀವದಾನಂ ತತೋ ದೇಯಂ ಮಂಡಲೇ ನೃವಪುಂಗವ || ೧೦ ||

ಅರ್ಘ್ಯೋದಕಂ ವನಿಶ್ರೇಣ ತತ್ರ ಮಂತ್ರಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |

ಅಗ್ನಿರಾಯುರಸೀತ್ಯೇವಮನುನಾಕಂ ಸರಾಧಿವ || ೧೧ ||

ಜೀವಸ್ಯಾವಾಹನಂ ಕಾರ್ಯಂ ತಂ ಚ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯತಃ ಪರಂ |

ಓಂ—ಆನಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ದೇವಂ ಜೀವಂ ಸ್ವಗತಂ ವಿಭುಂ || ೧೨ ||

ವಂಚಧಾವಸ್ಥಿತಂ ಭೂಯಃ ವಂಚಧಾವಸ್ಥಿತಂ ಪುನಃ |

ವಂಚಧಾವಸ್ಥಿತಂ ಭೂಯಃ ವಂಚಧಾವಸ್ಥಿತಂ ತತಃ || ೧೩ ||

ವಾಯವ್ಯೇನ ತು ಭಾವೇನ ವಂಚಧಾವಸ್ಥಿತಾಸ್ತದಾ |

ಆಗ್ನೇಯೇನ ತು ಭಾವೇನ ವಂಚಧಾವಸ್ಥಿತಸ್ತಧಾ || ೧೪ ||

ಭೂತಾತ್ಮಕೇನ ತು ತಥಾ ವಂಚಧಾವಸ್ಥಿತಂ ಪ್ರಭುಂ |

ವಾರುಣೇನ ಚ ಭಾವೇನ ವಂಚಧಾವಸ್ಥಿತಂ ಸದಾ || ೧೫ ||

ಇನ್ನು ಹೇಳಿ, ' ಆಮೋಹಿಸ್ಥಿತಮಯೋಭುವ ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ' ಶನ್ನೋದೇವೀರಭವ್ಯಯಿ ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ಜನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಳಿಕ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೧೧-೧೨ ವನಿಶ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯೋದಕವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದು ಈಗ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ' ಆಗ್ನೇರಾಯುರಸಿ ' ಎಂಬ ಅನುನಾಕವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಅನಂತರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಗುರು (ಬೃಹಸ್ಪತಿ) ಗ್ರಹವನ್ನು ಆವಾಹನ ಮಾಡಬೇಕು ೩ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ - (೧೨-೧೬)

೧೩-೧೬ ಎಶೈ ಗುರುಸೇನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆನಾಹನಿ ಮಾಡು ತ್ತೀನಿ ನೀನು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದಂತ ಬಂದು ಈ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಹಯಾಗುವತನಕ ಇರು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಲಕವಲ್ಲ ನೀನು ಪ್ರಾಣಾತ್ಮಕನಾಗಿ ದೇಹಿಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇದು ವಿಧವಾಗಿ ಇರುತ್ತೀಯೆ! ಮತ್ತು ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕನಾಗಿರುವವನೂ ನೀನೇ ಗ್ರಹ ಮಂಡಲದ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಎತ ಸಿದ್ಧರೂ ನೀನು ಇದನೆಯವನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ ನವಗ್ರಹ ಮಂಡಲದ ಕೊನೆಯಿಂದ

ಮಂದಲೇಸ್ತಿಸ್ತನ್ನದೃಶ್ಯಸ್ತುಂ ಪ್ರನಿತಾಡ್ಯ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ।

ಜೀವಸ್ಯಾಪಾಹನಂ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾವತ್ಪಾರ್ಥವೋತ್ತಮ

॥ ೧೬ ॥

ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಾಪಾಹನಾಧ್ಯಾಯಾನ್ವಜ್ಯಸ್ಯಾಪಾಹನಂ ಭವೇತ್ ।

ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ವರಮಿತ್ಯೇವಮುಪ್ಯುಂ ದೇಯಂ ನರಾಧಿಪ

॥ ೧೭ ॥

ಧೃವಾ ದ್ಯೌರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಹ್ಯಾಸನಂ ವಿನಿವೇದಯೇತ್ ।

ಅಪೋಹಿಷ್ಠೇ ತಿಸೃಭಿಃ ಪಾದ್ಯಂ ಚ ವಿನಿವೇದಯೇತ್

॥ ೧೮ ॥

ಅಘ್ಯೋದಕಾದಾಚಮನಂ ಗಾಯತ್ರಾ ವಿನಿವೇದಯೇತ್ ।

ದಧಿ ಕ್ಷೌದ್ರಂ ಘೃತಂ ಚೈವ ಮಧುಪರ್ಕಂ ನಿವೇದಯೇತ್

॥ ೧೯ ॥

ತತ್ರ ಮಂತ್ರತ್ರಯಂ ಜ್ಞೇಯಂ ದಧಿಕ್ರವ್ಲೇತಿ ಪಾರ್ಥಿವ ।

ಶೇಷೋಽಸಿ ಶುಕ್ರಮಿತ್ಯೇವ ಮಧುಪಾತಾ ಋತಾಯತೇ

॥ ೨೦ ॥

ಮಧುಪರ್ಕಕಮಶ್ವತ್ಥಂ ತತೋ ಮಾತ್ರಾಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ।

ಸಹಿರಣ್ಯಂ ಬೀಜಪಾತ್ರಂ ದ್ರವಿಣೇನ ಸದೈವ ತು

॥ ೨೧ ॥

ಎಣ್ಣೆವದರೂ ನೀನು ಐದನೆಯನನೇ ಆಗ್ನೇಯ ಸ್ಥಿತಿಮದಿಕ್ಕಾಸಿಂದಣಿಸಿದರೂ ನೀನು
ಐದನೆಯನನೇ ಆಗ್ನೇಯದಿಂದಲೂ ಇದು ಸುಧಾಹುಗ ತೋರುತ್ತೀಯ ವಾಯು
ಸ್ವದಿಂದಲೂ ಐದು ವಿಧವಾದ ಸ್ವಯಂನ್ನು ಹೂಂದಿರುತ್ತೀಯ ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ರ
ಮಾದ (ಜೀವಸ್ವರೂಪನಾದ) ಜೀವಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವನು ಇದೇ
ಜೀವನ ಆರಾಧನ ಕ್ರಮ, ಕೇಳು ! ಧರಣೀ !

೧೬-೨೨ ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗ್ರಹಗಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಆರಾಧನಾ
ಪೂಜಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಆರಾಧನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆರಾಧನೆಯಾದ
ಮೇಲೆ ' ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರಮಂವದಂ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ' ಧೃವಾ
ದ್ಯೌಃ ಧೃವಾವೃಥಿಸೀ ಷಣ್ಮುಯಂ ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಸನವನ್ನೂ
' ಅಪೋಹಿಷ್ಠಾಮಯೋಭುವಃ ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನೂ,
ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯಾಚಮನೀಯಗಳನ್ನೂ ಒಳಕ ಮೊಸರು, ಜೇನು,
ತುಸು, ತುಪ್ಪಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮಧುಪರ್ಕ ನೀವೇದಿಸುವನ್ನೂ ಒಳಕ ಮಂತ್ರ ಜಪ

ವಶುಃ ಕಲಾ ನಕರ್ತವ್ಯ ಇತ್ಯಾಹ ಭಗವಾಭ್ಯಗುಃ ।

ರಥೇ ಅಪ್ಪೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ದಾತವ್ಯಮನುಲೇಪನಂ

|| ೨೨ ||

ವಿಭೂಷಣಂ ಚ ತೇನೈವ ತತಃ ಪರತರಂ ನೃವ ।

ಯಜ್ಞೋವವೀತಂ ತು ನವಂ ತಥಾ ಪ್ರತಿಸರಂ ಶುಭಂ

|| ೨೩ ||

ವಸ್ತ್ರಂ ಪತಾಕಾಂ ಚ ತಥಾ ಸಾವಿತ್ರೇಣ ನಿವೇದಯೇತ್ ।

ಪುಷ್ಪಂ ಪುಷ್ಪವತೀತ್ಯೇವ ಧೂಪಂ ಧೂರಸಿ ಚಾಪ್ಯಥ

|| ೨೪ ||

ಧೂವಮಂತ್ರಮಿದಂ ಚಾನ್ಯಂ ನಿಬೋಧ ಗದತೋ ಮಮ ।

ವನಸ್ಪತಿರಸೋ ದಿವ್ಯೋ ಗಂಧಾಢ್ಯೋ ಗಂಧ ಉತ್ತಮಃ

|| ೨೫ ||

ಆಹ್ವಾನಂ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಧೂಮೋಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ।

ತೇಜೋಸಿ ಶುಕ್ರಮಿತ್ಯೇವ ದೀಪಂ ದದ್ಯಾನ್ಮಹೀಪತೇ

|| ೨೬ ||

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೇತ್ಯನ್ವರ್ಚಂ ದೇಯಂ ಸರ್ವಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ।

ನಿಬೋಧ ಗದತೋ ಮಂತ್ರಮನ್ಮಹಾನನಿವೇದನೇ

|| ೨೭ ||

ನಮ್ಮ ನೂದಬೇಕು ಬಳಕೆ ' ರಥೇಅಕ್ಷ' ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅನುಲೇಪನ (ಗಂಧ) ವಸ್ತುವಿನೇಕು

೨೨-೨೭ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ನಹ ಅದೇ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನೂದಬೇಕು ಅನಂತರ ಹೂವ ಜನಿವಾರ, ಗೆಜ್ಜೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಧ್ವಜಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಸವಿತ್ರ ಮಂತ್ರ ದಿಂದ ನೂದಬೇಕು ' ಆಯನೇತಿ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ' ಎಂಬ ಪುಷ್ಪ-ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಧೂವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ' ಧೂರಸಿ ಧೂವಾಪುಃ' ಎಂಬ ವೇದ ಮಂತ್ರದಿಂದಾಗಲಿ, ' ವನಸ್ಪತಿರಸೋ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ' ಎಂದು ಮೂಲ ಬರಹ ೨೨ನೇ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ) ಆಗಲಿ ಸರಿಪಡಿಸುವ ದೀಪವನ್ನು ' ಶುಕ್ರ ಮಸಿ ಸೂರ್ಯಸ್ತುರ್ರಿಭಿಃ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತೋರಿಸಬೇಕು ' ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ' ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ಎಂಬ ರುದ್ರಾಂತ್ರಗಳಿಂದ ಏನೇನನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕೋ ಅದ ನ್ನಲ್ಲಾ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ಇಷ್ಟು ಉಪಚಾರ ಪೂಜಾ ಸಮಾಂತರವೋ ಮಹಾ ಸ್ಥೈರ್ಯವಾದ್ಯ ವಾನೀಯಗಳನ್ನರಿಸುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಿರಿವಿಸುವನು, ಕೇಳಿ, ವಜ್ರ ರಾಜೇಂದ್ರ !

ತುಷ್ಟಿಪುಷ್ಟಿಕರಂ ಹೃದ್ಯಮಾಹಾರಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಂ ।

ಗೃಹಾಣ ವರದಾಚಿಂತ್ಯ ಸಾನಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಯೋದಿತಂ

॥ ೨೮ ॥

ಸಾನೇನಾನೇನ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ತಿರಸ್ತು ತವಾನಘ ।

ತೃಪ್ತಸ್ತರ್ಪಯ ಕಾಮೈಸ್ತು ಯಜಮಾನಂ ನಮೋಸ್ತು ತೇ

॥ ೨೯ ॥

ಅನುಕ್ತಮಂತ್ರಂ ಶ್ರುತ್ವಾಥ ಗ್ರಹೇಭ್ಯೋ ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ।

ಸಾವಿತ್ರಂ ತಸ್ಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಮಂತ್ರಂ ಸಾರ್ಥವಸತ್ತಮ

॥ ೩೦ ॥

ತತೋಗ್ನಿಹವನಂ ಕೃತ್ವಾ ದತ್ತಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ।

ಸಾವಿತ್ರೇಣ ತು ಮಂತ್ರೇಣ ತತಃ ಕಾರ್ಯಂ ನಿಸರ್ಜನಂ

॥ ೩೧ ॥

ಇನೂಂ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾದಾಯ ಮಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿವೇದಿತಂ ।

ಪುನರಾಗಮನಾಯೇಹ ವ್ರಜಧ್ವಂ ನಾಕಮುತ್ತಮಂ

॥ ೩೨ ॥

೨೮-೨೯ ಈ ಎರಡು ರೂಪಗಳಿಗೂ ರೂಪವಾದ ಮಂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥವು -
ಆಹಾರ ಸಮರ್ಪಣೆ (ನೈವೇದ್ಯ), ವಾಸೀಯ ಸಮರ್ಪಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅರ್ಥ ಅವಶ್ಯಕವುಲ್ಲ ಎಲೈ! ಗೃಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ! ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ನೈವೇದ್ಯ ವಾಸೀಯಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿ, ಯಜಮಾನನು ಕಳಕೊಳ್ಳುವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ನಿಮಗೊಲಿಗೂ ಸಮವ್ಯಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ

೩೦ ಗೃಹಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಕವಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು (ಸವಿತ್ರಮಂತ್ರ) ಅಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪೂಜಮಾಡಬೇಕು

೩೧ ಅನಂತರ ಸಂವ್ಸಾರಮಾಡಿದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅನಂತರ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದಿಂದ ನಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೩೨ ದೇವತಾನಿಸರ್ಜನಮಾದಾಗ ಈ ಕೇಳಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು - ಎಲೈ ದೇವತಗಳೇ ನಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಈ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ವ್ರತದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೂ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವಾದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ

ಆಧಯೋ ವ್ಯಾಧಯಶ್ಚೈವ ಪ್ರಶಮಂ ಯಾಂತು ಸರ್ವಶಃ ।

ರಕ್ಷಾಚಾಸ್ತು ಶಿವಂ ಚಾಸ್ತು ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸರ್ವಶಃ

॥ ೩೩ ॥

ಗಮಾಂ ಶಿವಂ ಚಾಸ್ತು ತಥಾ ದ್ವಿಜಾನಾಂ

ರಾಜ್ಞಾಂ ಶಿವಂ ಚಾಸ್ತು ತಥಾ ವ್ರಜಾನಾಂ ।

ಆತಂಕಹೀನಂ ಜಗದಸ್ಯ ಸರ್ವಂ

ದೋಷಾಃ ಪ್ರಣಾಶಂ ಸಕಲಾಃ ಪ್ರಯಾಂತು

॥ ೩೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಗ್ರಹಪೂಜಾವಿಧಾನಂ ನಾಮ

ಶ್ರೀನವತಿತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

(೧) =

೩೩ ಪೂಜಮಾದುನ ಯಜಮಾನನ ಅಭಿವ್ಯಾಧಿಗಳೂ, ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ
ಗಳೂ ಸರಿಹಾರವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಿಚಾರದಲ್ಲಯೂ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಮಂಗಳವೂ ಲಭಿಸಲಿ

೩೪ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳಿಗೂ, ರಾಜರಿಗೂ ವ್ರಜಿಗಳಿಗೂ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ
ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದ ಜನರ ದೋಷಗಳೂ ಕಷ್ಟಗಳೂ, ಸರಿಹಾರವಾಗಿ ಮುಖಾಂತಿಗಳು
ಸೆಲಸಮಂತಾಗಲಿ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಗ್ರಹಪೂಜಾವಿಧಾನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ತೊಂಬತ್ತ
ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಚತುರ್ನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಏಕೈಕಸ್ಯೇದಮುಕ್ತಂ ತೇ ವಿಧಾನಂ ದ್ವಿಜ ಪೂಜನೇ |

ಸರ್ವಗ್ರಹಾಣಾಂ ಯಜನೇ ವಿಧಾನಂ ಮಮ ಕೀರ್ತಯ || ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಏಕೈಕಸ್ಯೇದಮುಕ್ತಂ ತೇ ವಿಧಾನಂ ರಾಜಸತ್ತಮ |

ಸರ್ವಗ್ರಹಾಣಾಂ ಯಜನೇ ಮಂಡಲಸ್ಯ ವಿಧಿಂ ಶೃಣು || ೨ ||

ತೊಂಭತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಸುಹಾರಾಜನು ಸ್ತುತಿಸಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ! ನೀನು ಇದುವರೆವಿಗ ಒಂದೊಂದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿಧಿಕ್ರಮದಿಂದ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಕಲ ಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ದಯೆ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ -- ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಇದುವರೆವಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಒಂದೊಂದು ಗ್ರಹದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪೂಜಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳಿದನು ಮುಂದೆ ಸರ್ವ ಗ್ರಹಪೂಜಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಮಂಡಲ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು

ಆದಾವೇನ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಯಾಗಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯತಃ ಪರಂ ।
ಪ್ರಾಗಾಯತಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಮಾಸೌ ಲೇಖಾದ್ವಯಂ ನೃಪ

॥ ೩ ॥

ತಸ್ಯೋಪರಿ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಮವರಂ ತೂತ್ತರಾಯತಂ ।
ಏವಂ ಕೃತೇ ಯದುತ್ತಮಂ ಮಥ್ಯೇ ತು ಚತುರಸ್ರಕಂ

॥ ೪ ॥

ತಲೋ ಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತಥಾ ಲೇಖಾಚತುಷ್ಠಯಂ ।
(ತಚ್ಛ್ವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ತದಾ ರೇಖಾ ಚತುಷ್ಠಯಂ ।)
ಏವಂ ಕೃತೇ ಸಂಭವತಿ ಭಗಣಂ ದ್ವಾದಶಕ್ಷಯಂ

॥ ೫ ॥

ತ್ರಯೋದರಂ ತಥಾತಸ್ರ ಧ್ರುವಸ್ಥಾನಂ ತು ಮಧ್ಯಮಂ

॥ ೬ ॥

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಸುಹೀನಾಥ ಮೇಷಂ ತು ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ತದಾದ್ಯಾ ಗಣನಾ ಕಾರ್ಯಾ ಪರಿಶೀಲೇಷು ರಾಶಿಷು

॥ ೭ ॥

ರೇಖಾಸಿಧಾನಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ಲೋಭಾರ್ಥಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ರಾಶಿಸ್ಥಾನಾನಿ ಸರ್ಪಾಣಿ ರಾಶಿವರ್ಣೇನ ರಂಜಯೇತ್

॥ ೮ ॥

೩-೨ ಮಂಡಲವಿಧಿಗಿಂತ ಮುಂಡಿ ಹೋಮುಕ್ತಮನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಹೋಮಸ್ಥಾನದ ಮೇಲೆ ಸಮಿತ್ತಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯಕ್ಕೆ ತುದಿ ಬರುವಂತೆ ಎರಡು ಗರೆಗಳನ್ನಳೆಯಬೇಕು ಆ ಗರೆಗಳೆರಡರ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತುದಿ ಬರುವಂತೆ ಮತ್ತೆರಡು ಗರೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದರೆ ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲವು ನಿರ್ವಿತವಾಗುವುದು

೫-೧ ಅನಂತರ ಗ್ರಹಮಂಡಲಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪೂರ್ವಾಯತವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು, ಉತ್ತರಾಯತವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಗೆರೆಗಳನ್ನೆಳೆಯುವುದಾದರೆ ಗೆರೆಗಳ ಸುಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಮನ ಸಿಗುವುದು ಸುಕ್ಷಲಿನ ೧೨ ತುದಿಗಳಲ್ಲಿ ೧೨ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು ಈ ಮಂಡಲದ ಸುದೃಢಗಳಕ್ಕೆ ಧ್ರುವಸ್ಥಾನವೆಂದು ಹೆಸರು

೬-೨ ಧ್ರುವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ೧೨ನೇ ಸ್ಥಾನ (ರಾಶಿ) ವೆಂದು ಹೆಸರು ಸೂರ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮೇಷವಾ ರಾಶಿಗಳನ್ನಣಿಸಬೇಕು ಮೇಲಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದರಿಂದ ಗ್ರಹರಾಶಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದದಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ (ರಂಜಕ) ಹಾಗುವಂತೆ ಎರಡೆರಡು ರೇಖೆಗಳನ್ನು (ಚೋಡಿ) ಬರೆದು ಆಯಾಯ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ ರಾಶಿಯ ಸೂಗ (ಬಣ್ಣ) ಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು

ರಾಶಿವರ್ಣಾನ್ಯಥೋ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಯಥಾವದನುಪೂರ್ವಶಃ |

ಅರುಣಶ್ಚ ಸಿತಶ್ಚೈವ ಹರಿತಃ ಸಾಟಿಲಸ್ತಥಾ

|| ೯ ||

ಆವಾಂಡುಶ್ಚ ವಿಚಿತ್ರಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ಕಪಿಲಸ್ತಥಾ |

ಪಿಂಗಲಃ ಕರ್ಬುರೋ ಬಭ್ರುರ್ಮಲಿನಶ್ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಂ

|| ೧೦ ||

ಮೇಷಾದೀನಾಂ ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಾ ವರ್ಣಾಃ ವಾರ್ಧಿವಸತ್ತಮ |

ಆಕಾಶವರ್ಣಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಧ್ರುವಸ್ಥಾನಂ ತಥೈವ ಚ

|| ೧೧ ||

ಧ್ರುವಸ್ಥಾನೇ ಮಹೀನಾಥ ದೇನತಾಸವ್ತಕಂ ನ್ಯನೇತ್ |

ಮಂಡಲ್ಯಶ್ಯುಕ್ಲವರ್ಣೈಸ್ತು ದಿಗ್ವಿಭಾಗಂ ನಿಚೋಧ ಮೇ

• || ೧೨ ||

ಧ್ರುವಸ್ಯ ಮಂಡಲಂ ಪುಥ್ಯೇ ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗೇ ಮಂಡಲತ್ರಯಂ |

ಮಂಡಲಂ ಗಗನಸ್ಯಾತ್ರ ಭಾಗೇ ಪ್ರಾಗುತ್ತರೇ ಭವೇತ್

|| ೧೩ ||

ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗೇ ಚ ತಥಾ ರಾಜನ್ಮಂಡಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸ್ಮೃತಂ |

ಪ್ರಾಗ್ಧಕ್ಷಿಣೇ ತಥಾ ಭಾಗೇ ದಿಶಂ ಪೂರ್ವಾಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್

|| ೧೪ ||

ಭಾಗೇ ವೃ ನೈರ್ಮತೇ ಕಾರ್ಯಂ ಭುವೋ ಭೂಪಾಲ ಮಂಡಲಂ |

ಶೇಷಸ್ಯ ಚ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಮಂಡಲಂ

|| ೧೫ ||

೧-೧೦ ಅನಂತರ ಆನುಶ್ರುರ್ವಿಯಾಗಿ ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀನೆ - ಕೆಂಪು, ಬಿಳುಪು, ಹಸರು, ಸಾಬಲ (ಕೆಂಪು ಬಿಳುಪು ನೇರಿ), ಶುದ್ಧ ಬಿಳುಪು, ಮಿಶ್ರಬಣ್ಣ, ಕಪ್ಪು, ಕಿರಿ, ಹೊಂಬಣ್ಣ, ನಾನಾ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣ, ಹಸಿ, ಮಾಸಲು

೧೧-೧೪ ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಬರವಂತೆ ವರ್ಣಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಧ್ರುವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಕಾಶ ವರ್ಣವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು ಆ ಧ್ರುವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆವಾಹನಬೇಕು ಆ ದೇವತಾ ಮಂಡಲವು ಬಿಳೀಬಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಡಬೇಕು ಆ ಮೇಲೆ ದಿಗ್ವಿಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೀನೆ, ಕೇಳು ಧ್ರುವ ಮಂಡಲದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು, ಒಂದು ಆಕಾಶ ಮಂಡಲ, ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಮಂಡಲ, ಒಂದು ಭೂಮಂಡಲ, ಧ್ರುವಮಂಡಲದ ಸ್ಪರ್ಶ

ದಿಗಧಸ್ತಾತ್ತಧಾ ತಸ್ಯ ಮಂಡಲಂ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರೇ ।

ಗ್ರಹಶ್ಚಾರವಶಾದ್ರಾಜನ್ಯಸ್ಮಿನ್ರಾಶೌ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ ॥ ೧೬ ॥

ಮಂಡಲಂ ತಸ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಯಥಾವಿಧಿ ।

ನ್ಯಾಸಂ ಕಾರ್ಯಂ ಗ್ರಹೇಂದ್ರಾಣಾಂ ದೇವತಾಭಿಃ ಸಹಾನಘಃ ॥ ೧೭ ॥

ಆದಿತ್ಯಾಸ್ಸವ್ತಮೇ ರಾಶೌ ಕೇಶೋಃ ಕಾರ್ಯಂ ತು ಮಂಡಲಂ ।

ರಾಶೌ ಸರ್ವರ್ಣೇ ತದ್ವರ್ಣಂ ಯಸ್ಯ ಸ್ಯಾನ್ಮಂಡಲಂ ನೃವ ॥ ೧೮ ॥

ಉತ್ಪಾದ್ಯಃ ಪರಿಧಿಸ್ತಸ್ಯ ರಂಗೇನಾನ್ಯೇನ ಪಾರ್ಥಿವ ।

ಗಂಧಚೂರ್ಣಯ ತಾ ರಂಗಾಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಭೂತಿಮಿಚ ತಾ ॥ ೧೯ ॥

ರಾಶಿಚಕ್ರಂ ಸಮಗ್ರಂ ತು ರೇಖಯಾ ಪರಿವಾರಯೇತ್ ।

ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ತತಃ ಕಾರ್ಯೋ ನ್ಯಾಸಃ ಪಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮಃ ॥ ೨೦ ॥

ರಾಶೌರಾಶೌ ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ ರೇಖಯಾ ಪರಿವಾರಿತಂ ।

ರಾಶೌ ರಾಶಾವತೋ ವಕ್ಷ್ಯೇ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಸಮಾಕ್ರಯಂ ॥ ೨೧ ॥

ದಿಕ್ಪಿನ್ದ್ರಿ (ಆದಿ) ರೇಷ ಮಂಡಲವಿರಚೇಕು ಬಳಿಕ ಯಾರ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಗ್ರಹವು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಆಗ್ರಹ ಮಂಡಲವನ್ನು ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ನನಗ್ರಹ ಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಏಳನೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕೇತು ಮಂಡಲವಿರಬೇಕು

೧೬-೨೧ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸಂಧಿಯೆಂದು ಹೆಸರು ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಬೇಕು ಗಂಧಚೂರ್ಣದಿಂದ ಸೂಂಜಿ ಲವನ್ನು ತುಂಬಬೇಕು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಐದ್ವರ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲಾ ರಾಶಿಗಳ ಚಕ್ರವನ್ನೂ ಗರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಬರೆಯಬೇಕು ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕತ್ರ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು ಸ್ತುತಿಯೊಂದು ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಗೆರೆಯಿಂದ ಸುತ್ತ ಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಅತ್ರಯದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತುತಿ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಏಕಮಸ್ತುತೀನೇ ಕೇಳಿ ನಮಿಸುವುದು

ಅತ್ತಿನೀ ಭರಣೀ ಚೈವ ಕೃತ್ತಿಕಾಂಶಂ ಚತುರ್ಥಕಂ |

ಮೇಷರಾಶೌ ನಿನಿದಿಷ್ಟಂ ನಿತ್ಯಂ ಪಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮು

|| ೨೨ ||

ಪಾದತ್ರಯಂ ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಂ ರೂಪಿಣೀ ಸಕಲಾ ತಥಾ |

ಇಲ್ಲಲಾನಾಂ ತಥೈವಾರ್ಧಂ ಜ್ಞೇಯಂ ವೃಷಸಮಾಶ್ರಯಂ

|| ೨೩ ||

ಇಲ್ಲಲಾರ್ಧಂ ತಥೈವಾರ್ಧಂ ಹೃದಿತ್ಯಾಶ್ಚ ರಣತ್ರಯಂ |

ನಿತ್ಯಮೇವ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಮಿಥುನಸ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಂ

|| ೨೪ ||

ಪಾದಂ ಪುನರ್ವಸೋಃ ಪುಷ್ಯಂ ಸಾರ್ವಂ ಕರ್ಕಟಿಕಾಶ್ರಯಂ |

ಪಿತ್ರೈಃ ಭಾಗ್ಯಂ ತಥಾರ್ಯಮ್ನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಚರಣಂ ತಥಾ

|| ೨೫ ||

ಸಿಂಹರಾಶೌ ನಿನಿದಿಷ್ಟಂ ನಿತ್ಯಂ ಪಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮು |

ಪಾದತ್ರಯಮಧಾರ್ಯಮ್ನಂ ಹಸ್ತಚಿತ್ರಾರ್ಧಮೇವ ಚ

|| ೨೬ ||

೨೨ ಬಂಜೊಂದು ರಾಶಿಗ ಬಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತು ವಾದಗಳು ಮೇಷ ರಾಶಿಗೆ ಅತ್ತಿನೀ ನಾಲ್ಕು, ಭರಣೀ ನಾಲ್ಕು, ಕೃತ್ತಿಕೆ ೧ನೆಯ ವಾದ, ಒಟ್ಟು ಬಂಭತ್ತು ವಾದಗಳು

೨೩ ವೃಷಭರಾಶಿಗೆ ಕೃತ್ತಿಕೆ ೨ ವಾದಗಳು, ರೂಪಿಣಿ ೪ ವಾದ, ಮೃಗಶಿರ ೨ ವಾದ, ಒಟ್ಟು ೮ ವಾದಗಳು

೨೪ ಮಿಥುನರಾಶಿಗೆ ಮೃಗಶಿರ ೨-೪ ವಾದ, ಆರ್ದ್ರ ೪ ವಾದ, ಪುನರ್ವಸು ೩ ವಾದಗಳೂ ಸೇರಿ ೯ ವಾದಗಳಾಯಿತು

೨೫ ಪುನರ್ವಸು ೪ನೇ ವಾದ, ಪುಷ್ಯ ೪, ಆರ್ಕ್ಷೇಷ ೪ ವಾದಗಳು, ಒಟ್ಟು ೯ ವಾದಗಳು ಸೇರಿ ಕರ್ಕಟಿಕ ರಾಶಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮುಖ್ಯ ೪ ವಾದ, ಪುಚೈ ೪ ಪಾದ ಉತ್ತರ ಮೊದಲನೆಯ ವಾದ, ಒಟ್ಟು ೯ ವಾದಗಳು ಸೇರಿದರ ಸಿಂಹರಾಶಿ

೨೬ ಉತ್ತರಾಶತ್ತತ್ರ ೨ ವಾದ, ಹಸ್ತ ೪ ಪಾದ ಪೂರ್ವಿ, ಚಿತ್ತಿ ೨ ವಾದಗಳು ಒಟ್ಟು ೯ ವಾದಗಳು ಸೇರಿ ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಾಗುತ್ತದೆ

ಕನ್ಯಾರಾಶೌ ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ನಿತ್ಯಂ ಪಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮು ।

ಚಿತ್ರಾರ್ಥಮಥ ನಾಯವ್ಯಂ ವಿಶಾಖಾಚರಣತ್ರಯಂ

|| ೨೭ ||

ತುಲಾರಾಶೌ ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಮುನಿಭಿಸ್ತತ್ಪದರ್ಶಿಭಿಃ ।

ವಿಶಾಖಾಚರಣಂ ಮೈತ್ರಂ ಶಾಕ್ರಂ ವೃಶ್ಚಿಕಭೇ ಸ್ತೃತಂ

|| ೨೮ ||

ಮೂಲಮಾವ್ಯಂ ತಥಾ ಪಾದಂ ವೈಶ್ವದೇವಸ್ಯ ಧನಿನಿ ।

ಪಾದತ್ರಯಂ ವೃಶ್ವದೇವಾದ್ರಾಜಸ್ತೈಷ್ಠವ ಮೇವ ಚ

|| ೨೯ ||

ಧನಿಸ್ಸಾರ್ಥಂ ಚ ಮಕರೇ ನಿತ್ಯಮೇವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ।

ಧನಿಸ್ಸಾರ್ಥಂ ಶತಭಿಷಗಜಪಾಚ್ಚರಣತ್ರಯಂ

|| ೩೦ ||

ಕುಂಭರಾಶೌ ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಸತತಂ ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮು ।

ಪಾದಮಾಜಸ್ಯ ಸಕಲಂ ಚಾಹಿರ್ಬುಧ್ಯಂ ನರಾಧಿಪ

|| ೩೧ ||

ಪೌಷ್ಠಂತು ಕಥಿತಂ ಮೀನೇ ಮುನಿಭಿಸ್ತತ್ಪದರ್ಶಿಭಿಃ ।

ಭಚಕ್ರಪೂಜನೇ ರಾಜಸ್ತತ್ಪ್ರಸ್ಯ ವೃಥಾಕ್ಷೃಥಕ್

|| ೩೨ ||

ರಾಶಿಚಕ್ರಸ್ಯ ಬಾಹ್ಯೇ ತು ಹ್ಯೇಕೈಕಂ ತಾರಕಂ ನ್ಯಸೇತ್ ।

ಪ್ರಾಗುಕ್ತವರ್ಣೈರ್ಭೂಪಾಲ ನ್ಯಾಸಃ ಕಾರ್ಯೋ ಯಥಾವಿಧಿ

|| ೩೩ ||

೨೭ ಚಿತ್ರ ೨-೪ನೆ ವಾದ, ಸ್ವಾತಿ ೪ ವಾದ, ವಿರಾಜ ೨ ವಾದ ಸೇರಿ, ಈ ೯ ವಾದಗಳು ತುಲಾರಾಶಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು

೨೮-೩೪ ವಿಶಾಖ ೧ ವಾದ, ಅನೂರಾಧೆ ೪, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ೪ ವಾದಗಳು ಸೇರಿ ವೃಶ್ಚಿಕರಾಶಿ ಮೂಲ ೪ ವಾದ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ ೪ ವಾದ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ ೧ ವಾದ ಸೇರಿ ಧನುರಾಶಿ ಉತ್ತರಾಷಾಢ ೩ ವಾದ, ಶ್ರವಣ ೪ ವಾದ, ಧನಿಷ್ಠ ೨ ವಾದಗಳು ಸೇರಿ ಮಕರರಾಶಿ ಧನಿಷ್ಠ ೨ ವಾದ, ಶತಭಿಷ ೪, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ೨ ವಾದಗಳು ಸೇರಿ ಕುಂಭರಾಶಿ ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ೪ನೆ ವಾದ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ೪, ರೇವತಿ ೪ ವಾದಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಮೀನರಾಶಿಯಾಗುವುದು ಒಟ್ಟು ೨೭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ೧೦೮ ವಾದಗಳು ಒಂದು ರಾಶಿಗೆ ೯ ವಾದಗಳು, ಸೇರಿ ಒಂದು ತಾರಾಗ್ರಹ ಈರ್ವಿತಿ ವಾದಚಕ್ರವನ್ನು ಬರದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಇದೇ ಭಚಕ್ರಪೂಜೆಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ತಾರಾಚಕ್ರಸ್ಯ ವಿನ್ಯಾಸಂ ರೇಖಯಾ ಪರಿನಾರ್ಯತಂ ।

ನಕ್ಷತ್ರದೈವತನ್ಯಾಸಂ ಬಹಿಃ ಕಾರ್ಯಂ ಸಮಂತತಃ

॥ ೩೪ ॥

ಯಥಾ ನಕ್ಷತ್ರಸ್ತಾನಿ ಸ್ಯಾದ್ವಕ್ಷವರ್ಷಃ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ ।

ತಸ್ಯಾಪಿ ರೇಖಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ವೃತ್ತಾ ಚಾವ್ಯಸುಮಂಡಲಂ

॥ ೩೫ ॥

ರೇಖಾಬಾಹ್ಯೇನ ವಿನ್ಯಾಸಂ ದಿಗೀಶಾನಾಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।

ದಿಶಶ್ಚ ಸಾರ್ಧವಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಥಾನದನುಪೂರ್ವಶಃ

॥ ೩೬ ॥

ಸ್ವಾಶ್ರಯಕ್ಷಪಸಮಂ ವರ್ಣಂ ದಿಗೀಶಾನಾಂ ತು ಕಾರಯೇತ್

ಉತ್ತರಾಯಾಂ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಭನದಸ್ಯ ಚ ಮಂಡಲಂ

॥ ೩೭ ॥

ರುಕ್ಮವರ್ಣಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ದಿಶೋ ವರ್ಣಮತಃ ಶೃಣು ।

ಉತ್ತರಾ ತು ಭವೇಚ್ಛಕ್ಲಾ ರಕ್ತಾ ಪ್ರಾಚೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ

॥ ೩೮ ॥

ಇದೇ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಶ್ಲೋಕದಂತೆ ತಾರಾಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಧೃವತಾದಿ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೂರಗ ಇರುವಂತೆ ಸುತ್ತಲು ಸ್ವಚನಾವಚೇಕು

ವಿವರಣೆ. - ಇವಕ್ಕೆ ನಂಚರಲಾಕ ಚಕ್ರವೆಂದು ಹೆಸರಿನ ಇದೇ ಮೇಲೆ ಬರೂರದ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ನಿರ್ಮಿಸುವ ತಾರಾಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಬಾರ್ಬೂರ ಚಕ್ರವೆಂದು ಹೆಸರಿನ ಇದನ್ನು ಕಾಲಾನ್ಮೃತದಲ್ಲಿ ಏವಿಸಿರುತ್ತರ ಇದು ಅನೃತ್ಯತನಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ

೩೯-೪೨ ನಕ್ಷತ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಆಯಾ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬರೆದ ಮೇಲೆ - ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ದಿಬ್ಬವೆಂಬುವನ್ನು ಬರೆದು (ದಿಬ್ಬಾಲಕ ಚಕ್ರ) ಸೂಚಿ ಸಜ್ಜೆಕು ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಚರಮಂಡಲ ಇದು ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆ ಯ್ಬಡಬೇಕು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಕೆಂಪು, ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕು ಹಳದಿ, ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕು ಕಪ್ಪು, ಆಗ್ನೇಯದಿಕ್ಕು ತಾಮ್ರವರ್ಣ, ನೈಋತ್ಯದಿಕ್ಕು ಸುಶಾರವರ್ಣ, ವಾಯುವ್ಯದಿಕ್ಕು ಕನ್ನಡಿಲಿ ಹೂವಿನ ಒಣ್ಣ, ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕು ಬೀಳಿ ಒಣ್ಣ, ಈ ರೀತಿ ಒಣ್ಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಗೆರೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಿಕಟ್ಟಬೇಕು ಹೀಗೆ ಮಂಡಾಗಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆದು ಮೇಲೆ ಬರೆದ ವೃತ್ತಾಕಾರದಂತೆ ವಿಕ್ ಚಕ್ರವನ್ನು ಚತುರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ತುದಿಗಳಲ್ಲಿ

ದಕ್ಷಿಣಾ ಪೀತವರ್ಣಾ ಸ್ಯಾತ್ಪಶ್ಚಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಚ ಪಶ್ಚಿಮಾ ।
ಪದ್ಮವರ್ಣಾ ತಥಾ ಜ್ಞೇಯಾ ತಾಮ್ರಾ ಸ್ಯಾತ್ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣಾ ॥ ೩೯ ॥

ಸಾಲಾಶಾ ಚ ವಿನಿದಿಷ್ಟಾ ತಥಾ ದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮಾ ।
ನೀಲೋತ್ಪಲಸವರ್ಣಾ ತು ನಾಯನ್ಯಾ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ ॥ ೪೦ ॥

ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾ ತಥಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಚೈಶಾನೀ ತತ್ಪದರ್ಶಿಭಿಃ ।
ದಿಬ್ಬಂಡಲಂ ತು ತದ್ವಿದ್ವಾನ್ಲೇಖಯಾ ಪರಿನಾರಯೇತ್ ॥ ೪೧ ॥

ವೃತ್ತಯಾ ನೇಷ್ಟಯೇದ್ವೃತ್ತಾಂ ಲೇಖಯಾ ಚತುರಸ್ರಯಾ ।
ತನ್ಮಧ್ಯಂ ಶಂಖಪದ್ಮಾದ್ಯೈರ್ಮುಂಗಲೈರುಪಶೋಭಯೇತ್ ॥ ೪೨ ॥

ಲೇಖಾವಿಧಾನಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ಸರ್ವತ್ರೈವ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ಮಂಡಲಸ್ಯ ತು ಕೋಣೇಷು ಹೃದಕ್ಕುಂಭಾನ್ಮನಾನ್ಮಥಾನ್ ॥ ೪೩ ॥

ಫಲವಲ್ಲವಸಂಭವಾನ್ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಸಂಯುತಾನ್ ।
ಚತುರೋ ವಿಸ್ತರೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ನಿತ್ಯಮೇವ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೪೪ ॥

ಬರೆದು, ಮಧ್ಯ-ಭಾಗವನ್ನು ರಂಬಚಕ್ರ ಗವಾನದ್ಭಾಗವಿಂದ ತುಂಬಬೇಕು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇದೇ ಮೇರೆ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿರುತ್ತಾರೆ ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟಿನ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಬರೆದರೆ ಅಳಿಸಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಬರೆದಾದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು

೪೩-೪೬. ಜೋಡಿ ಜೋಡಿ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಮಂಡಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು ಮಂಡಲದ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಒಂಭತ್ತು ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭ (ಕಲಶ) ಗಳನ್ನಿಡಬೇಕು ಹೆಣ್ಣು ಜಿಗುರುಗಳನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರಬೇಕು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಯಾವಾಗಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಪೂಜಾವಿಧಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಗೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಾವುಟಗಳನ್ನಿಡಬೇಕು ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾದ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನಿಡಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಹ-ನಕ್ಷತ್ರ-

ಲೇಖಾಸು ವಿನೈಸೇದ್ರಾಜನ್ವತಾಕಾಂಶ್ಚ ಧ್ವಜಾನ್ವತಾಃ ।
ಛತ್ರಾಣಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ಗೃಹೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್

॥ ೪೫ ॥

ಸ್ಥಾನಂ ತು ವಿಜ್ಞಾಯ ಯಥಾನದತ್ರ
ಕಾರ್ಯಂ ಯಥಾ ಮಂಡಲಕಪ್ರಮಾಣಂ ॥
ಯಥಾ ಮಹತ್ತಾ ನೃಪ ಮಂಡಲಸ್ಯ
ತಥಾ ತಥಾ ವೃದ್ಧಿಮುಪೈತಿ ಕರ್ತಾ

॥ ೪೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಮಂಡಲಕಲ್ಪನಾನಾಮ
ಚತುರ್ಥನತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ದಿಗ್ದೇವತಾಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಂಡಲವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವದಿಂದ ಯಾವ
ಬುದ್ಧಿವಂತನು ರಚಿಸುವನೋ ಅವನು ಅಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂದು
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರನರಸತಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಮಂಡಲ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಹೊಸ ತೊಂಭತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
ಪಂಚನವತಿತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಅನಾಹನಾನ್ಯತೋ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮ ।

ಸರ್ವಸ್ಯಾನ್ವಾಹನಸ್ಯಾಂತೋ ಶ್ಲೋಕೋಽಯಂ ಪರಿಕೀರ್ತ್ಯತೇ ॥ ೧ ॥

ಮಂಡಲೇ ಸಂಪ್ರವಿಶ್ಯಾಸ್ಮಿನ್ಮಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿವೇದಿತಂ ।

ಇದಮರ್ಘ್ಯ ಮಿದಂ ಪಾದ್ಯಂ ಧೂಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥ ೨ ॥

ಧ್ರುವಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಗ್ರಹಗಣೇಶ್ವರಂ ।

ನಿರುದ್ಧಂ ಭ್ರಾಮ್ಯತೇ ಯೇನ ಭಚಕ್ರಂ ವಾತರಜ್ಜುಭಿಃ ॥ ೩ ॥

ತೊಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಪುನಃ ವಜ್ರರಾಜನೊಡನೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ — ಎಲೈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆವಾಹನ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಎಲ್ಲಾ ಆವಾಹನಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲೂ ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು

೨-೩ ಸರ್ವಗ್ರಹಗಣಗಳಿಗೂ ಧೂಪಿಯಾದ ಸೂರ್ಯ (ಧ್ರುವ) ನನ್ನು ಈ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನಕ್ಷತ್ರಚಕ್ರವೆಂಬುದು ವಾಯುವೆಂಬ ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಯಾವ ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಧ್ರುವ (ಸೂರ್ಯ) ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾಚಮನೀಯಗಳನ್ನೂ ಧೂಪವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸೈ ಮಹಾನುಭಾವನೇ ॥

- ಏಹಿ ಮೇ ಧ್ರುವ ದೇವೇಶ ಕೇಶನಾಚಿಂತ್ಯನಿಕ್ರಮು ।
ಸರ್ವಗ್ರಹಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಯುತ ॥ ೪ ॥
- ಆನಾಹಯಿಷ್ಯಾನ್ಯಾಕಾಶಂ ವಿನಾನಶತಮುಂಡಿತಂ ।
ತೃತೀಯಂ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಪದಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೫ ॥
- ಏಹಿ ಮೇ ಭಗವನ್ಸೌಮ್ಯ ನಿರಾಲಂಬ ನಭಸ್ತಲ ।
ಅಪ್ರಮೇಯಾತಿಗಂಭೀರ ನಕ್ಷತ್ರಗ್ರಹಮುಂಡಿತ ॥ ೬ ॥
- ಆನಾಹಯಾನ್ಯಾಹಂ ದೇವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಜಗತಾಂ ಪತಿಂ ।
ಜಗತೋಽಸ್ಯ ಸಮುತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿ ತಿಸಂಹಾರಕಾರಕಂ ॥ ೭ ॥
- ಏಹಿ ಸರ್ವಪ್ರಜಾಧ್ಯಕ್ಷ ಪದ್ಮಯೋನೇ ಚತುರ್ಮುಖ ।
ವೇದಮೂರ್ತೇ ತದಾಧಾರ ಕಾಲನಿರ್ಮಾಣತತ್ಪರ ॥ ೮ ॥
- ಊರ್ಧ್ವಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಹೃನಂತಾಂ ಮಹತೀಂ ದಿಶಂ
ಅಪ್ರಮೇಯಾಂ ನಿರಾಲಂಬಾಂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾಂಶು ವರ್ಜಿತಾಂ ॥ ೯ ॥
- ಆಗಚ್ಛೇಹ ಮಹಾಭಾಗೇ ಸತತಂ ಸಿದ್ಧಸೇವಿತೇ ।
ಅನಂತೇ ವಿಪುಲೇ ದೇವಿ ನಿರ್ಮಲೇ ಹಿತಕಾರಿಣಿ ॥ ೧೦ ॥

೧ ಇದು ಧ್ರುವನುಂಡಲದ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರವು

೫ ಬಳಿಕ ಆಕಾಶವನ್ನು ವಾಹಿಸುವ ಮಂತ್ರವಿದು — ಆಕಾಶವು ನೂರಾರು
ವಿಮಾನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರನೇ ವಾದ !
ಇಂತಹ ವಿಷ್ಣುಪದವನ್ನು ವಾಹಿಸುವೆನು

೬ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಆವಾಹಿಸುವ ಮಂತ್ರ

೭-೮ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಆವಾಹಿಸುವ ಮಂತ್ರ

೯ ಊರ್ಧ್ವ (ಮೇಲಿನ) ದಿಕ್ಕನ್ನು ಆವಾಹಿಸುವ ಮಂತ್ರ.

೧೦-೧೨ ಭೂದೇವಿಯ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ವೃಥೇನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಸತ್ತಹಿತೇ ರತಾಂ ।
ಧರಾಂ ಭೂಮಿಂ ಕ್ಷಮಾಂ ಕ್ಷೋಣೀಂ ವರದಾಂ ಭೂತಧಾರಿಣೀಂ ॥ ೧೧ ॥

ಏಹಿ ಮೇ ವಸುಧೇ ದೇವಿ ವರಾಹೇಣ ಸಮುದ್ಧೃತೇ ।
ಸರ್ವಬೀಜಧರೇ ಭದ್ರೇ ಸರ್ವಭೂತಾಪಹಾರಿಣಿ ॥ ೧೨ ॥

ಶೇಷಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಹೀನುಂಡಲಧಾರಿಣಂ ।
ಘಣಾನಲೀರತ್ನಜಾಲನುರೀಚಿನಿಕಸೋಜ್ಜ್ವಲಂ ॥ ೧೩ ॥

ಏಹಿ ಶೇಷ ಮಹಾಭಾಗ ಏಹ್ಯನಂತಾದಿಕೇಶವ ।
ಅಹೇಯಾ ತ್ವಂ ತನುಸ್ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರಮಿತತೇಜಸಃ ॥ ೧೪ ॥

ಅನಾಹಯಾಮ್ಯಧಸ್ತಾತ್ಪ್ರ ದಿಶಂ ಶೇಷೇಣ ಸಾಲಿತಾಂ ।
ನಾಗದೈತ್ಯೋರಗಗಣೈಸ್ಸತತಂ ಚ ನಿಷೇವಿತಾಂ ॥ ೧೫ ॥

ಏಹಿ ಮೇ ರತ್ನಬಾಹುಲ್ಯೇ ನಿತ್ಯಂ ಶೇಷೇಣ ಸಾಲಿತೇ ।
ಗಂಭೀರೇ ವಿಪ್ರಲೇ ಭೀಮೇ ಬಹುಸ್ಥಾನಾಭಿನುಂಡಿತೇ ॥ ೧೬ ॥

ಅನಾಹಯಿಷ್ಯೇ ವರದಂ ದೇವೇಶಂ ಜಾತವೇದಸಂ ।
ನೇದಮೂರ್ತಿಂ ತದಾಧಾರಂ ದೇವದೇವಂ ಹುತಾಶನಂ ॥ ೧೭ ॥

ಏಹ್ಯಗ್ನೇ ಸರ್ವದೇವೇಶ ಸರ್ವದೇವಮುಖಾಚ್ಯುತ ।
ಸರ್ವತ್ರಸ್ಥ ಮಹಾಭಾಗ ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇ ರತ ॥ ೧೮ ॥

ಈ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇದುವರಿಗೆ ಅನೇಕ
ನೇಳೆ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪದಗಳು ಸುಲಲಿತನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅರ್ಥವನ್ನು
ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ

೧೩-೧೪ ಆದಿಶೇಷನ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಓನ್ನಣಿ — ಅಹಿ ಎಂದರೆ ಸರ್ಪ ಆಹಾರ್ಯೀ ಎಂದರೆ ಸರ್ಪದ ದೇಹ

೧೫-೧೬ ವಾತಾಳ (ಕೆಳಗಿನ) ಲೋಕದ ಆವಾಹನ

೧೭-೧೮ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಆವಾಹಯಿಸ್ಯೇ ವರದಂ ಸಹಸ್ರಾಶುಂ ದಿನಾಕರಂ ।
ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಂ ದುರಾಧರ್ಷಂ ಭಕ್ತಾನಾಮುಭಯಪ್ರದಂ ॥ ೧೯ ॥

ಏಹಿ ದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಋಕ್ಸಾಮಯಜುಷಾಂವತೇ ।
ತ್ಪ್ರಲೋಕ್ಯಮಂಡಲದ್ವೀಪ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿನಿನಾಶನ ॥ ೨೦ ॥

ಆವಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ದೇವನಾದಿತ್ಯಮುದಕೇಶಯಂ ।
ಸ್ನಿಗ್ಧವೈಷ್ಣೂರ್ಯಸಂಕಾಶಂ ವರುಣಂ ಸುನುಹಾದ್ಯುತಿಂ ॥ ೨೧ ॥

ಏಹಿ ದೇವ ಜಲಾಧ್ಯಕ್ಷ ಯಾದೋಗಣಮಹೇಶ್ವರ ।
ನಾಗದೈತ್ಯೋರಗಗಣೈಸ್ಸತತಂ ಸೇವಿತಾಚ್ಯುತ ॥ ೨೨ ॥
ಆವಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ಚಂದ್ರಂ ಶೀತಾರ್ಶುನುಮೃತಪ್ರಭಂ ।
ಓಷಧೀಶಂ ದ್ವಿಜಾಧ್ಯಕ್ಷಂ ನಯನಾನಂದಕಾರಕಂ ॥ ೨೩ ॥

ಏಹಿ ಮೇ ಭಗವಂಶ್ಚಂದ್ರ ಏಹಿ ಮೇ ನೃಗಲಾಂಭನ ।
ಭಕ್ತಾನುಕಂಪಿನ್ಸತತಂ ಸರ್ವನಕ್ಷತ್ರಪೂಜಿತ ॥ ೨೪ ॥

ಸ್ಯಂದಮಾನಾಹಯಿಸ್ಯಾಮಿ ಷಣ್ಮುಖಂ ವರದಂ ಶಿಶುಂ ।
ದೇವ ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಧಿಪತಿಂ ಪಾರ್ವತ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಂ ॥ ೨೫ ॥

ಏಹಿ ದೇವತಮಾರಾಧ್ಯ ಮಹಿಷಾಸುರತಸ್ಕರ ।
ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಮಯೂರವರವಾಹನ ॥ ೨೬ ॥

೧೯-೨೧ ಸೂರ್ಯಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೨೧-೨೨ ವರುಣಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೨೩-೨೪ ಚಂದ್ರಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಏಹಿ--ಬಾ ಭಕ್ತಾನುಕಂಪೀ--ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ದಯೆಯುಳ್ಳವನು

೨೫-೨೬ ಸ್ಯಂದಾನಾವಾಹನ (ಷಣ್ಮುಖ) ಮಂತ್ರ

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಷಾಸುರತಸ್ಕರ ಎಂದಿದೆ ಇದು ಇತರ ಪುರಾಣ
ಗಲ್ಲಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ
ಸಂಗತಿಯು ಇದೇ ಖಂಡದ ೨೩೩ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಖಂಡ
ದ ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೋದಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು

ಭೌಮನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಂ ದುರಾಸದಂ ।

ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಮನಿರ್ದೇಶ್ಯವಕ್ತ್ರಂ ರುಧಿರಸಪ್ರಭಂ

॥ ೨೭ ॥

ಏಹಿ ನೇ ಭಗವಾನ್ಘ್ರಮು ಅಂಗಾರಕ ಮಹಾಪ್ರಭ ।

ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಯುತಂ ಭೂತಲೇಽಸ್ಮಿನ್ಮುಭಾಶುಭಂ

॥ ೨೮ ॥

ವಿಷ್ಣು ನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶಂಖಚಕ್ರಗಧಾಧರಂ ।

ಅತಸೀಕುಸುಮಶ್ಯಾಮಂ ಪೀತವಾಸಸಮಚ್ಯುತಂ

॥ ೨೯ ॥

ಏಹಿ ನೇ ದೇವದೇವೇಶ ಪ್ರಜಾಢಿರ್ಮಾಣಕಾರಕ ।

ನಾರಾಯಣ ಸುದುಷ್ಪಾರ ಮಹಾಶಾರ್ಙ್ಗಧನುರ್ಧರ

॥ ೩೦ ॥

ಬುಧನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಬೋಧಕಂ ಜಗದೀಶ್ವರಂ ।

ಚಾಂದ್ರ ಗ್ರಹಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷಂ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಂ ದುರಾಸದಂ

॥ ೩೧ ॥

ಏಹಿ ಶೀತಾಂಶುಜಾಚಿಂತ್ಯ ಜಗಜ್ಜಿಷ್ಣೋ ಜನಾರ್ದನ ।

ಮಹಾಬಲ ಮಹಾಸತ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮಹಾದ್ಯುತೇ

॥ ೩೨ ॥

ಶಕ್ರನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದೇವಂ ಸುರಗಣೇಶ್ವರಂ ।

ವಜ್ರಸಾಣಿಂ ಮಹಾಬಾಹುಂ ಗೋಚ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತೇ ರತಂ

॥ ೩೩ ॥

ಏಹಿ ದೇವ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ದೇವಾರಿಬಲಸೂದನ ।

ಐರಾವತಸ್ಥ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಶಚೀಹೃದಯನಂದನ

॥ ೩೪ ॥

ತಾರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ ವೃತ್ತಾಂತವು ಸುಸ್ರಸಿಂಹನಾಗಿವೆಯಾದುದರಿಂದ ಮಹಿಷಾಸುರನಧಿಯಂತಹ ಅಪೂರ್ವ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಯಲ್ಲೇಚ್ಛನಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ

೨೭-೨೮ ಅಂಗಾರಕಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಭೌಮ- -ಭೂಮಿದೇವಿಯ ಮಗ ರುಧಿರ-ರಕ್ತ (ಕೆಂಪು)

೨೯-೩೦ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೩೧-೩೨ ಬುಧಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ.

೩೩-೩೪ ಇಂದ್ರಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ.

ಜೀವನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದೇವೇಶ್ವರಪುರೋಹಿತಂ ।

ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ಬೃಹದ್ವಾಚಂ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಂ

॥ ೩೫ ॥

ಏಹಿ ಜೀವ ಮಹಾಭಾಗ ಜೀವಭೂತ ಮಹೀತಲೇ ।

ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿಸ್ತನಾಯತ್ತಾ ಸತತಂ ಭೂಮಿವರ್ಧನ

॥ ೩೬ ॥

ದೇವೀನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಾರ್ವತೀಂ ವರದಾಮುನಾಂ ।

ಹರಸ್ಯ ದಯಿತಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಚಾರ್ವಂಗೀಂ ಭೂತಿವರ್ಧಿನೀಂ

॥ ೩೭ ॥

ಏಹಿ ದೇವಿ ಜಗನ್ನಾಥೇ ಮೇನಾಹೃದಯನಂದಿನಿ ।

ಪವಿತ್ರೇ ವರದೇ ಸೌಮ್ಯೇ ನಿತ್ಯಂ ಭಕ್ತಜನಪ್ರಿಯೇ

॥ ೩೮ ॥

ಶುಕ್ರಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಭಾರ್ಗವಂ ಜಗದೀಶ್ವರಂ ।

ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಜನಾಧ್ಯಕ್ಷಂ ತಪಸಾ ದ್ಯೋತಿತಪ್ರಭಂ

॥ ೩೯ ॥

ಏಹಿ ಶುಕ್ರ ಮಹಾಭಾಗ ಷೋಡಶಾರ್ಚಿವರಪ್ರದ ।

ಪ್ರಭುಸ್ತ್ವಂ ವರದಾಚಿಂತ್ಯ ವರ್ಷಾವರ್ಷಸ್ಯ ನಿಗ್ರಹೇ

॥ ೪೦ ॥

ಅವಾಹಯಾನ್ಮಹಂ ದೇವಂ ಪ್ರಜಾಧ್ಯಕ್ಷಮಕಲ್ಮಷಂ ।

ಭಕ್ತಾನುಕಂಪಿನಂ ದೇವಂ ಪ್ರಜಾನಿರ್ಮಾಣಕಾರಕಂ

॥ ೪೧ ॥

ಏಹಿ ದೇವ ಪ್ರಜಾಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಜಾನಿರ್ಮಾಣಕಾರಕ ।

ತ್ವಯಿ ದೇವ ಸನಾಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಜಾನಾನುಭವೋದ್ಭವಂ

॥ ೪೨ ॥

೩೫-೩೬ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾ-ವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೩೭-೩೮ ಗೌರ್ವ್ಯಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೩೯-೪೦ ಶುಕ್ರಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೪೧-೪೨ ಬ್ರಹ್ಮಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಏಹಿ ಮೇ ಭಗವನ್ಪ್ರಹೃನ್ಪ್ರಜಾಪತಿಮಹಾದ್ಯುತೇ ।

ಸೌರಿಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶನೈಶ್ಚಾರಿಣಮಚ್ಯುತಂ

॥ ೪೩ ॥

ತಪಸ್ವಿನಮನಾಧ್ಯಸ್ತಂ ಭಕ್ತಾನಾಮುಭಯಪ್ರದಂ ।

ಏಹಿ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಂಶುಜಾಚಿಂತ್ಯ ಭಾನಾಭಾವಪ್ರದರ್ಶಕ

॥ ೪೪ ॥

ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಯತ್ತಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ಭೂಮೌ ಶುಭಾಶುಭಂ ।

ಆನಾಹಯಾನ್ಯುಹಂ ದೇವಂ ಗಜವಕ್ತ್ರಂ ಗಣೇಶ್ವರಂ

॥ ೪೫ ॥

ವಿಘ್ನೇಶಂ ವಿಘ್ನಹರ್ತಾರಂ ಸಾರ್ವತೀಹೃದಯಪ್ರಿಯಂ ।

ಏಹಿ ದೇವ ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ಲಂಬೋದರ ಮಹಾಭುಜ

॥ ೪೬ ॥

ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ ಸಮಾಯತ್ತಾ ತ್ವಯಿ ಸರ್ವೇಶ ದೇಹಿನಾಂ ।

ರಾಹುಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದೈತ್ಯೇಶಂ ಗ್ರಹತಾಂಗತಂ

॥ ೪೭ ॥

ಕೇಶನಾಪ್ತವರಂ ವೀರಂ ತಪಸಾ ದಗ್ಧಕಲ್ಪಿಷಂ ।

ಏಹ್ಯೇಹಿ ದೈತ್ಯಪ್ರವರ ವರದಾಚಿಂತ್ಯನಿವ್ರಮ

॥ ೪೮ ॥

ತಪೋಮೂರ್ತೇ ದುರಾಧರ್ಷ ವಿಪರೀತಚರಾಂಬರೇ ।

ಆನಾಹಯಾನ್ಯುಹಂ ದೇವಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾಣಮಚ್ಯುತಂ

॥ ೪೯ ॥

ಸರ್ವಾಸಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ತು ಸದಾಶಿಲ್ಪಪ್ರವರ್ತಕಂ ।

ಏಹಿ ದೇವನರಾಚಿಂತ್ಯ ಸರ್ವಶಿಲ್ಪಪ್ರವರ್ತಕ

॥ ೫೦ ॥

ತ್ವಯಿ ಸರ್ವೈವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕರ್ಮಣಾಮಾಶ್ರಿತಾ ಗತಿಃ ।

ಕೇತುಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕೇತುಂ ಸರ್ವದಿನೌಕಸಾಂ

॥ ೫೧ ॥

೪೩-೪೪ ಶನೈಶ್ಚಾರಿಣಮಾಹನ ಮಂತ್ರ

೪೫-೪೬ ಗಣನತ್ಯಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೪೭-೪೮ ರಾಹ್ಮಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೪೯-೫೦ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಭಕ್ತಾನಾಮುಭಯಪ್ರದಂ ।
ಧೂಮಕೇತೋ ಇಹಾಭ್ಯೇಹಿ ಹುತಾಶನಸಮುಪ್ರಭ

॥ ೫೨ ॥

ಶಿಖಾಕರಾಲನಿಕಚ ಪೂಜಿತಾಘನಿನಾಶನ ।
ವಹ್ನೇರಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯಾನಘ

॥ ೫೩ ॥

ಆನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶುಭಾಂ ಕೃತ್ತಿಕಾಂ ದೇವಪೂಜಿತಾಂ ।
ಏಹಿ ಸಾಧಾರಣೇ ದೇವಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠದಕ್ಷಸುತೇ ಶುಭೇ

॥ ೫೪ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇಸ್ತಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ರೋಹಿಣ್ಯಾಃ ಶೃಣು ಪಾರ್ಥಿವ ।
ಆನಾಹಯಾಮಿ ವರದಾಂ ರೋಹಿಣೀಂ ಚಂದ್ರವಲ್ಲಭಾಂ

॥ ೫೫ ॥

ಏಹಿ ರೋಹಿಣಿ ಧರ್ಮಜ್ಞೇ ಧ್ರುವಕರ್ಮಸು ಶೋಭನೇ ।
ಚಂದ್ರಸ್ಯಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಿಲ್ಲಲಾಯಾ ನಿಬೋಧ ಮೇ

॥ ೫೬ ॥

ಆನಾಹಯಾಮಿ ವರದಾಮಿಲ್ಲಲಾಂ ಶಶಿವಲ್ಲಭಾಂ ।
ಏಹಿ ಮೇ ಇಲ್ಲಲೇ ದೇವಿ ಮೃದುಕರ್ಮಸು ಶೋಭನೇ

॥ ೫೭ ॥

ರುದ್ರನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ ಶೂಲಪಾಣಿನಂ ।
ಏಹಿ ಶಂಕರ ಸರ್ವಾತ್ಮನೃಹಾದೇವ ಗಣೇಶ್ವರ

॥ ೫೮ ॥

೫೧-೫೨ ಕೇತ್ಪಾನಾಹನ ಮಂತ್ರ

೫೩ ಅಗ್ನಿನಾಹನವನ್ನು ಹಿಂದಯೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ

೫೪ ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೫೫-೫೬ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಕೃತ್ತಿಕೆ-ರೋಹಿಣಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು
ದ್ದರಿಂದ ಈರೀತಿ ಬರೆದಿದೆ

೫೭ ಮೃಗಶಿರಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೫೮ ರುದ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಆದ್ರ್ವಾನಾವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಬಾಹುಸಂಜ್ಞಿಕಂ ।

ಏಹ್ಯಾದ್ಯೇ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗಿ ದಾರುಣೇರುದ್ರಸಮ್ಮತೇ

|| ೫೯ ||

ಅನಾವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯದಿತಿಂ ತಪಸಾ ದಗ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷಾಂ ।

ಅದಿತ್ಯಾರಣಿ ಧರ್ಮಜ್ಞೇ ಏಹಿ ದೇವಿ ಮಹಾಪ್ರಭೇ

|| ೬೦ ||

ಋತ್ವನಾವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ತು ಪುನರ್ವಸುಂ ।

ಪುನರ್ವಸೋ ಇಹಾಗಚ್ಛ ಚರಕರ್ಮಪ್ರಸಾದಕ

|| ೬೧ ||

ಜೀವಸ್ಯಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪುಷ್ಯಸ್ಯಾಥ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ।

ಪುಷ್ಯನಾವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಪ್ಲವಸಂಜ್ಞಿಕಂ

|| ೬೨ ||

ಏಹಿ ಪುಷ್ಯ ಮಹಾಭಾಗ ಮೋಷಂ ವರ್ಧಯ ಸರ್ವತಃ ।

ಸರ್ವಾನಾವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಂತರಗೋಚರಾನ್

|| ೬೩ ||

ಆಯಾಂತು ಸರ್ವತಃ ಸರ್ವಾಃ ಸೌಮ್ಯರೂಪಾಃ ಭವಂತು ಚ ।

ಅನಾವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಶ್ಲೇಷಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಶ್ರೀವಿವರ್ಧನಾಂ

|| ೬೪ ||

ಅಶ್ಲೇಷೇ ತ್ವನಿಹಾಭ್ಯೇಹಿ ದಾರುಣೇ ವಿಜಯವ್ರದೇ ।

ಪಿತ್ಯನಾವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮೂರ್ತ್ಯಮೂರ್ತಿಧರಾನಹಂ

|| ೬೫ ||

ಆಯಾಂತು ಪಿತರಶ್ವೀಘ್ರಂ ಸುಧಾಕವ್ಯಭುಜೋವ್ಯಯಾಃ ।

ಮಘಾನಾವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಉಗ್ರನಕ್ಷತ್ರಮಂಜಸಾ

|| ೬೬ ||

೫೯ ಆದ್ರ್ವಾ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೬೦ ಅದಿತ್ಯವಾಹನ ಮಂತ್ರ.

೬೧-೬೨ ಪುನರ್ವಸೂ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೬೨-೬೩ ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೬೩-೬೪. ಅಶ್ಲೇಷಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಅವಾಹನ ಮಂತ್ರ.

೬೫-೬೬ ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರ ಅವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಏಹಿ ಮೇ ಸುಭಗೇ ದೇವಿ ಮಘೇ ಘವಿನಿಷಾದನೇ ।
ಭಗಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪೂರ್ವಫಲ್ಲುಣಸಂಜ್ಞಿತಂ ॥ ೬೭ ॥

ಏಹಿ ಭಾಗ್ಯೇ ಮಹಾಭಾಗೇ ಉಗ್ರಕರ್ಮಪ್ರಸಾದಿಕೇ ।
ಆನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯುತ್ಕಮ್ಲನಾದಿತ್ಯಂ ತೇಜಸಾಂ ನಿಧಿಂ ॥ ೬೮ ॥

ಅರ್ಯಮಂಸ್ತ್ವಂ ಸಮಭ್ಯೇಹಿ ಭಕ್ತಪಾತಕನಾಶನ ।
ಋತ್ವಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಚೋತ್ತರಾಫಲ್ಲುನೀಂ ಶುಭಾಂ ॥ ೬೯ ॥

ಏಹಿ ತ್ವಂ ಸುಭಗೇ ದೇವಿ ಧ್ರುವೇಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರಿ ।
ಆನಾಹನಂ ಮಯಾಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸವಿತುರ್ದೀಪ್ತತೇಜಸಃ ॥ ೭೦ ॥

ಹಸ್ತಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಾವಿತ್ರಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಂಜಸಾ ।
ಏಹಿ ಸಾವಿತ್ರ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಪಾಪನಾಶನ ॥ ೭೧ ॥

ಆನಾಹಯಾನ್ಯುಹಂ ದೇವಂ ಪ್ರಸ್ವಾರಮಮಿತದ್ಯುತಿಂ ।
ಏಹಿ ಮೇ ಭಗವನ್ತ್ವಷ್ಟಃ ಪ್ರಜಾಪಾಲನತತ್ಪರ ॥ ೭೨ ॥

ಚಿತ್ರಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಚಿತ್ರರೂಪಾಂ ಮನೋಹರಾಂ ।
ಏಹಿ ಮೇ ವರದೇ ಚಿತ್ರೇ ಮೃದುಕರ್ಮಪ್ರಸಾದಿನಿ ॥ ೭೩ ॥

ನಾಯುಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಗಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸಂ ।
ದೇವ ನಾಯೋ ತ್ವಮಭ್ಯೇಹಿ ಸರ್ವಭೂತಜಗತ್ಪ್ರಿಯ ॥ ೭೪ ॥

೬೭-೬೮. ಪುಬ್ಬಾ (ಪೂರ್ವ ಫಲ್ಲುನಿ) ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೬೯-೭೦ ಉತ್ತರಾ (ಉತ್ತರ ಫಲ್ಲುನಿ) ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೭೧-೭೨ ಹಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೭೩ ಚಿತ್ರನಕ್ಷತ್ರ ಅವಾಹನ ಮಂತ್ರ.

೭೪ ನಾಯ್ಪಾನಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಸ್ವಾತೀನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಿತ್ಯಮುತ್ತರಮಾರ್ಗಗಾಂ ।
ದೇವಿ ಸ್ವಾತೀ ತ್ವಮಭ್ಯೇಹಿ ಚರಕರ್ಮಸು ಶೋಭನೇ ॥ ೭೫ ॥

ಅನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮೀಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸಹಿತೌ ದೀಪ್ತತೇಜಸೌ ।
ಇಂದ್ರಾಭ್ಯೇಹಿ ಜಗನ್ನಾಥ ಏಹ್ಯಗ್ನೀ ನಿಜಯಪ್ರದ ॥ ೭೬ ॥

ಋಕ್ಷನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವಿಶಾಖಾಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸಂ ।
ವಿಶಾಖೇ ತ್ವಮಿಹಾಭ್ಯೇಹಿ ದೇವಿ ಸಾಧಾರಣೇ ಶುಭೇ ॥ ೭೭ ॥

ಮಿತ್ರನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದೇವಂ ದೀಪ್ತಾಂತುಮೂರ್ಜಿತಂ ।
ಏಹಿ ಮಿತ್ರ ಮಹಾಭಾಗ ಭಕ್ತಾಘ್ರಪ್ರಲಯಂಕರ ॥ ೭೮ ॥

ಋಕ್ಷನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಹ್ಯನೂರಾಧಾಂ ವರಪ್ರದಾಂ ।
ಅನೂರಾಧೇ ತ್ವಮಭ್ಯೇಹಿ ಮೃದುಕರ್ಮಸು ಶೋಭನೇ ॥ ೭೯ ॥

ಶಕ್ರಸ್ಯಾಹವನಂ ಪೋಕ್ಷಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ ಶೃಣು ಸಾರ್ಥಿವ ।
ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಶಕ್ರದೈವತಂ ॥ ೮೦ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ದೇವಿ ತ್ವಮಭ್ಯೇಹಿ ದಾರುಣೇ ಚಾರುಲೋಚನೇ ।
ದೇವನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದೇವಂ ನಿರ್ಫುತಿಜಂ ಪ್ರಭುಂ ॥ ೮೧ ॥

ಏಹಿ ದೇವ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಮಹಾಬಲ ವರಾಕ್ರಮ ।
ಮೂಲನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಕ್ಷತ್ರಂ ದಾರುಣಂ ಮಹತ್ ॥ ೮೨ ॥

೭೫-೭೬ ಸ್ವಾತೀ ನಕ್ಷತ್ರಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೭೭-೭೮ ವಿಶಾಖಾ ನಕ್ಷತ್ರಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೭೯-೮೦ ಅನೂರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೮೦-೮೧ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರಾವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಅವಾಹನ ಮಾಡಬೇಕು

ಏಹಿ ಮೂಲ ನುಹಾಭಾಗ ಭಕ್ತಾನಾನುಭಯಪ್ರದ ಅಪಸ್ತಾನ್ವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಗಾ ವರದಾಃ ಶಿವಾಃ	೮೩
ಅಪಸ್ತಾನ್ವಯಾಂತು ವರದಾಃ ಪನಿತ್ರಾಃ ಮಂಗಲಾನಹಾಃ ಋಕ್ಷಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪೂರ್ವಾಷಾಢೇತಿಸಂಜ್ಞಿತಂ	೮೪
ಏಹಿ ತ್ವನುಗ್ರೇ ವರದೇ ಚಾಷಾಢೇ ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಕೇ ನಿಶ್ವಾನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದೇವಾನದ್ಭುತತೇಜಸಃ	೮೫
ಆಯಾಂತು ವರದಾಃ ಸರ್ವೇ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ನುಹಾಬಲಾಃ ಋಕ್ಷಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಉತ್ತರಾಷಾಢಸಂಜ್ಞಿತಂ	೮೬
ಏಹಿ ತ್ವನುತ್ತರಾಷಾಢೇ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಶೋಭನೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಅನಾಹನಂ ಪೋಕ್ತಮಭಿಜಿತಿ ಶೃಣು ಹೇ ಪ್ರಭೋ	೮೭
ಋಕ್ಷಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯತ್ತದಭಿಜಿದುಚ್ಯತೇ ಏಹಿ ಧಿಷ್ಣ್ಯವರಿಷ್ಠಾನ್ಯೈಃ ಸ್ವಿಪ್ರಕರ್ಮಪ್ರಸಾಧಕ	೮೮
ವಿಷ್ಣೋರಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶ್ರವಣಸ್ಯ ನಿಬೋಧ ಮೇ ಋಕ್ಷಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶ್ರವಣಂ ಸರ್ವಕಾಮದಂ	೮೯
ಅಶ್ವತ್ಥ ತ್ವಂ ಸಮಭ್ಯೇಹಿ ಚರಕರ್ಮಪ್ರಸಾಧಕ ವಸೂನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದೇವಾನಷ್ಟ್ವ ವರಪ್ರದಾಃ	೯೦

೮೩-೮೩ ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೮೪-೮೬ ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೮೬-೮೭ ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೮೮-೮೯ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಟಿಪ್ಪಣಿ:—ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಆನಾಹಿಸಬೇಕು

೯೦-೯೧. ಅಶ್ವತ್ಥವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಆಯಾಂತು ವರದಾ ದೇವಾ ವಾಸವಃ ಪಾಪನಾಶನಾಃ ।

ಧನಿಷ್ಠಾನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಕ್ಷತ್ರಂ ರಾಶಿವಲ್ಲಭಂ

॥ ೯೧ ॥

ಧನಿಷ್ಠೇ ತ್ವಮಿಹಾಗಚ್ಛ ಚರಕರ್ಮಪ್ರಸಾಧಕೇ ।

ಆನಾಹನಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವರುಣಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ

॥ ೯೨ ॥

ಋಕ್ಷಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಾನ್ಮಾ ಶತಭಿಷಂ ಶುಭಂ

ಆಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಶತಭಿಷೇ ಚರಕರ್ಮಸು ಶೋಭನೇ

॥ ೯೩ ॥

ಅಜೈಕಸಾದಂ ವರದಂ ರುದ್ರಮಾನಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ।

ಅಹಿರ್ಬುದ್ಧ್ಯ ಸಮುಚ್ಛೇದಿಂ ಜಟಾಜೂಟೋಪಶೋಭಿತ

॥ ೯೪ ॥

ಧ್ರುವಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದೇಶೇ ಭಾದ್ರಪದೋತ್ತರೇ ।

ಏಹಿ ತ್ವಂ ಸುನುಹಾಭಾಗೇ ಮನು ಭಾದ್ರಪದೋತ್ತರೇ ।

ಋಕ್ಷಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ರೇವತೀಂ ಚಾರುದರ್ಶನಾಂ

॥ ೯೫ ॥

ಏಹಿ ರೇವತಿ ಧರ್ಮಜ್ಞೇ ಮೃದುಕರ್ಮಪ್ರಸಾಧಕೇ ।

ಆನಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ದೇವಂ ಪೂಷಣಂ ಪಾಪನಾಶನಂ

॥ ೯೬ ॥

ಪೂಷನ್ಮೃಗಿಹಾಭ್ಯೇಹಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಪ್ರಸಾದಿಕೆ ।

ಆನಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ದೇವಾ ನಾಸತ್ಯಾ ಸೂರ್ಯನಂದನಾ

॥ ೯೭ ॥

೯೧-೯೨ ಧನಿಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

ಔಷ್ವಣ — ಈ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಹಾತ್ರನಾದ ವರುಣನ ಆವಾಹನವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

೯೩ ಶತಭಿಷಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೯೪ ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರವದ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೯೫ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರವದ ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ,

೯೬ ರೇವತಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರ,

೯೭-೯೮ ಅಶ್ವಿನಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರ.

ಆಗಚ್ಛೇತಾಂ ಮಹಾಭಾಗೌ ನರದಾವಶ್ಚಿನಾವುಭೌ |
ಯುಕ್ಷಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಚಾಶ್ವಿನೀಂ ಸರ್ವಕಾಮದಂ || ೯೮ ||

ಯಮುಷ್ಯಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಭರಣೀನುಥ ವೈ ಶೃಣು |
ಯುಕ್ಷಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಚೋಗ್ರಂ ಭರಣಿಸಂಜ್ಞಕಂ || ೯೯ ||

ಏಹಿ ತ್ವಂ ದೇವಿ ಭರಣಿ ಸುಭಗೇ ಚಾರುದರ್ಶಿನಿ |
ಶಕ್ರಸ್ಯಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯಾ ನೃವ || ೧೦೦ ||

ಪ್ರಾಚೀಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ ವಿಭೂಷಿತಾಂ |
ಏಹಿ ತ್ವಂ ನರದೇ ಪೂರ್ವೇ ಶುಭಕರ್ಮಪ್ರಸಾಧಿಕೇ || ೧೦೧ ||

ನಡ್ವೇರಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯಾ ತವ |
ದಿಶಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನರದಾಂ ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣಾಂ || ೧೦೨ ||

ವಹ್ನಿ ಸ್ಪ್ರಿಯೇ ಸಮಭ್ಯೇಹಿ ನರದೇ ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣೇ |
ಯಮುಷ್ಯಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಯಾಮ್ಯಾಯಾಶ್ಚ ದಿಶಃ ಶೃಣು || ೧೦೩ ||

ಅಹಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಿಶಂ |
ದಕ್ಷಿಣೇ ತ್ವಂ ಸಮಭ್ಯೇಹಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಶೋಭನೇ || ೧೦೪ ||

ಪೂರ್ವಮಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ಯ ಧೀಮತಃ |
ದಿಶಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶುಭಾಂ ದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮಾಂ || ೧೦೫ ||

೧೧-೧೦೦ ಭರಣಿ (ಯಮ) ನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರ

೧೦೦-೧೦೩ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರಗಳು —

ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಪೂರ್ವ (ಇಂದ್ರ) ದಿಕ್ಕನ್ನು ಆವಾಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಕಲ ಸತ್ಕರ್ಮ ಸಾಧಕಳಾದ ಪೂರ್ವದಿಶಯ! ಬಾ! ಅಗ್ನಿಯ ಆವಾಹನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ ಈಗ ಆ ಅಗ್ನಿಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅಗ್ನಿಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ, ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕನ್ನು ಯಮದಿಕ್ಕೆಂದು ಕರೆಯುವರು ಅಂಥಾ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ! ಬಳಿಕ ದಕ್ಷಿಣ ಪಶ್ಚಿಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಆವಾಹಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಲೈ ವಸ್ತರ್ವಪ್ರದಳಾದ ನಿಯುತುತಿ

ಏಹಿ ಮೇ ನೈಋತೀ ದೇವಿ ಸತತಂ ಭೂತಿವರ್ಧಿನಿ ।

ಆನಾಹನಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವರುಣಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೦೬ ॥

ದಿಶಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಾರುಣೀಂ ವರುಣೀಂ ಶುಭಾಂ ।

ಆಗಚ್ಛ ಪಶ್ಚಿಮೇ ದೇವಿ ವರದೇ ವರುಣಪ್ರಿಯೇ ॥ ೧೦೭ ॥

ಆನಾಹನಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಾಯೋಚ್ಚೈವ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ಆನಾಹಯಾಮಿ ವಿದಿಶಾಂ ನಾಯುಷ್ಯಾಂ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರಾಂ ॥ ೧೦೮ ॥

ವರದೇ ತ್ವಂ ಸಮಭ್ಯೇಹಿ ನಾಯುಷ್ಯೇ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರೇ ।

ಆನಾಹಯಾಮಿ ಧನದಂ ದೇವಂ ನೈಶ್ರವಣಂ ಪ್ರಭುಂ ॥ ೧೦೯ ॥

ರಾಜರಾಜ ಸಮಭ್ಯೇಹಿ ಸರ್ವಯಜ್ಞಧನಾಧಿವ ।

ದಿಶಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸೌಮ್ಯಂ ಧನದಪಾಲಿತಾಂ ॥ ೧೧೦ ॥

ಉತ್ತರೇ ತ್ವಂ ಸಮಭ್ಯೇಹಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಶೋಭನೇ ।

ದೇವಸ್ಯಾನಾಹನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೧೧ ॥

ದಿಶಮಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶುಭಾಂ ಪ್ರಾಗುತ್ತರಾಮಹಂ ।

ಏಹಿ ತ್ವಂ ಸುಭಗೇ ದೇವಿ ಸತತಂ ಶಿವವಾಲಿತೇ ॥ ೧೧೨ ॥

ಸರ್ವಾನಾನಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪೂರ್ವಕುಂಭೇಷು ಸಾಗರಾಃ ।

ರತ್ನಾಧ್ಯಕ್ಷಾಃ ಸಮಾಯಾಂತು ಚತ್ವಾರ ಇಹ ಸಾಗರಾಃ ॥ ೧೧೩ ॥

ದಿಗ್ಗೇವಿಯೇ! ಇಲ್ಲಿಬಾ! ಬಳಿಕ ವರುಣ (ವೃತ್ತಿಮ) ದಿಕ್ಕನ್ನು ಆನಾಹನೆ ಮಾಡುವನು. ವರುಣ ಪ್ರಿಯಳಾದ ವೃತ್ತಿಮದಿಗಂಗನೆಯೇ! ಇಲ್ಲಿಬಾ! ಆ ಮೇಲೆ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಆನಾಹನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ವೃತ್ತಿಮೋತ್ತರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವ್ಯದಿಕ್ಕೇ? ಇಲ್ಲಿಬಾ! ಬಳಿಕ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಆನಾಹಿಸುತ್ತೇನೆ ಕುಬೇರನಿಂದ ಪರಿಣಾಲಿತಳಾದ ಎಲೈ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲಿಬಾ! ಆ ಬಳಿಕ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಆನಾಹನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಾಗುತ್ತರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದೆಲೈ ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕೇ, ಇಲ್ಲಿಬಾ! ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಸಕಲ ಸಾಗರಗಳನ್ನೂ ಆನಾಹಿಸುತ್ತೇನೆ ರತ್ನಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಸಾಗರಗಳೆರಾ ಇಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿ ಬನ್ನಿರಿ

ಈಶಾನ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಯಃ ಕುಂಭಃ ಪೂರ್ವಸ್ತಸ್ಯ ತು ಸಾಗರಃ |

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂತು ಸಮಾಯಾತು ದಕ್ಷಿಣೇ ದಕ್ಷಿಣಃ ಶಿವಃ

|| ೧೧೪ ||

ಪಶ್ಚಿಮಸ್ತು ಸಮಾಯಾತು ಕುಂಭೇ ದಕ್ಷಿಣವಶ್ಚಿಮೇ |

ಉತ್ತರಶ್ಚ ತಥಾಭ್ಯೇತು ಕುಂಭೇ ನೈ ವಶ್ಚಿಮೋತ್ತರೇ

|| ೧೧೫ ||

ಆನಾಹಿತಾನಾಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಭೂಮೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಶಿರಃ |

ಪ್ರಣಾಮನುಭಿನಾದ್ಯಂ ಚ ತತೋ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯೇತ್

|| ೧೧೬ ||

ಭವತಾಂ ಹಿ ವ್ರಸಾದೇನ ಭವತಾಂ ಪ್ರತಿ ಪೂಜನೈಃ |

ವ್ರಯತಿಷ್ಠೇ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಾ ತನ್ಮೇನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥ

|| ೧೧೭ ||

ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಪೂಜನಂ ಕರ್ತುಂ ಕೇನ ಶಕ್ಯಂ ಯಥಾವಿಧಿ |

ಯುಷ್ಮತ್ಪೂಜಾಹಿಮೇನೇನ ಕುತೋ ಲಭ್ಯಂ ಮಹತ್ಪದಂ

|| ೧೧೮ ||

ತತಃ ಕರ್ತುಂ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಾ ಭವತಾಂ ಪ್ರತಿಪೂಜನೇ |

ವರದಾಃ ಪ್ರಯತಿಷ್ಯಾಮಿ ತನ್ಮೇನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥ

|| ೧೧೯ ||

೧೧೪-೧೧೯ ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವನಾಗರವನ್ನು ಆನಾಹಿತನು ಪೆನು ಆಗ್ನೇಯದಿಕ್ಕಿನ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣನಾಗರವು ಆನಾಹಿತನೆಯಾಗಲಿ ನೈಋತ್ಯದಿಕ್ಕಿನ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ವಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ವಾಹಿಸುವೆನು ವಾಯುವ್ಯದಿಕ್ಕಿನ ಕಲಶದೋಳ್ ಉತ್ತರ ನಾಗರೋದಕವು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಈ ರೀತಿ ಸಕಲ ದಿಗ್ವೇವತಾ ನಾಗರ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿ ವಿವಿಧ ದೇವರ್ಕಳಂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆನಾಹಿತನ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ತಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸೋಕುವಂತೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬೀಳಬೇಕು ಹೀಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಯಾದ ಮೇಲೆ ವ್ರಾಧನಾ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು

ಆ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ — ಸ್ವಾಮಿ ! ಆನಾಹಿತ ದೇವತೆಗೆ 'ರಾ' ನಿಮ್ಮ ವ್ರಸಾದದಿಂದಲೂ, ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಾವಿಧಾನದಿಂದಲೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಥಾರಕ್ತಿಯಾಗಿ ತೃಪ್ತಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೇನೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಮಾಡಲು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ? ಹಾಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎಂದೂ ಪೂಜಿಸದಿದ್ದವನು ಮಹತ್ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದೆಂತು ? ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿಯಿದ್ದವುಳ್ಳಿಗೆ

ಭವತ್ಪೂಜಾವಿಧಾನಸ್ಮಿನ್ಸಹುವಿಜ್ಞಂ ಸದೈವ ತು ।

ಸ್ವಾಂಸ್ವಾಂ ದಿಶಮಧಿಸ್ಥಾಯ ದಿಕ್ಪಾಲಾ ದೀಪ್ತತೇಜಸಃ

॥ ೧೨೦ ॥

ಉತ್ಸಾದಯಂತು ಸಕಲಾನ್ವಿಘ್ನಾನ್ಮೇ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಾನ್ ।

ಅಸ್ಮಾದ್ವೇಶಾತ್ಪ್ರಣಶ್ಯಂತು ಯಜ್ಞಘ್ನಾ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಾಃ

॥ ೧೨೧ ॥

ವಿನಾಯಕಾ ವಿಘ್ನಕರಾ ಮನೋಗ್ರಾ

ಯಜ್ಞದ್ವಿಷೋ ಯೇ ಪಿಶಿತಾಶನಾಶ್ಚ ।

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕೈರ್ವಜ್ರಸಮಾನಕಲ್ಪೈ

ರ್ಮಯಾ ನಿರಸ್ತಾಃ ಸ್ವಗೃಹಂ ಪ್ರಯಾಂತು

॥ ೧೨೨ ॥

ಏತಾನದುಕ್ತ್ವಾ ವಿಕಿರೇತ ವಿದ್ವಾಃ

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕಾನ್ದಿಕ್ಷು ತಥಾ ವಿದಿಕ್ಷು ।

ರಕ್ಷೋಹಣಂ ಚಾತ್ರ ತಥೈವ ಮಂತ್ರಂ

ವಕ್ತವ್ಯಮುಚ್ಚೈದ್ವಿಜಪುಂಗವೇನ

॥ ೧೨೩ ॥

ಮಾತ್ರವೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ನ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿಯಾಯಿತು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ತಾವು ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನಗಿನ್ನು ಅನ್ವಣಿಕೊಡಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರು ಮಾತ್ರವೇ ಕೈಹಾಕಬೇಕು ಎಲೈ ದಿಕ್ಪಾಲಕರುಗಳಿರಾ ! ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ! ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ತಾವಿನ್ನು ನ್ರಯಾಣ ಬೆಳಸ ಬಹುದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿದ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಸಕಲ ವಿಘ್ನಗಳೂ ನಾಶವಾಗಿಹೋಗಲಿ ಯಜ್ಞವಿಘಾತಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲರೂ ಈ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿಂದ ದೂರ ತೊಲಗಿಹೋಗಲಿ ಇನ್ನು ಏನೇನು ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಿವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ, ಮತ್ತು ಯಜ್ಞದ್ವೇಷಿಗಳೂ, ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೇರಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಎನ್ನುವ ಈ ಮಂತ್ರ ವನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ವಜ್ರ್ರೂಪಮನಾದ ಬಿಳಿನಾಸುವೆಕಾಳುಗಳನ್ನು ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಸಹಾ ಎರಚಬೇಕು, ಈ ರೀತಿ ಎರಚಿಯಾದ ಬಳಿಕ “ರಕ್ಷೋಹಣಂ ವಾಜಿನಮಾಜಿ ಘರ್ಮಮಿತ್ರಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಮುನಯಾಮಿಸರ್ಮ” ಎಂದು ಅರಂಭ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ರಕ್ಷೋಘ್ನ ಸೂಕ್ತದ (ಮಂತ್ರದ) ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು

ಸರ್ವಗ್ರಹಾಣಾಂ ಯಜನೇ ಪ್ರದಿಷ್ಟಂ
ಸರ್ವಾಷಢೈಃ ಸ್ನಾನಮದೀನಸತ್ತ್ವ |
ಬೀಜೈಃ ಸಮಗ್ರೈಶ್ಚ ತಥೈವ ಗಂಧೈಃ
ಮೃದ್ಭಿಶ್ಚ ರತ್ನೈಶ್ಚ ತಥಾ ಜಲೈಶ್ಚ

|| ೧೨೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಗ್ರಹಕ್ಷಾತ್ರವಾಹನಮಂತ್ರಾಧ್ಯಾಯೋನಾಮ
ಪಂಚನವತಿತನೋಧ್ಯಾಯಃ

ಈ ರೀತಿ ಸಮಸ್ತ ಗ್ರಹಪೂಜೆಗೂ ಈ ವಿಧಾನವು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ ಈ ಮೇರೆ
ಸರ್ವಾಷಢಗಳಿಂದಲೂ, ಸಕಲಬೀಜರಸಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಗಂಧೋದಕಗಳಿಂದಲೂ,
ರತ್ನೋದಕಗಳಿಂದಲೂ ಅಭಿಷೇಕನು ಮಾಡಬೇಕು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ವ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರವಾಹನ ಮಂತ್ರಾಧ್ಯಾಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ತೊಂಬತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಸೃಣ್ವಾ ನತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಸರ್ವೇಷಾಂ ತು ಸಮಾಚಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಂ ತಥೈವ ಚ |

ಧೂಪಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಸೈವೇದ್ಯಂ ಪಾನಂ ಚೈವ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್

|| ೧ ||

ಹೋಮದ್ರವ್ಯಂ ತಥಾ ಮಂತ್ರಂ ದಕ್ಷಿಣಾಶ್ಚ ಭೃಗೂತ್ತಮ |

ಏಕಸ್ತ್ವಂ ಸರ್ವವಿದ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ನೈಹ್ಮಾ ವಾ ಜಗತಾಂ ನತಿಃ

|| ೨ ||

ತೊಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಪು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಪುನಃ ವ್ರಶ್ಮಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೇ! ಇದುವರಿಗೂ ಆವಾಹನ, ಅಭಿಷೇಕವಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಸೈವೇದ್ಯ ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬೇರ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವಿವರಿಸು

೨ ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ! ಸಕಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯರಾರೂ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದೇ ಕರೆದರೂ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು ಹೋಮದ್ರವ್ಯ ಅದರ ಮಂತ್ರ, ದಕ್ಷಿಣಾದ್ರವ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನಿಡನೆ ತಿಳಿಸೈ! ಮಹಾನುಭಾವ.

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಧ್ರುವಸ್ಥಾನನಿವಿಸ್ಥಾನಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಚ ಮಹೀಪತೇ ।
ಸರ್ವಾಸಾಂ ಚಂದನಂ ದೇಯಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ ॥ ೩ ॥

ಸೂರ್ಯಾಂ ಕುಂಕುಮಂ ದೇಯಂ ಕರ್ಪೂರಂ ಶಶಿನೇ ತಥಾ ।
ಭೌಮಾಯ ಚಂದನಂ ರಕ್ತಂ ಚಾಗುರುಂ ಶಶಿಜಾಯ ಚ ॥ ೪ ॥

ಜೀವಾಯ ಚಂದನಂ ದೇಯಂ ಕುಂಕುಮೇನ ವಿಮಿಶ್ರಿತಂ ।
ಶುಕ್ರಾಯ ಚಂದನಂ ಶ್ವೇತಂ ಸೌರಾಯ ಚ ಮೃಗೋದ್ಭವಂ ॥ ೫ ॥

ಕುಂಕುಮೇನ ಯುತಂ ದದ್ಯಾದ್ಧಾನವಾಯ ಮೃಗೋದ್ಭವಂ ।
ಅಗುರುಂ ಕುಂಕುಮಂ ಚೋಭೌ ಸುದೇಯೌ ಧೂಮಕೇತವೇ ॥ ೬ ॥

ಕುಂಕುಮಂ ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಂ ತು ರೋಹಿಣೀನಾಂ ಮೃಗೋದ್ಭವಂ ।
ಇಲ್ಲಲಾನಾಂ ಚ ಕರ್ಪೂರಂ ರೌದ್ರೇ ನಾಗಮದಂ ತಥಾ ॥ ೭ ॥

೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಧ್ರುವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿವಿಸ್ವರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಗಂಧವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

೪-೭ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕುಂಕುಮಗಂಧ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ವಚ್ಚಕರ್ಪೂರದ ಗಂಧ, ಅಂಗಾರಕನಿಗೆ ಕೆಂಪುಗಂಧ, ಬುಧನಿಗೆ ಅಗುರುಗಂಧ, ಗುರುವಿಗೆ ಚಂದನಗಂಧ, ಇದು ಕುಂಕುಮ ದಿಂದ ಕಲಸಿರಬೇಕು ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಬಿಳಿಗಂಧ, ಶನೈಶ್ವರನಿಗೆ ಕಸ್ತೂರಿಗಂಧ, ರಾಹುವಿಗೆ ಕುಂಕುಮಕಸ್ತೂರಿಗಂಧ, ಕೇತುವಿಗೆ ಕುಂಕುಮಮಿಶ್ರವಾದ ಅಗುರುಗಂಧ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗಂಧ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಸ್ರಾತೀನು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಎಂತೆಂತಹ ಗಂಧಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

೭-೧೮ ಮೊದಲು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅವುಗಳಿಗೆರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಅದರ ಮುಂದೆ ಗೀಟು ಹಾಕಿ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು.

ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರದಾತನ್ಯಾನ್ವಭೌ ಕುಂಕುಮಚಂದನೌ |

ಉಶೀರಚಂದನೌ ದೇಯಾವಾಲ್ಮೀಷಾಪೈತ್ರ್ಯಯೋಸ್ತಥಾ || ೮ ||

ಪ್ರಿಯಂಗುಚಂದನೌ ದೇಯೌ ತಥಾ ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ |

ಅರ್ಯವ್ನಶ್ಚ ಪ್ರದಾತನ್ಯೌ ಚಂದನೌ ಶ್ವೇತರಕ್ತಕೌ || ೯ ||

ಸಾವಿತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರದಾತನ್ಯಂ ಕುಂಕುಮಂ ಪೃಥಿವೀಪತೇ |

ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಚಂದನಂ ದೇಯಂ ಕುಂಕುಮಂ ಸಮ್ಯಗೋದ್ಭವಂ || ೧೦ ||

ಜಾತೀನ್ವಲಯುತಂ ದೇಯಂ ವಾಯವ್ಯಸ್ಯ ಚ ಚಂದನಂ |

ವಿಶಾಖಾಯಾಃ ಪ್ರದಾತನ್ಯಂ ಕುಂಕುಮಂ ಚಂದನಂ ತಥಾ || ೧೧ ||

ತುರುಷ್ಯಸಹಿತಂ ದೇಯಂ ತಥಾ ನೈತ್ರಾಯ ಚಂದನಂ |

ಚೈಷ್ಠ್ಯಾಯಾಶ್ಚ ಪ್ರದಾತನ್ಯಂ ಚಂದನಂ ಕುಂಕುಮಂ ತಥಾ || ೧೨ ||

ಮೂಲಾಯ ಪಿಂಶುಪಾಸಾರಂ ತಥಾ ದೇಯಂ ಮೃಗೋದ್ಭವಂ |

ಆಪ್ಯಾಯ ಕೃಷ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ದಾತನ್ಯಂ ಚಂದನಂ ಭವೇತ್ || ೧೩ ||

ವೃಶ್ಚದೇವಾಯ ಮೃಗಜಂ ಚಂದನಾಗುರುಣೇ ತಥಾ |

ಬ್ರಾಹ್ಮಾಯ ಚಂದನಂ ದೇಯಂ ವೈಷ್ಣವಾಯಾಗುರುಂ ತಥಾ || ೧೪ ||

ಕೃತ್ತಿಕಾ—ಕೇಸರಿಗಂಧ, ರೋಹಿಣಿ—ಕಸ್ತೂರಿ, ಮೃಗಶಿರಾ—ನಚ್ಚಕರ್ಪೂರ
ಆರ್ದ್ರಾ—ನಾಗಕಸ್ತೂರಿಗಂಧ, ಪುನರ್ವಸು ಪುಷ್ಯಗಳಿಗೆ—ಕೆಂಪಿನ ಗಂಧ, ಆಶ್ಲೇಷ
ಮಖಿಗಳಿಗೆ—ಲಾಮಂಚ-ಗಂಧ, ಪುಬ್ಬಿ—ನವಣೇಗಂಧ, ಉತ್ತರೇ—ಚಂದನ, ಹಸ್ತ--
ಬಿಳೀಗಂಧ, ಚಿತ್ತಿ—ಕೆಂಪುಗಂಧ, ಸ್ವಾತಿ—ಜಾಜೀಕೂವಿನಿಂದ ತೇದ ಗಂಧ,
ವಿಶಾಖಾ—ಕಸ್ತೂರಿ, ಅನೂರಾಧ—ತುರುಷ್ಯಸಹಿತವಾದ ಗಂಧವೆಂದರೆ ಅರಬ್ಬೀ
ಸ್ನಾನ (ತುರು-ಕರ ದೇಶ) ದಲ್ಲಿ ದುರೆಯುವ ಹಾಲುಮಡ್ಡಿ ಗಂಧ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ—ಕೆಂಪು
ಗಂಧ, ಮೂಲ—ಶಿಂಶುಪಾಗಂಧ ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಿ ಪೂರ್ವಾಷಾಢ—ಚಂಗಲಕೋ
ಷ್ಠದ ಚಕ್ಕಿಗಂಧ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ—ಕುಂಕುಮ ಕಸ್ತೂರಿ ಗಂಧ, ಶ್ರವಣ—ಚಂದನ,
ಧನಿಷ್ಠೆ—ಅಗುರು, ಶತಭಿಷೆ—ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಲವಂಗದ ಗಂಧ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರೆ—
ನಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರೆ—ರೇವತಿಗಳಿಗೆ, ರಕ್ತಚಂದನ ಅಶ್ವಿನಿಗೆ—ಬಿಳೀ
ಗಂಧ, ಭರಣಿ—ಅಗುರು ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಿ ಗಂಧ

ಜಾತೀಲವಂಗೌ ದಾತನ್ಯೌ ಸುಸಿಷ್ಣೌ ವಾಸನಾಯ ತೌ ।
ನಾರುಣಾಯ ಚ ಕರ್ಪೂರನಾಜಾಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಯೋಸ್ತಥಾ ॥ ೧೫ ॥

ಪೌಷ್ಣಾಯ ಚಂದನಂ ರಕ್ತಮಾಶ್ವಿನಾಯ ತಥಾ ಸಿತಂ ।
ಯಾಮ್ಯಾಯಾಗುರುಸಂಯುಕ್ತಂ ತಥಾ ದೇಯಂ ಮೃಗೋದ್ಭವಂ ॥ ೧೬ ॥

ಸಮಾನದೇವನಕ್ಷತ್ರಂ ಕಥಿತಂ ಚ ತಥಾ ದಿಶಂ ।
ಉತ್ತರಾಯಾಸ್ತಥಾ ದೇಯೇ ಚಂದನಾಗುರುಣೇ ಶುಭೇ ॥ ೧೭ ॥

ಸಾಗರಾಣಾಂ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಚಂದನಂ ।
ಅಲಾಭೇ ತು ತಥಾ ದೇಯಂ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಚಂದನಂ ॥ ೧೮ ॥

ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ತತ್ಪವಿತ್ರಂ ಚ ದೇವಾನಾಂ ದಯಿತಂ ಚ ತತ್ ।
ಧಾರ್ಯಂ ಚ ದೇಯಂ ತದ್ರಾಜಂಸ್ತತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ ॥ ೧೯ ॥

ಯದ್ಯದ್ಗ್ರಹಸ್ಯಾಭಿಹಿತಂ ಮಯೈತ-
ದೃಕ್ಷ್ಯಸ್ಯ ನಾ ಭೂಮಿಪತಿಪ್ರಧಾನ ।

ಇನ್ನು ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಗಂಧಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಪಿಗೆ—ಅಗುರುಗಂಧ, ಉಳಿದ ಸಕಲ ದಿಕ್ಪುಗಳಿಗೂ ಚತುಸ್ಸಮುದ್ರ
ಗಳಿಗೂ—ಚಂದನ ಗಂಧವಾದರೆ ಸಾಕು. ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ನಾನಾ ನಕ್ಷ
ತ್ರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗಂಧಗಳು ದೊರಕದೆ ಇದ್ದರೆ ಸಕಲ ದೇವತೆಗ
ಳಿಗೂ ಶ್ರೀ ಗಂಧವು ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೧೯-೨೦. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದು ಇಷ್ಟವೋ ಅದೇ ವರಿಶುದ್ಧವೂ ಮಂಗಳ
ಪ್ರದವೂ, ಅದುದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಅದನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.
ಅದರಿಂದ ಸಂವತ್ಸಂಟಾಗುವುದು

ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ !

ನಾನು ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಯಾವ
ಯಾವ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೋ ಆ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಆ ದಿಕ್ಪುಗಳಿಗೂ

ತದ್ವೇನತಾಯಾಶ್ಚ ತದೇವ ದೇಯಂ
ದಿಶಸ್ತಥಾ ನಾತ್ರ ವಿಚಾರಣಾಸ್ತಿ

॥ ೨೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಅನುಲೇಪ ಕಥನೋನಾನು
ಷ್ಠಾನತಿತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಯಾಯ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೇ ಕೊಡುವುದೊಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿ
ಗಳು ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಅನುಲೇಪನ ಕಥನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ತೊಂಭತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಸಸ್ತನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉಪಾಚಃ ॥

ಸವರ್ಣಾನಿ ಗ್ರಹಕ್ಷಾಣಾಂ ದಿಶಾಂ ಚ ಜಗತೀವತೇ ।

ನಿತ್ಯಂ ದೇಯಾನಿ ವಾಸಾಂಸಿ ಪತಾಕಾಶ್ಚ ವಿಜಾನತಾ

॥ ೧ ॥

ಭೂಷಣಾನಿ ಚ ದೇಯಾನಿ ಕಾಂಚನಾನಿ ಶುಭಾನಿ ಚ ।

ರತ್ನಚಿತ್ರಾಣಿ ರಮ್ಯಾಣಿ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಾ ನರಾಧಿಪ

॥ ೨ ॥

ಧ್ರುವಸ್ಥಾನನಿವಿಷ್ಟಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಮಹೀಪತೇ ।

ಜಾತೀವುಷ್ಪಾಣಿ ದೇಯಾನಿ ಸರ್ವೇಷಾಮನಿಶೇಷತಃ

॥ ೩ ॥

ತೊಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ವಜ್ರನರನತಿಯೆ! ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ವಸ್ತ್ರ, ವತಾಕ ಭೂಷಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸುವರ್ಣ ರತ್ನಾದಿ ಮನೋಹರಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದವನು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

೩-೫ ಧ್ರುವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಯಾವ ಭೇದವನ್ನೂ ಇಡದೆ ಜಾಜೀ ಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ—ಕೆಂದಾನರೆ ಹೂವು ಚಂದ್ರನಿಗೆ—ಬಿಳಿತಾವರೆ ಹೂವು ಅಂಗುರಕನಿಗೆ—ಮೊನ್ನೇ ಹೂವು. (ಬಂದೂಕವೆಂದರೆ—ಗುಲಾಬಿಯೆಂದೂ, ಬಂಧುಗೆ

ರಕ್ತಪದ್ಮಾನ್ಯ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಶ್ವೇತಪದ್ಮಾನ್ಯ ಚೇಂದನೇ ।

ಬಂಧೂಕಾನ್ಯ ಚ ಭೌಮಾಯ ಬುಧಾಯೇಂದೀವರಾಣಿ ಚ

॥ ೪ ॥

ಜೀನಾಯ ಯೂಧಿಕಾ ಪೀತಾ ಸಿತಾಯ ಚ ತಥಾ ಸಿತಾ ।

ಬಾಣಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸೌರಾಯ ರಾಹವೇ ಸಾಟಿಲಾನಿ ಚ

॥ ೫ ॥

ತಥಾ ದಮನಕಂ ದೇಯಂ ಕೇತನೇ ವಸುಧಾಧಿಪ ।

ಕೃತ್ತಿಕಾಸು ಚ ದೇಯಾನಿ ರಾಜನ್ಯಕ್ರೋತ್ಸಲಾನಿ ಚ

॥ ೬ ॥

ಚಂಪಕಾನ್ಯ ಚ ರೂಪಿಣ್ಯಾ ಇಲ್ವಲಾಯಾಃ ಸಿತೋತ್ಪಲಂ ।

ಭತ್ತೂರಕಾಣ್ಯಥಾದ್ರಾಪ್ಯಾ ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಚ ಮಲ್ಲಿಕಾ

॥ ೭ ॥

ಚಂಪಕಾನ್ಯೇವ ಪುಷ್ಯಸ್ಯ ಚಾತೀ ಸ್ಯಾತ್ಸಾರ್ಪಪಿತ್ರಯೋಃ ।

ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ಕಾಂತಾ ದಾತವ್ಯಾ ಅರ್ಕನ್ಲಶ್ಚ ಸುನರ್ಜಲಾ

॥ ೮ ॥

ಸಾವಿತ್ರತ್ವಾಷ್ಟ್ರಯೋರ್ನಿತ್ಯಂ ಬಂಧೂಕಕುಸುಮಾನಿ ಚ

ನಾಯುನ್ಯಸ್ಯ ಚ ದೇಯಾನಿ ಸಿಂಧುನಾರಾಣಿ ಸಾರ್ಥಿವ

॥ ೯ ॥

ಐಂದ್ರಾಗ್ನಸ್ಯ ಚ ದೇಯಾನಿ ಕುರಂಡಕುಸುಮಾನಿ ಚ ।

ರಕ್ತಾಶೋಕಸ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ತಥಾ ಮೈತ್ರಸ್ಯ ಸಾರ್ಥಿವ

॥ ೧೦ ॥

ಹೂವೆಂದೂ ಹಸರು) ಬುಧನಿಗೆ—ತಾವರ ಹೂವು ಗುರುನಿಗೆ—ಸೇವಂತಿಗೆಹೂವು
ಶುಕ್ರನಿಗೆ—ಬಿಳಿ ಶಾವಂತಿಗೆ ಶನಿಮಹಾರಾಜನಿಗೆ—ಬಾಣಪುಷ್ಪ ರಾಹುನಿಗೆ—
ಸಾದರೀ ಹೂವು ಕೇತುನಿಗೆ—ದವಸದ ಹೂವು. ಈ ರೀತಿ ನವಗ್ರಹಗಳಿಗೂ
ಹೂಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು

೬-೧೪ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರ ನೊದಲುಗೊಂಡು ಇನ್ನತ್ತೀಳು
ನಕ್ಷತ್ರ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕಾದ ಹೂಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯಲುಗು
ವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧ ಪುಷ್ಪಗಳು ವನಜನ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ
ವಾಗಿಯೂ ಎಂದೂ ನೋಡದೆ ಕೇಳದೇ ಇರುವ ಹೂವುಗಳಾಗಿವೆ ಅಂತಹ ಹೂವುಗಳ
ಎದುರಿಗೆ? ಈ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ

ಚಂಪಕಾನಿ ಚ ಶಾಕ್ರಸ್ಯ ತಥಾ ದೇಯಾನಿ ಭೂಪತೇ ।

ಮೂಲಸ್ಯ ಚ ತಥಾ ದೇಯಂ ರಾಜನ್ಯಸ್ಯ ಕುಹೇಟಿಕಂ

॥ ೧೧ ॥

ಕಲ್ಪಾರಾಣಿ ತಥಾಪ್ಯಸ್ಯ ನೈಶ್ವದೇವಸ್ಯ ಕುಬ್ಜಕಂ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಸ್ಯ ಚಾತೀಪುಷ್ಪಾಣಿ ವೈಷ್ಣವಸ್ಯ ಚ ಚಂಪಕಂ

॥ ೧೨ ॥

ಪಾಟಿಲಾ ವಾಸನಸ್ಯಾಪಿ ನಾರುಣಸ್ಯೋತ್ಪಲಾನಿ ತು ।

ಅರ್ಕಪುಷ್ಪಾಣ್ಯುಧಾಪ್ಯಸ್ಯ ತಥಾ ದೇಯಾನಿ ಪಾರ್ಥಿವ

॥ ೧೩ ॥

ಆಹಿರ್ಬುಧ್ನಸ್ಯ ದೇಯಾನಿ ಧತ್ತೂರಕುಸುಮಾನಿ ಚ ।

ಕರನೀರಕಪುಷ್ಪಾಣಿ ತಥಾ ಪೌಷ್ಪಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ

॥ ೧೪ ॥

ಚೂತಪುಷ್ಪಾಣಿ ದೇಯಾನಿ ಅಶ್ವಿನಸ್ಯ ನರಾಧಿಪ ।

ನೀಲೋತ್ಪಲಾನಿ ಯಾಮ್ಯಸ್ಯ ತಥಾ ದೇಯಾನಿ ಭೂಪತೇ

॥ ೧೫ ॥

ಸಮಾನವೇಷನಕ್ಷತ್ರಕಥಿತಾನಿ ತಥಾ ದಿಶಾಂ ।

ಉತ್ತರಾಯಾಶ್ಚ ದೇಯಾನಿ ನಾಗಪುಷ್ಪಾಣಿ ಪಾರ್ಥಿವ

॥ ೧೬ ॥

ಸಾಗರಾಣಾಂ ಚ ದೇಯಾನಿ ಕಮಲಾನಿ ಮಹೀಪತೇ ।

ಉಕ್ತಾಲಾಭೇ ಪ್ರದೇಯಾನಿ ಸರ್ವಣಾನಿ ನರಾಧಿಪ ।

ಸ್ವಕಾಲಜಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸರ್ವೇಷಾಮನಿಶೇಷತಃ

॥ ೧೭ ॥

ಕೃತ್ತಿಕೆ—ಕನ್ನೈದಿಲೆ, ರೋಹಿಣಿ—ಸಂಸಿಗೆ, ಮೃಗಶಿರ—ಬಿಳೀ ತಾನರ, ಆರ್ದ್ರ—ದತ್ತೂರಿ, ಪುನರ್ವಸು—ಮಲ್ಲಗೆ, ಪುಷ್ಯ—, ಆಶ್ಲೇಷ—ಮುಖಗಳಿಗೆ—ಜಾಜೀ, ಪುಬ್ಬೆ—ನಂದಿ ಬಟ್ಟಲು, ಉತ್ತರ—ಸುನರ್ಚಲಿ? ಹಸ್ತ—ಚಿತ್ತಿಗಳಿಗೆ—ಗುಲಾಬಿ ಹೂವು, ಸ್ವಾತಿಗೆ—ಸುಗಂಧರಾಜ, ಸ್ವಾತಿ—ವಿಶಾಖಗಳಿಗೆ—ಕುರಂಬ, (ಗೋರಂಬಿ ಹೂವು), ಅನೂರಾಧಿ ಮತ್ತು ಜ್ಯೇಷ್ಠಗಳಿಗೆ—ಸಂಸಿಗೆ ಹೂವು, ಮೂಲಕರೀ ಗೋರಂಬಿ? ಪೂರ್ವಾಷಾಢ—ಕಲ್ಪಾರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ—ಜಾಜೀ, ಶ್ರವಣ—ಸಂಸಿಗೆ, ಧನಿಷ್ಠೆ—ಪಾದರಿ, ಶತಭಿಷೆ—ಕೆಂದಾದರೆ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ—ಎಕ್ಕದಹೂವು ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ—ದತ್ತೂರಿ ಹೂವು ರೇವತಿಗೆ—ಕಣಗಲೆ ಹೂವು

೧೫-೧೯ ಅಶ್ವಿನಿಗೆ—ಮಾವಿನ ಹೂವು ಭರಣಿಗೆ—ಕನ್ನೈದಿಲೆ. ಇನ್ನು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ—ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ—ನಾಗಕೇಸರಿ ಹೂವು ಸಾಗರಗಳಿಗೆ—ಕಮಲ

ಯದ್ಯದ್ಗ್ರಹಸ್ಯಾಭಿಹಿತಂ ನುಯಾಸತ್ರ
ಯುಕ್ತಸ್ಯ ನಾ ಭೂಮಿಸತಿಪ್ರಧಾನಃ ।
ತದ್ವೇನತಾಯಾಶ್ಚ ತಥೈವ ದೇಯಂ ।
ದಿತಸ್ತಥಾ ನಾತ್ರ ನಿಚಾರಣಾಸ್ತಿ

॥ ೧೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಗ್ರಹಕ್ಷಯವಿಶೇಷಪುಷ್ಪದೇಯಾದೇಯಾ
ಧ್ಯಾಯೋನಾನು ಸಪ್ತನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

— — —

ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಹೂಗಳು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ
ಹೂವುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಮಹಾರಾಜ !

ನಾನು ಹೇಳಿದ ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾರ್ಕಂ
ಡೇಯರು ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ ವಿಶೇಷ ಪುಷ್ಪ ದೇಯಾದೇಯವೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ತೊಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀ:

ಅಥ ಏಷ್ವರಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
ಅಷ್ಟನವತಿತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಧ್ರುವಸ್ತಾನಿನಿವಿಷ್ಟಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಮಹೀಪತೇ |

ಗುಗ್ಗುಲಂ ಘೃತಸಂಯುಕ್ತಂ ಧೂಪಂ ದದ್ಯಾದ್ವಿಚಕ್ಷಣಃ

|| ೧ ||

ಧೂಪಂ ತ್ವಗುರುರರ್ಕಾಯ ನಮೇರುಂ ಚ ತಥೇಂದನೇ |

ಭೌಮಾಯ ಗುಗ್ಗುಲಂ ದದ್ಯಾತ್ಸರ್ವಂ ದದ್ಯಾದ್ವಿಧಾಯ ಚ

|| ೨ ||

ಶಿಲಾಜತು ತು ಜೀನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಸಾರ್ಥವೋತ್ತಮ |

ಶ್ರೀವಾಸಕಂ ತು ಶುಕ್ರಾಯ ನಖಂ ಸೌರಾಯ ಸಾರ್ಥವ |

ಮದಶ್ಚ ರಾಹವೇ ದೇಯೇ ಕೇತವೇ ಚ ವಸಾ ತಥಾ

|| ೩ ||

ತೊಂಬತ್ತೆಂಟನೆಯ ಆಧ್ಯಾಯವು

೧-೪ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ—ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಧ್ರುವಸ್ತಾನಿನಿವಿಷ್ಟದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಎಂತೆಂತಹ ಧೂಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಒಪ್ಪಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಗುಗ್ಗುಲ ಘೃತಯುಕ್ತ (ದಶಾಂಗ) ವಾದ ಧೂಪವನ್ನಾಘ್ರಾಣಮಾಡಿಸಿದರೇ ನಾಕಾದಾಗ್ಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉಕ್ತವಾದ ಧೂಪಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು.

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ—ಅಗುರುಧೂಪ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ—ಸುರಗೀ ಗಂಧದಧೂಪ, ಅಂಗಾರಕನಿಗೆ—ಗುಗ್ಗುಲ, ಬುಧನಿಗೆ—ಸರ್ಪಧೂಪ (ಯಕ್ಷಧೂಪವೆಂದೂ ಹೆಸರು) ಗುರುವಿಗೆ—ಶಿಲಾಜತುಧೂಪ, ಶುಕ್ರನಿಗೆ—ಸಾಮ್ರಾಣ, (ಶ್ರೀವಾಸಸ್ಯಕ್ಷಧೂಪ) ಶನೈಶ್ವರ

ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಾಂ ಘೃತಂ ದೇಯಂ ರೋಹಿಣೀನಾಂ ಚ ಚಂದನಂ ।

ಇಲ್ಲಲಾನಾಂ ಚ ಕರ್ಪೂರಮಾದ್ರಾ ಯಾಂ ಚ ನಖಂ ತಥಾ

॥ ೪ ॥

ಪುನರ್ವಸೋಶ್ಚಾಪ್ಯಗುರುಂ ಪುಷ್ಯಸ್ಯ ಚ ತಥಾಽಕ್ಷತಂ ।

ಶ್ರೀವಾಸಕಂ ಚ ಸಾರ್ಪಸ್ಯ ಪೈತ್ಯಸ್ಯ ಚ ತಥಾ ಘೃತಂ

॥ ೫ ॥

ಪ್ರಿಯಂಗುಂ ಮಧುನಾ ಯುಕ್ತಂ ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ಸಘೃತಂ ಭವೇತ್ ।

ಘೃತೇನ ಮಧುನಾ ಯುಕ್ತಮಾರ್ಯಮ್ನಸ್ಯ ಶತಾವರೀಂ

॥ ೬ ॥

ಕುಂದುರುಂ ಚೈವ ಹಸ್ತಾಯ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಾಯ ಚ ಫಲಂ ಭವೇತ್ ।

ನಾಯುನ್ಯಾಯ ಚ ಕರ್ಪೂರಮೈಂದ್ರಾಗ್ನಾಯ ಮಿಸಿರ್ಭವೇತ್

॥ ೭ ॥

ಮೈತ್ರಾಯ ಕುಂಕುಮಂ ದೇಯಂ ಶಾಕ್ತ್ರಾಯ ನೃಗಜಂ ಭವೇತ್ ।

ಶಾಟೇನೂಲಂ ಚ ಮೂಲಾಯ ಆಸ್ಯಾಯ ನಲದಂ ತಥಾ

॥ ೮ ॥

ನಿಗ - ನಯನಾಮಕ ಗಂಧಧೂನ, ರಾಹುವಿಗ - ಕಸ್ತೂರೀಧೂನ, (ಮದೋರೇತಸಿ ಕಸ್ತೂರಾಂ ಎಂದು ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಕಲ್ಪದ್ರುಮದಲ್ಲಿ) ಕೇತುವಿಗೆ—ವನಾಧೂನ ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಧೂಪವನ್ನಾಘ್ರಾಣಿಸಿದ ನಮನಂತರದೋಳ್ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಉಕ್ತವಾದ ಧೂಪಗಳ ನಾನುಗಳನ್ನು ನಿವರಿಸುವೆನು

೫-೬ ಕೃತ್ತಿಕೆಗ -ತುಪ್ಪದಧೂನ, ರೋಹಿಣಿ ಗಂಧವಹುಡಿ, ಮೃಗಶಿರಗೆ-ಕರ್ಪೂರ, ಆರ್ದ್ರೆಗೆ -ನಖವೆಂಬಧೂನ, ಪುನರ್ವಸುವಿಗೆ -ಅಗುರುಧೂನ, ಪುಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷತ, ಆಶ್ಲೇಷೆಗೆ—ಶ್ರೀವಾಸ (ವೃಕ್ಷಧೂನ—ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ), ಮಖಿಗೆ—ತುಪ್ಪದ ಧೂಪ, ಪುಬ್ಬೆಗೆ—ತುಪ್ಪಸಹಿತವಾದ ನನಣೀಗಂಧ, ಉತ್ತರಗೆ—ಜೇನುತುಪ್ಪ, ತುಪ್ಪದಹೊಗೆ, ಹಸ್ತಕ್ಕೆ—ಶತಾವರೀಧೂನ ಮತ್ತು ಕುಂದುರುಧೂಪ— ಅಂದರೆ “ ಕುಂದುರುಷ್ಣೋ ಕುಂದುರುಶ್ಚ ಮೋವಕಃ ಕಟುಕಶ್ಚನಃ ॥ ”—ಅಂದರೆ ಕುಂದುರುಷ್ಣವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗಂಧಿಗೆ-ಅಂಕೋಲೇಗಿಡದ ಬೇರಿದೂ ಹೇಳುವರು ಚಿತ್ತಿಗೆ - ಮಾಂಸದಧೂಪ, ಸ್ವಾತಿಗೆ—ಕರ್ಪೂರದಹೊಗೆ, ವಿಶಾಖೆಗೆ --ಜಟಾಮಾಂಸೀಹೊಗೆ

೮-೧೧ ಅನೂರಾಧೆಗೆ --ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠೆಗೆ -- ಕಸ್ತೂರೀಗಂಧ ಧೂನ, ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ-- ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ ಅದರ ಗಂಧಧೂನ,

ಗುಗ್ಗುಲುಂ ವೈಶ್ವದೇವಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಾಯ ಘೃತಚಂದನೇ ।

ವೈಷ್ಣವಾಯಾಗುರುಂ ದದ್ಯಾದ್ವಾಸವಾಯ ತಥಾ ಪಲಂ

॥ ೯ ॥

ವಾರುಣಾಯ ತಥೋಶೀರಮಾಜಾಯ ಚ ಪಲಂ ಭವೇತ್ ।

ಆಹಿರ್ಬುಧ್ನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ದೇವದಾರುಂ ನರಾಧಿಪ

॥ ೧೫ ॥

ಕಂಕೋಲಕಾನಿ ಪೌಷ್ಣಾಯ ಅಶ್ವಿನಾಯ ಚ ಚಂದನಂ ।

ಯಾಮ್ನಾಯ ಗುಗ್ಗುಲುದೇಯಃ ಸತತಂ ಭೂತಿಮಿಚ್ಛತಾ

॥ ೧೧ ॥

ಕರ್ಪೂರಂ ಕುಂಕುಮಂ ಚೈವ ಚಂದನಂ ಮೃಗಜಂ ತಥಾ ।

ತುರುಷ್ಕಮಗುರುಂ ಕಾಂತಾಂ ಗುಗ್ಗುಲುಂ ಚ ಕ್ರಮಾದ್ಧಿತಾಂ

॥ ೧೨ ॥

ಪ್ರಾಚ್ಯಾದೀನಾಂ ಮಹೀನಾಥ ಸಾಗರಾಣಾಂ ಚ ಚಂದನಂ ।

ಸರ್ವಾಭಾವೇ ಚ ದಾತವ್ಯಃ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಗುಗ್ಗುಲುಂ

॥ ೧೩ ॥

ವನಸ್ಪತಿರಸೋ ದಿವ್ಯೋ ಗಂಧಾಢ್ಯೋ ಗಂಧ ಉತ್ತಮಃ ।

ಆಘ್ರೇಯಃ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಗುಗ್ಗುಲುಪ್ರವರಃ ಶುಭಃ

॥ ೧೪ ॥

ಪೂರ್ವಾಪಾರ್ಥಕ್ಕೆ- ನಲದಧೂನ, ಉತ್ತರಾಪಾರ್ಥ-ಗುಗ್ಗುಲು, ಶ್ರವಣ- ತುಪ್ಪದ
ಧೂಪ, ಧನಿಷ್ಠ-ಅಗುರು, ಶತಭಿಷಗ-ಲಾಸುಂಚಧೂಪ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರೈ--
ಮಾಂಸಗಂಧ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರೈ- ದೇವದಾರುಧೂಪ, ರೇವತಿ-ತಂಕೋಲಕಧೂಪ,
ಅಶ್ವಿನಿ-ಚಂದನಧೂಪ, ಭರಣಿ-ಗುಗ್ಗುಲುಧೂಪ ಈ ಮೇರೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಧೂಪ
ವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವವರು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ

೧೨-೧೪ ಇಂದ್ರಾದೃಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ-ಕರ್ಪೂರ-ಕೇಸರಿ, ಚಂದನ
ಗಂಧ-ಕಸ್ತೂರಿ-ಹಾಲುಮಡ್ಡಿ-ಸಾಮ್ರಾಣಿ-ಅಗುರು-ಗುಗ್ಗುಲುಧೂಪಗಳನ್ನು ಸಮ
ರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಮೇರೆ ಹೇಳಿದ ಧೂಪಗಳು- ಸಿಕ್ಕದೇಹೋದರೆ ಗುಗ್ಗುಲುಧೂಪ
ವೂಂದೇ ಸಾಕಾಗುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರವೇನೆಂದರೆ-೧೪ನೇ ಶ್ಲೋಕ ಮಂತ್ರ
ವನ್ನೇ ವನಸ್ಪತಿರಸೋ ಶುಭಃ ॥ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಸಯಾಮಿ
ಎಂದು ಧೂಪವಂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ದೀಪಶ್ಚಾಜ್ಯೇನ ದಾತವ್ಯಃ ಸರ್ವೇಷಾಮುವಿಶೇಷತಃ ।

ತೈಲೇನ ವಾ ಮಹೀನಾಥ ವಸಾಡ್ಯೇನ ವಿವರ್ಜಯೇತ್

॥ ೧೫ ॥

ಯದ್ಯದ್ಗ್ರಹಸ್ಯಾಭಿಹಿತಂ ನುಯಾತ್

ಋಕ್ಷಸ್ಯ ವಾ ಭೂಮಿಪತಿಪ್ರಧಾನ ।

ತದ್ದೇವತಾಯಾಸ್ತು ತಥೈವ ದೇಯಂ

ದಿತಾಂ ತಥಾ ನಾತ್ರ ವಿಚಾರಮಸ್ತಿ

॥ ೧೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಗ್ರಹಕ್ಷಯಧೂಪದೀಪೋನಾಮಾಷ್ಟ

ನವತಿತನೋಧ್ಯಾಯಃ

೧೫-೧೬ ದೀಪದಾರತಿಯನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿದ ಬತ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿದ ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಬತ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಮಾಡಬೇಕು ಸರ್ವಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ ತರಹ ದೀಪವಾದರೆ ಸರಿ ಈ ದೀಪಾರ್ತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಧ್ಯತೆಯೇನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಅಯ್ಯೋ! ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೆ! ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಏನೇನು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೇನೋ ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆಯಾಯ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಅದೇ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ ಧೂಪವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ತೊಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ನವನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಧ್ರುವಸ್ಥಾನನಿವಿಷ್ಟಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ನರಾಧಿಪ |
ದಧ್ಯೋದನಂ ಪಾಯಸಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ವಿನಿನೇದಯೇತ್ || ೧ ||

ಗುಡೌದನಂ ಗುಡಾಪೂಪಾಃ ಫಲಾನಿ ಗುಡಪಾಯಸಂ |
ನಿನೇದನಂ ತು ಸೂರ್ಯಾ ಯ ಧಾನ್ಯಲಾಜೇ ಮಧೂತ್ಕಟೇ || ೨ ||

ಸರ್ಪಿರ್ದಧ್ಯೋದನಂ ಚೈವ ಫಲಾನಿ ನಿವಿಧಾನಿ ಚ |
ಮೋದಕಾನಿ ಚ ಮುಕ್ತಾನಿ ಪಾಯಸಂ ಶಶಿನಸ್ತಥಾ || ೩ ||

ತೊಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು..

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಧ್ರುವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮೊಸರನ್ನನನ್ನೂ ವಾಯಸವನ್ನೂ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು

೨-೩. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕಾಯನ್ನ (ಬೆಲ್ಲದನ್ನವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು) ಎರೆಯಪ್ಪ (ಕಜ್ಜಾಯ) ಬೆಲ್ಲದ ಪಾಯಸ, ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನಿನೇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯಸಹಿತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಚಂದ್ರನಿಗೆ-ತುಪ್ಪದನ್ನ-ಮೊಸರನ್ನ-ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು ಕಡಲು, ವಾಯಸಗಳನ್ನು ನಿನೇದನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗುಡಾದನಂ ಗುಡಾಪೂಸಾ ಯಾವಕಂ ಗುಡಸಾಯಸಂ |

ಕೃಸರಂ ಚ ತಥಾ ದೇಯಂ ಭೂಮಿಪುತ್ರಾಯ ಸಾರ್ಥವಂ || ೪ ||

ಕ್ಷೀರಾದನಂ ಸಸರ್ಪಿಷ್ಕಂ ಕ್ಷೀರವೃಕ್ಷಫಲಾನಿ ಚ |

ಕ್ಷೀರಿಣ್ಯಶ್ಚ ತಥಾಷಢ್ಘೋ ಸೋಮಪುತ್ರಾಯ ದಾಪಯೇತ್ || ೫ ||

ಶಿಂಬಿಧ್ಯಾನನಿಕಾರಾಣಿ ಬಿಲ್ವಾನ್ಯಾಮಲಕಾನಿ ಚ |

ಘೃತಾದನಂ ಚ ಜೀನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಭೂತಿಮಿಚ್ಛತಾ || ೬ ||

ದಧ್ಯೋದನಂ ಸಾಯಸಂ ಚ ಮಧುನಾ ಸರ್ಪಿಷಾ ಯುತಂ |

ಉತ್ಕಾರಿಕಂ ಮೋದಕಾಂಶ್ಚ ಭಾರ್ಗವಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್ || ೭ ||

ಮಾಷಾದನಂ ಸಸರ್ಪಿಷ್ಕಂ ಕೃಸರಂ ದಧಿ ಯಾವಕಂ |

ನಿವೇದಯೇತ್ತು ಸೌರಾಯ ಕುಲತ್ಥಂ ಚಣಕೈಃ ಸಹ || ೮ ||

ಸ್ವಕ್ಷಂ ದಧಿತ್ಥಂ ಚ ತಥಾ ಪಲಲಂ ಚೈನ ರಾಹವೇ |

ಮಾಷಾದನಂ ತಥಾ ದೇಯಂ ಯವಾಪೂಸಾಂಸ್ತಥೈವ ಚ || ೯ ||

ತಲ್ಲೋಪಿಕಾಸ್ತಥಾ ಮತ್ಸ್ಯಾಃ ಕೇತವೇ ಕೃಸರಂ ತಥಾ |

ವಸಾಸರ್ಪಿಣಂಶಿ ಚ ತಥಾ ದೇಯಾನಿ ಮನುಜೇಶ್ವರ || ೧೦ ||

೪-೮ ಕಾಯನ್ನ—ಎಣ್ಣೋರಿಗೆ, ಹಲಸಂದೆ ಬೆಲ್ಲಹಾಕಿದ ಸಾಯಸ ಎಳ್ಳು ಹುಡಿ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ಅಂಗಾರಕನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಲನ್ನ-ತುಪ್ಪಾನ್ನ, ಹಾಲುಬರುವ ಓಷಧಲತೆಗಳನ್ನು ಬುಧನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಬೇಕು ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆ—ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ, ತುಪ್ಪಾನ್ನಗಳನ್ನು ಗುರುವಿಗೂ, ಮೊವರನ್ನ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ತುಪ್ಪಬೆರಸಿದ ಸಾಯಸ ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ಶುಕ್ರನಿಗೂ, ಉದ್ದಿನಹುಡಿ-ಎಳ್ಳುಹುಡಿ ಬೆರೆದ ತುಪ್ಪಾನ್ನ ವನ್ನೂ-ಹುರುಳಿ ಕಡಲೆಗಳನ್ನೂ ಶನೈಶ್ವರನಿಗೂ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

೯-೧೦ ರಾಹುವಿಗೆ ಉದ್ದಿನ ಹುಡಿಅನ್ನ ಅಥವಾ ಮಾಂಸದನ್ನ, ಚಕ್ಲಿಭಕ್ಷ್ಯದ ನಿವೇದನೆ, ಕೇತುವಿಗೆ-ಮೀನು-ಎಳ್ಳುಹುಡಿ-ತುಪ್ಪದಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಿವೇದಿಸಬೇಕು

ಮಧುಲಾಚೇ ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಂ ಕುಲ್ಮಾಷಂ ದಧಿಸರ್ಪಿಷೀ ।

ರೋಹಿಣೀನಾಂ ಚ ಬೀಜಾನಿ ದಧಿಸಿಷ್ಟವೃಷಾಣಿ ಚ

॥ ೧೧ ॥

ದಧ್ಯೋದಕಂ ಚೇಲ್ವಲಾನಾಂ ಮೃಗಮಾಂಸಂ ತಥೈವ ಚ ।

ರುಧಿರಂ ಕೃಸರಂ ಚೋಭೌ ರೌದ್ರಸ್ಯ ವಿನಿವೇದಯೇತ್

॥ ೧೨ ॥

ಪುನರ್ವಸೋಃ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಪಲಲಂ ಸವಿಲಾಯನಂ ।

ಪಾಯಸಂ ಚ ಸರ್ಪರ್ಪಿಷ್ಯಂ ತಿಷ್ಠಾಯ ವಿನಿವೇದಯೇತ್

॥ ೧೩ ॥

ಪಿಷ್ಟಸರ್ಪಾಣಿ ಸಾರ್ಪಸ್ಯ ಕ್ಷೌದ್ರಂ ದಧಿಯುತಂ ತಥಾ

ತಿಲೌದನಂ ಸಪಲಲಂ ಪೈತ್ರಸ್ಯ ವಿನಿವೇದಯೇತ್

॥ ೧೪ ॥

ಷಷ್ಟಿಕಾನ್ಮಂ ಚ ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ಮಧುಸರ್ಪಿಣಂಷಿ ಚಾವ್ಯಥ ।

ಆರ್ಯಮ್ಲಾಯ ತಿಲಾಪೂಸಾನ್ಮಷ್ಟಿಕಾನ್ಮಂ ತಥೈವ ಚ

॥ ೧೫ ॥

ಪ್ರಿಯಂಗುತಂಡುಲೈಃ ಸಿದ್ಧಂ ಸಾವಿತ್ರಾಯ ಚ ಪಾಯಸಂ ।

ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಚೈವ ಸೀಯೂಷಂ ದ್ವಿಜಾ ಚಿತ್ರಾಂಡಚಾಸ್ತಥಾ

॥ ೧೬ ॥

ವಾಯವ್ಯಸ್ಯ ಚ ಫಲಗ್ನಿ ಮೂಲಕಾನಿ ಶುಭಾನಿ ಚ ।

ಕುಲಿತಾನ್ಮಾನಿ ವಿಶಾಖಾಸು ಯವಾಪೂಸಾಸ್ತಥೈವ ಚ

॥ ೧೭ ॥

೧೧-೨೦ ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಜೇನುತುನ್ಪ ಕಲಿಸಿದ ಅರಳು ಹುಲಸಂದೆಯ (ನ್ಯಾಡ್ಯಾವಕನ್ನು ಕುಲ್ಮಾಷಃ—ಯಾವಕ-ಕುಲ್ಮಾಷ ಈ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಅರ್ಥ) ಉಸಲಿ ರೋಹಿಣಿಗೆ-ಬೀಜಗಳು, ನೆಲಗಡಲೆ ಮುಂತಾದ್ದು ಹೆಸರು ಮೈಸಲಿನಿಂದ ಕಲಿಸಿದ ಹಿಟ್ಟಿನವ ಇಷ್ಟ ಮೃಗಶಿರಗೇ-ಮೊಸರು, ಮಜ್ಜೆಗೆ, ಜಂಕೆಮಾಂಸ, ಆರಿದ್ರೆಗೆ-ರಕ್ತ-ಎಳ್ಳುಹುಡಿ ಪುನರ್ವಸುವಿಗೆ-ಮಾಂಸ ಪುಷ್ಕಕ್ಕೆ-ತುನ್ಪದ ವಾಯಸ ಆರ್ಲೇನೇಗ-ಜೇನುತುನ್ಪ ಮೊಸರು ಮುಪೆಗೆ-ಮಾಂಸ ಎಳ್ಳುಕಲಿಸಿದ ಅನ್ನ ಪುಜ್ಜೆಗೆ-ಜೇನುತುನ್ಪ ತುನ್ಪಕಲಿಸಿದ ಅನ್ನ ಉತ್ತರೇಗೆ-ಚಿಗಿ-ಎಳ್ಳುಹುಡಿಅನ್ನ, ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ-ನವಣೆಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನ, ವಾಯಸ. ಚಿತ್ತಿಗೆ-ಚಿತ್ರಾನ್ಮ ಸ್ವಾತಿಗೆ-ಗೆಡ್ಡೆಗಿಣಸುಗಳ ಅನ್ನ ಮೂಲಕವೆಂದರೆ ಮೂಲಂಗಿಗೂ ಹೆಸರು ಮೂಲಂಗೀ ಅನ್ನ ಇಷ್ಟವಿರಬಹುದು. ವಿಶಾಖೆಗೆ-ಹುರು-ಹುಡಿ ಕಲಿಸಿದ ಅನ್ನ ಮತ್ತು ಉಂಡಲಿಗೆ (ಯವಾ

ಕುಲತ್ವಭಕ್ತಂ ಮಿತ್ರಾಯ ದಧಿಕ್ಷೌದ್ರಾನ್ವಿತಂ ತಥಾ ।

ಘೃತೌದನಂ ಚ ಶಾಕ್ರಾಯ ಫಲಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ || ೧೮ ||

ಮೂಲಾನಿ ಚ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ತಥಾ ಮೂಲಫಲಾನಿ ಚ ।

ಆಪ್ಯಸ್ಯ ಸಕ್ತವೋ ದೇಯಾ ಮಧುಮಿಶ್ರೋದಕೈಃ ಸಹ || ೧೯ ||

ಸಕ್ತವೋ ವೈಶ್ವದೇವಾಯ ಮಧುಲಾಜೇ ತಥೈವ ಚ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಾಯ ಸಾಯಸಂ ದೇಯಂ ಸಗುಡಂ ಭೂತಿಮಿಚ್ಛತಾ || ೨೦ ||

ದಧ್ಯೋದನಂ ಸಾಯಸಂ ಚ ವೈಷ್ಣವಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್ ।

ಘೃತೋದಕಂ ಚ ಶಾಖಾನಿ ವಾಸನಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್ || ೨೧ ||

ವೈಷ್ಣಂ ಬಿಡಾಲಂ ಶಾಕಾಂಶ್ಚ ವಾರುಣಾಯ ತಥಾ ದಧಿ ।

ಆದಾಯ ಮಾಂಸಮಾಜಂ ತು ನ್ಯಾಘ್ರಂ ಪಿಷ್ಪಕೃತಂ ದಧಿ || ೨೨ ||

ಆಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಾಯ ಮಾಂಸಾನಿ ತಥೈವ ಚ ರಸೌದನಂ ।

ಪೌಷ್ಣಾಯ ಸಕ್ತವೋ ಮಾಷಾ ಮಾಷಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಸಕ್ತವಃ || ೨೩ ||

ಅಶ್ವಂ ಪಿಷ್ಪಕೃತಂ ಮಾಷಾನ್ಯಾವಕಂ ಚ ತಥಾ ದಧಿ ।

ಆಶ್ವಿನಸ್ಯಾಥ ಯಾಮಸ್ಯ ತಂಡುಲಾನಿ ತಿಲಾನಿ ಚ || ೨೪ ||

ಪೂಪ) ಜ್ಯೇಷ್ಠಗೈ-ಹುರಳಿಲುಸಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊಸರು ಜೇನುತುಪ್ಪಸಹಿತ ಕಲಸಿ
ಸೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ-ವಿವಿಧ ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ಸಕ್ಕ
ಮಾಡಿ ಸೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ-ಜೇನುತುಪ್ಪ-ಮಿಶ್ರವಾದ
ನೀರಿನಿಂದ ಕಲಿಸಿದ ಸಕ್ಕು ಅಂದರೆ ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟು (ದಧಿಸಕ್ಕು ಮಧುಸಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ)
ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ-ಮಧು ಲಾಜ ಸಕ್ಕು ಅರಳು ಜೇನುತುಪ್ಪದಿಂದ ಕಲಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿ
ಹಿಟ್ಟು ಧನಿಷ್ಠೆಗೆ-ಬಿಲ್ಲದ ವಾಯಸದ ಸೈವೇದ್ಯ

೨೧-೨೫ ಶತಭಿಷೆಗೆ-ಮೊಸರನ್ನು ವಾಯಸ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಪದಗೆ-ತುಪ್ಪಾನ್ನ
ವಿವಿಧ ಶಾಕಗಳು ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಪದಗೆ-ಮೊಸರು, ಆಡಿನ ಮಾಂಸ ರೇವತಿಗೆ-
ವಿವಿಧ ಸಕ್ಕರವಾನ್ನ ಅಶ್ವಿನಿಗೆ-ಉದ್ದಿನ ಹಿಟ್ಟಿನ ಅನ್ನ, ಮೊಸರು ಭರಣಿಗೆ-ಅಕ್ಕಿ

ರಾಜನ್ಯೈಸ್ವಾಶ್ಚ ಪಶವೋ ಮಾಂಸಂ ಪಕ್ಷಾಮಕಂ ತಥಾ |
ಪಾಯಸಂ ಸಘೃತಂ ಕ್ಷೌದ್ರಂ ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಂ ನಿವೇದಯೇತ್ || ೨೫ ||

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೃಸರಂ ಕ್ಷೀರಮಿಶ್ರಿತಂ |
ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂ ಚ ದಾತವ್ಯಂ ಕೃಸರಂ ತೈಲಮಿಶ್ರಿತಂ || ೨೬ ||

ನೈರ್ಮತ್ಯಾಂ ಚ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಕೃಸರಂ ಮತ್ಸ್ಯಸಂಯುತಂ |
ಕುಲ್ಮಾಷಾಂಶ್ಚೈವ ಮತ್ಸ್ಯಾಂಶ್ಚ ಪಶ್ವಿನುಸ್ಯಾಂ ನಿವೇದಯೇತ್ || ೨೭ ||

ವಾಯವ್ಯಾಯಾಶ್ಚ ಮತ್ಸ್ಯಾನಿ ತಥಾ ಕ್ಷೀರೋದನಾನಿ ಚ |
ಐಶಾನ್ಯಾಯಾಃ ಪ್ರದಾತವ್ಯಾ ಘೃತಕ್ಷೀರೋದನಾನುಭೌ || ೨೮ ||

ನೋದಕೋಲ್ಲೋಪಿಕಾಮಿಶ್ರಾಃ ಸಾಗರಾಣಾಂ ಬಲಿರ್ಭವೇತ್ || ೨೯ ||

ಯದ್ಯದ್ಗ್ರಹಸ್ಯಾಭಿಹಿತಂ ಮಯಾಂತ್ರ
ಯುಕ್ಷಸ್ಯ ವಾ ಭೂಮಿಪತಿಪ್ರಧಾನ |

ಎಳ್ಳುಹುಡಿ ಅನ್ನ ಈ ರೀತಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ನಿವೇದನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ
ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ-ವಾಯವ್ಯ-ತುನ್ಯ-ಜೇನುತುನ್ಯವನ್ನು
ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಬೇಕು

೨೬-೨೦ ಆಗ್ನೇಯದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಾಲುಬೆರಸಿದ ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲದಹುಡಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ-
ಎಣ್ಣೆ, ಎಳ್ಳುಬೆರಸಿದ ಕೃಸರ ನೈಋತ್ಯಕ್ಕೆ-ಎಳ್ಳುಹುಡಿ ಮೀನು, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ-ಹಲ
ಸಂದೆಅನ್ನ, ಮೀನು ವಾಯವ್ಯಕ್ಕೆ-ಹಾಲನ್ನ, ಮೀನು. ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೂ-
ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರಿನಿಂದ ಕಲಸಿದ ಅನ್ನ

ಸಕಲ ನಾಗರಗಳಿಗೂ--ಕಡಬು ಕಾಯಿಹಾಲುಗಳ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಬೇಕು
ಎಲೈ ಭೂರಿಯೇ! ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಏನೇನು ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ

ತದ್ವೇನತಾಯಾಶ್ಚ ತದೇವ ದೇಯಂ
ದಿಶಸ್ತಥಾ ನಾತ್ರ ವಿಚಾರಣಾಸ್ತಿ

॥ ೩೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಗೃಹಕ್ಷತ್ರೈವೈದ್ಯದೇಯಾದೇಯವಿಧಿರ್ನಾಮು
ನವನವತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ದೇಯೋ ಅದರಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಯ್ಯಾ ! ರಾಜೇಂದ್ರ ಎಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು
ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಗೃಹನಕ್ಷತ್ರ ನೈವೇದ್ಯದೇಯಾದೇಯ ವಿಧಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಧ್ರುವಸ್ಯಾನನಿವಿಷ್ಟಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ |
ಪಾನಾಯ ದಾವಯೇತ್ಕ್ಷೀರಂ ಪ್ರೀತಯೇ ವಾಂತರಾತ್ಮನಃ |
ಗಂಧೋದಕಂ ತಥಾರ್ಕಾಯ ವಯಃ ಸೋಮಾಯ ಕೀರ್ತಿತಂ || ೧ ||

ಭೂಮಿಪುತ್ರಾಯ ಖರ್ಜೂರಂ ಮಾದ್ವೀಕಂ ಶಶಿಜಾಯ ಚ |
ಜೀವಾಯ ಚ ತಥಾ ತಕ್ರಂ ಶುಕ್ರಾಯೇಕ್ಷುರಸಂ ತಥಾ || ೨ ||

ಮಾಂಸಪಾನಂ ತು ಸೌರಾಯ ರಾಹೋರ್ನಿವರಸಂ ತಥಾ |
ಭಾಗಂ ಪಯಃ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಕೇತವೇ ಮನುಜೇಶ್ವರ || ೩ ||

ನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - - ಧ್ರುವಸ್ಥಾನವಲ್ಲಿರುವ ನೆಕಲ ವೇನ ತಿಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವಾನೀಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ವೀರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಈ ವಾನೀಯವು ಅಂತರಾತ್ಮನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದರೂ ಸರಿ

೨-೩ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಗಂಧೋದಕವನ್ನೂ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹಾಲನ್ನೂ, ಅಂಗಾರಕನಿಗೆ ಖರ್ಜೂರರಸವನ್ನೂ, ಬುಧನಿಗೆ ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸವನ್ನೂ, ಗುರುವಿಗೆ ಮಜ್ಜಿಗಯನ್ನೂ, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಕಬ್ಬಿನ ರಸವನ್ನೂ, ಶನಿಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಮಾಂಸ ರಸವನ್ನೂ, ರಾಹುನಿಗೆ ಮೀನರಸವನ್ನೂ, ಕೇತುವಿಗೆ ಆಡಿನ ಹಾಲನ್ನೂ ವಾನೀಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು

ಇನ್ನು ೨೬ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಇಷ್ಟಕರವಾದ ವಾನೀಯಗಳಾವುವೆಂದರೆ -

ಗಂಧೋದಕಂ ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಂ ರೋಹಿಣೀನಾಂ ಸುವೀರಕಂ ।
ಇಲ್ಲಲಾನಾಂ ಪಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ರೌದ್ರೇಃ ಖಾರ್ಜೂರಮಾಸನಂ ॥ ೪ ॥

ಆದಿತ್ಯಾಯ ತಥಾ ಗೌಡಂ ಕ್ಷೀರಂ ತಿಷ್ಠಾಯ ದಾವಯೇತ್ ।
ಕ್ಷೀರಮೇವ ಚ ಸಾರ್ಪಾಯ ತಥಾ ಪಿತ್ರೈಃ ಯಾದನ ॥ ೫ ॥

ಗಂಧೋದಕಂ ಚ ಭಾಗ್ಯಾಯ ತಥಾರ್ಯಮ್ನಾಯ ಕೀರ್ತಿತಂ ।
ಸಾವಿತ್ರಾಯ ತಥಾಯಸ್ತು ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಾಯ ಚ ತಥಾ ವಯಃ ॥ ೬ ॥

ವಾಯುನ್ಯಾಯ ಚ ಮಾರ್ಧೀಕಮೈಂದ್ರಾಗ್ನಾಯ ಚ ಕಾಂಚಿಕಂ ।
ಮಿತ್ರಾಯ ತಕ್ರಂ ದೇಯಂ ಚ ಶಾಕ್ರಾಯ ದಧಿ ದಾವಯೇತ್ ॥ ೭ ॥

ನಾರಿಕೇಲಾಂಬು ಮೂಲಾಯ ತಥಾಪ್ಯಾಯ ಮಧೂದಕಂ ।
ಖರ್ಜೂರಂ ವೈಶ್ವದೇವಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಾಯ ಸಲಿಲಂ ಹಿತಂ ॥ ೮ ॥

ಆಪ್ತೈಃ ಪಾನಂ ವೈಷ್ಣವಾಯ ಜಂಬುಭಿರ್ವಾಸವಾಯ ಚ ।
ವಾರುಣಾಯ ಮಧೂಕೈಶ್ಚ ರಸಮಾಜಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ ॥ ೯ ॥

ಆಹಿರ್ಬುಧ್ನೈಃ ಚ ತಥಾ ರಸಮೇವ ಭವೇನ್ನವ ।
ಪೌಷ್ಣಾಯ ಚ ಭವೇಚ್ಛಾಗಂ ಚಾಶ್ವಿನಾಯ ಚ ಮಾಹಿಷಂ ।
ಯಾಮ್ನಾಯ ಚ ತಥಾ ದೇಯಂ ಸ್ವಚ್ಛಂ ಮಾಂಸರಸಂ ತಥಾ ॥ ೧೦ ॥

೪-೧೨ ಕೃತ್ತಿಕೆ-ಗಂಧೋದಕ ರೋಹಿಣೀ-ಬಸಿದ ಗಂಜಿ ನೃಗತಿರೆ-ಹಾಲು
ಆದ್ರ್ವ-ಖರ್ಜೂರರಸ ಪುನರ್ವಸು-ಬಲ್ಲದನಾಕ ಪುಷ್ಪ-ಹಾಲು ಆರ್ದೇಷಗೂ-ಹಾಲು
ಮಮಾನಪ್ರತ್ರಕ್ಕೂ-ಹಾಲು ಪುಷ್ಪ-ಗಂಧೋದಕ ಉತ್ತರಗೂ ಅದೇ ಹಸ್ತ-ಲೋಹ
ರಸ ಚಿತ್ತ-ಹಾಲು ಸ್ವಾತಿ-ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ವಿಶಾಖ-ಬಸಿದಗಂಜಿ ಅನುರಾಧಗ-ಮಜ್ಜಿಗ
ಸೃಷ್ಟಿ-ಮೊಸರು ಮೂಲ-ಎಳನೀರು ಪೂರ್ವಾಷಾಢ-ಜೇನುತುನ್ನದ ವಾಸಕ
ಉತ್ತರಾಷಾಢ-ಖರ್ಜೂರರಸ ರ್ವವಣ-ಹಿತನಾದ ಸಿಹಿನೀರು ಧನಿಸ್ತ-ಹುಣಸೇ
ಪುಣ್ಣನರಸದ ವಾಸಕ ರತಭಿಷ-ನಿಂಬೇಹಣ್ಣಿನ ವಾಸಕ ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ-ಆಡಿನ
ಹಾಲು ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ-ನದಕ್ಕೂ ಸಹ ಅದೇ ರೇವತಿಗೂ-ಅದೇ ಅಶ್ವಿನಿಗೆ-ಎಮ್ಮೆ
ಮುಜ್ಜಿಗೆ ಭರಣಿಗ-ಮಾಂಸರಸ

ಸಮಾನದೇವನಕ್ಷತ್ರಂ ಕಥಿತಂ ಚ ತಥಾ ದಿಶಾಂ |

ಉತ್ತರಾಯೈ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ತಥಾ ಕ್ಷೀರಂ ನರಾಧಿಪ

|| ೧೧ ||

ಸಾಗರಾಣಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸತತಂ ಭೂತಿಮಿಚ್ಛತಾ

|| ೧೨ ||

ಯದ್ಯದ್ಗ್ರಹಸ್ಯಾಭಿಹಿತಂ ಮಯಾತ್ರ

ಯುಕ್ತಸ್ಯ ನಾ ಭೂಮಿಸತಿಪ್ರಧಾನ |

ತದ್ದೇವತಾಯಾಶ್ಚ ತಥೈವ ದೇಯಂ

ದಿಶಸ್ತಥಾ ನಾತ್ರ ವಿಚಾರಣಾಸ್ತಿ

|| ೧೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಕ್ಷತ್ರದೇಯಾದೇಯಪಾನೋನಾಮ

ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಉತ್ತರಾದಿ ಚತುರ್ದಿಕ್ಪುಗಲಿಗೂ-ಹಾಲು ಸಾಗರಗಳಿಗೂ-ಹಾಲು ಎಲೈ ವಜ್ರ
ಮಹಾರಾಜನೇ ! ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಯಾವ ಯಾವ
ವಾನೀಯಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೋ ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು
ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದದ ಪ್ರತಿಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರದೇಯಾದೇಯಪಾನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಒಂದುನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
ಎಕೋತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಧ್ರುವಸ್ಥಾನನಿವಿಷ್ಟಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಮಹೀಪತೇ ।
ಘೃತಾಕ್ಷೈರಕ್ಷತೈಃ ಹೋಮಃ ಕಾರ್ಯಶ್ಚ ಸತಿಲೈರ್ಭವೇತ್ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಕಃ ವಲಾಶಃ ಬದಿರಶ್ವಾಸಾಮಾಗೋಢ ಪಿಪ್ಪಲಃ ।
ಉದುಂಬರಶ್ಯಮಿದೂರ್ವಾಃ ಕುಶಾಶ್ಚೇತಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥ ೨ ॥

ಸಮಿದರ್ಥಂ ಪ್ರಶಸ್ಯಂತೇ ಸೂರ್ಯಾದೀನಾಂ ನರಾಧಿಪ ।
ಹೋತವ್ಯಾಸ್ಸಮಿಧಶ್ಚೈವ ಘೃತಾಕ್ತಾ ಮನುಜೇಶ್ವರ ॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಧ್ರುವಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ನಿಷ್ಕಣ್ಣರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತುಸ್ಪದಿಂದ ನೆನಸಿದ ತಿಲಸಹಿತವಾದ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ ಕೇಳಿ ರಾಜೇಂದ್ರನೇ ।

೨-೩ ಸೂರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ನವಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಕ್ಕ-ಮುತ್ತ-ಉತ್ತರಣಿ-ಕಗ್ಗಲಿ-ಅತ್ತಿ-ಅರಳಿ-ಬನ್ನಿ-ಹುಲ್ಲುಗರಿಕೆ-ದರ್ಭೆ ಇವುಗಳ ಸುತ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದು ತುಸ್ಪದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿ ಸಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಕೇಳಯ್ಯ, ನರ ಪತಿಯೇ

ತಥಾ ಪ್ರಾದೇಶನಾತ್ರಾಶ್ಚ ಸ್ವಾಗಗ್ರಾ ನಿತ್ಯಮೇವ ಚ |

ಉದ್ಧೃತುಷ್ಠಾಃ ಸಪತ್ರಾಶ್ಚ ನಿತ್ಯಚಶ್ಚ ವಿವರ್ಜಯೇತ್

|| ೪ ||

ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಂ ಘೃತೇನಾಕ್ಮೋ ಹೋನುಃ ಪಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮ |

ರೋಹಿಣೀನಾಂ ತಥಾ ಬೀಜೈರಿಲ್ಪಿಲಾನಾಂ ಚ ಸಾಯಸೈಃ

|| ೫ ||

ನಾಕ್ಷಿಕ್ಯೈಶ್ಚ ತಥಾದ್ರಾಪ್ಯಾನಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಚ ತಂಡುಲೈಃ |

ಪುಷ್ಯಸ್ಯ ಸಾಯಸೇನಾಪಿ ಸಾರ್ಪಸ್ಯ ಚ ತಥಾಷ್ವಧೈಃ

|| ೬ ||

ತಿಲೈಃ ಸತಂಡುಲೈರ್ಹೋನುಃ ತಥಾ ಪೈತ್ರಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಃ |

ಪ್ರಿಯಂಗುಭಿಶ್ಚ ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ಚಾರ್ಯನ್ಲಸ್ಯ ತಥಾಃಕ್ಷತೈಃ

|| ೭ ||

ಸಾವಿತ್ರಸ್ಯ ತಥಾ ದಧ್ನಾ ಚಿತ್ರಾಯಾಃ ಸಾಯಸೇನ ಚ |

ನಾಯನ್ಲಸ್ಯಾಕ್ಷತೈಃ ಕಾರ್ಯಾಃ ಸಪೃತ್ಯೈರ್ಮನುಜೇಶ್ವರ

|| ೮ ||

ಐಂದ್ರಾಗ್ನಸ್ಯ ಸದಾ ಕಾರ್ಯೋ ಯಾವಕೇನ ತಥೈವ ಚ |

ಮಸೂರೈಶ್ಚೈವ ನೈತ್ರಸ್ಯ ಶಾಕ್ರಸ್ಯ ಚಣಕೇನ ತು

|| ೯ ||

೪ ಹೋನುಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಮಿತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿಯೇ ಹೋನು ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕು ಸಮಿತ್ತುಗಳು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಒಣಗಿರಬೇಕು ಎಲೆಗಳಿರಕೂಡದು ತೊಗಟೆಗಳಿರಕೂಡದು ಸ್ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಒಂದು ಚೋಟಿಗಿಂತ ಉದ್ದವಾಗಿರಬಾರದು

೫-೧- ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೆತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಹೋಮದ್ರವ್ಯಗಳೇ ನೆಂಬುವನ್ನು ಈಗ ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದು — ಸ್ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೋಮದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ತುವುದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿ ಹೋನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಮುಖ್ಯವು. ಕೃತ್ತಿಕೆಗೆ-ತುಸು, ರೋಹಿಣಿಗೆ-ಬೀಜಗಳಿಂದ ಹೋಮವು ಮೃಗಶಿರ-ವಾಯಸ, ಆದ್ರ್ವ-ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಪುನರ್ವಸು-ಅಕ್ಕಿ ಪುಷ್ಯ-ಸಾಯಸ, ಆಕ್ಲೇಷ-ಓಷಧಿರಸ, ಮಖ-ತಿಲಾಕ್ಷತ, ಪುಬ್ಬೆಗೂ ಸಹ ಅದೇ ಹೋನು ಉತ್ತರೇಗೆ-ನವಣೆ, ಹಸ್ತ-ಅಕ್ಷತೆ ಮೊಸರೂ ಸಹ ಚಿತ್ರ-ವಾಯಸ, ಸ್ವಾತಿಗೆ-ತುಸುದಿಂದ ಕಲಸಿದ ಅಕ್ಷತೆ, ವಿಶಾಖೆ-ತಡುಗುಣಿ ಅನೂರಾಧ-ನವಣೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ-ಕಡಲೆ, ಮೂಲ-ಓಷಧಿರಸ ಪೂರ್ವಾಷಾಢ-ಭತ್ತ. ಉತ್ತರಾಷಾಢ-ಹುಲಸಂದೆ, ಶ್ರವಣ-ಅಕ್ಕಿ ಸಹಿತವಾದ ರತ್ನ ಧನಿಹೈ-ಅಲದ ಮತ್ತು ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣು

ಮೂಲಸೌಷಧಿಭಿಃ ಕಾರ್ಯಸ್ತದೈವಾಪ್ಯಸ್ಯ ಶಾಲಿಭಿಃ ।

ವೈಶ್ವದೇವಸ್ಯ ಪಯಸಾ ತಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಸ್ಯ ಪಾಯಸೈಃ ॥ ೧೦ ॥

ಮಣಿಭಿಸ್ತಂಡುಲೋವೇತೈಃ ಶ್ರವಣಸ್ಯ ವಿಧೀಯತೇ ।

ನ್ಯಗ್ರೋಧೋದುಂಬರಫಲೈರ್ವಾಸವಸ್ಯ ವಿಧೀಯತೇ ॥ ೧೧ ॥

ವಾರುಣಸ್ಯೋದಕೈಃ ಪುಷ್ಪೈಸ್ತಥಾ ಚೈವಾಕ್ಷತೈಶ್ಚುಭೈಃ ।

ಅಜಸ್ರಾಜೈನ ಮಧುನಾ ದಧ್ನಾ ಚ ನೃವಸತ್ತಮ ॥ ೧೨ ॥

ಪ್ರೀಹಿಭಿಶ್ಚ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಶ್ಚಾಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಸ್ಯ ಸಾರ್ಥಿವ ।

ಫಲೈಶ್ಚ ಸಾಕ್ಷತೈಃ ಕಾರ್ಯಸ್ತಥಾ ಪೌಷ್ಲಸ್ಯ ಸಾರ್ಥಿವ ॥ ೧೩ ॥

ಕ್ಷೀರವೃಕ್ಷಸಮಿಧ್ವಿಶ್ಚ ಅಶ್ವಿನಸ್ಯ ವಿಧೀಯತೇ ।

ಯಾಮೃತ್ಯ ಮಧುಸಂಯುಕ್ತೈಸ್ತೈಃ ಸಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮ ॥ ೧೪ ॥

ಅಜ್ರಂ ತಿಲಾಶ್ಚ ವೈಲಂ ಚ ಕೃಸರಂ ಮಧು ಪಾಯಸಂ ।

ದಧಿ ಕ್ಷೀರಂ ಘೃತಂ ಕ್ಷೌದ್ರಂ ಪ್ರಾಚ್ಯಾದೀನಾಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥ ೧೫ ॥

ಸಾಗರಾಣಾಂ ಚ ವಯಸಾ ಹೋಮಃ ಕಾರ್ಯಃ ವೃಥಾಕ್ಷೃಥಕ್ ।

ಉಕ್ತಾಲಾಭೇ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಹೋಮಃ ಕಾರ್ಯಸ್ತಿಲಾಕ್ಷತೈಃ ॥ ೧೬ ॥

ಗಳು ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ-ಪುಷ್ಕೋದಕ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ-ತುಸ್ಯ, ಜೇನುತುಸ್ಯ, ಮೊಸರು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಹೋಮ, ರೇವತಿ-ಚತ್ತ, ಅಶ್ವಿನೀ-ನಲಾಕ್ಷತ ಮತ್ತು ಸಮಿತಕ್ಷೀರ, ಭರಣಿಗೇ-ಜೇನುತುಸ್ಯದಿಂದ ಕಲಸಿದ ಎಳ್ಳು, ಈರಿತಿ ಇವು ತೈಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಮ ಬೆಳದ ಬಳಿಕ ಪೂರ್ವಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ತುಪ್ಪ-ಎಳ್ಳು-ಎಣ್ಣೆ-ಚಿಗಲಿ-ಜೇನುತುಸ್ಯ-ವಾಯಸ-ಮೊಸರು-ಹಾಲು-ತುಸ್ಯ-ನಾಗರಗಳಿಗೆ ಹಾಲಿನಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಉಕ್ತದ್ರವ್ಯಗಳು ದೂಯದೇಹೋದರೆ ತಿಲಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೋಮ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿಕೊಂಡು ಹೋಮ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು ಜಿಪುಣತನ ಮಾಡದೆ ಧಾರಾವಾಗಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಹೋಮ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು

ಸಸ್ಯುತ್ಯಃ ಸಾರ್ಥವಶ್ರೇಷ್ಠ ದ್ರವ್ಯಶಾರ್ಯಂ ವಿನರ್ಜಯೇತ್ |

ಪ್ರಭೋಃ ಪ್ರಥಮಕಲ್ಪಸ್ಯ ಯೋಽನುಕಲ್ಪೇತ ವರ್ತತೇ

|| ೧೭ ||

ನ ಸಾಂಪರಾಯಿಕಂ ತಸ್ಯ ಭವತೀಹ ಸುದುರ್ಮತೇಃ

|| ೧೮ ||

ಯದ್ಯದ್ಗ್ರಹಸ್ಯಾಭಿಹಿತಂ ಮಯಾತ್ರ

ಯುಷ್ಠಸ್ಯ ವಾ ಭೂಮಿಸತಿಪ್ರಧಾನ |

ತದ್ದೇವತಾಯಾಶ್ಚ ತಥೈವ ದೇಯಂ

ದಿಶಸ್ತಥಾ ನಾತ್ರ ವಿಚಾರಣಾಸ್ತಿ

|| ೧೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಹೋಮದ್ರವ್ಯವಿಭಾಗೋನಾಮೈಕೋತ್ತರ

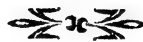
ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ವಿಧಿಸಿದೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಸಂವಾದಿಸಿ ಹೋಮ ಮಾಡುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಯ್ಯ !
ಹೀಗೆಂಬದಾಗಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನಿರೂಪಿ
ಸಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ವ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಹೋಮದ್ರವ್ಯ ವಿಭಾಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದುನೂರೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ದ್ವ್ಯಧಿಕಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಹೋಮಃ ಕಾರ್ಯೋ ಧ್ರುವಸ್ಯ ಚ |
ಊರ್ಧ್ವೋ ಅಧರ ಇತ್ಯೇವ ಧ್ರುವಾಯಾಶ್ಚ ದಿಶೋ ಭವೇತ್ || ೧ ||

ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಮಿತ್ಯೇಷ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ |
ದ್ಯೌಸ್ತಾ ಇತಿ ಚ ಮಂತ್ರೇಣ ದಿನಃ ಕಾರ್ಯೋ ಮಹೀವತೇ || ೨ ||

ಪೃಥಿವೀ ದಿನಿ ಚೇತ್ಯೇವ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ |
ಪ್ರಣವೇನ ಚ ಶೇಷಸ್ಯ ಚಾಧಸ್ತಾಚ್ಚ ತಥಾ ದಿಶಃ || ೩ ||

ಒಂದುನೂರ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಧ್ರುವಸ್ಥಾನ (ದಿಕ್ಕು) ಕೈ ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌರ್ಧ್ರುವಾವೃಧಿವೀಧ್ರುವಾಸಃ ಸರ್ವತಾಃಸಮೇ | ಧ್ರುವಂವಿಶ್ವಮಿದಂ ಜಗದ್ಧ್ರುವೋ ರಾಜಾನಿಶಾಮಯಂ || ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಧ್ರುವದಿಕ್ಕುಂ ದರೆ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ (ಆಕಾಶ-ವಾತಾಳ) ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

೨ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ ಸ್ತುತಮಂಪುರಸ್ತಾತ್ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಲೂ ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ದ್ಯೌಸ್ತಾದದಾತು ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು

೩-೬ ಭೂಮಿಗೆ ವೃಥಿವೀದಿವಿಚ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು ಶೇಷ-ವಾತಾಳ-ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣವ (ಓಂ) ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು

ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧೇತಿ ಮಂತ್ರೋಕ್ತಯಮಗ್ನಯೇ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ |
 ಉದುತ್ತಮಂ ವರುಣಸಾಶಂ ಮಂತ್ರೋಕ್ತಯಂ ವರುಣಸ್ಯ ತು || ೪ ||

ಪ್ರಣವಶ್ಚ ಕುಮಾರಸ್ಯ ತದ್ವಿಷ್ಣೋರ್ವಿಷ್ಣವೇ ಭವೇತ್ |
 ತ್ರಾತಾರಮಿಂದ್ರಂ ಶಕ್ರಸ್ಯ ದೇವ್ಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಣವೋ ಭವೇತ್ || ೫ ||

ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾ ಮಂತ್ರೋಕ್ತಯಂ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಜಾಪತೇಃ |
 ವಿನಾಯಕಾಯ ಪ್ರಣವೋ ವಿಶ್ವಕರ್ಮೇತಿ ಚಾಪ್ಯಥ || ೬ ||

ಮಂತ್ರಶ್ಚ ಕಥಿತೋ ರಾಜಸ್ವತತಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಃ |
 ಆಕೃಷ್ಣೇತಿ ಚ ಮಂತ್ರೋಕ್ತಯಮಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ || ೭ ||

ಇಮಂ ದೇವೇತಿ ಸೋಮಸ್ಯ ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಕುಜಸ್ಯ ತು |
 ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಬುಧಸ್ಯಾಪಿ ಮಂತ್ರಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ನರೇಶ್ವರ || ೮ ||

ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿ ಯದರ್ಯೋ ಮಂತ್ರ ಉಕ್ತೋ ಬೃಹಸ್ಪತೇಃ |
 ಅನ್ನಾತ್ಪರಿಸ್ತುತೇತ್ಯೇವಂ ಮಂತ್ರಃ ಶುಕ್ರಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಃ || ೯ ||

ಅಗ್ನಿಗೆ, ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾದಿವಃ ಕಕುತ್ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮನಾಗಬೇಕು ವರುಣನಿಗೆ, ಉದುತ್ತಮಂ ವರುಣವಾರಮಸ್ಮತ್ ಎನ್ನುವ ಮಂತ್ರ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗೆ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರ. ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂಸದಂ ಎಂಬ ಮಂತ್ರ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತ್ರಾತಾರಮಿಂದ್ರ ಮವಿತಾರಮಿಂದ್ರಂ ಎಂಬುವ ಮಂತ್ರ. ಗೌರಿಗೆ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರವು ಪ್ರಜಾಪತಿ (ಬ್ರಹ್ಮನಿ) ಗೆ, ಪ್ರಜಾಪತೇನತ್ವ ದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ಎನ್ನುವ ಮಂತ್ರ ವಿನಾಯಕನಿಗೆ ಪ್ರಣವದಿಂದಲೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮವಿಮನಾ ಆದ್ವಿತಾಯ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೂ

೭-೧೦ ಅಗ್ನಿಹೋಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ಎಂಬುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬರೆ ದಂತೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಆಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ವರ್ತಮಾನೋ ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಇಮಂದೇವೇತಿ ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಅಗ್ನಿ ಮೂರ್ಧಾದಿವಃಕಕುತ್ ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಕುಜನಿಗೆ ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಸಮನಸಸ್ಸ ಖಾಯಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವು ಬುಧನಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿಯದರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾತ್ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಅನ್ನಾತ್ಪರಿಸ್ತುತಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರ. ಶನ್ನೋದೇವೀ

ಶನ್ನೋದೇವೀತಿ ಸೌರಸ್ಯ ಕಾಂಡಾತ್ಪಾಂಡೇತಿ ರಾಹವೇ ।

ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ಣನ್ನಿತಿ ತ ಧಾನಂತ್ರ ಉಕ್ತಶ್ಚ ಕೇತವೇ

॥ ೧೦ ॥

ಅಗ್ನಿ ಮೂರ್ಧಾ ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಂ ರೋಹಿಣೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ।

ಮಧ್ವವ್ರತೇತಿ ಮಂತ್ರೋಽಯಮಿಲ್ಲಲಾನಾಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ

॥ ೧೧ ॥

ಮೃಡನೋ ರುದ್ರಮಾದ್ರ್ಯಾಯಾಃ ಸುತ್ರಾಮಾಣಂ ಪುನರ್ವಸೋಃ ।

ತವ ಶ್ರಿಯೇತಿ ಪುಷ್ಯಸ್ಯ ಹೋಮಮಂತ್ರೋ ವಿಧೀಯತೇ

॥ ೧೨ ॥

ನನೋಽಸ್ತು ಸರ್ವೇಭ್ಯಶ್ಚೇತಿ ಮಂತ್ರಃ ಸಾರ್ವಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಃ ।

ಅಹಂ ಪಿತ್ಯನಿತಿ ತಥಾ ಮಂತ್ರಃ ಪಿತ್ಯಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಃ

॥ ೧೩ ॥

ಸದಾಸುಗೇತಿ ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ತಥಾ ಮಂತ್ರಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ।

ಏತೇ ಅರ್ಯಮನ್ನಿತ್ಯೇವಮಾರ್ಯಮ್ಲಸ್ಯ ಚ ನಿರ್ದಿಶೇತ್

॥ ೧೪ ॥

ಸಾವಿತ್ರಸ್ಯ ಚ ಸಾವಿತ್ರೀ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಯ ಇಮೇ ತಥಾ ।

ವಾಯುರಗ್ನೇತಿ ಚ ತಥಾ ವಾಯವ್ಯಸ್ಯ ನರಾಧಿಪ

॥ ೧೫ ॥

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ರೋಚನೇತ್ಯೇವಮಿಂದ್ರಾಗ್ನಸ್ಯ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ

॥ ೧೬ ॥

ಮಿತ್ರೋಜನೇತಿ ಮೈತ್ರಸ್ಯ ಹೋಮಮಂತ್ರಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ।

ಇಂದ್ರಃ ಸುತ್ರಾಮ ಇತಿ ಚ ಶಾಕ್ರಸ್ಯ ವಸುಧಾಧಿಪ

॥ ೧೭ ॥

ರಭಿಷ್ಠಯೇ ಎನ್ನುವ ಮಂತ್ರವು ರನ್ನೈಶ್ವರನಿಗೆ ಕಾಂಡಾತ್ಪಾಂಡಾತ್ಪ್ರರೋಹಂತಿ ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ರಾಹುವಿಗೆ, ಕೇತುಂಕೃಣ್ಣನ್ನ ಕೇತವೇ ವೇಶೋಮರ್ಯಾ ಅವೇಶವೇ ಎನ್ನುವ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಕೇತುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಇನ್ನು ನಕ್ಷತ್ರಹೋಮ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ

೧೧-೨೩ ೧೧ನೇ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ೨೩ ಶ್ಲೋಕಪೂರ್ವಿಯಾಗಿರುವ ೧೩ ಶ್ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಆಯಾ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಹೋಮ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಶಾಂತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತರ ಮುಖದಿಂದ ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಮ

ಯಂತೇ ದೇವೀತಿ ನಿರ್ಯುತಿಂ ಮೂಲಸ್ಯ ಚ ತಥಾ ಭವೇತ್ |

ಶನ್ನ ಅಪಸ್ತಥಾಪ್ಯಸ್ಯ ಹೋನುಮಂತ್ರಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ

|| ೧೮ ||

ವಿಶ್ವೇದೇವೀತಿ ನೈಶ್ವಸ್ಯ ತಥಾ ಚ ವಸುಧಾಧಿಪ |

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾನಮಿತ್ಯೇವಂ ತಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಸ್ಯ ನಿರ್ದಿಶೇತ್

|| ೧೯ ||

ವಷಟ್ಪೀ ವಿಷ್ಣ ಇತ್ಯೇವಂ ವೈಷ್ಣವಸ್ಯ ತಥಾ ಭವೇತ್ |

ಅನೇ ಗ್ರಹಾ ಭವತ್ಯೇವಂ ನಾಸವಸ್ಯ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ

|| ೨೦ ||

ಇನುಂ ನೇ ವರುಣೇತ್ಯೇವಂ ವಾರುಣಸ್ಯ ತಥಾ ಭವೇತ್ |

ಉಪಸ್ರಾಗೇತಿಮಂತ್ರೇಣ ಹೋನುಮಾಜಸ್ಯ ಕಾರಯೇತ್

|| ೨೧ ||

ಮಂತ್ರಶ್ಚಾಹಿರಿನೇತ್ಯೇವಮಾಹಿರ್ಬುಧ್ನಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಃ |

ಪ್ರಯಾದಮಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಅಶ್ವಿನಸ್ಯ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ

|| ೨೨ ||

ಯನೋ ದಾಧಾರ ಪೃಥಿವೀಂ ತಥಾ ಯಾನ್ಯಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಂ |

ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಹೋನೇ ಮಂತ್ರಾ ಏತೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೨೩ ||

ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ತುಲ್ಯಾ ದಿಗೀಶಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ |

ಪ್ರಣವೇನ ದಿಶಃ ಕಾರ್ಯಸ್ತಥಾ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ಚ

|| ೨೪ ||

ಸಾಗರಾಣಾಂ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪೃಥಗೇವಂ ವಿಜಾನತಾ |

ಏಕಚಕ್ರೇತಿ ನಾ ದ್ವ್ಯರ್ಚಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚ ನರಾಧಿಪ

|| ೨೫ ||

ಸಮಾಗ್ನೇತಿ ತಥಾ ದ್ವ್ಯರ್ಚಂ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ನಿಧೀಯತೇ

|| ೨೬ ||

ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡುವುದು. ಗ್ರಂಥ ವಿನ್ಯಾಸಕಾರಣವಾಗುವುದಂದರಿತು ೨೭ ನಕ್ಷತ್ರ ಹೋನುಮಂತ್ರಗಳ ಕೆಳಗೂ ಗೀಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಾಕಿರುತ್ತೇನೆ? ವಾಚಕರು ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ

೨೪-೨೭ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತೆಗಳಂತೆಯೇ ದಿಗಧಿನತಿಗಳಿಗೂ ಕುಬೇರನಿಗೂ ಪ್ರಣವದಿಂದ ಹೋನು ಮಾಡಬೇಕು ಸಾಗರಗಳಿಗೂ ಇದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಏತಾವದುಕ್ತೋ ನೃಪವರ್ಮ ತುಭ್ಯಂ
ಹೋಮಾಶ್ರಯೋ ಮಂತ್ರಗಣೋ ಗೃಹಾಣಾಂ ।
ಹುತೇನ ಯೇನಾನಘಮಾನವಾನಾಂ
ಕಾಮಾನಭೀಷ್ಟಾನ್ಪ್ರದಿಶಂತಿ ಲೋಕೇ

॥ ೨೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಹೋಮಮಂತ್ರಾಧ್ಯಾಯೋನಾಮ ದ್ವ್ಯಧಿಕ
ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಏಕಚಕ್ರವೆಂಬ ಎರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಸಮಾಗ್ನೇತಿಯೆಂಬ ಎರಡು
ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ನಿನಗೆ
ಹೋಮಾಶ್ರಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇದುವರಿಗೆ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು
ಈಲೀತಿ ಹೋಮ ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಂತ್ರಾಧ್ಯಾಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುಸೂರೆರಡನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ತ್ರ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಧ್ರುವಸ್ಥಾನನಿವಿಷ್ಟಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಪ್ರಥಮೈಧಕ್ ।
ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಥೇ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಕಾಂಚನಂ ॥ ೧ ॥

ರಕ್ತಾಂ ವತ್ಸಯುತಾಂ ಧೇನುಂ ದದ್ಯಾದರ್ಕಾಯ ಸಾರ್ಥಿವ ।
ಶಂಖಂ ದದ್ಯಾನ್ನರೇಂದ್ರೇಣ ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಥಂ ನಿಶಾಭೃತಃ ॥ ೨ ॥

ರಕ್ತವರ್ಣೋಹ್ಯನಡ್ವಾಂಶ್ಚ ದಾತವ್ಯಃ ಕ್ಷಿತಿಜಸ್ಯ ತು ।
ಕಾಂಚನೀಂ ಸ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಹೃತಿಂ ಬಾಲಕ್ರೀಡನಕಾನಿ ಚ ॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ನೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ . ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --ಧ್ರುವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಗೂ ದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

೨-೩ ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಎಂತೆಂತಹ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಕರೆಯುವ ಹಸುವನ್ನು ಕರುವಿನ ಸಹಿತವಾಗಿ ದಾನ (ದಕ್ಷಿಣೆ) ಕೊಡಬೇಕು ಚಂದ್ರಗ್ರಹ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲೆಂದು ಶಂಖವನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಅಂಗಾರಕನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲೆಂದು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಎತ್ತನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಬುಧಗ್ರಹ ಪ್ರೀತಿ

ಬುಧಾಯ ರಾಜನ್ದೇಯಾನಿ ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಥೇ ವಿಶೇಷತಃ ।

ಕೌನುಂ ದುಕೂಲಂ ಕಾರ್ಪಾಸವಾಸಾಂಸಿ ಗುರವೇ ತಥಾ

॥ ೪ ॥

ಸಿತವರ್ಣಂ ಚ ತುರಗಂ ಭಾರ್ಗವಾಯ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ।

ಕೃಷ್ಣಾಂ ಧೇನುಂ ಸವತ್ಸಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ಸುರೈಸ್ತುತಾಯ ವೈ

॥ ೫ ॥

ಉಷ್ಣೇಷಂ ಲೋಹದಂಡಶ್ಚ ದಾತವ್ಯೋ ನೃಪ ರಾಹವೇ ।

ಭಾಗಶ್ಚ ಕೇತವೇ ದೇಯಂ ಕುತಪಂ ಚ ನರಾಧಿಪ

॥ ೬ ॥

ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಂ ತು ಕನಕಂ ದಾತವ್ಯಂ ಭೂತಿಮಿಚ್ಛತಾ ।

ಸರ್ವಬೀಜಾನಿ ದೇಯಾನಿ ರೋಹಿಣೀನಾಂ ತಥೈವ ಚ

॥ ೭ ॥

ದೋಗ್ಧ್ರೀಂ ಧೇನುಂಚೇಲ್ವಲಾನಾಮನಡ್ವಾಹಂ ಚ ರಾಹವೇ ।

ಆದಿತ್ಯಾಯ ಶುಭಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಪುಷ್ಕಾಯ ಕನಕಂ ಘೃತಂ

॥ ೮ ॥

ಸಾರ್ಪಾಯ ವೃಷಭಂ ದದ್ಯಾದ್ರುಕ್ಮಶೃಂಗಂ ಮಹೀಪತೇ ।

ಪಿತ್ರೈಸ್ತು ಚ ತಿಲಾನ್ದದ್ಯಾದ್ವಾಯವ್ಯಸ್ಯ ಚ ಚಾಮರಂ

॥ ೯ ॥

ಗುಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಒದಲಾಗಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಮಕ್ಕಳ ಆಟದ ಬೊಂಬೆಯಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಜತೆ ರೇಷ್ಮೆ ಮಗುಟವನ್ನು ಗಲೀ ರೇಷ್ಮೆ ವಂಚೆಯನ್ನು ಗಲೀ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಶುಕ್ರಗ್ರಹ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಬಿಳೀಕುದುರೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಶನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲೆಂದು ಕರು ಸಹಿತನಾದ ಕರೆಯುವ ಕಪ್ಪು ಹಸುವನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು ರಾಹುವಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ರುಮಾಲು ಒಂದು ಕನ್ನಿಡದ ಚಿತ್ತನನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಕೇತುವಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಆಡನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಯಾವ ಯಾವ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರದ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು

೭-೧೬ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸಕಲವಿಧಬೀಜಗಳನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಮೃಗಶಿರಗೆ-ಕರೆಯುವ ಹಸು ಆರ್ದ್ರಗ-ಎತ್ತು ಪುನರ್ವಸುವಿಗೆ-ಘೋತ್ರ ಪುಷ್ಯಕ್ಕೆ-

ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ದೇಯಾ ಗಂಧಾಶ್ಚ ಆರೈಸ್ತಸ್ಯ ಚ ಕಾಂಚನಂ ।
ಹಸ್ತಸ್ಯ ಕುಂಜರಂ ದದ್ಯಾತ್ಕನಕಂ ನಾ ಮಹೀಪತೇ ॥ ೧೦ ॥

ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ವೃಷಭಂ ದದ್ಯಾದೈಂದ್ರಾಗ್ನಸ್ಯ ನರಾಧಿಪ ।
ನಸ್ಮಾಣಿ ಚೈವ ಮೈತ್ರಸ್ಯ ಶಾಕ್ರಸ್ಯ ಕನಕಂ ತಥಾ ॥ ೧೧ ॥

ದದ್ಯಾನ್ಮೂಲಸ್ಯ ಮೂಲಾನಿ ಫಲಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ ।
ಆಪ್ಯಸ್ಯ ದಧಿಸಾತ್ರಾಣಿ ಶಕಟಂ ವಾಸವಸ್ಯ ಚ ॥ ೧೨ ॥

ತಥಾ ಚಂದನಕಾಂಠಂ ಚ ನಾರುಣಸ್ಯ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ।
ಅಜನಾಜಸ್ಯ ದಾತವ್ಯಮಾಹಿರ್ಬುಧ್ನಸ್ಯ ಚೌದನಂ ॥ ೧೩ ॥

ಧೇನುಂ ಪೌಷ್ಣಸ್ಯ ತುರಗಮಾಶ್ವಿನಸ್ಯ ತಥೈವ ಚ ।
ತಿಲಧೇನುಂ ಚ ಯಾಮ್ಯಸ್ಯ ದದ್ಯಾತ್ಪಾಪಾನುತ್ತಯೇ ॥ ೧೪ ॥

ಕುಂಜರಂ ಚ ತಥೈವೋಷ್ಟ್ರಂ ರಥಂ ಶಕಟಮೇವ ಚ ।
ಹಯಮಶ್ವತರಂ ಚೈವ ನರಯಾನಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ ॥ ೧೫ ॥

ಪ್ರಾಚ್ಯಾದೀನಾಂ ಕ್ರಮಾದ್ದದ್ಯಾದ್ಧಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ನರಾಧಿಪ ।
ಸಾಗರಾಣಾಂ ಚ ದಾತವ್ಯಂ ಕನಕಂ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಂ ॥ ೧೬ ॥

ಚಿನ್ನ, ತುನ್ಯ ಆಶ್ಲೇಷಗೆ-ಉಳುವ ಎತ್ತು ಆ ಎತ್ತಿನ ಕೊಂಬಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಮುಸು
ಕನ್ನು ಹಾಕಿರಬೇಕು ಮಖೆಗೆ-ಎಳ್ಳುರಾಶಿ ಪುಬ್ಬೆಗೆ-ಚಾಮರ ಉತ್ತರೆಗೆ-ಗಂಧ
ಹಸ್ತಕ್ಕೆ-ಚಿನ್ನ ಅಥವಾ ಚಿನ್ನದ ಚಿಕ್ಕ ಆನೆ ಚಿತ್ತಿಗೆ-ಎತ್ತು ಸ್ವಾತಿಗೆ-ವಸ್ತ್ರದಜತೆ.
ವಿಶಾಖೆಗೆ ಮತ್ತು ಅನೂರಾಧಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಸಹ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು.
ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ-ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ಗೆಡ್ಡಿಗಣಸು ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಹ
ಪೂರ್ವಾಷಾಢಗೆ-ಮೊಸರುಹಾಕುವ ವಾತ್ರೆಗಳು ಉತ್ತರಾಷಾಢ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ-ಬಂಡಿ
ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ-ಗಂಧದಚಿಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಧನಿಷ್ಠಾ-ಶತಭಿಷಾ ಮುಂತಾದ ಐದು ನಕ್ಷತ್ರಗ
ಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಷು, ಅನ್ನ, ಹಸು, ಕುದುರೆ, ಹಸುವಿನ ಆಕಾರದ ಎಳ್ಳುರಾಶಿ
ಆನೆ, ಒಂಟೆ, ಬಂಡಿ, ಕುದುರೆ, ಹೇಸರಕತ್ತಿ, ಒಬ್ಬ ಬಂಡಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ
ಮನುಷ್ಯ ಈರಿತಿ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು ಆ ಬಳಿಕ ವ್ರಾತಾದಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಸಾಗರ
ಸರಿದಾದಿಗಳಿಗೂ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಾರೂಪವಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸರ್ವರಿಗೂ
ಹಂಚಬೇಕು.

ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚ ದಿಶಾಂ ಚ ಮನುಜೇಶ್ವರ ।
ಯದುಕ್ತಮುತ್ರ ತದ್ವೇಯಂ ದೇವತಾನಾಂ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ ॥ ೧೭ ॥

ಉಕ್ತಾಭಾವೇ ಚ ದಾತವ್ಯಾ ಧೇನುಃ ಸಾರ್ಥವಸತ್ತಮ ।
ಪ್ರತ್ಯೇಕಸ್ಯ ಮಹಾಭಾಗ ಶುಭಾ ಕಾಂಸ್ಯೋಪದೋಹನಾ ॥ ೧೮ ॥

ದೋಗ್ಧೈಃ ಸವತ್ಸಾ ಶಿಲಾಢ್ಯಾ ವಸ್ತ್ರರತ್ನೋಪಶೋಭಿತಾ ।
ರುಕ್ಮಶೃಂಗೈಃ ಖುರೈ ರೌಪ್ಯೈರ್ಮುಕ್ತಾಲಾಂಗೂಲಭೂಷಿತಾ ॥ ೧೯ ॥

ತಶೋ ವಿಸರ್ಜನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ನೃಪ ।
ದಧಿಕ್ಷೀರಘೃತಪ್ರಾಯಂ ತಥಾ ತ್ರಿಮಧುರಾನ್ನಿತಂ ॥ ೨೦ ॥

ಭೋಜಯೇದ್ವಾತ್ಮನಾನ್ಸಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕಸ್ಯ ನರಾಧಿಪ ।
ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಾ ಮಹಾರಾಜ ತೇಷಾಂ ದದ್ಯಾಚ್ಚ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ।
ಪ್ರಯತಸ್ತಾಂಶ್ಚ ಯಾಚೇತ ಪೂಜಿತಾಪ್ರೀಣನಂ ಬುಧಃ ॥ ೨೧ ॥

೧೭-೨೧ ಎಲೈ ಮಾನವೇಂದ್ರನಾದ ವಜ್ರಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ಕೇಳು — ನಕ್ಷತ್ರ
ಗಳಿಗೂ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ
ಯಾಗಿ ಏನೇನನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇದುವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನೋ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಕೊಡ
ಬೇಕು.

ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಸದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒದ
ಗದ ಹೋದರೆ ಗೋದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವ ಗೋದಾನವೂ
ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಗೋದಾನ ಮಾಡಿದರೆ
ಸಾಲದು ಈ ಗೋದಾನದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು ಪ್ರತಿ ಗೋವಿನ
ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಲು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಚಿನ ಚಂಬನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ದಾನ
ಕೊಡುವ ಹಸು ಬಹು ಸಾಧುನಾಗಿರಬೇಕು ಒದೆಯಬಾರದು ಹಾಯಬಾರದು
ಗೋವಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಗಳೆಂದಲೂ ರತ್ನಾಭರಣಗಳೆಂದಲೂ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿರಬೇಕು
ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಮೆಗಸು ಹಾಕಿರಬೇಕು ಗೊರಸುಗಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮೆಗಸು
ಹಾಕಿರಬೇಕು ಬಾಲಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿನ ಝಾಲರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಗೋ
ದಾನವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅದ ನಂತರ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಯಥಾ

ಏತಾವದುಕ್ತೌ ತವ ಶಾಂತಿಕರ್ಮ
ಸಮಸ್ತಪಾಪಪ್ರಶಮಾಯ ರಾರ್ಜ |
ಕರ್ತವ್ಯಮೇತತ್ಪ್ರಯತೇನ ಶಕ್ತ್ಯಾ
ನ ನಿತ್ತಶಾರ್ಥೇನ ನ ಮಾಯಯಾ ಚ

|| ೨೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದೇ ದಕ್ಷಿಣಾಧ್ಯಾಯೋನಾಮ ತ್ರ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಬಳಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಮಾರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು
ಹಾಲು ಮೊಸರು ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಡಿಸಬೇಕು ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ
ಕೈತುಂಬಾ ದಕ್ಷಿಣೆಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಯಾಚಿಸಬೇಕು ಎಲೈ ವಜ್ರ
ಮಹಾರಾಜನೇ! ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ಗೃಹನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿಕರ್ಮಕ್ರಮವನ್ನು ನಿನಗೆ
ತಿಳಿಸಿದೇನೆ ಈರಿತಿ ಮಾಡಿದರೆ ವಾವಲೇಶವೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು
ಕೋ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜಿವುಣತನಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಾರದು ಧಾರಾಳ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ನೃಧನು ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ದಕ್ಷಿಣಾಧ್ಯಾಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರು
ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ॐ ॥

ಅಥ

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಚತುರಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಏವಂ ಶಾಂತ್ಯವಸಾನೇ ತು ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಯಾಜಕಃ ।

ಹೃದಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ದರ್ಭಾಗ್ರಾಸ್ಥಿ ತಾನ್ಸ್ವೀ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ

॥ ೧ ॥

ಕುರ್ಮಾತ್ಪ್ರತಿಸರಾಬಂಧಂ ತನ್ನೀ ನಿಗದತಃ ಶೃಣು ।

ಬದ್ಧಪ್ರತಿಸರಸ್ಯಾಸ್ಯ ಸರ್ವೇ ನಶ್ಯಂತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ

॥ ೨ ॥

ಧ್ರುವಸ್ತ್ವಾನೂರ್ಧ್ವತಃ ಸಾತು ಪೂರ್ವತಃ ಸಾತು ಭಾಸ್ಕರಃ ।

ಭಾನೋ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಸಾತು ಪಶ್ಚಾತ್ಪಾತು ಶನೈಶ್ಚರಃ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮಗಳ ನ್ನಲ್ಲೂ ಮಾಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಪುರೋಹಿತನು ಯಜಮಾನನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದರ್ಭಾಗ್ರ ಹಳು ಸೂಕುವಂತೆ ತನ್ನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕಂಕಣ (ರಕ್ಷಾಬಂಧನ) ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅವನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು ಆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೨-೧೨ ಈ ಪ್ರತಿಸರ (ಶಾಂತಿಕಂಕಣ) ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಈ ಯಜಮಾನನ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶಹೊಂದಲಿ ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಧ್ರುವನು ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪಾಡಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಕಾಪಾಡಲಿ

ಉತ್ತರೇಣ ಬುಧಃ ಸಾತು ಕೇತುಃ ಸಾತು ತಥಾಹ್ಯಧಃ ।

ಸೂರ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಶುಕ್ರೋ ದಕ್ಷಿಣಾಪರತಸ್ತಮಃ

॥ ೪ ॥

ಸಶ್ಚಿ ನೋತ್ತರತಶ್ಚಂದ್ರೋ ಜೀವಃ ಸ್ವಾಗುತ್ತರೇಣ ತು ।

ಉಕ್ತಸಂಧಿಷು ಸರ್ವಾಣಿ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ತವಾನಘ

॥ ೫ ॥

ಸ್ವಾಂಸ್ವಾಂ ದಿಶಮಧಿಷ್ಠಾಯ ತವ ನಿತ್ಯಂ ದಿಗೀಶ್ವರಾಃ ।

ರಕ್ಷಂತು ಸರ್ವದುಷ್ಟೇಭ್ಯಃ ಶಕ್ರವಹ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ

॥ ೬ ॥

ಶಾತ್ರನಾಣಾಂ ಚ ಚೋರಾಣಾಂ ವ್ಯಾಧೀನಾಂ ಸಾತಕಸ್ಯ ಚ ।

ಅಮಂಗಲಾನಾಂ ಘೋರಾಣಾಮರಿಷ್ಠಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ

॥ ೭ ॥

ದುಸ್ವಪ್ನಾನಾಂ ಚ ಘೋರಾಣಾಂ ಚಿಂತಿತಾನಾಂ ತಥಾ ಮೃಷಾ ।

ವಜ್ರೇಣ ನಾಶನಂ ಶಕ್ರಃ ಕರೋತು ಬಲಸೂದನಃ

॥ ೮ ॥

ದಂಡೇನ ನಾಶನಂ ನಿತ್ಯಂ ವಿದಧಾತು ಯಮೂಂತಕಃ ।

ಪಾಶೇನ ವರುಣೋ ದೇವೋ ಗದಯಾ ಚ ಧನೇಶ್ವರಃ

॥ ೯ ॥

ಗ್ರಹಸನ್ನಾಹಸನ್ನದ್ಧೋ ಗ್ರಹವಂಜರಮುಧ್ಯಗಃ ।

ಅದೃಶ್ಯಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಸರ್ವದುಃಖವಿವರ್ಜಿತಃ

॥ ೧೦ ॥

ಕುಜನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಿ ರಶ್ಮಿಪ್ತರನು ಸ್ವಸ್ತಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಲಹಲಿ
ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬುಧನೂ, ಕೇಶಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೇತುವೂ, ಆಗ್ನಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನೂ,
ನೈಋತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಹುವೂ, ವಾಯವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ, ಎಲ್ಲಾ
ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಆಯಾಯ ದಿಗೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಿಕ್ಕುಗ
ಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಸಕಲ ದುಷ್ಟಬಾಧೆಗಳನ್ನೂ ಸರಿಹರಿಸಿ ಕಾಮಾಡಲಿ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಯೇ
ಮುಂತಾದವರು, ಶತ್ರುಗಳು, -ಕಳ್ಳರು, -ರೋಗಗಳು, -ವಾನಗಳು, ಅನಶಕುನಗಳು,
ಘೋರವಿನತ್ತುಗಳು, ದುಸ್ವಪ್ನಗಳು, ಸುಳ್ಳು ಚಿಂತೆಗಳೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ
ಕಾಮಾಡಲಿ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಲಿ ಯಮನು ತನ್ನ ಕಾಲದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಶತ್ರುಗ
ಳನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯಲಿ ವರುಣನು ಪಾಶಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕುಬೇರನು ಗದ
ಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಕಾಮಾಡಲಿ ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ ! ನೀನು ಹೆದರ

ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿವಿಹೀನಶ್ಚ ಕಾಲ ಕರ್ಣೀವಿವರ್ಜಿತಃ ।

ತಥಾ ತ್ವಂ ಭವ ದೀರ್ಘಾಯುರ್ಗ್ರಹೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಸಾದತಃ ॥ ೧೧ ॥

ರಕ್ಷಂತು ತೇ ದೇವಗಣಾಃ ಸಮಗ್ರಾ

ಧರ್ಮೇ ಮತಿಂ ಚಾಪಿ ಸದಾ ದಿಶಂತು ।

ನಾಶಂ ತಥಾ ಶತ್ರುಗಣಸ್ಯ ಚೋಗ್ರಂ

ಭೋಗಾನ್ಮನೋಜ್ಞಾನ್ವಿಪುಲಾಂಚ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ॥ ೧೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶಾಂತ್ಯವಸಾನೇ ಪ್ರತಿಸರಬಂಧಾಶೀರ್ವಾದೋ

ನಾಮ ಚತುರಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

- ❦ -

ಬೇಡ ಗ್ರಹಗಣೆಂಬ ಸಂಜರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನಿದ್ದುಕೊಂಡು ಯಾವ ವ್ರಾಣಿಗನ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಸಕಲ ದುಃಖದಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ ಯಾವ ರೋಗವೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲವೃತ್ತ್ಯವನ್ನೂ ಸಹ ಗೆದ್ದು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಂತನಾಗಿ ಬಾಳು ಗ್ರಹಗಳೂ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಿ ನೀನು ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿ ಬದುಕು ನಿನ್ನ ಭಯಂಕರ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಲಿ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳೂ, ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಸಂಸತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವ್ರಾತವಾಗಲಿ ಇದೇ ಅಶೀರ್ವಾದಮಂತ್ರ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಸ್ವಧನು ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಸರ ಬಂಧಾಶೀರ್ವಾದವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದುನೂರನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ನಿಷ್ಕುಧನೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಸಂಚಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಹವಿಷ್ಯಾಶೀ ತತಸ್ತಿಸ್ತೇದ್ವೈಹ್ಯಚಾರೀ ಚ ತಾಂ ನಿಶಾಂ ।

ಗೃಹಶಾಂತಿರಿಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಮಯಾ ಕಲ್ಮಷನಾಶಿನೀ

|| ೧ ||

ಅನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಾ ವೃಷ್ಟಿಕಾಮೇನ ಭೂಭುಜಾ ।

ಅತಿವೃಷ್ಟ್ಯಾಂ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಾ ವೃಷ್ಟಿಂ ಶಮಯತಾ ತಥಾ

|| ೨ ||

ಯಾತ್ರಾಕಾಲೇ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಾ ರಿಪೂರ್ಣಾಂ ಕ್ಷಯಮಿಚ್ಛತಾ ।

ರಣಕಾಲೇ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಜಯಮಿಚ್ಛತಾ

|| ೩ ||

ಒಂದುನೂರೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಯಜಮಾನನು ಶಾಂತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಂದುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಕಲ ವಾನಸರಿಪಾರಕನಾದ ಗೃಹಶಾಂತಿ ಕ್ರಮವು ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

೨-೪. ಈ ಗೃಹಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಮಳೆ ಬರಲೆಂದು ಮಾಡಿಸಬೇಕು ವಿವರೀತ ಮಳೆ ಹುಯ್ದು ನಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗಲೂ ವೃಷ್ಟಿಶಮನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಶತ್ರುನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಜಯವಾಗಲೆಂದು ಮಾಡಿಸ

ಕರ್ತವ್ಯಾ ಚಾಭಿಚಾರಾರ್ಥಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ಮನುಜೇಶ್ವರ ।

ಪುಷ್ಪಿಕಾಮೈರ್ನರೈಃ ಕಾರ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾಕಾಮೈಸ್ತಥೈವ ಚ

॥ ೪ ॥

ಲಾಭಾರ್ಥಂ ಚ ತಥಾ ವೈಶ್ಯಃ ಶೂದ್ರೈರ್ದರ್ಮಫಲೇಪ್ಸುಭಿಃ ।

ರಾಜ್ಯಕಾಮೇನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ರಾಜಪುತ್ರೇಣ ಸಾರ್ಥವ

॥ ೫ ॥

ತಥಾ ಬಂಧನಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಬದ್ಧೇನ ಚ ಮಹೀವತೇ ।

ಸ್ಥಾನಚ್ಯುತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಲಬ್ಧಿಮಧೇಚ್ಛತಾ

॥ ೬ ॥

ವ್ಯಾಧಿತೇನ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಾ ವ್ಯಾಧೇಃ ಪ್ರಶಮಮಿಚ್ಛತಾ ।

ಮಾರಕೇ ಚ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಾ ಮಾರಕಕ್ಷಯಮಿಚ್ಛತಾ

॥ ೭ ॥

ಪರಾಭಿಚಾರಶಂಕಾರ್ಯಾಂ ಗ್ರಹಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ ।

ವಿದ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಭೌಮಾನಾಮುತ್ಪಾತಾನಾಂ ತಥೋದ್ಭವೇ

॥ ೮ ॥

ಬೇಕು ಶತ್ರುಗಳು ನಾಶವಾಗಲೆಂದು ಅಭಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಪುಷ್ಪಿಕಾಮೈರ್ನರೈಃ ಹೊಂದುವವರೂ, ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಬೇಕೆನ್ನುವವರೂ ಈ ಗ್ರಹಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೫-೧೭ ಈ ಗ್ರಹಶಾಂತಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಲಾಭವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಾಶೆಯುಳ್ಳ ವೈಶ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಧರ್ಮಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಲಾಶೆಯುಳ್ಳ ಶೂದ್ರರು ಇದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಾಶೆಯುಳ್ಳ ರಾಜಪುತ್ರನು ಇದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಲೈ ವಜ್ರ ರಾಜನೆ ಕೇಳು, ಯಾವನಾದರೂ ಗ್ರಹಚಾರವಶಾತ್ತಾಗಿ ಬಂಧನದ (ಜೈಲಿನ) ಲಿದ್ದರೆ ಈ ಗ್ರಹಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟನಾದವನು ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವಸ್ಥಾನ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ ಖಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದವನು ಈ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಗುಣವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಲೇಖನಮೂಲಕ ಸ್ತಕಟಿಸಿದರೂ ಅಥವಾ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದಂತೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೂ ಖಾಯಿಲೆಯು ಗುಣ (ವಾಸಿ) ವಾಗಿ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಆರೋಗ್ಯಭಾಗ್ಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಯಾವನಾದರೂ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾರಕ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವನೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಅದರ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ

ಗ್ರಹಾಧೀನಾ ನರೇಂದ್ರಾಣಾಮುಚ್ಛ್ರಾಯಾಃ ಪತನಾನಿ ಚ |

ಭಾನಾಭಾನೌ ಚ ಜಗತಾಂ ಗ್ರಹಾಯತ್ತೌ ನರಾಧಿಪ

|| ೯ ||

ಬ್ರಹ್ಮಣೈಷಾಂ ವರೋ ದತ್ತಃ ಪೂಜಿತಾಃ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಥ |

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ನೃಣಾಂ ಪೂಜ್ಯತಮಾ ಗ್ರಹಾಃ

|| ೧೦ ||

ಗುರುಭಕ್ತಸ್ಯ ದಾಂತಸ್ಯ ಧರ್ಮಾರ್ಜಿತಧನಸ್ಯ ಚ |

ಪೂಗ್ರಜಸ್ಯ ಗ್ರಹೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಸದಾ ಸಾನುಗ್ರಹಾ ಗ್ರಹಾಃ

|| ೧೧ ||

ಮಾನವಸ್ಯಾಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಸ್ಯ ಚ |

ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣಹೀನಸ್ಯ ಸದಾ ಸಾನುಗ್ರಹಾ ಗ್ರಹಾಃ

|| ೧೨ ||

ಈ ಹೋನು ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ಆ ಶತ್ರುವು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಯಾರಾ ದರೂ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾಟ ಮಾಡಿಸಿರುವರೆಂದು ಸಂದೇಹ ಬಂದರೆ ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಆ ಕೂದಲೇ ಮಾಟಕಾಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುವುವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಉತ್ಪಾತಗಳೇನಾದರೂ ಕಂಡುಬಂದಾಗ ಈ ಗ್ರಹಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಸಕಲ ರಾಜರ ಉನ್ನತಿಯೂ ಅವನತಿಯೂ ಗ್ರಹ ಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ನಾಶಗಳೂ ಸಹ ನವ ಗ್ರಹಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನವಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ವ್ರಾರ್ಧನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ಕಷ್ಟಗಳೂ ಮಹಾರವಾಗುವುದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಮನುಷ್ಯರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಈ ಗ್ರಹಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಯಾರು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟಿರುವರೋ ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನಾರು ಗೆದ್ದಿರುವರೋ ಧರ್ಮ ದಿಂದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನಾರು ಸಂಪಾದಿಸುವರೋ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅಂಧವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಅನುಕೂಲರಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಗೋ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲದ ಗ್ರಹಾಧೀನರಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಮಾಂಸಾಹಾರಮಾಡದೆ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಗ್ರಹಗಳು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಇದನ್ನೋದುವ ಸಕಲ ಮನುಷ್ಯರೂ ಜ್ಞಾನಕದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅದೇ

ಯೇ ಭಕ್ತಾಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ದೇವದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಂ ।

ನಾಸ್ತಿ ತೇಷಾಂ ಜಗತ್ಕಸ್ಮಿನ್ನೋಷೋ ಗ್ರಹಕೃತೋ ನೃಣಾಂ || ೧೩ ||

ಯಥಾ ಬಾಣಪ್ರಹಾರಾಣಾಂ ಕವಚಂ ವಾರಣಂ ಭವೇತ್ ।

ತಥಾ ದೈವೋಪಘಾತಾನಾಂ ಶಾಂತಿರ್ಭವತಿ ವಾರಣಂ || ೧೪ ||

ಗ್ರಹಯಾಗವಿಧಿಂ ಸನ್ಯುಗೃಶ್ಚಾಧೀತೇ ನರಾಧಿವ ।

ಗ್ರಹಸಾಪಕೃತಂ ಚೈವ ತಸ್ಯಾಪಿ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ || ೧೫ ||

ಅತೀವ ವಿಸ್ತರೇಣೇಯಂ ಗ್ರಹಶಾಂತಿರುದಾಹೃತಾ ।

ಧನ್ಯಾ ಯಶಸ್ಯಾ ಚಾಯುಷ್ಯಾ ಸರ್ವಕಲ್ಪಿಷನಾಶಿನೀ || ೧೬ ||

ನಂದರ — ಅವನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ನನ್ನು ಅನನ್ಯಗತಿಯಿಂದ ನಂಬಿ ಸರ್ವದಾ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವರೋ ಆ ವರಮುಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳೂ ಏನೂ ಕೇಡನ್ನಂಟುಮಾಡಲಾರವು ಈ ಮಾತನ್ನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದಾರೆ — ರಾಮನು ವರಂಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮಿಂ ಸ್ತುಷ್ಟೇ ವಿಲಿಖ್ಯಾನ್ವಿತೇ ದೇವಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇತುಷ್ಯಂತಿ ಗ್ರಹಾಸ್ಸರ್ವೇ ಮಹರ್ಷಯಃ|| ಅಂದರೆ ವರಮಾತ್ರನಾದ ರಾಮರೂಪಿ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ತೃಪ್ತನಾದರೆ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಕಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಸಕಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಯಾರು ಯುದ್ಧರಂಗ ದಲ್ಲಿ ಲೋಹಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವರೋ ಅಂಧನರಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಬಾಣಗಳ ಏಟು ಬಂದು ಬೀಳಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಆಗದ ಇರುವಂತೆ, ಅದೃಷ್ಟಹೀನರು ಈ ಗ್ರಹಗುಣಾಂತಿ ಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಕವಚವು ಬಾಣದೇಟನ್ನು ತಡೆಯುವಂತೆ ಗ್ರಹಶಾಂತಿ ಕವಚವು ಯಾವ ಏಟನ್ನೂ ಹಿಂತ್ನಿರುಗಿಸುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ ಯಾವ ಕಷ್ಟವೂ ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಅಥವಾ ಇದುವುದನ್ನು ಮಾಡದೇ ಹೋದಾಗ್ಯೂ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದಾವರ್ತಿಯಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಗ್ರಹ ಯಜ್ಞ (ಪೂಜಾ) ವಿಧಿಯನ್ನು ಓದಿ (ವಾರಾಯಣ) ಮಾಡುವನೋ ಅಂತಹವನನ್ನು ಗ್ರಹಗಳು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಕಾನಾಡುವುವು ಈಗ ಹೇಳಿದ ಈ ಗ್ರಹಶಾಂತಿ ಕ್ರಮವು ಒಳಕ ವಿಹ್ವಾರವಾದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಈ ಕ್ರಮವು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಧನ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಆಯಸ್ಸನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯಾರು ಇದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಗ್ರಹಾರ್ಚನೆಯಂ

ಪ್ರಯುಂಜತಃ ಸನ್ಯುಗಿಮಾಂ ನರೇಂದ್ರ
ನ ಜಾತು ಲೋಕೇ ಭಯಮಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ |
ಆರೋಗ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಚಿರಂ ಚ ಜೀವೇತ್
ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಸಕಲಾಂಶ್ಚ ಭೋಗಾನ್ || ೧೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಗೃಹಶಾಂತಿಫಲವರ್ಣನೋನಾಮು
ವಂಚಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಮಾಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವ
ಭಯವೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತಹ ಗೃಹ ಭಕ್ತರು ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ದೀರ್ಘಾ
ಯುಷ್ಮಂತರಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಪ್ರೈಶ್ವಸಂವನ್ನರಾಗಿ ಸಕಲ ವಿಧವಾದ
ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರನರಸತಿಗೆ
ನಿರೂಪಿಸಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಗೃಹಶಾಂತಿ ಫಲವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಒಂದುನೂರೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಷಡುತ್ತರಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಧ್ರುವಸ್ಯಾಹಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ |
ಸಂಭವಂ ಶ್ರುತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಚ ಮಾನದ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಮೇನ ಪೂರ್ವಮೇವ ನರಾಧಿವ |
ಆದಿತ್ಯಸ್ತನುಸಾಂ ಹಂತಾ ತೇಜಸಾಂ ಗೋಲಕಃ ಕೃತಃ

॥ ೨ ॥

ಒಂದುನೂರಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮುಪಾರಾಜನು ಏನು: ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಯೇ! ಧ್ರುವನುಂಡಲದ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹಾಗೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೇಗಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶೆನಡುಪ್ಪಿಸೆ

೨. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - -
ಎಲೈ ಧೀರೆಯೇ! ಕೇಳು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟನು ಈ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ತಮೋ ನಾಶಕ (ಕತ್ತಲೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವ) ನೆಂದೂ ತೇಜೋಮಂಡಲ (ಗೋಳಕ) ನೆಂದೂ ಹೆಸರು ಬಂದಿದ

ತನೋಮಯೋ ಗೋಲಕಶ್ಚ ರಾಹುಸ್ತೇನ ತಥಾ ಕೃತಃ |

ಅಮ್ನುಯಾನಿ ತಥಾನ್ಯಾನಿ ಗೋಲಕಾನಿ ನರಾಧಿವ

|| ೩ ||

ಕೃತಾನಿ ತೇನ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಗ್ರಹಕ್ಷಣಾಂ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ |

ಧ್ರುವಸ್ಥಾನನಿವಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ತಾರಕಾಶ್ಚ ಚತುರ್ದಶ

|| ೪ ||

ತೇಷಾಂ ನಾನುವಿಭಾಗಂ ಮೇ ಗದತಃ ಶೃಣು ಪಾರ್ಥಿವ |

ಉತ್ತಾನಪಾದಸ್ತಸ್ಯಾಥ ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಸೋತ್ತರೋ ಹನುಃ

|| ೫ ||

ಯಜ್ಞೋಧರಸ್ತು ವಿಜ್ಞೇಯೋ ಧರ್ಮೋ ಮೂರ್ಧಾನಮಾಶ್ರಿತಃ |

ಹೃದಿ ನಾರಾಯಣಃ ಸಾಧ್ಯಾವಶ್ಚಿನ್ಮಾ ಪೂರ್ವಪಾದಯೋಃ

|| ೬ ||

ವರುಣಶ್ಚಾರ್ಯಮಾ ತಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮೇ ಚೈವ ಸಕ್ಥಿನೀ |

ಶಿಶ್ನಃ ಸಂವತ್ಸರಸ್ತಸ್ಯ ಮಿತ್ರೋಪಾನಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ

|| ೭ ||

೨-೪ ತನೋಮಂಡಲ (ಕತ್ತಲೆರಾಶಿ) ದಿಂದ ರಾಹುವು ನಿರ್ಮಾಣ ವಾಡಲ್ಪಟ್ಟನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಲೂ ರಾಹುವಿಗೆ ತಮನೆಂಬ ಹೆಸರು ರೂಢಿಯಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇದೆ, ತಮಸ್ತುರಾಹುಃ-ಸ್ವರ್ಭಾನು-ಸ್ಪೃಂಹಿಕೆಯೋ ಎಂದು ಅನುರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಈ ತಮ ನಿರ್ಮಾಣಾನಂತರ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ನೀರಿನ ಉಂಡೆ (ಅಮ್ನುಯಗೋಳಕ) ಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದುವು ಇವೇ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲಗಳು ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸಕಲ ಗ್ರಹತಾರಕಾಗೋಳಕಗಳೂ ಸಹ ಧ್ರುವಮಂಡಲದ ಜತೆಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಈ ಧ್ರುವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನಿಂತ ಹದಿನಾಲ್ಕು ತಾರಕೆಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೀಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

೫-೯ ಅವುಗಳ ನಾಮ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ಈ ಧ್ರುವ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತಾನಪಾದನನ್ನು ಉತ್ತರವಕ್ಷ (ಹನು) ವೆಂದೂ (ಕೆನ್ನಿ) ಯಜ್ಞವನ್ನು ಅಧರವಕ್ಷ (ಬಲಗೆನ್ನಿ) ವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು ಧರ್ಮವು ಶಿರೋಭಾಗದಲ್ಲಿರುವುದು ಹೃದಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನೂ ಪೂರ್ವಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳೂ, ಪಶ್ಚಿಮಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ವರುಣನೂ, ಅರ್ಯಮಾ ದೇವತೆಯೂ ಇರುವರು ಇವೆರಡೂ ತೊಡೆಯ ಭಾಗಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಧ್ರುವ ಮಂಡಲದ ಶಿಶ್ನ (ಜನನೇಂದ್ರಿಯ) ವೆಂದು ಹೇಳುವರು ಸೂರ್ಯನು

ಪುಚ್ಛೋಗ್ನಿಶ್ಚ ಮಹೇಂದ್ರಶ್ಚ ಮಾರೀಚಃ ಕಶ್ಯಪೋ ಧ್ರುವಃ |

ಧ್ರುವಸ್ಥಾಸ್ತು ಗ್ರಹಕ್ಷಾಣಾಮೈಥ್ರೀಭೂತಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ || ೮ ||

ಧ್ರುವೇಣ ಭ್ರಾನ್ಯತೇ ಸರ್ವಮಾಯತ್ತಂ ತ್ರಿದಿವಂ ಧ್ರುವೇ |

ಧ್ರುವೋ ಹಿ ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಣುಃ ಕಾಲೋ ಲೋಕವ್ರಕಾಲನಃ || ೯ ||

ಪಿಂಶುಮಾರನಿಬದ್ಧಾನಾಂ ತಾರಕಾಣಾಂ ವೃಥಾ ವೃಥಾ |

ನಾನುಭೇಯಾನಿ ವಿಜ್ಞಾಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ವಿಮಲೇಂಬರೇ || ೧೦ ||

ಆಯುರಭೃಥಿಕಂ ಜೀವೇದ್ವರ್ಷಾಣಿ ತು ಚತುರ್ದಶ |

ಅಹೋರಾತ್ರಕೃತಾತ್ಪಾಪಾತ್ತ್ವಕ್ಷಣಾದೇವ ಮುಚ್ಯತೇ || ೧೧ ||

ಅನ್ಮಯಾನಾಂ ಗ್ರಹಕ್ಷಾಣಾಂ ಮೂರ್ಚ್ಛಿತಾಃ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಯಃ |

ಜನಯಂತಿ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಂ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ || ೧೨ ||

ಸ್ಫಾಟಿಕಾನಿ ವಿಮಾನಾನಿ ತಥಾ ಸುಕೃತಿನಾಂ ನೃವ |

ನಾಕೇ ತಾರಕಬದ್ಧಾನಿ ಅನ್ಮಯಾನೀವ ಯಾದವ || ೧೩ ||

ಅನಾನದೇಶದಲ್ಲಿರುವನು ಅಗ್ನಿಯೂ, ಇಂದ್ರನೂ ಸೃಷ್ಟಿದೇಶದಲ್ಲಿರುವರು ಮಾರೀಚರೂ ಕಶ್ಯಪರೂ ಧ್ರುವನುಂಟಲಲ್ಲಿರುವವರಾಗಿ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮೇಥ್ರ (ರಹಸ್ಯಸ್ಥಾನ, ಇಂದ್ರಿಯ) ಪ್ರಾಯರಾಗಿರುವರೆಂದು ಅರಿಯಬೇಕು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇವರಲ್ಲರೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಧ್ರುವನುಂಟಲದ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಆ ಧ್ರುವನುಂಟಲಾಧೀನರಾಗಿರುವರು ಧ್ರುವನೇ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಲೋಕವನ್ನೂ ಕ್ರಮಿಸಿರುವವನೇ ಕಾಲ (ಯಮ) ನು

೧೦-೧೩ ಪಿಂಶುಮಾರ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಹಸರುಗಳನ್ನು ಯಾರು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಯುಃಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬದುಕುವರು ಮತ್ತು ಅಂಧನರು ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವಾವಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವರು ಈ ರೀತಿ ನೀರಿನ ಉಂಡೆಗಳಂತಿರುವ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೂರ್ಯ ರಶ್ಮಿಯಿಂದ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ಇವರಂತೆ ಜಲಮಯವಾದ ಸ್ಪಟಿಕಮಣಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವಿಮಾನಗಳು ಪುಣ್ಯವಂತರಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ

ಗೃಹಕ್ಷಾಣಿ ಸಮಸ್ತಾನಿ ಧ್ರುವಶ್ಚ ಭಗವಾಂಸ್ತಥಾ ।

ಕಲ್ಪಸ್ಯಾಯಾನಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ನಿಚಾರಣಾ

॥ ೧೪ ॥

ತೇಷಾಂ ತದಭಿಮಾನಿನ್ಯೋ ದೇವತಾ ಯದುನಂದನ ।

ಮನ್ವಂತರಾದೌ ಜಾಯಂತೇ ನ ಭವಂತಿ ಪುನಃಪುನಃ

॥ ೧೫ ॥

ಔತ್ತಾನಸಾದಿರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಧ್ರುವಸ್ತೇಷ್ವಪಿ ಯಾದವ ।

ಸ್ವಾಯಂಭುವೇಂತರೇ ಜಾತಸ್ತ್ರಿವ್ಯತ್ಯಾಭೂತಸಂಪ್ಲವಂ

॥ ೧೬ ॥

ತಸ್ಯ ತೇ ಜನ್ಮ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಕಲ್ಮಷನಾಶನಂ ।

ಪೂರ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹೇಶಾಲ ಸಿಸೃಕ್ಷುರ್ವಿವಿಧಾಃ ಪ್ರಜಾಃ

॥ ೧೭ ॥

ದ್ವಿಧಾ ಕೃತ್ವಾತ್ಮನೋ ದೇಹಮರ್ಥೇನ ಪುರುಷೋಽಭವತ್ ।

ಅರ್ಥೇನ ನಾರೀ ತಸ್ಯಾಸೀದ್ವಿರಾಜಮಸೃಜತ್ಪ್ರಭುಃ

॥ ೧೮ ॥

೧೪ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಸಕಲ ಗೃಹಗಳೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಭಗವಾಃ ಧ್ರುವ ನಾರಾಯಣನೂ ಸಹ ಕಲ್ಪಾಂತ್ಯದವರಿಗೂ ಇರತಕ್ಕನೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹ ನಡಕೂಡದು

೧೫ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಗ್ರಹಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ಮನ್ವಂತರಾದಿ ಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವವೇ ಹೊರತು ಆಗಿಂದಾಗ್ಯೆ ಹುಟ್ಟಿ ನಾಶವಾಗತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲ

೧೬ ಆ ಯೆಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಧ್ರುವರು ಉತ್ತಾನ ವಾದರಾಜನ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಸ್ವಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದನು ಆತನು ಸಕಲ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವಿರುವ ತನಕ ಜೀವಿಸಿರುವನು.

೧೭-೧೮ ಸಕಲ ಪಾಪಸಂಹಾರಕವಾದ ಧ್ರುವಮಹಾರಾಜನ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಯ್ಯ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ವಿವಿಧವಾದ ಸ್ರಚಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅರ್ಧಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗಂಡಸಾದನು ಆ ಬಳಿಕ ಇನ್ನರ್ಧ ದೇಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಾರೀ ಶರೀರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು ಆ ಬಳಿಕ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು

ವಿರಾಡಸ್ಯ ಜತ್ವುರುಷಂ ಪುರುಷೋ ಮನುರುಚ್ಯತೇ ।

ಯಸ್ಯೈಕಸಪ್ತತಿಗುಣಂ ಮನ್ವಂತರಮಿಹೋಚ್ಯತೇ

॥ ೧೯ ॥

ಪ್ರಿಯವ್ರತೋತ್ತಾನಸಾದೌ ಮನೋಃ ಪುತ್ರಾಪುಭೌ ಸ್ಮೃತೌ ।

ಕ್ಷತ್ರಪ್ರವರ್ತಕೌ ತೌ ತು ಪೂರ್ವೇ ಮನ್ವಂತರೇ ಸ್ಮೃತೌ

॥ ೨೦ ॥

ಉತ್ತಾನಸಾದಪುತ್ರಸ್ತು ಧೃವೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ।

ನಿಬದ್ಧೋ ಭ್ರಾಮ್ಯತೇ ಯತ್ರ ಮರುತಾಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಗಣಃ

॥ ೨೧ ॥

ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲಂ ನಿತ್ಯಂ ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ।

ಮರೀಚಿಶ್ಚ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ಅಂಗಿರಾಶ್ಚಾತ್ರಿರೇವ ಚ

॥ ೨೨ ॥

೧೯ ಆ ರೀತಿ ನಿರ್ಮಿತನಾದ ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನನ್ನು ಮನುವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಆ ಮನುವಿಗೆ ಎನ್ನತ್ತೊಂದು ಗುಣಗಳು ಆ ಗುಣಗಳು ಮನ್ವಂತರವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ

೨೦ ಆ ಮನುವಿಗೆ ಪ್ರಿಯವ್ರತನೆಂದೂ ಉತ್ತಾನಸಾದನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕರಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದರು

೨೧ ಅವರ ಸೈಕಿ ಉತ್ತಾನಸಾದ ಮಹಾರಾಜನ ಮಗನೇ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವಾದ ಧೃವಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು ಅವನೇ ಈಗ ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಧೃವಮಂಡಲ (ನಕ್ಷತ್ರ) ರೂಪನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು ಮರುದ್ಗಣಗಳೂ ತಾರಾಗಣಗಳೂ ಸಹ ಈ ಮಂಡಲದ ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುವು

೨೨-೨೩ ಆ ಧೃವಮಂಡಲದ ಕೆಳಗೆ ವ್ರತದಿನವೂ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲವು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಆ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಮರೀಚಿ ವಸಿಷ್ಠ-ಅಂಗೀರಸ-ಅತ್ರಿ-ಪುಲಸ್ತ್ಯ-ಪುಲಹ-ಕ್ರತು ಈ ಏಳು ಮಹಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲವೆಂದು ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವರಾದ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಹೆಂಡತಿ ಪರಮ ಸಾಧ್ವಿಯೆನಿಸಿದ ಅರುಂಧತೀ ದೇವಿಯು

ಪುಲಸ್ತ್ಯಃ ಪುಲಹಶ್ಚವ ಕ್ರತುಸ್ಸಪ್ತರ್ಷಯೋಽನುಲಾಃ ।

ನಸಿಷ್ಠಮಾಶ್ರಿತಾ ಸಾಧ್ವೀ ತೇಷಾನ್ಮುಧ್ಯಾದರುಂಧತೀ

॥ ೨೩ ॥

ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾ ದ್ವಚಕ್ರಂ ಚ ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾ ಚೈನೈಶ್ಚರಃ ।

ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾ ತ್ತಧಾ ಜೀವಸ್ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾ ತ್ಕುಜಃ ಸ್ಮೃತಃ

॥ ೨೪ ॥

ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾದ್ವಿನೇಶಶ್ಚ ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾ ಚ್ಚ ಭಾರ್ಗವಃ ।

ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾದ್ವಿಧಃ ಪ್ರೋಕ್ತಸ್ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾ ಚ್ಚ ಚಂದ್ರಮಾಃ

॥ ೨೫ ॥

ಪ್ರಾಗ್ಧಕ್ಷಿಣಗತಿಶ್ಚೈವ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಚಕ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।

ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಃ ಪ್ರಾಗ್ಧತಯಸ್ತುಲ್ಯವೇಗಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೨೬ ॥

ಶ್ರೀಘ್ರತ್ವೇನೋಪಚರ್ಮಂತೆ ಯಥಾ ಸನ್ನಂ ಮಹೀಪತೇ ।

ಯಥಾ ಯಥಾ ವಿಶಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ತಥಾ ಮಂದಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೨೭ ॥

ವಸಿಷ್ಠ ನಕ್ಷತ್ರದ ಹತ್ತಿರವೇ ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ (ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ನವದಂಸತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಸುಸ್ರದಾಯದಿದೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನಾಲದ ಆ ದಂಸತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಪುರೋಹಿತರು ಧ್ರುವ ನನ್ನೂ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನೂ ನೋಡೆಂದು ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟು ತೋರಿಸುವ ರೂಢಿ ಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದೇ ಇರುವರು

೨೪-೨೭ ಈ ಅರುಂಧತೀ ನಕ್ಷತ್ರದ ಕೆಳಗಡೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಚಕ್ರವು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಕ್ಷತ್ರಚಕ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಶನೈಶ್ವರ ಗ್ರಹವಿದೆ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಗುರು ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಅಂಗು ರಕ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಸೂರ್ಯ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಶುಕ್ರ ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ಬುಧ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಚಂದ್ರ ಈ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರಗಳು ಪೂರ್ವದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರು ತ್ತವೆ ಸಕಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಪೂರ್ವ ದಿಗ್ಗತಿಯಾಗಿಯೂ ಸಮಾನ ವೇಗದಿಂದಲೂ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವುಗಳು ಈ ರೀತಿ ವೇಗವಾಗಿ ಸುತ್ತುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ಅದಿ ಆ ಆಸನ್ನಗ್ರಹಗಳು ಮಂದಗತಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ

ತೇಷಾಂ ತೇ ಸಂಭವಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ನೈವಸ್ವತೇಂತರೇ ।

ತೇಷಾಂ ಜನನಸಾಹಸ್ರೈರತೀತ್ಯೈಃ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ

॥ ೨೪ ॥

ಅನಾದಿನಿಧನಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ವಿಷ್ಣುರ್ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ವಭುಃ ।

ಸ ನಿವ ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಥಂ ಭೂತ್ವಾ ದ್ವಾದಶಧಾ ಪುರಾ

॥ ೨೯ ॥

ಅದಿತೇರ್ಜನಯಾಮಾಸ ಹ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಕಶ್ಯವಾತ್ಪ್ರಭುಃ ।

ತೇಷಾಂ ತು ಮಧ್ಯಾತ್ಮನಿತಾ ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಚ ದೇವತಾ

॥ ೩೦ ॥

ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತೇ ಸವಿತುರ್ಜನ್ಮ ಶೃಣು ಚಂದ್ರಮಸಸ್ತತಃ ।

ದಶಭ್ಯಶ್ಚ ದಿಶಾಭ್ಯಶ್ಚ ತಥಾತ್ರೇಃ ಸುಮಹಾತ್ಮನಃ

॥ ೩೧ ॥

ವಿಷ್ಣುರೇವಾಭವದ್ರಾಜಸ್ವತ್ರಃ ಸ ಮೃಗಲಾಂಛನಃ ।

ದಾಕ್ಷಾಯಣೀ ವಸೋರ್ನಾಮ ವತ್ಸೀ ಧರ್ಮಸ್ಯ ವಿಶ್ರುತಾ

॥ ೩೨ ॥

೨೪-೩೦ (ಈಗ ಗ್ರಹಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ) ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ಗ್ರಹಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಯ್ಯ, ವಜ್ರ ರಾಜ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ನಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿ ತೊಳಲಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಕೇಳು ಆದಿ ಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತನಾದ ಸಾಕ್ಷಾಂತಹಾವಿಷ್ಣುವು ದೇವತೆಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದನು ಆ ಮಹಾನುಹಿಮನು ಅದಿತಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪರಿಂದ ಮೊದಲು ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿ ಆದಿತ್ಯನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣಾಧಿಪತಿಯಾದನು

॥ ಚಂದ್ರನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ॥

೩೧-೩೩ ನಿನಗೆ ಈಗ ಸೂರ್ಯನ ಜನ್ಮ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನಷ್ಟೆ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಂದ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಅತ್ರಿಮರ್ಷಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಜಿಂಕೆಯ ಗುರುತನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಶಶಾಂಕನೆಂದು ಒಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು ಧರ್ಮನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ವಸುವಿನ ಹೆಂಡತಿ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ ಎಂಬಾಕೆಯು ವಸುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ಮಗನನ್ನು ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದಳು. ಅವನಿಗೆ

ಜನಯಾನಾಸ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ವಸುಮಧ್ಯೇ ನಿಶಾಕರಂ ।

ಶ್ರೀಸಹಾಯಸ್ತಥಾ ಜಾತಃ ಸೋಮಶ್ಚಾನ್ಯತಮಂಥನಾತ್ ॥ ೩೩ ॥

ಸ್ರಾಕಾಮ್ಯೇನ ಶಶಾಂಕಸ್ಯ ಜನ್ಮ ತೇಭಿಹಿತಂ ತ್ರಿಧಾ ।

ಅತಃ ವರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತವ ಭಾವಸ್ಯ ಸಂಭವಂ ॥ ೩೪ ॥

ಆಸೀದ್ವೈತೋ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷೋ ಮಹಾಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಃ ।

ಸ ವೈ ಕನ್ಯಾಮಜನಯದ್ವಿಕೇಶೀಂ ನಾನು ನಾನುತಃ ॥ ೩೫ ॥

ಸಾ ಲೇಭೇ ತಪಸಾ ಕೇಶಾಂಸ್ತಾಂ ವೈ ಸ್ಥಾಣುರಕಾಮಯತ್ ।

ತಸ್ಯಾಂ ಮೈಥುನಸಕ್ತಸ್ಯ ದೇವೇಶಸ್ಯ ಪಿನಾಕಿನಃ ॥ ೩೬ ॥

ವಹ್ನಿಸಂಭವಭೀತೇನ ಕೃತೋ ವಿಘ್ನೋ ಹ್ಯಧಾಗ್ನಿನಾ ।

ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ಮೈಥುನಾಗಾರಂ ವಹ್ನಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವತಸ್ತದಾ ॥ ೩೭ ॥

ನಿಶಾಕರನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು ಅಮೃತಮಧನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹುಟ್ಟಿ ದೂಡನೆ ಸೋಮನೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಅಮೃತಾಂಶೂದ್ರವನಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅಮೃತ ಕಿರಣನೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಸಹ ಬಂದಿದೆ ಈ ರೀತಿ ಚಂದ್ರನ ಜನ್ಮವು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ (ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು)

ಅಂಗಾರಕ (ಮಂಗಳ-ಕುಜ) ಉತ್ಪತ್ತಿ

೩೪-೪೨ ಇನ್ನು ಅಂಗಾರಕ ಗ್ರಹದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ ನಿದ್ದನು ಆತನಿಗೆ ವಿಕೇಶಿಯೆಂಬ ನುಗಲೊಬ್ಬಳಿದ್ದಳು ಅವಳು ಮಹಾ ತಪಸ್ಸಿ ನಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೇಶಾನಾಮಕ ನರನು ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು ಆ ಚಲುವೆಯ ಚಲುವಿಕೆಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಹೋದನು ಒಳಕ ಅ ಸ್ಥಾಣುವು ಅವಳೊಡನೆ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು ಯಜ್ಞೇ ಶ್ವರನಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತ ತಿಳಿದು ಇವರಿಬ್ಬರ ಸಂಭೋಗದಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಗ್ನಿಪುರು ಷನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದರೆ ತನ್ನ ವ್ರಾತಸ್ತವು ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದೆಂಬ ಸಂದೇಹ ದಿಂದ ಅವರ ಸಂಭೋಗಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶೋಚನೆಯಿಂದ

ಕ್ರೋಧಾಯಾಸೋದ್ಭವಃ ಸ್ವೇದೋ ಹರಸ್ಯ ಸಮಪದ್ಯತ |

ಅನನಸ್ಯೇದಜೋ ಬಿಂದುರ್ದೇವಸ್ಯಾಮಿತ್ರಘಾತಿನಃ

|| ೩೮ ||

ತಸ್ಯಾಃ ಪಸಾತ ವದನೇ ಸಾ ವಮೌ ತತ್ಪ್ರಯತ್ನತಃ |

ಅಂತವತ್ತ್ಯಥ ತೇನಾಸೀನ್ನ ಶಶಾಕ ಚ ತೇಜಸಾ

|| ೩೯ ||

ನೋಹಿತಾ ತಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ಗರ್ಭಂ ಧಾರಯಿತುಂ ತದಾ |

ಉತ್ಸರ್ಜಾರ್ಥ ತಂ ಗರ್ಭಂ ದೀಪ್ತಾನಲಸಮದ್ಯುತಿಂ

|| ೪೦ ||

ತಂ ದಧಾರ ಮಹೀಪಾಲ ಧರಾ ದೇವೀಸ್ವರೂಪಿಣೀ |

ನಂಸ್ಕಾರಮಕರೂಚ್ಛಾಸ್ಯ ಸ್ವಯಮೇವ ಚ ಕಶ್ಯವಃ

|| ೪೧ ||

ಅಂಗಾರನಿಕಟಿಸ್ಥ ತ್ತಾನ್ನಾಮ್ನಾ ಚಾಂಗಾರಕಃ ಕೃತಃ |

ಉಕ್ತಂ ತೇ ಜನ್ಮ ಭೂಮಸ್ಯ ಬುಧಸ್ಯಾತಃ ಸರಂ ಶೃಣು

|| ೪೨ ||

ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಂಭೋಗಮಾಡುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಔತುಕೊಂಡನು ಬೆಂಕಿಯು ಔತುಕೊಂಡರೆ ಅದರ ಧಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಸಂಭೋಗ ಮಾಡಲಾರಂಭ ಮಾಡಿದಾಡನೆಯೇ ಈಶ್ವರನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯು ಗೋಚರನಾದನು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಮಹಾ ಕೋಪ ಬಂದಿತು ಆ ಕೋಪವಿಂದ ವಿವರೀತ ಆಯಾಸವುಂಟಾಗಿ ಮುಬದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಸರೀತ ಬೆವರುಂಟಾಯಿತು ಆ ರೀತಿ ಬೆವರು ಹುಟ್ಟಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಆ ಬೆವರೆಲ್ಲವೂ ಕೆಳಗ ಮಲಗಿದ್ದ ಆ ಕೇಶಾಸುಂದರಿಯ ಬಾಯಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು ಆ ಬೆವರನ್ನು ಅವಳು ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಳು ಆ ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಮಹಾ ತೇಜಶ್ಚಾಲಿಯಾದ ಬಾಲಕನನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಳು ಆದರೆ ಆತೇಜಃ ಪಿಂಡವನ್ನು ಅವಳು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲು ಶಕ್ತಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರ್ಜಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು ಆ ಗರ್ಭವು ಬೆಂಕಿಯ ಉಂಡೆಯಂತೆ ಧಗಧಗನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಉರಿಯುವ ಕೊಳ್ಳಿಯುಂಟಿದ್ದ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಾ (ಭೂಮಿ) ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಕಾಮಾಡಿದಳು ಅದರಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಗಂಧಮಗುವಿಗೆ ಕಶ್ಯಪರು ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಸಕಲಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು ಆ ಗರ್ಭವು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೂ ಬೆಳೆದಾಗಲೂ ಅಂಗಾರ (ಕೆಂಡ) ದಂತೆಯೇ ಹೊಳೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗಾರಕನೆಂಬ ಹೆಸರೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತು ಇವೇ ಅಂಗಾರಕನ ಕಥೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬುಧನು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು

ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ಧನುರ್ನಾಮ ಪತ್ನೀ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಾ ।

ಜನಯಾಮಾಸ ತನಯಂ ರಜೋನಾಮೇತಿ ವಿಶ್ರುತಂ

॥ ೪೩ ॥

ಸೋಮಕಾಮಯತ ವೈ ಕನ್ಯಾಂ ವರುಣಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ವಾರುಣೀಮಿತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯೈಕಸುಂದರಿಂ

॥ ೪೪ ॥

ತತಸ್ತಪಶ್ಚ ತೇಜಶ್ಚ ಬಲಂ ವೀರ್ಯಂ ತಥೈವ ಚ ।

ಶುಲ್ಕಾರ್ಥಂ ಸ ದದೌ ತಸ್ಯೈ ತಾನಾದಾಯ ವರಾಂಗನಾ

॥ ೪೫ ॥

ಅಪ್ಸು ಲೀನಾ ತದಾ ಜಾತಾ ತಪಸೋಗ್ರೇಣ ದಾನವಃ ।

ತಾಮಾಪ್ಸು ಲೀನಾಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ಪ್ರವಿವೇಶೋದಕಂ ತದಾ

॥ ೪೬ ॥

ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ಪರ್ಶೋ ಪಲಂಭೇನ ದ್ರವೀಭೂತಃ ಸ ದಾನವಃ ।

ದ್ರವತಾಂ ಸಮನುಸ್ರಾಸ್ತಾಂ ತಾಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ನಿಶಾಕರಃ

॥ ೪೭ ॥

ಮನುಂಥ ಸಹಸಾ ಲೋಯಂ ಪುತ್ರಾರ್ಥೇ ಮನುಜೇಶ್ವರ ।

ಮಥ್ಯಮಾನೇ ಜಲೇ ತೇನ ತದಾ ಸೋಮೇನ ಸಾರ್ಥವ

॥ ೪೮ ॥

ಬುಧನ ಚರಿತ್ರೆ

೪೩-೫೦ ಕಶ್ಯಪಮುನಿಗಳಿಗೆ ತ್ರಿಲೋಕ ಸ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದನುವೆಂಬ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ರಜನೆಂಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಆ ರಜನು ವ್ರಾಯಸಮರ್ಥನಾದಾಗ ವರುಣನ ಮಗಳಾದ ವಾರುಣೀ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಅಪರಿಮಿತ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಪಟ್ಟನು. ಆಗ ವಾರುಣಿಯು ರಜನ ತಪಸ್ಸು-ತೇಜಸ್ಸು ಬಲ ವೀರ್ಯಗಳನ್ನು ಶುಲ್ಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅದರಂತೆ ರಜನು ವಾರುಣಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ವಾರುಣಿಯು ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ (ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ) ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಈ ಸಂಗತಿಯು ದನುವಿನ ಮಗನಾದ ಈ ದಾನವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲಾಗಿ ಆಕೆಯಿರುವ ಜಾಗವು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆಗ ದಾನವನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಉದಕದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಆಕೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿದನು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ದಾನವನು ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ

ವಿನೇಶ ತೇಜಸಿ ಪಯೋ ವಿಷ್ಣುಃ ದೇವನಮಸ್ಯತಃ ।

ತತಃ ಕುಮಾರಸ್ಸಂಜಾತೋ ಬುಧಸ್ತು ಗ್ರಹಬೋಧನಃ ॥ ೪೯ ॥

ತದ್ವಧಾರ ತದಾ ತಾರಾ ಗುರುಪತ್ನೀ ಯಶಸ್ವಿನೀ ।

ಯದಾ ಧಾರಯಿತುಂ ಶಕ್ತಾ ನ ಬಾಲಂ ತೇಜಸಾನ್ವಿತಂ ॥ ೫೦ ॥

ದಾಕ್ಷಾಯಣೀ ಚೊತ್ಸರ್ಜ ಚಂದ್ರಪತ್ನೀ ಸುತಂ ತದಾ ।

ಏವಂ ಜನ್ಮ ಬುಧಸ್ಯೋಕ್ತಂ ಜೀವಸ್ಯಾತಃ ಪರಂ ಶೃಣು ॥ ೫೧ ॥

ಸುರೂಪಾ ನಾನು ದುಹಿತಾ ಮಾರೀಚೇಸ್ತು ಪ್ರಜಾಪತೇಃ ।

ದತ್ತಾ ತ್ವಂಗಿರಸೇ ಸಾ ತು ರೂಪಯಾವನಶಾಲಿನೀ ॥ ೫೨ ॥

ತಸ್ಯಾಂ ಸ ಜನಯಾಮಾಸ ದೇವಾಚಾರ್ಯಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।

ಬೃಹದ್ವಾಚಂ ಮಹಾಬುದ್ಧಿಂ ವೇದವೇದಾಂಗಸಾರಗಂ ॥ ೫೩ ॥

ಹೋದನು ಈ ರೀತಿ ವಾರುಣಿಯು ತಾನೂ ಜಲಮಯಳಾಗಿ ದಾನವನನ್ನು ಜಲ ಮಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಚಂದ್ರನು ಪುತ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಆ ಜಲವನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಕಡೆದನು ಈ ರೀತಿ ಜಲಮಧನವನ್ನು ಚಂದ್ರನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವೇ ಆ ಜಲದ ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಹೇಶ ಮಾಡಿದನು ಆಗ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವು ಆ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು ಅದೇ ಬುಧಗ್ರಹವು ಆಗ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಗುರುಪತ್ನಿಯಾದ ತಾರೆಯು ಕಾಪಾಡಿದಳು ಚಂದ್ರಪತ್ನಿಯಾದ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಯು ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥಳಾದ್ದರಿಂದ ಗುರುಪತ್ನಿಯು ತಾನು ಕಾಪಾಡಿದಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬುಧನು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಇನ್ನು ಗುರುವಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು

ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹದ ಚರಿತ್ರೆ

೫೨-೫೩ ಮರೀಚಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸುರೂಪಾ ಎಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು ಆಕೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸ ಬಯಸಿದಳು ಮದುವೆಯಾದರು ರೂಪ ಯಾವನ ಶಾಲಿನಿಯಾದ ಆ ಸುರೂಪಾಸಾಧ್ವಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಿರಸರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಈತನು ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಗುರುವಾದ ಸಂಗತಿ ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಈ ಬೃಹದ್ವಾಕ್ಯುಳ್ಳ ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ವೇದ ವೇದಾಂಗ ವಾರಂಗತನಾದ ಗುರುವಿನ ಸಂಗತಿಯೇ ಇದು ಇನ್ನು ಶುಕ್ರನ ಕಥೆ ಯನ್ನು ಕೇಳು

ಉಕ್ತಂ ತೇ ಜನ್ಮ ಜೀವಸ್ಯ ಶುಕ್ರಸ್ಯಾತಃ ಪರಂ ಶೃಣು ।

ಉಷಾ ನಾನು ತಥಾ ಕನ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿವೋಸ್ಸುತಾ

॥ ೫೪ ॥

ಭೃಗುಪತ್ನೀ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಸುಂದರೀ ।

ಜನಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಖ್ಯಾತಮೌಶನಸಂ ಪ್ರಭುಂ

॥ ೫೫ ॥

ಸ ಜಹಾರಾಧ ಯೋಗಾತ್ಮಾ ಧನಂ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ತು ।

ಹೃತೇ ವಿತ್ತೇ ತು ಯಕ್ಷೇಶೋ ಜಗಾಮ ಶರಣಂ ಹರಂ

॥ ೫೬ ॥

ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಹಾದೇವೋ ಭಾರ್ಗವಂ ಹಂತುಮುದ್ಯತಃ ।

ಭಾರ್ಗವೋಽಪಿ ಚ ಯೋಗೇನ ಪ್ರವಿವೇಶ ಹರಂ ತದಾ

॥ ೫೭ ॥

ಹರೋದರಸ್ಥ ಸ್ತುಷ್ಠಾವ ದೇವೀಂ ಪರ್ವತನಂದಿನೀಂ ।

ತಯೋಕ್ತಸ್ತಂ ತು ತತ್ಯಾಜ ತದಾ ಶಿಶ್ನೇನ ಶಂಕರಃ

॥ ೫೮ ॥

ಶುಕ್ರಗ್ರಹದ ವೃತ್ತಾಂತ

೫೪-೫೮ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪನಿಗೆ (ಕಶಿಪು) ಉಷಾ ಎಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು ಸರ್ವಲೋಕೈಕ ಸುಂದರಿಯಾದ ಅವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯು ಭೃಗು ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಮಹಾ ವ್ರಹ್ಮಾತನಾದ ಶುಕ್ರನನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ವಡಿದಳು ಆ ಮಹಾಯೋಗಿಯಾದ ಶುಕ್ರನು ಕುಬೇರನ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಪಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ತನ್ನ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕುಬೇರನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕನು ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನಾದ ಮಹಾದೇವನು ಶುಕ್ರನು ಮಾಡಿದ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಶುಕ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು ಆಗ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯನಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಈಶ್ವರನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಹೊಕ್ಕನು. ಆ ರೀತಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಜಗನ್ಮಾತೆಯಾದ ವಾರ್ವತಿಯನ್ನು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು ಆ ಲೋಕಮಾತೆಯು ಅವನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಆಗ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಆ ಶುಕ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಶಿಶ್ನ (ಪ್ರಧಾನೇಂದ್ರಿಯ) ದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಬಿಟ್ಟನು ಶಿಶ್ನದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುವ

ಶುಕ್ರಸ್ತು ನಾಮ ಚೈವಾಸ್ಯ ತದಾ ಚಕ್ರೇ ಜಗದ್ಗುರುಃ ।

ಧನೇಶತ್ವಂ ದದೌ ಚಾಸ್ಯ ಧನೇಶೇನ ಸಹಾನಘ

॥ ೫೯ ॥

ಮೈತ್ರೈ ಚಾಸ್ಯ ಧನೇಶೇನ ತದಾ ಚಕ್ರೇ ತ್ರಿಲೋಚನಃ ।

ಶನೈಶ್ಚರಸ್ಯ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಜನ್ಮಾತಸ್ತೇ ನರೇಶ್ವರ

॥ ೬೦ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮಾನಸಃ ಪುತ್ರಸ್ತು ಸ್ವಾನಾಮ ಪ್ರಜಾವತಿಃ ।

ಸಂಜ್ಞಾಂ ತು ಜನಯಾಮಾಸ ಕನ್ಯಾಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸುಂದರಿಂ

॥ ೬೧ ॥

ತಾಂ ದದೌ ಸವಿತುಃ ವತ್ಸೀಂ ತಸ್ಯಾಂ ಸೂರ್ಯೋ ಮಹಾತಪಾಃ ।

ಜನಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಮನುಂ ವೈವಸ್ವತಂ ಪ್ರಭುಂ

॥ ೬೨ ॥

ಯಮಂ ಚ ಯಮುನಾಂ ಚೈವ ತ್ರೈಕೈಸ್ತ್ಯೈಕಪಾಲಿನೀಂ ।

ತೇಷು ಜಾತೇಷು ಪುತ್ರೇಷು ಸಂಜ್ಞಾ ಸಾ ಚಾರುಲೋಚನಾ

॥ ೬೩ ॥

ವೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂದಿಸಿಂದ ರುಕ್ರವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು (ಶುಕ್ರಂ-ತೇಜೋ-ರೇತಸೀಚ ಬೀಜ-ವೀರ್ಯ-ಇಂದ್ರಿಯ ಇವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಪದಗಳು) ಆಗ ವರವೇಶ್ವರನು ಶುಕ್ರನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಧನೇಶ (ಕುಬೇರ) ನೊಡನೆ ಶುಕ್ರನಿಗೂ ಧನೇಶತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಕುಬೇರನಿಗೂ ರುಕ್ರನಿಗೂ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿಸಿದನು

ಶನೈಶ್ಚರನ ಚರಿತ್ರೆ

೬೦-೬೮ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಶನೈಶ್ಚರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಯ್ಯ ರಾಜ ! ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ತ್ವಷ್ಟುಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಮಾನಸ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು ಅವನಿಗೆ ತ್ರಿಲೋಕ ಸುಂದರಿಯಾದ ಸಂಜ್ಞಾಯಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು ಆ ಮಗಳನ್ನು ತ್ವಷ್ಟುವು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ತೇಜಶ್ಚಾಲಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನು ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತಮನುನುವನ್ನೂ ಯಮನನ್ನೂ ತ್ರಿಲೋಕಪಾಲನೆಯೆನಿಸಿದ ಯಮುನಾ ದೇವಿಯನ್ನೂ ವಡೆದನು ಈ ರೀತಿ ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಒಬ್ಬಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನೂ ವಡೆದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮಹಾ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿರಲು ಸಹಿಸಲಾರದ ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಛಾಯೆ (ನೆರಳು) ಯನ್ನು ಕರೆದು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದಳು ಎಲೈ ಛಾಯೆಯೇ ! ನೀನು ನನ್ನಂತೆ ಯೇ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಚವೂ ವಿಕಾರವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸೂರ್ಯನ

ಭರ್ತುಸ್ತೇಜೋಽತಿಮಧರ್ಷಮಸಹಂತೀ ವರಾಂಗನಾ ।

ಸಾ ತು ಚ್ಛಾಯಾಂ ಸಮಾಹೂಯ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೬೪ ॥

ಮದ್ರೂಪೇಣ ತ್ವಯಾ ಭದ್ರೇ ವರ್ತವ್ಯಮವಿಕಾರಯಾ ।

ಪಾಲನೀಯೌ ಚ ಮೇ ಪುತ್ರೌ ತ್ವಯೇಮೌ ದುಹಿತಾ ಚ ಮೇ ॥ ೬೫ ॥

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಯಯೌ ದೇವೀ ಪಿತರಂ ವರವರ್ಣಿನೀ ।

ಪಿತ್ರಾ ನಿರಸ್ತಾ ಭರ್ತಾರಂ ಗಚ್ಛಗಚ್ಛೇತಿ ಭಾಷಿತಾ ॥ ೬೬ ॥

ಉತ್ತರಾಂಸ್ತು ಕುರೂಗತ್ಪಾವಡನಾರೂಪಧಾರಿಣೀ ।

ಚಚಾರ ಶಾದ್ವಲಾಂಚ್ಛುಭ್ರಾನ್ಸನೇದೂವವನೇಷು ಚ ॥ ೬೭ ॥

ಭಾಯಾಯಾಂ ಚ ತಥಾಕೋಪಿ ಸಂಜ್ಞೇಯಮಿತಿ ಚಿಂತಯತ್ ।

ದ್ವೌ ಪುತ್ರೌ ಜನಯಾಮಾಸ ಸಾವರ್ಣಂ ತು ಶನೈಶ್ಚರಂ ॥ ೬೮ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಕಥಂ ತಾನಾಂವನಾನ್ಸಂಜ್ಞಾಂ ಭೂಯ ಏವ ದಿನಾಕರಃ ।

ಏತನ್ನೀ ಸಂಶಯಂ ಬ್ರೂಹಿ ಭೃಗುವಂಶವಿವರ್ಧನ ॥ ೬೯ ॥

ಜತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನಿಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನೂ ಕಾವಾಡಿಕೊಂಡಿರು ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ತ್ವಷ್ಟೃಬ್ರಹ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು ಮಗಳು ಏಕಾಏಕಿ ಬಂದು ದನ್ನು ನೋಡಿ ತಂದೆಯು ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಗಿಂದು ಅಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟನು ಆಗ ಅವಳು ತಂದೆಯಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತಳಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಪುನಃ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖವಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರ ಕುರುದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಕುದುರೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ಇತ್ತಕಡೆ ಸೂರ್ಯನು ಭಾಯೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾರದೆ ಇವಳು ಸಂಜ್ಞಾ ದೇವಿಯೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು ಭಾಯಾವೇವಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಸಾವರ್ಣ ಮತ್ತು ಶನೈಶ್ಚರಸಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ೬೯ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಮಧ್ಯೆ ಬಾಯಿಹೊಕ್ಕಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ-- ಭೃಗುವಂಶೋತ್ಪನ್ನಾದೇವಿ ಮಾಕಂಡೇಯನೇ! ಸೂರ್ಯನು ಪುನಃ ಸಂಜ್ಞಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಸಂಶಯವಾಗಿದೆ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳು

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಪುತ್ರಯೋಃ ಸೂತಪುತ್ರಾಂಸ್ತು ಯಥಾ ಭಾಯಾಃ ಸುವರ್ತತೇ ।

ನ ತಥಾ ವರ್ತತೇ ದೇವೀ ಸಂಜ್ಞಾ ಸೂಕ್ತೇಷು ಭಾಮಿನೀ ॥ ೭೦ ॥

ತತಃ ಕದಾಚಿತ್ತಾಂ ಕೃದ್ಧಃ ಸಂತತರ್ಜ ತದಾ ಯಮುಃ ।

ತಂ ಶಶಾಸ ತದಾ ಚ್ಛಾಯಾ ಪಾದಸ್ತೇ ಪತತಾನುಯಂ ॥ ೭೧ ॥

ಯಮುಃ ಶಶಂಸ ತತ್ಸರ್ವಂ ಪಿತುಃ ಪರಬಲಾರ್ದನಃ ।

ಶ್ರುತ್ವಾ ಯಮಸ್ಯ ವಚನಂ ಯಮಂ ಪ್ರೋನಾಚ ಭಾಸ್ಕರಃ ॥ ೭೨ ॥

ಕೃಮಯೋ ಮಾಂಸಮಾದಾಯ ತಥಾ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಭೂತಲಂ ।

ಏನಂ ಶಾಮ್ಯೇಚ್ಛ ಶಾಪಸ್ತೇ ತ್ವಂ ಚ ತ್ರಾತೋ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೭೩ ॥

೭೦ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಋಷಿಗಳು ವಜ್ರನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಭಾಯಾ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಾದ ಮೇಲೆ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಅಷ್ಟುಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಂಜ್ಞಾ ದೇವಿಯ ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

೭೧ ಒಂದುದಿನ ಯಮನು ತನ್ನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉನಚರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೋಪದಿಂದ ಭಾಯೆಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬೈದುಬಿಟ್ಟನು ಭಾಯೆಗೆ ಯಮನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂದು ನಿನ್ನ ಕಾಲುಗಳು ಬಿದ್ದು ಹೋಗಲೆಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು

೭೨, ಯಮನು ಭಾಯೆಯು ಮಾಡಿದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ಯಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು

೭೩ ಕ್ರಿಮಿ (ಹುಳು) ಗಳು ನಿನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭೂರೋ ಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಕ್ರಮೇಣ ನಿನ್ನ ಶಾಪವು ಕ್ರಿಮಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ನೀನು ಶಾಂತಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೀಯೇ

ಏತಚ್ಚೈತ್ಯಾ ಸಿತುರ್ನಾಕೈಂ ಚಕಾರ ಸುನುಹತ್ವಪಃ |

ಅರಾಧಯಾಮಾಸ ತದಾ ದೇವದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಂ `

|| ೭೪ ||

ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಲೇಭೇ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಧರ್ಮರಾಜತ್ವಮಂಜಸಾ |

ಸೂರ್ಯಾಷ್ಟಪ್ಯನಿಂದಂಸ್ತತ್ವೇನ ಪುತ್ರಶಾಪಸ್ಯ ಕಾರಣಂ

|| ೭೫ ||

ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಣುಸ್ತದಾ ಭಾಯಾಂ ಪಪ್ರಚ್ಛಾಮಿತ್ರಘಾತನಃ |

ಶಶಂಸ ತಸ್ಯ ಸಾ ಸರ್ವಂ ಯಥಾವೃತ್ತಮನಿಂದಿತಾ

|| ೭೬ ||

ಶ್ರುತ್ವಾ ಶು ನಚನಂ ತಸ್ಯಾಸ್ತೃಷ್ಟ್ಯರ್ವೇಶ್ವಾಗಮದ್ರನಿಃ |

ನ ದದರ್ಶ ಚ ತತ್ರಸ್ಯಾಂ ತಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಶುಭಚಾರಿಣೀಂ

|| ೭೭ ||

ತ್ವಷ್ಟ್ವಾ ಚಾಶಂಸಿತಂ ತಸ್ಯ ಬಡವಾರೂವಧಾರಿಣೀ |

ಅಸಹಂತೀ ತು ತೇಜಸ್ತೇ ಕುರೂನಾವಸತೇ ಶುಭಾ

|| ೭೮ ||

ಭ್ರಮಿಮಾನೇಶ್ಯ ದೇವೇಶಂ ತ್ವಷ್ಟ್ಯಾಸಿ ಜಗತಾಂ ನತಿಂ |

ತೇಜಸಃ ಶಾಂತನಂ ಚಕ್ರೇ ದೇವಸ್ಯ ಸನಿತುಸ್ತದಾ

|| ೭೯ ||

೭೪ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಮನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕುರಿತು ಘೋರ ತನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಆ ತನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯಮನು ಬಹು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು

೭೫-೭೬ ಸೂರ್ಯನು ಒಂದು ದಿನ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲಾಗಿ ಪುತ್ರನ ಶಾಪಕಾರಣವು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ವೀರನು ಬಹಳ ಕೋಪಗೊಂಡವನಾಗಿ ಭಾಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯೇನೆಂದು ಕೇಳಲು ಅವಳು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೇವರೆಗೆ ನಡೆದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬಿಡದ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು

೭೭-೭೮. ಭಾಯೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಸೂರ್ಯನು ತ್ವಷ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದನು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಇರಲಿಲ್ಲ ಮಹಾಸಾಧ್ವಿಯಾದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಎಲ್ಲಿಂದು ತ್ವಷ್ಟುವನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವನು ಆಕೆಯು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ವಡವಾರೂವ (ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯರೂವ) ವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಉತ್ತರಕುರುದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು

೭೯-೮೦. ಮತ್ತು ತ್ವಷ್ಟುವು, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನು ಹೆಂಡತಿಯ ವಿರಹದಿಂದ ಭ್ರಮೆ ಹೊಂದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರ ಕಿರಣಗಳನ್ನು

ಕೀರ್ಣೇ ತೇಜಸಿ ತದ್ರೂಪಂ ಭೃಶಂ ಕಾಂತತರಂ ಸ್ಥಿತಂ ।
ಶೀರ್ಣೇನ ತೇಜಸಾ ಚಕ್ರಂ ತೃಷ್ಣಾ ಚಕ್ರೇ ಜಗದ್ಗುರೂಃ ॥ ೮೦ ॥

ಸುದರ್ಶನಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಂ ದೇವಸ್ಯ ಹರಿಮೇಧಸಃ ।
ಕಾಂತರೂಪಸ್ತು ಸವಿತಾ ಹಯರೂಪಧರಸ್ತದಾ ॥ ೮೧ ॥

ಉತ್ತರಾಂಸ್ತು ಕುರೂಗತ್ಯಾ ವಡನಾರೂಪಧಾರಿಣೀಂ ।
ಸ್ತ್ವಾಂ ದದರ್ಶ ತದಾ ಭಾರ್ಯಾಂ ಶೀತಲದ್ರವಸಂಯುತಾಂ ॥ ೮೨ ॥

ನೈಥುನಾರ್ಥೇ ತು ತಾಂ ದೇವೋ ಜಗಾಮ ತ್ವರಿತಸ್ತದಾ ।
ವೇಗವಂತಂ ತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತುರಗಮುತ್ತಮಂ ॥ ೮೩ ॥

ನೃಚೇಷ್ಟತ ಚ ಸಾ ದೇವೀ ಪರಪುಂಸೋಪಶಂಕಯಾ ।
ಮುಖೇ ಚ ಭಾವಯಾಮಾಸ ತಾಂ ಸೂರ್ಯೋ ದೀಪ್ತದೀಧಿತಿಃ ॥ ೮೪ ॥

ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ಶಾಂತಕಿರಣನಾಗಿ ಮನೋಹರನಾಗಿ ಕಂಡನು ಆಗ ಆ ನೃಪರ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸರಮಾತ್ಮನಾದ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು ಆ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಸುದರ್ಶನವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು ಆಗ ಮನೋಹರ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸೂರ್ಯನು ಕುದುರೆಯ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿದನು

೮೨-೮೩ ಈ ರೀತಿ ಗಂಡು ಕುದುರೆಯಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಉತ್ತರ ಕುರು ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಡಬಾ (ಹಣ್ಣು ಕುದುರೆ) ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಯಾದ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬಡಬಾ ಬಾಡಬಂಗಣಿ ಎಂದು ಅನುರದಲ್ಲಿದ್ದ ವಾಮೀ-ಅಶ್ವಾ-ಬಡಬಾ ಈ ಮೂರು ವದಗಳೂ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯೆಂದು ಹೆಸರು ವಡಬಾ ಎಂದರೆ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿಗೂ ಹೆಸರು ಅದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಡಬಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯೆಂದೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಮೇಯುತ್ತಾ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಗೊಂಡವನಾಗಿ ಬೇಗಬೇಗ ಅದರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಂಭೋಗ (ರತಿಕ್ರೀಡೆ) ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆತುರಪಟ್ಟನು ಈ ರೀತಿ ಬೇಗಬೇಗ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಗಂಡು ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಜ್ಞೆ (ವಡಬೆ) ಯು ಇವನು ಪರಪುರುಷನೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ

ತಸ್ಯಾ ನಾಸಾಪುಟೌ ಪೂರ್ಣೌ ತದಾ ಶುಕ್ರೇಣ ಸಾರ್ಥಿವ |

ತಥಾ ತಸ್ಯಾಸ್ತದಾ ಜಾತೌನಾಸತ್ಯಾವಶ್ವಿನಾವುಭೌ

|| ೮೫ ||

ಭೂಮೌ ಚ ಪತಿತಂ ಯಚ್ಚ ತಾಭ್ಯಾಂ ಶುಕ್ರಂ ವಿಮುದಿತಂ |

ತಸ್ಮಾತ್ಸೋಶ್ವಾತ್ಸಮುತ್ಪನ್ನಃ ಕುಮಾರಃ ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಃ

|| ೮೬ ||

ತತಃ ಸ್ವರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯ ದೇವದೇವೋಪಿ ಭಾಸ್ಕರಃ |

ಸ್ವರೂಪಿಣೀನುಥಾದಾಯ ಸಂಜ್ಞಾಂ ತಾಂ ಸ್ವಗೃಹಂ ಯಯೌ

|| ೮೭ ||

ನಾಸತ್ಯೌ ದೇವಭಿಷಜೌ ಕೃತನಾನ್ವಶ್ವಿನಾವುಭೌ |

ತತೋ ವಿಮರ್ದನಾಚ್ಚಾತಂ ಪುತ್ರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿನಾಕರಃ

|| ೮೮ ||

ರೇವಂತೇತಿ ತದಾ ತಸ್ಯ ನಾಮ ಚಕ್ರೇ ಜಗದ್ಗುರುಃ |

ತಂ ಚ ಪುತ್ರಮುವಾಚಾಥ ಸೂರೋ ಗೃಹಗಣೇಶ್ವರಃ

|| ೮೯ ||

ನೈಧುನಕ್ಕೆ ದಾರಿಗೂಡದೆ ತಂಟೆ ಮಾಡಿತು ಆಗ ಸ್ರಕಾಶ ಕಿರಣನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮುಖಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಸಿ ನೋಡಲು ಆ ಸಂಜ್ಞೆ (ಬಡಬ) ಯ ಎರಡು ಮೂಗಿನ ಹೊಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲೂ ವೀರ್ಯವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ಮೂಗಿನ ಎರಡು ಹೊಕ್ಕಿಗಳಿಂದಲೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ಆ ಅವಳೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾಸತ್ಯರೆಂದೂ ಅಶ್ವಿನೀ (ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರು) ದೇವತೆಗಳೆಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತು ಆ ಕುಮಾರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದೊಡನೆ ಆ ಎರಡು ಮೂಗಿನ ಹೊಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವೀರ್ಯವು ಭೂಮಿಗೆ ಜಾರಿಬಿದ್ದು ಗಂಡು ಕುದುರೆಯ ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ವೀರ್ಯವು ಮಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಕಲಿತು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿತು ಆ ಬಳಿಕ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಜ್ಞಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಿಂದಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡನು

೮೮-೯೧ ಆ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ನಾಸತ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪೈದ್ಯರಾದರು ಆ ಬಳಿಕ ಕಾಲಿನ ತುಳಿತದ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ ಸೂರ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ರೇವಂತನೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದನು ಆಗ

ಯಸ್ಮಾತ್ಸೋಶಾತ್ಸಮುತ್ಪನ್ನೋ ಮತ್ತಸ್ತದ್ವಿದೀಪ್ತದೀಧಿತಿಃ |
ಪೂಜಾನಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಸೋಶಶ್ಚೇಭ್ಯಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಜಗತ್ಪ್ರಿಯಃ || ೯೦ ||

ಯೇ ಚ ತ್ವಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಂತಿ ತೇಷಾಂ ವೃದ್ಧಿಭವಿಷ್ಯತಿ |
ಶನೈಶ್ಚರಸ್ಯ ತೇ ಜನ್ಮ ಮಯೋಕ್ತಂ ನೃಪಸತ್ತಮ || ೯೧ ||

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ರಾಹೋರ್ಜನ್ಮ ತಥಾನಘ |
ವಾಕ್ಷಾ ಯಿಣೇ ಸಿಂಹಿಕಾಖ್ಯಾ ಭಾರ್ಯಾ ವೃ ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ತು || ೯೨ ||

ಅಕಾಲೇ ವರಯಾಮಾಸ ಭರ್ತಾರಂ ತವಸ್ಯಾನ್ವಿತಂ |
ಭಗವನ್ಪುತ್ರಕಾಮಾಹಂ ತಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮಮಾನಘ || ೯೩ ||

ಅಕಾಲಯಾಚ್ಛಾಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ತಾಂ ಜಗಾದ ಸ ಕಶ್ಯಪಃ |
ದೈತ್ಯದಾನವಸಂಕಾಶಂ ಪುತ್ರಂ ತ್ವಂ ಜನಯಿಷ್ಯಸಿ || ೯೪ ||

ಸೂರ್ಯನು ಆ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು ಎಲೈ ಮಗನೇ ನಾನು ಅಶ್ವನೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ನೀನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನನ್ನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿರು ನೀನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಕಲ ಅಶ್ವಗಳಿಗೂ ರಾಜನೆನಿಸಿ ಸಕಲ ಅಶ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೇ ನೀನು ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನಯನಾಗಿ ಇರು ಯಾರು ರೇವಂತನೆಂಬ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವರೋ ಅಂಧವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಲಿ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಶನೈಶ್ಚರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ

ರಾಹುವಿನ ಜನ್ಮಚರಿತ್ರೆ

೯೨-೯೪ ಇನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ರಾಹುವಿನ ಜನ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನಗೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಕಶ್ಯಪಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಿಂಹಿಕೆಯೆಂಬ ಹಸರಿನ (ವಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ ಯೆಂಬ) ಹಂಪಿಯಿದ್ದಳು ಆಕೆಯು ಹೊತ್ತಲ್ಲದೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ (ಪ್ರದೋಷಕಾಲದಲ್ಲಿ) ತಪೋನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ಮೃದ್ವಿಸಿಕೊಂಡಳು ಭಗವಾ! ನಾನು ಪುತ್ರಕಾಮನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಂಗವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ ಹೀಗೆನ್ನಲು ಕಶ್ಯಪನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ಸಂಗವನ್ನು ಬಯಸಿದುದರಿಂದ ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗನು ದಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ದಾನವರಿಗೆ ಸದ್ವಶನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು ಈ ರೀತಿಯಾದ ವರದಾನದಿಂದ ವಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ (ಸಿಂಹಿಕೆ) ಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೇ ರಾಹು (ಗ್ರಹ) ವು

ರಾಹುಂ ಸಾ ಜನಯಾಮಾಸ ವರದಾನಾನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ |

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕೇಶೋಸ್ತೇ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥವ || ೯೫ ||

ಪ್ರಜಾನಾಂ ಮಹತೀಂ ವೃದ್ಧಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಃ ಪಿತಾಮಹಃ |

ಕ್ಷಯೇ ತಾಸಾಂ ತದಾ ಚಕ್ರೇ ಬುದ್ಧಿಂ ಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ವರಃ || ೯೬ ||

ಕ್ಷಯಂ ಚಿಂತಯತಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಮನುಜೇಶ್ವರ |

ಸ್ರಾದ್ಧಾರ್ಥತಾ ತತಃ ಕನ್ಯಾ ಮೃತ್ಯುರ್ನಾಮೇತಿ ವಿಶ್ರುತಾ || ೯೭ ||

ತಾಂ ಜಗಾದ ತದಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪ್ರಜಾಃ ಸಂಹರ ಶೋಭನೇ |

ಸಾ ತಥೋಕ್ತಾ ತದಾ ತೇನ ರುರೋದ ವರವರ್ಣಿನೀ || ೯೮ ||

ತದಾಶ್ರುಬಿಂದುಭಿರ್ಜಾತಾ ನ್ಯಾಧಯೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ |

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನ್ಯಾಧೀನ್ಸಮುತ್ಪನ್ನಾನ್ಸಂಹೃತ್ಯಾಶ್ರೂಣಿ ಭಾಮಿನೀ || ೯೯ ||

ಕೇತುವಿನ ಜನ್ಮಚರಿತ್ರೆ

೧೫-೧೭ ಎರೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ | ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೇತುವಿನ ಜನ್ಮ ಸೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳುವವನುಗು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಯಲ್ಲಿ ಸೃಜೆಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಭೂಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಮನೆಯರಲಾಗಿ ಪ್ರಜಾನಾರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಈ ಯೋಚ ನೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಮೊಡನೆಯೇ ಒಂದು ಕನ್ಯೆಯು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದಳು ಅವಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಸೃಸಿದ್ಧವಾಯಿತು

೧೫-೧೦೦ ಆ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯನ್ನು ಕೂರಿತು ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಜೆಗಳನ್ನು ಸಂ ಹಾರಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿದನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯು ಒಹಳವಾಗಿ ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಮಾಡಿದಳು ಆಗ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ದುಃಖಾಶ್ರುಗಳು ತಟ ತಟನೆ ಉದರಿದುವು ಆ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನ ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ತೆಂಟ್ರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಷ್ಟು ವಿಧವಾದ ವಿವಿಧ ವ್ಯಾಧಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದುವು ಈ ರೀತಿ ನಾನಾ ರೋಗ ಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯು ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ

ಸುದುಶ್ಚರಂ ತಪಸ್ತೇನೇ ಪುಷ್ಕರಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತಾ ।

ಸ್ಥಾನೇಷು ಚ ತಥಾನ್ಯೇಷು ಬಹೂನ್ವರ್ಷಗಣಾನುಭಾ ॥ ೧೦೦ ॥

ಭೂಯೋ ಜಗಾದ ತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪ್ರಜಾಃ ಸಂಹರ ಶೋಭನೇ ।

ಮಯೋಕ್ತಂ ಯತ್ಪುರಾ ಭದ್ರೇ ತತ್ತಥಾ ನ ತದನ್ಯಥಾ ॥ ೧೦೧ ॥

ತಪಸಾ ತೇ ವರಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ತದಾಚಕ್ಷ್ವ ಸುಶೋಭನೇ ।

ನೃಣಾಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಮರಣೇ ಲೋಕೇ ಯಾಸ್ಯತಿ ದೋಷತಃ ॥ ೧೦೨ ॥

ನ ಕಶ್ಚಿದ್ಧೋಷತೋ ಮಂತಾ ತ್ವಾಂ ಕದಾಚಿದಪಿ ಧ್ರುವೇ

ಏವಮುಕ್ತಾ ತದಾ ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಾ ಶುಭಾನನಾ ॥ ೧೦೩ ॥

ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ ಚ ನಿಃಶ್ವಾಸಂ ಮುನೋಚ ವರವರ್ಣಿನೀ ।

ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ಪಸಮಾಕಾರಸ್ತ ಸ್ಮಾತ್ಕೇತುರಜಾಯತ ॥ ೧೦೪ ॥

ಪುಷ್ಕರಾರಣ್ಯದಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸ್ವಳಗಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ವರ್ಷಕಾಲ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದಳು

೧೦೦ ಆ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪುನಃ ಬ್ರಹ್ಮನು ಎಲಾ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ! ನನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನೀನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ನನ್ನ ಮಾತು ಅನ್ಯಥಾ ಸರಿಣವಿಸಕೂಡದೆಂದು ಹೇಳಿದನು

೧೦೧-೧೦೨ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನೇನೆಂದರೆ - ಎಲಾ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ! ನೀನು ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅದಕ್ಕೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಮನುಷ್ಯರು ತಾವು ತಾವು ಮಾಡಿದ ದೋಷಗಳ ದೆತೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾಯುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೆ ಅವರ ತಪ್ಪುಗಳಿಂದಲೇ ಅವರು ಸಾಯುತ್ತಿರು ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವ ದೋಷವೂ ಸಂಭವಿಸಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಮನುಷ್ಯರ ಮರಣಕ್ಕೆ ನೀನು ತೃಪ್ತವಳಾಗಲಾರ ಎನ್ನಲು ಆ ಮೃತ್ಯುವು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾದ ಒಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು ಆ ಉದ್ದವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಕರೀ ನಾಗರ ಪಾವನಂತೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು ಅದರಿಂದಲೇ ಕೇತುವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದನು. ಅದೇ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪವೇ ಕೇತುವೆಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದನು ಆ ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ಪದ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯು ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಅದು ಕಾಲಾನ್ವ ರುದ್ರಜ್ವಾಲೆ

ಶಿಖಿದೀಪ್ತಶಿಖೋರಾಜನ್ಯಾಲಾನಲಸಮಪ್ರಭಃ ।

ಧೂಮಪ್ರಭಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಥ ಕೇತುರೂಪಸ್ಯ ಸಾರ್ಥಿವ

॥ ೧೦೫ ॥

ಸಂಜ್ಞಾಂ ಚಕಾರ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ದೇವದೇವಃ ಪಿತಾಮಹಃ ।

ಧೂಮಕೇತುರಯಂ ನಾನ್ಮಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಜಗತ್ಪಯೇ

॥ ೧೦೬ ॥

ದರ್ಶಯಿಷ್ಯತಿ ಲೋಕಾನಾಂ ತಥೈವ ಚ ತುಭಾಶುಭಂ ।

ದಿನ್ಯಂತರಿಕ್ಷೇ ಭುವಿ ಚೈಕ ಏಷಃ

ಸಂದೃಶ್ಯತೇ ಧೂಮಕೇತುರ್ಮಹಾತ್ಮಾ ।

ಸಂಸ್ಥಾನರೂಪೈಸ್ತು ಬಹುಪ್ರಕಾರೈಃ

ಶುಭಾಶುಭಂ ದರ್ಶಯನ್ಮಾನುಷಾಣಾಂ

॥ ೧೦೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೇ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಗ್ರಹಸಂಭವೋನಾಮುಷಡುತ್ತರ

ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಒಂದಾನೊಂದು ಧೂಮವು
ಧ್ವಜನಟದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು ಅದನ್ನೇ ಧೂಮಕೇತುವೆಂದು ಹೇಳುವರು ಆಗ
ಬ್ರಹ್ಮನು ಅದಕ್ಕೆ ಧೂಮಕೇತುವೆಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಇದೇ ಹೆಸರೇ
ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲೆಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ
ಆಗಿಂದಾಗ್ಯೆ ಧೂಮಕೇತುವು (ಬಾಲಚುಕ್ಕೆಯು) ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಜನರ ಶುಭಾಶುಭ
ವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕ್ಷಾಮಮರಗಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗಲೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಅರಿಷ್ಟಸೂಚನೆಯಾದಾಗಲೂ ಯುದ್ಧಾದಿ ಕಷ್ಟನರಂಭಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗಲೂ
ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಧೂಮಕೇತುವು ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿ
ಸಿಕೊಂಡು ಬಹುವಿಧ ಆಕಾರಗಳಿಂದ ನಾನಾತರಹ ಬಾಲಚುಕ್ಕೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಾ
ಮನುಷ್ಯರ ಶುಭಾಶುಭವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಗ್ರಹಸಂಭವವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರಾರನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಸಪ್ತೋತ್ತರಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಪೂರ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹೀಪಾಲ ಸಿಸೃಕ್ಷುವಿವಿಧಾಃ ಪ್ರಜಾಃ |

ಅಭ್ಯಯುಂಕ್ತ ತದಾಽತ್ಮಾನಂ ತಸ್ಯ ಯುಕ್ತಸ್ಯ ಸಾರ್ಥವ |

|| ೧ ||

ತತೋಽಸ್ಯ ಜಘನಾತ್ಪೂರ್ವಮಸುರಾರ್ಜಜ್ಞಿರೇ ಸುತಾಃ |

ಅಸುಃ ಪ್ರಾಣಃ ಸ್ಪೃತೋ ವಿಪ್ರೈಸ್ತಜ್ಜನ್ಮಾನಸ್ತತೋಽಸುರಾಃ |

|| ೨ ||

ಯಥಾ ಸೃಷ್ಟಾಃ ಸುರಾಸ್ತನ್ಮಾ ತಾಂ ತನುಂ ಸೋವ್ಯಪೋಹತ |

ಅನ್ಯಕ್ತಂ ತತ್ಪಬಹುಲಂ ತತಸ್ತಾನೋಭ್ಯಯುಂಜತ

|| ೩ ||

ನೂರೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧-೪ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಎಲೈ ನಂದ್ರಮಹಾರಾಜನೇ !
ಕೇಳು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ವಿವಿಧವಾದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿ ಮೊದಲು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಿಂದ ಅಸುರರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಅಸುನೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣವೆಂದರ್ಥ ಆ ಪ್ರಾಣದಿಂದ ಜನ್ಮತಾಳಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ಅಸುರರೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು ಮೊದಲು ಯಾವ ತನ್ನ ತನುವಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದನೋ ಅದೇ ತನ್ನ ತನುವಿನಿಂದ ಈಗಲೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಅವರು ಅವ್ಯಕ್ತರಾದವರು. ಆದರೂ ತತ್ಪಬಾಹುಳ್ಯದಿಂದ ದೊಡ್ಡವರೆನಿಸಿರುವರು ಈ ರೀತಿ ದೇವತೆಗಳು ಸೃಷ್ಟರಾದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಬಹಳ ಸುಶಕುನಗಳಾದುವು ಆ ಬಳಿಕ

ತತಸ್ತಾನ್ಯುಂಜಮಾನಸ್ತು ಪ್ರಿಯಮಾಸೀತ್ಪ್ರಭೋಃ ಕಿಲ |

ತತೋ ಮುಖಾತ್ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ದೀವ್ಯತಸ್ತಸ್ಯ ದೇವತಾಃ || ೪ ||

ಉತ್ಪನ್ನಾ ದೀವ್ಯತಸ್ತಸ್ಮಾದ್ದೇವಾಸ್ತೇನ ತತಃ ಸ್ತುತಾಃ |

ಧಾತುರ್ದೇವೀತಿ ಯತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂ ಸಂವಿಭಾವ್ಯತೇ || ೫ ||

ತಸ್ಮಾದ್ದೇವ್ಯಾಂತು ತನ್ನಾಯಾಂ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಯ ದೇವತಾಃ |

ದೇವಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತಃ ಸೋ ವೈ ತನುಮನ್ಯಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯತ || ೬ ||

ಸತ್ತಮಾತ್ರಾತ್ಮಿಕಾಮೇವ ತನುಂ ತಾಂ ಸೋಭ್ಯಯುಂಜತ |

ಪಿತೇವ ಮನ್ಯಮಾನಸ್ತಾನ್ಸತಾನ್ಸ್ರವ್ಯಾಥ ಸ ಪ್ರಭುಃ || ೭ ||

ಪಿತರೋ ಹ್ಯುಪಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂ ಮಧ್ಯೇ ರಾತ್ರೌತ್ಸಯೋಃ ಪುರಾ |

ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಪಿತರೋ ದೇವಾಃ ಪಿತೃತ್ವಂ ತೇಷು ತತ್ಸ್ಮೃತಂ || ೮ ||

ಯಯಾ ಸೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ತು ಪಿತರಸ್ತನುಂ ತಾಂ ಸ ವ್ಯವೋಹತ |

ಸಾವಿದ್ಧಾ ತನುಸ್ತೇನ ಸದ್ಯಃ ಸಂಧ್ಯಾ ವ್ಯಜಾಯತ || ೯ ||

ಮುಖದ ಭಾಗದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೃಪ್ತಿಸಿದುದರಿಂದಲೂ ಸಹ ದೇವತೆಗಳೆಂದೇ ಹಸರಾಯಿತು

೫-೧೨ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಹಸರಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿತು ? ಬ್ರಹ್ಮನ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ದೇವತೆಯೆಂದು ಹೇಳುವರೋ ಅದೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿಯೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಆ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರಾದ್ದರಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಹಸರು ಬಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬೇರೆಯೊಂದು ದೇವತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದನು ಆ ದೇವತೆಯು ಸತ್ತಮಾತ್ರಾತ್ಮಿಕವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ನಾನು ತಂದೆಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಚಿಸೆನಂಬ ಭಾವನೆಯು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಆ ದೇವತೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು ಆ ಮಕ್ಕಳು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲುಗಳ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ್ದರಿಂದ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದರು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃತ್ವವಿವರಿಸಿದು ತಿಳಿಯಬೇಕು (ಬ್ರಹ್ಮನು ಪಿತೃಗಳ ತಂದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಪಿತಾಮಹನೆಂದು ಹಸರು ಒಂದ ಕಾರಣವು ಇದೇ ಸಂದ

ತಸ್ಮಾದಹರ್ದೇವತಾನಾಂ ರಾತ್ರಿಃ ಸ್ಯಾದಾಸುರೀ ಮತಾ ।

ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ತು ಪಿತರಃ ಸಾ ತನುಸ್ತು ಗರೀಯಸೀ ॥ ೧೦ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ಧೇವಾಸುರಾಶ್ಚೈವ ಯುಷಯೋ ಮಾನವಸ್ತಥಾ ।

ಯುಕ್ತಾಸ್ತೇ ತಾಮುಪಾಸಂತೇ ತಥಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯದಂತರಂ ॥ ೧೧ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ರಾತ್ಮ್ಯದ್ವಯೋಃ ಸಂಧಾವುಪಾಸಂತೇ ದ್ವಿಜಾಸ್ತು ತಾಂ ।

ತಲೋನ್ಯಸ್ಯಾಂ ಪುನರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ ತನ್ವಾಮುಪಪದ್ಯತ ॥ ೧೨ ॥

ರಾಜಸತ್ವಾತ್ಮಿಕಾಯಾಂ ತು ಮನಸಾ ಸೋಽಸೃಜತ್ಪ್ರಭುಃ ।

ಮನಸಾ ತು ತತಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಜಾನಾಂಜಜ್ಞಿರೇ ಪ್ರಜಾಃ ॥ ೧೩ ॥

ಮನಸಾ ಚ ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತೇ ಜನನಾತ್ಪ್ರಥಿತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ।

ಸ್ವಪ್ನಾ ಪುನಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವಾಂ ತನುಂ ಸೋಽವ್ಯವೋಹತ ॥ ೧೪ ॥

ಭವದ್ಲೇಂದು ವಾಚಕರು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು,) ಸಿತ್ಯಗಮ ಯಾವ ದೇಹದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು ಆ ದೇಹವು ಮುಚ್ಚಿಹೋದುದು ಹನಯೇ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತು ಆ ಬಳಿಕ ಹುಟ್ಟಿದವರು ರಾಕ್ಷಸರಾದರು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹಗಲು ಕಾಲವು ದೇವತಗಳಿಗೂ ರಾತ್ರಿಕಾಲವು ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಉಭಯ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವು ಸಿತ್ಯಗಳಿಗೂ ಅತಕರವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು ಸಂಧ್ಯಾ ಸಮಯವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ (ದೇವತೆಗಳೂ, ರಾಕ್ಷಸರೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ಮನುಗಳೂ) ಆ ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸಹ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲುಗಳ ಸಂಗಮ ಕಾಲವಾದ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವದುಪಾಸನ (ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ) ಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಈ ರೀತಿ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನು ಇನ್ನೊಂದು ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು

೧೫-೧೬ ಆ ದೇಹವು ರಜೋಗುಣ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು ಆಗ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು (ಆ ದೇಹದಿಂದ) ಪ್ರಜಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜಗಳಾಗಲಿಂವಿಷ್ಟವಟ್ಟಾದರಿಂದ ಪ್ರಜಗಳೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತರಾದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು ಈ ರೀತಿ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಜಗಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಬಳಿಕ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು

ಸಾಪನಿದ್ಧಾ ತನುಸ್ತೇನ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರಜಾಯತ |
ತಸ್ಮಾದ್ಭವಂತಿ ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಯಾ ಉದ್ಭವೇ ಪ್ರಜಾಃ || ೧೫ ||
ತಾಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ತತೋ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಂ ತತೋಽನ್ಯಾಂ ಪ್ರಾವಿಶತ್ಪುನಃ |
ಮೂರ್ತಿಂ ರಜಸ್ತಮಾಸಕ್ತಾಂ ತತಸ್ತಾಂ ಸೋಭ್ಯಯುಂಜತ || ೧೬ ||
ತತೋಽನ್ಯಾಸ್ಸಾಂಧಕಾರೇ ತು ಕ್ಷುಧಾವಿಷ್ಟಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸೃಜ |
ತಾಃ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಕ್ಷುಧಾವಿಷ್ಟಾ ಅಂಗುಲ್ಯಾ ದಾತುಮುದ್ಯತಾಃ || ೧೭ ||
ಅಂಭಾಂಸ್ಯೇತಾನಿ ರಕ್ಷಾನ್ಮ ಉಕ್ತವಂತಸ್ತು ತೇಷು ಯೇ |
ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇ ಸ್ತುತಾಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಕುಧಾತ್ಮಾನೋ ನಿಶಾಚರಾಃ || ೧೮ ||
ಧ್ರುವಂ ಕ್ಷಣೋಮಿ ಯೇಂಭಾಂಸಿ ತೇಷು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವರಸ್ವರಂ |
ತೇನ ತೇ ಕರ್ಮಣಾ ಯಕ್ಷಾ ಗುಹ್ಯಕಾಃ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಣಃ || ೧೯ ||
ರಕ್ಷಣೇ ಪಾಲನೇ ಚಾಪಿ ಧಾತುರೇವ ವಿಭಾವ್ಯತೇ |
ಯಕ್ಷ ಇತ್ಯೇಷ ಧಾತುರ್ವೈ ಕ್ಷೇಪಣೇ ಸನ್ನಿರುದ್ಯತೇ || ೨೦ ||

೧೫-೧೬ ಆ ದೇಹವು ಮರೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಆ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಜನರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು. ಬೆಳದಿಂಗಳೂ ಸಹ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಬೇರೇ ದೇಹವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಆ ದೇಹವು ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷುಪ್ತೀಡಿತರಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಇಂತಹ ಕ್ಷುಪ್ತೀಡಿತ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ನೀರನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆ ನೀರು ಇವರನ್ನು ನಾವು ರಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಕ್ಷುದ್ರೋಪಧಾರಿಗಳಾದ ನಿಶಾಚರರು ರಾಕ್ಷಸರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು.

೧೭-೨೦ ಈ ರೀತಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ವರಸ್ವರ ಆ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ತಾನು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದೂ ನಾನು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದೂ ವರಸ್ವರ ಕಡಿವಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮದಿಂದ ಯಕ್ಷರೆಂದೂ, ಗುಹ್ಯಕರೆಂದೂ ಒಳವಂಗದ ಹೆಸರುಗಳೊಡಗುವು ಇವರುಗಳನ್ನು ಕಾವಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ಸೇರಿತು. ಯಕ್ಷ ಎನ್ನುವ ಧಾತುವು ಕ್ಷೇಪಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ರಕ್ಷಣಾದ್ರಕ್ಷ ಇತ್ಯುಕ್ತಾಃ ಕ್ಷಪಣಾದ್ರಕ್ಷ ಉಚ್ಯತೇ |

ತಾನ್ದ್ವಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ತ್ವಣೀನಾಸ್ಯ ಕೇಶಾಃ ಶೀಠ್ಯಂತ ಧೀಮತಃ || ೨೧ ||

ತೇ ಶೀರ್ಣಾ ವೃತ್ತಿತಾ ಹ್ಯೂರ್ಧ್ವನಾರೋಹಂತ ತತಃ ಪುನಃ |

ಸರ್ಪಣಾತ್ಪ್ರ ಸ್ತೃತಾಃ ಸರ್ಪಾಃ ಪನ್ನ ತ್ವಾತ್ಪನ್ನ ಗಾಃ ಸ್ತೃತಾಃ || ೨೨ ||

ಬಾಲಾತ್ಮಾನಃ ಸ್ತೃತಾ ವ್ಯಾಲಾ ಹೀನತ್ವಾ ಚ್ಚಾಹಯಃ ಸ್ತೃತಾಃ |

ವನ್ನ ತ್ವಾತ್ಪನ್ನ ಗಾಶ್ವಾಪಿ ಸರ್ಪಾಃ ಪ್ರೇಷಾಯಸರ್ಪಣಾತ್ || ೨೩ ||

ತೇಷಾಂ ಲಯಾಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಃ ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೌ ಘನಾಃ |

ತಸ್ಯ ಕ್ರೋಧೋಭವದ್ಧೂಮಮಗ್ನಿ ಗರ್ಭಃ ಸುದಾರುಣಃ || ೨೪ ||

ಸ ತಾನ್ಸರ್ಪಾನ್ಮುತ್ಪನ್ನಾನಾವಿನೇಶ ವಿಷಾತ್ಮಕಾಃ |

ಸರ್ಪಾನ್ದ್ವಷ್ಟ್ವಾ ತತಃ ಕ್ರೋಧಾತ್ಕ್ರೋಧಾತ್ಮಾನೋ ವಿನಿರ್ಮಮೇ

ಗಾಂ ಧಯಂತಸ್ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗಂಧರ್ವಾ ಅಗ್ನಿ ರೇತಸಃ |

ಧಯ ಇತ್ಯೇಷ ಧಾತುರ್ವೈ ಸಾನೇ ಹ್ಯೇಷ ನಿರುಧ್ಯತೇ || ೨೫ ||

೨೧-೨೩ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಂದೂ ಕ್ಷೇಪಣಿ (ಎರಚುವಿಕೆ) ಯಿಂದ ಯಕ್ಷರೆಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತು ಅವರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕ್ಷಣವೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೂದಲುಗಳು ಉದುರಿಹೋದುವು ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಕೂದಲುಗಳು ಪುನಃ ಮೇಲುಮುಖನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಉಸಕ್ರಿಸಿದುವು ಸರಿದುಹೋಗುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸರ್ಪಗಳನ್ನಿಸಿದುವು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವುದರಿಂದ ನನ್ನಗ (ಹಾವು) ಗಳನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವು ಬಾಲಗಳಿದ್ದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಳಗಳನ್ನಿಸಿದುವು ಹೀನಸ್ವಭಾಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅಹಿಗಳನ್ನಿಸಿಕೊಂಡುವು ಇವು ಜನಗಳಿಗೆ ಅಮಾಯಕನುಂಟುವಾದುವು ಸ್ವಭಾವಗಳವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಪಗಳನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವು

೨೪-೨೫ ಭೂಮಿ-ನೀರು-ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರುಗಳೇ ಅವುಗಳ ಲಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೋಪವೇ ಹೊಗೆಯಾಯಿತು ದಾರುಣವಾದ ಅಗ್ನಿ ಗರ್ಭವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವು ಸರ್ಪಗಳು ವಿಸದಿಂದ ಕೂಡಿರುವು ಬ್ರಹ್ಮನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಹೊರಟ ಹೊಗೆಯೇ ಸರ್ಪಗಳ ವಿಸಗಳು ಬಳಿಕ ಗಂಧರ್ವರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು ಇವರಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ರೇತಸರೆಂದು ಹೆಸರು ಧಯ್ ಎಂಬ ಧಾತುವು ವಾನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಗಾಂ,-ಧಯಂತೆ, ಅಂದರೆ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವವರೆ

ಸಿಬಂತೋ ಜಜ್ಞಿರೇ ನಾಚಾ ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತೇನ ತೇ ಸ್ಮೃತಾಃ ।

ಕರ್ಣೇನ ಕಪಿಲಾ ಭೂತ್ವಾ ಪಿಶಾಚಾಃ ಕಪಿಶಾ ಹೃಲಂ ॥ ೨೭ ॥

ಭೂತತ್ವಾತ್ತೇ ಸ್ಮೃತಾ ಭೂತಾಃ ಪಿಶಾಚಾಃ ಪಿಶಿತಾಶಿನಃ ।

ಅಷ್ಟಾಸು ತಾಸು ಸೃಷ್ಟಾಸು ದೇವಯೋನಿಷು ಸ ಪ್ರಭುಃ ॥ ೨೮ ॥

ತತಃ ಸ್ವಚ್ಛಂದತೋಽನ್ಯಾನಿ ನಯಾಂಸಿ ನಯಸಾ ಸೃಜ್ಞ ।

ಪಕ್ಷಿಣಃ ಸ ತು ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ನೈ ತತಃ ಪಶುಗಣಾನ್ಸೃಜ್ಞ ॥ ೨೯ ॥

ಮುಖತೋಜಾ ಸೃಜನ್ಯೋ ನೈ ವಕ್ಷಸಶ್ಚಾವಯೋಸೃಜತ್ ।

ಗಾವಶ್ಚೈವೋದರಾಧ್ವಾಹ್ಮಾ ಪುನರನ್ಯಾಂಶ್ಚ ನಿರ್ಮಮೇ ॥ ೩೦ ॥

ಪಾದತೋಶ್ಚಾಂಸ್ತುರಂಗಾಂಶ್ಚ ರಾಸಭಾನ್ಗವಯಾನ್ಮೃಗಾಃ ।

ಉಷ್ಟ್ರಾಂಶ್ಚೈವ ವರಾಹಾಂಶ್ಚ ಶ್ವಾನಾನನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಚಾತಯಃ ॥ ೩೧ ॥

ಓಷಧ್ಯಃ ಫಲಮೂಲಿನ್ಯೋ ರೋಮಭಿಸ್ತಸ್ಯ ಜಜ್ಞಿರೇ ।

ಏವಂ ನಿಧಾಪಥೀಃ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ನೈಯುಜತೋಧ್ವರೇಷು ತಾಃ ॥ ೩೨ ॥

ವರ್ಧ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಹುಟ್ಟಿದವರಾದ ಈ ಗಂಧರ್ವರು ಮಾತಿಸಿಂದ ಲೂ ಗಂಧರ್ವರೇ (ಸೊಗಸಾದ ಕಂಠವುಳ್ಳವರು) ಆದರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಕರ್ಣದಿಂದ ಹೊಂಬಣ್ಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವ್ರಾಣಿಗಳು ಪಿಶಾಚಿಗಳೆಂದನಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಇವು ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಭೂತಗಳೆಂದೂ ಪಿಶಿತ (ಮಾಂಸ) ವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಪಿಶಾಚಿಗಳೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಸರಿಣಮಿಸಿದುವು ಈ ರೀತಿ ದೇವಯೋನಿವಶೇಷ ಗಳನ್ನು ಎಂಟು ವಿಧವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಅನಂತರ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪಕ್ಷಿ (ರಕ್ಕಿ) ವುಳ್ಳ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಸೃಜಿಸಿದನು ಆ ಮೇಲೆ ಪಶುಗಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು

೩೦-೩೪ ಮುಖದಿಂದ ಆಡುಗಳು, ಎದೆಯಿಂದ ಟಗರುಗಳು, ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹಸುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಚತುಷ್ಟಾದಜಂತುಗಳು ಕಾಲಿಸಿಂದ ಕುದುರೆಗಳು, ಕತ್ತಿಗಳು, ನರಿಗಳು, ಒಂಟೆಗಳು, ಹಂದಿಗಳು, ನಾಯಿಗಳು, ಇತರ ಚತುಷ್ಟಾತ್ಮಕಗಳು ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ಓಷಧಿಲತೆಗಳು, ಫಲಮೂಲಗಳು ಸಹ ಹುಟ್ಟಿದುವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಓಷಧಿಲತೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಲೆಂದು

ಅಸ್ಯ ತ್ವಾದೌ ತು ಕಲ್ಪಸ್ಯ ಶ್ರೇತಾಯುಗಮುಖೇ ಪುರಾ ।

ಗೌರಜಃ ಪುರುಷೋಽಥಾವಿರಥಾಶ್ಚ ತರಗದರ್ಭಾಃ

॥ ೩೩ ॥

ಏತೇ ಗ್ರಾಮ್ಯಾಃ ಸ್ತೂತಾಃ ಸಪ್ತ ಆರಣ್ಯಾಃ ಸಪ್ತ ಚಾಪರೇ ।

ಮಹಿಷೋ ಗನಯೋಽಸ್ಪೃಸ್ತು ದ್ವಿಮುರಃ ಕರಭೋ ದ್ವಿಪಃ

॥ ೩೪ ॥

ಮರ್ಕಟಃ ಸಪ್ತಮಸ್ತೇಷಾಮಾರಣ್ಯಾಃ ಪಶವಸ್ತು ತೇ ।

ಗಾಯತ್ರೀಂ ಚ ಋಚಂ ಚೈವ ತ್ರಿವೃತ್ತೋನುಂ ರಥಂತರಂ

॥ ೩೫ ॥

ಅಗ್ನಿ ಸ್ತೋನುಂ ಚ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ನಿರ್ಮಮೇ ಪ್ರಥಮಾನುಖಾತ್ ।

ಯಜ್ಞೋಽಪಿ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಭಂದಃ ಸ್ತೋನುಂ ಪಂಚದಶಸ್ತಥಾ

॥ ೩೬ ॥

ಬೃಹತ್ಸಾನು ತಥೋಕ್ತಂ ಚ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಸೋಸ್ಯ ಜನ್ಮುಖಾತ್

ಸಾಮಾನಿ ಜಗತೀ ಚೈವ ಸ್ತೋನುಂ ಸಪ್ತದಶಂ ತಥಾ

॥ ೩೭ ॥

ವೈರೂಪ್ಯನುತಿರಾತ್ರಂ ಚ ವಶ್ಶಿಮಾತ್ಸೋಸ್ಯ ಜನ್ಮುಖಾತ್ ।

ಆಥರ್ವನೇಕವಿಂಶಂ ಚ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೈರಾಜನೇವ ಚ ।

ಅಪ್ತುರ್ಯಾಮುಂ ಚ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಚೋತ್ತರಾತ್ಸೋಸ್ಯ ಜನ್ಮುಖಾತ್

ಅಷ್ಟಮಾಡಿದನು ಈಗ್ಗೆ ಒಂದ ಕಳದ ಶ್ರೇತಾಯುಗದಾದಿಯಲ್ಲ ಬೀಳಿ ಆಡು, ಬೀಳಿ ಬಗರು, ಹೀಸರುಕತ್ತ, ಕತ್ತಿಗಳು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮ್ಯನರುಗಳು, ಏಳು ವಿಧವಾದ. ಅರಣ್ಯನರುಗಳು ಸಹ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು ಆರಣ್ಯನರುಗಳು ವುನೆಂದರೆ — ಕಾದುಕೋಣ, ನರಿ, ಒಂಟೆ, ಆನೆ, ಕರಡಿ, ಎರಡು ಗೂರಸಲಿನ ವ್ರಾಣಿ, ಕಪಿ ಇವುಗಳು

೩೫-೩೮ ಈವಿತಿ ಏಳುವಿಧವಾದ ಅರಣ್ಯನರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಚತುರ್ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಗಾಯತ್ರಿ ಯನ್ನು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು, ತ್ರಿವೃತ್ತವೋನು, ರಥಂತರವೋನುಗಳನ್ನು, ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಷ್ಯವಾದ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಬಳಿಕ ದಕ್ಷಿಣ ಮುಖದಿಂದ ಯಜ್ಞ, ತ್ರಿಷ್ಟುಭವನ್ನೂ, ಸ್ತೋನು, ಪಂಚದಶ, ಬೃಹತ್ಸಾನುಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದನು ಬಳಿಕ ವಶ್ಶಿಮಮುಖದಿಂದ ಜಗತೀ ಭಂದವನ್ನೂ ಸ್ತೋನು ಸಪ್ತದಶ, ವೈರೂಪ್ಯ, ಅತಿರಾತ್ರಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದನು ಬಳಿಕ ಉತ್ತರಮುಖದಿಂದ, ಆಥರ್ವವೀರ್ಷ, ಏಕವಿಂಶವೋನು, ತ್ರಿಷ್ಟುಭ, ವೈರಾಜಗಳನ್ನೂ ಯಜ್ಞಗಳೂಗಳ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಪ್ತುರ್ಯಾಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು

ವಿದ್ಯುತೋಶನಿನೋಘಾಂಶ್ಚ ರೋಹಿತೇಂದ್ರಧನೂಂಷಿ ಚ || ೩೯ ||

ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಚತುಷ್ಟಯಂ ಪೂರ್ವಂ ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಮಾನವಾನ್ |
ತತೋಸೃಜತ್ ಭೂತಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ || ೪೦ ||

ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಕ್ಷಪಿಶಾಚಾಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವಾನ್ಸರಸಸ್ತಥಾ |
ನರಕಿನ್ಸರರಕ್ಸಾಂಸಿ ವಯಃ ಪಶುವ್ಯುಗೋರಗಾಃ || ೪೧ ||

ಅನ್ಯಯಂ ಚ ವ್ಯಯಂ ಚೈವ ದ್ವಯಂ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಂ |
ಜರಾಯುಜಂ ಚಾಂಡಜಂ ಚ ಸಸ್ಯೇದಜ ಮಥೋದ್ಭಿಜಂ || ೪೨ ||

ಭೂತಗ್ರಾಮಂ ಸಕೃತವಾನ್ದೇವದೇವಶ್ಚತುರ್ವಿಧಂ |
ವಶನಶ್ಚ ವೃಗಾಶ್ಚೈವ ವ್ಯಾಲಾಶ್ಚೋಭಯಶೋತತಃ || ೪೩ ||

ರಕ್ಸಾಂಸಿ ಚ ಪಿಶಾಚಾಂಶ್ಚ ಮನುಷ್ಯಾಂಶ್ಚ ಜರಾಯುಜಾಃ |
ಅಂಡಜಾಃ ಪಕ್ಷಿಣಃ ಸರ್ಪಾನ್ಕರ್ಮತಸ್ತ್ಯಾಂಶ್ಚ ಕಚ್ಛರ್ಪಾಃ || ೪೪ ||

ಯಾನಿ ಚೈವಂ ಪ್ರಕಾರಾಣಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ |
ಸ್ಯೇದಜಂ ದಂಶಮಶಕಯೂಕಾಮುಕ್ಷಿಕಮತ್ಕುಣಂ || ೪೫ ||

೨೯-೪೫ ಬಳಿಕ ವಿಂಚು, ಸಿಡಿಲು, ಮೋಡ, ಗುಡುಗು, ಕಾವುನಬಿಲ್ಲು, ಇವುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನು ಈರ್ವಿತಿ ಐದನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ದೇವರುಷಿ ಮಾನವ ಪಿತ್ರಾದಿ ಚತುಷ್ಟಯವಂ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಅನಂತರ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಬಳಿಕ ಯಕ್ಷ ಪಿಶಾಚರೂ, ಗಂಧರ್ವಾನ್ಸರಸುಗಳೂ, ನರಕಿನ್ಸರರಾಕ್ಷಸರೂ, ಸೃಷ್ಟರಾದರು ಬಳಿಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಪಶುವೃಗಗಳೂ, ಹಾವುಗಳೂ, ಉತ್ಪತ್ತಿನಾಶಗಳೂ, ಚರಸ್ಥಿರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸೃಷ್ಟವಾದುವು ಬಳಿಕ ಮನುಷ್ಯರೂ (ಜರಾಯುಜ) ಮೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ(ಅಂಡಜ) ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ, ಬೆವರಿನಿಂದ (ಸೊಳ್ಳೆ ಮುಂತಾದ) ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಮರಗಿಡವೇ ಮುಂತಾದ (ಉದ್ಭಿಜಗಳೂ) ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುವು ಬಳಿಕ ಅನೇಕ ಭೂತಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದುವು ಬಳಿಕ ಪಶುಗಳೂ, ಮೃಗಗಳೂ, ವಿಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಹಾವುಗಳೂ, ನಾನಾವಿಧ ಮನುಷ್ಯರೂ, ಮೊಸಳೆ, ಆಮೆ, ಮೀನುಗಳೂ, ಬೆವರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಸೊಳ್ಳೆ, ಹೇನು, ಸೇಣ, ತಿಗಳೆಗಳೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದುವು.

ಉಷ್ಣಶ್ವೇನಜಾಯಂತೇ ಯಚ್ಚಾನ್ಯತ್ಕಿಂಚಿದೀದೃಶಂ ।

ಉದ್ವಿಜ್ಜಾಸ್ತರವಃ ಸರ್ವೇ ಬೀಜಕಾಂಡಪ್ರದೋಹಿಣಃ

॥ ೪೩ ॥

ಓಷಧ್ಯಃ ಫಲಸಾಕಾಂತಾ ಬಹುಪುಷ್ಪಫಲೋ ಪಗಾಃ ।

ಅಪುಷ್ಪಾಃ ಫಲವಂತೋ ಯೇ ತೇ ವನಸ್ಪತಯಃ ಸ್ತೃತಾಃ

॥ ೪೪ ॥

ಪುಷ್ಪಿಣಃ ಫಲಿನಶ್ಚವ ವೃಕ್ಷಾಶ್ಚಾಭಯತಃ ಶುಭಾಃ ।

ಪ್ರತಾನಾಶ್ಚವ ವಲ್ಲೃಶ್ಚ ನೀರುಧಃ ವರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೪೫ ॥

ಗುಚ್ಛಗುಲ್ಮಂ ತು ನಿವಿಧಂ ತದೈವ ತ್ರಣಜಾತಯಃ ।

ಬೀಜಕಾಂಡರುಹಾಣ್ಯೇವ ಪ್ರತಾನಾ ವಲ್ಲೃ ಏವ ಚ

॥ ೪೬ ॥

ತನುಸಾ ಬಹುರೂಪೇಣ ನೇಷ್ಟಿತಾಃ ಕರ್ಮಹೇತುನಾ ।

ಅನುಸಂಚ್ಛಾ ಭವಂತ್ಯೇತೇ ಸುಖದುಃಖಸಮನ್ವಿತಾಃ

॥ ೪೭ ॥

೪೩-೪೭ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವು ಇದೇ ರೀತಿ ಭೂಮಿ ಯೊಳಗೆ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕೆಲವು ಮರಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು ಬಿತ್ತ, ಕೊಂಬೆಗಳಾ ಗಿಯೇ ಕೆಲವು ಮರಗಳಾದುವು ಓಷಧಿಲತಗಳು, ಮತ್ತು ಸಲಬಿಟ್ಟಕೂಡಲೇ ಒಣಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕ ಬೆಳೆಗಳು (ಭತ್ತ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ನವನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು) ಬಾಳಗಿಡವೇ ಮುಂತಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಗಿಡಗಳು, ಬಹಳ ಹೂವು ಬಿಡುವ ಜಾಜಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಸಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಗಿಡಗಳು, ಬಹು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ಸೀಬೆ, ಅಂಜೂರ, ದಾಡಿವಾ ಮುಂತಾದ ಹಣ್ಣಿನ ಮರಗಳೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು ಕೆಲವು ಗಿಡ ಗಳು ಹೂವೇ ಬಿಡದೆ ಹಣ್ಣಾಗಿಯೇ ಇರುವವು ಕೆಲವು ಹೂವೂ ಬಿಟ್ಟು ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವವು ಕೆಲವು ತೋರಣವಹಾಗೆ ಸಾಲಾಗಿಯೂ, ಚಿತ್ರನಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮುವ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ವೀರುಧಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಇವು ಗೊನೆಗೊನೆಯಾಗಿ ಬಿಡುವವು ಕೆಲವು ಗೊಂಚಲುಗೊಂಚಲಾಗಿ ಬಿಡುವವು (ದ್ರಾಕ್ಷೆ) ಕೆಲವು ಮತ್ತು ನಾನಾತರಹ ಹುಲ್ಲು ಗಳು ಬೀಜ ಕೊಂಬಗಳನ್ನೇ ಬಿಡುವವು ಕೆಲವು. ನಾನಾ ರಂಗುರಂಗಾಗಿ ಬಿಡುವ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಕೆಲವು ಇಂತಹ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಎಷ್ಟೋವಿಧ ಮರ ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿ ಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದುವು ಇವುಗಳೂ ತಮೋಗುಣ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಗಳು ಈರೀತಿ ಬಹುಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಘೋರಕರ್ಮ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು (ಕರ್ಮಬೀಜಗಳಾಗಿವು) ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನಿಸು

ಏಕದಂತಾಸ್ತು ಗತಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾಃ ಸಮುದಾಹೃತಾಃ ।

ಘೋರೇಸ್ತಿನಿನ್ಯೂತಸಂಸಾರೇ ನಿತ್ಯೇ ಸತತಯಾಯಿನಿ

॥ ೫೦ ॥

ಯಂ ತು ಕರ್ಮಣಿ ಯಸ್ತಿನೈನ್ಯಯುಂಕ್ತ ಪ್ರಥಮಂ ಪ್ರಭುಃ ।

ತತ್ತದೇವ ಸ್ವಯಂ ತೇಜೋ ಯಜ್ಯಮಾನಃ ಪುನಃ ಪುನಃ

॥ ೫೧ ॥

ಹಿಂಸ್ರಾಹಿಂಸ್ರೇ ನೃಡುಕ್ರೂರೇ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೇ ಋತಾನ್ಯತೇ ।

ತದ್ಭಾವಿತಾಃ ಪ್ರಸದ್ಯಂತೇ ತಸ್ಮಾತ್ತತ್ತಸ್ಯ ರೋಚತೇ

॥ ೫೨ ॥

ಯದ್ಯಸ್ಯ ಸೋದದಾತ್ಸರ್ವೇ ಸ ತತ್ತತ್ಸ್ವಯಮಾವಿಶತ್ ।

ಯಥಾರ್ತುಲಿಂಗಾನ್ಯೂತನಃ ಸ್ವಯಮೇವ ತು ಪರ್ಯಯೇ

॥ ೫೩ ॥

ಸ್ವಾನಿಸ್ವಾನ್ಯಭಿವದ್ಯಂತೇ ತಥಾ ಕರ್ಮಾಣಿ ದೇಹಿನಾಂ ।

ಲೋಕಾನಾಂ ತು ವಿಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮುಖಬಾಹೂರುಪಾದತಃ

॥ ೫೪ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ವೈಶ್ಯಂ ಶೂದ್ರಂ ಚ ನಿರವರ್ತಯತ್ ।

ಅಸ್ಮಾದ್ವೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಜಾತಾ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ತುಭಾಃ

॥ ೫೫ ॥

ವುಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಪಿಪೀಲಿಕಾ (ದೊಡ್ಡವನೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಚಿಕ್ಕದಂದರೆ ಇರುವೆ) ವರ್ಯಂತವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಜೀವಿಗಳಲ್ಲೇ ಅಣೋರಣೀಯನೂ, ಮಹತೋನುಹೀಯನೂ ಆದ ಆ ಅನಿರ್ದೇಶ್ಯವವುವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಏಕದುರ್ಲಭಗತಿಯಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವನು ಘೋರತರವಾದ ಈ ಪ್ರಾಣಿ (ಭೂತ) ಗಳ ಸಂಸಾರವು ಸ್ರವಿತೃವೂ ಮೊಳಹರಿಯುವಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ತುದಿ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೇರಿಸಿದನೋ ಅದದೇ ಕರ್ಮಗಳು ಅ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಬಳಲಿಸುತ್ತಿರುವುವು

೫೨-೬೦ ಯಾರು ಹಿಂಸೆಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರೋ ಮತ್ತದಾರು ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆ ಮಾಡದಿರುವರೋ ಮತ್ತದಾರು ಮೃದುಹೃದಯರೋ ಅಥವಾ ಕರಿಣಾತ್ಮರಾಗಿರುವರೋ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರಾರೋ ಸುಳ್ಳುನಿಜಗಳನ್ನು ಯಾರು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವರೋ ಆಯಾಯ ಜನರಿಗೆ ಆಯಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅದು ಇಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಭಗವಂತನು ಯಾರಿಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟನೋ ಆಯಾ ಕರ್ಮ

ಊರುಭ್ಯಾಂ ಚ ವಿಶಃ ಸೃಷ್ಟಾಃ ಶೂದ್ರಃ ಪದ್ವ್ಯಾಮಜಾಯತ |
ವರ್ಣಾನಾಮಾಶ್ರಮಾಣಾಂ ಚ ಧರ್ಮಂ ಚಕ್ರೇ ವೃಥಕೈಥಕ್ || ೫೭ ||

ಸ್ವಧರ್ಮೇ ಚ ನಿವಿಷ್ಟಾನಾಂ ಸ್ಥಾನಾನಿ ವ್ಯದಧಾತ್ವಭುಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಶಾಕ್ರಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಜನ್ಮನಾಂ || ೫೮ ||

ಮೂರುತಂ ಚ ವಿಶಾಂ ಸ್ಥಾನಂ ಗಾಂಧರ್ವಂ ಶೂದ್ರಜನ್ಮನಾಂ |
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವ್ರತಸ್ಥಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ವ್ರಜಾಪತಿಃ || ೫೯ ||

ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ಗೃಹಸ್ಥಾನಾಂ ಯಥಾವಿಹಿತಕಾರಿಣಾಂ |
ಸ್ಥಾನಂ ಸಪ್ತಋಷೀಣಾಂ ಚ ತಥೈವ ವನವಾಸಿನಾಂ || ೬೦ ||

ಯತೀನಾಮಕೃತಂ ಸ್ಥಾನಂ ಯಶ್ರೇಚ್ಛಾಗಾಮಿನಾಂ ಸದಾ |
ಕೃತ್ವಾ ಸ ಸೂತ್ರಸಂಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಜಾಗರ್ಭಂ ತು ಮಾನಸಂ || ೬೧ ||

ಗೃಹಸ್ಥ ಅನುಭವವಿವೇಚನಾಕಾರ್ಯವು ಸಹಜವು ಮತ್ತು, ಆಯನ, ಪಕ್ಷಿ
ಗುರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಹಜವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಕರ್ಮ
ಗತಿಗುರು ದೇಹಿಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾನೆ

ಇಂತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು
ತ್ತಲೇ ಇದ್ದರೆ ಲೋಕವು ಅರುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹವದು
ವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನಾಲ್ಕುವಿಧವಾಗಿ
ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಆ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಮುಖ, ತೋರು, ತೊಡೆ,
ಕಾಲುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತರಾದರು ಮುಖದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹುಟ್ಟಿದರು ಬಾಹು
ಗಳಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಹುಟ್ಟಿದರು ತೊಡೆಗಳಿಂದ ವೈಶ್ಯರು, ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಶೂದ್ರರು
ಸಹ ಹುಟ್ಟಿದರು ಈ ರೀತಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಆ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ
ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾರದೇ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೇರೆ
ಬೇರೆಯಾಗಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದನು ಈ ರೀತಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಸ್ವಧರ್ಮ ನಿಧನಂ
ಶ್ರೇಯಃ ಸರಧರ್ಮೋ ಭಯಾವಹಃ ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ವ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ
ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾನಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಅಂತಹವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಗತಿ
ಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ನಿಧಾಯಕಮಾಡಿದನು ಆ ರೀತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನಾರು ಕಾನಾ

ಅಧಾಸ್ಯ ಜಪ್ತೃಚಾಕರ್ತೃನ್ಮಾನಸಾನ್ಸ್ತನಯಾನ್ಸ್ತಭುಃ |

ಧರ್ಮಂ ರುದ್ರಂ ಮನುಂ ಚೈವ ಸನಕಂ ಚ ಸನಂದನಂ

|| ೬೨ ||

ಭೃಗುಂ ಸನತ್ಕುಮಾರಂ ಚ ರುಚಿಂ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ತಥೈವ ಚ |

ಮರೀಚಿಮತ್ತ್ಯಂಗಿರಸೌ ಪುಲಸ್ತ್ಯಂ ಪುಲಹಂ ಕೃತುಂ

|| ೬೩ ||

ವಸಿಷ್ಠಂ ಚ ಮಹಾಭಾಗಂ ನಾರದಂ ಚ ಮಹಾಮುನಿಂ |

ಸ್ವಭಾಸ್ಕರಾನ್ಪರ್ಷಿದಃ ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತಾಂ ಸ್ತಥೈವ ಚ

|| ೬೪ ||

ಕ್ರವ್ಯಾದಾಂಶ್ಲೋಪಹೂತಾಂಶ್ಚ ಅಜ್ಯಪಾಂಶ್ಚ ಸುಕಾಲಿನಃ |

ಆದ್ಯಾ ಮೂರ್ತೀವಿಹೀನಾಶ್ಚ ತ್ರಯಸ್ತೇಷಾಂ ಗಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ

|| ೬೫ ||

ಡಿಕೊಂಡುಬರುವವರಿಗೆ ಯಾವಯಾವ ದಿವ್ಯಲೋಕನಾಸವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಇಂದ್ರಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ ವೈಶ್ಯರಿಗೆ ವಾಯುಲೋಕವೂ, ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಗಂಧರ್ವಲೋಕವೂ ಸಹ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತದಿಂದಲೇ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಳೆದವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸವನ್ನಂಟುಮಾಡುವನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಲೋಕವಾಸ (ಸತ್ಯಲೋಕ) ವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ವಾನಸ್ಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಿಗೆ ಸಪ್ತರ್ಷಿಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವು ಸಿಕ್ಕುವುದು ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಮುಕ್ತರಾದವರಿಗೆ 'ಸ್ಥಾನವಾವುದೆಂದು ಹೇಳಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಆಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಆಶಾಪರರಾದವರ ವಿಷಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು) ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸೂತ್ರಸಮೂಹವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ಪ್ರಜಾವರ್ಗದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಒಂದು ವರಿಣಾಮವನ್ನಂಟುಮಾಡಿದನು

೬೨-೬೬ ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದೆಂದರಿತು ಬ್ರಹ್ಮನು ವ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಗೋಸ್ಕರವೇ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಮಾನಸಪುತ್ರರನ್ನು (ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕೆಂದೊಡನೆ ತಕ್ಷಣ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಅಯೋನಿಜರು) ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದನು. ಅವರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಧರ್ಮ, ರುದ್ರ, ಮನು, ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಭೃಗು, ಸನತ್ಕುಮಾರ, ರುಚಿ,

ಚರಮಾಸ್ತೇ ಗಣಾಸ್ತೇಷಾಂ ಕಥಿತಾಸ್ತು ಸಮೂರ್ತಯಃ |

ಮಹಾಭೂತಶರೀರಾಣಿ ಸೃಷ್ಟವಾನ್ಸ ತಥೈವ ಚ || ೬೬ ||

ಏನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಜಾಸರ್ಗಂ ಚಾಂಗುಷ್ಠಾದ್ವಕ್ಷೀಣಾತ್ತತಃ |

ಸಸರ್ಜ ದಕ್ಷಂ ಭಗವಾನ್ವಾಮಾಂಗುಷ್ಠಾತ್ತಥೈವ ಚ || ೬೭ ||

ಸಸರ್ಜ ಭಾರ್ಯಾಂ ತಸ್ಯೈವ ದೇವದೇವಃ ಸಿತಾನುಹಃ |

ತಸ್ಯಾಂ ತು ಜನಯಾಮಾಸ ದಕ್ಷೋ ದುಹಿತರಃ ಶುಭಾಃ || ೬೮ ||

ದದೌ ತಾಶ್ಚ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮವೃತ್ರೇಭ್ಯ ಏವ ಚ |

ಸತೀಂ ದದೌ ಸ ರುದ್ರಾಯ ರುದ್ರಾ ಯಸ್ಯಾಃ ಸುತಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ || ೬೯ ||

ರ್ದ್ರದ್ಧಾ, ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ಅಂಗಿರಸ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ಕೃತು, ವಸಿಷ್ಠ, ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿ, ಸ್ವಯಂವ್ರಕಾಶರಾದ ಭಾಸ್ಕರರು, ದೇವತೆಗಳು, ಅಗ್ನಿಷ್ಟಾತ್ತರೇಂಬ ಪಿತೃ ಗಳು, ಕ್ರವ್ಯಾದ, ಉಪಹೂತ, ಆಜ್ಯನ, ಸುಕಾಲಿಗಳೆಂಬ ಪಿತೃಗಳು, ಇವರಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಷ್ಠಾತ್ತ, ಕ್ರವ್ಯಾದ, ಉಪಹೂತರಿಗೆ ರೂಪವಿಲ್ಲ ಕೊನೆಯವರಿಗೆ ಮೂರ್ತಿ (ಸ್ವರೂಪ) ಯುಂಟು. ಮೊದಲನೆಯ ಮೂರು ಗಣಗಳು, ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಗಣಗಳು, ಇಷ್ಟ ಮಂದಿಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಮಹಾಭೂತಗಳ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು

೬೭-೬೮ ಈರೀತಿ ವ್ರಜಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಬಲ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನಿಂದ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಅದೇಮೇರೆ ಎಡಗೈಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನಿಂದ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಅವನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಂಗಳಕರರಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಡೆದನು

೬೯ ಆರೀತಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸಪುತ್ರರುಗಳಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಅವರಲ್ಲಿ ಸತಿಯೆಂಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ರುದ್ರನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೇ ಏಕಾದಶರುದ್ರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು

ಜನಯಾಮಾಸ ಪುತ್ರೌ ದ್ವೌ ಸ್ತುಂಬಃ ಕಶ್ಯಪ ಏವ ಚ |
ತಯೋರ್ಗೋತ್ರಕರೌ ಪುತ್ರೌ ಜ್ಞೇಯೌ ಸಂನ್ಯಾಸನಿಶ್ಚಯೌ || ೭೯ ||

ಸ್ತೃತಿಮಂಗಿರಸಂ ಪ್ರಾದಾದ್ಧಕ್ಷಃ ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ |
ಸಿನೀವಾಲೀ ಕುಹೂ ರಾಕಾ ತಥೈವಾನುಮತಿಃ ಶುಭಾ || ೮೦ ||

ತಸ್ಯಾಂ ಸಂಜನಯಾಮಾಸ ಅಗ್ನಿಂ ಚ ಭರತಂ ತಥಾ |
ಭರತಸ್ಯ ತಥಾ ಪುತ್ರಃ ಪರ್ಜನ್ಯ ಇತಿ ವಿಶ್ರುತಃ || ೮೧ ||

ಹಿರಣ್ಯರೋಮಾ ಪರ್ಜನ್ಯ ಉದೀಚೀಂ ದಿಶಮಾಶ್ರಿತಃ |
ಲೋಕಾಲೋಕೇಽವತಿಷ್ಠಂಸ್ತೇ ಲೋಕಸಾಲೋ ಮಯೇರೀತಃ || ೮೨ ||

ಅನಸೂಯಾಂ ದದೌ ದಕ್ಷಃ ತಥಾಶ್ರೇಃ ಸುಮಹಾತ್ಮನಃ |
ತಸ್ಯಾಂ ಸ ಜನಯಾಮಾಸ ತಪೋರಾಶಿಕರಂ ವರಂ || ೮೩ ||

ನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಈ ಸುಧಾಮನು ಹುಟ್ಟಿದನೇಲಿ ವಾರ್ಣಮಾಸ (ವಿರಜ) ನಿಗೆ
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದನು ಇವನಿಗೆ ಸರ್ವೇಶನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು

೭೯ ಸರ್ವೇಶನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರು ಸ್ತುಂಬ ಮತ್ತು ಕಶ್ಯಪನೆಂದು
ಅವರ ಹೆಸರು ಅವರ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸನಿಶ್ಚಯರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ
ರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

ದಕ್ಷನ ಮಗಳಾದ ಸ್ತೃತೀದೇವಿಯ ನಂದ

೮೦ ದಕ್ಷನ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಮಗಳಾದ ಸ್ತೃತೀದೇವಿಯನ್ನು ಅಂಗಿರಸರು
ಗಳಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು ಸಿನೀವಾಲಿ, ಕುಹೂ, ರಾಕಾ ಅನುಮತಿಯರೇ ಅವರ
ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು

೮೧-೮೨ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಾದ ಬಳಿಕ ಆಕೆ (ಸ್ತೃತಿ) ಯ
ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ-ಭರತರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರು ಆ ಭರತನಿಗೆ ಪರ್ಜ
ನ್ಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ಪರ್ಜನ್ಯನ ಕೂವಲುಗಳೆಲ್ಲಾ ಚಿನ್ನದ ರೇಕುಗಳು ಈ
ಪರ್ಜನ್ಯನು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಲೋಕಾಲೋಕ ಸರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಲೋಕ
ವಾಲಿಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದನು

ಅನಸೂಯಾಚರಿತ್ರೆ

೮೩ ಅನಸೂಯೆಯು ದಕ್ಷನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಲ್ಲೊಬ್ಬಳು ಈ ಲೋಕವ್ರಸಿದ್ಧ

ಪ್ರೀತಿಂ ದಕ್ಷಃ ಪುಲಸ್ತ್ಯಾಯ ದತ್ತೋರ್ಣಾಂ ಜನನೀಂ ದದೌ |

ಪುಲಸ್ತ್ಯಾಯ ಕ್ಷಮಾಂ ಪ್ರಾದಾತ್ಕರ್ದಮಸ್ಯ ತು ಮಾತರಂ || ೮೪ ||

ಕಾರ್ದಮಿಃ ಶಂಖಪಾದಶ್ಚ ದಕ್ಷಿಣಾಮಾಶ್ರಿತೋ ದಿಶಂ |

ಲೋಕಾಲೋಕನಿವಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ಲೋಕಸಾಲೋ ನುಯೇರಿತಃ || ೮೫ ||

ದ್ವಸಕ್ಷಶ ಸ್ನತಿಂ ಪ್ರಾದಾತ್ಕ್ರತವೇ ಭೂರಿತೇಜಸೇ |

ವಕ್ಷಿಃ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಾಲಖಿಲ್ಯಾ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ || ೮೬ ||

ವತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಅಶ್ರಮಕಾಮುನಿಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷನು ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತವಸ್ವಿಯೊಬ್ಬನು ಜನಿಸಿದನು ಅವನೇ ವರಮುನಿಯೆಂಬವನು

೮೪ ದಕ್ಷನು ದತ್ತೋರ್ಣನ ಜನನಿಯಾದ ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ಕರ್ದಮನ ತಾಯಿಯಾದ ಕ್ಷಮಾದೇವಿಯೆಂಬ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಪುಲಸ್ತ್ಯನಿಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಪುಲಸ್ತ್ಯನ ಮೊದಲನೆ ಹಂಚತಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗ ದತ್ತೋರ್ಣ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಕ್ಷಮೆಯ ಮಗ ಕರ್ದಮನೆಂದು ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವು

೮೫ ಕರ್ದಮನ ಮಗನಾದ ಶಂಖಪಾದನು ಈತನು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಲೋಕಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಲೋಕಪಾಲಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ

ಸನ್ನತಿಯೆಂಬ ದಕ್ಷಕನ್ಯಾವೃತ್ತಾಂತ

೮೬ ದಕ್ಷನು ತನ್ನ ಕನ್ಯಾರಾಶಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬಳಾದ ಸನ್ನತೀದೇವಿಯನು ಮಹಾ ರೇಷ್ಮಿಯಾದ ಕೃತುವಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಾಲಖಿಲ್ಯರೆಂಬ ಹಸರಿನ ಅರವತ್ತನಾವಿರ ಮಂದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಊರ್ಧ್ವರೇತಸ್ವರುಗಳು

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಊರ್ಧ್ವರೇತಸ್ವ-ಅಧೋರೇತಸ್ವರೆಂದು ಎರಡು ಕ್ರಮವಿದೆ ತನ್ನ ಧರ್ಮವತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುರತಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರೇತಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಡಲಾರದೆ ಹಂಗಿಸಿನ ಯೋನಿದ್ವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಅಧೋರೇತಸ್ವನಾಗುವನು (ವೀರೈವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿಡುವನು) ಅದಕ್ಕೆ

ಜನಯಾನಾಸ ಧರ್ಮಚ್ಛಾನ್ಯವಾನ್ಸನ್ಮೂರ್ಧ್ವರೇತಸಃ |

ದಕ್ಷಃ ಸ್ತ್ರಾದಾದಧೈವೋರ್ಣಾಂ ವಸಿಷ್ಠಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ || ೮೭ ||

ತಸ್ಯಾನುಸ್ಯ ಸುತಾ ಜಾತಾಃ ಸಂತ ಸಪ್ತಾಶ್ವನರ್ಚಸಃ |

ರಜೋಬಾಹುರೂರ್ಧ್ವಬಾಹುಃ ಪವನಶ್ಚಾನಘಶ್ಚ ಯಃ || ೮೮ ||

ಸುತನಾಃ ಶಕ್ತಿರಿತ್ಯೇತೇ ವಾಸಿಷ್ಠಾಃ ಸಪ್ತಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಕೇತುಮಾನ್ಸುಮಹಾತೇಜಾ ರಾಜಸಶ್ಚ ತಥಾ ಸುತಃ || ೮೯ ||

ಲೋಕಾಲೋಕನಿನಾಸೀ ತೇ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ಸ ಮಯೇರಿತಃ |

ಸ್ವಾಹಾಂ ಸ್ತ್ರಾದಾತ್ಸ ದಕ್ಷೋಪಿ ಸಶರೀರಾಯ ವತ್ಸಯೇ || ೯೦ ||

ವೃತ್ತಿರೇಕನಾಗಿ ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನು ಸಂಭೋಗಾಂಶ್ಯದಲ್ಲ ತನ್ನ ರೇತಸ್ಸನ್ನು ಯೋಗಿ
ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ದ್ವಾರದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಲು ಅವನು ರಕ್ತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದಿರುವನೋ ಅವನು ಉರ್ಧ್ವರೇತಸ್ಸುನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು ಇದು
ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುಮುಖನ ಮಾಡಿ ಯೋಗನಿಷ್ಠರಾದ ಮಹನೀಯರಿಗ
ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಸುತರಾಂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು
ತಿಳಿಯಬೇಕು ಉರ್ಧ್ವರೇತಸ್ತರು ಚರಂಜೀವಿಗಳಾಗುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸತೆಯ
ಲಕ್ಷಣವೆಂದು

ಉರ್ಣಾದೇವಿಯ ವೃತ್ತಾಂತ

೮೭-೮೯ ದಕ್ಷನು ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮೈಕೆ ಉರ್ಣಾದೇವಿಯೆಂಬ ಮಗ
ಅನ್ನು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಆಕೆಯ ಮೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ
ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಏಳುಮಂದಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರು ಅವರು
ಗಳ ಹೆಸರೇಂದರೆ — ರಜೋಬಾಹು-ಉರ್ಧ್ವಬಾಹು-ಪವನ-ಅನಘ-ಸುತ-ಶಕ್ತಿ.
ಈ ಆರುಮಂದಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವನೇ ಕೇತುಮಂತ ಈರಿತಿ ಏಳುಮಂದಿಯೂ ವಾಸಿಷ್ಠ
ರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜಸನಾದ ಕೇತುಮಂತನು ಮಹಾ
ಸೂಕ್ತಮಶಾಲಿಯಾಗಿ ಲೋಕಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಸತ್ತಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ
ಲೋಕಮಾಲಕನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು

ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಭಾದೇವಿಯರ ಚರಿತ್ರೆ

೯೦-೯೧ ದಕ್ಷನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಶರೀರಸಹಿತನಾದ
ಅಗ್ನಿದೇವನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಈಕೆಯು ದೇವಲೋಕ-ಅಕಾಶ-ಭೂಮಿ

ದಿವ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಭೌಮಾನಾಮಗ್ನೀನಾಂ ಜನನೀಂ ಪ್ರಭುಃ |

ಸ್ವಧಾಂ ಪ್ರಾದಾಪ್ತಿತ್ಯಭ್ಯಸ್ತು ಮೇನಯಾ ಜನನೀಂ ಶುಭಾಂ || ೯೦ ||

ಹಿಮಾಚಲಾಲಯೇ ಮೇನಾ ಪಿತೃಭಿಃ ಪ್ರತಿನಾದಿತಾ |

ಚತುರ್ದಶೋಮಾಃ ಕನ್ಯಾಶ್ಚ ದಕ್ಷೋ ಧರ್ಮಾಯ ವೈ ದದೌ || ೯೧ ||

ಕೀರ್ತಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಧೃತಿರ್ಮಧಾ ಪುಷ್ಪಿಃ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕ್ರಿಯಾ ಮತಿಃ |

ಬುದ್ಧಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಪುಃ ಶಾಂತಿಃ ತುಷ್ಠಿಃ ಸಿದ್ಧಿಶ್ಚ ತುರ್ದಶ || ೯೨ ||

ಕೀರ್ತಿಪುತ್ರೋ ಯಶೋದೇವೋ ದರ್ಶೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸುತಃ ಸ್ಮೃತಃ |

ನಿಶ್ಚಯಶ್ಚ ಧೃತೇಃ ಪುತ್ರೋ ಮೇಧಾಪುತ್ರಸ್ತಥಾ ಶ್ರುತಃ || ೯೩ ||

ಪುಷ್ಪಿರ್ಲಾಭಃ ಸುತಶ್ಚೈವ ಕಾಮಃ ಶ್ರದ್ಧಾಸುತಃ ಸ್ಮೃತಃ |

ಕ್ರಿಯಾಯಾಸ್ತನಯೋ ದೇವೋ ಮತಿಪುತ್ರಸ್ತಥಾ ದಮಃ || ೯೪ ||

ಯಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಗುಣೆಲ್ಲಾ ಜನನಿಯಾದಳು ಮತ್ತೋರ್ವಮಗನಾದ ಸ್ವಧಾದೇವಿ
ಯನ್ನು ದಕ್ಷನು ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಆಕೆಯ ದೊಟ್ಟ
ಯಲ್ಲ ಮುಟ್ಟಿದವನೇ ಮೇನಾದನು ಈಕೆಯನ್ನು ಪಿತೃಗಳು ಹಿಮವಂತನಿಗೆ ಮದುವೆ
ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು

ಚತುರ್ದಶ ಕನ್ಯೆಯರು

೧-೯೨ ಮೂವ ಹೇಳುವ ಹದಿನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ದಕ್ಷನು
ಧರ್ಮನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು-ನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ

ಕೀರ್ತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಧೃತಿ, ಮೇಧಾ, ಪುಷ್ಪಿ, ಶ್ರದ್ಧಾ, ಕ್ರಿಯಾ, ಮತಿ, ಬುದ್ಧಿ,
ಲಜ್ಜೆ, ವಪು, ಶಾಂತಿ, ತುಷ್ಠಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮ
ದೇವತೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ವ್ಯಕ್ತರ ಹೆಸರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವೆವು

ಕೀರ್ತಿಯ ಮಗ ಯಶಸ್ಸು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಮಗ ವರ್ಷ, ಧೃತಿಯ ಮಗ ನಿಶ್ಚಯ
ಮೇಧೆಯ ಮಗ ಶ್ರುತ, ಪುಷ್ಪಿಯ ಮಗ ಕಾಮ, ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಮಗ ಸ್ಮೃತ, ಕ್ರಿಯೆಯ
ಮಗ ದೇವ, ಮತಿಯ ಮಗ ದಮ, ಬುದ್ಧಿಯ ಮಗ ಬೋಧ, ಲಜ್ಜೆಯ ಮಗ
ವಿನಯನು, ವಪುವಿನ ಮಗ ವ್ಯವನಾಯ, ಶಾಂತಿಯ ಮಗ ಕ್ಷಮ, ತುಷ್ಠಿಯ ಮಗ
ಸಂತೋಷ, ಸಿದ್ಧಿಯ ಮಗ ಸುಖ, ಇಷ್ಟು ಜನರ ಮೈಕೆ ಪುಷ್ಪಿಯ ಮಗನಾದ ಕಾಮನು
ರತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹರ್ಷನಂಬ ಮಗನನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿದನು

ಬುದ್ಧೇರ್ಬೋಧಃ ಸುತಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಲಚ್ಛಾಯಾ ವಿನಯಃ ಸ್ತೂತಃ |

ವಪುಷೋ ನ್ಯವಸಾಯಸ್ತು ಕ್ಷೇಮಃ ಶಾಂತಿಸುತಸ್ತಥಾ || ೯೬ ||

ತುಷ್ಠೇಃ ಪುತ್ರಸ್ತು ಸಂತೋಷಃ ಸುಖಃ ಸಿದ್ಧೇಶ್ಚ ಭಾಸ್ವರಃ |

ಕಾನುಸ್ಯ ಚ ರತಿಭಾರ್ಯಾ ತತ್ಪುತ್ರೋ ಹರ್ಷಲುಚ್ಯತೇ || ೯೭ ||

ಏನಂ ಪ್ರಜಾವಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ದಕ್ಷೋ ದತ್ತಾಥ ಕನ್ಯಕಾಃ |

ಈಜೇ ಕದಾಚಿದ್ಯಜ್ಞೇನ ಹಯಮೇಧೇನ ಪಾರ್ಥಿವ || ೯೮ ||

ಇದರಿಂದ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು ಈರೀತಿಯಾಗಿ ದಕ್ಷನು ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ವನ್ನು ಮಾಡಿದನು

ಓಪ್ಪಣಿ -- ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು-ಹೆಸರು-ಪುರಾಣ, ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ತತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ತುತಿಯೊ ಬ್ಬರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಪ್ರಸಂಜೋತ್ಪತ್ತಿ-ಪುರಾಣೋತ್ಪತ್ತಿ-ದೇವವಿತ್ರಗಳ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಾರಗಳು ಮನವರಿಕೆ ಯಾಗುವುದು ದಕ್ಷನಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು ಅವರ ಹಸರಿ ನಿಂದಲೇ ಅವರ ಗುಣಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ ಕೀರ್ತಿಯ ಮಗ ಯಶಸ್ಸು ಇವನು ಧರ್ಮನ ಮಗನು ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸೋಣ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿ ಸ್ವಧ ರ್ಮಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಚತುರ್ದರ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತವನು ಎಂತಹ ನ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಸಡಿಯುವನೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು ಇದರಂತೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲೂ ತತ್ವಾರ್ಥವು ನಿವೃತ್ತವಾಗಿವೆ ಕಾನು, ರತಿ, ಹರ್ಷ, ಅಶ, ಭೋಗ, ಸಂತೋಷ, ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮಗ ಇವುಗಳು ಏಕಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಬ್ದಗಳು ಇದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಂಚದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಹಾನಿ ಮತ್ತು ಸಂಕಟ ವಾವ ಗಳ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಒದ್ದಿವಂತರಾದ ವಾಚಕರು ಇಲ್ಲಿ ತೋರುವ ತತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುತ್ತಾ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನೋದುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳು ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಲೋಕೋಪಕಾರಮಾಡಿರುವರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಪುರಾಣ ವೆಂದರೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳು

ತಸ್ಯ ಜಾಮಾತರಃ ಸರ್ವೇ ಗತಾ ಯಜ್ಞವಿರ್ಮಿತಾಃ ।

ಭಾರ್ಯಾಭಿಃ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ರುದ್ರಂ ದೇವಂ ಸತೀಂ ವಿನಾ ॥ ೯೯ ॥

ರುದ್ರೋ ನತಿಂ ನ ಕುರುತೇ ಭಾವ್ಯರ್ಥವಿನಿಬೋಧಿತಃ ।

ಕದಾಚಿದಪಿ ದಕ್ಷಶ್ಚ ತೇನಾಸೌ ನ ನಿನಮಂತ್ರಿತಃ ॥ ೧೦೦ ॥

ಅನಾಹುತಾಪಿ ಚ ಗತಾ ಪಶ್ಚಾತ್ತತ್ರ ಸತೀ ಶುಭಾ ।

ದಕ್ಷಾನ್ಮ ಲೇಭೇ ಪೂಜಾಂ ಸಾ ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧಾ ಶುಭಾನನಾ ॥ ೧೦೧ ॥

ತತ್ತ್ವಾಜ ದಕ್ಷಸಂಭೂತಾಂ ತಾಂ ತನುಂ ಹಿಮುಕಂದರೇ ।

ವಿನಿಷ್ಠಾಂ ತು ಸತೀಂ ಶೃತ್ವಾ ದೇವದೇವಃ ಪಿನಾಕಧೃಕ್ ॥ ೧೦೨ ॥

ಶಶಾಪ ದಕ್ಷಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ।

ಧ್ರುವಸ್ಯಾನ್ವಯಸಂಭೂತೋ ರಾಜಾ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಶ್ರುತಃ ॥ ೧೦೩ ॥

೧೦೦-೧೦೩ ಆ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಕ್ಕೆ ದಕ್ಷನು ತನ್ನ ಅಳಿಯಂದಿರನ್ನೂ, ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೂ ಕರೆಯಿಸಿದ್ದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಸತೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಗಂಡ ರುದ್ರನನ್ನೂ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಾವನಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಮೂಂದಿನ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿ. ಗಂಡನನ್ನೂ ತನ್ನನ್ನೂ ಕರೆಯದೇ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸತೀದೇವಿಯು ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಯಜ್ಞದ ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. (ಅನಾಹುತೋಧ್ವರಂ ಗಚ್ಛೇತ್-ಅಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ ಅಂದರೆ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಕರೆಯದೇ ಇದ್ದರೂ ಹೋಗಬಹುದೆಂದರ್ಥ) ಅಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ಅವಳನ್ನು ಮರ्याದಿದವ ಅಸಡ್ಡೆಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಸತೀದೇವಿಗೆ ಬಹು ಕೋಪ ಬಂದು ಆ ದಕ್ಷನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಈ ದೇವನನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಾರದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಹಿಮಾಲಯದ ತನ್ವಲಿನಲ್ಲಿ ಆ ದೇವನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು. ಈ ರೀತಿ ತನು ಹೊಡೆಯುವ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಸಂಗತಿ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲು ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ದಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು ರಜೋಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟನು. ನೀನು ಧ್ರುವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಲೋಕ ವಿಶ್ರುತನಾದ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ಆಗ ನಾನು

ತತ್ರಾಸಿ ವಿಘ್ನಂ ಕರ್ತಾಸ್ಮಿ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಣ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ ।

ಭೃಗುಂ ಮರೀಚಿನುತ್ರಿಂ ಚ ಪುಲಸ್ತ್ಯಂ ಪುಲಹಂ ಕೃತುಂ

॥ ೧೦೪ ॥

ಶಶಾಪ ಚೈನಾಂಗಿರಸಂ ವಸಿಷ್ಠಂ ಚ ಮಹಾಮುನಿಂ ।

ಸತೀಮನುಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ದಕ್ಷಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ

॥ ೧೦೫ ॥

ಅನುವೃತ್ತಿಃ ಕೃತಾ ಯಸ್ಮಾದ್ಭವಧ್ವಿಧರ್ಮಕೋವಿದೈಃ ।

ತಸ್ಮಾದ್ಭವಿಸ್ವತೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಶುಭೇ ನುನ್ದಂತರೇ ದ್ವಿಜಾಃ

॥ ೧೦೬ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಜನ್ಮ ಕ್ರೂರಮವಾಪ್ಸ್ಯಥ ।

ದೇಹತ್ಯಾಗೇ ಕೃತೇ ರಾಜ್ಞಸತೀದೇವೀ ಮಹಾಬಲಾ

॥ ೧೦೭ ॥

ಉನೇತಿ ವಿಶ್ರುತಾ ಲೋಕೇನೇನಾಯಾಃ ಸಮವದ್ಯತ ।

ಹಿಮಾಚಲೋಸಿ ತಾಂ ದೇವೀಂ ದದೌ ಶರ್ಮಾಯ ವಾರ್ಧಿವ

॥ ೧೦೮ ॥

ತಯಾ ವಿಯುಜ್ಯತೇ ನಾಸೌ ಕದಾಚಿದಪಿ ವಿಶ್ರುತಾ ।

ತಸ್ಯಾಂ ತು ಜನಯಾಮಾಸ ದೇವದೇವೋಸಿ ಶಂಕರಃ

॥ ೧೦೯ ॥

ಬಂದು ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ವಿಘ್ನಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿ ವರಮೇಲ್ಪರನು ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತನಗಾದ ಅವಮಾನವನ್ನು ನೋಡಿ ದಕ್ಷನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ತನ್ನ ಸಮಾನಸ್ಕಂಧರಾದ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಶಾಪಕೊಟ್ಟನು ಅವರಾರಿಂದರೆ -- ಭೃಗು, ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ಕೃತು

೧೦೪ ಆಂಗಿರಸರು, ವಸಿಷ್ಠರು, ಇವರುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ದನು -- ಸತಿಯನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದ ದಕ್ಷನಿಗೆ ನೀವು ಸರಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಹೇಳದೆ ಅವನಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಧರ್ಮಕೋವಿದರಾದ ನೀವೂ ಅನುಸರಿಸಿದಿರಾದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕರಿಣಚಿತ್ತರಾಗಿ ಜನಿಸಿರಿ

೧೦೭-೧೧೧ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿನಿಯಾದ ಸತೀದೇವಿಯು ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅದೇ ಹಿಮವಂತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮೈನಾದೇವಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನಿಸಿದಳು ಹಿಮಾಚಲನು ಆ ಉಮಾದೇವಿಯನ್ನು ವರಮೇ

ವಿನಾಯಕಂ ಕುಮಾರಂ ಚ ಭೃಂಗೀಶಂ ಸು ಮಹಾಬಲಂ ।

ವಿಘ್ನಾನಾಂ ಚ ಗಣಾನಾಂ ಚ ಪುತ್ರಂ ರಾಜ್ಯೇಭ್ಯಶೇಚಯತ್ ॥ ೧೧೦ ॥

ವಿನಾಯಕಂ ಮಹಾದೇವೋ ಗಜವಕ್ತ್ರಂ ಮನಸ್ವಿನಂ ।

ದೇವಸೇನಾಪತಿಂ ಶಕ್ರಃ ಕುಮಾರಂ ಕೃತವಾನ್ಸ್ತದಾ । ॥ ೧೧೧ ॥

ನ ತತ್ಕಾಜ ಸಮಾಪಾಚ್ಚ ಭೃಂಗೀಶಂ ಶಂಕರಸ್ತದಾ ।

ವೈವಸ್ವತೇಂತರೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ರಾಜಾ ದಕ್ಷೋವ್ಯಚಾಯತ ॥ ೧೧೨ ॥

ಧ್ರುವಸ್ಯಾನ್ವಯಸಂಭೂತೋ ಮಹಾಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಃ ।

ತತ್ರಾಶ್ವಮೇಧೇ ವಿತತೇ ಅನಾಹೂತೇನ ಶೂಲಿನಾ ॥ ೧೧೩ ॥

ಯಚ್ಛೋವಿಧ್ವಂಸಿತಸ್ತಸ್ಯ ವೀರಭದ್ರೇಣ ಸಾರ್ಥಿವ ।

ಸ ದಕ್ಷೋ ಜನಯಾಮಾಸ ಕನ್ಯಾಃ ಸಾರ್ಥಿವನವತ್ತಮ ॥ ೧೧೪ ॥

ದ್ವರನಗೇ ಮದುವಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಆಗ ಸರಮೇಶ್ವರನು ಉಮೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಕ, ಕುಮಾರನ್ನಾಸಿ, ಭೃಂಗೀಶ್ವರನೆಂಬ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಹೀಗನುಗನಾದ ವಿನಾಯಕ ದೇವರನ್ನು ಸಕಲ ವಿಘ್ನಗಳಿಗೂ ಪ್ರಥಮರುಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು ಆ ವಿನಾಯಕನು ಅನೆಯಂತೆ ಮುಖದಿಂದ ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸುಬಂದಂತೆ ನಡೆಯತಕ್ಕವನು ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ಕುಮಾರ ನ್ನಾಮಿಯ ಬಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂದ್ರನು ದೇವಸೇನೆಗಳಿಗೆ ಯಜಮಾನನನ್ನಾಗಿ (ನೇನಾಧಿಪತಿ) ಮಾಡಿದನು

೧೧೨-೧೧೬ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ ಭೃಂಗೀಶ್ವರನನ್ನು ಶಂಕರನು ಸರ್ವದಾ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಹೀಗೇ ಅನೇಕಕಾಲ ಕಳೆದುಹೋದ ಮೇಲೆ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರವು ಬಂದೇ ಬಂದಿತು ದಕ್ಷನು ರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು ಧ್ರುವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿ ಯಾಗಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಈ ದಕ್ಷನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ದನು ಆಗ ಸರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನನ್ನು ಕರೆಯದೇ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ತಾರ ಸಿಕ್ಕದೇಹೋಗಲು ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಆ ದಕ್ಷಯಾಗವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದನು ಆ ಬಳಿಕ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಅನೇಕಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಪುನಃ ಹುಟ್ಟಿದರು ಆ ಕನ್ಯಾರಾಶಿಮಧ್ಯದಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಮಂದಿ

ತಾಸಾಂ ಚ ಮಧ್ಯಾತ್ಮದದಾವಷ್ಟಾನಿಂಶತಿಮಿದನೇ ।

ದೇವತಾಸ್ತ್ವಭಿಮಾನಿನೋ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್

॥ ೧೧೫ ॥

ಉಕ್ತಂ ಹಿ ತೇ ಋಕ್ಷಗಣಸ್ಯ ಜನ್ಮ

ಶುಭಾನಹಂ ಸಾಪಭಯಾಪಹಂ ಚ ।

ಅತಃ ಪರಂ ಕಿಂ ಕಥಯಾಮಿ ತುಭ್ಯಂ

ತತ್ತ್ವಂ ನದಸ್ವಾಯತಲೋಹಿತಾಕ್ಷ

॥ ೧೧೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಗ್ರಹಕ್ಷತ್ರಾದಿಸಂಭವಾಧ್ಯಾಯೋನಾಮು

ಸಪ್ರೋತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಇವರೇ ನಕ್ಷತ್ರಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು. ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ! ಇದುವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಣಗಳ ಜನ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಚರಿತ್ರೆಯು ಸರಮಮಂಗಳಕರವಾದುದು. ಮತ್ತು ವಾಪಭಯವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡತಕ್ಕದಾಗಿರುವುದು. ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಾದಿ ಸಂಭವಾಧ್ಯಾಯವೆಂಬ

ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಅಷ್ಟೋತ್ತರಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ದಕ್ಷಸ್ಯ ವಂಶಂ ಸಕಲಂ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಚ ಸಂಭವಂ ।

ತ್ಯತ್ತೋಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ

|| ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಔತ್ತಾನಸಾದೀಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಧ್ರುವಃ ಪೂರ್ವಂ ಮಯೋದಿತಃ ।

ಧ್ರುವಸ್ತ್ವಜನಯತ್ಸೃಷ್ಟಿಂ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಾಂ

|| ೨ ||

ಒಂದು ನೂರಂಟಿನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

೧. ವಜ್ರರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ - ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದ
ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಯೇ! ದಕ್ಷನ ಸಕಲ ವಂಶವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ನಕ್ಷತ್ರ
ಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ನೀನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ, ಅದರಿಂದ ನನಗೆ
ತ್ಯಸ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ---- ಉತ್ತಾನಸಾದರಾಜನ ಮಗನಾದ
ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಧ್ರುವನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿರುವೆನಷ್ಟೆ,
ಆ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಮಹಾಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು
(ಅಭವಾ ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು)

ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಚೀನಗರ್ಭಸ್ತು ಪುತ್ರಸ್ತಸ್ಯಾಪ್ಯುದಾರಧೀಃ |

ದಿವಂಜಯಸ್ತಸ್ಯ ಸುತಸ್ತಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ ರಿಪುಃ ಸ್ಕೃತಃ

|| ೩ ||

ರಿಪೋಃಪುತ್ರಸ್ತಥಾಶ್ರೀಮಾನ್ಯಾಪ್ತುಷಃ ಕೀರ್ತಿತೋ ಮನುಃ |

ಊರುಸ್ತಸ್ಯ ಸುತಃ ಶ್ರೀಮಾನಂಗಸ್ತಸ್ಯಾಪ್ಯಧಾತ್ಮಜಃ

|| ೪ ||

ಅತ್ರಿರ್ಜಗ್ರಾಹ ತಂ ಪುತ್ರಂ ದತ್ತಕಂ ತು ಯಶಸ್ವಿನೇ |

ಅಂಗಸ್ಯ ವೇನಃ ಪುತ್ರಸ್ತು ನಾಸ್ತಿ ಕೋ ಧರ್ಮವರ್ಜಿತಃ

|| ೫ ||

ಅಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರರತೋ ನಿತ್ಯಂ ಲೋಕಾಯತಿಕಸತ್ತಮಃ |

ಚಕಾರ ಲೋಕೇ ಮರ್ಯಾದಾಂ ಧರ್ಮಬಾಹೋ ನರಾಧಿಪಃ

|| ೬ ||

ನ ಯಷ್ಟವ್ಯಂ ನ ಹೋತವ್ಯಂ ನ ದೇಯಂ ಧರ್ಮಕಾರಣಂ |

ಋಷಯಸ್ತಂ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಕದಾಚಿದ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರುವನ್

|| ೭ ||

೩ ಧ್ರುವನ ಮಗ ಪ್ರಾಚೀನಗರ್ಭ ಆತನ ಮಗನ ಹೆಸರು ದಿವಂಜಯ
ಆದಿವಂಜಯನಿಗೆ ರಿಪುವೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು

೪ ಆ ರಿಪುವಿನ ಮಗನೇ ಸುನೃಸಿದ್ಧನಾದ ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನುಸೆಂದು ತಿಳಿ
ದುಕೋ ಚಾಕ್ಷುಷನ ಮಗ ಊರು ಆತನ ಮಗ ಅಂಗರಾಜ

೫ ಈ ಅಂಗನನ್ನು ಅತ್ರಿಯು ದತ್ತು (ಸ್ವೀಕೃತ ಪುತ್ರ) ಮಾಡಿಕೊಂಡನು
ಆ ಬಳಿಕ ಅಂಗರಾಜನಿಗೆ ವೇನನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಈ ವೇನನು ನಾಸ್ತಿಕ
ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲದ ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟನು

ವೇನರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆ

೬ ಈ ವೇನರಾಜನು ಶಾಸ್ತ್ರಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಸರಮನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿ
ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲದ ಧರ್ಮಬಾಹ್ಯನಾಗಿ ನರಣಮಿಸಿದನು

೭ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಯಜ್ಞಮಾಡಕೂಡದು ಹೋಮಮಾಡ
ಕೂಡದು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಚರಿಸಕೂಡದವರು ಶಾಸನವನ್ನೇ ಮಾಡಿ
ಬಿಟ್ಟನು ಆಗ ಸಕಲ ಋಷಿಗಳೂ ನೇರಿ ಸಭೆಮಾಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ವೇನನ
ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದರು ಅದೇನೆಂದರೆ --

॥ ಋಷಯಃ ॥

ಪೂರ್ವಪ್ರವೃತ್ತಾಂ ಮರಾಧಾಂ ಪೂರ್ವೈಃ ಪೂರ್ವತಃ ಕೃತಾಂ ।

ಲೋಕಾಯತಿಕವಾಕ್ಯೇನ ನ ತ್ವಂ ಹಂತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ

॥ ೮ ॥

ಕರ್ಮಣಾ ಸುಕೃತೇನೇಹ ಸುಖಂ ಜಂತುಃ ಸಮಶ್ನುತೇ ।

ದುಃಖಂ ಜಂತುಶ್ಚ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ದುಃಸ್ವತೇನ ಚ ಕರ್ಮಣಾ

॥ ೯ ॥

ಯೇಯಂಜಂತೇ ಸದಾ ದೇವಾನ್ಸುರುಶಶ್ರೂಷಕಾಶ್ಚ ಯೇ ।

ವಿಪ್ರಪೂಜಾರತಾ ಯೇ ಚ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾರತಾಶ್ಚ ಯೇ

॥ ೧೦ ॥

ತಪಸ್ವಿನಸ್ತತ್ಕರತಾ ಯೇ ಚ ದಾನೇ ಸದಾ ರತಾಃ ।

ಸಮಶ್ನುಂತಿ ಭೂಪಾಲ ಪರಲೋಕೇ ಸುಖಾನ್ವಿತೇ

॥ ೧೧ ॥

೮ ರುಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - -ಅಯ್ಯಾ ! ನೇನರಾಜ ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾತ ಮುತ್ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ನೀನು ನುಸ್ತಿಕರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ಸರಿಯಾದ ವಾರಿಯಲ್ಲ

೯ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬೇಕಾದ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದರಂತೆ ದುಷ್ಟಾರ್ಯ (ವಾಸಕೃತ್ಯ) ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರೂ ಸಹ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ

೧೦-೧೧ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು ಸರ್ವದಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವರೋ ಯಾರು ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಮಾಡುವರೋ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಾ ಸತ್ತರಾಗಿರುವರೋ ಮತ್ತೆದಾರು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವರೋ ಮತ್ತೂ ಇನ್ನಾರು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಸತ್ಯವಾದಿಗಳು ಗಿರುವರೋ ಇನ್ನೂ ದಾನಧರ್ಮ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಆಸಕ್ತಿಹೊಂದಿರುವರೋ ಅಂತಹವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ- ಕೇಳಯ್ಯಾ ! ನೇನಮಹಾರಾಜ !

ಸ ತ್ವಂ ಸುಖಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾನ್ಸ್ಮಲೋಕಾನ್ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ ।

॥ ವೇನ ಉನಾಚಃ ॥

ಭವತಾಂ ಕಿಂ ಪ್ರಲಾಪೇನ ವೃಥೈವ ದ್ವಿಜಪುಂಗವಾಃ

॥ ೧೨ ॥

ಯೇ ನೃತಾಸ್ತೇ ನೃತಾಃ ಸರ್ವೇ ನೃತಾನಾಂ ಸಂಭವಃ ಕುತಃ ।

ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ನಾಯುಭೂತಸ್ಯ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಸ್ಯ ಶರೀರತಃ

॥ ೧೩ ॥

ಭೂಯಃ ಶರೀರಗ್ರಹಣಂ ಯುಕ್ತ್ಯಾ ನೈವೋಪಪದ್ಯತೇ ।

ತಸಾಂಸಿ ಹಾಯನಶ್ಚಿತ್ರಾಃ ಸಯಮೋ ಭೋಗವಂಚನಾ

॥ ೧೪ ॥

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿಕಂ ಕರ್ಮ ಬಾಲಕ್ರೇಡೇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ।

ಗ್ರಾಮ್ಯಾಣಾಂ ಮೂಢಚಿತ್ತಾನಾಂ ಸೃಗ್ವಿಣಾಂ ಚೈವ ಯೋಷಿತಾಂ ॥ ೧೫ ॥

ಅನ್ನೇಷಾಂ ಚೈವ ಧನಿನಾಂ ಧೂರ್ತ್ಯರಾದಿತ್ಸುಭಿರ್ಧನಂ ।

ಶಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯನೇಕರೂಪಾಣಿ ಗ್ರಥಿತಾನಿ ಸಹಸ್ರಶಃ

॥ ೧೬ ॥

೧೨ ಅಯ್ಯಾ! ವೇನರಾಜ! ಈಗ ನೀನಾದರೋ ಸುಖದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗ ತಕ್ಕ ಮನುಷ್ಯರ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪುನಃ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕವನ್ನೇ ಹೊಂದುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೀಯೇ! ವೇನರಾಜನು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನೀವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಏಕೆ ಪ್ರಲಾಪ (ಅಳು) ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಅದರಿಂದ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ ಕೇಳಿ

೧೩-೨೦ - ಯಾರಾರು ಇದುವರಿಗೆ ಸತ್ತುಹೋಗಿರುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತೇ ಹೋದರು ಅವರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದಮೇಲೆ ಪುನಃ ಮತ್ತೊಂದು ಶರೀರ (ಜನ್ಮ)ವು ಬರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದರ ಆ ಯುಕ್ತಿಯು ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಮಾತೇ ಅಲ್ಲ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ತನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವ್ರತಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭೋಗವನ್ನು ವಂಚಿಸತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳೇವಿನಾ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಕ್ಕಳಾಟದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೂ ಮೂಢಜನರಿಗೂ, ಹೇಡ್ಡನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಂಬುವವರಿಗೂ, ಹೆಂಗಸರಿಗೂ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಹಣಗಾರರಿಗೂ, ಸಹ, ಸಹಸ್ರ ರೂಪವಾಗಿ

ದೇಹಿ ನಿತ್ಯಂ ಯಜಸ್ವೈವಂ ದೇವಾಸ್ತೇನುಗ್ರಹೀಕೃತಾಃ ।

ಧನಮಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ವಿಜೇಷ್ಯಸಿ ಸುಖಂ ಚ ತೇ || ೧೭ ||

ಮುಗ್ಧಾ ಏವಂ ಪ್ರತಾರ್ಥಂತೇ ಧನ್ಯೈರ್ಧನಜಿಹೀರ್ಷಯಾ ।

ಯಾವಜ್ಜೀವಂ ಸುಖಂ ಜೀವೇನ್ನಾಸ್ತಿ ಮೃತ್ಯೋರಗೋಚರಂ || ೧೮ ||

ಭಸ್ಮೀಭೂತಸ್ಯ ಶಾಂತಸ್ಯ ಪುನರಾಗಮನಂ ಕುತಃ ।

ನಾಸ್ತಿ ದತ್ತಂ ಹುತಂ ಚೇಷ್ಟಂ ನ ದೇವಾ ಋಷಯೋ ನ ಚ || ೧೯ ||

ಅನೇಕ ರೂಪವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೆಂದೂ ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ ಮೂಲಕ ಹಣವನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಧೂರ್ತಜನರಿಂದ ಈ ಆಸ್ತಿಕೃತವೆಂಬುದು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಅಟವಾಗಿದೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಮಾಟವಾಗಿದೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ದಾನಮಾಡು ಇಂತಹ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವತೆಗಳು ನಿನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದ್ರವ್ಯಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತೀಯೇ! ನಿನಗೆ ಸುಖವು ಲಭಿಸುವುದು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಾ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರನ್ನು ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಧೂರ್ತ ಜನರು ಹಣವನ್ನೆಕಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅಯ್ಯಾ! ಋಷಿ ಜನರೇ! ಕೇ! ಮನುಷ್ಯನು ಬದುಕಿರುವವರಿಗೂ ಸುಖವಾಗಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕು ಸ್ವತ್ಯವಿಗೆ ಕಾಣದಿರುವ ಕೋಣೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಈ ದೇಹ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಈ ದೇಹ ಪುನಃ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ

ಪಿಸ್ಪಣಿ - ೧೨ ರಿಂದ ೨೦ ಶ್ಲೋಕದವರಿಗೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ, ವೇದಾಂತಿಗಳೂ, ಚಾರ್ವಾಕ (ನಾಸ್ತಿಕ) ಮತ ದರ್ಶನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದರ ಚರ್ಚೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಏಕರಿತವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ ಈ ಮತದ ಮೇಲೆಯೇ ವಿಶೇಷ ತರ್ಕ ನಡೆದು ಈ ಮತಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಸ್ತಿಕರೆಂದೆ ಮಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ

ವೇನರಾಜನು ಪುನಃ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ದಾನವೂ ಇಲ್ಲ ಧರ್ಮವೂ ಇಲ್ಲ ಹೋಮ ಯಜ್ಞಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಇಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ ಹೋಗಿ! ಹೋಗಿ! ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ!! ನಾನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಾಜನಾಗಿದೇನೆ ಈ ರಾಜ್ಯಭೋಗವೂ

ಮಯಾಪ್ತಂ ಭುವಿ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಭೋಗಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಪೃಥಗ್ವಿಧಾಃ ।

ಕಥಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಹಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮಿ ಭವತಾಂ ವಚನೇನ ವೈ || ೨೦ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ವಚಸ್ತಸ್ಯ ವೇನಸ್ಯ ನೃಪಸತ್ತಮ ।

ಋಷಯಸ್ತನುಥೋಚುಸ್ತೇ ರಾಜಾ ನಂ ದುಷ್ಟಚೇತಸಂ || ೨೧ ||

|| ಋಷಯ ಉಚುಃ ||

ನೈತದಾಪಯಿಕಂ ವಾಕ್ಯಂ ಧ್ರುವವಂಶೋದ್ಭವಸ್ಯ ತೇ ।

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಲೋಕೇ ಫಲಂ ಪಾರ್ಥಿವ ದೃಶ್ಯತೇ || ೨೨ ||

ಕಾಂಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾನ್ವನಾನ್ವಶ್ಯ ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನಂ ಪರಂ ।

ಸಹಸ್ರಂಭರಕಾನನ್ಯಾನ್ವಶ್ಯ ಭೂಪಾಲ ಮಾನವಾನ್ || ೨೩ ||

ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಭೋಗಗಳೂ ನನಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ ಇವು ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಅವಂತು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಾದೀತು "

೨೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ -ಕೇಳಿದೆಯೇನಯ್ಯಾ || ವಜ್ರ ಮಹಾರಾಜ || ವೇನರಾಜನು ಹೇಳಿದ ಕೆಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಋಷಿ ಜನ ರಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದೇನೆಂದರೆ -

೨೨ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಲೈ ಧೊರಯೇ ! ನೀನು ಧ್ರುವ ಮಹಾ ರಾಜನ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸಮಂ ಜಸವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಈ ನ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ (ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ) ವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಲಿವೆ

೨೩-೨೪ ---ಎಲೈ ರಾಜನೇ ನೋಡು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ಅನ್ನ ಕ್ಯಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನಗಳನ್ನು ನೋಡು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಉದರಂ ಭರಣ ಕ್ಯಾಗಿ ಕಷ್ಟವಡುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನೋಡು ಸಲ್ಲಕ್ಕೆಯ ಮೇಲೂ ವಿವಿಧ ವಾಹನಗಳ ಮೇಲೂ ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜನರನ್ನು ನೋಡು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಸ್ವಾಮ್ಯಸೂದೆಗಳನ್ನೂ ಎಂಜಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಅಗುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ತ್ತಿರುವ ಜನರನ್ನು ನೋಡು ಭಾರವಾದ ಸೌದೇ ಹೇರ

ತಿಬಿಕಾಭ್ಯಸ್ತಧೈವಾನ್ಯಾನ್ಗಚ್ಛಮಾನಾನ್ಯಥಾಸುಖಂ ।

ಕ್ಷುಧಯಾ ಚ ಪರೀತಾಂಶ್ಚ ಶಾಖೋಚ್ಛಿಷ್ಟಭುಜಸ್ತಥಾ

॥ ೨೪ ॥

ಕಾಷ್ಠಭಾರಸಮಾಕ್ರಾಂತಾನ್ಪರಿಭೂತಾನ್ಪ್ರಸ್ತಥಾ ।

ಜುಗುಪ್ಸಿತಾಂಸ್ತಥಾ ದೀನಾನ್ಪಹುಶಲ್ಯಾನ್ಸರಾನ್ಸತಥಾ

॥ ೨೫ ॥

ವಂಗೂನನ್ಯಾನ್ಕುಬ್ಜಕಾಂಶ್ಚ ಕುಷ್ಠಜ್ವರವಿಪೀಡಿತಾನ್ ।

ರೋಗೈರ್ಬಹುಭಿರಾಕ್ರಾಂತಾಪರಿಭೂತಾನ್ಪ್ರಸ್ತಥಾ

॥ ೨೬ ॥

ತಾರ್ಕಕಾನ್ತವಣಾನ್ದೀನಾನ್ವ್ಯಾಧಿಗ್ರಸ್ತಾನ್ಸುಖಚ್ಯುತಾನ್ ।

ಇಷ್ಟಬಂಧುವಿರೋಧಗಾರ್ತಾನ್ಪ್ರಶ್ನಾಪೇನ ಮಾನವಾನ್

॥ ೨೭ ॥

ಆರೋಗ್ಯರೂಪಸತ್ತ್ವಜೋಭನಧಾನ್ಯಸಮನ್ವಿತಾನ್ ।

ಧರ್ಮಿಣಿ ಚ ಜನಾನ್ಪಶ್ಯ ಬಂಧುಭೈತ್ಯಸಮನ್ವಿತಾನ್

॥ ೨೮ ॥

ಯನ್ಮು ಹೊತ್ತು ಬೀವಿಸುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ, ಇತರಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿ ಆ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನಮಾಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ಜುಗುಪ್ಸೆಯಾಗುವಂತಹ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ದೃಢದಿಂದ ಭಿಕ್ಷು ಬೇಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ಬಹು ಕಷ್ಟ ಕೆಲಸಗಾಗಿರುವ ಜನರನ್ನೂ, ಹೇವರನ್ನೂ, ಕುಂಟ, ಕುರುಡ, ಕುಬ್ಜರೆನ್ನೂ ಅಂಗ ವೀನರಾಗಿ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿ ಹೊಚ್ಚ ಹೊರೆಯುವ ಜನರುಗಳನ್ನೂ ಕುಷ್ಟ ಚ್ಛರಾದ ವಿವಿಧ ರೋಗಪೀಡಿತರನ್ನೂ ಜಗದಗಂಟರನ್ನೂ, ಜೀರ್ಣರನ್ನೂ, ದೀನ ರನ್ನೂ ವ್ಯಾಧಿಪೀಡಿತರನ್ನೂ, ಸುಖಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ ಸಂಕಟನಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ಇಷ್ಟಬಂಧುಗಳ ಮರಣದಿಂದ ಅಸುತ್ತಾ ಇರುವವರನ್ನೂ ಮಾನವಕಾರ್ಯ ಗಲನ್ನು ಮಾಡಿ ನಡೆಬಾರದ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ॥

ಪೇನರಾಜ ॥ ಸುತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಜನರನ್ನೂ ನೋಡು ಆರೋಗ್ಯದಿಂದಲೂ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಬಲತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ ಧನ ಧಾನ್ಯವಸ್ತುಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಲೋಲರಾಗಿ ಲೀಲೆಯಿಂದಿರುವ ಸುಖಲೀಲಾ ಸಂಸನ್ನರಾದ ಧರ್ಮಾತ್ಮರನ್ನೂ ನೋಡು ಬಂಧುಬಂಧುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ದಾಸದಾಸಿ ನಿಕರದಿಂದ ಸೇವೆಯ ಕೈಗೂಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರನ್ನೂ ನಡು ನೋಡು ಇದ ನ್ನಲ್ಲೂ ನೋಡಿದರೆ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಜನರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹು ದ್ದಲ್ಲವೇ ॥

ರಾಜನಾರ್ಗಮಿಮಂ ಲೋಕಾನ್ತವ ಕರ್ಮಾನುವರ್ತತೇ ।

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ತತಸ್ತೇಷಾಂ ವಚಃ ಶೃತ್ವಾ ಯುಷೀಣಾಮುಗ್ರಚೇತಸಾಂ

॥ ೨೯ ॥

ಹಸ್ತೇನ ಹಸ್ತಂ ಸಂಘಟ್ಟ್ಯ ಪ್ರಹಸನ್ಸ್ತಾನುವಾಚ ಹ ।

॥ ನೇನ ಉವಾಚ ॥

ಶುಭೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಸೌಖ್ಯಂ ದುಃಖಂ ಪಾಪೇನ ಕರ್ಮಣಾ

॥ ೩೦ ॥

ನಾಪ್ನುಂವಂತಿ ಜನಾ ವಿಪ್ರಾಃ ಸ್ವಾಪ್ನುಂವಂತಿ ಸ್ವಭಾವತಃ ।

ಸ್ವಭಾವಶ್ಚ ವಿಚಿತ್ರ್ಯಾಯಂ ಸಂಸಾರೋದ್ವೇಜಕಃ ಸದಾ

॥ ೩೧ ॥

ನಾತ್ರಪೂರ್ವಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಧೂರ್ತವಾದೋ ಯಥಾದ್ವಿಜಾಃ ।

ಅಶ್ಮಾನಃ ಕರ್ಮಣಾ ಕೇನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಮಹತ್ತರಾಃ

॥ ೩೨ ॥

ವಿನ್ಯಸ್ತಾಃ ಕರ್ಮಣಾ ಕೇನ ಸುರಾರ್ಚಾವಾವಭೂಮಿಷು ।

ಪಾಪಾಣಾರ್ಚಾದಿದತ್ತೇನ ಕಥಂ ತುಷ್ಯಂತಿ ದೇವತಾಃ

॥ ೩೩ ॥

೨೯- ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಮಧ್ಯದಲ್ಲ ವಜ್ರನನ್ನು ಕುಂತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಕೇಳಯ್ಯ! ನನ್ನ " ವೇದನು, ಉಗ್ರನುಸ್ಥನಿಂದ ಯುಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದು ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತಾ ಯುಷಿಗಳ ಮುಂದೆ ಸುನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

೩೦-೩೩ - ವೇದನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿರಾ! ಕೇಳಿರಿ ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಜನರು ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸುಖವನ್ನೂ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ದುಃಖವನ್ನೂ ಹೊಂದುವರೆಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳು ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವ ಗಳಿಂದಲೇ ಓಗುರುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ಈ ಸ್ವಭಾವವೆಂಬುದು ವಿಚಿತ್ರ ವಾದುದು ಇದು ಸಂಸಾರವನ್ನು ಉದ್ವೇಗಗೊಳಿಸತಕ್ಕದಾಗಿರುವುದು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವೆಂಬ ಮಾತು ಧೂರ್ತರಾದುವ ವಾದವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವು ಸಣ್ಣವು ಇವೆಯಷ್ಟು! ಯಾವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಸಂಣುಸಿದುವು ಹೇಳಿರಿ ದೇವತಾಪೂಜೆಯೆಂಬ ಈ ವಾಸಕೂಟ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸೂಜೆ

ಕೇದೇಶಾ ನ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಾ ನಾಪಿ ಪೂರ್ವಂ ಪಿತಾಮಹೈಃ |

ನಾನ್ಯೈರ್ಜನೈಸ್ತಥಾ ತಾಂಶ್ಚ ಧೂರ್ತವಾಕ್ಯಾಪ್ತತೀನುಹೇ || ೩೪ ||

ಅನ್ಯಭುಕ್ತೇನ ಚಾನ್ಯಸ್ಯ ತೃಪ್ತಿಶ್ಚೈವ ಕಥಂ ಭವೇತ್ |

ಅನ್ಯಭುಕ್ತೇನ ಚಾನ್ಯಸ್ಯ ಯದಿ ತೃಪ್ತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ || ೩೫ ||

ದದ್ಯುಷ್ಪ್ರವಸಿತೇ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ನ ಸ ವಧ್ಯಾದನಂ ಮಹತ್ |

ವೃತಸ್ಯ ವಕ್ಷೇ ದ್ಧಸ್ಯ ಭಸ್ವೀಭೂತಸ್ಯ ವಾ ಪುನಃ || ೩೬ ||

ಸರ್ವಭಾವವಿವಿಷ್ಟಸ್ಯ ಕಿಂ ನು ಶ್ರಾದ್ಧೈಃ ಪ್ರಯೋಜನಂ |

ಕೃವಣೈರ್ಯಜ ದೇಹೀತಿ ಧನಲುಭೈಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ || ೩೭ ||

ಧನಿನಾಂ ಧನಸಾಹಾಯ ಸತತಂ ಸ್ವಾರ್ಥತತ್ಪರೈಃ |

ಧರ್ಮೇ ನಿವಿಷ್ಟಾಃ ಪುರುಷಾಃ ದೃಶ್ಯಂತೇ ದುಃಖಜೀವಿನಃ || ೩೮ ||

ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನೃವದ್ಯಾಂಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾ
ರನ್ನನಿರಲಾ! ಅದು ಹೇಗೆ? ಹೇಳಿ!

೩೪-೩೮ -ಕಾಣವೇ ಇರುವ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ
ನಮ್ಮವನು ನಮ್ಮತಾನೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟುವವರೂ ಆ ಲೋಕ
ಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾರರು ಧೂರ್ತರಾದ ಕೆಲವುಮಂದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಮಾತನ್ನು
ನಂಬಿ ಅದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಮಾನವನೋ ಉಚಿತನಾದವರ
ಇನ್ನಾವನಿಗೋ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದಂತೆ! ಹಾಗಾಗುವ ಸಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ರೂಪವನಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನಿರುವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿಸಿದಿರಬಹುದಷ್ಟೆ!
ಸತ್ತಹೋಗಿ ಸುಖವಿರಬಹುದಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಇರುವ ಮೃತನ ಸಕ್ಷದಲ್ಲಿ
ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರುವವನಿಗೇಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಬಾರದು! ಸಕಲ
ಭಾವಗಳನ್ನೂ ಕಾಮಕೋಂದು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದವನಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋ
ಜನವೇನಿರಯ್ಯ! ಕೃತಕಾಂಕ್ಷಗಣ್ಯರಾದ ಧರಶೋಭ್ರಮರಾದವರಿಂದ, ಯಜ್ಞ
ಮಾಡು ದಾನಮಾಡು ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೂ ಧನಿಕರ ಧನವನ್ನು
ನಾಶಗೊಳಿಸುವವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೂಡತು ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಾರ್ಥಸರವಾದ
ಜನರಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಮಾತುಗಳು ನೋಡಿ! ಸ್ವಾಮಿ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ!
ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಜನರೆಷ್ಟು ಮಂದಿ ದುಃಖವಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ವಾಸಕರ್ಮ

ಸುಖಾನ್ವಿತಾ ಹಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಸಾಪಕರ್ಮತಾಸ್ತಥಾ |

ತಸ್ಮಾದ್ಧರ್ಮೇಣ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಂ ಸುಖಂ ಜೀವೇತ್ಪ ಪಂಡಿತಃ || ೩೯ ||

ಪುರುಷಾರ್ಥಃ ಪರಃ ಕಾನೋ ಧನೇನ ಚ ತದಾಪ್ಯತೇ |

|| ಋಷಯ ಊಚುಃ ||

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೇವ ಪರೈತಃ ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ಮಾನವಾಃ

|| ೪೦ ||

ಪರಲೋಕಂ ನ ವಶ್ಯಂತಿ ವಶ್ಯ ಜೀವೇನ ವಂಚಿತಾಃ |

ಜಾತಮಾತ್ರೇ ಯಥಾ ಜಂತುಸ್ತನಂ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ಪಾರ್ಥಿವ

|| ೪೧ ||

ಪೂರ್ವಜನ್ಮಾಂತರಾಭ್ಯಾಸಂ ವಿನಾ ತತ್ಕಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಿತಂ |

ಪ್ರಾಣೇನ ವಾಯುಭೂತೇನ ಜನ್ಮನ್ಮಸ್ಮಿನ್ಮಥಾ ನರಃ

|| ೪೨ ||

ಕರೋತಿ ದೇಹಗ್ರಹಣಂ ಜನ್ಮಾಂತರಗತಸ್ತಥಾ |

ಮಹೀವಿಕಾರಮಶ್ಮಾನಃ ಕರ್ಮಜೀವವಿವರ್ಜಿತಾನ್

|| ೪೩ ||

ದಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತರಾದ ಜನರು ಸುಖವಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲವೇ ! ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮದಿಂದೇನು ಕೆಲಸ ? ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ಜನರು ಸುಖವಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳೆಂದು ಯಾವುದನ್ನೂ ಸಂಬಂಧಿಸುವುರುಷಾರ್ಥವೆಂದರೆ ಹಣನಿಂದ ಆವಾಸ ಕಾನೋರಭೋಗಗಳು ದೊರೆಯುವುದೋ ಅದೇ ವರವುಪುರುಷಾರ್ಥವು

೪೦-೪೩ -- ಮಹಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ! ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ವರಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ ನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಾದ ಯುಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಎಲೈ ರಾಜನೇ ! ನೋಡು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುವವರು ದೇವರಿಂದ ವಂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೇ ಸರಿ ಜನ್ಮಾಂತರವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಣಿಯು ಹುಟ್ಟಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತೃವಿನ ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲವೇ ? ಇದು ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು ? ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ! ಈ ಜ್ಞಾನವು ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಬಂದುದು ವಾಯುವು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗುವುದೋ ಅದೇ

ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಂ ಚ ಮಹತ್ವಂ ಚ ತೇಷಾಮಿರ್ದರಕಾರಿತಂ ।

ಮಂತ್ರೇಣ ನೀಯತೇ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪರಲೋಕಗತೇ ಜನೇ

॥ ೪೪ ॥

ದೃಷ್ಟೌ ಪ್ರವಾಸಿನೋ ನೈವ ತಥಾ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ ।

ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯಯುಕ್ತಾ ದೇವಾಶ್ಚ ಯುಕ್ತಾ ಲಘಿಮನಾ ತಥಾ

॥ ೪೫ ॥

ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಗೃಹಾಂತಿ ಸರ್ವತ್ರ ವಿನಿವೇದಿತಂ ।

ಧರ್ಮಮಾಸೇವತಾಂ ಸ್ನಾತಾಂ ವಿಪತ್ತಿಯೋ ನರಾಧಿಪ

॥ ೪೬ ॥

ಮೇರೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇಹಗ್ರಹಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಂದು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮಣ್ಣಿನ ನಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ಬಂಡೆಗಳೂ ಕರ್ಮಜೀವಿಯಿಂದ ವಿರಹಿತವಾದುವು ಈ ರೀತಿ ಅವುಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವ ಮಹತ್ವಗಳ ಈಶ್ವರನೇ ಕಾರಣನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ಮೃತನ ಸಮೀಪವನ್ನು ಸೇರಿ ಅವನಿಗಾಗಿ ದತ್ತವಾದ ಸಕಲ ವದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುವು ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಪ್ರವಾಸಿಗಳೇ ಹೊರತು ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವರರಲ್ಲ ಸಿತ್ಯಗಳು (ಅವ್ಯಕ್ತರಾದ್ದರಿಂದ) ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥೀಸರು

ಟಿಪ್ಪಣಿ --- (ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಟಿಕೇಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಒಬ್ಬನು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ನೋಡದೆ ಇದ್ದರೂ ಟಿಕೇಟಿನ ಬಲದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ತಲಸಿಯೇ ತಲವುತ್ತಾನೆ (೨) ದೇಶಾಂತರದಲ್ಲಿರುವವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ನಾವು ಹಣವನ್ನು ಕುಹಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅಂಚೆಕಡೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಣವನ್ನೂ ಅದರ ಶುಲ್ಕ (ಫೀ) ವನ್ನೂ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಲಸಿಯೇ ತಲವುವದೆಂಬ ಭರವಸೆ ನಮಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ ಮಣಿಯಾರ್ಡರ್ ಕಮಿಷನ್ ಎಂಬುವುದೇ ಮಂತ್ರಗಳು ಅವು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದೆಂಬುದೇ ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯ ಮತ್ತು ಲಘಿಮತಾ ಎಂಬ ದೇವೀಶಕ್ತಿಗಳು ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮರಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಂತ್ರಗಳೆಂಬ ಹಣ (ರೂಪ-ಶುಲ್ಕ) ವನ್ನು ಸಡೆವ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪೀ ದೇವಸಿತ್ಯಗಳು, ದೈವೀರೂಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮರಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೃತನೆಂಬ ವಿಶ್ವವಾದರನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಲಸಿಬಲ್ಲವೆಂಬ ಶೌಕಿಕೋದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ)

ಪೂರ್ವಜನ್ಮಕೃತೇನೇಹ ಸುಕೃತೇನ ಚ ಕರ್ಮಣಾ ।
ಸುತಪ್ತೇನೇಹ ತಪಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವಸುಧಾಧಿಪ

॥ ೪೭ ॥

ಶಾಪಾನಿ ದೀಯಮಾಸಾನಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಕಿನ್ನ ಪಶ್ಯಸಿ ।
ಅನೋಘಾಶಾಸ್ತ್ರಧಾ ವಿಸ್ತ್ರಾಃ ಸುತಪ್ತತಪಸೋ ನೃಪ

॥ ೪೮ ॥

ಕಿನ್ನ ವಶ್ಯಸಿ ಲೋಕೇನ್ಮಿನ್ಮುತ್ಯಕ್ಷಂ ಧರ್ಮದರ್ಶನಂ ।
ಬೀಜಾನಿ ಬೀಜಕಾಲೇಷು ಯೈರೇವಾಸ್ತಾನಿ ಸಾರ್ಥಿವ

॥ ೪೯ ॥

ತ ಏನ ಲೋಕೇ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಫಲಭಾಗಿನಃ ।
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಂತ್ರಪ್ರಭಾವೇಣ ವಿಪ್ರಕರ್ಷಣತಪ್ಪರಾನ್

॥ ೫೦ ॥

ವಿಷಾಪಹಾರಂ ಕುರ್ವಾಣಾನ್ಧರ್ಮೋವ್ಯಸ್ತಿತಿ ಚಿಂತಯ ।
ಯೇಷಾಮುಪಿ ವಚಃ ಕ್ಷುದ್ರಂ ಪರಲೋಕಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ

॥ ೫೧ ॥

ಹ್ವಾನಬಲವಿಂದ ಸಿತ್ತಗಕು ತನ್ನ ಮಗನು ಕೂಟ್ಟಿ ಪ್ರಾದ್ದದಿಂದ ತೃಪ್ತಿ
ಹೊಂದುವರು ಅಯ್ಯ ಧೂರಯೇ ! ಈ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಯಷ್ಟೆ
ಧರ್ಮವಾಗನಿರತರಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಸತ್ಕೃತ ಬದುಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು
ತಿಳಿದುಕೋ !

೪೭-೫೧- -ಎಲೈ ವೇನರಾಜನೇ ! ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಮಹತ್ತರ
ವಾದ ಸತ್ಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ದೇಹವನ್ನು ದಣಿಸಿ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮ
ಣರು ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೇಡುಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಶಾಪ
ವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿಲ್ಲವೇನಯ್ಯ ! ಮತ್ತ
ತಪೋನಿರತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಹಳ ಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಧರ್ಮನಾಥನೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ ! ಅವರು ಸತ್ಯವಾದ ಆಶೀರ್ವ
ವರಾಗಿದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲವೆ ! ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವಾಗ ಯಾರು ಬಿತ್ತನೆ ಹಾಕಿ
ದರೋ ಅವರು ಆ ಬೀಜವು ಗಿಡವಾಗಿ ಮರವಾಗಿ ಫಲ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಫಲಾನುಭವ
ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರನೃಭಾವ
ದಿಂದ, ವಿಷದಿಂದ ನಾಯುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಮಂತ್ರಹಾಕಿ ವಿಷಾಪಹಾರಮಾಡಿ ಬದು
ಕಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿರುವಿ ! ಇದರಿಂದಲಾದರೂ ಧರ್ಮವಿದ

ತೇಷು ದ್ವಿಂಜಂತೇ ಸಾಪಾನಾಂ ತಸ್ಮಾತ್ಪಾಪಂ ವಿವರ್ಜಯ |

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಏತಚ್ಛ್ರೌತ್ವಾ ತು ವಚನಮ್ನೀಣಾಂ ಭಾನಿತಾತ್ಮನಾಂ

|| ೫೨ ||

ಹೃತೋತ್ತರಸ್ತದಾ ದೀನೋ ನೋತ್ತರಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ |

ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಮನಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ಧರ್ಮತತ್ಪರೈಃ

|| ೫೩ ||

ಯದೇತದುಕ್ತಂ ವಚನಂ ಮಿಥ್ಯೈತನ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ |

ಅಭಿಪ್ರಾಯಂ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಬಾಹ್ಯಾತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವುಂಗವಾಃ

|| ೫೪ ||

ವಿನಷ್ಟಂ ಮೂನಿರೇ ನರ್ವಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಸಚರಾಚರಂ |

ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ದೇವೈರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ

|| ೫೫ ||

ಬುದ್ಧಿರ್ನಿವೃತ್ತಾ ತಸ್ಯ ವಿನಾಶಾಯ ದುರಾತ್ಮನಃ |

ಸರ್ವೇಶ್ವರಃ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಃ ಸರ್ವದೃಕ್ಸರ್ವಸಾಧನಃ

|| ೫೬ ||

ಯಂದು ಈದುಕೋ ಸರಲೋಕವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವವರ ಕ್ಷುದ್ರವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನಂಬಿ, ವಾಸಕಾರ್ಯಮಾಡುವವರು ಉದ್ಬೇಗ (ದುಃಖ) ವನ್ನು ಸುಖವಿನಬೇಕಾಗುವುದೆಂದು ಈದು ವಾಸಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡು

೫೨-೫೬ - -ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ ಮುನಿಗಳು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸೇನರಾಜನು ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಾರದೆ ವೀನನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ನಂಬಲಾರ. ಇದಲ್ಲಾ ಸಂಚನೆಯಮಾತುಗಳನ್ನು ನುಡಿದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ರಾಜನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟೊಡನೆಯೇ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಇವನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವು ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಠಾಶರಾಗಿ ಚರಾಚರ ಸಹಿತನಾದ ಮೂರು ಲೋಕವೂ ನಾರವಾಗಿ ಹೋದಂತೆ ಈದು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಈ ರೀತಿ ಇರಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಒದಗಿದ ಈ ವಿನಷ್ಟುತ್ಪಾತವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆಗ ಅವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ವೇದನನು ನಾರವಾಗುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಲೋಚಿಸಿ ಪೃಥಿವಿಗೆ, ನಾಸ್ತಿತ್ವಕಾರಣದಿಂದ ವಿನಷ್ಟಾದ ವಾಯುತೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ ಸರ್ವದರ್ಶಿಯೂ ಸರ್ವಸಾಧನನೂ ಆದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಆತನನ್ನು ವ್ರಾರ್ಧಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಸ್ರಾಘೀತತ್ವ ತದಾ ವಿಷ್ಣುಃ ವೈಧಿವೀರಾಚ್ಯಕಾರಣಾತ್ |

|| ದೇವಾ ಊಚುಃ ||

ಧ್ರುವನಂಶೋದ್ಭವಂ ದೇವ ವೇನಂ ಭೂಪಾಲಕಿಲ್ಪಿಷಂ

|| ೫೭ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಘಾತಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮಂತ್ರಪೂತೈಃ ಕುರುದದಕೈಃ |

ಊರೂ ಚಾಸ್ಯ ತತಃ ಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಮಧಿಷ್ಯಂ - ಸಮಾಹಿತಾಃ

|| ೫೮ ||

ಕುರುಷ್ವ ಸಂಭವಂ ತತ್ರ ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ |

ಕೃತ್ವಾ ತು ಸಂಭವಂ ತತ್ರ ಪಾಲಯಸ್ವ ಜಗತ್ತಯಂ

|| ೫೯ ||

ಆಸ್ಥಾಯ ಮಾನುಷಂ ರೂಪಂ ತ್ವಂ ಹಿ ಪಾಲಯ ತಾಪತಃ |

ಏವಂ ಕರಿಷ್ಯ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ದೇವದೇವೇನ ದಕ್ಷಿಣ

|| ೬೦ ||

ದೇವಕ್ರೋಧೇನ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾ ನಿಜಘ್ನುಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನೃಪಂ |

ಮಂತ್ರಪೂತೈಃ ಕುಶ್ಯಃ ಸರ್ವೈಸ್ತತಸ್ತಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ

|| ೬೧ ||

೫೭-೬೦ -- ಎರೈ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ! ಧ್ರುವನಂಶದಲ್ಲಿ ವೇನನೆಂಬ ಮಹಾ ವಾಹಿಯಾದ ರಾಜನು ಜನಿಸಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನ ನ್ನಾಕೃತನನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದ ಬಾಹ್ಯಣರೇಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಕುರೋದಕಗಳಿಂದ ಅವನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ ಆಗ ನೀನು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಬೇಕು ನೀನು ಮನುಷ್ಯರೂರ ದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಜನರ ತಾಪವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೇ ಆಗಲೆಂದು ಭಗವಂತನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು ಕೇಳಯ್ಯ! ವಜ್ರಭೂವಾಲ

೬೧-೬೬ -- ದೇವತೆಗಳು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೇಲ್ಲರೂ ಏಕೇಷ ಕ್ರೋಧಯುಕ್ತರಾಗಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂರ್ತವಾದ ಪರಮಸವಿತ್ರವಾದ ದರ್ಭೆಯ ಅಗ್ರಗಳಿಂದ ದುರಾತ್ಮನಾದ ಆ ವೇನನ ಎರಡು ತೊಡೆಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಕಡೆದರು ಆ ರೀತಿ ಕಡೆದೊಡನೆಯೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಆ ಮಗುವು ಬಹು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಕೃಷ್ಣವೇಹದಿಂದ ದಾರುಣವಾಗಿಯೂ ಭಯಂಕರ ರೂಪಿನಿಂದಲೂ

ಉರೂ ಮನುಂಥುಃ ಸಹಸಾ ತತೋಸ್ಯ ತನಯೋಭವತ್ |

ಹ್ರಸ್ವೋತಿಮಾತ್ರಂ ಕೃಷ್ಣಾಂಗೋ ದಾರುಣೋ ದಾರುಣಾಕೃತಿಃ || ೬೨ ||

ನಿಷೀದೇತಿ ತಮೂಚುಸ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದಸಾರಗಾಃ |

ಸರ್ವಭೂತನಿಷಾದಾನಾಮೃಷಿವಾಕ್ಯೇನ ಪಾರ್ಥಿವ || ೬೩ ||

ನಿಷಾದವಂಶಕರ್ತಾರಂ ವೇನಕಲ್ಮವಸಂಭವಂ |

ತತೋಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ ಪಾಣಿಂ ಮನುಂಥುಃ ಸಹಸಾ ದ್ವಿಜಾಃ || ೬೪ ||

ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಸುತೋ ಚಾತೋ ನಿಷ್ಕುರ್ಮಾನುಷರೂಪಧೃಕ್ |

ವೃಥುರಿತ್ಯೇವ ನಾಮಾಸ್ಯ ಚಕ್ರಸ್ತೇ ದ್ವಿಜಪುಂಗವಾಃ |

ತೇನ ಚಾತೇನ ಪುತ್ರೇಣ ವೇನಃ ಸಾಪಾದಮುಚ್ಯತ || ೬೫ ||

ಸತ್ಪುತ್ರಲಾಭಾತ್ತಿದಿವಂ ಜಗಾಮ

ವೇನೋ ದುರಾತ್ಮಾ ಕೃತಸರ್ವಪಾಪಃ |

ಕುಂಗೋಽನುಕ್ತಿತ್ತ ಆ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲರೂ ನೀಡಿದ, (ಕು
ತುಕೋ) ಯೆಂದು ಹೇಳಿದರು ವೇದಸಾರಂಗತರಾದ ಸಕಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಮು
ಗೇ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಮಹಾವಾಸಿಯಾದ ವೇನನ ಆ ಮಗನನ್ನು ಸಕಲ ನಿಷಾದ (ವ್ಯಾಧಿ-
ಜೀಡ) ವಂಶದ ಕರ್ತ (ಯಜಮಾನ) ವನ್ನಾಗಿ (ಮೂಲಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ) ಮಾಡಿದರು
ಬಳಿಕ ಆ ದ್ವಿಜರು ವೇನನ ಎರಡುಕೈಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವನ ಬಲಗೈಯನ್ನು
ಕಡೆದರು ಆಗ ಅವನ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಮಹಾ
ವಿಷ್ಣುವು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು ಈ ರೀತಿ ವೇನನ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಮಹಾ ನಿಷ್ಕು
ಲಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಪೃಥುವೆಂಬದಾಗಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು
ಇವನೇ ಮಹಾವ್ರಸಿಧನಾದ ಪೃಥುಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಯಾವಾಗ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು
ವೇನನ ದೇಹದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದನೋ ಆಕೂಡಲೇ ವೇನನು ಸಕಲ ಪಾಪ
ಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾದ (ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ) ನು ದುರಾತ್ಮನಾದಾವೇನನು ಸತ್ಪುತ್ರ
ಜನನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಕಲವಾನ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನರಿಶುಭ್ದನಾಗಿ
ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು ಈ ರೀತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವೇನನ ಮಗನನ್ನು

ದೃಷ್ಟ್ವಾಪಿ ಜಾತನ್ಮುಷಯಃ ಕುಮಾರಂ
ಸಂಮೇನಿರೇ ಲೋಕಮಿದಂ ಕೃತಾರ್ಥಂ

॥ ೬೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪೃಥೂಢ್ಯವೋ ನಾನಾಶ್ಲೋತ್ತರ
ಶತತನೋಢ್ಯಾಯಃ

ನೋಡಿ ಸಕಲ ಋಷಿಗಳೂ ಈಗಲೀಗ ಲೋಕವು ಕೃತಾರ್ಥನಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು
ಕೊಂಡರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದರೂಪನಾದ ಪೃಥೂಢ್ಯವನೆಂಬ ಒಂದು ನೂರೆಂಟನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ನವೋತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

ನೂರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಅದ್ಯಮಾಜಗವಂ ನಾಮ ಧನುರ್ಗೃಹ್ಯ ಮಹಾಯಶಾಃ |

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಾತಂ ಪೃಥುಂ ದೇವಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ಸನಾಸನಾಃ

|| ೧ ||

ಅಜಗ್ಮುಃ ಪುಷ್ಕರಂ ತೀರ್ಥಮಭಿಷೇಕ್ತುಂ ತದಾ ವೃಥುಂ |

ತಂ ಚಾಭಿಸಿಷ್ಠಿಚುರ್ದೇವಾರತ್ನ ಚಿತ್ರವರಾಸನೇ

|| ೨ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚರುದ್ರಶ್ಚ ಚಂದ್ರಾದಿತೌ ಪ್ರಭಾಕರೌ |

ದಿಶಶ್ಚ ವಿದಿಶಶ್ಚೈವ ಲೋಕಸಾಲಾಃ ಸನಾಸನಾಃ

|| ೩ ||

ಸರ್ವೇ ದೇವಗಣಾಶ್ಚೈವ ಋಷಯಶ್ಚ ತಪೋಧನಾಃ |

ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ತೋಯಮುಪಾದಾಯ ಸಮುದ್ರಾಶ್ಚ ನರಾಧಿಪ

|| ೪ ||

ಸರಾಂಸಿ ಸರಿತಃ ಶೈಲಾಃ ಸರ್ವೇ ತೀರ್ಥವರಾಸ್ತಥಾ |

ಸೋಭಿಷಿಕ್ತಸ್ತದಾ ಶ್ರೀಮಾನ್ವೇನಪುತ್ರಃ ಪರಂತವ

|| ೫ ||

ಒಂದು ನೂರೊಂಭತ್ತನೆ ಅಧ್ಯಾಯ

೧-೮ ---ನೂರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಮಹಾಯಶ್ವಿಯಾದ ವೃಥು ಮಹಾರಾಜನು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಅಜಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡೇ ಹುಟ್ಟಿದನು ಈ ರೀತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವೃಥುವನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆ ವೃಥುವನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆ

ಸಂವತ್ಸರಃ ಕೃತಸ್ತಸ್ಯ ವೃದ್ಧಗರ್ಗೋ ಮಹಾಯಶಾಃ ।

ಸ್ಥಿತಾಃ ಶಿಷ್ಯವರಾ ನಿತ್ಯಂ ತಸ್ಯೋತ್ಪಾತನಿರೀಕ್ಷಣೇ

॥ ೬ ॥

ಪುರೋಹಿತಃ ಕೃತಸ್ತಸ್ಯ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯೋ ಮಹಾಯಶಾಃ ।

ಅಥರ್ವಗೇನ ಯಸ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವಾನೋಷಾನ್ಯಪೋಹತ

॥ ೭ ॥

ಉಶನಾಶ್ಚ ತಥಾ ಮಂತ್ರೀ ಕೃತಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯೋಗಾದ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವಾನೋಷಾನ್ಯಪೋಹತ

॥ ೮ ॥

ಕಮಲಾಭರಣೋ ನಾಮ ಸುಪ್ರತೀಕಸುತಸ್ತದಾ ।

ರಾಜಹಸ್ತೀ ಕೃತಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಗಾರ್ಗೇಣ ಧೀಮತಾ

॥ ೯ ॥

ಗಂಜಿರೂ ಆ ವೃಧ ರುದುರಾಜನಿಗೆ ನಟ್ಟುಭೀಷಕಮಾದಬೇಕೆಂದು ವುಷ್ಪರ ತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ರೀತಿ ಬಂದೂಡನೆಯೇ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲರೂ ಆ ವೃಧ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಚಿತ್ರಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅಭೀಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ, ಮಹೇಶ್ವರನೂ, ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯರೂ, ಪ್ರಭಾಕರರೂ, ದಿಕ್ಪತಿ ದಿಕ್ಪತಿಗಳೂ, ಇಂದ್ರಾದೃಷ್ಟಲೋಕನಾಲಕರೂ, ಸಕಲ ದೇವತಾ ಗಣಗಳೂ, ತಪೋಧನರಾದ ಹುಹರ್ಷಿಗಳೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದು ಅಭೀಷೇಕಮಾಡಿದರು ಸಕಲ ಸಮುದ್ರಗಳೂ, ಸಕಲ ಸರೋವರಗಳೂ, ಸಮಸ್ತ ನರ್ವಗಳೂ, ಸಮಸ್ತ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಅಭೀಷೇಕಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು ಈ ರೀತಿ ಅಭೀಷಿಕ್ತ ನಾದ ವೇನಸುತ್ರನಾದ ಪೃಥುಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ವೃದ್ಧರಾದ ಗರ್ಗಖಸಿಗಳು ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ದಿನವೂ ಅಭೀಷೇಕಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು ಈ ವೃದ್ಧ ಗರ್ಗರು ಮರಣಾಸನ್ನರಾದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಮರಣ (ಉತ್ಪಾತ) ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಇವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಮಹಾತನಸ್ಸಿಗಳಾದ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇವರ ಪುರೋಹಿತರಾಗಿದ್ದರು ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಥರ್ವಣವೇದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪೃಥುವಿನ ಸಕಲ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹಾರಮಾಡಿ ದರು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ವೃಧುವಿಗೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾದರು ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ರುಕ್ರನು ವೃಧುವಿನ ಸಕಲ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿದನು

೯ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳೊಂದಾದ ಸುಪ್ರತೀಕನೆಂಬ ಗಜರಾಜನಿಗೆ ಕಮಲಾ ಭರಣನೆಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು ಈ ಕಮಲಾಭರಣ ಹಸ್ತಿ (ಆನೆ) ಯನ್ನು ವೃದ್ಧ ಗರ್ಗರು ಕರೆಯಿಸಿ ಅರಮನೆಯ ಪಟ್ಟದಾನೆಯನ್ನಾಗಿಸಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಭೀಷೇಕಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಸುತಸ್ತುರಗಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಶಶಾಂಕಸದೃಶಚ್ಛವಿಃ |
ಮಂಗಳಾಶ್ವಃ ಕೃತಸ್ತಸ್ಯ ವೃದ್ಧಗರ್ಗೇಣ ಪಾರ್ಥಿವ

|| ೧೦ ||

ಸ್ವಯಂ ದೇವವರೃಸ್ತಸ್ಯ ದತ್ತಾನಿ ಮನುಜಾಧಿಪ |
ಭತ್ರಂ ಸವಾಲವ್ಯಜನಂ ಖಡ್ಗಂ ಚ ವಸುಧಾಧಿಪ

|| ೧೧ ||

ತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಂ ದದುರ್ದೇವಾ ನರೇಶ್ವರ |
ಇತ್ಯೇವಂ ಚಾಭಿಷಿಕ್ತಸ್ತು ಪೃಥುವ್ಯೇನ್ಯೋ ಮಹಾಯಶಾಃ

|| ೧೨ ||

ವಿಧಿನಾ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ಮಂತ್ರಪಾರಗೈಃ |
ತಸ್ಯ ಪೈತಾಮಹೇ ಯಜ್ಞೇ ಹಯಮೇಧೇ ಪುರಾತನೇ

|| ೧೩ ||

ಆಪ್ತುರ್ಯಾಮಸ್ಯ ಸುತೈಃಸಿಂಹ ಸೂತೋ ಜಾತಃ ಪರಂತವ |
ಸಾಮಗೇಷ್ಟಥ ಗಾಯತ್ನು ಅಧ್ವರೇ ವೈಶ್ವದೇವಿಕೇ

|| ೧೪ ||

ಮಾಗಧಶ್ಚ ಸಮುತ್ಪನ್ನ ಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಮಹಾಕ್ರತೌ |
ಪೃಥೋಸ್ತನಾರ್ಥಂ ತೌ ದೇವೌ ಚೋದಿತಾವೃಷಿಭಿಶ್ಚದಾ

|| ೧೫ ||

೧೦.--ವೃದ್ಧ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ಚಂದ್ರಸಮಾನಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ
ಶ್ರೀ ಸುತನೆಂಬ ಅಶ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನು ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು

೧೧-೧೬ --ಇದೇ ಮೇರೆ ಪೃಥುವುಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ
ಭತ್ರ-ವ್ಯಜನ-ಖಡ್ಗವೇ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ರಾಜಾರ್ಹವಸ್ತುಗಳು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟವು
ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಿಂದ ವೈದಿಕರು ವೇದನ ಮಗನಾದ ಪೃಥುವಿಗೆ ವೇದ
ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ವಹ್ಯಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿದರು ಹಿಂದೆ ಇವರ ತಾತನು (ಪಿತಾಮಹನು)
ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಹಸಿನ (ಇದರ
ಪೆನ್ನಣಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ) ದಿವಸ ಸೂತ (ಹೊಗಳಭಟ್ಟ) ನು ಹುಟ್ಟಿ
ದನು ಸಾಮಗರುಗಾನ (ಸ್ತೋತ್ರ) ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು ವಿಶ್ವೇದೇವರ ಸಂಬಂಧ
ವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ (ಆ ಕ್ರತುಸಮಯದಲ್ಲೇ) ಮಾಗಧ (ಸ್ತುತಿಪಾರಕ) ನು ಹುಟ್ಟಿ
ದನು ಅಯ್ಯಾ ' ಪೃಥುವುಹಾರಾಜನೇ! ಕೇಳು ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳು ಅವರಿ
ಬ್ರರನ್ನೂ ಕುರಿತು, ಎಲೈ ಸೂತ ಮಾಗಧರೇ! ನೀನು ಪೃಥುಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು
ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಬೇಕೆನ್ನಲು ಆ ಸ್ತುತಿಪಾರಕರು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ನಮು

ಊಚತುಸ್ತೌ ತದಾ ದೇವಾನೃಷೀಂಶ್ಚ ಪ್ರಣತೌ ಸ್ಥಿತೌ |

ಕರ್ಮಭಿಃಸ್ತೂಯತೇ ಸರ್ವಃ ಕರ್ಮ ಚಾಸ್ಯ ನ ವಿದ್ಯಹೇ

|| ೧೬ ||

ಕರ್ಮಣಶ್ಚಾಪ್ಯವಿಜ್ಞಾನಾಶ್ಚೋಷ್ಯಾವಸ್ತತ್ಪಥಂ ಪೃಥುಂ |

|| ಋಷಯ ಊಚುಃ ||

ಅಸ್ಮತ್ಪ್ರಭಾವವಿಜ್ಞಾತೌ ಸ್ತುವತಾಮವಿಚಾರತಃ

|| ೧೭ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಋಷಿಭಿಃಸ್ತೌ ನಿಯುಕ್ತೌ ತು ತುಷ್ಪನಾತೇ ಸ್ವಕರ್ಮಭಿಃ |

ಭವಿಸ್ಯತ್ಪ್ರಥಿವೀಪಾಲಂ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನೌ ಪರಂತಪ್

|| ೧೮ ||

ತಯೋರ್ವೈದ್ಯಸ್ಯ ಸುಪ್ರೀತಃ ಪೃಥುಃ ಸ್ರಾದಾತ್ಪ್ರಜೇಶ್ವರಃ |

ಅನೂಪದೇಶಂ ಸೂತಾಯ ಮಗಧಂ ಮಾಗಧಾಯ ಚ

|| ೧೯ ||

ಸ್ಮರಿಸಿ ಯಾವ ಕರ್ಮ (ಯಜ್ಞ) ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ನೋಡದೆ ಇರುವ ಮುಂದಿನ ಪೃಥುವನ್ನು ಹೊಗಳೋಣ ಕರ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಕಾಣದ ನಾವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಅಜ್ಞಾತ ಪೃಥುವನ್ನು ಹೊಗಳೋಣ--ಹೇಳಿರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು

೧೬ ಅದಕ್ಕೆ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಲೈ ಋಷಿಗಳಿರಾ! ನಮ್ಮ ವ್ರಭಾವವನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದು ಇರುತ್ತೀರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಮಾಡದ ನಿನಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಪೃಥುವನ್ನು ಸೋತ್ರನಾಡಿರಿ

೧೭ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ -- ಈ ರೀತಿ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಆಜ್ಞಪ್ತರಾದ ಸೂತ ಮಾಗಧರು ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭವಿಸ್ಯದ್ರಾಜನಾದ ಪೃಥುವಿನ ಅಪಾರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅರಿತವರಾಗಿ ಆ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿದರು

೧೮ ಕೇಳಿ ವಜ್ರರಾಜನೇ! ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ ಋಷಿಗಃ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೃಥುವು ಸೂತ ಮಾಗಧರ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಸೂತನಿಗೆ ಅನೂಪವೆಂಬ ದೇವನನ್ನು, ಮಾಗಧನಿಗೆ ಮಗಧ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ.—ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ಯಾಹಸೆಂಬುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ದಿವಸ ಈ ದಿವಸ ಯಜ್ಞ ನೆರವೇರಿದ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಸಕಲ ಮಂದಿ ಋತ್ವಿಜರೂ (ಅಧ್ವರ್ಯಾದ್ಗಾತ್ರ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳು) ಸೇರಿ ಆನಂದವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವೇದ

ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ (ಸಾಮಗಾನಾದಿಗಳಿಂದ) ಹೊಗಳುವರು ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಸೋಮ ರಸ ಪಾನಮಾಡಿ ಆನಂದವಾಗಿ ನಲಿದು, ಹಾಡಿ, ಕುಣಿದು ಪರಸ್ಪರ ಸುಖಿಸುವರು ಅದರ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಾಚಕರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಸುತ್ತಾಹಸ್ಸು ಅಗ್ನಿಗೆ ಬಹು ಪ್ರಿಯವಾದ ದಿವಸ ಈ ದಿನ ಕರ್ಮಾಂಗವಾಗಿ ವ್ರಾತಸ್ಸವನವು ನೆರ ವೇರಿದೊಡನೆಯೇ ಸವನಾರಂಭವಾಗುವುದನ್ನರಿತ ಪರೋಕ್ಷ ಪ್ರಿಯರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಬರುವರು ಇವರು ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನರಿತು ಸಕಲ ಋತ್ವಿಜರೂ ನರ್ತನಮಾಡುವರು ನರ್ತನದ ಕ್ರಮ —ಯಜ್ಞ ಋತ್ವಿಜರೆಲ್ಲರೂ ಉಟ್ಟ ಧೋತ್ರದ ಮೇಲೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ದಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟುವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಂದೆ ಅಧ್ವರ್ಯುವು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವನು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಕಚ್ಚೆಯ (ದಟ್ಟಿ) ನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪ್ರಸ್ತೋತನೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಉದ್ಗಾತ (ಸಾಮಗ) ನೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಹರ್ತು-ಬಹ್ಮ ಯಜ್ಞ ಯಜಮಾನನೇ ಮುಂತಾದವರು ಒಬ್ಬರ ದಟ್ಟಿಯನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಿಡಿದು ಕುಣಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಔದ್ಗಾತೃಗಳನ್ನು ವಿರಚಿಸಿದ ಬಹಿಷ್ಪವಮಾನ ಕಲಶದ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಸಾಮಗಾನ ವಾದನಂತರ ಉದ್ಗಾತೃವು ಬಹಿಷ್ಪವಮಾನ ಕಲಶವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವನು ಸಾಮಗರ ಲ್ಲರೂ ಉಪಾಸ್ಮೈಗಾಯತಾನರಃ ಎಂಬ ನಾಮವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಸಾಮಗಾನ ಮಾಡು ವರು ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಅವರು ಹೇಳುವ ಒ ಒ ಒ ಒ ಒ ಒ ಒ ಒ —ಓ-ಓ-ಓ-ಓ-ಓ- ಎಂಬ ಗಾನಗಳು ಶ್ರೋತುಗಳ ಕಿವಿಗಿಂವಾಗಿರುವುವು ಗಾನಾನಂತರ ಆ ಕಲಶಾರ್ಚನಾ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವರು ಈ ದಿನ ಸವರ್ಣಿಯಾಂಗವಾಗಿ ಒಂದು ಪಶುಯಾಗ ವನ್ನು ವಾಗುವುದು ಮಧನಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಮಹಾವೇದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಸೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು ಬಳಿಕ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳು ಉಪಸ್ಥಾನಮಾಡುವರು ಔದ್ಗಾತೃಗಳನ್ನು ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ತಾಂಬೂಲಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿನಿಲ್ಲಂಕೃತವಾದ ಔದುಂಬರ ದಂಡ (ಅತ್ತಿಮರ) ವನ್ನೊರಗಿ ಕುಳಿತ ಮುಖ್ಯಾಧ್ವರ್ಯನಾದ ಉದ್ಗಾತನ ಮುಂದೆ, ಬಾಕಿಯವರು ಎದುರುಬದುರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು ಬಳಿಕ ಸಾಮಗಾನಕ್ವಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಯಜಮಾನ-ಬ್ರಹ್ಮ ಮುಂತಾದವರು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿಯೂ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖ ರಾಗಿಯೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಶ್ರೌತಕರ್ಮವಾರಂಭವಾದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ವೇದಾಭಿಜ್ಞರು ಸದಸ್ಸಿಗೆ ಸೇರುವರು ಮೈತ್ರಾವರುಣನು ದಂಡಧಾರಿಯಾಗಿ “ ಧಾನಾವಂತಂ ಕರಂಭಿಣಮಪೂಪವಂತಮುಕ್ತಿನಂ ” ಇಂದ್ರವ್ರಾತಜುಷಸ್ವನಃ || ಎಂಬುದಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಕರ್ಮಾಂಗ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜ್ಞರಿಸುವನು ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರೌತ ವ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೋಮರಸ ಹೋಮಗಳೂ ಸೋಮವಾನಕ್ರಮಗಳೂ ನೆರ

ತತೋ ವೈನ್ಯಂ ಮಹಾಭಾಗಂ ಪ್ರಜಾಸ್ತಾಃ ಸಂಪ್ರದುದ್ರುವುಃ |

ತ್ವನ್ನೋ ವೃತ್ತಂ ದದಸ್ವೇತಿ ಮಹರ್ಷಿವಚನಾತ್ತದಾ

|| ೨೦ ||

ಸೋಽಭಿದ್ರುತಃ ಪ್ರಜಾಭಿಸ್ತು ಪ್ರಜಾಹಿತಚಿಕೀರ್ಷಯಾ |

ಧನುರಾದಾಯ ಬಾಣಾಂಶ್ಚ ವಸುಧಾಂ ಮರ್ದಯನ್ಬಲೀ

|| ೨೧ ||

ತತೋ ವೈನ್ಯಭಯತ್ರಸ್ತಾ ಗೌರ್ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯವನ್ಮಹೀ |

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾದಿಕಾನೋನ್ನ ಕಾಶ್ಚೇಚ ತ್ರಾಣಮವಿಂದತ

|| ೨೨ ||

ಸರ್ವತ್ರೈವ ವೃಥುಂ ವೈನ್ಯಮಾತ್ರಕಾರ್ತುಕಮಚ್ಯುತಂ |

ದದರ್ಶ ಸುಮಹಾಭಾಗಂ ತೇಜಸಾ ಭಾಸ್ಕರಪ್ರಭಂ

|| ೨೩ ||

ವೇರಿದ ನಂತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ರಸ್ತ್ರ (ಶಂಸನ ಅಂದರೆ ಸ್ತುತಿ) ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ
ಹೊಗಳಲಾರಂಭಿಸುವರು ಇದನ್ನೇ ಸುತ್ಯಾಹಸ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವರು

೨೦-೨೧ — ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು ಪೃಥುವನ್ನು
ನೀವು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ದಾನಕೊಡುವ
ನೆಂದು ಹೇಳಲು ಅದರಂತೆ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ಬಂದು ಪೃಥುವನ್ನು ಭೂದಾನ ಕೇಳಿ
ದರು ಅದರಂತೆ ಪ್ರಜಾಹಿತತತ್ಪರನಾದ ಪೃಥುವು ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಗಿ ಆ ಪ್ರಜೆ
ಗಳೊಡನೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಸಂಘಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು
ಬಂದನು

ಪಿಸ್ವಣಿ—ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪೃಥುವು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗಿ ಏಕೆ ಪೀಡಿಸಿದನು |
ಭೂಮಿಯ ಅಪರಾಧವೇನೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುವುದರಿಂದ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬರೆದು
ಮುಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪಕ್ರಮಿಸುವೆನು ಭೂಮಿಯು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೃಕ್ಕೆ
ತಾನೇ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಏರುವೇರಾಗಿ ಹಳ್ಳದಿಣ್ಣೆಗಳಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕಾಗಲೀ
ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣಾದಿಗಳಿಗಾಗಲೀ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದೆ ಇತ್ತು ಅದನ್ನು ಸಮಮಾಡು
ವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪೃಥುವು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟುಗೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗದೇ ಹೋಗಲು ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹದಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನೆಂದು ತಿಳಿಯ
ಬೇಕು

೨೨-೨೩ ಆಗ ಭೂಮಿಯು ವೈನ್ಯ (ವೇನನಸುಗವೈನ್ಯ-ಪೃಥು)ನ ಭಯದಿಂದ
ದಿಗಿಲುಗೊಂಡು ಒಂದು ಹಸುವಿನಂತೆ ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ-ಶಿವ

ಅಲಭಂತೀ ತು ಸಾ ತ್ರಾಣಂ ವೈನ್ಯಮೇವಾನೃಪದ್ವತ |

ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾ ದೇವೀ ಪೂಜ್ಯಾ ಲೋಕೈಸ್ತಿಭಿಸ್ತದಾ

|| ೨೪ ||

ಉನಾಚ ವೈನ್ಯಂ ಸಾ ಧರ್ಮಂ ಸ್ತ್ರೀವಧೇ ಪರಿಪಶ್ಯಸಿ |

ಕಥಂ ಧಾರಯಿತಾ ಚಾಸಿ ಮಯಾ ಹೀನಾಸ್ತಿಸ್ಮಿನ್ಮಾಃ ಪ್ರಜಾಃ

|| ೨೫ ||

|| ಸೃಥುರುನಾಚ ||

ಏಕಸ್ಯಾರ್ಥಾಯ ಯೋ ಹನ್ಯಾದಾತ್ಮನೋ ವಾ ಪರಸ್ಯ ವಾ |

ಏಕಂ ಚೀವಂ ಬಹುತ್ವೇಽಪಿ ಕಾಮಂ ನೈವಾಸ್ತಿ ಸಾತಕಂ

|| ೨೬ ||

ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತು ನಿಹತೇ ಭದ್ರ ಏಧಂತೇ ಬಹವಃ ಸುಖಂ |

ತಸ್ಮಿನ್ಲತೇ ನಾಸ್ತಿ ಪರೇ ಸಾತಕಂ ನೋಪಸಾತಕಂ

|| ೨೭ ||

ಸೋಽಹಂ ಪ್ರಜಾನಿಮಿತ್ತಂ ತ್ವಾಂ ವಧಿಷ್ಯಾಮಿ ವಸುಂಧರಾಂ |

ಆತ್ಮಾನಂ ಸೃಥಯಿತ್ವಾ ತು ಧಾರಯಿಷ್ಯೇ ಪ್ರಜಾಸ್ತಿಸ್ಮಿನ್ಮಾಃ

|| ೨೮ ||

ಯೋಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರೂ, ಯಾರೂ ಅವಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಸಾಕ್ಷಾದಚ್ಯುತಾಸರಾವತಾರನಾದ ವೈನ್ಯನು ಧನುಷ್ಪಾಣಿಯಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಭೂದೇವಿಯು ಇನ್ನಾರನ್ನೂ ಸಂರಕ್ಷರನ್ನು ಕಾಣದ, ವೃಧುಮಹಾರಾಜನನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಂದಿದಳು ಆ ಭೂಮಿಯು, ಓಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ವೇನನ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸ್ತ್ರೀವಧೆಯಿಂದ ಅಧರ್ಮ ಸಂಘಟನೆಯಾಗುವುದೆಂದೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಈ ದೀನರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳ ವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ತೊಂದರೆ ನಡಿಸಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು

೨೬-೨೭ --ವೃಥುವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --ಎಲಾ ಭೂಮಿಯೇ! ಕೇಳು ತನ್ನೊಬ್ಬನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಲೀ ಇತರರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಲೀ ಒಂದು ಜೀವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಪಾಪವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಯಾರ ನಾಶದಿಂದ ಬಹು ಜನಗಳು ಮಂಗಳವನ್ನು (ಸೌಖ್ಯವನ್ನು) ಹೊಂದುವರೋ ಅಂತಹವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸೋಣದರಿಂದ ವಾವವಾಗಲೀ ಉಪಪಾತಕವಾಗಲೀ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ

೨೮-೨೯ --ಎಲಾ ಭೂದೇವಿಯೇ! ನನ್ನನ್ನು ಶರಣಹೊಂದಿರುವ ಈ ಜನಗಳಿಗೆ, ಭೂಮಿಯಾದ ನೀನು ಸಮನಾಗಿ ನಿಂತು ಸರಿಯಾದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ

ವೃತ್ತ್ಯುಪಾಯಂ ನ ಚೇದಾಸಾಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ತ್ವಂವಿಧಾಸ್ಯಸಿ ।

ವಿಧಾಸ್ಯಸಿ ಯದಾ ಭದ್ರೇ ತದಾ ತ್ವಂ ಸುಖಮಾಪ್ಸ್ಯಸಿ

॥ ೨೯ ॥

ಪೃಥಿವ್ಯವಾಚಃ

ಪ್ರಜಾನಾಂ ಜೀವನೋಪಾಯಂ ವಿಧಾಸ್ಯಾಮಿ ನರೇಶ್ವರ ।

ವಿಧತ್ಸ್ವ ವತ್ಸಂ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಕ್ಷರೇಯಂ ಯೇನ ವತ್ಸಲಾ

॥ ೩೦ ॥

ಸಮಾಂ ಚ ಕುರು ಸರ್ವತ್ರ ನುನು ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ ।

ಯಥಾ ನಿಷ್ಯಂದಮಾನಂ ವೈ ಕ್ಷೀರಂ ಸರ್ವತ್ರ ಭಾವಯೇತ್

॥ ೩೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ತತ ಉತ್ಸಾರಯಾಮಾಸ ಶಿಲಾಜಾಲಾನಿ ಸರ್ವತಃ ॥

ಪೃಥುವೈನ್ಯೋ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತೇನ ಶೃಲಾ ವಿನರ್ಥಿತಾಃ

॥ ೩೨ ॥

ಕೊಟ್ಟು ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡವೇ ಮೋದರೆ ಆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ವಸುಂಧರೆಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಈ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಧರಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿ ನನ್ನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೋ !

೩೦ -- ಭೂಮಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ -- ಎಲೈ ಪೃಥುವಾಹರಾಜನೇ ! ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಈ ಭೂಮಿಯಾದ ನಾನು ಯಾವ ಮಗುವಿನಿಂದ ಪ್ರೀತ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದೋ ಅಂತಹ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಈಗ ಸೃಷ್ಟಿಸು

೩೧ - ಎಲೈ ಪೃಥುವಾಹರಾಜನೇ ! ನನ್ನ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಸಮನಾಗಿ (ಸಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ) ಹೇಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವುದೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು (ಹಳ್ಳದಿಣ್ಣೆಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ) ಸಮವನ್ನಾಗಿಮಾಡು

೩೨ -- ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಅನಂತರ ಪೃಥುವಾಹರಾಜನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಲ್ಲುರಾಶಿಗಳನ್ನೆರಚಿಬಿಟ್ಟನು ಆ ಕಲ್ಲುರಾಶಿ ಬಿದ್ದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಮಹಾ ಮಹಾ ಸರ್ವತಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾದುವು

ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಾಮಾಶ್ಚ ನಗರಾಣಿ ಚ |

ಕೃಷ್ಯಾದಿಕಂ ಚ ಸಕಲಂ ಭುನಿ ಕರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತತಂ

|| ೩೩ ||

ತಸ್ಯಾಃ ಸಸ್ಯಾನಿ ಸಾ ದುಗ್ಧಾ ಪೃಥುನಾ ಪೃಥಿವೀಕ್ಷಿತಾ |

ವತ್ಸಂ ಸ್ವಾಯಂಭುವಂ ಕೃತ್ವಾ ಮನುಂ ನೈ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ

|| ೩೪ ||

ತತಸ್ತು ಋಷಿಭಿರ್ದುರ್ಗಾ ಚೈಂದ್ರಪಾತ್ರೇ ವಸುಂಧರಾ |

ವತ್ಸಃ ಸೋಮೋ ಭವತ್ತೇಷಾಂ ದೋಗ್ಧಾ ಚೈವ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ

|| ೩೫ ||

ಉರ್ಜಂ ದೇವಗಣೈರ್ದುರ್ಗಾ ರುಕ್ಮಪಾತ್ರೇ ವಸುಂಧರಾ |

ವತ್ಸಸ್ತು ಮಘವಾನಾಸೀದ್ಧೋಗ್ಧಾ ಚ ಸವಿತಾ ತಥಾ

|| ೩೬ ||

ಸುಧಾಂ ಚ ಪಿತ್ಯಭಿರ್ದೋಗ್ಧಾ ರೌಪ್ಯಪಾತ್ರೇ ವಸುಂಧರಾ |

ಅಂತಕಶ್ಚಾ ಭವದ್ಧೋಗ್ಧಾ ವತ್ಸೋ ನೈವಸ್ವತೋ ಯಮಃ

|| ೩೭ ||

೩೩ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ ಕೇಳು ! ಈ ರೀತಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಆಗಿನಿಂದ ಗ್ರಾಮಗಳೂ ನಗರಗಳೂ ಏರ್ಪಟ್ಟವು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ಲಾಗಾಯಿತು ಕೃಷಿಯೇ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳೇರ್ಪಟ್ಟು ಸಸ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯೂ ಆ ಮೂಲಕ ಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯೂ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ

೩೪ ಕರುವು ಹಸುವಿನ ಮೊಲೆಯನ್ನಣ್ಣದೆ ಹೋದರೆ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯು ವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ! ಆದ್ದರಿಂದ ಕರುವಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು ಅದರಂತೆ ಪೃಥ್ವೀ ವಾಲಕನಾದ ಪೃಥು ಮಹಾರಾಜನು ಸ್ವಾಯಂಭುವನೆಂಬ ಮಗನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಲಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭೂಮಿಯ ಹಾಲನ್ನುಣಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಸಸ್ಯ ರೂಪವಾದ ಪ್ರೇವವನ್ನು ಕರೆದು ಪ್ರಜಗಳ ಆಹಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಲೋಕೋ ದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದನು

೩೫-೪೧ - ಬಳಿಕ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಭಂದಸ್ಸೆಂಬ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಳು ಆಗ ಚಂದ್ರನೇ ಕರುವಾದನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೇ ಕರೆಯುವವ ನಾದನು ಆ ಬಳಿಕ ಭೂಮಿಯು ದೇವಗಣಗಳಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉರ್ಜ ರಸವನ್ನು ಕರೆದಳು ಆಗ ಇಂದ್ರನೇ ಕರುವಾದನು ಸೂರ್ಯನೇ ಕರೆಯುವವ ನಾದನು ಭೂಮಿಯು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತವನ್ನು ಕರೆದಳು ಆಗ

ಸಯಶ್ಚೈನಾಯಸೇ ಸಾತ್ರೇ ದುಗ್ಧಾ ದೈತ್ಯೈರ್ವಸುಂಧರಾ |
ದೋಗ್ಧಾ ಗಗನಮೂರ್ಧಾ ಸಾ ವತ್ಸಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿರೋಚನಂ || ೩೮ ||

ಅಲಾಬುಸಾತ್ರೇ ಸರ್ಪೈಶ್ಚ ವಿಷಂ ದುಗ್ಧಾಧರಾ ತಥಾ |
ತೇಷಾಂ ಚ ವಾಸುಕಿದೋಗ್ಧಾ ವತ್ಸಶ್ಚಾಸೀಚ್ಚ ತಕ್ಷಕಃ || ೩೯ ||

ಅಂತರ್ಧಾನಂ ಯದಾ ಯಕ್ಷೇ ರಾನುಸಾತ್ರೇ ವಸುಂಧರಾ |
ದುಗ್ಧಾ ರಜತನಾಭೇನ ವತ್ಸಂ ಕೃತ್ವಾ ಧನೇಶ್ವರಂ || ೪೦ ||

ಕಸಾಲೇ ರುಧಿರಂ ದುಗ್ಧಾ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮ್ಯುಃ |
ಹೇತಿಃ ಪ್ರಹೇತಿಶ್ಚ ತಥಾ ದೋಗ್ಧಾ ವತ್ಸಸ್ತಥಾಃಭವತ್ || ೪೧ ||

ದುಗ್ಧಾ ಗಂಧಾನ್ವದ್ಧಸಾತ್ರೇ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣೈಃ |
ವತ್ಸಶ್ಚಿತ್ರರಥಸ್ತೇಷಾಂ ದೋಗ್ಧಾ ವಸುರುಚಿಸ್ತಥಾ || ೪೨ ||

ಓಷಧ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ಶೈಲೈರ್ದುಗ್ಧಾ ಸಾತ್ರೇ ಶಿಲಾಮಯೇ |
ವತ್ಸಸ್ತು ಹಿಮವಾನಾಸೀದ್ಧೋಗ್ಧಾ ಮೇರುರ್ಮಹಾಗಿರಿಃ || ೪೩ ||

ಯಮನೇ ಕರೆಯುವನಾಗಿಯೂ, ವೈವಸ್ವತನೇ ಕರುವಾಗಿಯೂ ವರಿಣಮಿಸಿದರು ಆ ಬಳಿಕ ಭೂಮಿಯು ದೈತ್ಯರಿಂದ ಅಯಃ (ಕಬ್ಬಿಣದ) ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದಳು ಆಗ ವಿರೋಚನನೇ ಕರುವಾದನು ಸೂರ್ಯನೇ ಕರೆಯುವವನಾದನು ಆ ಬಳಿಕ ಭೂಮಿಯು ಸೋರೇ ಬುರುಡೆಯೆಂಬ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನು ಕರೆದಳು ತಕ್ಷಕನೇ ಆಗ್ನಿ ಕರುವಾದನು ವಾಸುಕಿಯೇ ಕರೆಯುವವನಾದನು ಬಳಿಕ ಭೂಮಿಯು ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು ಆಗ ಧನೇಶ್ವರ (ಕುಬೇರ) ನೇ ಕರುವಾದನು ಹಿಮವಂತನೇ ಕರೆಯುವವನಾದನು ಬಳಿಕ ರಾಕ್ಷಸರು ತಲೆ ಬುರುಡೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕರೆದರು ಹೇತಿಯೆಂಬುವನನು, ಕರೆಯಲು ನಿಂತನು ಸ್ಪ್ರಹೇತಿದಾನವನೇ ಕರುವಾದನು

೪೨-೪೮ —ಗಂಧರ್ವರ ಮತ್ತು ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗಣಗಳಿಂದ ಪದ್ಮಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಧವು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಆಗ ವತ್ಸರಥನು ಕರುವಾದನು ವಸುರುಚಿಯೇ ಕರೆಯುವವನಾದನು ಬಳಿಕ ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಶಿಲಾಮಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಓಷಧಿ ವನ ಸ್ಪರ್ಶಿಗಳು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು ಆಗ ಹಿಮವಂತನೇ ಕರುವಾದನು ಮೇರು ಸರ್ವ

ಪಲಾಶಸಾತ್ರೇ ವೃಕ್ಷೈಸ್ತು ದುಗ್ಧಾ ಪುಷ್ಪಫಲಂ ಶುಭಂ ।

ಕಾಮಧುಕ್ಷ ತತಃ ಸಾಲಂ ಪ್ಲಕ್ಷೋ ವತ್ಸಸ್ತು ವೈ ಸ್ಪೃತಃ ॥ ೪೪ ॥

ಸರ್ವಕಾಮದುಘಾ ದೋಗ್ಧೀ ಪೃಥಿವೀ ಭೂತಭಾವಿನೀ ।

ಸೈಷಾ ಧಾತ್ರೀ ವಿಧಾತ್ರೀ ಚ ಜನನೀ ಭಾವನೀ ತಥಾ ॥ ೪೫ ॥

ಚರಾಚರಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಪ್ರತಿಸ್ತೋತ್ಪತ್ತಿರೇವ ಚ ।

ಸರ್ವಭೂತಹಿರಣ್ಯಾ ಚ ಸರ್ವಭೂತಹಿತ್ಯೈಷೀಣೀ ॥ ೪೬ ॥

ವರ್ಗದಾ ಮೇದಿನೀ ಭೂಮಿಃ ಪುನಾ ಪೋಷಣೀ ವಸುಂಧರಾ ।

ಸರ್ವಭೂತಶರೀರಸ್ಥಾ ಸರ್ವಾನುಗ್ರಹಕಾರಿಣೀ ॥ ೪೭ ॥

ಮನ್ದಂತರೇಸ್ಥಿನ್ಯಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ವೈನೈನ ಪೃಥಿವೀಕ್ಷಿತಾ ।

ಪ್ರಥಮಂ ವಸುಧಾ ದುಗ್ಧಾ ತತೋ ದುಗ್ಧಾ ಯಥೋದಿತ್ಯೈಃ ॥ ೪೮ ॥

ದುಹಿತೃತ್ವಂ ಗತಾ ತಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀ ತೇನ ಚೋಚ್ಯತೇ ।

ಏವಂ ಪ್ರಭಾವಃ ಸ ಪುರಾ ವೃಥುರಾಸೀನ್ಮಹೀಪತಿಃ ॥ ೪೯ ॥

ತನೇ ದೋಗ್ಧೈವಾದನು ಆ ಬಳಿಕ ಮುತ್ತುಗದ ವಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಶುಭ ಕರವಾದ ಪುಷ್ಪಫಲಗಳು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟುವು ನಾಲವೃಕ್ಷವೇ ಕರೆಯುವುದಾಯಿತು. ಅಲದಮರವೇ ಕರುವಾಯಿತು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉಪಕಾರ ಕ್ರೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಭೂಮಿಯು ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಜನರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಟ್ಟಳು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭೂದೇವಿಗೆ ಧಾತ್ರೀ-ವಿಧಾತ್ರೀ-ಜನನೀ-ಭಾವನೀ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದುವು. ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸ್ತೋತ್ಪತ್ತಿ ಕಾರಣಳಾಗಿಯೂ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸುವರ್ಣ ಸ್ವರೂಪಳಾಗಿಯೂ ಸಕಲ ಭೂತಹಿತ್ಯೈಷೀಣಿಯಾಗಿರುವ ಭೂದೇವಿಗೆ, ವರ್ಗದಾ-ಮೇದಿನೀ-ಭೂಮಿ-ಕ್ಷಮಾ-ಕ್ಷೋಣೀ-ವಸುಂಧರಾ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿ ವರಿಣಮಿಸಿದುವು. ಈ ಮಹಾತಾಯಿಯು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರಕ್ಷೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಳು. ಸಕಲರಿಗೂ ಅನುಗ್ರಹನಾಡತಕ್ಕವಳು. ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ದಂತರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಪೃಥಿವೀವಾಲಕನಾದ ಪೃಥುವುಹಾರಾಜನಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಮೊದಲು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಳು. ಆ ಬಳಿಕ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಂತೆ ಸಕಲ ವದಾರ್ಥಗಳೂ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟುವು.

೪೯ - ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು ಈಗಲೂ ಜನರು ಪೃಥುವಿನ

ಪಿತ್ರಾನುರಂಜಿತಾಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಸ್ತೇನಾನುರಂಜಿತಾಃ ।

ಪ್ರಜಾನಾಂ ರಂಜನಾತ್ಸ್ಯ ನಾಮ ರಾಜೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ

॥ ೫೦ ॥

ರಾಜಾ ಭೋಜೋ ವಿರಾಟ್ ಸಮ್ರಾಟ್ ಗೋಪತಿಃ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ತಥಾ ।

ಸ ಏವೋಕ್ತೋ ಮಹೀನಾಥ ಶಬ್ದೈಃ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕೈಃ

॥ ೫೧ ॥

ನಮಸ್ಕಾರಸ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೈಃ ।

ವೇದಕಾಮೈರ್ವೇದವಿದ್ಭಿಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯದ್ಧಿರ್ಮಹದ್ಯಶಃ

॥ ೫೨ ॥

ಪಾರ್ಥಿವೈಶ್ವ ಮಹಾಭಾಗೈಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯದ್ಧಿರ್ಮಹದ್ಯಶಃ ।

ವೃತ್ತಿದಾತಾ ತಥಾ ವೈಶ್ಯೈರ್ವಮಸ್ಕಾರ್ಯಸ್ತಥಾ ಪೃಥುಃ

॥ ೫೩ ॥

ಶೂದ್ರೈರಪಿ ನಮಸ್ಕಾರ್ಯೋ ಧರ್ಮಕಾಮೈರ್ಮಹೀಪತಿಃ ।

ಕ್ಷೇಮೇಪ್ಸುಭಿಸ್ತಥಾ ಧ್ಯಾನೇ ನಮಸ್ಕಾರ್ಯಃ ಪೃಥುರ್ನೃಪಃ

॥ ೫೪ ॥

ಮಗಕಿಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನು ಇಂತಹ ಮಹತ್ತಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು ಕೇಳಯ್ಯ, ವಜ್ರರಾಜ !

೫೦ ಸ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಿತೃವತ್ತಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಕಲ ಸ್ರಜೆಗಳೂ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರು ಸ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ರಂಜನೆಮಾಡಿದುದ ರಿಂದಲೇ ಧೂರಗೆ ರಾಜನೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು

೫೧ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ಕೇಳು — ಪರ್ಯಾಯ ವಾಚಕಗಳಾದ ರಾಜಾ ಭೋಜ, ವಿರಾಜ, ಸಮ್ರಾಜ, ಗೋಪತಿ ಪಾರ್ಥಿವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಪೃಥುಮಹಾ ರಾಜನಿಗೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿ

೫೨ ಅಂತಹ ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನನ್ನು ವೇದಕಾಮರಾದ ವೇದವೇತ್ತೈ ಗಳೂ ಮಹತ್ತಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಲಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಸಹ ವ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ನಮ ಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು

೫೩ ಈ ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನನ್ನು, ಮಹತ್ತಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಮಹಾರಾಜರೂ ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯರೂ, ಸಹ ವ್ರತದಿನವೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಿರ ಬೇಕು ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಪೃಥುವು ಲೋಕದ ಜನರಿಗಿಲ್ಲಾ ಜೀವನಾರ್ಥವಾದ ವೃತ್ತಿ ಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವನು

೫೪-೫೫ — ಧರ್ಮವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಶೂದ್ರರೂ ಕ್ಷೇಮಾಪೇಕ್ಷಿಗಳೂ ಪೃಥು ರಾಜನಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಯೋಧನು ಪೃಥುಚಕ್ರವರ್ತಿಯ

ಯೋ ಹಿ ಯೋಧೋ ರಣೇ ಯಾತಿ ಕೀರ್ತಯಿತ್ವಾ ಸೃಥುಂ ಸೃಪಂ ।

ಸ ಘೋರರೂಪಾತ್ಮಂ ಗ್ರಾಮಾತ್ ಕ್ಷೇಮೀಭವತಿ ಸಾರ್ಥವಂ || ೫೫ ||

ಸೃಥೋಃ ಕೃತ್ವಾ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಜಯೀ ಭವೇತ್ ।

ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯೋ ಜಯೇಪ್ಸುನಾ || ೫೬ ||

ವೈಸ್ಯಸ್ಯ ಭೂಪಾಲವರಸ್ಯ ರಾಜನ್

ಶ್ರುತ್ವಾಭಿಷೇಕಂ ಪ್ರಯತೋ ಮನುಷ್ಯಃ ।

ಸಾಪಂ ಸಮಗ್ರಂ ವಿಜಹಾತಿ ಶೀಘ್ರಂ

ಜಯಂ ತಥಾಪ್ನೋತಿ ಯಶಶ್ಚ ಲೋಕೇ || ೫೭ ||

ಏತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ನೃಧಮುಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಸೃಥಭಿಷೇಕಾದಿವರ್ಣನಂ ನಾಮ

ನವೋತ್ತರಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಮಾದೃತ್ವಾ ಯುದ್ಧರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನೋ ಅವನು ಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವನು ಸೃಥು ಎಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಜಯಶಾಲಿಗಳಾಗುವರು ಎಲೈ ವಜ್ರ ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸೃಥು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ವೃತ್ತಾಂತ ನನ್ನು ಯಾವಮನುಷ್ಯನು ಕೇಳುವನೋ ಅಂಥವನು, ತನ್ನ ವಾಸರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಜಯವನ್ನೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಹೊಂದುವನೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ನೃಧಮುಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಸೃಥಾಧ್ಯವನಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ದಶೋತ್ತರಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಉವಾಚ ॥

ಅಂತರ್ಧಾನಃ ಸೃಘೋಃ ಪುತ್ರೋ ಹವಿರ್ಧಾನಸ್ತದಾತ್ಮಜಃ ।

ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಸ್ತತ್ಪುತ್ರಃ ಸೃಘಿನ್ಯಾನೇಕರಾಟ್ ಬಭೌ

॥ ೧ ॥

ಉಪಯೇಮೇ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಲವಣಸ್ಯ ಸ ವೈ ಸುತಾಂ ।

ಸುವರ್ಣಾಯಾಂ ತು ಸಾಮುದ್ರ್ಯಾಂ ದಶ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಷಃ

॥ ೨ ॥

ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಚೀತಸೋ ನಾಮ ಧನುರ್ವೇದಸ್ಯ ಪಾರಗಾಃ ।

ಅಪೃಥಗ್ಧರ್ಮಚರಣಾಸ್ತೇಽತಸ್ಯಂತ ಮಹತ್ತಪಃ

॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --ವೃಧುವಿಗೆ ಅಂತರ್ಧಾನನೆಂಬ ಪುತ್ರನೂ ಅವನಿಗೆ ಹವಿರ್ಧಾನನೆಂಬ ಪುತ್ರನೂ ಆ ಹವಿರ್ಧಾನನಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಯೆಂಬ ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದರು

೨ ಲವಣಸಮುದ್ರನಿಗೆ ಸುವರ್ಣೆಯೆಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು ಆ ಸಮುದ್ರಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಯು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಜನ (ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಗಳು) ಇಂದ್ರರಾದರು

೩ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಾಚೀತಸರೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಧನುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತರಾಗಿ ಮಹಾಧರ್ಮಾತ್ಮರಾಗಿ ಮಹತ್ತಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರು

ದಶವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಮುದ್ರಸಲಿಲೇಶಯಾಃ |

ಸಮುದ್ರಗೇಷು ದಶಸು ತಪಸ್ಯತ್ಸು ಮಹೀರುಹಾಃ

|| ೪ ||

ಅರಕ್ಷಮಾಣಾಂ ಗಾಂ ವಸ್ತ್ರಬಫಭೂವೇತ್ಥಂ ಪ್ರಜಾಕ್ಷಯಃ |

ನ ಶಕ್ಯೋ ಮಾರುತೋ ವಾತುಂ ವೃತ್ತಂ ಖನುಭವದ್ಧುಮೈಃ

|| ೫ ||

ತದುಪಶ್ರುತ್ಯ ರಾಜಾಃ ಸರ್ವೇ ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರಚೇತಸಃ |

ಮುಖ್ಯೇಭ್ಯೋ ವಾಯುನುಗ್ನಿಂ ಚ ಸಸ್ಯಜುರ್ಜಾತಮನ್ಯವಃ

|| ೬ ||

ನಿರ್ಮೂಲಾನಥ ವೃಕ್ಷಾಂಸ್ತಾನ್ಯತ್ಸಾ ವಾಯುರಶೋಷಯತ್ |

ತಾನಗ್ನಿರದಹತ್ಕೃದ್ಧ ಏವಮಾಸೀದ್ಧುಮಕ್ಷಯಃ

|| ೭ ||

ದ್ರುಮಕ್ಷಯಮಥೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಿಂಚಿದ್ಗದೇಷು ಶಾಖಿಷು |

ಉಪಗಮ್ಯಾಬ್ರವೀದೇತಾನ್ಗೋನೋ ರಾಜಾಪ್ರಚೇತಸಃ

|| ೮ ||

೪ ಈ ಪ್ರಾಚೇತಸರು ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಹತ್ತು ಸಾವಿರವರ್ಷ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದರು ಆಗ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಕಾಸಾಡಲು ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೇಹೋದುದರಿಂದ ಮರಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದುಬಿಟ್ಟವು ಇದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿ ನಗರಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದರು ಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹ ಇಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮರಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ತಾವೇತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಿಟ್ಟವು

೫-೭ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದ ಪೀಡೆಯು ಸಮುದ್ರಶಾಯಿಗಳಾದ ಪ್ರಾಚೇತಸರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು ಅವರು ಆ ಕೂಡಲೇ ಕೋನಗೊಂಡು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮುಖಗಳಿಂದ ವಾಯುವನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದರು ಈರಿತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಾಯುವು ಸಕಲ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಬುಡಸಹಿತವಾಗಿ ಉರುಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು ಆರಿತಿ ಬುಡ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದು ಒಣಗಿಹೋದ ಮರಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ಭಸ್ಮಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು ಈರಿತಿಯಾಗಿ ವೃಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾದುವು

೮-೯ ಈರಿತಿ ಸಕಲ ವೃಕ್ಷಸಂಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ನಾಶವಾಗಿಹೋಗಲು ದಗ್ಧವಶಿಷ್ಟವಾದ ಕೆಲವು ಮರದ ಶಾಖೆ (ಕೊಂಬೆ) ಗಳು ಸೋಮರಾಜ (ಸೋಮಲತೆ) ನನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವು ಆ ಸೋಮರಾಜನು ಆ ದಶ ಪ್ರಾಚೇತಸರ ಬಗೆಗೆ ಹೋಗಿ

ಕೋಪಂ ತ್ಯಜತ ರಾಜಾನಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಷಃ ।

ಕೃತಾ ಮಹೀ ವೃಕ್ಷಶೂನ್ಯಾ ಶಾನ್ಯೇತಾನುಗ್ಮಿನಾರುತೌ

॥ ೯ ॥

ರತ್ನಭೂತಾ ಚ ಕನ್ಯೇಯಂ ವೃಕ್ಷಾಣಾಂ ವರವರ್ಣಿನೀ ।

ಭವಿಷ್ಯಂ ಜಾನತಾ ಹ್ಯೇಷಾ ಧೃತಾ ಗರ್ಭೇಣ ವೈ ಮಯಾ

॥ ೧೦ ॥

ಮಾರಿಷಾ ನಾನು ಭವತಾಂ ಪತ್ನ್ಯರ್ಥೇ ಪ್ರದದಾನ್ಯಾಹಂ ।

ತತಃ ಸೋಮಸ್ಯ ವಚನಾಜ್ಜಗೃಹುಸ್ತೇ ಪ್ರಚೇತಸಃ

॥ ೧೧ ॥

ಸಂಹೃತ್ಯ ಕೋಪಂ ವೃಕ್ಷೇಭ್ಯಃ ಪಶ್ಚೀಧರ್ಮೇಣ ಮಾರಿಷಾಂ ।

ಮನಸಾ ಚ ದಧುಸ್ತಸ್ಯಾಂ ಗರ್ಭಂ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಚೇತಸಃ

॥ ೧೨ ॥

ದಶಭೃಸ್ತು ಪ್ರಚೇತೇಭ್ಯೋ ಮಾರಿಷಾಯಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ।

ಭವಶಾಪೇನ ಸಂಭೂತೋ ಭೂಯೋ ದಕ್ಷಪ್ರಭಾಪತಿಃ

॥ ೧೩ ॥

ಸ್ವಾಮಿ ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ದಯವಿಟ್ಟು ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಭಯಂಕರರಾದ ಅಗ್ನಿ ವಾಯುಗಳನ್ನು ಶಮನಮಾಡಬೇಕು ಈಗಾಗಲೇ ಭೂಲೋಕವು ವೃಕ್ಷರೂಢ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ

೧೦-೧೧ ಎಲೈ ವ್ರಾಚೇತಸರೇ ! ವೃಕ್ಷಗಳ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಈ ಸುಂದರೀ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಮುಂದಿನಕಾಲ) ನಡೆಯುವ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಇವಳನ್ನು ಇದುವರಿಗೆ ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು ಇವಳ ಹೆಸರು ಮಾರಿಷಾ ಇವಳನ್ನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆನ್ನಲು ಸೋಮರಾಜನ ಮಾತಿನಂತೆ ಆ ವ್ರಾಚೇತಸರೆಲ್ಲರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರು

೧೨-೧೩ ಮಾರಿಷೆಯನ್ನು ಪಶ್ಚೀಧರ್ಮದಿಂದ ಸ್ತರಿಗ್ರಹಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ವ್ರಾಚೇತಸರು ವೃಕ್ಷಗಳ ಮೇಲಿನ ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ಅಗ್ನಿಮಾರುತರು ಶಾಂತರಾದರು. ಆ ಬಳಿಕ ದಶವ್ರಾಚೇತಸರೂ ಸೇರಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಅವಳನ್ನು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ (ಸಂಭೋಗಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲದೆ) ಮಾಡಿದರು ಈ ದಶವ್ರಾಚೇತಸರಿಂದ ಮಾರಿಷೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಶಾಪದಿಂದ ಧಕ್ಷಪ್ರಹ್ಮನು ಪುನಃ ಸಂಜನಿಸಿದನು

ಅಸೃಜನ್ಮನಸಾ ದಕ್ಷಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪೂರ್ವಂ ಚತುರ್ವಿಧಾಃ ।

ನೋತ್ಪದ್ಯಂತೇ ಚ ತಾಸ್ತಸ್ಯ ಅಪಧ್ಯಾತಾ ಹರೇಣ ತು

॥ ೧೪ ॥

ಮೃಥುನೇನ ತತಃ ಸೃಷ್ಟಿಂ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛನ್ಸ್ರಜಾಪತಿಃ ।

ಅಸಿಕ್ಷೇಮವಹದ್ಭಾರ್ಯಾಂ ವೀರಣಸ್ಯ ಪ್ರಜಾವತೇಃ

॥ ೧೫ ॥

ಸುತಾಂ ಸುನುಹತೀಂ ಯುಕ್ತಾಂ ತಪಸಾ ಲೋಕಧಾರಿಣೀಂ ।

ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರಂ ತು ವೀರಿಣ್ಯಾಂ ಸಮಪದ್ಯತ

॥ ೧೬ ॥

ತಾಂಸ್ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾತೇಜಾ ವಿವರ್ಧಯಿಷನಃ ಪ್ರಜಾಃ ।

ತಾನುವಾಚ ಮಹಾತೇಜಾ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಃ ಸ ನಾರದಃ

॥ ೧೭ ॥

ಕಿಮುತ್ ಪ್ರಮಾಣಂ ನೇದಿನ್ಯಾಂ ಸ್ರಸ್ತವ್ಯಸ್ಯ ತಥೈವ ಚ ।

ಅಜ್ಞಾನಾತ್ತು ಕಥಂ ಸರ್ಗಂ ಭವಂತಃ ಕರ್ತುಮುದ್ಯತಾಃ

॥ ೧೮ ॥

೧೪ ಮೊದಲು ದಕ್ಷನು ನಾಲ್ಕುವಿಧ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಈಶ್ವರನಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟವರಾದಕಾರಣ ಪ್ರಜೆಗಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ

೧೫ ಆಗ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನು ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗದ ಮೂಲಕ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದವನಾಗಿ ವೀರಣಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗಳಾದ ಅಸಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನಾದನು (ಅಸಿಕ್ಷಿ-ಮಹಾನವಿಗಳಲ್ಲೊಂದು)

೧೬ ಈ ಅಸಿಕ್ಷಿಯು ಮಹಾಮಹಿಮಾನ್ವಿತಳು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಸಮರ್ಥಳು. ಇಂತಹ ಮಹಾತಪಸ್ವಿನಿಯಾದ ಅಸಿಕ್ಷಿ (ವೀರಿಣಿ-ವೀರನ ಪುತ್ರಿ) ಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸಾವಿರಜನ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು

೧೭ ಆ ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಂತಾನವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂತು ಈಗೀತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತಲಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರೆಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ನಾರದನು ಆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತು ಹೇಳಿದನು

೧೮ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಮಾಣವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ? ಭೂಮಿಯ ಅಳತೆಯೇನು ? ನೀವು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಲೇನು ಕಾರಣ ? ಹೇಳಿರೆನ್ನಲು,

ಮಹೀನಾನಮಥಾನೈಷ್ಠಂ ಗತಾ ದಕ್ಷಸುತಾಸ್ತತಃ |
ಲೋಕಾಲೋಕಸ್ಯ ಪರತೋ ಗರ್ಭೋದಸ್ಯ ತಥೋಪರಿ || ೧೯ ||

ವಾಯುಮಂಡಲಮಾಸಾದ್ಯ ಭ್ರಮಣಾನ್ನಾಶಮಾಗತಾಃ |
ದಕ್ಷೋಽಪಿ ತೇಷು ನಸ್ವೇಷು ವಿರಿಣ್ಯಾಮೇವ ಧರ್ಮವಿತ್ || ೨೦ ||

ಸಹಸ್ರಂ ಜನಯಾಮಾಸ ಪುತ್ರಾಣಾಮಪರಂ ತತಃ |
ವಿನರ್ಧಯಿಷವಸ್ತೇ ತು ಶಬಲಾಶ್ವಾಃ ಪುನಃ ಪ್ರಜಾಃ || ೨೧ ||

ಪೂರ್ವಮುಕ್ತಂ ವಚಸ್ತದ್ವೈಶ್ರಾಂತಾ ನಾರದೇನ ತು |
ಅನ್ಯೋನ್ಯಮೂಚುಸ್ತೇ ಸರ್ವೇ ಸಮ್ಯಗಾಹ ಮಹಾನ್ಯಷಿಃ || ೨೨ ||

ಭೃತ್ಯಾಣಾಂ ಪದವೀಂ ಚೈವ ಗಂತನ್ಯಾ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ |
ತೇಽಪಿ ಹರ್ಮ್ಯಮಾರ್ಗೇಣ ಪ್ರಯಾತಾಃ ಪೃಥಿವೀಮಿನಾಂ || ೨೩ ||

೧೯-೨೦ ನಾರದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸ್ವಜಾಸಮುದಾಯವೂ (ದಕ್ಷರ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಹ) ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದವರಾಗಿ ಹೊರಟು ಲೋಕಾಲೋಕಪರ್ವತದ ಆಚೆಯೂ ಗರ್ಭೋದಪರ್ವತದ ಮೇಲೆಯೂ ಏರಿಹೋದವರಾಗಿ ವಾಯುಮಂಡಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಲೆ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದು ಸತ್ತುಹೋದರು ಈರೀತಿ ತನ್ನ ಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೂ ಸವರಿವಾರರಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ದಕ್ಷನು ಪುನಃ ಅಸಿಕ್ಷಿ(ವೀರಿಣಿ)ಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಒಂದುಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿದನು

೨೧-೨೨- ಆ ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತ ಬಂದು ಪುನಃ ಶಬಲಾಶ್ವರೆಂಬ ಪ್ರಜಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು ಈ ಪ್ರಜಾವರ್ಗವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾರದನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಇವರ ಸಂಗಡಲೂ ಹೇಳಲು ಈ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಕೇಳಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಾ ಈ ಮಹರ್ಷಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತು ಚೆನ್ನಾಗಿಹೇಳಿದನು

೨೩-೨೪ ನಾವೂ ಸಹ ಈಗ ನಮ್ಮಣ್ಣಂದಿರ ಗತಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೆನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಆ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಭೂಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿ ವಾಯುಮಂಡಲಕ್ಕೆ

ತಮೇವ ವಾಯುಮಾಸಾದ್ಯ ವಿನಷ್ಟಾಃ ಶಾಶ್ವತೀಸ್ವಮಾಃ ।

ತದಾ ಪ್ರಭೃತಿ ವೈ ಭ್ರಾಂತಾ ಭ್ರಾತುರನ್ನೇಷಣೇ ರತಾಃ ॥ ೨೪ ॥

ಪ್ರಯಾಣೋ ನಶ್ಯತಿ ವಿಭೋ ತನ್ನಃ ಕಾರ್ಯಂ ವಿಜಾನತಾ ।

ಅಥ ತೇಷು ವಿನಷ್ಟೇಷು ದಕ್ಷಃ ಕೋವಸಮನ್ವಿತಃ ॥ ೨೫ ॥

ಶಶಾಪ ನಾರದಂ ಕೃದ್ಧಃ ತುಲ್ಯಂ ಜನ್ಮ ನ ಚಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ।

ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ನ ಶಾಖೇನ ತೇನ ದಕ್ಷಸ್ಯ ನಾರದಃ ॥ ೨೬ ॥

ಭೂಯೋ ಮುನಿಸುತೋ ಜಾತಃ ಕಶ್ಯವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ಅಶ್ವಮೇಧಂ ಚ ವಿತತಂ ದಕ್ಷಸ್ಯಾಧ್ಭುತಕರ್ಮಣಃ ॥ ೨೭ ॥

ವಿದ್ವಂಸಯಾಮಾಸ ಹರಃ ಪೂರ್ವವೈರೇಣ ಭಾವಿತಃ ।

ದಕ್ಷೋಪಿ ರವ್ರವಾನುದ್ರಂ ಶಪ್ತಾಸ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾಃ ॥ ೨೮ ॥

ಅದ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿ ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿ ನತ್ವಾ ಸಾರ್ಥಂ ದಿವ್ಯಕಸೈಃ ।

ಜನ್ಮಾಂತರೇಪಿ ವೈರಾಣಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ನ ವಾರ್ಧಿವ ॥ ೨೯ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ವೈರಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕದಾಚಿದಪಿ ಕಲನಚಿತ್ ॥

ಹರೃಶ್ವೇಷ್ವಪಿ ನಷ್ಟೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು ಪುರಾ ತದಾ ॥ ೩೦ ॥

ಪೋಗಿ ನಷ್ಟಹೊಂದಿ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಲೈ ವಜ್ರನೇ ಕೇಳು ಈ ರೀತಿ ಭ್ರಾತೃಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಹೋದ ಆ ಸಾವಿರಮಕ್ಕಳೂ ನಾರ ಹೊಂದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಬಹು ಕೋಪವುಂಟಾಗಿ ನೀನುಕೂಡ ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳೆಂದು ನಾರದನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟನು ಆ ನಾರದನು ಈ ರೀತಿ ದಕ್ಷನಿಂದ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕರ್ಯಮುಷಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮವನ್ನತ್ತಿದನು

೨೭-೩೧ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನು ಪುನಃ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಶ್ವಮೇದಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಆಗಲೂ ಈಶ್ವರನು ಪೂರ್ವವೈರವನ್ನು ಬಿಡದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು ಆಗ ದಕ್ಷನು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಪುನಃ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೂ ಸಹ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಶಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೇ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯಲೆಂದು ಆ ಶಾಪದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವೈರವೆಂಬುದು ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೂ ಇದೆಯೆಂದು ಇದರಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾರನ್ನೂ ಪ್ರೇಷಿಸಿ ವೈರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಾರದು

ಅಸಿಕ್ಷಾಂ ಜನಯಾಮಾಸ ದಕ್ಷೋ ದುಹಿತರಸ್ತದಾ |
 ಸ್ವಪ್ನಿಃ ಕನ್ಯಾ ರೂಪಯುಕ್ತಾಸ್ತಪನಾ ಮಹತಾ ಯುತಾಃ || ೩೧ ||
 ದ್ವೇ ದದೌ ಬಾಹುಪುತ್ರಾಯ ಚ ತಸ್ಮೋಽರಿಷ್ಟನೇಮಿನೇ |
 ದ್ವೇ ಪ್ರಾದಾತ್ಸ ಕೃಶಾಶ್ವಾಯ ದಶ ಧರ್ಮಾಯ ಚಾವ್ಯಥ || ೩೨ ||
 ಚತುರ್ದಶ ಕಶ್ಯಪಾಯ ಜಾಷ್ವಾಂಶತಿಮಿಂದನೇ |
 ಪ್ರದದೌ ಬಾಹುಪುತ್ರಾಯ ಸುಪ್ರಭಾಂ ಭಾಮಿನೀಂ ತದಾ || ೩೩ ||
 ಮನೋರಮಾಂ ಭಾನುಮತೀಂ ವಿಶಾಲಾಂ ಬಾಹುದಾಮಥ |
 ದಕ್ಷಃ ಪ್ರಾದಾನ್ಮಹಾಭಾಗಶ್ಚ ತಸ್ಮೋಽರಿಷ್ಟನೇಮಿನೇ || ೩೪ ||
 ಸ ಕೃಶಾಶ್ವಾಯ ಚ ಪ್ರಾದಾತ್ಸುಪ್ರಭಾಂ ಚ ತಥಾ ಜಯಾಂ |
 ಅರುಂಧತೀಂ ವಸುಂ ಜಾಮಿಂ ಲಂಬಾಂ ಭಾನುಮಿರಾವತೀಂ || ೩೫ ||
 ಸಂಕಲ್ಪಾಂ ಚ ಮೂಹೂರ್ತಾಂ ಚ ಸಾಧ್ಯಾಂ ವಿಶ್ವಾಂ ತಥೈವ ಚ |
 ದದೌ ಸ ದಶ ಧರ್ಮಾಯ ಮಹಾತ್ಮಾ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಃ || ೩೬ ||

ಶಬಲಾಶ್ವ (ಹರ್ಯಶ್ವ) ರು ನಷ್ಟಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ದಕ್ಷನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ ವತ್ಸಿಯಾದ
 ಅಸಿಕ್ಷೇದೇವಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಹಾತನಸ್ವಿನಿಯರಾದ ಅರವತ್ತುಮಂದಿ
 ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಡೆದನು

೩೨ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಾಹುಪುತ್ರನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಗೆ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ
 ಕೃಶಾಶ್ವನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಧರ್ಮನಿಗೆ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕುಮಂದಿ
 ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟುಮಂದಿ ಹೀಗೆ ಮೇಲೆ ಬರೆದಮೇರೆಗೆ ಅರವತ್ತುಮಂದಿ
 ಗಳನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು

೩೩-೪೦ ಈ ಅರವತ್ತುಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವಿವರವನ್ನೂ ಹೆಸರನ್ನೂ
 ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ — ಬಾಹುಪುತ್ರನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದವರು ಸುಪ್ರಭಾ-ಭಾಮಿನೀ
 ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರುಗಳು - ಮನೋರಮಾ-
 ಭಾನುಮತೀ-ವಿಶಾಲಾ-ಬಾಹುದಾ ಕೃಶಾಶ್ವನ ಹೆಂಡತಿಯರುಗಳು — ಸುಪ್ರಭಾ-
 ಜಯ ಧರ್ಮನನ್ನು ಲಗ್ನವಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರುಗಳೇನೆಂದರೆ .
 ಅರುಂಧತಿ-ವಸು-ಜಾಮಿ-ಲಂಬಾ-ಭಾನು-ಇರಾವತಿ-ಸಂಕಲ್ಪಾ-ಮೂಹೂರ್ತಾ- ಸಾಧ್ಯಾ-
 ವಿಶ್ವಾ-ಇವರುಗಳು. ಕಶ್ಯಪನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರ
 ಹೆಸರುಗಳು - ಅದಿತಿ-ದಿತಿ-ದನು-ಕಾಲಾ-ದನಾಯು-ಸಿಂಹಿಕಾ-ಮುನಿ-ಕದ್ರು-ಕ್ರೋಧಾ-

ಅದಿತಿರ್ದಿವ್ಯನುಃ ಕಾಲಾದನಾಯುಃ ಸಿಂಹಿಕಾ ಮುನಿಃ |

ಕದ್ರೂಃ ಕ್ರೋಧಾ ಇರಾ ಪ್ರಾಧಾ ವಿನತಾ ಸುರಭಿಃ ಖಗಾ

|| ೩೭ ||

ಚತುರ್ದಶೈತಾಃ ಪ್ರದದೌ ಕಶ್ಯಪಾಯ ಪ್ರಚಾಪತಿಃ |

ನಾನುಭಿಃ ಪೂರ್ವ ವಿಖ್ಯಾತಾಃ ಕೃತ್ತಿಕಾದ್ಯಾಸ್ತಥೈವ ಚ

|| ೩೮ ||

ದದೌ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗಿನ್ಯ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಮಿಂದನೇ |

ದೇವತಾಸ್ತ್ವಭಿಮಾನಿನೋ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಮಹೀಪತೇ

|| ೩೯ ||

ಏತಾನದುಕ್ತಂ ತವ ದಕ್ಷವಂಶ-

ವ್ಯುಪ್ಲೋದ್ಭವಂ ಚಾಪ್ಯಥ ಭೂಮಿಪಾಲ |

ಅತಃ ವರಂ ಕಿಂ ಕಥಯಾಮಿ ತುಭ್ಯಂ

ತನ್ನೇ ವದಸ್ವಾಯತಲೋಹಿತಾಕ್ಷ

|| ೪೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ದಕ್ಷವಂಶವರ್ಣನಂ ನಾಮ

ದಶೋತ್ತರಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ

ಇರಾ-ಪ್ರಾಧಾ-ವಿನತಾ-ಸುರಭಿ-ಖಗಾ-ಇವರೇ ಕಶ್ಯಪರ ವತ್ಸಿಯರು ಇನ್ನು ಇಸ್ವ
ತ್ತೆಂಟುಮಂದಿಯ ಹಸರುಗಳೇನೆಂದರೆ --ಕೃತ್ತಿಕೆಯೇ ಆದಿಯಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು
ಮಂದಿ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗಿನಿಯರು ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟುಮಂದಿ ಯೋಗಿನಿಯರನ್ನು ಚಂದ್ರ
ನಿಗೆ ದಕ್ಷನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಇವರು ನಕ್ಷತ್ರಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು ಒಟ್ಟು
೬೦ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಆದುವು ಎಲೈ ವಜ್ರನರವತಿಯೇ ! ಇಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ನಿನಗ
ದಕ್ಷವಂಶಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ನಕ್ಷತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿಯಾಯಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ
ನೀನು ಏನನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೋ ಕೇಳು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನಂಬಲ್ಲಿಗೆ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾವರಾಣದ ವೃಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ದಕ್ಷವಂಶರೂಪ

ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಒಂದನೂರ ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಎಕಾದಶೋತ್ತರಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉನಾಚ ||

ಮಹಾದೇವೇನ ಋಷಯಃ ಶಪ್ತಾಃ ಸ್ವಾಯಂಭುವೇಽಂತರ |

ತೇಷಾಂ ವೈವಸ್ವತೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸಂಭವಂ ಮಮ ಕೀರ್ತಯ || ೧ ||

ದಾಕ್ಷಾಯಣೀನಾಂ ಚ ತಥಾ ಪ್ರಜಾಃ ಕೀರ್ತಯ ಮೇ ವಿಭೋ |

ಋಷೀಣಾಂ ಚ ತಥಾ ವಂಶಂ ಭೃಗುವಂಶವಿವರ್ಧನ || ೨ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ||

ಮನ್ವಂತರೇಽಸ್ತಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ರಾಜನ್ಯೈವಸ್ವತೇ ಪುರಾ |

ಅಶ್ವಮೇಧೇ ತು ವಿತತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ || ೩ ||

ಒಂ ದುನೂರ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

೧-೨ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ! ಈಶ್ವರನಿಂದ ಋಷಿಗಳು ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಹೊಂದಿದರೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ ಅವರು ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು ? ದಕ್ಷನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವಂಶದ ಪ್ರಜಗಳನ್ನೂ ಆಯಾ ಋಷಿಗಳ ವಂಶವನ್ನೂ ನನ್ನೊಡನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸು

೩-೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಕೇಳೈ ವಜ್ರನರಪತಿಯೇ ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರವು ಆರಂಭವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಶರ್ವನಿಂದ ಶಾಸನಹೊಂದಿದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಯಾ ಜನ್ಮದ ದೇಹವನ್ನು ಯೋಗಬಲದಿಂದ ತಾವುತಾವೇ ಅನಾಯಾಸದಿಂದ ಬಿಟ್ಟವರಾಗಿ ಪುನಃ ಶರೀರವನ್ನು

ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಶಾಪೇನ ತೃಕ್ಷಾ ದೇಹಾನ್ವಯಂ ತತಃ ।

ಯುಷಯಸ್ತು ಸಮದ್ಭೂತಾ ದ್ರುತೇ ಶುಕ್ರೇ ಪ್ರಜೇಸ್ವಯಾ

॥ ೪ ॥

ದೇನಾನಾಂ ಮಾತರೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಪತ್ನೀಸ್ತಥೈವ ಚ ।

ಸ್ಯನ್ನಂ ಶುಕ್ರಂ ಮಹಾರಾಜ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ

॥ ೫ ॥

ತಜ್ಜುಹಾವ ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತತೋ ಜಾತೋ ಹುತಾಶನಾತ್ ।

ತತೋ ಜಾತೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಭೃಗುಃ ಸ ತಪಸಾಂ ನಿಧಿಃ

॥ ೬ ॥

ಅಂಗಾರೇಷ್ಟಂಗಿರಾಜಾತಸ್ಸಭಾರ್ಯೋತ್ರಿಸ್ತಥೈವ ಚ ।

ಮರೀಚಿಭ್ಯೋ ಮರೀಚಿಶ್ಚ ತತೋ ಜಾತೋ ಮಹಾತಪಾಃ

॥ ೭ ॥

ವಸುಮಧ್ಯಾತ್ಸಮುತ್ಪನ್ನೋ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ ।

ಭೃಗುಃ ಪುಲೋನ್ನುಶ್ಚ ಸುತಾಂ ದಿವ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಮುನಿಂದತ

॥ ೮ ॥

ಯಸ್ಯಾಂ ತಸ್ಯ ಸುತಾ ಜಾತಾ ದೇನಾ ದ್ವಾದಶ ಯಾಜ್ಞಕಾಃ ।

ಭುವನೋ ಭಾವನಶ್ಚೈವ ಸುಜನ್ಯಃ ಸುಜನಸ್ತಥಾ

॥ ೯ ॥

ಧಾರಣೆಮಾಡಿದರು ಆಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ದೇವಮಾತೃಗಳನ್ನೂ ದೇವಪತ್ನಿಯರುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದೊಡನೆ ವರಮೇಷ್ಠಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ವೀರ್ಯವು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಚಾರಿಬಿತ್ತು ಆ ವೀರ್ಯದಿಂದಲೇ ವ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಶಿಸಿ ಆ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿದನು ಆಗ ಯಜ್ಞಕುಂಡದಿಂದ ಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಜನಿಸಿ ಈಚೆಗೆ ಬಂದರು

೭ ಅಗ್ನಿಯ ಕೆಂಡದಿಂದ ಅಂಗಿರಾಮುನಿಗಳೂ ಭಾರ್ಯಾಸಹಿತರಾದ ಅತ್ರಿಮುನಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಆ ಅಗ್ನಿ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಮರೀಚಿ ಮುನಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ವಸುಮಧ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರೇ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ವಸಿಷ್ಠರು

೮-೧೦ ಮೊದಲು ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಪುಲೋಮನ ಮಗಳಾದ ದಿವ್ಯೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಕೆ ಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತ್ವಾದನೆ ಮಾಡಿದರು ಆ ಹನ್ನೆರಡು ಜನರಿಗೆ ಯಜ್ಞದೇವತೆಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು ಅವರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳೇನೆಂದರೆ - ಭುವನ-ಭಾವನ-

ಕ್ರತುಃ ಸ್ತುವಶ್ಚ ಪೂಗಶ್ಚ ವ್ಯಾಜಶ್ಚ ವ್ಯಶ್ಚ ಜಶ್ಚ ಹ |
ಪ್ರಸವಶ್ಚಾನ್ಯಯಶ್ಚೈವ ದಕ್ಷೋ ದ್ವಾದಶಮಸ್ತಥಾ || ೧೦ ||

ಇತ್ಯೇತೇ ಭೃಗವೋ ನಾನು ದೇವಾ ದ್ವಾದಶಕೀರ್ತಿತಾಃ |
ಪೌಲೋಮ್ಯಜನಯದ್ವಿಪ್ರಂ ದೇವಾನಾಂ ತು ಕನೀಯಸಂ || ೧೧ ||

ಚೈವನಂ ತು ಮಹಾಭಾಗಮಾತ್ಮವಂತಂ ತಥಾಃ ಸ್ಯಸೌ |
ಆತ್ಮವಾನಾತ್ಮಜಸ್ತೌರ್ವೋಜಮದಗ್ನಿಸ್ತದಾತ್ಮಜಃ || ೧೨ ||

ಔರ್ವೋ ಗೋತ್ರಕರಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ |
ತತ್ರ ಗೋತ್ರಕರಾನ್ವಕ್ಷ್ಯೇ ಭೃಗೋರ್ದಿಪ್ತೌಜಸಸ್ತ್ವಹಂ || ೧೩ ||

ಭೃಗುಶ್ಚ ಚೈವನಶ್ಚೈವ ಆತ್ಮನಾಂಸ್ತು ತಥೈವ ಚ |
ಔರ್ವಶ್ಚ ಜಮದಗ್ನಿಶ್ಚ ವಾತ್ಸ್ಯೋ ದಂಭಿರ್ನಡಾಯನಃ || ೧೪ ||

ನಾಗಾಯನೋ ವಪೇತಿಶ್ಚ ಪೇಲುಶ್ಚ ರಾನುಶಾತಿಕಃ |
ಶೌನಕಾಯನಜೀವಂತಿ ಕೌಯೋಧಃ ಪಾರ್ಷ್ವತಿಸ್ತಥಾ || ೧೫ ||

ವೈಹೀನರಿರ್ದಿರೂಪಾಪ್ತೋ ರೂಹಿಣ್ಯಾಯನಿರೇವ ಚ |
ವೈಶ್ವಾನರೀರುಪಾರೀರುರ್ವಶಾವರ್ಣಿರ್ವ್ಯಕಾಸ್ತಕಃ || ೧೬ ||

ಸುಜನ್ಯ-ಸುಜನ-ಕ್ರತು-ಸ್ತುವ-ಪೂಗ-ವ್ಯಾಜ-ವಶ್ಚ ಜ-ಪ್ರಸವ-ಅವ್ಯಯ-ದಕ್ಷನೇ ಹನ್ನೆ
ರಡನೆಯ ಮಗನು

೧೧-೧೨ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಜನರೂ ದ್ವಾದಶ ಭೃಗುದೇವತೆಗಳಿಂದ
ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು ಬಳಿಕ ಪೌಲೋಮಿ (ದಿವ್ಯ) ಯು ಚೈವನನನ್ನು ಚಿಕ್ಕಮಗನ
ನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಳು. ಚೈವನಳ ಮಗ ಅತ್ಮವಂತ. ಅತ್ಮವಂತನ ಮಗ ಔರ್ವ
ಔರ್ವನ ಮಗನೇ ಜಮದಗ್ನಿ ಮಹರ್ಷಿ

೧೩. ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಭಾರ್ಗವಮುನಿಗಳ ಗೋತ್ರಕರನೇ ಔರ್ವನು ಆ
ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿನ ಗೋತ್ರಕಾರರಾರೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಭಾರ್ಗವ
ಗೋತ್ರಜರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೧೪-೨೪ ಇದರ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಭೃಗುವಿನಿಂದಾರಂಭಿಸಿ
ಅವರವರ ಮಕ್ಕಳೆಂದು (ಗೋತ್ರಕಾರರೆಂದು) ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಭೃಗು-ಅವನ ಮಗ

ವಿಷ್ಣುಃ ಪೌರೇಯವಾಲಾಕಿತೇಲಿಕೇನಾಂತಭಾಗಿನಃ |

ಮೃತಭಾಗೇಯಮರ್ಕಂಡಜಿಹಿತೋದೀಧಿನಸ್ತಥಾ

|| ೧೭ ||

ಮಂಡೂನಾಂಡವ್ಯಮಂಡೂಕಸ್ತೇನಸಾಂಕೃತಿನಸ್ತಥಾ |

ಸ್ಥಾಲಿಪಿಂಡಿಃ ಶಿಲಾಪತ್ತಿಃ ಶಾರ್ಕರಾಕ್ಷಿಸ್ತಥೈವ ಚ

|| ೧೮ ||

ಮೃಕಾಯಣೋ ದೇವಮತಿಃ ಸಾಂಡರಾಯಿಃ ಸಿಗಾಲವಃ |

ಸಕೃತ್ಪರಾತಕಿಃ ಕಾಯಿಯಾರ್ಜ್ಜ್ವೀ ದಾರ್ಭಿಸ್ತ್ರೀಲಾಯನಿಃ

|| ೧೯ ||

ಗಾರ್ಗ್ಯಾಯಣೋ ಹ್ವಾಯನಶ್ಚ ಉಷ್ಣಿಗೇಹಾಯನಸ್ತಥಾ |

ಗೋಷ್ಠ್ಯಾಯನೋ ಬಾಹ್ಯಾಯನೋ ವೈಶಂಪಾಯನ ಏವ ಚ

|| ೨೦ ||

ಮೃಕರ್ಣೇಯಃ ಶಾರ್ಙ್ಗರವೋ ಯಾಜ್ಞಯಿಭ್ರಾಷ್ಟಕಾಯನಃ |

ಲಲಾಟೀರ್ಲಕುಟಿಶ್ಚೈವ ಲಾಕ್ಷ್ಮೀಯಃ ಸರಿಮಂಡಲಃ

|| ೨೧ ||

ಉಲುಂಬಿಃ ಶೈಲುಕಿಃ ಕೋಷ್ಠಿಸ್ತಥಾನ್ಯಃ ವೈವೃಲಾಯನಿಃ |

ಸತ್ಯಾಯನಿರ್ಮಾಲಯನಿಃ ಕೋಟಾಲಿಃ ಕೌಚಹಸ್ತಿಕಃ

|| ೨೨ ||

ಜ್ಯಾನನನಮು ತಿಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಔರ್ವ-ಜಮದಗ್ನಿ-ವಾತ್ಸ್ಯ-ದಂಭೀನಡಾಯನ-
ನಾಗಾಯನ-ವದೇತಿ-ಸ್ಯಲ್-ಜೈರ-ಅನುಶಾತಿಕ ಶಾನಕಾಯನ-ಜೀವಂತಿ-ಕೌಯೋ ಧ-
ವಾರ್ಷತಿ-ವೈಹೀನರಿ-ವಿರೂಪಾಕ್ಷ-ರೋಹಿಣ್ಯಾಯನಿ ವೈಶ್ವಾನರಿ-ಉಪಾರೀರು - - ವಶಾ
ವರ್ಣ-ವೃಕಾಸ್ವಕ-ವಿಷ್ಣು-ಪೌರೇಯ-ವಾಲಾಕಿ-ತೌಲೀಕೇನ-ಅಂತಭಾಗೀ- ಮೃ ತ ಭಾ
ಗೇಯ-ಮರ್ಕಂಡ-ಜಿಹಿತ-ದೀಧಿನ-ಮಂಡು-ಮಾಂಡವ್ಯ-ಮಂಡೂಕ-ಸ್ತೇನ-ಸಾಂಕೃತಿ-
ಸ್ಥಾಲೀಪಿಂಡಿ-ಶಿಲಾಪತ್ತಿ-ಶಾರ್ಕರಾಕ್ಷಿ-ಮೃಕಾಯಣ-ದೇವಮತಿ ಸಾಂ ದ ರಾ ಯಿ-
ಸಿಗಾಲು ಸಕೃತ್ಪ ಚಾತಕಿ ಕಾಯಿ ಯಾಜ್ಞ ದರ್ಭಿ, ತ್ರಿಲಾಯನಿ, ಗಾರ್ಗ್ಯಾಯಣ, ಹ್ವಾಯ
ನ-ಗೇವಾಯನ ಮುಷಿ-ಗೋಷ್ಠ್ಯಾಯನ-ಬಾಹ್ಯಾಯನ-ವೈಶಂಪಾಯನ-ಮೃಕರ್ಣೇ ಯಿ-
ಶಾರ್ಙ್ಗರವ-ಯಾಜ್ಞೇಯಿ-ಭ್ರಾಷ್ಟಕಾಯನ- ಲಲಾಟಿ-ಲಕುಟಿ - ಲಾಕ್ಷ್ಮೀಯ-ಸರಿಮಂ
ಡಲ-ಉಲುಂಬಿ-ಶೈಲುಕಿ-ಕೋಷ್ಠಿ-ವೈವೃಲಾಯನಿ-ಸತ್ಯಾಯನಿ-ಮಾಲಾಯನಿ - ಕೌಟಿ
ಲಿ-ಕೌಚಹಸ್ತಿಕ-ಶೌಕ್ತಿ-ಶೌಕ್ಲಿ-ಕೌಚಾಕ್ಷಿ-ಕೌಸಿ-ಚಾಂದ್ರಮುಷಿ-ಜೈಕಹಿಂನು-ಜಿ ಹ್ವ ಶೂ
ನ್ಯ-ವಾಜ್ಯಲೇಧಿ-ಕವೈರಿ-ಶರದ್ವತಿಕರ-ನಿತ್ಯ-ರೋವಾಕ್ಷಿ-ಚಲವೈರಿ-ನಾಗಾಯನಿ-ಅನು
ಮತಿ-ಪಾರ್ಣಭಾಗ-ಅಧಿಕಾರಿಕೃತ್-ಈರಿತಿ ಹೇಳಿದ ಮುಷಿಗಳಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ

ಶೌಕ್ರಿಃ ಶೌಕ್ಲಿಃ ಸ ಕೌಚಾಕ್ಷಿಃ ಕೌಸಿಶ್ಚಾಂದ್ರಮಸಿಸ್ತಥಾ |

ಜೈಕಹಿಹಿರ್ಜಿಹ್ವಶೂನ್ಯನಾಜ್ಯಲೇಡಿ ಕವೈರಿಣಃ

|| ೨೩ ||

ಶಾರದ್ವತಿಕರೇನಿತ್ಯೌ ಲೋಷ್ಠಾಕ್ಷಿಶ್ಚಲವೈರಿಣಃ |

ನಾಗಾಯನಿಶ್ವಾನುಮತಿಃ ಪೌರ್ಣಭಾಗಧಿಕಾಶಿಕೃತ್

|| ೨೪ ||

ಸಮಾನಾಖ್ಯಾತಾಸ್ತಥೈತೇಷಾಂ ಪಂಚ ತು ಪ್ರವರಾ ಮತಾಃ |

ಭೃಗುಶ್ಚ ಚ್ಯವನಶ್ಚೈವ ಆತ್ಮವಾನಸ್ತಥೈವ ಚ

|| ೨೫ ||

ಔರ್ವಶ್ಚ ಜಮದಗ್ನಿಶ್ಚ ಪಂಚೈತೇ ಪ್ರವರಾ ಮತಾಃ |

ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೨೬ ||

ವಾಜ್ಯವಾಜ್ಯೋ ನ ನೈವಾಹ್ಯಾ ಜ್ಞೇಯಾಸ್ತ್ರಿಪ್ರವರಾಸ್ತು ತೇ |

ಭೃಗುಶ್ಚ ಜಮದಗ್ನಿಶ್ಚ ತಥೈವೋರ್ವಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವ

|| ೨೭ ||

ವಂಚಾರ್ಥಯರುಗಳಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಒಂದು ಋಷಿಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಐದುಜನರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ವಂಚಾರ್ಥಯರೆಂದು ಹೆಸರು ಉದಾಹರಣೆ — ಭಾಗ-ವಚ್ಯವನ-ಆತ್ಮವಾನ-ಔರ್ವ-ಜಾಮದಗ್ನಿ-ಪಂಚಾರ್ಷೇಯ-ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ-ಜಾಮದಗ್ನಿಮಸ ಗೋತ್ರಃ ಅಥವಾ ಭಾಗವಸ ಗೋತ್ರಃ, ಚ್ಯವನಸ ಗೋತ್ರಃ ಎಂದಾದರೂ ಹೇಳುವರು ಆಯಾಯ ಗೋತ್ರದವರು ಆಯಾಯ ಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು

೨೫-೨೬ ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಜಾಮದಗ್ನಿಮಸಗೋತ್ರದವರು ಪಂಚಾರ್ಷೇಯರೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಪ್ರವರವನ್ನು ಬರದೇ ಇರುತ್ತೇನೆ ಅದೇ ಅರ್ಥವೇ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಋಷಿಗೋತ್ರದವರು ಒಂದು ಗೋತ್ರದವರು ಮತ್ತೊಂದು ಗೋತ್ರದವರನ್ನು (ಹೆಣ್ಣನ್ನು) ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು ಇದಕ್ಕೇ ಸಗೋತ್ರವಿವಾಹವು ನಿಸಿದ್ಧವೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕರರು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಅಂದರೆ ಅಣ್ಣತಂಗೀರ ವಾವೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ನಿಸೇಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಋಷಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಈ ಸನಾತನಧರ್ಮವು ಸರ್ವಗಿಂದಲೂ ಉಪದೇಯವು

೨೭ ವಾಜ್ಯವಾಜ್ಯ ಋಷಿಗಳೂ ಭೃಗು, ಜಮದಗ್ನಿ, ಔರ್ವ ಈ ಋಷಿಗಳೂ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರಾದುದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಕನ್ಯಾದಾನ ವ್ರತಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು. ಜಮದಗ್ನಿಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯರೂ ವಂಚಾರ್ಷೇಯರೂ ಇರುವ ಸಂಗತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ತಿಳಿದೇ ಇರಬೇಕಾದುದು ಮುಖ್ಯಕರ್ತವ್ಯ

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣು ಚಾನ್ಯಾನ್ಮೃಗೂದ್ವಹಾನ್ |
 ಜನುದಗ್ನಿರ್ವಿದಶ್ಚೈವ ಪಾಲಿಸ್ತೋ ವೈಜಭೃತಠಾ || ೨೮ ||
 ಪ್ರಾಚೀನಯೋಗ್ಯೋ ಭಗವಾನ್ಯುಷಿಃ ಕ್ರೌಂಚಾಯನಸ್ತಠಾ |
 ಋಷಿಭಯಶ್ಚಾ ಜಾತಶ್ಚ ಏಕಾಯನವತಾಯನೌ || ೨೯ ||
 ಆತ್ರೇಯೋಭಿಮತಶ್ಚೈಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಃ ಸ್ತೂತಃ |
 ಭೃಗುಶ್ಚ ಚ್ಯವನಶ್ಚೈವ ಹ್ಯಾತ್ಮವಾನಸ್ತಥೈವ ಚ || ೩೦ ||
 ಪರಸ್ಪರಮವೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |
 ಋಗ್ವೇದೀಯಾ ಮಾರ್ಗಪಥೇ ಗ್ರಾಮಾಯಣಿರಥಾಯನಿಃ || ೩೧ ||
 ಅಪಸ್ತಂಬಿಸ್ತಠಾ ತಾಲ್ವಿನೇಕಟಿಃ ಕಂಠಿರೇವ ಚ |
 ಆಪ್ಪಿಷೇಣೋ ಗಾರ್ಧಭಿಶ್ಚ ಕಾರ್ಧಮಾಯಣಿರೇವ ಚ || ೩೨ ||
 ಅಶ್ವಾಯನಿರಥಾನ್ಯಾಪಿ ಪಂಚಾರ್ಷೇಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ |
 ಪರಸ್ಪರಮವೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೩೩ ||
 ಯೋವಿರಾಧೋ ವೀತಹವ್ಯೋ ನಾಸಾಥಶ್ಚಂಡಮೋದಮಃ |
 ಜೀವಂತ್ಯಾಯನಿಮೌದ್ಗಶ್ಚ ವಿಲಿಶ್ಚೈವ ಖಲಿಸ್ತಠಾ || ೩೪ ||

೨೮-೨೯ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಧೃಗೂದ್ವಹರಾದ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀವೆ — ಜನುದಗ್ನಿ-ವಿದ-ಪಾಲಿಸ್ತ್ಯ-ವೈಜಭೃತ-ಪ್ರಾಚೀನಯೋಗ್ಯ-ಕ್ರೌಂಚಾಯನ-ಋಷಿಭಯ-ಅಜಾತ-ಏಕಾಯನ-ವತಾಯನ-ಇವರುಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆತ್ರೇಯರ ಅಭಿಮತರಾದವರು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರವರವು ಹೀಗೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

೩೦ ಭೃಗು, ಚ್ಯವನ, ಆತ್ಮವಾನ, ಇವರು ತ್ರಿರಾರ್ಷೇಯರು ಇವರು ಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿವಾಹವು ನಿಸಿದವು

೩೧-೩೩ ಮಾರ್ಗಪಥದೋಽಃ ಋಗ್ವೇದಿಗಳೂ (ಅಶ್ವಲಾಯನರು) ಗ್ರಾಮಾಯನಿ, ರಥಾಯನಿ, ಅವಸ್ತಂಬಿ, ತಾಲ್ವಿನೇಕರಿ, ಕಂಠಿ, ಆಪ್ಪಿಷೇಣ, ಗಾರ್ಧಭಿ, ಕಾರ್ಧಮಾಯಣಿ, ಅಶ್ವಾಯನಿ ಇವರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪಂಚಾರ್ಷೇಯರೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಇವರು ಪರಸ್ಪರ ಅವೈವಾಹ್ಯ (ಪೆಣ್ಣುತಂದು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡದವರು) ಋಷಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

೩೪-೩೬ ಯೋವಿರಾಧ, ವೀತಹವ್ಯ, ನಾಸಾಧ, ಚಂಡಮ, ದಮ, ಜೀವಂತ್ಯಾಯನಿ, ಮೌದ್ಗ, ವಿಲಿ, ಖಲಿ, ಭಾವಿಲಿ, ಭಾಗವಿತ್ತಿ, ಕೌಶಾಂಬೇಯಿ, ಗೌರಕ್ಷಿತಿ,

ಭಾವಿಲಿಭಾರ್ವನವಿತ್ತಿಶ್ಚ ಕೌಶಾಂಬೇಯಿನ್ಯಕಾಶ್ಚಕಿಃ |

ನಾಲೇಯಿಃ ಸಮದಾ ಗೇಯಿಗೌರಕ್ಷಿತಿರಧೈವ ಚ

|| ೩೫ ||

ಗೌರ್ಗಜಿಶ್ಚ ಸಮಶಾಲಸ್ತಥಾ ಪೌಷ್ಣಾಯನೋ ಮುನಿಃ |

ರೋಮಾದಶ್ಚ ತಥೈತೇಷಾಮಾರ್ಷೇಯಾಃ ಪ್ರವರಾ ನುತಾಃ

|| ೩೬ ||

ಭೃಗುಶ್ಚ ವೀತಹವ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ಚೈವ ಸದೇವಸಃ |

ಪರಸ್ಪರಮನ್ಯನಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೩೭ ||

ಖಾಲಾಯನಿಃ ಶಾಕಟಾಖ್ಯೋ ವೈಶ್ರೇಯಃ ಸಾತಯಸ್ತಥಾ |

ದ್ರೋಣಾಯನೋ ನೌಕ್ಮಾಯನ ಆಶಿಷಿಶ್ಚ ಪಿಕಾಯನಿಃ

|| ೩೮ ||

ಹೋಮುಜಿಹ್ವಸ್ತಥೈತೇಷಾಮಾರ್ಷೇಯಾಃ ಪ್ರವರಾ ನುತಾಃ |

ಭೃಗುಶ್ಚೈವಾಥ ವಧ್ವ್ಯಶ್ಚೋ ದಿವೋದಾಸಸ್ತಥೈವ ಚ

|| ೩೯ ||

ಪರಸ್ಪರಮನ್ಯನಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಸಕಾಯನೋ ಯಜ್ಞಪಚಿರ್ಮಧ್ಯಗಂಧಿಸ್ತಥೈವ ಚ

|| ೪೦ ||

ಪ್ರತ್ಯೂಹಶ್ಚ ತಥಾ ಶೌಭ್ಯಕ್ಷೋಕ್ಷೈರ್ವೈಕಾದಶಾಯನಿಃ |

ತಥಾ ಗೃತ್ಸಮದೋ ರಾಜನ್ಯನಕಶ್ಚ ಮಹಾನ್ಯಷಿಃ

|| ೪೧ ||

ಗೌರ್ಗಜಿ, ಸಮಶಾಲ, ಪೌಷ್ಣಾಯನ, ರೋಮಾದ ಇವರುಗಳ ನ್ತವರವೂ ಆರ್ಷೇಯ.
ಪ್ರವರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು

೩೫ ಭೃಗು, ವೀತಹವ್ಯ, ಸವೇದನ ಋಷಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅನ್ಯವಾಕ್ಯ ಗೋತ್ರ
ಜರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೩೬ ಖಾಲಾಯನಿ, ಶಾಕಟಾಖ್ಯ, ವೈಶ್ರೇಯ, ಸಾತಯ, ದ್ರೋಣಾಯನ,
ನೌಕ್ಮಾಯನ, ಆಶಿಷಿ, ಪಿಕಾಯನಿ, ಹೋಮುಜಿಹ್ವ ಇವರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆರ್ಷೇಯಪ್ರವ
ರವೆಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು

೩೯ ಭೃಗು, ವಂಧ್ಯಶ್ಚ, ದಿವೋದಾಸ ಈ ಋಷಿಗೋತ್ರಜರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ
ವಿನಾಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಳಿಸಿಕೊಡದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

೪೦-೪೧. ಸಕಾಯನ, ಯಜ್ಞಪಚಿ, ಮಧ್ಯಗಂಧಿ, ಪ್ರತ್ಯೂಹ, ಶೌಭ್ಯಕ್ಷ,
ಅಕ್ಷಿ, ಏಕಾದಶಾಯನಿ, ಗೃತ್ಸಮದ, ರುನಕ ಇವರುಗಳೆಲ್ಲಾ ದ್ವ್ಯಾರ್ಷೇಯರು (ಎರಡು
ಋಷಿ ನ್ತವರವುಳ್ಳವರು)

ಪ್ರವರಸ್ತು ಯಥೋಕ್ತಾನಾಂ ದ್ವ್ಯಾಷ್ಟೇಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಭೃಗುಗೃತ್ಸಮದಶ್ಚೈವ ದ್ವಾನೇತೌ ಪರಿಕೀರ್ತಿತೌ ॥

ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾ ಇತ್ಯೇತೇ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೪೨ ॥

ಏತೇ ಶವೋಕ್ತಾ ಭೃಗುವಂಶಜಾತಾ

ಮಹಾನುಭಾವಾ ನೃಪ ಗೋತ್ರಕಾರಾಃ ।

ಯೇಷಾಂ ಚ ನಾಮ್ನಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತನ

ಪಾಪಂ ಸಮಗ್ರಂ ವಿಜಹಾತಿ ಜಂತುಃ

॥ ೪೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಭೃಗುವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಂ
ನಾಮೈಕಾದಶೋತ್ತರಶತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

-----

೪೨ ಭೃಗು, ಗೃತ್ಸಮದರೆಂಬಿಬ್ಬರು ಋಷಿಗಳೂ ದ್ವ್ಯಾಷ್ಟೇಯರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು ವರಸ್ಪರ ವಿನಾಹ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಲನರ್ಹರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

೪೩ ಎಲೈ ವಜ್ರಭೂವಾಲಕನೇ ! ಇದುವರಿಗೆ ಭೃಗುವಂಶೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಋಷಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆನು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಗೋತ್ರಕಾರರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯು ಈ ಋಷಿಜನರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಣೆಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಯು ಸಕಲವಾವಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣದ ವ್ರಥಮುಖಂಡದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಭೃಗುವಂಶಾನುಕೀರ್ತನೆ
ಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ದ್ವಾದಶೋತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಮರೀಚಿತನಯಾ ರಾಜಸ್ಸುರೂಪಾ ನಾಮ ವಿಶ್ರುತಾ |
ಭಾರ್ಯಾ ಹ್ಯಂಗಿರಸೋ ದಿನ್ಯಾ ಯಸ್ಯಾಃ ಪುತ್ರಾ ದಶಸ್ತೃತಾಃ || ೧ ||

ಆತ್ಮಾ ಹ್ಯಾಯುರ್ಮನುರ್ದಕ್ಷೋ ಮದಃ ಪ್ರಾಣಸ್ತಥೈವ ಚ |
ಹವಿಷ್ಮಾಂಶ್ಚಾಗವಿಷ್ಯಶ್ಚ ಋತಃ ಸತ್ಯಶ್ಚ ತೇ ದಶ || ೨ ||

ಇತ್ಯೇತೇಽಂಗಿರಸೋ ನಾಮ ದೇವಾ ವೈ ಸೋಮಪೀಥಿನಃ |
ಸುರೂಪಾ ಜನಯಾಮಾಸ ಋಷೀನ್ಸರ್ವೇಶ್ವರಾನಿಮಾನ್ || ೩ ||

ಒಂದು ನೂರ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಮರೀಚಿಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗಳಾದ ಸುರೂಪಾದೇವಿಯು ಅಂಗಿರಾಋಷಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹತ್ತುಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತಳು.

೨ ಆ ಹತ್ತುಜನ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರೇನೆಂದರೆ -- ಆತ್ಮಾ, ಆಯು, ಮನು, ದಕ್ಷ, ಮದ, ಪ್ರಾಣಿ, ಹವಿಷ್ಮತ, ಆಗವಿಷ್ಠ, ಋತ, ಸತ್ಯ

೩ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಹತ್ತುಜನ ಮಕ್ಕಳೂ ಅಂಗಿರಸರ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಸೋಮ ಪಾನಮಾಡಿದ ದೇವತೆಗಳಾದರು ಆ ಬಳಿಕ ಸುರೂಪಾದೇವಿಯು ಮುಂದೆ ಬರೆದ ಸರ್ವೇಶ್ವರರೆನಿಸಿದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸುವಿಸಿದಳು

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಪತಿಂ ಗೌತಮಂ ಚ ಸಂವರ್ತಂ ಚ ಮಹಾಋಷಿಂ ।

ಅಯಸ್ಯಾಂ ವಾಸುದೇವಂ ಚ ಉತಥ್ಯಮುಶಿಜಂ ತಥಾ

॥ ೪ ॥

ಇತ್ಯೇತೇ ಋಷಯಃ ಸರ್ವೇ ಗೋತ್ರಕಾರಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ತೇಷಾಂ ಗೋತ್ರಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ನ್ಗೋತ್ರಕಾರಾನ್ವಿ ಬೋಧ ಮೇ

॥ ೫ ॥

ಉತತ್ಕೋ ಗೌತಮಶ್ಚೈವ ತೈಲಜೋಽಭಿಜಿತಿಶ್ಚ ತಥಾ ।

ಚಾದ್ವಿನೈಷಿಃ ಸತೌಗಾಕ್ಷಿಃ ಕ್ಷೋರೋಜೋ ಟಾಂಕಿರೇವ ಚ

॥ ೬ ॥

ರಾಹೋಹಕಃ ಸೌಪುರಿಶ್ಚ ಕೈರತಿಃ ಶಾರಿಲೋಮಕಃ ।

ಪೌಣ್ಯಜಿರ್ಭಾನುಭಾವಶ್ಚ ಋಷಿಶ್ಚೈವ ಬಡೋಬಡಃ

॥ ೭ ॥

ಕರಾಟಕಶ್ಚ ಮಾಚೇಯಃ ಉಪಬಿಂದುರಧೈಷಿಣಃ ।

ರೌಹಿಣ್ಯಾಯ ನಿಜಾಗಾಲಿಃ ಕ್ರೋಷ್ಣಾ ಚೈವಾರುಣಾಯನೀಃ

॥ ೮ ॥

ಸೋಮೋ ಡಾಯನಿಕಾಶೇಕಃ ಕೌಟಿಲ್ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಶ್ಚ ತಥಾ ।

ರೋಹಿಣ್ಯಾಯನಿರೌರ್ವಾಯುರ್ಮೂಲಯೋವಾಂಶುರೇವ ಚ

॥ ೯ ॥

ತಥಾ ಚ ಗುಲ್ಮಯೋವಾಂಶುಸ್ತಂಭಯೋಷಾಂಶುರೇವ ಚ ।

ಕಾನಾಕ್ಷಿಃ ಪುಷ್ಪಧಶ್ಚೈವ ಕ್ಷೀರಕಾರಂಡಿರೇವ ಚ

॥ ೧೦ ॥

೪-೫ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಪತಿ, ಗೌತಮ, ಸಂವರ್ತ, ಅಯಸ್ಯ, ವಾಸುದೇವ, ಉತಥ್ಯ, ಉಶಿಜರೆಂಬ ಈ ಸಕಲ ಋಷಿಗಳೂ ಗೋತ್ರಕಾರರೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡರು ಅವರುಗಳ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ವಿನವರಿಸಲಾಗುವುದು

೬-೧೨ ಉತಥ್ಯ, ಗೌತಮ, ತೈಲಜ, ಅಭಿಜಿತಿ, ಚಾದ್ವಿನೈಷಿ, ಸತೌಗಾಕ್ಷಿ, ಕ್ಷೋರೋಜ, ಟಾಂಕಿ, ರಾಹೋಹಕ, ಸೌಪುರಿ, ಕೈರತಿ, ಶಾರಿಲೋಮಕ, ಪೌಣ್ಯಜಿ, ಭಾನುಭಾವ, ಬಡೋಬಡ, ಕರಾಟಕ, ಮಾಚೇಯ, ಉಪಬಿಂದು, ರಧೈಷಿಣಿ, ರೌಹಿಣ್ಯಾಯನಿ, ಜಾಗಾಲಿ, ಕ್ರೋಷ್ಣಾ, ಸೋಮ, ಡಾಯನಿಕ, ಅಶೋಕ, ಕೌಟಿಲ್ಯ, ಪಾರ್ಥಿವ, ರೋಹಿಣ್ಯಾಯನಿ, ತಾನಾಯು, (ತೌವಾತು) ಮೂಲಯೋವಾಂಶು, ಗುಲ್ಮಯೋವಾಂಶು, ಸ್ತಂಭಯೋಷಾಂಶು, ಕಾನಾಕ್ಷಿ, ಪುಷ್ಪಧ, ಕ್ಷೀರಕಾರಂಡಿ, ಕ್ಷವಾದಿ,

ಕ್ಷಪಾದಿಶ್ಚ ಕರೇರಿಶ್ಚ ಪಾರಿಕಾರೀರಿರೇವ ಚ |

ಇತ್ಯಾಷೇಯಾಸ್ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೧೧ ||

ಅಂಗಿರಾಶ್ಚ ತಥೋತಥ್ಯೋ ಮುನಿದೀರ್ಘತಪಾಸ್ತಥಾ |

ಸರಸ್ವರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಇತ್ಯೇತೇ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೧೨ ||

ಉಷ್ಣಾಜಿಷ್ಠ ಅಯಸ್ಯಶ್ಚ ಕಕ್ಷೀನಾನ್ಗೌತಮಸ್ತಥಾ |

ಆಷೇಯಾಃ ಪ್ರವರಾಶ್ಚೈವ ಶೇಷಾಂ ಚ ಪ್ರವರಾನ್ಮುಕ್ತಾಃ || ೧೩ ||

ಅಂಗಿರಶ್ಚ ತತೋತಶ್ಚ ಉಷಾಜಿಶ್ಚ ಮಹಾನ್ಯಸಿಃ |

ಸೌಮಸ್ತಂಭಿರ್ವಿತಂಭಿಶ್ಚ ಸಾಲುಭಿರ್ವಾಲುಭಿಸ್ತಥಾ || ೧೪ ||

ಭಾರದ್ವಾಜಿಃ ಸೌಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ಮೇಘೀ ದೇವಮತಿಸ್ತಥಾ |

ಆದ್ರ್ಯಯಾಣಸಾವಿಷ್ಟ್ಯಾ ಹ್ಯಗ್ನಿವೇಶಃ ಶಲಾಥಲಿಃ || ೧೫ ||

ವಾಲಿಶೇಯನಿಶ್ಯೈಕೇಯೀ ವಾರಾಹಿರ್ವಾಕಲಿಸ್ತಥಾ |

ಶಾಟಿಶ್ಚ ಋಷಿವರ್ಣಶ್ಚ ವ್ರಾತಾಹಿಶ್ಚಾಶ್ವಲಾಯನಿಃ |

ಸರಸ್ವರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೧೬ ||

ಕರೇರಿ, ವಾರಿಕಾರೀರಿ—ಈರಿತಿ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು
ಅಂಗಿರಾ, ಉತಥ್ಯ, ದೀರ್ಘತಪಾ ಈ ಋಷಿತ್ರಯರೂ ಸಹ ಸರಸ್ವರನಾಗಿ ಅವೈವಾಹ್ಯ
ರೆಂದು ಕೀರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ

೧೨ ಉಷ್ಣಾಜಿಷ್ಠ, ಅಯಸ್ಯ, ಕಕ್ಷೀವಂತ, ಗೌತಮರೆಂಬ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಆರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಅವರುಗಳ ಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ
ಕೇಳು

೧೩-೧೬ ಈ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಋಷಿವಂಶದವರು ಸರಸ್ವರ ವಿವಾಹಸಂಬಂಧ
ವನ್ನು ಬೆಳೆಸಕೂಡದು ಅವರುಗಳ ಹೆಸರೇನೆಂದರೆ -ಅಂಗಿರಸ, ತತೋತ, ಉತಿಜ,
ಸಾಮಸ್ತಂಭಿ, ವಿತಂಭಿ, ಸಾಲುಭಿ, ವಾಲುಭಿ, ಭಾರದ್ವಾಜಿ, ಸೌಬುದ್ಧಿ, ಮೇಯ,
ದೇವಮತಿ, ಆದ್ರ್ಯಯಾಯಣ, ಸಾವಿಷ್ಟ, ಅಗ್ನಿವೇಶ, ಶಲಾಥಲಿ, ವಾಲಿಶೇಯನಿ,
ಕೈಶೇಯಿ, ವಾರಾಹೀ, ವಾಕಲಿ, ಶಾಟಿ, ಋಷಿವರ್ಣ, ವ್ರಾತಾಹಿ, ಆಶ್ವಲಾಯನಿ,
ಇವರುಗಳು

ಕಾನಾಕಿಶ್ಚ ಸಭಾಕಾಯಿಸ್ತಥಾ ಚಾಂಶುಮತಿಃ ಪ್ರಭುಃ ಭಾವೀಕೈಯೂರಿನಾಭುಲ್ವಿ ಪುಷ್ಪಾನ್ವೇಷೀ ತಥೈವ ಚ	೧೭
ಬಾಧ್ಯೋ ವಿಚ್ಛಿಂದಿಶಾಟೀಕಿಃ ಖಾರಗ್ರೀವಿಸ್ತಥೈವ ಚ ದೇವಾದ್ಯಾರಿದ್ವನಸ್ಥಾನಿಹರಿಕರ್ಣಿಃ ಸಭ್ರಾಂಗಿಕಃ	೧೮
ಧೌನಾಯಿಃ ಸಾಭಿಮುಗ್ರಿಶ್ಚ ತಥಾ ಗೋಮುದಗಂಧಿಕಃ ಮಾತ್ಸ್ಯಕ್ಪಾಧಃ ಸಾಲಹರೋ ಹ್ಯಲೋ ಹಾರಸ್ತಥೈವ ಚ	೧೯
ಗಾಗಾದಯಿಃ ಕೌತಪತಿಃ ಕೌರುಕ್ಷೇತ್ರಿಸ್ತಥೈವ ಚ ತಾಟಾಕಿರ್ಜ್ಯೇಂದ್ರೋಣಿಶ್ಚ ಜೈಬಾಲಾಯನಿರೇವ ಚ	೨೦
ಆಪಸ್ತಧರ್ಮೋಜದೃಷ್ಟಿಃ ಕಾಷ್ಠಸಿಂಗಲಿರೇವ ಚ ಪೌಲಶ್ಚೈವ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಶಂಕಲಾಯನಿರೇವ ಚ	೨೧
ಆರ್ಷೇಯೋ ನಾನುತಶ್ಚೈಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರೋ ನೃವ ಅಂಗಿರಾಃ ಪ್ರವರಸ್ತೇಷಾಂ ದ್ವಿತೀಯಶ್ಚ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ	೨೨
ತೃತೀಯಶ್ಚ ಭರದ್ವಾಜಃ ಪ್ರವರಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ವರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಇತ್ಯೇತೇ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ	೨೩

೧೭-೨೩ ಆಂಗಿರಸ ಪ್ರವರದ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ --
ಕಾನಾಕಿ, ಸಭಾಕಾಯಿ, ಅಂಶುಮತಿ, ಪ್ರಭು, ಭಾವೀ, ಕೈಯೂರಿ ನೈಭುಲ್ವಿ, ಪುಷ್ಪಾನ್ವೇಷೀ, ಬಾಧ್ಯ, ವಿಚ್ಛಿಂದಿ, ಶಾಟೀಕಿ, ಖಾರಗ್ರೀವಿ, ದೇವಾಗರಿ, ದೇವಸ್ಥಾನಿ, ಹರಿ ಕರ್ಣಿ, ಸಭ್ರಾಂಗಿಕ, ಧೌನಾಯಿ, ಸಾಭಿಮುಗ್ರಿ, ಗೋಮುದ, ಗಂಧಿಕ, ಮಾತ್ಸ್ಯ ಕ್ಪಾಧ, ಸಾಲಹರ, ಹ್ಯಲ, ಹಾರ, ಗಾಗಾದಯಿ, ಕೌತಪತಿ, ಕೌರುಕ್ಷೇತ್ರಿ, ತಾಟಾಕಿ, ಜೈನೈ, ದ್ರೋಣಿ, ಜೈಬಾಲಾಯನಿ, ಆಪಸ್ತಧರ್ಮ, ಓಜಪೃಷ್ಟಿ, ಕಾಷ್ಠಸಿಂಗಲಿ, ಪೌಲ, ಮಹಾತೇಜ, ಶಂಕಾಯನಿ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆರ್ಷೇಯರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರವರವೂ ಒಂದೇ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆಂಗಿರಸ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ ಭಾರದ್ವಾಜ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇ ಯರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡೇ ಸ್ರಮೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗೋತ್ರ ಕಾರರೆಲ್ಲರೂ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಗೋತ್ರದವರಾದ್ದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ವಿವಾಹಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು

ಕಾಣಾಯನಾಃ ಕೌಪಯವಾಸ್ತಥಾ ವಾತ್ಸ್ಯಪರಾಯಣಾಃ |
 ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರಕೃತ್ ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರವಿಂದೀ ಚ ನೇಂದ್ರಾಲಿಸ್ಸಯಕಾಯನಃ || ೨೪ ||

ಕ್ರೋಡಿಃ ಶಾಕ್ರೇ ಚ ಕಾರ್ಷೀ ಚ ತಾಲಕೃನ್ಮಾಧುರಾವತಾಃ |
 ಲಾಪಕೃದ್ಭಾಲವಿಪ್ರೇಷೋ ಮರ್ಕಟಃ ಪೈಲುಕಾಯನಃ || ೨೫ ||

ಮೃತ್ಸಂಶತ್ವ ತಥಾ ಚಾಕ್ರೇ ಗರ್ಗಃ ಶ್ಯಾಮಾಯನಿಸ್ತಥಾ |
 ವಾಲಲಿಃ ಸಾಹರಿಶ್ಚೈವ ಪಂಚಾರ್ಷೇಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೨೬ ||

ಅಂಗಿರಾಸ್ತು ಮಹಾತೇಜಾ ದೇವಾಚಾರ್ಯೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ |
 ಭರದ್ವಾಜಸ್ತಥಾ ಗರ್ಗಶ್ಚೈತ್ಯಶ್ಚ ಭಗವಾನೃಷಿಃ || ೨೭ ||

ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |
 ಕಪೀತರಃ ಸ್ವಸ್ತಿತರೋ ದರ್ಭಃ ರಕ್ತಿಃ ಪತಂಜಲಿಃ || ೨೮ ||

ಭೂಯಸೀ ಜಲಸಂಧಿಶ್ಚ ಬಿಂದುದಂಡಿಃ ಕುಶೀತಕಃ |
 ಭೃಗುಸ್ತು ರಾಜಕೇಶೀ ಚ ಶೌಂಬಾಟಿಃ ಶಾಂಶಿಬಿಸ್ತಥಾ || ೨೯ ||

೨೪-೨೭ ಇವರ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪಂಚಾರ್ಷೇಯರೆಂದು
 ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಈಗ ಅವರ ಹೆಸರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬರೆದು ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರವರನನ್ನು
 ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ

ಕಾಣಾಯನ, ಕೌಪಯನ, ವಾತ್ಸ್ಯತರಾಯಣ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರಕೃತ್, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರವಿಂದಿ,
 ನೇಂದ್ರಾಲೀ, ಸಮಕಾಯನ, ಕ್ರೋಡಿ, ಶಾಕ್ರೇ, ಕಾರ್ಷೀ, ತಾಲಕೃತ್, ಮಧುರಾ
 ವತ, ಲಾಪಕೃತ್, ಭಾಲವಿಪ್ರೇಷ, ಮರ್ಕಟ, ಪೈಲುಕಾಯನ, ಮತ್ಸಂಸ, ಚಾಕ್ರೇ,
 ಗರ್ಗ, ಶ್ಯಾಮಾಯನಿ, ವಾಲಲಿ, ಸಾಹರಿ—ಈ ಪಂಚಾರ್ಷೇಯರ ಪ್ರವರನನ್ನು
 ನೋಡಿರಿ ಅಂಗಿರಸ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಗರ್ಗ, ಚೈತ್ಯ, ಪಂಚಾರ್ಷೇಯ,
 ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ, ಚೈತ್ಯ ಅಥವಾ ಗರ್ಗಗೋತ್ರಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಋಷಿಕನ್ಯೆಯರು ಪರಸ್ಪರ
 ವಿವಾಹಾರ್ಹರಲ್ಲ

೨೮-೩೧ ಈ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯರು, ಸಂಬಂಧ
 ವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಮಾಡತಕ್ಕವರಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು — ಕಪೀತರ, ಸ್ವಸ್ತಿತರ,

ಶಾಲಿಶ್ಚ ಶಕಲಃ ಕಾಣ್ವೋ ಮುನಿಃ ಕೇರೀರಯಿಸ್ತಥಾ ।

ಕಾದ್ಯೋ ವಾಧ್ಯಾಯನಿಶ್ಚೈವ ಸಾವಸ್ಯಾಯನಿರೇವ ಚ ॥ ೩೦ ॥

ತ್ಯಾಜೇಯೋ ನಾನುತಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರವರೋ ಭೂಮಿಸ್ತೋತ್ತಮ ।

ಅಂಗಿರಾದಮಸಾಹ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ಚೈವಾಪ್ಯತತ್ಸ್ಮಯಃ ॥ ೩೧ ॥

ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಏವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಸಕೃತಿಶ್ಚ ತ್ರಿಮಾಷ್ಟಿಶ್ಚ ಶೇಧೂಃ ಶೃಪನಿರೇವ ಚ ॥ ೩೨ ॥

ತಂಡಿಶ್ಚ ಜಾನಕಿಶ್ಚೈವ ತೈಲಕಾದ್ರವ್ಯ ಏವ ಚ ।

ನಾರಾಯಣಶ್ಚಾರ್ಷಭಶ್ಚ ಲೌಕ್ಷಿಗಾರ್ಗಿಹಲಸ್ತಥಾ ॥ ೩೩ ॥

ಗಾಲವಿಶ್ವಾಸಿ ತ್ಯಾಜೇಯಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ವ್ರವರಾ ಮತಾಃ ।

ಅಂಗಿರಾಃ ಸಂಕೃತಿಶ್ಚೈವ ಗೌರಿವೀತಿಶ್ಚೈವ ಚ ॥ ೩೪ ॥

ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾಃ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಕಾಣ್ವಾಯನೋ ಹರಿತಕಃ ಕೌಶ್ವ್ಯಃ ಪೌಂಗ್ಯಸ್ತಥೈವ ಚ ॥ ೩೫ ॥

ಹಸ್ತಿದಮೋ ವಾತ್ಸ್ಯಮಾಲಿನ್ಮಾಂಧ್ರಿಗಾರ್ಗಿಹಲೇರಣಃ ।

ಭೀಮವೇಶಃ ಶಾಂಖ್ಯದರ್ಭಿಃ ಸರ್ವೇ ತ್ರಿವ್ರವರಾ ಮತಾಃ ॥ ೩೬ ॥

ದರ್ಭ, ಶಕ್ತಿ, ಸತಂಜಲಿ, ಭೂಯಸಿ, ಜಲಸಂಧಿ, ಯಿಂದು, ವಂಷಿ, ಕುಶೀತಕಿ, ಭೃಗು, ರಾಜಕೇರೀ, ಶಾರಿಬಾಟೆ, ಶಾಂಭಿ, ಶಾಲಿ, ಶಕಲ, ಕಾಣ್ವ, ಕೇರೀರಯಿ, ಕಾದ್ಯ, ವಾಧ್ಯಾಯನಿ, ಸಾವಸ್ಯಾಯನಿ

೩೨-೩೪ ಸಕೃತಿ, ತ್ರಿಮಾಷ್ಟ್ಯ, ಶೇಧು, ಶೃಪನಿ, ತಂಡಿ, ಜಾನಕಿ, ತೈಲಕಾ, ದ್ರವ್ಯ, ನಾರಾಯಣಿ, ಆರ್ಷಭಿ, ಲೌಕ್ಷಿ, ಗಾರ್ಗಿ, ಹಲ, ಗಾಲವಿ, ಇವರುಗಳು ತ್ರಿಯಾ ವರ್ಷಯ ವ್ರವರರು ಅಂಗಿರ, ಸಂಕೃತಿ, ಗೌರಿವೀತಿ, ಈ ಋಷಿಗಳ ಗೋತ್ರಜರು ನರಸ್ಪರ ಅನೈನಾಹ್ಯರಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೩೫-೩೮ ಕಾಣ್ವಾಯನ, ಹಾರಿತಕ, ಕೌಶ್ವ್ಯ, ಪೌಂಗ್ಯ, ಹಸ್ತಿದಮ, ವಾತ್ಸ್ಯಮಾಲಿ, ಮಂಡ್ರಿ, ಗಾಲಿ, ಗವೇರಣ, ಭೀಮವೇಶ, ಶಾಂಖ್ಯದರ್ಭಿ—ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಯಾರ್ಷಯ ವ್ರವರರು ಅಂಗಿರರೂ, ಸುರೂಸರೂ, ರಥೇತರರೂ,

ಅಂಗಿರಸಾಸ್ತು ತಮಸ್ಯುಶ್ಚ ಪುರುಕುಶ್ಚಸ್ತಥೈವ ಚ |
ಕುತ್ಸಾಃ ಕುತ್ಸೈರನೈನಾಹ್ಯಾ ಏವನೂಹುಃ ಪುರಾತನಾಃ || ೩೭ ||

ರಥೇತರಾಣಾಂ ಪ್ರವರಾಃ ತ್ರ್ಯಾಷೇಫಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |
ಅಂಗಿರಾಶ್ಚ ನಿರೂಪಾಶ್ಚ ತಥೈವ ಚ ರಥೇತರಃ || ೩೮ ||

ರಥೇತರಾ ಅನೈನಾಹ್ಯಾ ನಿತರಾಂ ಚ ರಥೇತರೈಃ |
ವಿಷ್ಣುವೃದ್ಧಿಃ ಶಗೇ ಮದ್ರಿಜಪತ್ರಿಣಕಿಕರ್ತೃಣಸ್ತಥಾ || ೩೯ ||

ಪ್ರಡಿವಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಥಾ ಚೈವ ಪರಾಯಣಃ |
ತ್ರ್ಯಾಷೇಫಯಶ್ಚ ಮತಸ್ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಃ ಶುಭಃ || ೪೦ ||

ಅಂಗಿರಾಶ್ಚ ನಿರೂಪಾಶ್ಚ ಪೃಥುದಶ್ಚಸ್ತಥೈವ ಚ |
ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾ ಇತ್ಯೇತೇ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೪೧ ||

ಸಾಂತ್ಯಮುಗ್ಧಿರ್ಮಹಾತೇಜಾ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತಂಭಿನುದ್ಗಲೌ |
ತ್ರ್ಯಾಷೇಫಯೋಽಪಿ ಮತಸ್ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರೋ ನೃಪ || ೪೨ ||

ಅಂಗಿರಾಗೃತ್ಸದಶ್ಚಶ್ಚ ಮುದ್ಗಲಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ |
ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾ ಇತ್ಯೇತೇ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೪೩ ||

ತ್ರಿಯಾಷೇಫಯರು ಮೇಲೆಕಂಡ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ರಥೇತರರೊಡನೆ ಅನೈನಾಹ್ಯರು ಮತ್ತು
ಅಂಗಿರ, ತಮಸ್ಯು, ಪುರುಕುಶ್ಚ, ಕುಶ್ಚ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅನೈನಾಹ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಾಚೀನರು
ಹೇಳಿರುವರು

೩೯-೪೧ ವಿಷ್ಣುವೃದ್ಧಿ, ಶಗೇ, ಮದ್ರಿ, ಜಪತ್ರಿಕಾತ್ರಿ, ಪ್ರಡಿವ, ಪರಾಯಣ,
ಇವರು ತ್ರ್ಯಾಷೇಫಯರು ಅಂಗಿರಾ, ನಿರೂಪಾ, ಪೃಥುದಶ್ಚಗೋತ್ರದವರು ಪರಸ್ಪರ
ವಿನಾಹಸಂಬಂಧ ಮಾಡಿಕೊಡದು

೪೨-೪೩ ಸಾಂತ್ಯಮುಗ್ಧಿ, ಹಿರಣ್ಯಸ್ತಂಭಿ, ಮುದ್ಗಲ, ಇವರು ತ್ರ್ಯಾಷೇಫಯ
ಪ್ರವರರು. ಅಂಗಿರಸ, ಗೃತ್ಸದಶ್ಚ, ಮುದ್ಗಲ ಗೋತ್ರದವರು ಪರಸ್ಪರ ವಿನಾಹ
ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಡದು

ನೋಹಜಿಹ್ವೋ ದೇವಜಿಹ್ವೋ ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವವಿರಾಡಯಃ ।

ಅಪಾನೇಯಸ್ಮೃಗ್ರಯಶ್ಚ ವೈರಿಣ್ಯಾಸ್ತಾವಿಮೌದ್ಗಲಾಃ ॥ ೪೪ ॥

ತ್ಯಾಷೇಯೋಽಪಿ ಮತಶ್ಚೈಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಃ ಶುಭಃ ।

ಅಂಗಿರಾಶ್ಚೈವ ತಾವಿರ್ದ ಸೌದ್ಗಲ್ಯಶ್ಚ ಮಹಾತನಾಃ ॥ ೪೫ ॥

ಸರಸ್ವರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಯುಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಉರುಂಡಶ್ಚ ಭುರುಂಡಶ್ಚ ತೃತೀಯಃ ಶಾಕಟಾಯನಃ ॥ ೪೬ ॥

ತತಃ ಪ್ರಾಗಧರ್ಮೋ ನಾರೀ ಮರ್ಕಟೋ ರಮಣಃ ರಣಃ ।

ಕಾಣ್ವನಾಮರ್ಕಟಯುಶ್ಚೈವ ತಥಾ ರಾಮನೋ ಮುನಿಃ ॥ ೪೭ ॥

ಶ್ಯಾಮಾಯನಸ್ತಧೈತೇಷಾಂ ತ್ಯಾಷೇಯಃ ಪ್ರವರೋ ಮತಃ ।

ಅಂಗಿರಾಶ್ಚಾಜಮಿಥಶ್ಚ ಕಾಣ್ವಶ್ಚೈವ ಮಹಾರನಾಃ ॥ ೪೮ ॥

ಸರಸ್ವರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಯುಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ತಿತ್ತಿರಿಃ ಕಪಿಭೂಶ್ಚೈವ ಗಾರ್ಗ್ಯಶ್ಚೈವ ಮಹಾನ್ಯಸಿಃ ॥ ೪೯ ॥

ಸರಸ್ವರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಯುಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಆರ್ಷೇಯೋ ನಾನುತಶ್ಚೈಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಃ ಶುಭಃ ॥ ೫೦ ॥

೪೪-೪೫ ಮೋಹಜಿಹ್ವ, ದೇವಜಿಹ್ವ, ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವ, ವಿರಾಡಯ, ಅಪಾನೇಯ, ಸ್ಮೃಗ್ರಯ, ವೈರಿಣ್ಯ, ನ್ರಾವಿ, ಮದ್ಗಲ, ಇವರು ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯರಾದಾಗ್ಯಾ ಸಕಲರ ಪ್ರವರವೂ ಶುಭಕರವಾಗಿ ಒಂದೇ ಆದುದು ಮತ್ತು ಅಂಗಿರ, ತಾಪಿ, ಮೌದ್ಗಲ್ಯ, ಇವರು ಸರಸ್ವರ ವಿನಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದು

೪೬-೪೮ ಉರುಂಡ, ಭುರುಂಡ, ಶಾಕಟಾಯನ, ಪ್ರಾಗಧರ್ಮ, ನಾರೀ ಮರ್ಕಟರಮಣ, ರಣ, ಕಾಣ್ವ, ಮಾರ್ಕಟ, ರಾಮನಣ, ಶ್ಯಾಮಾಯನ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರರು ಮತ್ತು ಅಂಗಿರಾ, ಅಜಮಿಥಾ, ಕಾಣ್ವ, ಈ ಮೂರು ಮುಷಿ ವಂಶದವರೂ ಅವೈವಾಹ್ಯರು

೪೯-೫೦ ತಿತ್ತಿರಿ, ಕಪಿಭೂ, ಗಾರ್ಗ್ಯ, ಈ ಮುಷಿಗೋತ್ರದವರು ಸರಸ್ವರ ವಿನಾಹ ಮಾಡಕೂಡದು ಇವರು ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಸಹ ಆರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರರೆನಿಸಿ ಕೊಂಡವರು

ಅಂಗಿರಾಸ್ತಿತ್ತಿರಿಶ್ಚೈವ ಕಪಿಭೂಶ್ಚ ನುಹಾನ್ಯಷಿಃ |

ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೫೧ ||

ಅಂಗಿರಾಃ ಸಭರದ್ವಾಜೋ ಋಷಿರ್ವಾಂದನವಸ್ತಥಾ

|| ೫೨ ||

ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ನೃತ್ರವಚಾಃ ಪಂಚಾರ್ಷೇಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಅಂಗಿರಾಃ ಸಭರದ್ವಾಜಸ್ತಥಾ ಚೈವ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ

|| ೫೩ ||

ಋಷಿರ್ಮಿತ್ರವಚಶ್ಚೈವ ಋಷಿರ್ವಾಂದತವಸ್ತಥಾ |

ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೫೪ ||

ಭಾರದ್ವಾಜಃ ಕಟಾಶೌಂಗಃ ಶೈಶಿರೇಯಸ್ತಥೈವ ಚ |

ಇತ್ಯೇತೇ ಕಥಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ದ್ವ್ಯಾಮುಷ್ಯಾಯಣಗೋತ್ರಜಾಃ

|| ೫೫ ||

ಪಂಚಾಗ್ನೇಯಾಸ್ತಥಾಪ್ಯೇಷಾಂ ಪ್ರವರಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಅಂಗಿರಾಃ ಸಭರದ್ವಾಜಸ್ತಥೈವ ಚ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ

|| ೫೬ ||

ಸೌಂಗಶ್ಚ ಶೈಶವಿಶ್ಚೈವ ಪ್ರವರಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೫೭ ||

೫೧-೫೩ ಅಂಗಿರ, ತಿತ್ತಿರಿ, ಕಪಿಭೂ, ಈ ಋಷಿಗೋತ್ರಜರು ಪರಸ್ಪರ ಅವೈವಾಹ್ಯರು (ಕಪಿಭೂ ಅಥವಾ ಕಪಿಗೋತ್ರವೆಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು) ಅಂಗಿರ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಾಂದನನ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಮೈತ್ರವಚ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪಂಚಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮಿತ್ರವರರೂ, ವಾಂದನವರೂ ಪರಸ್ಪರ ಅವೈವಾಹ್ಯರು

೫೪-೫೫ ಭಾರದ್ವಾಜರು, ಕಟಾಶೌಂಗರು, ಶೈಶಿರೇಯರು, ಇವರು ಗಳೆಲ್ಲಾ ದ್ವ್ಯಾಮುಷ್ಯಾಯಣ ಗೋತ್ರಜರೆಂದು ವ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು ಇವರು ಪಂಚಾಗ್ನೇಯಪ್ರವರರೆಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು

೫೬-೫೭ ಅಂಗಿರಸರೂ, ಭಾರದ್ವಾಜರೂ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳೂ, ಸೌಂಗಶೈಶವಿಗಳೂ, ಪ್ರವರದಿಂದೈಕೈರಾದ ದುಹರ್ಷಿವರ್ಯರೂ-ಈ ಋಷಿಗೋತ್ರಜರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ವಾಗಿ ವಿನಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು

ಏತೇ ತಪೋಕ್ತಾಂಗಿರಸಸ್ತು ವಂಶೇ
ಮಹಾನುಭಾವಾ ನೃಪ ಗೋತ್ರಕಾರಾಃ |
ಯೇಷಾಂ ಚ ನಾಮ್ನಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತನೇನ
ಪಾಪಂ ಸಮಗ್ರಂ ಪುರುಷೋ ಜುಹಾತಿ

|| ೫೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಅಂಗಿರಸೋ ವಂಶಾನುಕೀರ್ತಿವರ್ಣನಂನಾಮ
ದ್ವಾದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

೫೮ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ಕೇಳು! ಇದುವರಿವಿಗ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಹೇಳಿದ
ಖುಷಿಗೊಂಟಲ್ಲಾ! ಆ ಮಹಾನುಭಾವರೆಲ್ಲರೂ ಗೋತ್ರಕಾರರು (ದಾಯಾದಿಗಳು
ಅಥವಾ ದಾಯವಾದಿಗಳು) ಎಂದನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಈ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಎಲ್ಲ
ಖುಷಿಗಳ ಸಾಮೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಅದುವರಿಗ
ಮಾಡಿದ್ದ ಸಕಲ ವಾಸಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪುಣ್ಯವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾವುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಅಂಗಿರಸಖುಷಿಗಳ
ವಂಶಾನುಕೀರ್ತಿವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ
ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ತ್ರಯೋದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

೯ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಆತ್ರಿವಂಶಸಮತ್ಪನ್ನಾ ನೋತ್ತರಕಾರಾನ್ನಿ ಬೋಧ ಮೇ ।
ಕರ್ಪೂರಾಯಣಶಾಖೇಯಾಸ್ತಥಾ ಶಾರಾಹಣಾಶ್ಚ ಯೇ ।
ಶೈವಾಲಕೀ ಶೌನವರ್ಣಿರಘೋಸೌದ್ರತಯಶ್ಚ ಯೇ

॥ ೧ ॥

ಗೌರಗ್ರೀವಃಸಕಾರಂಜಿರಥ ಮೈತ್ರಾಯಣಾಶ್ಚ ಯೇ ।
ಆತ್ಮಯನ್ಯಾ ವಾಮರಥ್ಯಾ ಗೋಪನಾಸ್ತಾಕಿಬಿಂದನಃ

॥ ೨ ॥

ಹ್ವಾನಚಿದ್ವಾಹುರಿಂದ್ರೋವಿರೈಂದ್ರಾಲಿಃ ಶಾಕಟಾಯನಃ ।
ತೈಲೇಯಶ್ಚೈವ ಬೌಲೇಯಶ್ಚಾತ್ರಿಗೌಣೇ ಮತಿಸ್ತಥಾ

॥ ೩ ॥

ಜಲದೋ ಭಗಪಾದಶ್ಚ ಸೌಪುಷ್ಪಿಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ ।

ಛಾಂದೋಗೇಯ ಸ್ತಧೈತೇಷಾಮಾರ್ಷೇಯಃ ಪ್ರವರೋ ಮತಃ

॥ ೪ ॥

ಒಂದುನೂರ ಹದಿನೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧-೫ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಆತ್ರಿಚುಷಿಗಳ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗೋತ್ರಕಾರರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಕರ್ಪೂರಾಯಣ ಶಾಖೆ, ಶಾರಾಯಣಶಾಖೆಯವರೆಂದು ಎರಡು ವಂಗಡವುಂಟು ಶೈವಾಲಕೀ-ಶೈವ ವರ್ಣಿ-ಸೌದ್ರ-ಗೌರಗ್ರೀವ-ಸಕಾರಂಜಿ - ಮೈತ್ರಾಯಣ-ಆತ್ಮಯನ್ಯ - ವಾಮರಥ್ಯ-ಗೋಪನಾ-ಸ್ತಾಕಿಬಿಂದು-ಹ್ವಾನಚಿತ್-ಬಾಹು- ಇಂದ್ರೋವಿ-ಇಂದ್ರಾಲಿ-ಶಾಕಟಾಯನ- ತೈಲೇಯ-ಬೌಲೇಯ-ಆತ್ರಿ-ಗೌಣೇಮತಿ - ಜಲದ - ಭಗಪಾದ-ಸೌಪುಷ್ಪಿ - ಛಾಂದೋ

ಧ್ಯಾರಾಶ್ವಾಶ್ಚ ತಥಾತ್ರಿಶ್ಚ ಋಚನಾನಸ ಏವ ಚ |
ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೫ ||

ದಕ್ಷಿರ್ಬಲಿಃ ಸಾಲಕೃಚ್ಛ ಔರ್ಣನಾಭಿಃ ಸಿಲಿಮಿಲಿಃ |
ಬೀಜವಾಪಿಃ ತಿರಿಷತ್ಶ್ಚ ಮಾಂಜಕೇಶಗವಿಷ್ಠಿತಾ

|| ೬ ||

ಬಲಂಧನಸ್ತಧೈತೇಷಾಂ ತ್ರ್ಯಾಷೇಯಃ ಪ್ರವರೋ ಮತಃ |
ಅತ್ರಿಗವಿಷ್ಠಿರಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಪೂರ್ವಾತಿಥಿಃ ಸ್ತುತಾಃ

|| ೭ ||

ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |
ಆತ್ರೇಯಾನ್ಪುತ್ರಿಕಾಪುತ್ರಾನಥ ಊಧ್ವಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ

|| ೮ ||

ಹಾಲೇಯಶ್ಚ ಸವಾಲೇಯೋ ವಾಮಮಧ್ಯಸ್ತಧೈವ ಚ |
ಗೋತ್ರೇಯಶ್ಚೈವ ಗೋತ್ರೇಯಾಃ ತ್ರ್ಯಾಷೇಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ||೯||

ಅತ್ರಿಶ್ಚ ನಾಮರಥ್ಯಶ್ಚನೋತ್ರಿಶ್ಚೈವ ಮಹಾನೃಷಿಃ |
ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೧೦ ||

ಗೇಯ-ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರರೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಧ್ಯಾರಾಶ್ವರು-
ಅತ್ರಿ-ಋಚನಾನಸರು ಈ ಮೂವರೂ ಅನೈವಾಹ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೬ ದಕ್ಷಿ-ಬಲಿ-ವಾಲಕೃತ್ - ಔರ್ಣನಾಭಿ-ಸಿಲಿ-ಮಿಲಿ-ಬೀಜ-ವಾಪಿ-ತಿರಿಷ-
ಮಾಂಜಕೇಶ-ಗವಿಷ್ಠಿರ - ಜಲಂಧನರೆಂಬ ಋಷಿಗಳು ತ್ರ್ಯಾಷೇಯ ಪ್ರವರರೆಂದು
ವ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ

೭-೧೧ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಮಕ್ಕಳಾದ ಆತ್ರೇಯ ಗೋತ್ರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ
ಪ್ರವರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು-ಹಾಲೇಯರು-ಸವಾಲೇಯರು - ವಾಮಮಧ್ಯರು-
ಗೋತ್ರೇಯರು-ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಅತ್ರಿ-ವಾಮರಥ್ಯ-
ಪೌತ್ರಿ-ಈ ಮೂರು ಮಂದಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಕೂಡದು, ಎಲೈ
ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ, ಈರಿತಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅತ್ರಿವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹಾನುಭಾವ
ರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಗೋತ್ರಪ್ರವರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಯಾವ ಈ ಮಹರ್ಷಿ

ಇತ್ಯತ್ರಿವಂಶಪ್ರಭವಾಸ್ತವೋಕ್ತಾ
ಮಹಾನುಭಾವಾ ನೃಪ ಗೋತ್ರಕಾರಾಃ ।
ಯೇಷಾಂ ತು ನಾನ್ಮಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತನೇನ
ಪಾಪಂ ಸಮಗ್ರಂ ಪುರುಷೋ ಜಹಾತಿ

॥ ೧೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಅತ್ರಿವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಂ ನಾಮ
ತ್ರಯೋದಶಾಽಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ

ಯರಾದ ಬುಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಮಾಡಿದ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಸಕಲ
ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸುಖಪೂರ್ಣರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು
ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು-

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ
ರೂಪವಾದ ಅತ್ರಿ ಗೋತ್ರಾನುಕೀರ್ತನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ
ಹದಿಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಚತುರ್ದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಅತ್ರೇರೇವಾಪರಂ ವಂಶಂ ತವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪಾರ್ಥಿವ ।

ಅತ್ರೇಃ ಸೋಮಃ ಸುತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸ್ತಸ್ಯ ವಂಶೋದ್ಭವೋ ನೃಪಃ ॥ ೧ ॥

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತು ತಪಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ ಸಮವಾಪ್ತವಾನ್ ।

ತಸ್ಯ ವಂಶಮಹಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ತನ್ನೇ ನಿಗದತಃ ಶೃಣು ॥ ೨ ॥

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ದೇವರಾತಸ್ತಥಾ ಚೇಕಿತಿಗಾಲನ್ ।

ವತಂಡಶ್ಚ ಶಲಂಗಶ್ಚ ತಥಾ ಚಾಶ್ವತತಾಯನಃ ॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಇದೇ ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ವಂಶವನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಅತ್ರಿಗೆ ಸೋಮನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಅವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಸಂಜನಿಸಿ ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು

೨-೩ ಆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ವಂಶವನ್ನೀಗ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು-ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-ದೇವರಾತ-ಚೇಕಿನಿಕತಿ-ಗಾಲವ-ವತಂಡ-ಶಲಂಗ-ಅಶ್ವತತಾಯಿ-ಶ್ಯಾಮಾಯನ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ-ಜಾಬಾಲಿ-ವಾಯನ-ದಾಭ್ರವ್ಯ-ಕರೀಷಿ - ಸೌಶ್ರುತ-ಖರಬಾಧ - ವಹ

ಶಾಮಾಯನೋ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯೋ ಚಾಬಾಲಿಃ ಸೈಂಧನಾಯನಃ ।

ದಾಭ್ಯನ್ಯಾಶ್ಚ ಕರೀಷೀ ಚ ಸೌಶ್ರುತ್ಯಾ ಅಥ ಸೌಶ್ರುತಾಃ ॥ ೪ ॥

ಔಲೂಷಾ ಔಸಗವಯಃ ಸಾಣೋದರಯಮಾಂಚಯಃ ।

ಖರಬಾಧಾ ನಹಲಯಃ ಸಾಣತಂಬಃ ಸಕೌಶಿಕಾಃ ॥ ೫ ॥

ತ್ಯಾಷ್ಠೇಯಾಃ ಪ್ರವರಾಸ್ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ದೇವರಾತಃ ಉದ್ದಾಲಶ್ಚ ಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ೬ ॥

ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಮಾರ್ಗಮಿತ್ರಾಸ್ತಥಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಮಾಧುಚ್ಛಂದಸ ಏವ ಚ ॥ ೭ ॥

ತ್ಯಾಷ್ಠೇಯಾಃ ಪ್ರವರಾಸ್ತೇಷೇ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಸ್ತಥಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಸ್ತಥೈವ ಚ ॥ ೮ ॥

ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಧನಂಜಯಃ ಕಪರ್ದೇಯಃ ಪರಿಕುಸ್ಪಶ್ಚ ಸಾರ್ಥಿನ ॥ ೯ ॥

ಸಾಣಿನಿಶ್ಚೈವ ತ್ಯಾಷ್ಠೇಯಾಃ ಸರ್ವ ಏತೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಸ್ತಥಾ ಚೈವಾಘಮುರ್ಷಣಃ ॥ ೧೦ ॥

ಲಯ-ವಾಣತಂಬ-ಕೌಶಿಕ - ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಯಾರ್ಷಯ ಪ್ರವರರೆಂದು ಹೇಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವರು-ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-ದೇವರಾತ-ಉದ್ದಾಲ-ಈ ಮೂವರೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಅನೈವಾಹ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಮಾರ್ಗಮಿತ್ರ-ಆರ್ಯ-ಮಾಧುಚ್ಛಂದ ಈ ಮೂವರೂ ತ್ರಿಯಾರ್ಷಯ ಪ್ರವರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು

೮-೧೦ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-ಜ್ಯೇಷ್ಠ-ಮಧುಚ್ಛಂದ ಈ ಮೂರು ಋಷಿಗಳೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಅನೈವಾಹ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಧನಂಜಯ-ಕಪರ್ದೇಯ-ಪರಿತುಷ್ಟ-ಸಾಣಿನಿ-ಇವರು ತ್ರಿಯಾರ್ಷಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ - ಮಧುಚ್ಛಂದ - ಅಘಮುರ್ಷಣ - ಇವರುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಮಾಡ ಕೂಡದು.

- ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಕಾಮಲಾಯನಿಜಾಶ್ಚೈವ ಆಶ್ಚರಧ್ಯಾಸ್ತಥೈವ ಚ ॥ ೧೧ ॥
- ಬಂಧುಲಿಶ್ಚೈವ ತ್ರ್ಯಾಷ್ಟೇಯಾಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಾ ಮತಾಃ ।
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಶ್ಚಾಶ್ಚರಧೋ ಬಧುಲಿಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ ॥ ೧೨ ॥
- ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಪೂರಣಾಃ ಪರಿಧಾನಂತಃ ದ್ವ್ಯಾಷ್ಟೇಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೧೩ ॥
- ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಪೂರಣಶ್ಚ ತಯೋರ್ದ್ವೌ ಪ್ರವರೌ ಸ್ತೌತೌ ।
ಪರಿವರ್ತಾ ಅನೈವಾಹ್ಯಾಃ ಪೂರಣಾಶ್ಚ ಪರಸ್ಪರಂ ॥ ೧೪ ॥
- ಲೋಹಿತಾ ಅಷ್ಟಕಾಶ್ಚೈವ ತ್ರ್ಯಾಷ್ಟೇಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಲೋಹಿತಶ್ಚ ಅಷ್ಟಕಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ ॥ ೧೫ ॥
- ಅಷ್ಟಕಾ ಲೋಹಿತೈರ್ನಿತ್ಯಮನೈವಾಹ್ಯಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ ।
ಉದರೇಂಡಃ ಕಥಂಕಶ್ಚ ಋಷಿಶ್ಚಾದಾವಹಿಸ್ತಥಾ ॥ ೧೬ ॥
- ತ್ರ್ಯಾಷ್ಟೇಯೋಽಸಿ ಮತಶ್ಚೈಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಃ ಶುಭಃ ।
ಋಣವಾಗ್ನ್ಯಧಿತಶ್ಚೈವ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತಥೈವ ಚ ॥ ೧೭ ॥

೧೧-೧೨ ಕಾಮಲಾಯನಿಜರು-ಆಶ್ಚರಧ್ಯರು-ಬಂಧುಲಿ ಈ ಮೂವರೂ ತ್ರ್ಯಾಷ್ಟೇಯ ಪ್ರವರರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ಆಶ್ಚರಧ್ಯರು, ಬಂಧುಲಿ, ಈ ಮೂವರೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡದು

೧೩-೧೪ — ಪೂರಣರು, ಪರಿಧಾನಂತರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ತ್ರ್ಯಾಷ್ಟೇಯರು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ಪೂರಣರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಪ್ರವರರಾದವರು, ಪರಿವರ್ತರೂ ಸಹ ಸೇರಿ ಈ ಮೂವರೂ ಅನೈವಾಹ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೧೫ ಲೋಹಿತರು, ಅಷ್ಟಕರಿಬ್ಬರೂ, ತ್ರಿಯಾಷ್ಟೇಯಪ್ರವರರು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು-ಲೋಹಿತರು-ಅಷ್ಟಕರು ಇವರುಗಳು ಅಷ್ಟಕ ಲೋಹಿತರೆನಿಸಿದನೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪರಸ್ಪರಮಾಡಬಾರದು

೧೬-೧೭ ಉದರೇಂಡ, ಕಥಂಕ, ಉದಾವಹಿ, ಈ ಮೂವರೂ ತ್ರಿಯಾಷ್ಟೇಯರಾದಾಗ್ಯೂ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರವರವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ ಋಣವಂತ, ಗ್ರಧಿತ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಈ ಮೂವರೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಅನೈವಾಹ್ಯರು

ವರಸ್ಪರನುನೈನಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಔದಂಬರಿ ಶೈಶಿರಿಟೀರ್ಯುಷಿಸ್ತಾಕ್ಷ್ಣ್ಯಾಯಣಸ್ತಥಾ

|| ೧೮ ||

ಟೈಕಾಯನಿಸ್ತೈಕಾಯನಿಸ್ತಾಕ್ಷ್ಣ್ಯಾಯಣಿರಧೈವ ಚ |

ಕಾತ್ಯಾಯನಿಃ ಕರೀರಾಮಿಃ ಶಾಲಂಕಾಯನಿಲಾವಕೀ

|| ೧೯ ||

ಮೌಂಜಾಯನಿಶ್ಚ ಭಗನಾಂಸ್ತ್ರಾಪೇಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಕಿಲಿಃ ಕಲಿಸ್ತಥಾ ವಿಶ್ವಾನ್ನಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತಧೈವ ಚ |

ಪರಸ್ಪರನುನೈನಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೨೦ ||

ಏತೇ ತಸ್ಮೋಕ್ತಾ ಕುಶಿಕಾ ನರೇಂದ್ರ

ಮಹಾನುಭಾವಾಃ ಸತತಂ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಾಃ |

ಯೇಷಾಂ ತು ನಾಮ್ನಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತನೇನ

ಪಾಪಂ ಸಮಗ್ರಂ ಪುರುಷೋ ಜಹಾತಿ

|| ೨೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಂ ನಾಮ

ಚತುರ್ದಶಾಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ

೧೮-೨೧ ಔದಂಬರಿ, ಶೈಶಿರಿಟಿ, ತಾಕ್ಷ್ಣ್ಯಾಯಣ, ಟೈಕಾಯನಿ, ಶೈಕಾಯನಿ, ತಾಕ್ಷ್ಣ್ಯಾಯಣಿ. ಕಾತ್ಯಾಯನಿ, ಕರೀರಾಮಿ, ಶಾಲಂಕಾಯನಿ, ಲಾವಕಿ ಮೌಂಜಾಯನಿ ಈ ಋಷಿಗಳಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು ಕಿಲಿ, ಕಲಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೆಂಬ ಮೂವರೂ ಪರಸ್ಪರ ಅವೈವಾಹ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಈವಾಗ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಹೇಳಿದ ಋಷಿಗಳಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ (ಕುಶಿಕ) ಗೋತ್ರಜರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ! ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಸಕಲ ವಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸರಿರುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರರಾಜನೊಡನೆ ಹೇಳಿದರು

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ ಸಂವಾದ

ರೂಪವಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಂಶಾನು ಕೀರ್ತನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ

ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ॐ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಪಂಚದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಮರೀಚೀಃ ಕಶ್ಯಪಃ ಪುತ್ರಃ ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ತಥಾ ಕುಲೇ ।

ಗೋತ್ರಕಾರಾನ್ಯಸೀನ್ಸಕ್ಷ್ಯೇ ತೇಷಾಂ ನಾಮಾನಿ ಮೇ ಶೃಣು ॥ ೧ ॥

ಆಗ್ರಾಯಣಾ ರ್ಘುಷಗಣಾ ಮೇಷಕೌರೀಟಿಕಾಯನಾಃ ।

ಗುರುವ್ರಜೀ ಮಾರರಶ್ಚ ಗೋಜಾವಿರಥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥ ೨ ॥

ಶಾಲಾಹಲೇಯಾಃ ಕೌರಿಜ್ಯಾಶ್ಚಾಕನ್ಯಾಶ್ಚಾಸುರಾಯಣಾಃ ।

ಮಂದಾನ್ಯಾವೌ ವೃಗಾಯನೋ ಶ್ರೋತಸೋ ಭೌಸತಾಯನಾಃ ॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ --ಮರೀಚಿಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಗಳು ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ಆ ಕಶ್ಯಪರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗೋತ್ರಕಾರ ರಾದ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೨-೧೦ ಕಶ್ಯಪರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಋಷಿಗಳಾರಾರೆಂದರೆ --ಆಗ್ರಾಯಣರು, ರ್ಘುಷಗಣರು, ಮೇಷ, ಕೌರೀಟಿಕಾಯನ, ಗುರುವ್ರಜೀ, ಮಾರರರು, ಗೋಜಾವಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಶಾಲಾಹಲೇಯ, ಕೌರಿಜ್ಯ, ಚೌಕನ್ಯ, ಆಸುರಾಯಣ, ಮಂದಾನ್ಯ, ವೃಗಯನ, ಶ್ರೋತಸ, ಭೌಸತಾಯನ, ದೇವಯಾತ, ಗೋಪ

ದೇವಯಾತಾ ಗೋಪಯಾತಾ ಅಭೋಚ್ಛಾಯತಯಶ್ಚ ಯೇ ।

ತಾಕಯಾನಾಶ್ಚಿತ್ರಹಯಾ ಅಭಿಯೋಗಾ ಗದಾಯನಾಃ

॥ ೪ ॥

ಕಾತುನಂದಿರ್ಮಹಾಚಕ್ರಿದಾಕ್ಷಸಾಣಿಯ ಏವ ಚ ।

ಗ್ರೀವಾಯಣಾ ಹರ್ಕಿರಯೋ ಹಾಸ್ತಿದಾಸಾಸ್ತಭೈವ ಚ

॥ ೫ ॥

ವಾತ್ಸ್ಯಾ ನಾಲಿನ್ಯಕೃತಹಾ ಹಾಸ್ತಲಾಯನಿಸಸ್ತಥಾ ।

ಆಗ್ರಾಯಣಃ ಪೇಲುಮೂಲೀರಾಶ್ಚತಾತಾಯನಸ್ತಥಾ

॥ ೬ ॥

ಕೌಶೀತಕಾಶ್ಚ ಸಾಕಾಂತಾ ಅಗ್ನಿಶರ್ಮಾಯಣಾಶ್ಚ ಯೇ ।

ಮೈಷಯಃ ಕೈವಮೇಯಾಶ್ಚ ತಥಾ ಚೈವ ಸುಬಭ್ರವಃ

॥ ೭ ॥

ಪ್ರಾಚೀಠಯೋ ಚ್ಛಾನಗಯಾ ಆಗ್ರಾವಮಥ ಏವ ತು ।

ಶ್ಯಾಮೋಚರಾ ನೈಮಿಷಯಃ ತತ್ಸ್ಥಾ ಯೇ ಶಾದ್ವಲಾಯನಾಃ

॥ ೮ ॥

ಕಾಷ್ಠಹಾಯನಮಾರೀಚಾ ಡೌಜಿಹಾಯನಹಾಸ್ತಿಕಾಃ ।

ವೈಕರ್ಣೀಯಾಃ ಕಾಶ್ಯಪಾಶ್ಚ ಶಾಮಿಶಾ ಹಾರಿತಾಯನಾಃ

॥ ೯ ॥

ಮಾತಂಗಿನೋ ಬಭ್ರಸವಃ ತ್ರ್ಯಾಷೇಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ವತ್ಸರಃ ಕಶ್ಯಪಶ್ಚೈವ ನಿಧ್ರವಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ

॥ ೧೦ ॥

ಯಾತ, ಉಚ್ಛಾಯತಯ, ತಾಕಯಾನ, ಚಿತ್ರಹಯ, ಅಭಿಯೋಗ, ಗದಾಯನ, ಕಾತುನಂದಿ, ಮಹಾಚಕ್ರಿ, ದಾಕ್ಷಸಾಣಿ, ಗ್ರೀವಾಯಣ, ಹರ್ಕಿರಯ, ಹಾಸ್ತಿದಾನ, ವಾತ್ಸ್ಯ, ವಾಲಿನ್ಯಕೃತಹಾ, ಹಾಸ್ತಲಾಯನಿ, ಆಗ್ರಾಯಣ, ಚ್ಛಾನಗಯ, ಆಗ್ರಾವಮಥ, ಶ್ಯಾಮೋಚರ, ನೈಮಿಷಿ, ಶಾದ್ವಯನ, ಕಾಷ್ಠಹಾಯನ, ಮಾರೀಚ ಡೌಜಿಹಾಯನ, ಹಾಸ್ತಿಕ, ವೈಕರ್ಣೀಯ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಶಾಮಿಷ, ಹಾರಿತಾಯನ, ಮಾತಂಗಿನ, ಬಭ್ರಸವ, ಇವರಿಷ್ಟ ಮಂದಿಯೂ ಕ್ರಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ತ್ರ್ಯಾಷೇಯ ಗೋತ್ರವ್ರವರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು ವತ್ಸರ, ಕಶ್ಯಪ, ನಿಧ್ರವ ಈ ಮೂವರ ವಂಶವೂ ಅನೈವಾಹ್ಯ ವಂಶಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಶ್ಯಪಾವತೃರ ನೈಧ್ರವ ತ್ರಿಯಾಷೇಯ ವ್ರವರಾಸ್ಥಿತ ಕಾಶ್ಯಪಸಗೋತ್ರಃ ಎಂದು ಹೇಳುವರು

ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ರೈಹಾರ್ಷ ಸಾಂಖ್ಯಮಿತ್ರಾರ್ಷ ತ್ರ್ಯಾಷೇಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೧೧ ॥

ವತ್ಸಾರಃ ಕಶ್ಯಪಶ್ಚೈವ ರೈಹಾರ್ಷೈವ ಮಹಾತಪಾಃ ।

ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾ ಗೋತ್ರೈ ದ್ವೌ ಪರಿಕೀರ್ತಿತೌ ॥ ೧೨ ॥

ಅತಃಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ದ್ವ್ಯಾಮುಷ್ಯಾಯಣಗೋತ್ರಜಾನ್ ।

ಅನುಷ್ಠಭೋ ಭಾಕ್ತರಯಃ ಸ್ವಾತಯೋ ರಾಜವಲ್ಲಯಃ ॥ ೧೩ ॥

ಶೃರೇಶಿರೋ ದೇವಹಿಶ್ಚ ಸೈರಂಧೀ ತಾಪಸೀವಕಃ ।

ಸಾಲಾಲಿಃ ಕಾಟುವಂಗಾಕ್ಷಿಃ ಶತಶಂಭಿಸ್ತಥೈವ ಚ ॥ ೧೪ ॥

ದಿನಾ ವಸಿಷ್ಠಾ ಇತ್ಯೇತೇ ನಕ್ತಂ ಜ್ಞೇಯಾರ್ಷ ಕಾಶ್ಯಪಾಃ ।

ತ್ಯಾಷೇಯಾರ್ಷ ತಥಾ ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಾಃ ಶುಭಾಃ ॥ ೧೫ ॥

ವತ್ಸರಃ ಕಶ್ಯಪಶ್ಚೈವ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ ।

ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೧೬ ॥

೧೧-೧೨ ರೈಹರೂ, ಸಾಂಖ್ಯಮಿತ್ರರೂ ಸಹ ತ್ರ್ಯಾಷೇಯರೇ ಆಗಿರು ವರು ವತ್ಸಾರ, ಕಶ್ಯಪ, ರೈಹರೆಂಬ ತ್ರ್ಯಾಷೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತರಾದ ರೈಹರೂ, ಕಾಶ್ಯಪರೂ, ಈ ಎರಡು ಗೋತ್ರದವರೂ ಸಹ ಪರಸ್ಪರ ವಿನಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಕೂಡದು

೧೩-೧೬ ಅನಂತರ ದ್ವ್ಯಾಮುಷ್ಯಾಯಣ ಗೋತ್ರಜರಾದ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸ ರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಮಹಾರಾಜ ! ಅನುಷ್ಠಭರು, ಭಾಕ್ತರಿ, ಸ್ವಾತೀ, ರಾಜವಲ್ಲಿ, ಶೈರೇಶಿರ, ದೇವಹಿ, ಸೈರಂಧ್ರೀ, ರೌವಸೀವಕೆ, ಸಾಲಾಲಿ, ಕಾಟುವಿಂ ಗಾಕ್ಷಿ, ಶತಶಂಭಿ, ದಿನಾವಸಿಷ್ಠರೆಂಬ ಹೆಸರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದವರೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಲ್ಲದೆ ತ್ರ್ಯಾಷೇಯ ವ್ರವರರೆಂದೇ ಉಚ್ಚಾರಣೆಮಾಡಬೇಕು ವತ್ಸಾ ರರು, ಕಶ್ಯಪರು, ವಸಿಷ್ಠರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಅನೈವಾಹ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು

ಸಾ ಮಾತಾ ಬಲಿಪುತ್ರಶ್ಚ ಭೌಷ್ಠ್ಯಲೋಽಥ ಜಲತ್ವರಃ ।

ಮುಂಜಾನುಯೂರಃ ಪರ್ಮಶ್ಚ ಸೊಷ್ಟ್ಯನೋ ಗರ್ದಭೀಮುಖಃ ॥ ೧೭ ॥

ಹಿರಣ್ಯಬಾಹುಃ ಕೈರಾತಃ ಉಭೌ ಕಾಶ್ಯಪಗೋಭಿಲೌ ।

ಆಹಲೋ ವೃಷತಂಡಶ್ಚ ಸೃಕೇತುಶ್ಚ ತಥೋತ್ತರಃ ॥ ೧೮ ॥

ಉದಕೇಭಸ್ತ್ಯಣೋ ವತ್ಸ್ಯೋ ಮಹಾಕೇರಲಯಶ್ಚ ಯೇ ।

ಶಾಡೀಲನೈಶಾನವಸೌ ದ್ರಾವೋಲೇವಲಯಾತನಃ ॥ ೧೯ ॥

ವೈಷ್ಣಲಾದಿಃ ಪೂರ್ವವರಿವರಿವಿತ್ಥಾ ವರೀನಿಕಃ ।

ತ್ಯಾಷೇಯೋಽಪಿ ಮತಶ್ಚೈಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಃ ಶುಭಃ ॥ ೨೦ ॥

ಅಸಿತೋ ದೇವಲಶ್ಚೈವ ಕಶ್ಯಪಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ ।

ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೨೧ ॥

ಟಿಪ್ಪಣಿ—ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರ ವಸಿಷ್ಠಗೋತ್ರದವರು ಅನೈವಾಹ್ಯರೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಒರೆ
ದಿದೆ ಆದರೆ ಬಹು ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಗೋತ್ರಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವು ಬೆಳೆದು
ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಅನೇಕರು ಸಂಶಯಿಸಬಹುದು ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ
ಮೊದಲು ಬರೆದಿರುವ ದಿನಾವಸಿಷ್ಠ, ನಕ್ಷತ್ರವಸಿಷ್ಠ, ಉಸಮನ್ಯವಸಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರಗಳೆಂದು
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಿನ್ನಗೋತ್ರಗಳೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು

೧೭-೨೨ ಸಾ, ಮಾತಾ, ಬಲಿಪುತ್ರ, ಭೌಷ್ಠ್ಯ, ಜಲತ್ವರ, ಮುಂಜಾ
ನುಯೂರ, ಸರ್ವ, ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ದಭೀಮುಖ, ಹಿರಣ್ಯಬಾಹು, ಕೈರಾತು,
ಕಾಶ್ಯಪ, ಗೋಭಿಲ, ಆಹಲ, ವೃಷತಂಡ, ಸೃಕೇತು, ಉದಕೇಭ, ವತ್ಸ್ಯ,
ಮಹಾಕೇರಲಿ, ಶಾಡೀಲ, ವೈಶಾನವಸ, ದ್ರಾವೋಲೇಯ, ಲಯಾತು ವೈಷ್ಣಲಾದಿ,
ಪೂರ್ವವರಿ, ಪರಿವಿತ್ಥಾ, ಪರಿನಿಕ, ಈ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತ್ರಾಷೇಯ
ಗೋತ್ರದವರು, ಅಸಿತ, ದೇವಲ, ಕಶ್ಯಪ, ಈ ಮೂರು ಮಂದಿ ಋಷಿವಂಶಜರೂ ಪರ
ಸ್ಪರ ವಿನಾಹ ಸಂಬಂಧಮಾಡಕೂಡದು ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಯ ಮಕ್ಕಳೂ ಋಷಿಸ್ತಥಾ

ಋಷಿಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ತು ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ
 ವಾಕ್ಸಾಯಣಾಭ್ಯಃ ಸಕಲಂ ಪ್ರಸೂತಂ ।
 ಜಗತ್ಸಮಗ್ರಂ ಯದುಸಿಂಹಮುಖ್ಯ
 ತತ್ತೇ ಚ ವಕ್ಸ್ಯಾಮ್ಯಹಮುತ್ತರತ್ರ

॥ ೨೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಕಶ್ಯಪವಂಶಾನುಕೀರ್ತಿನಂ ನಾಮ
 ಪಂಚದಶಾಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ

ನರೂ ಆದ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಸಕಲ ಜಗತ್ತೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತೆಂಬ
 ವಿಚಾರವನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಯ್ಯ ! ವಜ್ರಮಹಾ
 ರಾಜ ! ಎಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ —

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ
 ರೂಪವಾದ ಕಶ್ಯಪ ವಂಶಾನು ಕೀರ್ತನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಹದಿ
 ನೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀ:

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಷೋಡಶಾಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ವಸಿಷ್ಠವಂಶಜಾನ್ವಿಸ್ತಾನ್ವಿ ಬೋಧ ಗದತೋ ಮನು ।

ಏಕಾರ್ಷೇಯಶ್ಚ ಪ್ರವರೋ ವಸಿಷ್ಠಾನಾಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೧ ||

ವಸಿಷ್ಠ ಏನ ವಾಸಿಷ್ಠಾ ಅವಿನಾಹ್ಯಾ ವಸಿಷ್ಠಜೈಃ ।

ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದಾ ಔಪಗವಾಃ ವೈಕ್ಲವಾ ಶಾದ್ವಲಾಯನಾಃ

|| ೨ ||

ಕಾಪಿಷ್ಠಲಾ ಶೌಟಲೋಮಾ ಆಶ್ವಲಾಃ ಸರ್ವಟಾಕರಾಃ ।

ಗೋಪಾಯನಾ ಬೋಧಯಶ್ಚ ದ್ವಾಕಲ್ಪಾ ಅಪನಾಹ್ಯಕೃತ್

|| ೩ ||

ಒಂದು ನೂರ ಹದಿನಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ವಸಿಷ್ಠರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ (ಋಷಿಗಳ) ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಯ್ಯ! ವಸಿಷ್ಠರ ಪ್ರವರವು ಏಕಾರ್ಷೇಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು

೨-೬ ವಸಿಷ್ಠರನ್ನೇ ವಾಸಿಷ್ಠರೆಂದು ಹೇಳುವರು ಇವರು ವಸಿಷ್ಠಗೋತ್ರದವರೊಡನೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಕೂಡದು ಆ ಗೋತ್ರಜರೊಂದರೆ,— ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ, ಔಪಗವ, ವೈಕ್ಲವ, ಶಾದ್ವಲಾಯನ, ಕಾಪಿಷ್ಠಲ, ಶೌಟಲೋಮ, ಆಶ್ವಲ, ಸರ್ವಟಾಕರ, ಗೋಪಾಯನ, ಬೋಧಾಯನ, ದ್ವಾಕಲ್ಪ, ಅಪನಾಹ್ಯಕೃತ್, ಬಾಲಿಶೇಯ, ಪಾಲಿಶಿಷ್ಯ, ಉಮಾಂಕುರನ, ಆಯನ್ಮೂಣ, ಶೀತವೃಕ್ಷ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತ, ಲೋಮತ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿಕರ, ಮಾಂಡಲಿ, ಗೌತಲಿ, ವಾಹ್ನೇಹಂಡಿ, ಸುಮನ,

ಬಾಲಶೇಯಾ ಸಾಲಿಶಿಷ್ಯಾಸ್ತಥೋಮಾಂಕುರವಶ್ಚ ಯೇ |

ಆಯಸ್ಥಾಣಾಃ ಶೀತವೃಕ್ಷಾಸ್ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಾಃ

|| ೪ ||

ಲೋಮತ್ಯಾಶ್ಚ ಸ್ಪಸ್ತಿಕರಾಃ ಮಾಂಡಲಿಗೌತಲಿಶ್ಚ ತಥಾ |

ವಾಹ್ನೇಹಂಡಿಶ್ಚ ಸುಮನಾ ಶ್ವಪಾದಿರ್ವಿಧಿರೇವ ಚ

|| ೫ ||

ಶಾಲಿಲೋಹಿಬ್ರಹ್ಮಬಲೋ ವೈಲಿಶ್ರವಸ ಏವ ಚ |

ಮಾಂಡವೋ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಶ್ಚ ಏಕಾರ್ಷೇಯಾಸ್ತಥಾ ನೃಪ

|| ೬ ||

ವಸಿಷ್ಠ ಏಷಾಂ ಪ್ರವರ ಅನೈವಾಹ್ಯಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ |

ಶೈಲಾಲಯೋ ಮಹಾಕರ್ಣೋ ಕೌರವ್ಯಃ ಕ್ರೈವಣಿಶ್ಚ ತಥಾ

|| ೭ ||

ಕಪಿಂಜಲೋ ಬಾಲಶಿಖಿರ್ಭಾಗವಿತ್ತಾಯನಾಶ್ಚ ಯೇ |

ಕೌರಾಯಣಾ ಲಾಕಹಯಾ ಕೌಲಕೃದ್ಭಾಗುರಾಯಣಾಃ

|| ೮ ||

ಶಾಕಹವ್ಯಾಃ ಕಶಾಪೇಯಾ ಅಧೋ ಉಲ್ಪವಯಾಶ್ಚ ಯೇ |

ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಾ ಅನಡುಹಾ ಅಧೋ ಮಾಷಠಿರಾಧಯಃ

|| ೯ ||

ದಾಮಕಾಯನಾ ವಾಹಯವೋ ವಾಕ್ಯಯೋಗೋರಥಶ್ಚ ತಥಾ |

ಆಚಾಯನಾಶ್ಚ ಋಷಯಃ ಯೇ ಚ ಕ್ರೋಡಾದನಾಯನಾಃ

|| ೧೦ ||

ಶ್ವನಾದಿ, ವಿದ್ವಿ, ಶಾಲಿ, ಲೋಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಬಲ, ವೈಲಿಶ್ರವಸ, ಮಾಂಡವ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ,-- ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಏಕಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರರು ಇವರು ವಸಿಷ್ಠರ ಪ್ರವರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ವರಸ್ವರ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಕೂಡದು ಶೈಲಾಲಯ, ಮಹಾಕರ್ಣ, ಕೌರವ್ಯ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರೆಯುವೆವು

೭-೧೩ ಇದರ ಕೆಳಗೆ ಒರೆದ ಹೂಗಂಜಿಲ್ಲರೂ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರರೆನಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವರು ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವೆವು ಶೈಲಾಲಯ, ಮಹಾಕರ್ಣ, ಕೌರವ್ಯ, ಕ್ರೈವಣಿ, ಕಪಿಂಜಲ, ಬಾಲಶಿಖಿ, ಭಾಗವಿತ್ತಾಯನ, ಕೌರಾಯಣ, ಲೋಕಹಯ, ಕೌಲಕೃತ, ಭಾಗುರಾಯಣ, ಶಾಕಹವ್ಯ, ಕಶಾಪೇಯ, ಉಲ್ಪವಯ, ಸಾಂಖ್ಯಾಯನ, ಅನಡುಹ, ಮಾಷಠಿರಾಧಯ, ದಾಮಕಾಯನ, ವಾಹಯವ, ವಾಕ್ಯಯೋಗ, ರಥ, ಆಚಾಯನ, ಕ್ರೋಡಾದನಾಯನ, ವ್ರಲಂಬಾಯನ, ಔಪಮನ್ಯು,

ಪ್ರಲಂಬಾಯನಾಶ್ಚ ಋಷಯ ಔಪಮನ್ಯವ ಏನ ಚ |
ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಾಶ್ಚ ಋಷಯಸ್ತಥಾ ಯೇ ಚ ದಶೇರಕಾಃ || ೧೧ ||

ಸಾದಕಾಯನ ಔದ್ಗ್ರಾಹಾ ಋಷಯಶ್ಚೈವ ಲೇಖಯಃ |
ಮಾಲೇಯಾ ಬ್ರಹ್ಮವಲಯಃ ಪೂರ್ಣಾಗಾರಿಸ್ತಥೈವ ಚ || ೧೨ ||

ತ್ಯಾಷ್ಠೇಯೋಪಿ ನುತಾಶ್ಚೈಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಸ್ತಥಾ |
ಭಗೋ ವಸುರ್ವಸಿಸ್ತಶ್ಚ ಇಂದ್ರಃ ಸನ್ಮುತೀರೇವ ಚ || ೧೩ ||

ಪರಸ್ಪರಮನ್ಯೈನಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |
ಔಪಸ್ವಸ್ಥಾಃ ಸ್ವಸ್ಥಲಯೋ ವಾಲೋ ಹಾಲೋ ಹಯಾಶ್ಚಯೇ || ೧೪ ||

ಮುಧ್ಯಂದಿನಾ ಅಕ್ಷತಯಃ ಪೈಪ್ಪಲಾ ದೇವಿಚಂಕಸೀ |
ತ್ರೈಶೃಂಗಾ ವನಗಾ ಆಲನಾಃ ಕುಂಡಿನಾಶ್ಚ ನರೂತ್ತಮ || ೧೫ ||

ತ್ಯಾಷ್ಠೇಯೋಪಿ ನುತಾಶ್ಚೈಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಃ ಶುಭಃ |
ವಸಿಷ್ಠ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಕುಂಡಿನಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ || ೧೬ ||

ಪರಸ್ಪರಮನ್ಯೈನಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |
ಜಾತೂಕರ್ಣಾ ಯವಶ್ಚೈವ ಸಾದಸಾಶ್ಚ ತಥೈವ ಚ || ೧೭ ||

ಸಾಂಖ್ಯಾಯನ, ದಶೇರಕ, ವಾದಕಾಯನ, ಔದ್ಗ್ರಾಹ, ಲೇಖಯ, ಮಾಲೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮವಲಯ, ಪೂರ್ಣಾಗಾರಿ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತ್ರ್ಯಾಷ್ಠೇಯ ಪ್ರವರರು, ಭಗ, ವನು, ವಸಿಷ್ಠ, ಇಂದ್ರ, ಸನ್ಮುತಿ, ಈ ಋಷಿಗಳೈವರೂ ವರಸ್ಪರ ವಿನಾಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಳಿಸಕೂಡದು

೧೪-೧೬ ಔಪಸ್ವಸ್ವರು, ಸ್ವಸ್ಥಲಯರು, ವಾಲ, ಹಾಲ, ಹಯ, ಮುಧ್ಯಂದಿನ, ಅಕ್ಷತಯ, ಪೈಪ್ಪಲ, ಭಾವಿಚಂಪಕೇ, ತ್ರೈಶೃಂಗ, ವನಗ, ಆಲನ, ಕುಂಡಿನ, ಮುಂತಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತ್ರ್ಯಾಷ್ಠೇಯರಾದರೂ ಇವರ ಪ್ರವರವು ಪರಮ ಮಂಗಳ ಕರವಾದುವು. ವಸಿಷ್ಠ, ಮಿತ್ರಾವರುಣ, ಕುಂಡಿನ ಋಷಿಗಳೂ ಸಹ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಮಾಡಕೂಡದು.

೧೭-೧೯. ಜಾತೂಕರ್ಣ, ಯವ, ಸಾದಸ, ಈ ಮೂವರೂ ತ್ರ್ಯಾಷ್ಠೇಯ ಪ್ರವರರಾಗಿರುವರು ಮತ್ತು ಜಾತೂಕರ್ಣ, ವಸಿಷ್ಠ, ಅಂತ್ಯ ಈ ಮೂವರು ಅನ್ಯೈ

ತ್ಯಾಪೇಯೋಪಿ ಮತಶ್ಚೃಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಸ್ತಥಾ ।
ಜಾತೂಕಣೋ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ತಥೈವಾಂತ್ಯಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವ ।
ಪರಸ್ಪರಮನೈವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೧೮ ॥

ವಸಿಷ್ಠ ವಂಶೇಭಿಹಿತಾ ಮಯೈತೇ
ಋಷಿಪ್ರಬರ್ಹಾ ನೃಪ ಗೋತ್ರಕಾರಾಃ ।
ಯೇಷಾಂ ತು ನಾಮ್ನಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತನೇನ
ಪಾಪಂ ಸಮಗ್ರಂ ಪುರುಷೋ ಜಹಾತಿ

॥ ೧೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ವಸಿಷ್ಠ ವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಂನಾಮ
ಷೋಡಶಾಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ವಾಹ್ಯ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ನೇರಿದವರು ಎಲೈ ವಜ್ರನರನತಿಯೇ ! ನಾನು ಈಗ
ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಸಿಷ್ಠವಂಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಗೋತ್ರಕಾರರಾದ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಹೆಸರು
ಗಂನಲ್ಲಾ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ ಯಾವ ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು
ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡುವನೋ ಅಂತಹವನು ಸಮಸ್ತ ವಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದು
ಕೊಂದು ಪವಿತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ
ರೂಪವಾದ ವಸಿಷ್ಠ ವಂಶಾನು ಕೀರ್ತನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ
ಹದಿನಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಸಪ್ತದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ವಸಿಷ್ಠ ಸ್ತು ಮಹಾತೇಜಾ ನಿಮೇಃ ಪೂರ್ವಪುರೋಹಿತಃ

|| ೧ ||

ಬಭೂವ ಸಾರ್ಥವಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಜ್ಞೈಸ್ತಸ್ಯ ಸಮಂತತಃ |

ಶಾಂತಾತ್ಮಾ ಸಾರ್ಥವಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಶಶ್ವಾನು ತದಾ ಪುರಾ

|| ೨ ||

ತಂ ಗತ್ವಾ ಸಾರ್ಥವಶ್ರೇಷ್ಠೋ ನಿಮಿರ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ |

ಭಗವನ್ಯಶ್ವವಿಚ್ಛಾಮಿ ತನ್ನಾ ಯಾಜಯ ಮಾ ಚಿರಂ

|| ೩ ||

ಒಂದುನೂರ ಹದಿನೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಯು ನಿಮಿ-ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದನು ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದನು ಬಹುಕಾಲದವರಿಗೆ ಯಜ್ಞವಾರೋಹಿತ್ಯಮಾಡಿ ಬಳಲಿದ್ದ ವಸಿಷ್ಠರು ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸಿದವರಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು (ನಿಮಿಯು ಒಹಳ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು.)

೩-೫ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಿಮಿಯು ವಸಿಷ್ಠಮಹರ್ಷಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಸ್ವಾಮಿ! ನಾನು ಪುನಃ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತೇನೆ ತಾವು ಬಂದು ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕ್ರತುವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆನ್ನಲು, ವಸಿಷ್ಠರು ರಾಜನೊಡನೆ ಇಂತು ಹೇಳಿದರು — ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಸುಮ್ಮನಿರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದವರಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡರು ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಕ್ರತುಗಳನ್ನೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲಿಸು, ನಾನು ನಿನಗೆ

ತಮುನಾಚ ಮಹಾತೇಜಾ ವಸಿಷ್ಠಃ ಸಾರ್ಥವೋತ್ತಮಂ ।

ಕಂಚಿತ್ಕಾಲಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯಸ್ತ ತನ ಯಜ್ಞೈಃ ಸಮಂತತೈಃ

॥ ೪ ॥

ಭೃಶಂ ಶಾಂತೋಸ್ಥಿ ವಿಶ್ರಮ್ಯ ಯಾಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ನೃಪ ।

ಏನಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುನಾಚ ವಸಿಷ್ಠಂ ನೃಪಸತ್ತಮಃ

॥ ೫ ॥

ಸಾರಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯೇಷು ಕಃ ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯತುಮುತ್ಸಹೇತ್ ।

ನ ಯಸ್ಯ ಸೌಹೃದಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ಯತಾಂತೇನ ಬಲೀಯಸಾ

॥ ೬ ॥

ಧರ್ಮಕಾರ್ಯೇ ತ್ವರಾ ಕಾರ್ಯಾ ಚಲಂ ಯಸ್ಮಾದ್ಧಿ ಜೀವಿತಂ ।

ಧರ್ಮಮಾರ್ಗರತೋ ಜಂತುರ್ಮೃತೋಪಿ ಸುಖಮಶ್ನುತೇ

॥ ೭ ॥

ಶ್ವಃ ಕಾರ್ತಮದ್ಯ ಕುರ್ವೀತ ಪೂರ್ವಾರ್ಹೈ ಚಾವರಾಹ್ಲಿಕಂ ।

ನ ಹಿ ಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ ಮೃತ್ಯುಃ ಕೃತಂ ವಾಸ್ಯ ನ ವಾ ಕೃತಂ

॥ ೮ ॥

ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಬಹು ಬಲವೇನೆ, ನಾನೂ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರಿಗೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಕೊಂಡು ಆ ಬಹು ಸಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ಕ್ರತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಸುಮ್ಮನಿರದ ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಕುರಿತು ಮತ್ತಿತಂದನು ---

೬-೧೩ ಸ್ವಾಮಿ ! ವಸಿಷ್ಠರೇ ! ವರಲೋಕಸಂಬಂಧವಾದ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಯಾರು ತಾನೇ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಯಾರು ? ಆ ರೀತಿ ಕಾಲ ಬರಲೆಂದು ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಕಾಲವುರನ್ನು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವನೆನು ? ಈ ಜೀವಿತಕಾಲವೆಂಬುವುದು ಬಹು ಚಂಚಲವೂ, ಕ್ಷಣಿಕವೂ ಆದುದು, ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹು ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಮೃತನಾದಾಗ್ಯೂ ವಾರಲೌಕಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ನಾಳೆಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಂದೇ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು ಮೃತ್ಯುವು ಈ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಿತು ಇನ್ನು ಇವನಿಂದಾಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳು ಬಹುವಿವೆಯೆಂದು ಅವನನ್ನು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದುಂಟು ? ಆಯುಸ್ಸು ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದೊಡನೆ ಮೃತ್ಯು ದೇವತೆಯು ಆಯುಃಪೂರ್ತಿಯಾದ ಮಾನವನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಅಪಹರಿಸಿ

ಕ್ಷೇತ್ರಾಪತ್ಯಗೃಹಾಸಕ್ತಮನ್ಯಶ್ಚ ಗತಮಾನಸಂ |

ವ್ಯಕೀರ್ಣೋರಣಮಾಸಾದ್ಯ ಮೃತ್ಯುರಾದಾಯ ಗಚ್ಛತಿ

|| ೯ ||

ನ ಕಾಲಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ದ್ವೇಷೋ ವಾ ನ ಸ್ಯ ನ ವಿದ್ಯತೇ |

ಅಯುಷ್ಯೈ ಕರ್ಮಣಿ ಕ್ಷೀಣೇ ಪ್ರಸಹ್ಯ ಹರತೇ ಜನಂ

|| ೧೦ ||

ಪ್ರಾಣೋ ವಾಯುಶ್ಚಲತ್ತಂ ಚ ವಾಯೋರ್ವಿದಿತಮೇವ ಚ |

ಯತ್ರ ಯಜ್ಞೇವ್ಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಮುಣಮಾತ್ರಂ ತದದ್ಭುತಂ

|| ೧೧ ||

ಸೋಹಂ ಸಂಭೃತಸಂಭಾರೋ ಭವನ್ಮೂಲಮುಪಾಗತಃ |

ನ ಚೇದ್ಯಾಜಯಸೇ ಮಹ್ಯಂ ಯಾಸ್ಯಾಮ್ಯನ್ಯಂ ತು ಯಾಜಕಂ

|| ೧೨ ||

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತದಾ ತೇನ ನಿಮಿನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಃ |

ಶಶಾಪ ತಂ ನಿಮಿಂ ಕ್ರೋಧಾದ್ವಿದೇಹಸ್ತ್ವಂ ಭವಿಷ್ಯಸಿ

|| ೧೩ ||

ಶ್ರಾಂತಂ ನಾಂ ತ್ವಂ ಸಮುತ್ಪ್ರಜ್ಯ ಯಸ್ಮಾದನ್ಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ |

ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಸನ್ನರಲಂದ್ರಾದ್ಯ ಯಾಜಕಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ

|| ೧೪ ||

ನಿಮಿಸ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯುಪಾಚಾಠ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯರತಸ್ಯ ನೇ |

ವಿಘ್ನಂ ಕರೋಷಿ ನಾನ್ಯೇನ ಯಾಜನಂ ಚ ತಥೇಚ್ಛಸಿ

|| ೧೫ ||

ಕೊಂಡು ಹೊರಟೇಹೋಗುತ್ತದೆ ಈ ಪ್ರಾಣವೂ, ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ವಾಯುವೂ, ವಾಯುವು ಅದೆಂತು ಚಂಚಲವೋ ಅದರಂತೆ ಚಂಚಲಗತಿಯುಳ್ಳದು ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದೋ ಅದೇ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ಕರವಾದುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಹನೀಯರಾದ ಪುರೋಹಿತರೇ ! ನಾನು ಈಗ ಸಕಲ ಯಜ್ಞ ಸಾನುಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪುರೋಹಿತರಿಗಾಗಿ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಈರಿತಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಈಗ ನೀವು ಬಂದು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದದೇ ಹೋದರೆ ನಾನು ಬೇರೇ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕರೆದು ಯಜ್ಞದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತೇನೆ

೧೩-೧೯. ಈರಿತಿ ನಿಮಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಬಹಳ ಕೋಪಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನೀನು ವಿದೇಹನಾಗು (ಸಾಯಿ), ಎಂದು ದುಡುಕಿನಿಂದ ಶಾಪವನ್ನು

ಶಾಪಂ ದದಾಮಿ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ವಿದೇಹೋದ್ಯ ಭವಿಷ್ಯಸಿ |

ಏವಮುಕ್ತೇ ತು ತೌ ಜಾತೌ ವಿದೇಹೌ ದ್ವಿಜಸಾರ್ಥಿವೌ || ೧೬ ||

ದೇಹಹೀನೌ ತಯೋರ್ಜೀವೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಪಜಗ್ಮತುಃ |

ಆಗತೌ ತು ಸಮೀಪೇಽಥ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ || ೧೭ ||

ಅದ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿ ತೇ ಸ್ಥಾನಂ ನಿಮೇ ಜೀವಂ ದದಾಮ್ಯಹಂ |

ನೇತ್ರಪಕ್ಷ್ಮಸು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಭವಿಷ್ಯಸಿ || ೧೮ ||

ತ್ವತ್ಸಂಬಂಧಾಸ್ತಥಾ ತೇಷಾಂ ನಿಮೇಷಃ ಸಂಭವಿಷ್ಯತಿ |

ಚಾಲಯಿಷ್ಯಂತಿ ತು ಯದಾ ನೇತ್ರಪಕ್ಷ್ಮಾಣಿ ಮಾನವಾಃ || ೧೯ ||

ಕೊಟ್ಟೀಬಿಟ್ಟರು ಆಗ ನಿಮಿಯು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ವಸಿಷ್ಠರ ಬಾಯಿಂದ ಫಕ್ತನೆ ಹೊರಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ನಿರಸರಾಧಿಯಾದ ನನಗೆ ಇಂತಹ ಘೋರಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡಲು ಕಾರಣವೇನೆನ್ನಲು, ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳಿದರು ಅಯ್ಯಾ ! ರಾಜನೇ ! ನೀನು ಸಕಲ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದವನಾದಾಗ್ಯೂ ಬಹಳ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲೆಳಸಿದ ಕುಲಪುರೋಹಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಈ ವಿಕ್ಷಯನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತೆನ್ನಲು, ನಿಮಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ವ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಹೇಳಿದುದೇನೆಂದರೆ — ಅಯ್ಯಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ ! ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ನನಗೆ ನೀನು ಎಷ್ಟು ವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಬೇರೇ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ ನಾನೂ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ನೀನೂ ಸಹ ನನ್ನ ಹಾಗೆ ವಿದೇಹಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು, ಎಂದು ಪ್ರತಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೀಬಿಟ್ಟನು ಆಕೂಡಲೆ ಆ ರಾಜನೂ ಪುರೋಹಿತನೂ (ಇಬ್ಬರೂ) ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು ಆದರೆ ದೇಹ ಹೀನವಾದ ಅವರಿಬ್ಬರ ಜೀವಗಳೂ ಕೂಡಲೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೂರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಹ್ಮನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದುವು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದ ಭಗವಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಎಲೈ ನಿಮಿಯೇ ! ನಿನಗೆ ಈಗ ಜೀವದಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಈ ನಿಮಿಷದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ನೀನು ಸಕಲ ಮನುಷ್ಯರ ಕಣ್ಣಿನ ರೆಪ್ಪೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೋ. ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಕಲ ಮನುಷ್ಯರೂ ನಿಮೇಷರಾಗಲಿ (ಕಣ್ಣುರೆಪ್ಪೆ ಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯುವ ಭಾವ)

ಏವಮುಕ್ತೇ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ನೇತ್ರಪಕ್ಷ್ಮಸು ಸರ್ವಶಃ |

ಜಗಾಮ ನಿಮಿಜೀವಂ ತು ವರದಾನಾತ್ಸಯಂಭುವಃ

|| ೨೦ ||

ವಶಿಷ್ಠಜೀವಂ ಭಗವಾನ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ |

ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋಃ ಪುತ್ರೋ ವಸಿಷ್ಠ ತ್ವಂ ಭವಿಷ್ಯಸಿ

|| ೨೧ ||

ವಶಿಷ್ಠ ಇತಿ ತೇ ನಾನು ತತ್ರಾಪಿ ಚ ಭವಿಷ್ಯತಿ |

ಜನ್ಮದ್ವಯಮತೀತಂ ಚ ತತ್ರಾಪಿ ತ್ವಂ ಸ್ಮರಿಷ್ಯಸಿ

|| ೨೨ ||

ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಮಿತ್ರಶ್ಚ ವರುಣಸ್ತಥಾ |

ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮಮಾಸಾದ್ಯ ತಪಸ್ತೇಪತುರನ್ಯಯಂ

|| ೨೩ ||

ಟಿಪ್ಪಣಿ - ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅನಿಮಿಸರೆಂದು ಈ ಕಾಲದಿಂದ ಹೆಸರಾಯಿತು ದೇವತೆಗಳು ರೆವೈದೊಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ನಿಮಿಸರೆನಿಸಿದರು ಅಂದರೆ 'ನಿಮಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲರ ರೆವೈ ಗಳನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಮಿಸರೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮಾನವರಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ನಿಂತಿರುವುದು ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದು

೨೦ ಯಾವಾಗ ಯಾವಾಗ ಜನರು ರೆವೈ ಮುಚ್ಚುವರೋ ಆಗಲೆಲ್ಲಾ, ನೀನು ಅನರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತೀ, ಹೀಗೆಂದು ಯಾವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟತೋ ಆಕೂಡಲೆ ನಿಮಿಯ ಜೀವವು ಬ್ರಹ್ಮವರಬಲದಿಂದ ಸಕಲ ಜನರ ಕಣ್ಣುರೆವೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿ ನೇರಿಕೊಂಡಿತು

೨೧-೨೨ ಈರಿತಿ ನಿಮಿಗೆ ನೇಮಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ವಸಿಷ್ಠಜೀವದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಇಂತೆಂದು ಹೇಳಿದನು --ಎಲೈ ವಸಿಷ್ಠನೇ ! ನೀನು ಮಿತ್ರ-ವರುಣ ಋಷಿಗಳ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತೀಯೆ ಆಗಲೂ ನಿನಗೆ ವಸಿಷ್ಠನೆಂದೇ ಹೆಸರಿರುವುದು ಆಗ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಜನ್ಮಗಳ ನೆನಪೂ ಇರುವುದು ಹೀಗೆಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು

೨೩-೨೪ ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಿತ್ರ-ವರುಣರಂಜಿಬ್ಬರು ಋಷಿ ಗಳು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ (ಶ್ರೇಷ್ಠ) ವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಈ ರೀತಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಾಲವು ವಸಂತ (ಮಾಧವ) ಋತುವಿನ ಸಮಯ ವಾಗಿತ್ತು ಹೊಗಿಡಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೂವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರತಿದ್ದವು.

ತಪಸ್ಯತೋಸ್ತಯೋರೇವಂ ಕದಾಚಿನ್ಮಾಧವೇ ಯತೌ ।

ಪುಷ್ಪಿತದ್ರುಮಸಂಘಿನ್ನೇ ಶುಭೇ ದಕ್ಷಿಣಮಾರುತೇ

॥ ೨೪ ॥

ಉರ್ವಶ್ಯಥ ವರಾರೋಹಾ ಕುರ್ವತೀ ಕುಸುಮೋಚ್ಚಯಂ ।

ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮರಕ್ತವಸನಾ ತಯೋರ್ಧೃಷ್ಟಿಪಥಂ ಗತಾ

॥ ೨೫ ॥

ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಮಖೀಂ ಸುಭ್ರೂಂ ನೀಲನೀರಜಲೋಚನಾಂ ।

ಉಭೌ ಚುಕ್ಷುಭತುರ್ವೀರ್ಯಾತ್ಮದ್ರೂಪಪರಿನೋಹಿತೌ

॥ ೨೬ ॥

ಸ್ತನ್ನಂ ರೇತಸ್ತಯೋರ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಾಪಭೀತಾ ವರಾಪ್ಸರಾಃ ।

ಚಕಾರ ಕಲಶೇ ಸುಭ್ರೂಸೋತ್ತಯಪೂರ್ಣೇ ಮನೋರಮೇ

॥ ೨೭ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ಭವಿಷ್ಯತಾ ಜಾತೌ ತೇಜಸಾಪ್ರತಿಮೌ ಭುವಿ ।

ವಶಿಷ್ಠಶ್ಚಾಪ್ಯಗಸ್ಯಶ್ಚ ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋಃ ಸುತೌ

॥ ೨೮ ॥

ವಶಿಷ್ಠಸ್ತುಪಯೇಮೇಧ ಭಗಿನೀಂ ನಾರದಸ್ಯ ತು ।

ಅರುಂಧತೀಂ ವರಾರೋಹಾಂ ತಸ್ಯಾಂ ಶಕ್ತಿಮುಜೀಜನತ್

॥ ೨೯ ॥

ಆಗ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ತಂಗಾಳಿಯು ಬೀಸತೊಡಗಿತು ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ಆ ತನ್ನೇವನದಲ್ಲಿಯೇ ಹೂಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಬಹು ತಳುನಾದ ಒಂದು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನವಳು ಉಟ್ಟಿದ್ದಳು ಅದರೊಳಗಿನಿಂದ ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉರ್ವಶಿಯು ಮಿತ್ರ-ವರುಣರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾದಳು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಋಷಿಗಳೇವರ ಜಿತಮನಸ್ಸೂ ಕಲಕಿಹೋಯಿತು ಅವಳ ರೂಪ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಅವರ ಜಿಶ್ನೆಯೆತ್ತವು ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ವೀರ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟಿತು ಈ ಋಷಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉರ್ವಶಿಯು ಅರಿತಳು ಋಷಿವೀರ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಡರೆ ತನಗೆಲ್ಲಿ ಶಾನತಟ್ಟುವುದೋ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ದಿಗಿಲಾಯಿತು ಆಗ ಆ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯು ಆ ಋಷಿಗಳೇವರ ರೇತಸ್ಸನ್ನು ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದ ಕಲಶವೊಂದರಲ್ಲಿ ನೇರಿಸಿದಳು ಆ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಆ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದೀರ್ವರು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಂಜನಿಸಿದರು ಅಸರಿಬ್ಬರೂ ಮಿತ್ರ-ವರುಣರ ವುತ್ರರಾದ ವಸಿಷ್ಠ-ಅಗಸ್ಯ ಶ್ವರ ಮುಷಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು

೨೯-೩೧ ಅನಂತರ ವಸಿಷ್ಠರು ನಾರದನ ತಂಗಿಯಾದ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಋಷಿಗಳನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದರು.

ಶಕ್ತೇಃ ಪರಾಶರಃ ಪುತ್ರಸ್ತಸ್ಯ ವಂಶಂ ನಿಬೋಧ ನೇ |
ಯಸ್ಯ ದ್ವೈಪಾಯನಃ ಪುತ್ರಃ ಸ್ವಯಂ ವಿಷ್ಣುರಜಾಯತ || ೩೦ ||

ಪ್ರಕಾಶೋ ಜನಿತೋ ಯೇನ ಲೋಕೇ ಭಾರತಚಂದ್ರಮಾಃ |
ಪರಾಶರಸ್ಯ ತಸ್ಯ ತ್ವಂ ಶೃಣು ವಂಶಮನುತ್ರಮಂ || ೩೧ ||

ಕಾರ್ಧಮಯೋ ವಾಹಯಾನೋ ಜೈಮಯೋ ಮೈಮತಾಯನಃ |
ಗೋಪಾಲಃ ಪಂಚಮಶ್ವೈಷಾಂ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಕೃಷ್ಣಪರಾಶರಾಃ || ೩೨ ||

ಪ್ರಾರೋಹಯೋ ಬಾಹ್ಯತಪಾಃ ಪಾರ್ಷಯಃ ಕೌತುಜಾತಯಃ |
ಹಾರ್ಯಶ್ವಿಃ ಪಂಚಮಶ್ವೈಷಾಂ ಜ್ಞೇಯಾ ನೀಲಪರಾಶರಾಃ || ೩೩ ||

ಕಾರ್ಷ್ಣಾಯಣಾಃ ಕಾಪಿಸೌಧಾಃ ಕೋಕೇಯಸ್ಯಾ ತಯಾಸ್ತಪಾಃ |
ಪುಷ್ಕರಃ ಪಂಚಮಶ್ವೈಷಾಂ ಜ್ಞೇಯಾ ರಕ್ತಪರಾಶರಾಃ || ೩೪ ||

ಶ್ರವಿಷ್ಠಾಯನಾ ವಾರ್ಷ್ಣೇಯಾ ದಾಸೇಯಾಃ ಶ್ಲೋಕಜಾಶ್ವ ಯೇ |
ಇಷೀಕಹಸ್ತಃ ಪಂಚಮಶ್ವ ಏತೇ ಶ್ವೇತಪರಾಶರಾಃ || ೩೫ ||

ವಟಿಕಾ ಬಾದರಾಶ್ಚೈವ ಸ್ಕಂಭನ್ಯಾಃ ಕ್ರೋಶಕಾತಯಃ |
ಕ್ಲಾಮಿರೇಷಾಂ ಪಂಚಮಶ್ವ ಏತೇ ಗೌರಪರಾಶರಾಃ || ೩೬ ||

ಆ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪರಾಶರರು ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ಆ ಪರಾಶರರ ವಂಶವನ್ನು ಈಗ
ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಆ ಪರಾಶರ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರ
ಹಾವಿಷ್ಟವೇ ದ್ವೈಪಾಯನ (ವ್ಯಾಸ) ರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ಈ ಮಹನೀಯರೇ
ಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಇಂತಹ ವರಮಂವೂಜ್ಯರಾದ ಪರಾಶರ ಮಹರ್ಷಿಗಳ
ವಂಶವನ್ನೀಗ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೩೨-೩೩ ಕಾರ್ಧಮಯ, ವಾಹಯನ, ಜೈಮಯ, ಮಾಮತಾಯನ,
ಗೋನಾಲಿ, ಈ ಐದು ಜನ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣಪರಾಶರರೆಂದು ಹೇಳುವರು
ಪ್ರಾರೋಹಯ, ಬಾಹ್ಯತಪ, ಪಾರ್ಷಯ, ಕೌತುಜಾತಯ, ವಾರ್ಯಶ್ವಿ ಎಂಬ
ಐವರೂ ನೀಲಪರಾಶರರೆಂದು ವ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು

೩೪ ಕಾರ್ಷ್ಣಾಯಣರು, ಕಾಪಿಸೌಧರು, ಕೋಕೇಯಸರು, ತಯಾಸ್ತಪರು,
ಪುಷ್ಕರಂಭೈವರು ಋಷಿಗಳೂ ರಕ್ತಪರಾಶರರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು

೩೫-೩೬

ಖಲ್ವಾಯಣೇ ವಾಷ್ಣಯಣೇ ತಿಲ್ವಣೋ ಬೈಲ್ವಯೂಥಪಃ ।

ತಾಮಿರೇಷಾಂ ಪಂಚಮಶ್ಚ ಏತೇ ಧೂಮ್ರಪರಾಶರಾಃ

॥ ೩೭ ॥

ಪರಾಶರಾಣಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತ್ರ್ಯಾಷೇಯಃ ಪ್ರವರೋ ಮತಃ ।

ಪರಾಶರಶ್ಚ ಶಕ್ತಿಶ್ಚ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ಮಹಾತಪಾಃ

॥ ೩೮ ॥

ಪರಸ್ಪರಮನೈನಾಹ್ಯಾಃ ಸರ್ವ ಏನ ಪರಾಶರಾಃ

॥ ೩೯ ॥

ಉಕ್ತಾಸ್ತವೈತೇ ನೃಪ ನಂಶಮುಖ್ಯಾಃ

ಪಾರಾಶರಾಃ ಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭಾವಾಃ ।

ಯೇಷಾಂ ತು ನಾಮ್ನಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತನೇನ

ಪಾಪಂ ಸಮಗ್ರಂ ಪುರುಷೋ ಜಹಾತಿ

॥ ೪೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪರಾಶರವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಂ ನಾಮ

ಸಪ್ತದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೩೭ ಖಲ್ವಾಯಣೇ, ವಾಷ್ಣಯಣೇ, ಕಿಲ್ವಣ, ಬೈಲ್ವಯೂ ಧಪ, ಕಾಮಿ, ಈ ಐದು ಮಂದಿ ಋಷಿಗಳೂ ಧೂಮ್ರಪರಾಶರರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

೩೮-೩೯ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಪರಾಶರರಿಗೂ ತ್ರಿಯಾಷೇಯವ್ರವರರೆಂದೇ ಹೆಸರು ಪರಾಶರ, ವಸಿಷ್ಠ, ಶಕ್ತಿ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಾಶರರಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ವರಸ್ಪರ ಅನೈವಾಹ್ಯರಾಗಿರುವರು

೪೦ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮನಾದ ವ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ಪರಾಶರರ ನಂಶದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಯಾರು ಈ ಋಷಿಗಳ ನಾಮವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ

ಇಂತೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಪುರಾಣದ ವ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಪರಾಶರವಂಶಾನುಕೀರ್ತನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದುನೂರ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀ

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಅಷ್ಟಾದಶಾಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಅತಃಪರಮಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ವಕ್ಷ್ಯೇ ವಂಶೋದ್ಭವಾನ್ವಿಜಾನ್ |

ಅಗಸ್ತ್ಯೇಯಃ ಕರಂಭೋ ಯಃ ಕೌಸಲ್ಯಾಕುಲಿಜಾಸ್ತಥಾ

॥ ೧ ॥

ಸ್ವಮೇಧಸೋ ಮಯೋಭುವಸ್ತಥಾ ಗಾಂಧಾರಕಾಯನಿಃ |

ಪೌಲಸ್ತ್ಯಾಃ ಪುಲಹಾಶ್ಚೈವ ಕ್ರತುವಂಶಭವಾಸ್ತಥಾ

॥ ೨ ॥

ವಾರ್ಷ್ಣೇಯೋಽಪಿ ಮತಶ್ಚೈಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರವರಾಃ ಶುಭಾಃ |

ಅಗಸ್ತ್ಯಶ್ಚ ಮಹೇಂದ್ರಶ್ಚ ಋಷಿಶ್ಚೈವ ಮಯೋಭವಃ

॥ ೩ ॥

ಪರಸ್ಪರಮನ್ಯವಾಹ್ಯಾ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಪೌರ್ಣಮಾಸಾಃ ಸಾರಣಾಶ್ಚ ತ್ರ್ಯಾರ್ಷೇಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೪ ॥

ಒಂದುನೂರ ಹದಿನೆಂಟಿನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೪ ಇನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೌಸಲ್ಯಾಕುಲಜರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಯರು, ಕರಂಭರು, ಸ್ವಮೇಧಸರು, ಮಯೋಭವರು, ಗಾಂಧಾರಕಾಯನಿಗಳು, ಪೌಲಸ್ತ್ಯರು, ಪುಲಹರು, ಇವರಲ್ಲರೂ ವಾರ್ಷ್ಣೇಯರಾದಾಗ್ಯೂ ಸಕಲರ ಪ್ರವರಗಳೂ ಶುಭಕರವಾದುವುಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಯೋಭವರು, ಪರಸ್ಪರ ಅಪೈವಾಹ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯರು, ವಾರಣರು ಸಹ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅಗಸ್ತ್ಯಃ ಸೌರ್ಣಮಾಸಶ್ಚ ಸಾರಣಶ್ಚ ಮಹಾತಸಾಃ |

ಸರಸ್ವರಮನೈನಾಹ್ಯಾ ಸೌರ್ಣಮಾಸಾಶ್ಚ ಸಾರಣಂ

|| ೫ ||

ಏತದುಕ್ತಮ್ಪ್ರಸೀಣಾಂ ತೇ ವಂಶಮುಕ್ತಮಪೂರುಷಂ |

ಅತಃಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕಿಂ ತನಾನಘ ಕಥ್ಯತಾಂ

|| ೬ ||

|| ವಜ್ರ ಉನಾಚ ||

ಪುಲಹಸ್ಯ ಪುಲಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಕ್ರತೋಶ್ಚೈವ ಮಹಾತ್ಮನಃ |

ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ತಥಾ ಚೈಕಂ ಕಥಂ ವಂಶಂ ತದುಚ್ಯತೇ

|| ೭ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ||

ಕ್ರತುಃ ಖಲ್ವನಪತ್ಯೋಸ್ತಿ ರಾಜನ್ಮೈವಸ್ತತೇಂತರೇ |

ಇಧ್ಮವಾಹಂ ಸ ಪುತ್ರತ್ನೇ ಜಗ್ರಾಹ ನೃಪಸತ್ತಮ

|| ೮ ||

೫ ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಸೌರ್ಣಮಾಸ, ಸಾರಣ ಋಷಿಗಳು ಈ ಮೂವರೂ ಅನೈವಾಹ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೬ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಈ ಅನೌರುಷೇಯವಾದ ಋಷಿಗಳ ವಂಶಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೀಯೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸು

೭ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಸ್ವಾಮಿ ! ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರೇ ! ನೀವು ಪುಲಹ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಕ್ರತು, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ವಂಶದವರೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿರಿ ಅದು ಹೇಗೆ ? ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ವಂಶದವರೆಂತಾದರೋ, ತಿಳಿಸಿರಿ

೮-೧೨ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಕ್ರತುಮಹರ್ಷಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇಧ್ಮವಾಹನನ್ನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ (ದತ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು) ದನು ಈ ಇಧ್ಮವಾಹನನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಗನು ಈ ಇಧ್ಮವಾಹನನಿಂದ ಕ್ರತುಗೋತ್ರೋದ್ಭವರುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ಪುಲಸ್ತ್ಯಮಹರ್ಷಿಗೆ ತಿರಶ್ಚನೇಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜೇಂದ್ರನೇ ! ಇವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಪುಲಹಋಷಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ ತಾನು ಸಂತಾನರಹಿತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪುಲಹಋಷಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಮಗನಾದ ದೃಢಸ್ಯುವನ್ನು

ಅಗಸ್ತ್ಯಪುತ್ರಂ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಅಗಸ್ತ್ಯಾತ್ಮತವಸ್ತಥಾ ।

ಪುಲಹಸ್ಯ ತಥಾ ಪುತ್ರಃ ತಿರಶ್ಚಃ ಸ್ಯಧಿನೀಪತೇ

॥ ೯ ॥

ತೇಷಾಂ ತೇ ಜನ್ಮ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಉತ್ತರತ್ರ ಯಥಾ ವಿಧಿ ।

ಪುಲಹಸ್ತ್ಯಪ್ರಜಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಾತಿಪ್ರೀತಮನಾ ಹ್ಯಭೂತ್

॥ ೧೦ ॥

ಅಗಸ್ತ್ಯಜಂ ದೃಢಸ್ಯುಂ ತಂ ಪುತ್ರತ್ವೇ ಕೃತವಾಂ ಸ್ತಥಾ ।

ಪೌಲಹಾಶ್ಚ ತಥಾ ರಾಜನ್ನಾಗಸ್ತ್ಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೧೧ ॥

ಏತೇ ತವೋಕ್ತಾಃ ಪ್ರವರಾ ದ್ವಿಜಾನಾಂ

ಮಹಾನುಭಾವಾ ನೃಪ ಗೋತ್ರಕಾರಾಃ

ಯೇಷಾಂ ಚ ನಾಮ್ನಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತನೇನ

ಪಾಪಂ ಸಮಗ್ರಂ ಪುರುಷೋ ಜಹಾತಿ

॥ ೧೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ಪವ್ರಸಂವಾದೇ ಅಗಸ್ತ್ಯವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಂ ನಾಮ

ಅಷ್ಟಾದಶಾಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ದತ್ತಮಗನನ್ನಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದನು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪೌಲಹರೂ ಸಹ ಅಗಸ್ತ್ಯ
ಗೋತ್ರಜರೆಂದೇ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು. ಎಲೈ ವಜ್ರನರಪತಿಯೇ! ಇದುವರಿಗೆ
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರಜರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ
ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೋ
ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಕಲ ವಾಸಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮ
ರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಗಳು ವಜ್ರರಾಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯವಂಶಾನುಕೀರ್ತನೆಯೆಂಬ

ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಏಕೋನವಿಂಶಾಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಅಸ್ಮಿನ್ಸ್ವೈವಸ್ವತೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಶೃಣು ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸಾರ್ಥವ |
ದ್ರಾಕ್ಷಾಯಣ್ಯಾಶ್ಚ ಸಕಲಂ ಶೃಣು ತ್ವಂ ವಂಶಮುತ್ತಮಂ

॥ ೧ ॥

ಏವಂ ತಾನಿ ಮಹೀದುರ್ಗಶರೀರಾಣಿ ನರಾಧಿಪ |
ಅರುಂಧತ್ಯಾ ಪ್ರಸೂತಾನಿ ಧರ್ಮೋ ವೈವಸ್ವತೇಂತರೇ

॥ ೨ ॥

ಅಷ್ಟೌ ಚ ವಸವಃ ಪುತ್ರಾಃ ಸೋಮಪಾಶ್ಚ ವಸೋಸ್ತಥಾ |
ಧರೋ ಧ್ರುವಶ್ಚ ಸೋಮಶ್ಚ ಅಪಶ್ಚೈವಾನಲಾನಿಲೌ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಈ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರವು ಬರಲಾಗಿ ಧರ್ಮ (ಯಮ) ರಾಜನಿಗೆ ದಕ್ಷನ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಜೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಮಹನೀಯರ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೨, ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತವೇ ಮೊದಲಾದ ದುರ್ಗ (ಶರೀರ) ಗಳು ಅರುಂಧತೀದೇವಿಯಿಂದ ಪ್ರಸುವಿಸಲ್ಪಟ್ಟವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಯ್ಯ ! ಮಹಾರಾಜ !

೩ ಧರ್ಮನಿಗೆ ಅಷ್ಟವಸುಗಳು ಪುತ್ರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ವಸುವಿಗೆ ಸೋಮ ಪನು ಮಗನಾದನು ಆ ಅಷ್ಟವಸುಗಳ ಹೆಸರೇನೆಂದರೆ — ಧರ, ಧ್ರುವ, ನೋಮ, ಆಪ, ಅನಲ, ಅನಿಲ, ಪ್ರತ್ಯೂಷ, ಪ್ರಭಾಸ, ಇವರೆಂಟು ಮಂದಿಯೂ ವಸುಗಳು

ಪ್ರತ್ಯೂಷಶ್ಚ ಪ್ರಭಾಸಶ್ಚ ವಸವೋಷ್ಟಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಧರಸ್ಯ ಪುತ್ರೋಂಬುನಿಧಿಃ ಕಾಲಃ ಪುತ್ರೋ ಧ್ರುವಸ್ಯ ಚ

॥ ೪ ॥

ಕಾಲಸ್ಯಾವಯವಾನಾಂ ತು ಶರೀರಾಣಿ ನರಾಧಿಪ ।

ಮುಹೂರ್ತವರ್ಜಂ ಕಾಲಾದ್ಧಿ ಪ್ರಸೂತಾನ್ಯವಿಶೇಷತಃ

॥ ೫ ॥

ಸೋಮಸ್ಯ ಭಗವಾನ್ವರ್ಚಾಃ ಶ್ರಮಸ್ತ್ವಾವಸ್ಯ ಕೀರ್ತ್ಯತೇ ।

ಅನೇಕಜನ್ಮಾ ಜನವಃ ಕುಮಾರಶ್ಚಾನಲಸ್ಯ ತು

॥ ೬ ॥

ಪುರೋಜಿನಾಶ್ಚಾನಿಲಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯೂಷಸ್ಯ ಚ ದೇವಲಃ ।

ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ಪ್ರಭಾಸಸ್ಯ ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ಸ ವಾರ್ಧಕಿಃ

॥ ೭ ॥

ಜಾಮಿಾ ದುಹಿತರಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ನಾಗವೀಧ್ಯಾದಯೋ ನನ ।

ಲಂಬಾಪುತ್ರಃ ಸ್ಮೃತೋ ಘೋಷೋ ಭಾನೋಃ ಪುತ್ರಶ್ಚ ಭಾನವಃ

॥ ೮ ॥

ಗ್ರಹಕ್ಷಾಣಾಂ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚಾನ್ಯೇಷಾಮಪಿ ತೇಜಸಾಂ ।

ಮರುತ್ವತ್ಯಾಂ ಮರುತ್ವಂತಃ ಸರ್ವೇ ಪುತ್ರಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೯ ॥

೪-೫ ಈ ವರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಧರನಿಗೆ ಅಂಬುನಿಧಿಯು (ಸಮುದ್ರ) ಮಗನಾದನು. ಧ್ರುವನಿಗೆ ಕಾಲನು ಮಗನಾದನು ಕಾಲನ ಅವಯವಗಳಿಗೆ ಶರೀರ ರೂಪವಾಗಿ ಮುಹೂರ್ತಾದಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು

೬ ಸೋಮನಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ವರ್ಚನೇ ಮಗನು ಅವನಿಗೆ ಶ್ರಮನೇ ಮಗನು ಅನಿಲನಿಗೆ ಕುಮಾರರಾಗಿ ಅನೇಕ ಜನರಾದರು (ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವು)

೭ ಅನಿಲನ ಮಗ ಪುರೋಜನ, (ಮುಂದೆ ಮುಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಗೆ ಈ ವ್ಯವಹಾರ) ಪ್ರತ್ಯೂಷನಿಗೆ ದೇವಲ, ಪ್ರಭಾಸನಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ನೆಂಬ ಮಕ್ಕಳಾದರು ಈ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನೇ ದೇವತೆಗಳ ಬಡಗಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು

೮-೯ ಈ ಧರ್ಮನಿಗೆ ಜಾಮಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗವೀಧ್ಯಾದಿ ಒಂಭತ್ತು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ಲಂಬೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಘೋಷನೂ, ಭಾನು ವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಭಾನವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಸಕಲ ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ, ಇತರ

ಸಂಕಲ್ಪಾಯಾಶ್ಚ ಸಂಕಲ್ಪಾಸ್ತಥಾ ಪುತ್ರಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಮುಹೂರ್ತಾಶ್ಚ ಮುಹೂರ್ತಾಯಾಃ ಸಾಧ್ಯಾತ್ಸಾಧ್ಯಾಸುತಾಃ ಸ್ತುತಾಃ ॥

ಮತ್ತೋನ್ಮತ್ತಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಶ್ಚ ನರೋಪಾಣಶ್ಚ ವೀರ್ಮನಾನ್ ।

ಚಿತ್ತಿನರೋ ಹಯಶ್ಚೈವ ಹಂಸೋ ನಾರಾಯಣಸ್ತಥಾ ॥ ೧೧ ॥

ವಿಭುಶ್ಚಾಪಿ ಪ್ರಭುಶ್ಚಾಪಿ ಸಾಧ್ಯಾ ದ್ವಾದಶ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ವಿಶ್ವಾಯಾಶ್ಚ ತಥಾ ಪುತ್ರಾ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೧೨ ॥

ಕ್ರತುರ್ದಕ್ಷೋ ವಸುಃ ಸತ್ಯಃ ಕಾಲಃ ಕಾಮೋ ಧುನಿಸ್ತಥಾ ।

ಊರವಾನ್ಮನುಜೋ ವಿಶ್ವೇರೋಮಾಯಾಶ್ಚ ಹಿ ತೇ ದಶ ॥ ೧೩ ॥

ಏತಾವದುಕ್ತಂ ತನ ಧರ್ಮವಂಶಂ

ಸಂಕ್ಷೇಪತಃ ಪಾರ್ಥಿವಸಂಘಮುಖ್ಯ ।

ಸಕಲ ತೇಜೋರಾಶಿ, ಮಂಡಲಗಳಿಗೂ ಧರ್ಮನೇ ಮೂಲನು ಈ ಧರ್ಮನಿಗೆ ಮರುತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮರುತ್ಪತ್ತನೂ, ಇದೇ ರೀತಿ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳೂ ಆದರು

೧೦-೧೪ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಸಂಕಲ್ಪೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪರೂ, ಮುಹೂರ್ತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮುಹೂರ್ತರೂ ಮಕ್ಕಳಾದರು ಸಾಧ್ಯೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯರು ಮತ್ತರು, ಉನ್ಮತ್ತರು, ಪ್ರಾಣ, ನರ, ಅಪಾನ, ಚಿತ್ತ, ನರ, ಹಯ, ಹಂಸ, ನಾರಾಯಣ, ವಿಭು, ಪ್ರಭು, ಈರೀತಿ ಸಾಧ್ಯರು ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಗಳೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು ವಿಶ್ವಾದೇವಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವರುಗಳು, ಈ ವಿಶ್ವೇದೇವರು ಹತ್ತುಮಂದಿ 'ಈ ಹತ್ತು ಮಂದಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವೆವು ಕ್ರತು, ದಕ್ಷ, ವಸು, ಸತ್ಯ, ಕಾಲ, ಕಾಮ, ಧುನಿ, ಊರವಾ, ಮನುಜ, ಲೋಮ, ಇವರೇ ಆ ಹತ್ತು ಮಂದಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಎಲೈ ವಜ್ರಭೂವಾಲಕನೇ' ಇಲ್ಲಿ ಯವರಿಗೆ ನಿನಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಜನ (ಯಮನ) ವಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಈ ಸಂಕ್ಷೇಪ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು

ನ್ಯಾಸೇನ ವಕ್ತುಂ ನ ಹಿ ಶಕ್ತಿರಸ್ತಿ
ರಾಜನ್ವಿನಾ ವರ್ಷಶತ್ವೇರನೇಕೈಃ

॥ ೧೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಧರ್ಮವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಂ ನಾನ್ಯೈಕೋನ
ವಿಂಶಾಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ಅನೇಕ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ವ್ಯಾಸರ ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ
ಸುತರಾಂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಯ್ಯ ! ವಜ್ರರಾಜ ! ಹೀಗೆಂದು ಮಾರ್ಕಂ
ಡೇಯರು ವಜ್ರರಾಜನೊಡನೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವಂಶಾನು ಕೀರ್ತನೆಯೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

॥ ೬ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಆತಃ ಪರಂ ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ಶೃಣು ವಂಶಂ ನರಾಧಿಪ ।

ಯತ್ರ ಪ್ರಾಯೇಣ ಸಂಭೂತಂ ಜಗತ್ಸ್ಯಾವರಜಂಗಮಂ ॥ ೧ ॥

ಅದಿತೇರ್ಧ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಾ ದೇವಪುತ್ರಾಃ ಸ್ವಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಧಾತಾ ಪುತ್ರೋರ್ಯಮಾ ಪೂಷಾ ಶಕ್ರೋಂಶೂ ವರುಣೋ ಭಗಃ ॥ ೨ ॥

ತ್ವಷ್ಟಾ ವಿಸ್ವಾನ್ವರುಣೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಧ್ವಾದಶಮಸ್ತಥಾ ।

ವಿಷ್ಣೋರಂಶೇನ ಸಂಭೂತಾಃ ಸಾಧ್ಯಾ ದೇವಗಣಾ ನೃಪ ॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಶ್ಯಪರ ವಂಶ ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಯ್ಯಾ ವಜ್ರರಾಜ ಈ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ನೃಪಂಚವೂ ವ್ರಾಯಶಃ ಕಶ್ಯಪರಿಂದಲೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ

೨ ಅವಿತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡುಜನ ಸೂರ್ಯರು ಸಂಜನಿ ಸಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವಪುತ್ರರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು — ಧಾತ್ಯ, ಪುತ್ರ, ಅರ್ಯಮ, ಪೂಷ, ಶಕ್ರ, ಅಂಶ, ವರುಣ, ಭಗ, ತ್ವಷ್ಟಾ, ವಿಸ್ವಾನ್ವ ವರುಣ, ವಿಷ್ಣು, ಇಂತು ಹನ್ನೆರಡುಮಂದಿ

೩-೪ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶದಿಂದ ಸಾಧ್ಯರೆಂಬ ದೇವತಾಗಣಗಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು ಅವರೇ ಅರ್ಧತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ನಾನು ಹಿಂದೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿರುವೆನಲ್ಲಾ ! ಆ ನರನಾರಾಯಣರೂ ಸಹ ಆಗಲೇ ಹುಟ್ಟಿದರು.

ತ ಏವ ತೇಜಸೋರ್ಧೇನ ಜಾತಾಶ್ಚೈವಾದಿತೇಃ ಸುತಾಃ ।
ನರನಾರಾಯಣೌ ಚೋಭೌ ಯೌ ತೇ ರಾಜನ್ಮಯೇರಿತೌ ॥ ೪ ॥

ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ತಥೈವೋಕ್ತೌ ವಾದಿತೈಷು ನರಾಧಿಪ ।
ಮನೋರಂತರಮಾಸಾದ್ಯ ಸರ್ವತ್ರೈವ ಜನಾರ್ದನಃ ॥ ೫ ॥

ಅಂಶೇನೈಕೇನ ಭವತಿ ಸಗಣಃ ಸೋಮಪಾಯಿನಾಂ ।
ತಸ್ಮಿನ್ಗಣೇ ದೇವವರೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಲೋಕ ನಮಸ್ತುತಃ ॥ ೬ ॥

ತೇಜಸಾಭ್ಯಧಿಕೋ ನೈಕೋ ಭವತೀತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ।
ಯಸ್ತೇಷಾಮಾರ್ತಿಶಮನಂ ಕರೋತಿ ವಸುಧಾಧಿಪ ॥ ೭ ॥

ಕರ್ಮಾಣ್ಯತೀತೇಷು ತಥಾಂತರೇಷು
ವಕ್ಷ್ಯೇ ಭವಿಷ್ಯೇಷು ತಥಾ ನರೇಂದ್ರ ।
ಮನ್ವಂತರಾಣಾಂ ಪರಿಕೀರ್ತನೇಷು
ಶೃಣುಸ್ವ ತಾವದ್ವಿತೀಯಂಶಮುಗ್ರಂ ॥ ೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದೇ ಆದಿತೈಶ್ಚೈವೈತಿರ್ನಾಮ ನಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ

೧-೭ ಅವಿತ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರವಿಷ್ಣುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ಬೇರೆಬೇರೆ ಮನ್ವಂ
ತರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜನಾರ್ದನನೇ ತನ್ನ ಒಂದಂಶದಿಂದ ಬೇರೆ
ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವತರಿಸಿರುವನು ಸೋಮನಾಯಿ (ಅಗ್ನಿಯಾಗ ಮಾಡಿದವರು)
ಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲೂ ಇವನು ಹುಟ್ಟುವನು ಈರಿತಿ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಧಿಕವಾಗಿ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ದೇವತೆಗಳಿ
ಗೊದಗುವ ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡುವನು

೮ ಮುಂದೆಮುಂದೆ ನಾನಾ ಕರ್ಮಗಳು ಕಳೆದುಕೊಂಡುಬರುತ್ತಿರಲು
ಬೇರೆಬೇರೆ ಮನ್ವಂತರಗಳ ಹೆಸರು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರಲು, ಭಯಂಕರವಾದ ದ್ವಿತೀಯಂಶದ
ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಯ್ಯಾ, ವಜ್ರರಾಜೇಂದ್ರ ।

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಆದಿತೈಶ್ಚೈವೈತೀಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ
ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಏಕವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ದಿತಿಃ ಪುತ್ರದ್ವಯಂ ರಾಜನ್ಸನಯಾಮಾಸ ವಿಶ್ರುತಂ ।

ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಂ ಚ ದುರ್ಧರ್ಷಂ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಂ ತಥಾ

॥ ೧ ॥

ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷೋ ಹತೋ ರಾಜನ್ಸುವರಾಹೇಣ ಸಂಯುಗೇ ।

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೂ ರಾಜನ್ಸುಸಿಂಹೇನ ನಿಸಾತಿತಃ

॥ ೨ ॥

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋಃ ಪುತ್ರಃ ಪ್ರಹ್ಲಾದೋರಿಕುಲಾಂತಕಃ ।

ಕಾಲನೇಮಿಶ್ಚ ದುರ್ಧರ್ಷೋ ವಿಷ್ಣುನಾ ಘಾತಿತೋ ಯುಧಿ

॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ಕೇಳು ! ದಿತಿಯು ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೆಂಬುವನನ್ನೂ, ಮಹಾಸರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದಳು

೨ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ನೃಪರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೂ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ನೃಸಿಂಹರೂಪಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೂ ಈರೀತಿ ಈರ್ವರು ಸಹೋದರರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹೃತರಾದರು

೩ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಶತ್ರುಕುಲಾಂತಕನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆಂಬ ಮಗನೂ, ಮಹಾಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಕಾಲನೇಮಿಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಸಂಹೃತನಾದನು.

ಆರಾಧ್ಯ ಕೇಶವಂ ದೇವಂ ಪ್ರಹ್ಲಾದಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ |

ಪ್ರಾಪ್ತವಾಙೀವಿತಂ ನೀರ್ಘಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ದಿನಮನುತ್ತಮಂ

|| ೪ ||

ಕಾಲನೇಮಿಶ್ಚ ದುರ್ಧರ್ಷೋ ಮಹಾಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಃ |

ನಿಹತೋ ನಾಸುದೇವೇನ ನಿವೃತ್ತೇ ತಾರಕಾಮಯೇ

|| ೫ ||

ಪ್ರಹ್ಲಾದಸ್ಯ ಸುತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ರಾಜನ್ನಾಮ್ನಾ ವಿರೋಚನಃ |

ವಿರೋಚನಸುತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಪಲಿರಿತ್ಯೇವ ನಿಶ್ರುತಃ

|| ೬ ||

ವಾಮನಂ ರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯ ಬದ್ಧೋ ಯೋ ವಿಷ್ಣುನಾ ಪುರಾ |

ಬಲೇರ್ಬಾಣಃ ಸುತೋ ರಾಜನ್ಸ್ಮತೋ ಬಾಹುಸಹಸ್ರವಾನ್

|| ೭ ||

ಪಿತುಸ್ತೈಶ್ವಕುರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ವಿತುರರ್ಥೇ ತವಾನಘ |

ವಿವಾಹಂ ಕೃತವಾನ್ಮಷ್ಣೋ ನಗರೇ ಶೋಣಿತಾಹ್ವಯೇ

|| ೮ ||

೪ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ತನ್ನನ್ನಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ದೀರ್ಘಜೀವಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು ಅಂದರೆ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮನ ದಿವಸಕಾಲ ಬದುಕೆಂಬ ವರವನ್ನು ಕಡೆದನು (ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಂದು ದಿನವ ವಿನರಣೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದಿದೆ)

೫ ತಾರಕಾಸುರನು ಸಂಹೃತನಾದ ಬಹುದಿನಗಳಮೇಲೆ ಮಹಾಬಲನರಾ ಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಂದರೇ ಸಂಹೃತನಾದನು

೬-೭ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಗನೇ ವಿರೋಚನ ವಿರೋಚನನ ಮಗನೇ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಈ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ವಾಮನರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿನ ಮಾತಿಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಸಕಲ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿದವನು ಈ ಬಲಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಬಾಣಾಸುರನೆಂದು ಹೆಸರು ಇವನಿಗೆ ಸಹಸ್ರಬಾಹು (ತೋಳು) ಗಳಿದ್ದುವು

೮-೯ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಮಾವನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೋಸ್ಕರ ಶೋಣಿತನಗರದಲ್ಲಿ (ಕೃಷ್ಣನು) ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಈ ವಿವಾಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತ್ರೇಷ್ಠ

ಯಸ್ಮಿನ್ ವೈ ದೇವವರಃ ಪ್ರಸಕ್ತಃ
 ಸ್ಕಂದಂ ಚ ರುದ್ರಂ ದಿತಿಜೈಃ ಸಮೇತಂ ।
 ರಣೇ ವಿಜಿಗ್ಮೇ ನೃಪತಿಪ್ರಧಾನ
 ಸಹಾನುಗಂ ವೀರೈಃ ಬಲೋಪಪನ್ನಂ

॥ ೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ದಿತಿವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಂ ನಾಮೈಕವಿಂಶತ್ಯಧಿಕ
 ಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ

ನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಬಲತ್ಕಾರದಿಂದ ಸ್ಕಂದ, ರುದ್ರರನ್ನು ಅವರ ತಮ್ಮಂದಿರ ಸಹಿತವಾಗಿ
 ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಂತುಜಯಿಸಿದನೋ ಆಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ವಜ್ರ
 ರಾಜ ! ಹೀಗೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ
 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ದಿತಿವಂಶಾನುಕೀರ್ತನೆ
 ಯೆಂಬ ಪದವಿನ ಒಂದು ನೂರಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ
 ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ದ್ವಾವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋಃ ಪುತ್ರೋ ಕಾಲನೇಮಿರ್ಮಹಾಸುರಃ |

ಕಥಂ ಕೃಷ್ಣೇನ ನಿಹತಸ್ತನ್ಮನಾಚಕ್ಷ್ವಪೃಚ್ಛತಃ

|| ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಯದಾ ದೈತ್ಯವಥೇ ವೃತ್ತೇ ದೈತ್ಯಾಃ || ಸಾತಾಲಮಾಶ್ರಿತಾಃ |

ಮಯತಾರೌ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಭೂಯೋ ದೇವಾನ್ಸ್ಪ್ರದುದ್ರುವುಃ

|| ೨ ||

ತತ್ರ ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಮಯತಾರಪುರಃಸ್ಪರ್ಶೈಃ |

ದಾನವೈರ್ನಿಹತಾಯುದ್ಧೇ ದೇವಾಚಾರ್ಯಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ

|| ೩ ||

ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತಾನೆ — ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮಗ ನಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ ಮಹಾರಾಕ್ಷಸನು ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಅದೆಂತು ಸಂಹೃತನಾದನೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸೈ ಋಷಿವರ !

೨-೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಯಾವಾಗ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ನಾರ ವಾಗತೊಡಗಿದರೋ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದಾನವರೂ ಸಾತಾಳಲೋಕಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಹೊಕ್ಕಿಕೊಂಡರು ಆದರೆ ಮಯನೂ, ತಾರನೂ ಪುನಃ ದೇವತೆಗಳನ್ನಾ ಕ್ರಮಿಸಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿದರು ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸತ್ತುಹೋದರು ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ದಿಕ್ಕುಕಾಣದೆ ದೇವಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾ

ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಶರಣಂ ವಿಪ್ರಂ ತಾನುನಾಚ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।

ತಾರಕಶ್ಚ ಮಯಶ್ಚೈವ ಮಹಾಬಲ ಪರಾಕ್ರಮೌ

॥ ೪ ॥

ಯಯುರ್ಜೇತುಂ ದೇವಗಣಾಂ ಸ್ತಾವಿಮೌ ಚೋದಯಾಮ್ಯಹಂ ।

ಏನಮುಕ್ತ್ವಾ ದೇವಗಣಾನ್ದೇವಾಚಾರ್ಯೋಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।

ತುಷ್ಠಾವ ದೇವದೇವೇಶಂ ಬಹುರೂಪಂ ಹುತಾಶನಂ

॥ ೫ ॥

॥ ಬೃಹಸ್ಪತಿರುನಾಚ ॥

ತ್ವನುಗ್ನೇ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಂತಶ್ಚರಸಿ ಸಾವಕ ।

ವೇದಾಸ್ತ್ವದರ್ಥಂ ಜಾತಾಶ್ಚ ಜಾತವೇದಸ್ತಥಾ ಹ್ಯಸಿ

॥ ೬ ॥

ತ್ವಂ ಯಜ್ಞಸ್ತ್ವಂ ವಷಟ್ಕಾರಸ್ತ್ವಂ ಹವೀಂಷಿ ಮಹಾದ್ಯುತೇ ।

ತ್ವಂ ಸ ದೇವ ಚರಸ್ಯಾತ್ಮಾ ವಿಷ್ಣೋರಮಿತತೇಜಸಃ

॥ ೭ ॥

ತ್ವಂ ಮುಖಂ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಸರ್ವಸ್ಯಾತ್ಮಾ ತಥಾ ಭವಾನ್ ॥

ಊಷ್ಮಾ ತ್ವಂ ದೇಹಿನಾಂ ದೇಹೇ ಭುಕ್ತಪೀತವತ್ಸಥಾ

॥ ೮ ॥

ಚಾರ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ರರಣಾಗತರಾದರು ಆಗ ಗುರುವು ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪುನಃ ಮಯ ತಾರರನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿರಿ ಅವರು ಮಹಾ ವರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾಗಿವ್ವಾಗ್ಯೂ ಸೋಲುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ತಾನು ಬಹುರೂಪನಾದ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡತೊಡಗಿದನು

೬-೧೪ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ ! ನೀನು ಸಕಲ ಭೂತಗಳ ಹೃದಯದೊಳಗೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತೀಯೆ ! ವೇದಗಳು ನಿನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಜಾತವೇದನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ನೀನೇ ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನು ವಷಟ್ಕಾರವೂ ನೀನೇ ಎಲೈ ಮಹಾಜಾಜ್ಞಲ್ಯಮಾನನಾದ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನೇ ! ಹವಿಸುಗಳೂ ನೀನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ನೀನು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಮುಖ್ಯಸ್ವರೂಪನು (ಅಗ್ನಿ ಮುಖಾ ವೈದೇವಾಃ ಎಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ) ಆದ್ದರಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನೂ ನೀನೇ ನೀನು ಸಕಲ

ಯಚ್ಚಕ್ತಿಃ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ತ್ವದೀಯಾ ಭೂತಭಾವನ |

ಪ್ರಾಪ್ತಾ ತ್ವಯಾಹುತಿಃ ಸಮ್ಯಗಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತೇ

|| ೯ ||

ಅದಿತ್ಯಾಜ್ಞಾಯತೇ ವೃಷ್ಟಿರ್ವೃಷ್ಟೇರನ್ನಂ ತತಃ ಪ್ರಜಾಃ |

ಸರ್ವದೇವವರೇಶಾನಃ ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಯುತಃ

|| ೧೦ ||

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯ ಸಮುತ್ಪತ್ತಾವೇಕಃ ಕಾರಣತಾಂ ಗತಃ |

ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರೋ ಭಗವಾನ್ಸಗತ್ಸಂಹಾರಕಾರಕಃ

|| ೧೧ ||

ಸ್ಥಿತೌ ನಿಮಿತ್ತಂ ಚ ಭವಾನ್ಸರ್ವೇಷಾಂ ದೇಹಿನಾಂ ಶಮಃ |

ಅತೀವ ದುರ್ಧರಂ ದೇವ ತವ ತೇಜಃ ಸುದಾರುಣಂ

|| ೧೨ ||

ತೇಜಸಾ ತೇನ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾನ್ಸಹ ಮಾ ತ್ವಂ ಚಿರಂ ಕೃಥಾಃ |

ಸಖಾಚ ತೇ ರಣೇ ದೇವ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸಮೀರಣಃ

|| ೧೩ ||

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೇಹದಲ್ಲೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ (ಜರಾಗ್ನಿ ರೂಪವಿಂದ) ಜನರು ತಿಂದು ಕುಡಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಜ್ವಲನ (ಉಷ್ಮ) ಗೊಳಿಸಿ (ಪಚನಮಾಡಿಸಿ ಅರಗಿಸಿ) ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಬಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೋ ಆ ಶಕ್ತಿಯು ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾದುದು ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯೇ ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಕಲವಿಧವಾದ ಆಹುತಿ (ಹೋಮದ್ರವ್ಯ) ಗಳನ್ನೂ ನೀನು ಅದಿತ್ಯ (ಸೂರ್ಯ) ನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಅದರಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಅದಿತ್ಯರಿಂದ ವೃಷ್ಟಿ (ಮಳೆ)ಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮಳೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ ಸಕಲ ಧಾನ್ಯಗಳೂ ಬೆಳೆದು ಜನರಿಗೆ ಅನ್ನವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ಭುಜಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಜಗಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ ! ನೀನು ಸಕಲ ದೇವತಾಶ್ರೀಸ್ಥರಿಗೂ ಅಧಿನತಿಯಾಗಿ ದ್ದೀಯೆ ! ನೀನು ಸಕಲ ಲೋಕಪೂಜ್ಯನೂ, ನಮಸ್ಕೃತನೂ, ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ ! ಮೂರು ಲೋಕದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಕಾರಣನು ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರನೆಂಬ ಭಗವಂತನೂ ನೀನೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಂಪರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಸಕಲ ದೇಹಧಾರಿಗಳಿಗೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸೆಂಬುದು ಭಯಂಕರವಾದುದು ಮತ್ತೆ ಧರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಅಂತಹ ಭಯಂಕರ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಉದ್ವಿಪನಗೊಳಿಸಿ

ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತೋಂಗಿರಸಾ ಮಹಾತ್ಮಾ
ತಥೇತಿ ತಂ ಪ್ರಾಹ ನೃಪೇಂದ್ರ ಪೂಜ್ಯಂ ||
ಜೀವೋಽಪಿ ಗತ್ವಾ ಪವನಂ ಜಗಾದ
ದೇವೇಶ್ವರಸ್ಯಾನಘಸಿದ್ಧಿಮಿಚ್ಛನ್

|| ೧೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇಽಗ್ನಿಸ್ತೋತ್ರಂ ನಾನು ದ್ವಾವಿಂಶತ್ಯಧಿಕ
ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಅದರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಕೊಡುತ್ತಲಿರುವ ಸಕಲ ದೃತ್ಯರನ್ನೂ
ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಾವಕಾಶಮಾಡ
ಬೇಡ ನೀನು ರಣರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸುಡಲಾರಂಭಿಸಿದೊಡ
ನೆಯೇ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ವಾಯುದೇವರೂ ಸಹ ಬರುತ್ತಾರೆ ಈರೀತಿಯಾಗಿ
ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು
ಅಗ್ನಿಯು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು ಕೇಳಯ್ಯಾ ವಜ್ರಭೂಪತಿ ! ಇಷ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡಿ
ದೊಡನೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯನು ದೇವತೆಗಳ ಜಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ,
ಅಗ್ನಿಯ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ವಾಯುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ವಾಯುಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ ವಾಯುವನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದು ಹೇಳಿದನೆಂದು ವಜ್ರಭೂಪಾಲಕನೊಡನೆ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಸ್ತೋತ್ರವೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

॥ ೫ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ತ್ರಯೋವಿಂಶತ್ಯತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಬೃಹಸ್ಪತಿರುನಾಚ ॥

ಜಗದಾಯುರ್ಭವಾನ್ವಾಯೋ ಶರೀರಸ್ಥಃ ಶರೀರಿಣಾಂ ॥

ಅನಂತಮೂರ್ತಿರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾದೇವೋ ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರಭುಃ ॥ ೧ ॥

ಅಚಿಂತ್ಯವೀರ್ಯಃ ಪುರುಷಃ ಸದಾಧಾರಃ ಸನಾತನಃ |

ಸಾಕ್ಷಿಭೂತಶ್ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಶುಭಪಾಪಯೋಃ ॥ ೨ ॥

ಘ್ರಾಣಸ್ಪೃಶಂ ದೇಹಿನಾಂ ದೇಹೇ ಚೇಷ್ಟಿತಂ ಚ ತಥಾ ಭವಾನ್ |

ಭವಾನ್ಪ್ರದ್ಯೋ ಭವಾನ್ಪ್ರಹ್ಮಾ ಭವಾನ್ವಿಷ್ಣುಃ ಸನಾತನಃ ॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೬ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ವಾಯುದೇವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ
ಅದೆಂತೆಂದರೆ — ಎಲೈ ವಾಯುದೇವನೇ ! ಪ್ರಪಂಚದ ಆಯುಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅಧೀನ
ದಲ್ಲಿದೆ ನೀನು ಸಕಲ ಶರೀರಗಳ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದೀಯೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ
ಯಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಸಾಕ್ಷಿನ್ನು ರಾಯಣರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಲೋಕ
ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ, ಅಚಿಂತ್ಯವೀರ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾಗಿಯೂ, ಸದಾಧಾರ
ನಾಗಿಯೂ, ಸನಾತನನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲರಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲ ಶುಭಾ
ಶುಭ (ಪಾಪಪುಣ್ಯ) ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದೀಯೆ ದೇಹಿಗಳ
ದೇಹದಲ್ಲಿ ನೀನಿದ್ದುಕೊಂಡು ನೀನು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಮೂಸಿನೋಡುವ
ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ ದಾಗೂ ಚಲನವಲನಾದಿಗಳು ನಿನ್ನ ಅಧೀನ

ತವಾಯತ್ತಂ ಹಿ ಜಗತಾಂ ವರ್ಷಾವರ್ಷಂ ಶುಭಾಶುಭಂ ।

ಭವಾನ್ವಿಸೃಜಸೇ ಮೇಘಾನ್ವನಾನ್ಸಂಹರಸೇ ಪುನಃ

॥ ೪ ॥

ಭವಾನ್ಧಾರಯಸೇ ಮೇಘಾನ್ವರ್ಷಮಾಣಾಂಸ್ತಥಾ ದಿನಿ ।

ಅದಿತ್ಯರಶ್ಮಿಪೀತಸ್ಯಮೇಘೋ ದರ ಗತಸ್ಯ ಚ

॥ ೫ ॥

ರಸಸ್ಯ ಭಂಕ್ತಾ ಸತತಂ ಭವಾನೇವ ನಭಸ್ತಲೇ ।

ತಡಿಲ್ಲತಾನಾಂ ಚ ತಥಾ ಭವಾನ್ಯರ್ತಾ ಜಗತ್ರಯೇ

॥ ೬ ॥

ಅಂಭಸಾಂ ಭೇದಕಾಲೇ ತು ಸರ್ವಾಧಾರಃ ಸಮೀರಣಃ ।

ಪರಸ್ಪರಂ ಹಿ ಭವತಸ್ತಥಾ ಸಂಘಟನಾತ್ಪ್ರಭೋ

॥ ೭ ॥

ಗರ್ಜಿತಂ ಜಾಯತೇ ಲೋಕೇ ಮೇಘೋದರಗತಂ ಮಹತ್ ॥

ಬಲೇನ ತ್ವತ್ಸಮಂ ನಾನ್ಯಂ ಭೂತಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಭೂತಲೇ

॥ ೮ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಕುರು ಸಾಹಾಯ್ಯಂ ನೇದಮೂರ್ವೀರ್ತಭಾವಸೋಃ ॥

॥ ೯ ॥

ದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ ನೀನೇ ವರಮೋಕ್ಷರನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಸನಾತನನಾದ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವೂ ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ ಮಹಾಪುಣ್ಯಗಳೂ ದುರ್ಭಿಕ್ಷುಕಾಲಗಳೂ ನಿನ್ನ ಅಧೀನ ದಲ್ಲಿವೆ ನೀನೇ ಮೇಘಗಳನ್ನು ಚದುರಿಸಿ ಮಳೆ ಕೊಡತಕ್ಕವನು ಮಳೆ ಹೊಯ್ಯ ದಂತೆ ಮೇಘಸಂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಚಲ್ಲಾಸಿಲ್ಲಿಮಾಡತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯೂ ನಿನಗಿದೆ ಮೇಘ ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ ನೀನೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸುವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡ ತಕ್ಕ ಶಕ್ತನೂ ನೀನೆ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ನೀನು ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಘೋದರದಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನು ಭೇದಿಸುತ್ತಾ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು ಆ ನೀರನ್ನು ಮಿಂಚು ಗುಡುಗು ಸಿಡಿಲುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯ ನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಿ! ಈ ಶಕ್ತಿನಿನ್ನಗೊಬ್ಬನಿಗಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಬ್ಬರಿ ಗಿಲ್ಲ ಲೋಕತ್ರಯಕರ್ತೃವೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ

೭-೧೦ ನೀರನ್ನು ಮೋಡವಿಂದ ಚದುರಿಸಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಧಾರೆ (ಹನಿ) ಯ ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ಸರ್ವಾಧಾರನಾದ ನಿನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಇರುವುದು ನೀನು ಮೋಡಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಕಿಸಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಸದ್ದನ್ನು (ಗುಡುಗು ಸಿಡಿಲು) ಉಂಟುಮಾಡಿ ಮೇಘೋದರದಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು

ಏತಾವದುಕ್ತೋಂಗಿರಸಾ ಮಹಾತ್ಮಾ
ತಥೇತಿ ತಂ ಪ್ರಾಹ ಸಮಾರಣೋಽಪಿ ||
ಜಗಾನು ಯುದ್ಧಂ ಸಹ ಪಾವಕೇನ |
ದೈತ್ಯೇಶ್ವರಾನ್ದೇವರಿಪೂನ್ಮಹಾತ್ಮಾ

|| ೧೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ನಾಯುಸ್ತೋತ್ರಂ ನಾನು ತ್ರಯೋವಿಂ
ಶತ್ಕುತ್ರಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಹೊಂದಿರುತ್ತೀಯೆ ಪಂಚಭೂತಗಳೊಳಗೆ (ನಾಯು) ನಿನ್ನ ಭೂತಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ
ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭೂತವುನುತ್ಪೊಂದಿಲ್ಲವಯ್ಯ ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ದೇವಾಸುರರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ವೇದಮೂರ್ತಿಯಾದ ಅಗ್ನಿ ಭಗವಾನನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಿ
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಗುರು ವಿನ
ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆ ನಾಯುವು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ, ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ದೇವ
ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೈತ್ಯರ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ರಣರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಗ್ನಿಯ ಜತೆಗೆ ಸೇರಿ
ಕೊಂಡನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ನಾಯುಸ್ತೋತ್ರವೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ವಾಯ್ವುಗ್ನೀ ಸಹಿತೌ ಗತ್ವಾ ಮಯತಾರಪುರೋಗಮಾನ್ ।

ಜಿಗೃತುಃ ಸಮರೇ ದೈತ್ಯಾನ್ನಾ ನಾಪ್ರಹರಣೋದ್ಯತಾನ್

॥ ೧ ॥

ವಿಜಿತಾಸ್ತೇ ರಣೇ ದೈತ್ಯಾ ಮಯತಾರಪುರೋಗಮಾಃ ।

ತ್ಯಕ್ತದೇವಾಲಯಾಃ ಸರ್ವೇ ವರುಣಾಲಯಮಾಗತಾಃ

॥ ೨ ॥

ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋಃ ಸುತಃ ।

ಕಾಲನೇಮಿರಿತಿ ಖ್ಯಾತಃ ಶೀತಶೀಷೋನುದೃಶ್ಯತೇ

॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಇವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ —ವಾಯು ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳು
ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಾನಾವಿಧ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಮಯ, ತಾರ
ಮುಂತಾದ ರಾಕ್ಷಸವೀರರನ್ನು ಜಯಿಸುವಂಥವರಾದರು

೨ ಮಯ, ತಾರರೇ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಮಹಾವೀರರು ನೋತು (ಸುಟ್ಟು)
ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ ದಗ್ಧಾ (ಹತಾ) ವಶಿಷ್ಠರಾದ ಹೇಡಿ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ರಣರಂಗ
ದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿ ಪಾತಾಳಲೋಕವನ್ನು ನೇರಿಕೊಂಡರು

೩ ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮಗನಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ
ಮಹಾವೀರನು ತಂಸಾದ ತಲೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಹಾವ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಾರಾ
ಜಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು

ಶತಬಾಹುರ್ಮಹಾಕಾಯಃ ಪರ್ವತಾಕಾರದರ್ಶನಃ |

ಬ್ರಹ್ಮಲಬ್ಧವರೋ ರೌದ್ರೋ ದಗ್ಧಶೈಲಸಮಚ್ಛವಿಃ

|| ೪ ||

ಏಕೋದರೋ ದ್ವಿಪಾದಶ್ಚ ಏಕಗ್ರೀವಃ ಸುರಾಂತಕಃ |

ಅಂಗದೀ ಬದ್ಧಮುಕುಟಃ ಕುಂಡಲಾಂಬರಭೂಷಣಃ

|| ೫ ||

ಸರ್ವಾಯುಧಧರೋ ರೌದ್ರೋ ಗದಾಪಾಣಿರ್ವಿಭೀಷಣಃ |

ದತ್ತ್ವಾಭಯಂ ಸ ದೈತ್ಯಾಣಾಂ ತಸ್ಮೈ ಮೇರುಂ ಸುರಾಲಯಂ

|| ೬ ||

ಗತ್ವಾ ವಿಜಿಗ್ಮೇ ತ್ರಿದಶಾಸ್ಥಾ ನೇಚ್ಯಶ್ಚಾವರೋಪಯತ್ |

ಪ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಾತ್ಮಸಾತ್ಯತ್ವಾ ಸುಖಮಾಸ್ತೇ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪೇ

|| ೭ ||

ತಸ್ಯ ತೇ ಹ್ಯನುಗಾಃ ಸರ್ವೇ ಲೋಕಾಃ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾಃ |

ತದಾಜ್ಞಾಕಾರಿಣಃ ಸರ್ವೇ ತದ್ಭಾವಸ್ಯಾನುಪರ್ತಕಾಃ

|| ೮ ||

ಪಂಚ ತತ್ರಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ವಿಪರೀತೇನ ಕರ್ಮಣಾ |

ನೇದೋ ಧರ್ಮಃ ಕ್ಷಮಾ ಸತ್ಯಂ ಶ್ರೀಶ್ಚ ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಯಾ

|| ೯ ||

೪- ಆ ಕಾಲನೇಮಿಗೆ ನೂರು ಶೋಕುಗಳೊಂಟು, ಸರ್ವತದಂತೆ ಆಕಾರ ವುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಶರೀರವುಂಟು ಇಂತಹ ಈ ಕಾಲನೇಮಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮಹಾಭಯಂಕರನಾಗಿದ್ದನು ಇವನಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಟ್ಟೆ, ಎರಡು ಕಾಲು, ಒಂದು ಕತ್ತು ಇವನು ಅಂಗದಕಿರೀಟಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿ ಸಕಲವಿಧ ವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದವನಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಲೋಕಭಯಂ ಕರನಾಗಿವರಿಣಮಿಸಿದನು ಈ ಕಾಲನೇಮಿಯು ಮಯ, ತಾರಕರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೂತ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ದಂಡೆತ್ತಿಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದೋಡಿಸಿದನು ಈ ರೀತಿ ಆ ಕಾಲನೇಮಿಯು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸಹಾ ಗೆದ್ದು ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನೂ ತನ್ನ ಅಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳೂ ಆ ಕಾಲನೇಮಿಯ ವರವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಅವನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದುವು ಮತ್ತು ಅವನ ದುನೋಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದುವು ಇಷ್ಟಲ್ಲಾ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಲೋಕವೇ ಅವನ ಅಧೀನವಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಐದು ವಸ್ತುಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವನ ದಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವಾವುವೆಂದರೆ - ವೇದ, ಧರ್ಮ, ಕ್ಷಮಾ, ಸತ್ಯ, ಶ್ರೀ (ಇವುಗಳೆ) ಈ ಐದು ವಸ್ತುಗಳೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂತುಷ್ಟ

ಸರ್ವೇಷಾ ಮನುಸಂಧಾನಾತ್ಸರೋಷೋ ದಾನವೇಶ್ವರಃ ।

ವೈಷ್ಣವಂ ಪದಮನ್ವಿಚ್ಛನ್ಯಯಾ ನಾರಾಯಣಾಂತಿಕಂ || ೧೦ ||

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದೈತ್ಯಮಥಾಯಾಂತಂ ದೇವೋಪಿ ಮಧುಸೂದನಃ
ತಾಕ್ಷ್ಯಮಾನಾಹಯಾಂಚಕ್ರೇ ಆರುರೋಹ ಚ ತಂ ಹರಿಃ ।

ಸ ದದರ್ಶ ಹರಿಂ ದೇವಂ ತಾಕ್ಷ್ಯಸ್ಥಂ ದೈತ್ಯರಾಟ್ ತದಾ || ೧೧ ||

ಸಜಲಜಲದನೀಲಂ ವದ್ಮಸತ್ರಾಯತಾಕ್ಷಂ ।

ಖಗವತಿಮವರೂಢಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷೋಪಮಾನಂ ||

ಹಲಮುಸಲಗದಾಭಿಃ ಶೋಭಿತಂ ದೇವದೇವಂ

ವರಪುರುಷಮಜೀಯಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಚಕ್ರಾಸಿಪಾಣಿಂ || ೧೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ಕಾಲನೇಮ್ಯವಾಖ್ಯಾನೇ ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಧರ್ಶನೋನಾಮು

ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

೧೦-೧೨ ಆಗ ಅ ಕಾಲನೇಮಿಯು ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ತನಗೆ ದಕ್ಕಬೇಕೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಬಹಳ ಕೋಪದಿಂದೂಡಗೂಡಿದವನಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವದವಿಯೂ ತನಗೆ ಲಭ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಈರಿತಿ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ದೈತ್ಯನ ದುರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಮಧುಸೂದನನು ಗರುಡನನ್ನು ಕರೆದನು ಕರೆದಕ್ಷಣವೇ ಗರುತ್ತಂತನು ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬರಲು ನರಮಾತ್ಮನು ಅವನಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು ಈರಿತಿ ಗರುಡ ನನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತ ಶ್ರೀಮನ್ಮದಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ದೃಶ್ಯೇಂದ್ರನಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯು ನೋಡಿದನು ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇಂತು ವ್ರತಾಶಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು -ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಮೇಘದಂತೆ ನೀಲವರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ವದ್ಮದಕದಂತ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಗರುಡವಾಹನನಾಗಿಯೂ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಮನಾದವನಾಗಿಯೂ, ಹಲ-ಮಸಲ-ಗದಾ ದ್ವಾಯುಧಗಳನ್ನೂ, ಶಾರ್ಙ್ಗ ಚಕ್ರ ಬಿಡ್ಡಾದಿಗಳನ್ನು ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ ಭಗವಂತನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ ನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾವುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯ ಉವಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ದರ್ಶನವೆಂಬ

ಹೆಸರಿನೊಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವುಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಪುರತೋ ದೇವಂ ದಾನವಾನಭ್ಯಭಾಷತ |

ಅಯಂ ಸ ದೃಶ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುರ್ವಾನ್ಮಾನಯೇನ ಘಾತೀತಾಃ

|| ೧ ||

ಕೃತ್ಯಸ್ವಯೇವ ಶಕ್ರಾರ್ಥೇ ಬಭೂವ ಕಿಲ ವಾಮನಃ |

ಯದಾ ವಂಚಿತವಾನ್ಮುತ್ರಂ ಭ್ರಾತೃವ್ಯಸ್ಯ ಬಲಿಂ ಮಮ

|| ೨ ||

ನೃವರಾಹವಪುಃ ಕೃತ್ವಾ ಲೋಕಚಿತ್ತಹರಂ ಪುರಾ |

ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಂ ಜಘಾನ್ಯೇವ ಪಿತೃವ್ಯಂ ಮಮ ವಿಸ್ಮಿತಂ

|| ೩ ||

ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ತನ್ನ ಮುಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಲನೇಮಿಯು ತನ್ನ ಕಡೆಯ ದಾನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು ಸಕಲ ದೃಶ್ಯರನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೆನ್ನು ವವನಾವನುಂಟೋ ಅವನು ಈಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಒಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವನು ನೋಡಿ

೨ ಈ ವಿಷ್ಣುವು ಇಂದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಬಬುಕೆಟ್ಟ ಆಶೆಯಿಂದ ವಾಮನರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮಗನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಂಚಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು

೩ ಇದೇ ಈ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ ಈ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನೆಳೆಯುವ ಅತ್ಯುಶ್ಲಕ್ಷ್ಮಕರವಾದ ನೃವರಾಹ (ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಹಂದಿ) ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಸಂಹರಮಾಡಿದವನು

ಅಪೂರ್ವಂ ರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯ ನರಸಿಂಹಸ್ಯ ದಾನವಾಃ ।

ಹಿತರಂ ಯೇ ಜಘಾನ್ಯೈವ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಂ ರಣೇ

॥ ೪ ॥

ವರಾಹರೂಪಿಣಾಃನೇನ ಸಾತಾಲತಲಮಾಸ್ಥಿತಾಃ ।

ಅಸಂಭಾವ್ಯಭಯೇನಾಜೌ ದಾನವಾ ವಿನಿಸಾತಿತಾಃ

॥ ೫ ॥

ನರಾಶ್ಚವಪುಷಾ ಯೇನ ಮಧುಕೈಟಭಯೋಃ ಪುರಾ ।

ಸಾತಾಲಾದಾಹೃತಾ ವೇದಾಸ್ತತಸ್ತೌ ಯುಧಿ ಘಾತಿತೌ

॥ ೬ ॥

ಅಸ್ಯಾಜ್ಞಾಕಾರಿಣೋ ದೇವಾ ನ ಸಂತಿಷ್ಠಂತಿ ಶಾಸನೇ ।

ಅಯಂ ಸ ರಕ್ಷಾಂ ದೇವಾನಾಮಸ್ಮಾಭಿರ್ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಯತಾಂ

॥ ೭ ॥

ಶ್ರೈಲೋಕ್ಯೇ ದೈತ್ಯಮುದ್ಭೂತಂ ಯುದ್ಧೇನೈವ ಪುನಃ ಪುನಃ ।

ದೇವಸಾದ್ಗಮ್ಯ ಇತ್ಯೇವ ತೇನ ವಢ್ಯೋಽಥ ಮೇ ರಿಪುಃ

॥ ೮ ॥

೪ ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸರೇ ! ಕೇಳಿರಿ ಇದೇ ವಿಷ್ಣುವೇ ಬಹಳ ಅಪೂರ್ವವಾದ ನರಸಿಂಹವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವನು.

೫-೬ ಈ ವಿಷ್ಣುವು ವರಾಹರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾತಾಳದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ದಿಗಿಲನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ವೃಥಾವಾಗಿ ಸತ್ತರು ಮತ್ತು ಇದೇ ವಿಷ್ಣುವೇ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವಾತಾಳದಲ್ಲಿದ್ದ ವೇದಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಆ ಬಳಿಕ ಮಧು ಕೈಟಭರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು.

೭-೮ ಈ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾವು ಮಾಡುವ ಶಾಸನ (ಅವ್ವಣಿ) ವನ್ನು ವಾಲಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಇವನನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಬೇಕು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಶೂರ ರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದಾಗ್ಯೂ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಈ ವಿಷ್ಣುವೆಂಬುವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾಯಿಸಿ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳ ಅಧೀನವನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತ ಒರುತಲಿದಾನೆಯಾದುದರಿಂದ ಈ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾವು ಈಗ ಸಂಹರಿಸಿಬಿಡಬೇಕು.

ಅತೀತಸ್ಯಾದ್ಯ ಕಾಲಸ್ಯ ದುರ್ನಯಸ್ಯ ಕೃತಸ್ಯ ಚ |

ಭೋಕ್ಷ್ಯತೇಯಂ ಫಲಂ ದೈತ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಪಶ್ಯಂತ ಮಾ ಚಿರಂ || ೯ ||

ಇತ್ಯೇತದ್ವೈತ್ಯನಾಥಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಂ ಶೃತ್ವೈವ ದಾನವಾಃ |

ಜಯಶಬ್ದಂ ತತಶ್ಚಕ್ರಾಃ ಸಿಂಹನಾದರವಂ ತಥಾ || ೧೦ ||

ವಾಚಶ್ಚ ಪ್ರತಿಕೂಲಾಸ್ತಾಸ್ತೇನ ದುಃಪ್ವೇನ ಚೇತಸಾ |

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಚ ಹರಿದೇವಃ ಕೃದ್ಧೋ ನಾಮೇದಮಬ್ರವೀತ್ || ೧೧ ||

ಕಮಿದಂ ಗರ್ಜಸೇ ದೈತ್ಯ ಶಾರದಾಂಬುದವದ್ವೃಥಾ |

ಪ್ರಜಾಪತಿಕ್ಯತಂ ಸೇತುಂ ಕಥಂ ಲಂಘಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ || ೧೨ ||

ಏವಂ ತು ಕಥತೋರ್ದೇವದೈತ್ಯಯೋಃ ಸಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮ |

ಪ್ರಾವರ್ತತ ರಣೋ ಘೋರೋ ಗದಾಪಾತವಿಭೀಷಣಃ || ೧೩ ||

೯ ಈ ವೃತ್ತಿಯು ಹಿಂದೆ ನಮಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಅನಾರವಾದ ಅಸಕಾರಕ್ಕೂ ಈಗ ಹೊರಟಿರುವ ಅನಿರ್ದೇಯ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೂ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಈಗ ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ನೋಡುತಲಿರಿ ರಾಕ್ಷಸರಿರಾ ! ಇವನ ಗತಿಯನ್ನು

೧೦-೧೧ ತಮ್ಮೊಡೆಯನಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯ ಈ ಉತ್ತೇಜನಕರವಾದ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದೂಡನೆಯೇ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಜಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಚೈರಿಸುತ್ತಾ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಹೊರಟರು ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಕೆಟ್ಟಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಪ್ರತಿಕೂಲವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮದತ್ತಾದ ಕೋಪದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು ಅದೇನೆಂದರೆ —

೧೨ ಎಲೋ ನೀಚ ರಾಕ್ಷಸಾ ! ಶರದೃತುವಿನಲ್ಲಿ ಮೋಡವು ಗುಡುಗುವಂತ ವೃಥವಾಗಿ ಅದೇಕೆ ಬೊಗಳುತ್ತಲಿರುವೆಯೋ ! ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಟ್ಟಿದ ಸೇತುವೆಯನ್ನಾರು ತಾನೆ ದಾಟಲು (ಮಾರಲು) ಸಮರ್ಥರಾದಾರು?

೧೩-೧೫ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ಕೇಳು ಕುೀತಿಯಾಗಿ ದೇವದಾನವರಿಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು ಆ ಯುದ್ಧವು ಗದೆಯ ಏಟುಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ದೇವಾದಿದೇವನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಕೂಡ ಕಾಲನೇಮಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರೊಡನೆ ತಾನೇ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನಿಂತನು

ದಾನವೈರ್ದೇವದೇವೋಽಪಿ ಕಾಲನೇಮಿಪುರಸ್ಸರೈಃ |

ಸಂಚ್ಛಾದ್ಯತೇ ಮಹಾಸ್ತ್ರಾದ್ಯೈರ್ಮೇಘೈರಿವ ನಭಸ್ತಲಮ್ || ೧೪ ||

ಸಂಚ್ಛಾದ್ಯಮಾನೋ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರೈರ್ದೇವದೇವೋ ನ ವಿವ್ಯಥೇ |

ಯೋಧಯಾಮಾಸ ಸ ರಣೇ ಗದಯಾ ದಾನವಾನ್ಪಹೂನ್ || ೧೫ ||

ತಸ್ಯ ದೈತ್ಯಪ್ರಸಕ್ತಸ್ಯ ಕಾಲನೇಮಿರ್ಮಹಾಸುರಃ |

ಪಾತಯಾಮಾಸ ವೇಗೇನ ಗದಾಂ ಗರುಡಮೂರ್ಧನಿ || ೧೬ ||

ಗದಾಘಾತೇನ ರೌದ್ರೇಣ ತೇನ ತಾಕ್ಷ್ಯಸ್ಯ ಮಾನದ |

ನಾಸಾ ಭಗ್ನಾ ವ್ಯಥಾ ಜಾತಾ ರಕ್ತಚ್ಛರ್ದಿಶ್ಚ ದಾರುಣಾ || ೧೭ ||

ವ್ಯಥಿತಂ ಗರುಡಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವೇನ ಹರಿಮೇಧಸಾ |

ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ದೈತ್ಯನಿನಾಶಾಯ ತದಾ ಚಕ್ರಂ ಸುದಾರುಣಂ || ೧೮ ||

ಯತ್ತತ್ಸದರ್ಶನಂ ನಾನು ಸೂರ್ಯತೇಜಃ ಸಮುದ್ಯವಂ |

ಆಗ ರಾಕ್ಷಸರ ವೃಂದವು ಭಗವಂತನಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಕರದವರಾಗಿ ಆ ವರಮಾತ್ರನನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರು ಇಷ್ಟಾದಾಗ್ಯೂ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ವ್ಯಥೆಪಡಲೇ ಇಲ್ಲ ಆಗ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನು ಶನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೇರುಸರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಬಲವುಳ್ಳ ಕೌಮೋದಕೀ ಎಂಬ ಗದೆಯಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುತ್ತಾ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು

೧೬-೧೮ ಆ ದೇವಾಸುರರ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಲನೇಮಿಯು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗದೆಯನ್ನು ಗರುಡನ ತಲೆಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ತಿರುಗಿಸಿ ಎಸೆದನು. ಅದು ವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಗರುಡನ ತಲೆಗೆ ಬಡಿಯಲು ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ಗದೆಯ ಏಟಿನಿಂದ ಗರುಡನ ಮೂಗು ಮುರಿದುಹೋಯಿತು ಆ ಏಟಿನಿಂದ ಮೂಗೆಲ್ಲಾ ರಕ್ತಮಯವಾಗಿ ಗರುಡನಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯುಂಟಾಯಿತು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಕಾಲನೇಮಿಯ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು.

ನಜ್ರನಾಭಂ ಸಹಸ್ರಾರಂ ಕ್ಷರಪರ್ಮಂತಮಂಡಲಂ

|| ೧೯ ||

ಚ್ಯುತಂ ಚಕ್ರಿಕರಾಚ್ಚಕ್ರಂ ಕಾಲನೇಮಿಂ ಮಹಾಸುರಂ ।

ಶೀಘ್ರಂ ವಿಶಿರಸಂ ಚಕ್ರೇ ವಿಬಾಹುಂ ಚ ತಥಾ ನೃಪ

|| ೨೦ ||

ವಿಬಾಹುಶಿರಸಂ ಕೃತ್ವಾ ದೇವಹಸ್ತ ಮುಪೇಯಿವಾನ್ ।

ವಿಬಾಹುಶಿರಸಂ ಕಾಯಂ ಕ್ಷರಚ್ಯೋಣಿತನಿರ್ಘೂರಂ

|| ೨೧ ||

ನ ಪಸಾತಾಸ್ಯ ಮೇದಿನ್ಯಾಂ ಯದಾ ತಾಕ್ಷ್ಯಸ್ತತೋ ರಯಾತ್ ।

ಉರಸಾ ಪಾತಯಾಮಾಸ ದೇವಾನಾಂ ಪಶ್ಯತಾಂ ತದಾ

|| ೨೨ ||

ಪತತಾ ದೈತ್ಯಕಾಯೇನ ಸಶ್ಯಲವನಕಾನನಾ ।

ಕಂಪಿತಾ ವಸುಧಾ ಸರ್ವಾ ಪತಿತಾಶ್ಚ ಶಿಲೋಚ್ಚಯಾಃ

|| ೨೩ ||

ದಾನವೇಂದ್ರಂ ಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಯತಾರವುರೋಗಮಾಃ ।

ತುಷ್ಟ್ವಾನ್ವರ್ದೇವದೇವೇಶಂ ವರಚಕ್ರಾಸಿಪಾಣಿನಂ

|| ೨೪ ||

೧೯-೨೦ ಕಾಲನೇಮಿಯಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಚಕ್ರವು ಸೂರ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದುತ್ತನ್ನವಾದುದು ಅದಕ್ಕೆ ಸುದರ್ಶನವೆಂದು ಹೆಸರು ಅದು ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಒಂದು ಸಹಸ್ರ ಮೊನೆಗಳು (ಕತ್ತಿಯ ಅಲಗು) ಆದ ಕ್ಕುಂಟು ಇಂತಹ ಚಕ್ರವು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟುಡನೆಯೇ ಮೊದಲು ಕಾಲನೇಮಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ತೋಳುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಚೂರು ಚೂರಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದಾಕೆತು

೨೧-೨೨ ಈರೀತಿ ಆ ಚಕ್ರವು ಕಾಲನೇಮಿಯನ್ನು ಬಾರುರಿರೋರಹಿತ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಹಸ್ತವನ್ನಲಂಕರಿಸಿತು ಶಿರೋಬಾಹುಗಳಿಂದ ರಹಿತ ವಾದ ಮುಂಡವು ರಕ್ತವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರಲು ಆ ಕೂಡಲೆ ಗರುಡನು ವೇಗದಿಂದ ಅದರಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಎದೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಸಿದಂಥಾಗುವುದು

೨೩-೨೪ ಆ ಕಾಲನೇಮಿಯ ದೇಹವು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಗೆಜ್ಜೆ ಗುದ್ದ ಕಾದು ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿಯು ನದಿಗಳೋಯಿತು ಮೊಡ್ಡದೂವ್ವ ಬಂಡೆಗಳು

ತುಷ್ಪಾವ ಚ ತದಾ ದೇವೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಶುಭಚತುರ್ಮುಖಃ |

ಸ್ತುತಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ದೇವೋ ಲೋಕಪಾಲಾನ್ಯಥಾ ಪುರಾ || ೨೫ ||

ಸ್ಯಾನೇಷು ಯೋಜಯಾಮಾಸ ಯಜ್ಞಂ ದೇವಮುಖೇ ತಥಾ |

ಜಗಾನು ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಾರ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ತದಾ ನಿಭುಃ || ೨೬ ||

ತತ್ರಾತ್ಮಾನಂ ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಿಮಿಜ್ಯಮಾನಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೈಃ |

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಯಂ ತು ಜಗ್ರಾಹ ಯಜ್ಞಭಾಗಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ || ೨೭ ||

ತತ್ರ ಪೂಜಾಮುಪಾದಾಯ ಜಗಾನು ಸ ಹಿರಣ್ಯತೀಂ |

ಅಸ್ತ್ರಿರನುಗತಸ್ತತ್ರ ಸುಷ್ಪಾಪ ಕಿಲ ಯೋಗವಿತ್ || ೨೮ ||

ಏವಂ ಸ ದೈತ್ಯಪ್ರವರೋ ನರೇಂದ್ರ

ಕೃಷ್ಣೇನ ಚಕ್ರೇಣ ಪುರಾ ನಿರಸ್ತಃ |

ಉರುಳಿಹೋದುವು ಈರೀತಿ ದಾನವೇಂದ್ರನು ಹತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಯ, ತಾರಾದಿ ಸ್ತುಭೃತಿಗಳು ಚಕ್ರವಾಣಿಯಾದ ಸರಮವುರುಷನನ್ನು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಕೂಡ ಸರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನಂತು ತನ್ಮೃತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದನೋ ಅದರಂತೆ ಈಗಲೂ ಅವರವರ ವದವಿಯನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಹವಿರ್ಭಾಗವು ಅವರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನೂಡನೆ ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ನೃಪಾಣಮಾಡಿದನು ಅಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವತಿಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೂ ಸಹ ಆ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಕೊಟ್ಟ ಯಜ್ಞಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು

೨೮-೨೯ ಈರೀತಿ ಪೂಜಯನ್ನಂಗೀಕರಿಸಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದನು, ಅವನ ಅನುಚರರು ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಅವನನ್ನೋಲೈಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಇದುವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಚಕ್ರದಿಂದ ಹತನಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಇನ್ನು

ಅತಃಪರಂ ಕಿಂ ಕಥಯಾಮಿ ತುಭ್ಯಂ
ತನ್ನೇ ವದಸ್ವಾಯತಲೋಹಿತಾಕ್ಷ

॥ ೨೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಕಾಲನೇಮಿವಧೋ ನಾಮ
ಸಂಚವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಮುಂದೆ ಏನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರ,
ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಕಾಲನೇಮಿವಧೆಯೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಷಡ್ವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಯದುಕ್ತಂ ದೈತ್ಯನಾಥೇನ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಕಾಲನೇಮಿನಾ ।

ಸಾತಾಲದೈತ್ಯಶಮನಂ ವಪುರ್ದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಿಣಃ

॥ ೧ ॥

ತದಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ರ ಮೇ ಸಂಶಯೋ ಮಹಾನ್ ।

ಚರಿತಂ ತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಭಾವಾನೈತ್ತಿ ಯಥಾತಥಂ

॥ ೨ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ವಿಷ್ಣುನಾ ತು ಬಲೌ ಬದ್ಧೇ ಸಾತಾಲತಲನಾಶ್ರಿತಾಃ ।

ಜಘ್ನುರ್ದೈತ್ಯಗಣಾ ಲೋಕಾನ್ಪ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚ ವಿಶೇಷತಃ

॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ವಜ್ರರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ದೈತ್ಯನಾಥನಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯಿಂದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಯಾವಯಾವ ವಿಜಯಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೋ, ಚಕ್ರಸಾಣಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸಾತಾಳವಾಸಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರ ಶಮನವೆಂತಾದುದೋ, ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿದೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂಶಯವುಂಟಾಗಿದೆ ನೀನಾದರೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಕಲ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲವನಾಗಿರುವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಶೇಷಡುತಲಿದೇನೆ

೩-೧೦ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟನೋ ಅ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾತಾಳದಲ್ಲಿ

ಭೂತಲೇ ಹನ್ತಮಾನೇ ತು ಯಜ್ಞೇ ನಾಶಮುಪಾಗತೇ |
ಹೃತ್ಪಾಪಮೈಸ್ತ್ರಿದಶೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೈತ್ಯಹೇತೋಃ ಪ್ರಚೋದಿತಃ || ೪ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಪಿ ಚೋದಯಾಮಾಸ ದೇವದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಂ |
ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಚೋದಿತೋ ದೇವಃ ಸಾತಾಲಗಮನೇಚ್ಛಯಃ || ೫ ||

ಚಕಾರ ರೂಪಂ ನಾರಾಹಂ ಭಿನ್ನಾಂಜನಚಯಂಪ್ರಭಂ |
ಶಶಾಂಕಲೇಖಾದಂಸ್ಪ್ಲಾಂಗ್ರಂ ನಜ್ರಪೋಥಮುರಂ ತಥಾ || ೬ ||

ನಜ್ರಸಂಹನನಂ ಭೀಮಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪೋಭಕಾರಕಂ |
ಪೀನವೃತ್ತಾಯತಸ್ಕಂಧಂ ಮಹಾಪೀನಶಿರೋಧರಂ || ೭ ||

ನಿವೃತ್ತಾಸ್ಯಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ಭೀಮಾಕ್ಷಂ ಭೀಮನಿಸ್ವನಂ |
ಅವರ್ತಿರೋಮಸಂಘಾತಂ ತೇನ ನಿಗ್ರಹಮೂರ್ತಿಜಂ || ೮ ||

ಸ ಸಮುದ್ರೇಣ ಸಾತಾಲಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಮಧುಸೂದನಃ |
ದೈತ್ಯಾಣಾಂ ದರ್ಶನೇ ತಸೌ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಃ || ೯ ||

ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಲೋಕದ ಜನರನ್ನೂ ಅವರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಬಾಧಿಸತೊಡಗಿದರು ಯಾವಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಾಶವಾಗುತ್ತಾಬಂದರೋ ಅಗ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತುಹೋದುವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿರ್ಭಾಗವಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು ಅಗ ದೇವತಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಕಂಕಣನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ವಾತಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ವರಾಹರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿದನು ಆ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಾಡಿಗೆಯ (ಕತ್ತಲೆ)ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಅದರ ಕೋರೆದೆಲ್ಲುಗಳು ಚಂದ್ರನ ಗೆರೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಅದರ ಗೊರಸುಗಳು ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ದೃಢವಾಗಿದ್ದವು. ಅದರ ಎದೆಯು ಭೂಲೋಕಾದಿ ತ್ರಿಲೋಕಕ್ಕೂ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಿತು ಅದರ ಮುಖವು ಗುಂಡಗಿತ್ತು ಪರ್ವತಾಕಾರವುಳ್ಳ ದೇಹದ ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಭಯಂಕರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳೂ, ಭಯಂಕರವಾದ ಕೂಗೂ ಲೋಕವನ್ನೇ ನಡುಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಇಂತಹ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಸಮುದ್ರಮಾರ್ಗದಿಂದ ವಾತಾಲೋಕ

ಸಾತಾಲೇ ಸೂಕರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರೋಫದಾರಿತಭೂತಲಂ ।

ಸುಮುಸ್ತಗರ್ಭಕವಲಂ ಶುಂಶುಂಕಾರಕೃತಾನನಂ

॥ ೧೦ ॥

ಪಂಕಾನುಲಿಪ್ತಸರ್ವಾಂಗಂ ನಿಯಯುರ್ದಾನವಾಸ್ತದಾ ।

ಸತತಂ ಮೃಗಯಾಶೀಲಾ ಜಘ್ನಸ್ತಂ ಚ ವರಾಯುಧೈಃ

॥ ೧೧ ॥

ಸ ಹನ್ಯಮಾನೋ ದೈತ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೈಃ ಪೃಷತ್ಕೈರಿವ ಪರ್ವತಃ ।

ಸ್ಕಂಧಕಂಡೂಚ್ಛಲೇನಾಜೌ ದೈತ್ಯಾಧಿಪನೀವೇಶನಂ

॥ ೧೨ ॥

ಪಾತಯಾಮಾಸ ವೇಗೇನ ಮಹಾದ್ರಿಶಿಖರೋಪಮಂ ।

ವೇಶ್ಮನಶ್ಚ ನಿವಾತೇನ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ

॥ ೧೩ ॥

ಹನ್ಯಂತೆ ದಾನವಾ ಘೋರಾಃ ಶತಶೂಲ್ಕ ಪಹಸ್ತಶಃ ।

ತೇ ಕ್ಷಯಾದ್ಧೈತ್ಯಮುಖ್ಯಾನಾಂ ದೈತ್ಯಮುಖ್ಯಕ್ಷಯಂಕರಾಃ

॥ ೧೪ ॥

ವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಸುಮ್ಮನ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಭೇದಿಸಿ ಕೊಂಡು ವಾತಾಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಆ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಮುಖದಿಂದ ಶುಂಶುಂ ಎಂದು ಸದ್ದುಮಾಡುತ್ತಾ ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಸರುಬಿಡುಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಈ ವರಾಹವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು

೧೧-೧೩ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಾಸಕ್ತರಾದ ಆ ದಾನವರು ಈ ಹಂದಿ ಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದರು ಅರಿತಿ ಹೂಡದ ಆಯುಧದ ಏಟುಗಳು ಆ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟದಮೇಲೆ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳು ಬಿದ್ದಂತೆ ಸಂಣಮಿಸಿದುವು ಆಗ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ವರಾಹವು ಹಗಲನ್ನು ತುರಿಸಿ (ಕೆರೆದು) ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಮೇರುವರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ದೈತ್ಯರಾಜನ ಅರಮನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಗಲು ಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನೆರವಿಂದ ಆ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಡೆವಿ ಬಿಟ್ಟಿತು ಮಹಾವರ್ವತದಂತೆ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಆ ರಾಜಗೃಹವು ಬಿದ್ದುಡನೆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಸತ್ತುಹೋದರು ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರುಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ನ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಸಂಕೃತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು

೧೪-೧೭ ಭಯಂಕರರಾದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಈರಿತಿ ಕ್ಷಣೇಕ್ಷಣೇ ಮಡಿಯುತ್ತ ಬಂದರು ಈ ಕ್ಷಯವು ಭಯಂಕರಾಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದು ಪಾತಾಳಲೋಕವೇ ನಾಶ

ಯಥಾರ್ಥಕ್ಷಯತಾಂ ಜಗ್ತುಃ ಕ್ಷಯೇ ರೌದ್ರ ಉಪಸ್ಥಿತೇ |
ಕ್ಷೀಯಮಾಣಾಃ ಕ್ಷಯೈರ್ವೃಷ್ಟಾಃ ಕ್ಷತಜೋತ್ಸಿನ್ವಮೂರ್ಧಜಾನ್ ||

ಕ್ಷಾತ್ರಲಸ್ಥಾಕ್ಷತ್ಯಗೋತ್ಯೈಃ ಕ್ಷಣೇನ ಕ್ಷಣದಾಚರಾನ್ |
ಪ್ರಧಾನಾ ದೈತ್ಯಮುಖ್ಯಾ ಯೇ ಔರಸೇನ ಬಲೇನ ಚ || ೧೬ ||

ಜಗ್ಗುರ್ವರಾಯುಧೈರ್ದೇವಂ ಶತಶೂಢ ಸಹಸ್ರಶಃ |
ಸ ಹನ್ಯಮಾನೋ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರೈಃ ಪ್ರೋಧೇನ ದಿತಿಜೋತ್ತಮಾನ್ || ೧೭ ||

ವಿದಾರಯಾಮಾಸ ರಣೇ ದಂಷ್ಟ್ರಾಗ್ರೇಣ ತಥಾಪರಾನ್ |
ಏನಂ ವರಾಹೇಣ ರಣೇ ಹರ್ತಾದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿತೇಃ ಸುತಾನ್ || ೧೮ ||

ಹರಿಂ ವಿಜ್ಞಾತವಾನ್ದೇವಂ ಪ್ರಹ್ಲಾದೋ ದೈತ್ಯಸತ್ತಮಃ |
ಸ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಹರಿಂ ದೇವಂ ತುಷ್ಟ್ವಾ ವರವೀರಹಾ || ೧೯ ||

ತಂ ಜಗಾದ ಮಹಾತೇಜಾ ದೇವದೇವೋ ಜನಾರ್ದನಃ |
ಅನುಗ್ರಾಹ್ಯೋಸಿ ಮೇ ದೈತ್ಯ ಭಕ್ತೋಸಿ ಸತತಂ ಯತಃ || ೨೦ ||

ತನಾಜ್ಞಾಲಂಘಕಾ ಘೋರಾಃ ಪ್ರಾಯೇಣ ನಿಹತಾ ಮಯಾ |
ತನಾಜ್ಞಾಕಾರಿಣೋ ದೈತ್ಯಾ ನಮೇ ವಧ್ಯಾ ದಿತೇಃ ಸುತಾಃ || ೨೧ ||

ಶಾಸನಂ ಪಾಲಯಾ ಸ್ಮಾಕಂ ಪಾತಾಲೇ ತ್ವಂ ಸುಖೀ ಭವ |
ಮಾರ್ಗೇ ಸ್ಥಾಪಯ ದೈತ್ಯಾಂಸ್ತ್ವಂ ತ್ವದಾಜ್ಞಾವರಿಬೃಂಹಿತಾನ್ || ೨೨ ||

ವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಬಂತು ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಈರೀತಿ ಸಂದರಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಮೂಲಬಲ
ವನ್ನು ನುಸುಗೊಳಿಸಿದನು ಇವರ ಕೋರಹಲ್ಲುಗಳ ಮತ್ತು ಮೂತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ
ಅನೇಕ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಹೋದುವು ಈ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ವ್ರಹ್ಮಾದನು ಇದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾಯೆಯೇ ಸರಿಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ
ದವನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಮುಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು

೨೦-೨೧ ಆಗ ಭಗವಂತನು ವ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಎಲೈ ವ್ರಹ್ಮಾದನೇ ! ನೀನು ನನ್ನ
ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ನೀನು ನನ್ನ ವರಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು
ಮೀರಿದ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನಿಂದ ಹತರಾದರು ನೀನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಧಾರಿ
ಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ

೨೨-೨೩. ಎಲೈ ವ್ರಹ್ಮಾದನೇ ! ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಸರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಾ
ನೀನು ನಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೀರುವವರನ್ನು ಸರಿ

ಆಭೂತಸಂಪ್ಲವಂ ದೈತ್ಯ ಜೀವಂ ತ್ವಂ ನ ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ।

ಧರ್ಮಿಷ್ಠಾನಾಂ ಚ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಸದಾ ರಾಜಾ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೨೩ ॥

ಮಧ್ವಕ್ತ್ಯಾ ಪರಯಾ ವತ್ಸ ಪುತ್ರಸ್ತವ ವಿರೋಚನಃ ।

ಮಾರ್ಗಚ್ಯುತೋಽಪಿ ನ ಹತಃ ಕಲ್ಪಾಯುಶ್ಚ ತಥಾ ಕೃತಃ ॥ ೨೪ ॥

ಬಲಿವೈರೋಚನಶ್ಚ ಮಯಾ ಬದ್ಧಃ ಕೃತೇ ತವ ।

ಕರಿಷ್ಯತಿ ಸ ಶಕ್ರತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸಾವರ್ಣಿಕೇಂತರೇ ॥ ೨೫ ॥

ಬಾಣಂ ಚ ತನಯಂ ತಸ್ಯ ಮಮ ವಿಪ್ರಿಯಕಾರಕಂ ।

ತ್ವತ್ಕೃತೇ ನ ಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಚೈತ್ಸ್ಯಮಿ ದೋದ್ರುಮಾನ್ ॥ ೨೬ ॥

ಛಿನ್ನ ಬಾಹುರ್ಮಯಾ ಯುದ್ಧೇ ಹರಸ್ಯಾನುಚರೋ ಬಲೀ ।

ಮಹಾಕಾಲ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ಕಲ್ಪಸ್ಥಾಯೀ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೭ ॥

ಯಾದ ದಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಿಸು ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಪಂಚಭೂತಗಳಿರುವುವೋ ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನೀನು ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿ ಬಾಳು ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ನೀನು ರಾಜ ನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ

೨೪-೨೫ ಎಲೈ ಮನುನೇ ! ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ವಿರೋಚನನೂ ಸಹ ನಿನ್ನಂ ತೆಯೇ ನನಗೆ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ದಾಂತಪ್ಪಿದಾಗ್ಯೂ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಾಂತ್ಯ (ವ್ರಳಯ) ದ ವರಿಗೂ ಒದುಕಿರುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ವಿರೋಚನನ ಮಗನಾದ ಬಲಿಯನ್ನೂ ಸಹ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಅವನು ಸಾವರ್ಣಿಕಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನವನಿಯನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ

೨೬ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ನನಗೆ ಅಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅವನ ಸಹಸ್ರ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ

೨೭ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಾಣನ ತೋಳುಗಳು ಹೋದಬಳಿಕ ಅವನು ಈರ್ಪರನ ಮಹಾಭಕ್ತನಾಗಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಸದಾ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಮಹಾಕಾಳನೆಂಬ ಹಸಿರಿನಿಂದ ಕಲ್ಪಾಂತ್ಯದವರಿಗೂ ಇರುತ್ತಾನೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ದೇವತಾರ್ಚನೆಯಾದಮೇಲೆ, ಬಲಿಹರಣ ನಿವೇದನಮಾಡುವಾಗ “ ಬಾಣಾವಾಣ ಚಂಡೀಚ ಸ್ತಂಧಿ ಭೃಂಗಿರಿಟಾದಯಃ | ಸದಾತಿವ ಸ್ರಸಾದೇನ ಸರ್ವೇ ಗೃಹ್ಣಂತು ಶಾಂಭವಾಃ || ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೂಢಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ

ಏಕಮೇಕಂ ತು ದೈತ್ಯೇಂದ್ರ ಸಂತಾನೇ ಸತತಂ ತವ |
ನಾಹಂ ವಧಿಷ್ಯೇ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತ್ವತ್ಕೃತೇ ನೈತು ತೇ ಭಯಂ || ೨೮ ||

ಭವಾನ್ವಕ್ತೃಸ್ತಥಾ ಮಹ್ಯಂ ಭಕ್ತೇಷ್ವಪಿ ತಥಾ ಮಮ |
ನಾಸ್ಯದೇಯಂ ಮಹಾಭಾಗ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಗಚ್ಛ ನಿರ್ವೃತಃ || ೨೯ ||

ಹತಶೇಷಾನುಸಾದಾಯ ದೈತ್ಯಾನ್ಸತ್ವಥಮಾಶ್ರಿತಾನ್ |
ಏತಾನದುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದಂ ತತ್ಪ್ರೇಮಾಂತರಧೀಯತ || ೩೦ ||

ಏತದ್ವರಾಹಚರಿತಂ ತವ ರಾಜಸಿಂಹ |

ಪ್ರೋಕ್ತಂಮಯಾ ಸಕಲಕಲ್ಮಷನಾಶಕಾರಿ ||

ಉದ್ವೃತ್ತದೈತ್ಯಶಮನಸ್ಯ ಋಷಿಸ್ತುತಸ್ಯ |

ಕಂಡೂವಿನೋದನಹತಾಸುರಪುಂಗವಸ್ಯ || ೩೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾಡೇ ಪಾತಾಲೇ ವರಾಹಪ್ರಾದುರ್ಭಾವೋ ನಾಮ
ಷಡ್ವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

೨೮ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ! ನೀನು ನನ್ನ ಪರಮಭಕ್ತ ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಂತಾನ
ವನ್ನೇ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ನಿನ್ನ ಸಂತಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ
ರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಹೆದರಬೇಡ ನೀನು ಮಹಾಧರ್ಮಜ್ಞನಯ್ಯ !

೨೯-೩೦ ಅಯ್ಯಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ! ನೀನು ಭಕ್ತರೊಳಗೆ ವರಮಭಕ್ತನಯ್ಯ !
ನಿನಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ವರವಿನ್ನೇನಿದೆ ? ಹೇಳು ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಾಮಿಗಳಾಗಿರುವ ಈ
ಹತಶೇಷ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಖವಾಗಿರು ಈರೀತಿ
ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು ಎಲೈ ವಜ್ರ
ಮಹಾರಾಜನೇ ! ಸಕಲ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕನಾದ ಈ ವರಾಹಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ
ಹೇಳಿದೇನೆ ಈ ವರಾಹಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಮೈಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿನೋದದಿಂದ ಸಕಲ
ದೈತ್ಯರೂ ಸಂಹೃತರಾದ ವಿಷಯವೂ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತೃನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ
ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರ ಸಂಗತಿಯೂ ನಿನಗೆ ನಿರೂಪಣೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ಋಷಿಗಳು ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪನಾದ ಪಾತಾಲದಲ್ಲಿ ವರಾಹಾವ

ತಾರವಾಯಿತೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದುನೂರ

ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಸಪ್ತವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ದಿತಿರ್ವಿನಷ್ಟಪುತ್ರಾ ಚ ಯಚ್ಚಕಾರ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।

ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ತತ್ರ ಮೇ ಸಂಶಯೋ ಮಹಾನ್ ॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ದಿತಿರ್ವಿನಷ್ಟಪುತ್ರಾ ಚ ತಪಸಾ ಮಹತಾ ನೃಪ

ಆರಾಧಯಾಮಾಸ ತದಾ ಭರ್ತಾರಂ ಕಶ್ಯಪಂ ಮುನಿಂ ॥ ೨ ॥

ಆರಾಧಿತಃ ಸುತಪಸಾ ಛಂದಯಾಮಾಸ ಭಾಮಿನೀಂ ।

ವರೇಣ ಚ ವಚಃ ಕಾಲೇ ಪುತ್ರವ್ಯಸನಕರ್ತೃತಾಂ ॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಪುನಃ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಋಷಿಗಳೇ ! ಇಷ್ಟುಜನ ಮಕ್ಕಳು ಮೃತರಾದಾಗ ಅನರ ತಾಯಿಯಾದ ದಿತಿ ದೇವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದುಃಖವಾಯಿತೋ ಏನೋ ? ಅವಳು ತನ್ನ ಪುತ್ರರು ಮೃತರಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಏನುಮಾಡಿದಳೋ ? ಸಂದೇಹಬಂದಿದ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿ

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ದಿತಿಯು ಶೂರರಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮೃತರಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಕಶ್ಯಪಋಷಿಯನ್ನು ಮಹತ್ತಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದಳು.

೩ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕಶ್ಯಪರು ಪುತ್ರವ್ಯಸನದಿಂದ ಕೃಪೆ ಲಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯನ್ನು ವರದಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರು

॥ ಕಶ್ಯಪ ಉವಾಚ ॥

ವರಂ ವರಯ ಸುಶ್ರೋಣಿ ವರದೋಽಹಮುಪಸ್ಥಿತಃ ।

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ವರಂ ವನೇ ದೇವೀ ಪುತ್ರನಿಷಾಕೃತಾ ॥ ೪ ॥

॥ ದಿತಿರುವಾಚ ॥

ಶಕ್ರಹಂತಾರಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪುತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಶಸ್ವಿನಂ ।

ಯದಿ ತುಷ್ಣೋಽಸಿ ಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಂಸ್ತಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಸುತಂ ಮಮ ॥ ೫ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತದಾ ಭರ್ತಾ ನಾತಿಪ್ರೀತೋಬ್ರವೀದ್ವರಂ ।

ಏವಂ ತೇ ಭವಿತಾ ಭದ್ರೇ ಶುಚಿ ತ್ವಂ ಚೇದ್ಭವಿಸ್ಯಸಿ . ॥ ೬ ॥

ಪೂರ್ಣಂ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಂ ಚ ನಾನ್ಯಥಾ ತದ್ಭವಿಸ್ಯತಿ ।

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತಯಾ ಸಾರ್ಧಮುನಾಸ ರಜನೀಂ ದ್ವಿಜಃ ॥ ೭ ॥

೪ ಕಶ್ಯಪರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲಾ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ ! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇನೆ ಈರೀತಿ ಕಶ್ಯಪರು ಹೇಳಲು ದಿತಿಯು ವರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ

೫ ದಿತಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪರೇ ! ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿರುವಿರಾದರೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಜಯಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಯಶಸ್ವಿಯಾದೊಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ನನಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರಿ

೬-೭ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಈರೀತಿ ಹೇಳಿದ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸವಿಡದೆ ಕಶ್ಯಪರು ಇಂತು ಹೇಳಿದರು ಎಲಾ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ ! ನೀನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದವರಿಗೆ ಶುಚಿ (ಆಚಾರ ಶೀಲಿ) ಯಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೂ ಅದು ಬೇರರೀತಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದಂದು ಹೇಳಿ ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಯೊಡನೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಆ ದಿನವನ್ನು ಕಳೆದರು

ತತೋ ಜಗಾಮು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ತಪಸೇ ದೃಢನಿಶ್ಚಯಃ |

ಆತಸ್ಮಾಂ ನಿಯಮಂ ದೇವೀ ಸಗರ್ಭಾ ಚ ದಿತಿಸ್ತದಾ |

ನಿಯಮಸ್ಥಾಂ ತು ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಕ್ರೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ || ೮ ||

|| ಶಕ್ರ ಉವಾಚ ||

ಅಹಂ ದೇವಿ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ತವ ಶುಶ್ರೂಷಣಂ ಸದಾ |

ಸ್ಥಿತಾಯಾ ನಿಯಮೇ ಘೋರೇ ತದನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ || ೯ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಬಾಢಮಸ್ತ್ವಿತ್ಯಧೋಕ್ತಸ್ತು ತಯಾ ದೇವಃ ಪುರಂದರಃ |

ತತ್ರೋವಾಸ ಚೈಲಾನ್ವೇಷೀ ಶುಶ್ರೂಷುರ್ಮಾರ್ತರಂ ಸದಾ || ೧೦ ||

ತದಾಬ್ಜಶೇಷೇ ಕಾಲೇ ಚ ದಿವಾಸುಸ್ತಾದಿತ್ಯಪಃ |

ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಮಯೇ ರಾಜನ್ವದಯೋಃ ಕೃತಮೂರ್ಧಚಾ || ೧೧ ||

೮ ಅನಂತರ ಕಶ್ಯಪನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಕಶ್ಯಪರೊಡನೆ ಆ ರಾತ್ರಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ದಿತಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಕಶ್ಯಪರ ಮಾತಿನಂತ ನಿಯಮದಿಂದ ಆಚಾರಶೀಲಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆರೀತಿ ನಿಯಮದಲ್ಲಿದ್ದ ದಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ (ಶಕ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಶತ್ರು ಹುಟ್ಟುವ ಸಂಬಂಧವಾದಿಂದ) ದಿತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

೯ ಎಲಾ ದಿತಿವೇದಿಯೇ! ನೀನು ಘೋರನಿರಯವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತೀಯೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದಯೆ ವಿಟ್ಟು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಮ್ಮಾ!

೧೦ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಆಗ ಆಕೆಯಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವ್ವಣಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ದೃಢಮಾತೆಯನ್ನು ಶುಶ್ರೂಷ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಶುಚಿ ಸಮಯವನ್ನು ಕಾದು ತನ್ನ ಭಲವನ್ನು (ಹರ) ಸಾಧಿಸುವ ಸಮಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೧ ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ದಿತಿಯು ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಮಲಗಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ತಲೆಯ ಜುಟ್ಟು ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆ ಕೂದಲಮೇಲೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸೋಕಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಚ್ಯಾಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ತಚ್ಚಿದ್ರಂ ವಜ್ರೀ ಪರಪುರಂಜಯಃ |
ವಿವೇಶ ಗರ್ಭಮಾರ್ಗೇಣ ವಿವೃತೇನ ನರೇಶ್ವರ

||

ಸಂಪ್ರವಿಶ್ಯೈವ ತಂ ಗರ್ಭಂ ವಜ್ರೇಣ ರತವರ್ವಣಾ |
ಕೃತವಾನ್ಸಪ್ತಧಾ ವಜ್ರೀ ಭಾಗಂಭಾಗಂ ತತಃ ಪುನಃ

|| ೧೩ ||

ಏಕೈಕಂ ಸಪ್ತಧಾ ಚಕ್ರೇ ಗರ್ಭೇಪಿ ಸ್ವಾದ್ರವತ್ತದಾ |
ಮಾ ರುದಸ್ವೇತಿ ತಂ ವಜ್ರೀ ಪ್ರಾಹ ಕಾರ್ಯೇ ಸ್ವಕೇ ಸ್ಥಿತಃ

|| ೧೪ ||

ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ಚ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಜನನೀ ತದಾ |
ವಿಬುಧ್ಯಾ ವಾರಯಾಮಾಸ ಶಕ್ರಂ ದಶಶತೇಕ್ಷಣಂ

|| ೧೫ ||

ವಜ್ರಗರ್ಭಾಂಜಲಿಃ ಶಕ್ರೋ ಮಾತುರ್ವಚನಯಂತ್ರಿತಃ |
ನಿಶ್ಚಕ್ರಾನೋದರಾತ್ತಸ್ಯಾಃ ಸಹ ಬಾಲ್ಯೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ

|| ೧೬ ||

೧೨ ಆ ತಪ್ತವನ್ನು ಕಂಡು ರತ್ನಭಯಂಕರನಾದ ಇಂದ್ರನು ದಿತಿಯ ವಿಸ್ತಾರ
ಗರ್ಭಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉದರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು

೧೩. ಈರೀತಿ ಗರ್ಭವನ್ನು ಮುಕ್ತ ರತಧಾರೆಯುಳ್ಳ (ನೂರು ಅಲುಗು
ಗುಳ್ಳ) ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಆಕೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನು (ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು)
ಏಳುಸಾಲಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವನ್ನು ಪುನಃ ಏಳೇಳಾಗಿ ಸೀಳಿದನು

೧೪ ಈರೀತಿ ಏಳೇಳುಮಾಲುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಗರ್ಭ (ಶಿಶು) ವು ಘಟ್ಟಿ
ಯಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿತು ಆಗ ಇಂದ್ರನು ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಮಾರುದಸ್ವ (ಅಳಬೇಡ)
ಎಂದು ಹೇಳಿದವನಾಗಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದನು

೧೫-೧೬ ಈರೀತಿ ಇರುವಲ್ಲಿ ದಿತಿಯು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡವಳಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಕೂಗಿದಳು ಆಗ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ತಾಯಿಯ ಕರೆದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೂಡಲೆ ಒಂದು
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಗತ ಶಿಶುಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನೂ
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆಕೆಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ತಾಯಿಯ ಮುಂದೆ
ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತನು

ತಂ ಜಗಾದ ದಿತಿಃ ಶಕ್ರಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪುರತಃ ಸ್ಥಿತಂ ।

ನ ತೇ ಶಕ್ರಾಪರಾಧೋಸ್ತಿ ಮಮ ಗರ್ಭನಿಕ್ಯಂತನೇ ॥ ೧೭ ॥

ಸರ್ವೋಪಾಯೈರ್ನಿರ್ಯಂತನ್ಯಃ ಶತ್ರುರ್ನಯವಿದಾ ಸದಾ ।

ಮನುಷ್ಯರಾಧಗರ್ಭೋಯಂ ತ್ವಯಾದ್ಯ ಬಹುಧಾ ಕೃತಃ ॥ ೧೮ ॥

ಭವಂತು ಮರುತೋ ನಾನು ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ಪೃಥಕ್ಪೃಥತ್ ।

ಮಾ ರುದಧ್ವಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಯತಃ ಶತ್ರು ತ್ವಯಾ ಸುತಃ ॥ ೧೯ ॥

ತತಶ್ಚ ಮರುತೋ ನಾನು ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಜಗತ್ತಯೇ ।

ತ್ವತ್ಸಹಾಯಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ತ್ವದಾಜ್ಞಾವಶವರ್ತಿನಃ ॥ ೨೦ ॥

ನ ಚೈತೇಭ್ಯೋ ಭಯಂಕಿಂಚಿತ್ಕದಾಚಿತ್ತೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ ।

ಏಷಾಂ ನಾನುವಿಭಾಗಾಂಸ್ತು ಸ್ಥಾನಾನಿ ಚ ತಥಾ ಕುರು ॥ ೨೧ ॥

೧೭-೨೦ ಆರೀತಿ ಕೃಚೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ದಿತಿయు, ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ! ಈರೀತಿ ಮಾಡಿದುದು ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲ ನನ್ನ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯ ಅನುಚಾರಕ ತಪ್ಪು ನನ್ನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳು ನಾಶ ವಾಗಲಾರರು ಶತ್ರುವಾದವನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೀತಿವಂತನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿತನಾಗಲೇಬೇಕು ನನ್ನ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಈ ಗರ್ಭವು ನಿನ್ನಿಂದ ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳು ನಾಶವಾಗಲಾರರು ಶತ್ರುವಾದವನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೀತಿವಂತನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿತನಾಗಲೇಬೇಕು ನನ್ನ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಈ ಗರ್ಭವು ನಿನ್ನಿಂದ ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಇವರೆಲ್ಲರೂ (ಈ ಚೂರು ಗಳಿಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳನುಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಲಿ) ನೀನು ಮಾರುದಧ್ವಂ (ಅಳಬೇಡಿ) ಎಂದು ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಇವರ ಹೆಸರು ಸತ್ತಮರುತ್ತುಗಳೆಂದಾಗಲಿ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಲೋಕತ್ರಯದಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಿನಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ

೨೧ ಈ ಸಪ್ತಮರುದ್ದೇವತೆಗಳಿಗುದರೋ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯಿಂದಲೂ ಭಯವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಇವರುಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಇರಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ಈರೀತಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡು

ಏಕಜ್ಯೋತಿಶ್ಚ ದ್ವಿಜ್ಯೋತಿಃಪ್ರಚತುಃಪ್ರೋತಿರೇವ ಚ |

ಏಕಶಕ್ತ್ರೋ ದ್ವಿಶಕ್ರಶ್ಚ ತ್ರಿಶಕ್ರಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ || ೨೨ ||

ವ್ರಥಮೇ ಪವನಸ್ಯಂಧೇ ಗಣೋಯಂ ಸುರಧಃ ಸ್ತೃತಃ |

ಇಂದ್ರಶ್ಚ ಗಮ್ನೋ ದೃಶ್ಯಶ್ಚ ತತಃ ಗ್ರತಿಸಿರಾಸ್ತಥಾ || ೨೩ ||

ಮಿತಶ್ಚ ಸಂಮಿತಶ್ಚಾನ ಅಭಿತಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ |

ದ್ವಿತೀಯೇ ಪವನಸ್ಯಂಧೇ ಗಣೋನಾಮ ವ್ರಥೋಷಣಃ || ೨೪ ||

ಋತಜಿತ್ಸತ್ಯಜಿಚ್ಛಿವ ಸುಷೇಣಃ ಸೇನಜಿತ್ಪಥಾ |

ಅತಿಮಿತ್ರೋ ನಾಮಿತ್ರಶ್ಚ ಪುರುಮಿತ್ರೋಪರಾಜಿತಃ || ೨೫ ||

ತೃತೀಯೇ ಪವನಸ್ಯಂಧೇ ಗಣಃ ಸಂತಾಪನಃ ಸ್ತೃತಃ |

ಋತೇಶ್ಚ ಋತವಾನ್ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಧರಣೋ ಧ್ರುವಃ || ೨೬ ||

ವಿಧಾರಣಃ ಚತುರ್ಥಸ್ತು ಗೃಹಮೇಘೋ ಗಣಃ ಸ್ತೃತಃ |

ಇದೃಕ್ಷಶ್ಚ ಸದೃಕ್ಷಶ್ಚ ಏತಾಬ್ಯಗಮೃತಾಶನಃ || ೨೭ ||

೨೨-೨೭ ಸನ್ತಮರುತ್ತುಗಳ ಹೆಸರೇನೆಂದರೆ — ಏಕಜ್ಯೋತಿ, ದ್ವಿಜ್ಯೋತಿ, ತ್ರಿಜ್ಯೋತಿ, ಚತುರ್ಜ್ಯೋತಿ, ಏಕಶಕ್ರ, ದ್ವಿಶಕ್ರ, ತ್ರಿಶಕ್ರ — ಇದೇ ೭ ಹೆಸರುಗಳು ಮೊದಲನೆಯ ಮರುತ್ತಿನ ಸ್ವಂಧದಲ್ಲಿ ಸುರಧಗಣವೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಡಬೇಕು ಈ ಗಣಗಳ ಹೆಸರುಗಳು — ಇಂದ್ರ, ಗಮ್ಯ, ದೃಶ್ಯ, ವ್ರತಿಸಿರ, ಮಿತ, ಸಮಿತ, ಅಮಿತ, ಇದು ಪ್ರಥಮ ಸನ್ತಮರುದ್ಗಣಗಳು ಎರಡನೆಯ ಮರುತ್ತಿನ ಸ್ವಂಧದಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ವ್ರಥೋಷಣಗಣವೆಂದು ಹೆಸರು ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳಿವು — ಋತಜಿತ್, ಸತ್ಯಜಿತ್, ಸುಷೇಣ, ಸೇನಜಿತ್, ಅತಿಮಿತ್ರ, ಅನಾಮಿತ್ರ, ಪುರುಮಿತ್ರ, ಅಪರಾಜಿತ, ಇವು ಎರಡನೆಯ ಮರುದ್ಗಣಗಳು ಮೂರನೆಯದಾದ ಮರುದ್ಗಣದ ಸ್ವಂಧದಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪನಗಣವೆಂದು ಹೆಸರಿರಬೇಕು ಆ ಹೆಸರುಗಳು! — ಋತಿ, ಋತವಾನ್, ಧಾತಾ, ವಿಧಾತಾ, ಧರಣ, ಧ್ರುವ, ಈ ಆರೂ ಸಂತಾಪನಮಾರುತಗಳು

೨೭-೨೮ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮರುತ್ತಾದ ವಿಧಾರಣನ ಸ್ವಂಧದಲ್ಲಿರುವ ಗಣಕ್ಕೆ ಗೃಹಮೇಧವೆಂದು ಹೆಸರು ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳೇನೆಂದರೆ — ಇದೃಕ್ಷ, ಸದೃಕ್ಷ,

ಕ್ರೀತನಃ ಪ್ರಸೃಕ್ಷಶ್ಚ ಸರಭಶ್ಚ ಮಹಾಯಶಾಃ |

ಗೃಹೇ ಚ ರೋಷಣಾ ನಾನು ವಾಯುಸ್ಕಂಧೇ ಚ ಪಂಚಮೇ || ೨೮ ||

ಧರ್ತಾ ದುರ್ಗಧ್ವನಿಭೀಮೋ ಹ್ಯಭಿಯುಕ್ತಿಃ ಕೃಪಾ ಸಹಃ ||

ಷಷ್ಠೇ ತು ವವನಸ್ಕಂಧೇ ಸಾಸ್ವೀ ನಾನು ಗಣಃ ಸ್ಮೃತಃ || ೨೯ ||

ದ್ಯುತಿರ್ವಪುರನಾದಶ್ಕೋ ವಾಸಃ ಕಾನೋ ಜಯೋ ವಿರಾಟ್ |

ಪ್ರೇಜೇಷಣೋ ಗಣೋ ನಾನು ವಾಯುಸ್ಕಂಧೇ ಚ ಸಪ್ತಮೇ || ೩೦ ||

ಏಷಾಂ ನಾನು ವಿಭಾಗಂತು ದತ್ವಾ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಚಾಚ್ಛತಃ |

ಜಗಾನು ಸ್ವಗೃಹಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ದಿತಿಶ್ಚ ಸ್ವಗೃಹಂ ಯಯೌ || ೩೧ ||

ಏತತ್ತಮೋಕ್ತಂ ಮರುತಾಂ ನೃವೀರ

ಜನ್ಮೋತ್ತಮಂ ಪಾವಭಯಾಪಹಾರಿ |

ಯಸ್ಮಿಂಶ್ಚುತೇನೈವ ಜನಸ್ಯ ಲೋಕೇ

ಭಯಂತು ವೃತ್ಯಾ ನ ಭವಿಷ್ಯತೀಹ || ೩೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಮರುದುತ್ಪತ್ತಿನಾಮು

ಸಪ್ತವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತನೋ ಧ್ಯಾಯಃ

ಏತಾದೃಕ್, ಅಮೃತಾಶನ, ಕ್ರೀತನ, ಪ್ರಸೃಕ್ಷ, ಸರಭ, ರೋಷಣಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಐದನೆಯ ಮರುದ್ಗಣದ ಹೆಸರುಗಳು — ಧರ್ತಾ, ದುರ್ಗಧ್ವನಿ, ಭೀಮ, ಅಭಿಯುಕ್ತ, ಕೃಪಾಸಹ

೨೮-೩೨ ಆರನೇ ಮರುದ್ಗಣಸ್ಕಂಧದ ಗಣನಾಯಕನ ಹೆಸರು ಸಾಸ್ವೀ, ಈ ಗಣಗಳ ಹೆಸರುಗಳು — ದ್ಯುತಿ, ವಪು, ಅನಾವೃತ್ಯ, ವಾಸ, ಕಾನುಜಯ, ವಿರಾಟ್ ಎಳನೇ ಮರುದ್ಗಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಜೇಷಣ ಗಣನೆಂದು ಹೆಸರು ಈರಿತಿ ಸಪ್ತಮರುದ್ಗಣಕ್ಕೂ ನಾಮಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು ದಿತಿಯು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು ಈರಿತಿ ಸಪ್ತಮರುತ್ತುಗಳ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಇವುಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ವಾಪಸಾಯವೇರವೂ ಇಲ್ಲ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಮರುದುತ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಜನಯಾಮಾಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ದನುರ್ದಾನವಪುಂಗವಾನ್ ।

ವಿಸ್ತೃಚಿತ್ತಿಮುಖಾನ್ವೀರಾನ್ದೈತ್ಯಪಕ್ಷಮುಪಾಶ್ರಿತಾನ್

॥ ೧ ॥

ಕಾಲಂ ಚ ಜನಯಾಮಾಸ ಕಾಲಕೇಯಾನ್ಸದಾರುಣಾನ್ ।

ದೈತ್ಯಪಕ್ಷಾಶ್ರಿತಾನ್ಸ್ಕುರಾನ್ವಿರುದ್ಧಾಽದೇವತಾಗಣೇ

॥ ೨ ॥

ದನಾಯುಷಾಯಾಃ ಪುತ್ರಸ್ತು ವೃತ್ತೋ ನಾಮ ಮಹಾಸುರಃ ।

ವಿರುದ್ಧಸ್ತು ಸದಾ ದೇವೈರ್ದೈತ್ಯಪಕ್ಷಮುಪಾಶ್ರಿತಃ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

೧-೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ವಜ್ರನರಪತಿಯೇ ಕೇಳು ದನು ವೆಂಬುವಳು ದೈತ್ಯಪಕ್ಷವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದ ವಿಸ್ತೃಚಿತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ವೀರರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ, ಕಾಲನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನೂ ಬಹಳ ಭಯಂಕರರಾಗಿ ದಿತಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ದೇವತಾಗಣಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲಕೇಯರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಸಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು.

೩-೪ — ದನಾಯುಷಯೆಂಬವಳ ಮಗನಾದ ವೃತ್ತಾಸುರನೆಂಬುವನು ದೈತ್ಯರ ಸಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು ಸಿಂಹಕೆಯೆಂಬವಳು ರಾಪು, ಸುಲ್ಪ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶಮಾನ

ಸಿಂಹಿಕಾ ಜನಯಾಮಾಸ ಸೈಂಹಿಕೇಯಾನಹ್ಮಾಸುರಾನ್ ।

ರಾಹುಸಾಲ್ಪಮುಖಾನ್ವೀರಾನ್ವಹೂನಮಿತತೇಜಸಃ

॥ ೪ ॥

ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸೋ ದಿವ್ಯಾ ಮುನಯಸ್ತಾನ್ವಿಚೋಧ ಮೇ ।

ಚಿತ್ರಸೇನೋಗ್ರಸೇನೌ ಚ ಉರ್ಣಾಯುರನಘಸ್ತದಾ

॥ ೫ ॥

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಶ್ಚ ಗೋಪಶ್ಚ ಸೂರ್ಯವರ್ಚಾಸ್ತಥೈವ ಚ ।

ಯುಗಸ್ತ್ಯುಣಪಃ ಪಾಸ್ವಿರರ್ಧಶ್ಚಿತ್ರರಥಸ್ತಥಾ

॥ ೬ ॥

ಕಲಿಃ ಶಾಲಿಶಿರಾಶ್ಚೈವ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ನಾರದಸ್ತಥಾ ।

ತೇಷಾಂ ಚೈವ ಯವೀಯಸ್ಯೋ ದಿವ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಃ ಶುಭಾಃ

॥ ೭ ॥

ಅನೂಚಾನಾನವದ್ಯಾ ಚ ಪ್ರಿಯಮುಖ್ಯಾ ಗಣೇಚರೀ ।

ಮಿಶ್ರಕೇಶೀ ತಥಾ ಚಾಪಿ ಪರ್ಣಾಶಾ ಪುಂಜಿಕಸ್ಥಲಾ

॥ ೮ ॥

ಮರೀಚಿಃ ಶುಚಿಕಾ ಚೈವ ವಿದ್ಯುತ್ಪರ್ಣೀ ತಿಲೋತ್ತಮಾ ।

ಅಟ್ಟಿಕಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಕ್ಷೇಮಾ ದೇವೀ ರಂಭಾ ಮನೋರಮಾ

॥ ೯ ॥

ಆಸಿತಾ ಚ ಸುಬಾಹುಶ್ಚ ಸುವ್ರತಾ ಸುವಪುಸ್ತಥಾ ।

ಪುಂಡರೀಕಾ ಸುಗಂಧಾ ಚ ಸುದಾರಾ ಸುರಸಾ ತಥಾ

॥ ೧೦ ॥

ರಾದ ಅಧಿಕ ತೇಜಶ್ಶಾಲಿಗಳಾದ ಸೈಂಹಿಕೇಯರಂಬ ಹನರಿನ ಮಹಾಸುರರನ್ನು
ವ್ರಸುವಿಸಿದಳು

೫-೧೧ ಇನ್ನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಂಧರ್ವರ ಮತ್ತು ಅಪ್ಸರ
ಪ್ರೀಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಚಿತ್ರಸೇನ, ಉಗ್ರಸೇನ,
ಉರ್ಣಾಯು, ಅನಘ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಗೋಪ, ಸೂರ್ಯವರ್ಚ, ಯುಗನ, ಕೃಣಪ,
ವಾಸ್ವಿರರ್ಧ, ಚಿತ್ರರಥ, ಕಲಿ, ಶಾಲಿಶಿರ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ನಾರದ—ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಗಂಧ
ರ್ವರು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರಾದ ದೇವಲೋಕೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಅಪ್ಸರ
ಪ್ರೀಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳು ಅನೂಚಾನಾ, ಅನವದ್ಯಾ, ಪ್ರಿಯಮುಖ್ಯಾ, ಗಣೇ
ಚರಾ, ಮಿಶ್ರಕೇಶೀ, ಪರ್ಣೇಶಾ, ಪುಂಜಿಕಸ್ಥಲಾ, ಮರೀಚಿ, ಶುಚಿಕಾ, ವಿದ್ಯುತ್ಪರ್ಣೀ,
ತಿಲೋತ್ತಮಾ, ಅಟ್ಟಿಕಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಣೀ, ಕ್ಷೇಮಾ, ದೇವೀ, ರಂಭಾ, ಮನೋರಮಾ,

ಹೇಮಾ ಶರದ್ವತೀ ಚೈವ ಪ್ರಸೂತಾ ಕಮಲಾ ಚ ಯಾ |

ಸುಮುಖೀ ಹಂಸಮಾರ್ಗಾ ಚ ಸೌರೇಯಾಸ್ಪರಸಃ ಸ್ತೃತಾಃ || ೧೧ ||

ಕದ್ರೂಶ್ಚ ಜನಯಾಮಾಸ ನಾಗಾಂಸ್ತೀವ್ರವರಾಕ್ರಮಾನ್ |

ಯೇಷಾಂ ರೂಷಃ ಪ್ರಧಾನಸ್ತು ವಿಷ್ಣುರ್ನಾಗವಪುರ್ಧರಃ || ೧೨ ||

ಯೇನೇಯಂ ಧಾರ್ಯತೇ ಭೂಮಿಃ ಸತ್ಯಲವನಕಾನನಾ |

ಆಹೇಯೀ ನಾಸುದೇವಸ್ಯ ಪೂರ್ವಂ ಮೂರ್ತಿರ್ಮಯೇರಿತಾ || ೧೩ ||

ಅನಂತ ಇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಮಹಾಕಲ್ಪವಿನಾಶಿನೀ |

ಮಹಾಕಲ್ಪೇ ಮಹಾಸತ್ವೇ ಸ್ವಯಂ ಭವತಿ ಯಾ ಸದಾ || ೧೪ ||

ತಸ್ಯಾಂಶೇನ ಸಮುತ್ಪನ್ನಃ ರೇಷೋ ಹಿ ಧರಣೀಧರಃ |

ತಸ್ಯಾನುಜ್ಞಾಂಸ್ತು ನಾಗೇಂಪ್ರಾಸ್ಪ್ರಧಾನ್ಯೇನ ವದಾಮ್ಯಹಂ || ೧೫ ||

ವಾಸುಕಿಸ್ತತ್ಪ್ರಕೃತ್ಯೈವ ಐಲಾಪುತ್ರೋ ಲಭನಂಜಯಃ |

ಐರಾವತೋ ಮಹಾನದ್ಯಃ ಕಂಬಲಾಶ್ಚ ತರಾವುಭೌ || ೧೬ ||

ಅಸಿತಾ, ಸುಬಾಹು, ಸುವ್ರತಾ, ಸುವಸು, ಪುಂಡರೀಕಾ, ಸುಗಂಧ, ಸುದಾರಾ, ಸುರಸಾ, ಹೇಮಾ, ಶರದ್ವತೀ, ಪ್ರಸೂತಾ, ಕಮಲಾ, ಸುಮುಖೀ, ಹಂಸಮಾರ್ಗಾ, ಸೌರೇಯಾ, ಇನರಲ್ಲರೂ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು

೧೨-೧೮ ಕದ್ರುವು ತೀವ್ರ ವರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ವ್ರಸು ವಿಸಿದಳು ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ—ಇವರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಕ್ರೋಧವ್ರಧಾನ (ಕೋಪಿಷ್ಠ) ರಾದವರು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಈ ಸರ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ ಕಾಡುಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಈ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಹೊತ್ತಿದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಈ ಆಹೇಯೀ (ಸರ್ವ) ರೂವವು ಮೊದಲೇ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶವೆಂದು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆ ನಷ್ಟೆ ? ಇದಕ್ಕೆ ಅನಂತನೆಂಬ ನಾಮವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಇದು ಮಹಾಪ್ರಳಯ (ಮಹಾಕಲ್ಪ) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾಶವಾಗಿ ಪುನಃ ಕಲ್ಪಾರಂಭ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗತಕ್ಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದ್ದು ಆ ಅನಂತನ (ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ) ಅಂಶದಿಂದ ಶೇಷನು (ಆದಿಶೇಷ) ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು ಇವನೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಸರ್ವರಾಜನು ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಸರ್ವ ರಾಜರಲ್ಲಾ

ಶಂಖಪದ್ಮೌ ಮಹಾದ್ಭೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಬಲಾಹಕೌ ।

ನೀಲಾಶ್ವಃ ಪುಷ್ಪದಂತಶ್ಚ ಸುಮುಖೋ ದುರ್ಮುಖಸ್ತಥಾ

॥ ೧೭ ॥

ನಹುಷಃ ಕರರೋಮಾ ಚ ಕುರುಶ್ಚ ಕುಲಿಕಸ್ತಥಾ ।

ಕ್ರೋಧಶ್ಚ ಜನಯಾಮಾಸ ದಶ ಕನ್ಯಾ ನರಾಧಿವ

॥ ೧೮ ॥

ಪುಲಹಾಯ ಚ ತಾ ದತ್ತಾಃ ಕಶ್ಯಪೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ ।

ಮೃಗಾ ಚ ಮೃಗಮಂದಾ ಚ ಹರಿಭದ್ರಾ ಮನೋಹರಾ

॥ ೧೯ ॥

ಭೂತಾ ಚ ಕಶಿನಾ ದಂಷ್ಟ್ರಾ ಸರಸಾ ಸುರಸಾ ತಥಾ ।

ಇರಾ ಚೈವ ತೃಣಂ ಸರ್ವಂ ಜನಯಾಮಾಸ ಭಾಮಿನೀ

॥ ೨೦ ॥

ವಂಚಪ್ರಕಾರಂ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತಂ ಮೇ ನಿಗದತಃ ಶ್ರುಣಿ ।

ವೃಕ್ಷಗುಲ್ಮಲತಾವಲ್ಯಸ್ತೃಕ್ಸಾರತ್ಯಣಜಾರಯಃ

॥ ೨೧ ॥

ಶೇಷನ ತನ್ಮಂದಿರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದ ಕೆಲವರ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ — ವಾಸುಕಿ, ತಕ್ಷಕ, ಐಲಾವತ್ರ, ಧನಂಜಯ, ಮಹಾವದ್ಯ, ಕಂಬಳ, ಅಶ್ವತರ, ಶಂಬುರದ್ವ್ಯ, ಮಹಾವದ್ಯ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಬಲಾಹಕ, ನೀಲಾರ್ವ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ಸುಮುಖ, ದುರ್ಮುಖ, ನಹುಷ, ಕರರೋಮ, ಕುರು, ಕುಲಿಕ, ಕ್ರೋಧ, ಇವರೇ ದ್ರಮುಖರ. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧನೆಂಬವನಿಗೆ ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಾದರು.

೧೮-೨೦ ಈರೀತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹತ್ತುಜನ ಹೆಣ್ಣು ಹುದುಗಿಯರನ್ನೂ ಪುಲಹನಿಗೆ ಕಶ್ಯಪರ ಮಗನಾದ ಕ್ರೋಧನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಆ ಕನ್ಯೆಯರ ಹೆಸರುಗಳೇನೆಂದರೆ — ಮೃಗ, ಮೃಗಮಂದಾ, ಹರಿಭದ್ರಾ, ಮನೋಹರಾ, ಭೂತಾ, ಕಶಿನಾ, ದಂಷ್ಟ್ರಾ, ಸರಸಾ, ಸುರಸಾ, ಇರಾ ಈ ವೃಕಿ ಇರೆಯೆಂಬ ಭಾಮಿನಿಯು ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ತೃಣ (ಹುಲ್ಲು) ಗಳನ್ನೂ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದಳು

೨೧-೨೩ ಆ ಹುಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ವಿಧಗಳು ಅದರ ವಿವರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಮರ, ಪೂದಿ, ಬಳ್ಳಿ, ಗಿಡ, ತೋಗಟಿ, ಈ ಐದು ವಿಧವಾದ ತೃಣ ಜಾತಿಗಳೂ ಅಂತಸ್ಸಾರಗಳನ್ನಿಟ್ಟವುಗಳೇ ಹೊರತು, ಹೊರಗಡೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ

ಅಂತಃಸಂಜ್ಞಾ ಭವಂತೈತಾ ಘೋರೇಣ ತಮಸಾ ವೃತಾಃ ।

ಏತೇಷಾಮಭಿಮಾನಿನೋ ದೇವತಾ ಯದುನಂದನ

|| ೨೨ ||

ಜನಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಇರಾ ದಾಕ್ಷಾಯಣೀ ಶುಭಾ ।

ಪ್ರಾಧಾ ಪ್ರಸೂತಾಪ್ಸರಸಸ್ತಾಸಾಂ ನಾಮಾನಿ ಮೇ ಶ್ರುಣು

|| ೨೩ ||

ಅನವದ್ಯಾ ಅನೂಕಾ ಚ ಮೂನೂಕಾ ಕರುಣಪ್ರಿಯಾ ।

ಮನೂನಾ ಸುಭಗಾ ಚೈವ ಸಹಜನ್ಯಾ ಚ ಮೇನಕಾ

|| ೨೪ ||

ಘೃತಸ್ಥೂಲಾ ಘೃತಾಚೀ ಚ ವಿಷೂಚೀ ಪೂರ್ವಚಿತ್ಯಸಿ ।

ಪ್ರಮ್ಲೋಚೀತ್ಯಪ್ಸರಾಶ್ಚೈವ ನಿಮ್ಲೋಚಂತೀ ತಥೈವ ಚ

|| ೨೫ ||

ಅನೇನೈವ ಪ್ರಸಂಗೇಣ ತಥಾನ್ಯಾಸಾಂ ಮಹೀಪತೇ ।

ಜನ್ಮ ತೇಷ್ವರಸಾಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ತನ್ಮೇ ನಿಗದತಃ ಶ್ರುಣು

|| ೨೬ ||

ಸುಂದೋಪಸುಂದನಾಶಾಯ ನಿರ್ಮಿತಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ ।

ತಿಲಂತಿಲಂ ಸಮಾದಾಯ ಸರ್ವರತ್ನೈಸ್ತಿಲೋತ್ತಮಾ

|| ೨೭ ||

ವಾಗಿ ಘೋರವಾದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇವುಗಳು ಆವೃತವಿವೆ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಇವುಗಳ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು ಈ ಅಭಿಮಾನಿ ವೇವತೆಯರನ್ನು ಶುಭಕರಳಾದ ಇರಾವತೀದೇವಿಯು ವ್ರಸುವಿಸಿದಳು ಇವರು ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಇವರುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೨೪-೨೬ ಅನವದ್ಯಾ, ಅನೂಕಾ, ಸೌಮಕಾ, ಕರುಣಪ್ರಿಯಾ, ಮನೂನಾ, ಸುಭಗಾ, ಸಹಜನ್ಯಾ, ಮೇನಕಾ, ಘೃತಸ್ಥೂಲಾ, ಘೃತಾಚೀ, ವಿಷೂಚೀ, ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿ, ಪ್ರಮ್ಲೋಚೀ, ನಿಮ್ಲೋಚಂತೀ, ಅಯ್ಯ ! ವಜ್ರರಾಜ ! ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಕೆಲವು ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೨೭-೩೦ ಸುಂದೋಪಸುಂದರೆಯ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸರ ನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಶ್ವಕರನಿಂದ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀ ನಿರ್ಮಿತಳಾದಳು ಎಲೈ ಕಾಳಿನಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರತ್ನಗಳನ್ನೇ ಕೂಡಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದುದರಿಂದ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯೆಂಬ

ಯಸ್ಯಾಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಜ್ಞಾತಶ್ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಃ ಪಿನಾಕಭೃತ್ |

ಸಹಸ್ರನಯನಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸಜ್ರೀ ಶಕ್ರಶ್ಚ ಪಾಕಹಾ

|| ೨೮ ||

ಶೇಷೈರ್ದೇವಗಣೈರ್ವೃಷ್ಟಾ ಭ್ರಮದ್ವಕ್ತ್ರೈಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೈಃ |

ಕೃತೇ ಕರ್ಮಣಿ ಸಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಸೂರ್ಯಲೋಕಂ ವರಾಂಗನಾ

|| ೨೯ ||

ಏಕಸ್ಥಂ ರೂಪಸೌಂದರ್ಯಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛನ್ನಿತಾನುಹಃ |

ಅಹಲ್ಯಾಂ ನಾನು ಕೃತವಾಂಸ್ತ್ರಿಲೋಕಸ್ಯೈಕಸುಂದರೀಂ

|| ೩೦ ||

ಗೌತಮಾಯ ಚ ತಾಂ ಪ್ರಾದಾತ್ಪ್ರಹ್ಮಾ ಶುಭಚತುರ್ಮುಖಃ |

ಯಸ್ಯಾಃ ಕೃತೇ ಗೌತಮೇನ ಶಕ್ರೋ ನಿರ್ವೃಷಣಃ ಕೃತಃ

|| ೩೧ ||

ನಾರಾಯಣೋರುಸಂಭೂತಾ ತಥಾ ಚೈವೋರ್ವಶೀ ಶುಭಾ |

ಸಂತ್ಯಕ್ತಮಾನಾಸಾ ವನ್ರೇ ಭರ್ತಾರಂ ಬುಧಜಂ ನೃಪಂ

|| ೩೨ ||

ಹೆಸರು ಬಂತು ಬ್ರಹ್ಮ, ಈಶ್ವರ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರೂ ಉಳಿದ ದೇವತಾ ವೃಂದವೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇವಳನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದರು ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗತಕ್ಕ ಈ ತ್ರಿಲೋತ್ತಮೆಯು ಸೂರ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು ಬ್ರಹ್ಮನು ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಜೋಡಿಸಿ ನೋಡ ಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಪಟ್ಟವನಾಗಿ ತ್ರಿಲೋಕಸುಂದರಿಯಾದ ಅಹಲ್ಯೆಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಿರ್ವಾಣಮಾಡಿದನು

೩೧ ಮಂಗಳಕರನಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಅಹಲ್ಯೆಯನ್ನು ಗೌತಮ ನಿಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಈ ಅಹಲ್ಯೆಗಾಗಿಯೇ ಇಂದ್ರನು ನಿರ್ವೃಷಣ (ಬೀಜ ವಿಲ್ಲದವ) ನಾದನು.

೩೨-೩೪ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ತೊಡೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ಮಾನಸಸರೋವರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬುಧನ ಮಗನಾದ ಮಹಾಸುಂದರ ನಾದ ವರೂರವನ್ನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಈಗಲೂ ಅವನೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ

ಪುರೂರವಸನಾನಾನಂ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಂ ಭುವಿ |
ತೇನೈವ ಸಾರ್ಥಮದ್ಯಾಪಿ ದಿವಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಚ ತಿಷ್ಠತಿ

|| ೩೩ ||

ಆಹೂತ್ಯ ಇತಿ ನಿಖ್ಯಾತಾ ತಥೈವಾಪ್ಸರಸಃ ಶುಭಾ |
ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವರಾನಾಮಾ ಮನೋರಮಾಃ

|| ೩೪ ||

ಮನೋಃ ಸುತಾಃ ಶೌಚವತ್ಯೋ ನಿರ್ದ್ಯುಜ್ಞಾಲರುಚಿಃ ಸ್ತೃತಾಃ |
ಭೀರವಶ್ಚ ಸುತಾ ವ್ಯುತ್ಕ್ರೋಧೋಮಿಜಾತಾ ಭುವಃ ಸ್ತೃತಾಃ

|| ೩೫ ||

ಅಮೃತಾಖ್ಯಾಶ್ಚ ಸಂಭೂತಾಸ್ತಥೈವಾಮೃತಮಂಥನೇ |
ವಹ್ನಿಜಾತಾ ಸುರಾ ನಾಮ ಸೋಮಾದ್ಭೀಕುರಯಾಸ್ತಥಾ

|| ೩೬ ||

ಆಯುರ್ವತ್ಯಸ್ತಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಸಮುದ್ಭವಾಃ |
ಯಜ್ಞೋತ್ಪನ್ನಾಸ್ತಥಾ ನಾಮ ಋಕ್ಸಾಮಭ್ಯಸ್ತಥೇಷ್ವರಯಃ

|| ೩೭ ||

ದಲ್ಲ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಆಹೂತ್ಯಳೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಳಾಗಿ ಪರಮಮಂಗಳಕರಳಾದ ಅಪ್ಸರನೆಂದನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಳು, ಇವಳು ಬ್ರಹ್ಮನ
ಮನಸ್ಸಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಹೊಂದಿದವಳು ಹೀಗೆಯೇ ಮನೋಹರರಾದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ
ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರುಂಟು

೩೫ ಮನುಸುತೆಯರು, ಶೌಚವತಿಯರು, ನಿರ್ದ್ಯುಜ್ಞಾಲರುಚಿಗಳು, ಭೀರು
ಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವೃತ್ತ್ಯವಿನ ಹೆಣ್ಣುವುಕ್ತಳಾದವರು ಇವರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಉತ್ಪನ್ನರಾದವರು

೩೬-೩೭ ಅಮೃತವನ್ನು ಕಡೆದಾಗ ಅಮೃತೆಯೂ, ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುರೆಯೂ,
ಚಂದ್ರನಿಂದ ಭೀಕುರಯ-ಎಂಬುವಳು, ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯಿಂದ ಆಯುರ್ವತಿಯೂ,
ಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಿಂದ ಋಕ್ಸಾಮಗಳೂ ಇಷ್ಟಿಗಳೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಹ
ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಈ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ನಾಯೂತ್ಪನ್ನಾ ಸುಧಾ ನಾನು ದೇವರಾಮಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಇತ್ಯೇತೇ ಬಹುಸಾಹಸ್ರಾ ವಿಚ್ಛೇಯಾಸ್ಪರಸಾಂ ಗಣಾಃ ॥ ೩೮ ॥

ದೇವತಾನಾಮೃಷೀಣಾಂ ಚ ಪತ್ನ್ಯಸ್ತಾ ಮಾತರಶ್ಚ ವೈ ।

ಸುಗಂಧಾಶ್ಚಾಪ್ಯನಿಷ್ಯಂದಾ ಸರ್ವಾ ಹ್ಯಪ್ಸರಸಃ ಶುಭಾಃ ॥ ೩೯ ॥

ತಾಸಾನುಷ್ಠಾಯತೇ ಸ್ಪರ್ಶಾದಾನಂದಂ ಚಾಶ್ನತೇ ಮಹತ್ ।

ವಿನತಾ ಜನಯಾಮಾಸ ರುದ್ರಾನ್ವೈ ಸೋಮಪೀಥಿನಃ ॥ ೪೦ ॥

ಅಂಗಾರಕಂ ತಥಾ ಸೂರ್ಯಂ ನಿರ್ಮತಿಂ ಚ ಖಗಂ ತಥಾ ।

ಅಜೈಕಸಾದಾಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಧೂಮಕೇತುಧ್ವಜಾಸ್ತಥಾ ॥ ೪೧ ॥

ಹವನಂ ನೃಶ್ವರಂ ಸ್ವಭ್ಯಂ ಕಪಾಲಮಥ ಕಿಂಕಿಣೀಂ ।

ಏಕಾದಶ್ಯೇತೇ ಕಥಿತಾಸ್ತವ ರುದ್ರಾ ಮಹಾಬಲಾಃ ॥ ೪೨ ॥

ಯೇಷಾಂ ಚ ಜನಯಾಮಾಸ ದ್ವೌ ಪುತ್ರೌ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸೌ ।

ಯಯೋಃ ಸಂತಾನಸಂಭೂತಾ ರಾಜನ್ಯೈ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ೪೩ ॥

೩೮-೩೯ ನಾಯುವಿನಿಂದ ಸುಧಾನಾಮಕ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಹುಟ್ಟಿದರು ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀ (ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀ) ಯರು ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರಮಂದಿ ಉತ್ಪನ್ನ ರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ವಕ್ಷಿಯರಾಗಿ ವರಮಪವಿತ್ರವಾದ ದೇವರ್ಷಿ ವೃಂದವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಯರಾಗಿ ವ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು ಸಕಲ ರಾದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸುಗಂಧದೇಹವುಳ್ಳವರು, ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರು ಅವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಹತ್ತಾದ ಆನಂದ ವುಂಟಾಗುವುದು

೪೦-೪೪ ವಿನತಾದೇವಿಯು ಸೋಮರಸವಾನಮಾಡಿದ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರ ರನ್ನು ಕಶ್ಯಪರಿಂದ ವಡಿದಳು ಅವರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳೇನೆಂದರೆ —ಅಂಗಾರಕ, ಸೂರ್ಯ, ನಿರ್ಮುತಿ, ಖಗ (ಗರುಡ), ಅಜ, ಏಕವಾದ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ, ಧೂಮ, ಕೇತುಧ್ವಜ, ಹವನ, ನೃಶ್ವರ, ಸ್ವಭ್ಯ, ಕಪಾಲ. ಕಿಂಕಿಣಿ, ಈ ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಮಹಾಬಲರೂ ಏಕಾದಶರುದ್ರರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಆ ಬಳಿಕ ಆ ವಿನತೆಯು ಮತ್ತಿ ಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದಳು ಅವರೇ ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು ಎಂಬುವವರು ಇವರ

ಇಮಂ ಚ ವಂಶಂ ನಿಯಮೇನಯಃ ಪಠೇ
 ನೃಹಾತ್ಮನಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದೇವಸನ್ನಿಧೌ
 ಅಪತ್ಯಲಾಭಂ ಲಭತೇ ಸು ಪುಷ್ಕಲಾಂ
 ಶ್ರಿಯಂ ತಥಾ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚ ಶೋಭನಾಂ ಗತಿಂ

॥ ೪೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಕಶ್ಯಪಸರ್ಗೋನಾಮಾಷ್ಟಾವಿಂಶತ್ಕಥಿಕ
 ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸಂತಾನಗಳೇ ಮುಂದೆ ಯಕ್ಷ—ರಾಕ್ಷಸ ವಂಶವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ಅದುದ
 ರಿಂದ ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೇ! ಯಾರಾದರೇ ನಿಯಮದಿಂದ ಈ ವಂಶ ನೃತ್ತಾಂತ
 ವನ್ನು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರಾಯಣಮಾಡುವರೋ
 ಅವರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪುತ್ರಸಂತಾನವನ್ನೂ, ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ
 ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಲೋಕ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ಋಷಿಯು ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಕಶ್ಯಪಸರ್ಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
 ಒಂದುನೂರಿಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು
 ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಏಕೋನತ್ರಂಶದಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಉರ್ವಶೀ ಚ ಕಥಂ ಜಾತಾ ಬುಧಜಂ ಪಾರ್ಥಿವಂ ಕಥಂ ।
ವತಿಂ ಕೃತನತೀ ದೇವೀ ಮಾನುಷಂ ತತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಯ ॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಸಾಧ್ಯೌ ಧರ್ಮಸುತೌ ಪ್ರೋಕ್ತೌ ನರನಾರಾಯಣಾವೃಷೀ ।
ಯೌ ತೌ ಪೂರ್ವಂ ಮಹೀಪಾಲ ತಾನ್ವಭೌ ಯದುನಂದನ ॥ ೨ ॥

ವಿಷ್ಣೋರಂಶೌ ಮಹಾಪೀರ್ಯೌ ತವಸ್ಯಭಿರತೌ ಸದಾ ।
ತಯೋಸ್ತದಾಕ್ರಮಂ ರಮ್ಯಂ ಸುಗಂಧಿವಿಟಿಪದ್ರುಮಂ ॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರಿಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಉರ್ವಶಿಯು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದಳು ? ಬುಧನ ಮಗನಾದ ಮನುಷ್ಯರಾಜನನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಮದುವೆಯಾದಳು ? ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

೨-೫ ಧರ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಸರನಾರಾಯಣರಿಂಬ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಬ್ಬರ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ನಿನಗೊಮ್ಮೆ ತಿಳಿಸಿರುವೆನಷ್ಟೆ ? ಅವರು ಸಾಧ್ಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರು ಅವರು ಹಿಂದೆ ರಾಜರಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶೋತ್ಪನ್ನರು, ಮಹಾವರಾಹ್ರಮಶಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ವದಾ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರು ಅವರು ತನಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬದರಿಕಾ

ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ವೃದ್ಧಸ್ಪರ್ಶಹಿಮಂ ಶುಭಂ ।

ಉಷ್ಣತೋಯವಹಾ ಗಂಗಾ ಶೀತತೋಯವಹಾ ಪರಾ

॥ ೪ ॥

ಸುವರ್ಣಸಿಕತಾ ರಮ್ಯಾ ಕಾಂಚನೋತ್ಪಲಮಾಲಿನೀ ।

ತತ್ರ ಸಾ ಬದರೀ ರಮ್ಯಾ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಪಫಲೋವಗಾ

॥ ೫ ॥

ತತ್ರ ತೌ ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲೌ ಘೋರಂ ತಪ ಉಪಾಶ್ರಿತೌ ।

ಭವಾಯ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರಾನ್ವಭೌ

॥ ೬ ॥

ತಯೋಸ್ತಪಸ್ಯತೋರೇವಂ ಮೌನೇಯಾಸ್ಸರಸೋ ದಶ ।

ತಯೋಸ್ತು ತಪಸೋ ವಿಘ್ನಂ ಸಂಭೂಯ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಾಃ

॥ ೭ ॥

ತಂ ಪ್ರದೇಶಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ನಾನಾಭರಣಭೂಷಣಾಃ ।

ಸಿತಾಮಹಾನ್ನ ಸೌಮ್ಯೋಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದ್ರಾಜಃ ಜಗತ್ತ್ರಯೇ

॥ ೮ ॥

ತಾಸಾಂ ದರ್ಶನಮಾಸಾದ್ಯ ನರಃ ಕಾಮವಶೋ ಭವತ್ ।

ಕುಸುಮಾನಿ ವಿಚಿನ್ವಂತೋ ಲಲಂತ್ಯಶ್ಚ ಯಥಾಸುಖಂ

॥ ೯ ॥

ಶ್ರಮವೆಂದು ಹೆಸರು ಅದು ಬಹು ಮನೋಹರವಾದುದು, ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಸ್ಪರ್ಶ ವುಳ್ಳ ಮಂಜಿನಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ಅಲ್ಲಿರುವ ಮರಗಳೆಲ್ಲಾ ಸುಗಂಧಪೂರಿತವಾದುವು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಸಿನೀರಿನ ಹೊಂಡವೂ, ಮತ್ತೊಂದು ತಣ್ಣೀರಿನ ಹೊಂಡವೂ (ಕೊಳ) ಇರುವುದು ಅಲ್ಲಿನ ಮರಳು - ಚಿನ್ನದ ಹುಡಿಗಳು ಅಲ್ಲ ಚಿನ್ನದ ತಾವರೆಹೂ ಬಿಡುವುದು ಆ ಆಶ್ರಮದ ಗಿಡಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೂಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ

೬-೧೧. ಆ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರರಾದ ಆ ಋಷಿಗಳೇರ್ವರೂ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಜನ ಮುನಿ ಕನ್ಯೆಯರು (ಅಪ್ಸರೆಯರು) ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವರ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದರು ಈರೀತಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವರು ನಾನಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕಿತರಾಗಿ ಆ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ನ್ತವೇಶಿಸಿದರು ಎಲೈ ರಾಜನೇ ಕೇಳು ! ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿಂತ ಸೌಮ್ಯಸ್ವಭಾವದವರು ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲ ಹೀಗಿರಲು ಆ ದುಃಕಸ್ಮೆಯರನ್ನು ನೋಡಿ ನರನು ಕಾಮಕ್ಕೆ

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಾರಾಯಣೇನಾಥ ಸರ್ವಾ ಬಾಲಮೃಗೇಕ್ಷಣಾಃ ।

ತಾಸಾನಂತರ್ಗತಂ ಭಾವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವೇದವಿದಾಂ ವರಃ ॥ ೧೦ ॥

ಜಿತಕ್ರೋಧೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಜಿತಕಾಮೋರ್ಧ್ವಧರ್ಮವಿತ್ ।

ಆದಾಯ ಸಹಕಾರಸ್ಯ ರಸಂ ಮದನವೀವನಂ ॥ ೧೧ ॥

ಊರ್ವೋಶ್ಚಿತ್ರೇಣ ಚಾರ್ವಂಗೀ ನಿರ್ಮಮೇಷ್ವರಸಂ ಶುಭಾಂ ।

ಊರ್ವೋಃ ಕೃತಾ ಸಾ ಚಿತ್ರೇಣ ಚಿತ್ರಾಕರಣಶಾಲಿನೀ ॥ ೧೨ ॥

ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕ್ಷಣೇ ನಾರೀ ಬಭೂವಾಯತಲೋಚನಾ ।

ನ ದೇವೀ ನ ಚ ಗಂಧರ್ವೀ ನಾಸುರೀ ನ ಚ ವನ್ಸಗೀ ॥ ೧೩ ॥

ತಾದೃಗ್ವಿಧಾ ತ್ರಿಲೋಕೇಸ್ತಿನ್ಯಾದೃಶೀ ಸಾ ವರಾಂಗನಾ ।

ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರೀಡಿತಾಸ್ಸರ್ವಾ ಮೌನೇಯಾದ್ವರಸೋ ದಶ ॥ ೧೪ ॥

ಅಧೀನನಾದನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಲಲನೆಯರು ಹೂಗಳನ್ನು ಕುಯ್ಯುತ್ತಾ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು ಆ ಲಲನೆಯರನ್ನು ನಾರಾಯಣನೂ ಸಹ ನೋಡಿ, ಅವರ ಅಂತರಂಗಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರನು ಕಂಡುಕೊಂಡನು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗವನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನು ಮದನೋದ್ದೀವಕವಾದ ಶೀಮಾವಿಸಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತೊಣೆಯಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಸುಂದರ ನಾದೊಂದು ಅನ್ವರಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಬರೆದನು.

೧೨ ಈರೀತಿ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒರೆದ ಆ ಚಿತ್ರವು ಮಂಗಳಾಂಗಿಯಾದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯಾಯಿತು ಚಿತ್ರದಿಂದ ದುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣ ಆ ಅಪ್ಸರಸೆಯು ಜನರ ಚಿತ್ತವನ್ನೆಳೆಯುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು.

೧೩-೧೯ ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ಸುಂದರಾಂಗಿಯು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವಳಾದಳು ಅವಳು ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯಂತೆಯಾಗಲಿ, ಗಂಧರ್ವನಾರಿಯರಂತಾಗಲಿ, ಅಸುರ ಕನ್ಯೆಯಂತಾಗಲಿ, ನಾಗಕನ್ಯೆಯಂತಾಗಲಿ, ಕಾಣಬರಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಎಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿನಿಯಾಗಿದ್ದಳೋ ಅಂತಹ ಸುಂದರಾಂಗಿಯು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂತಹ ಮನೋಹರ ನಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮುನಿಕುಮಾರ್ತಿಯರಾದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೂ ನಾಚಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದ ಕೇಳದೆ ಆ

ಜಗ್ಗುರ್ಯಥಾಗತಂ ರಾಜಂಸ್ತಚ್ಛ್ರಾವ ಪುರಂದರಃ ।

ದ್ರಷ್ಟುಂ ಕೌತೂಹಲಾತ್ತಾಂ ಚ ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮಮಾಗತಃ ॥ ೧೫ ॥

ಸಾದಯೋರ್ನ್ಯಸತದ್ವಜ್ರೀ ಸಾಧ್ಯಯೋರ್ಧರ್ಮನಿತ್ಯಯೋಃ ।

ದದರ್ಶ ಚ ಶುಭಾಗೀಂ ತಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ದೇವೀಮಿನಾಸರಾಂ ॥ ೧೬ ॥

ತಮುನಾಚ ಹಸನ್ನಾಥ್ಯಸ್ತದಾ ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರಭುಃ ।

ಮನೋರುಜಾತಾ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಉರ್ವಶೀಯಂ ಭವೇದಿತಿ ॥ ೧೭ ॥

ನಯಸ್ತತ್ಪ್ರದಿನಂ ಚೈನಾಂ ಭವತ್ವಪ್ಸರಸಾಂ ಶುಭಾ ।

ಏವಮುಕ್ತೇ ಮುದಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಅಭಿನಾದ್ಯ ಚ ತಾವ್ಯಸೀ ॥ ೧೮ ॥

ಅನಯತ್ತಾಂ ತತಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ದೇವೀಂ ಬಾಲಮೃಗೇಕ್ಷಣಾಂ ।

ಶಿಷ್ಯತ್ವೇ ಪ್ರದದಾ ತ್ವೇನಾಂ ಗಂಧರ್ವಸ್ಯ ಚ ತುಂಬುರೋಃ ॥ ೧೯ ॥

ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದರು ಮತ್ತು ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂದ್ರನು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಸಾಧ್ಯರಿಬ್ಬರ (ನರನಾರಾಯಣರ) ಪಾದಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಸರಾವತಾರದಂತಿದ್ದ ಆ ಸುಂದರಾಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು ಆಗ ಪ್ರಭುವಾದ ನಾರಾಯಣ ಸಾಧ್ಯ (ಋಷಿ) ನು ನಗುತ್ತಾ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಂದನು—ಅಯ್ಯಾ ' ಮಹೇಂದ್ರ ' ಇವಳು ನನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಬರೆದ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವಳಾದ್ದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಉರ್ವಶೀ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕು ಇವಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮಳಾದ ಅಸ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿರುವಳು ಇವಳನ್ನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗು ಮತ್ತು ಇವಳನ್ನು ಗಾನಾಚಾರ್ಯನಾದ ತುಂಬುರುವಿನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದಿದ್ದ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸವಂ ಮಾಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಇಂದ್ರನು ಆ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತುಂಬುರುವಿನ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು

ತತಃ ಕದಾಚಿಚ್ಛಕ್ರಸ್ಯ ನನರ್ತ ಪುರತಸ್ತು ಸಾ |

ಉಪದೇಶನುತಿಕ್ರಮ್ಯ ತುಂಬುರೋಚ್ಚಾರುಹಾಸಿನೀ

|| ೨೦ ||

ತಾಂ ಶಶಾಪ ಸ ಗಂಧರ್ವೋ ಮಾನುಷ್ಯೇ ವತ್ಸ್ಯಸೇ ಶುಭೇ |

ದೇವಲೋಕಮಿನುಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಮಾನುಷೇಣ ಸಹಾನುಭಾವೇ

|| ೨೧ ||

ಕಂಚಿತ್ಕಾಲಮುಪಾಸ್ಮೈವಂ ಮಾನುಷಂ ತಂ ಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ |

ಆಗಮ್ಯ ತ್ರಿದಿವೇ ತಾವತ್ಸ್ಮಾದಭ್ಯಸ್ಯಸೇ ತತಃ

|| ೨೨ ||

ತೇನೈವ ಸಾರ್ಧಂ ತ್ರಿದಿವೇ ರಂಸ್ಯಸೇ ತ್ವಂ ಶುಭಾನನಾ |

ವೈವಸ್ವತಾಪ್ಯಸ್ಯ ಮನೋರ್ಯಾವದಂತರಮುಚ್ಯತೇ

|| ೨೩ ||

ಏನಂ ಹಿ ಶವ್ತಾ ನೃಪವರ್ಯ ತೇನ

ವಸಾತ ರಾಜನ್ಸು ರುಣಾನ್ಯಲೋಕೇ |

೨೦-೨೪ ಒಂದಾನೂಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಭಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಮುಂದೆ ಈ ಉರ್ವಶಿಯೇ ನರ್ತನವಾಯಿತು ನರ್ತನಮಾಡುವಾಗ ಗುರುವಿನಿಂದಾದ ಉಪದೇಶಕ್ರಮವನ್ನು ಮೀರಿ ಈ ಚಾರುಹಾಸಿನಿಯು ನರ್ತನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನರ್ತನಾಚಾರ್ಯನಾದ ತುಂಬುರುಗಂಧರ್ವನಿಗೆ ಕೋಪಬಂದು ಅವಳಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟನು—ನೀನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿರಲು ಅರ್ಹಳಲ್ಲ ನೀನು ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ವಾಸಮಾಡು ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನೊಂದನ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದು ಆ ಬಳಿಕ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನರ್ತನವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ನೀನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೂ ಸಹ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯಸತಿಯೊಡನೆಯೇ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸುಖವಡುತ್ತಾ ಇರುವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಈರಿತಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತುಂಬುರುಗಂಧರ್ವನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯಳಾದ ಉರ್ವಶಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಈರಿತಿ ಗುರುಶಾಪಕ್ಕೊಳಗಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ಆ ಕೂಡಲೆ ಮನುಷ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಳು ಅಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು

ಉನಾಸ ರಾಜ್ಞಾ ಸಹಿತಾ ತು

ತಸ್ಮಾತ್ಸ್ವರ್ಗಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತಥೈವ ತೇನ

॥ ೨೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಉರ್ವಶೀ ಸಂಭವೋ ನಾನು
ಏಕೋನತ್ರಿಂಶದಧಿಕಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ರಾಜನೊಡನೆ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ
ಅದೇ ರಾಜನೊಡನೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದಳು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಉರ್ವಶೀಸಂಭವವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಒಂದುನೂರಿಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

॥ ೫ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ

ನಾಕಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾರ್ವತೀ ಬಹ್ವಬುಧಪುತ್ರಂ ಕಥಂ ಗತಾ ।
ಕ್ಷ ಚ ಸಾ ತಂ ನರೇಂದ್ರೇಂದ್ರಂ ದೃಷ್ಟ್ವ ವತ್ಸಪರಾಜಿತಂ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಮನೋರ್ವೈವಸ್ವತಸ್ಯಾಸ್ಯ ದ್ವಾಪರೇ ಪ್ರಥಮೇ ಪುರಾ ।
ವೃತ್ತೇ ದೇವಾಸುರೇ ಯುದ್ಧೇ ವೃತ್ತೇ ಚಾಮೃತಮಂಥನೇ

॥ ೨ ॥

ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕೃತಕರ್ಮಾಣಂ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ನರಾಧಿಪಂ ।
ಶಕ್ರಸ್ಯಾರ್ಥಾಸನಗತಂ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಂ ತದಾ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ !
ಉರ್ವತಿಯು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದಮೇಲೆ ಬುಧಪುತ್ರನಾದ ಪುರೂರವನನ್ನು
ಹೇಗೆ ಸಂಧಿಸಿದಳು ? ಎಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು ? ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸು

೨-೧೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಪುರೂರವಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
ಕಥೆ -- ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದ ಮೊದಲನೇ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವೃತವನ್ನರಿ
ಕಡೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು
ಅವೃತವಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ ? ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ
ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾದಿದ ಪುರೂರವರಾಜನಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಸನ
ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದನು ಈ ಪುರೂರವನು ಮಹಾಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಯು

ಸಂಪೂಜ್ಯಮಾನಂ ತ್ರಿದಶೈರ್ವದರ್ಶಾಯ ತಲೋಚನಾ |

ಬುಧಪುತ್ರಂ ನರೇಂದ್ರೇಂದ್ರಂ ತದಾ ನಾರಾಯಣಾತ್ಮಜಾ

|| ೪ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಭೂವ ಚಾಸ್ತಸ್ಯಾ ಕಾಮಮಾರ್ಗಣತಾಡಿತಾ |

ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಭವ್ಯೇಷು ನೇರುಕುಂಜೇಷು ಥಾಮಿನೀ

|| ೫ ||

ಆಕಾರಂ ಗೂಹಮಾನಾ ಸಾ ಕಾಲಂ ನಯತಿ ಕಾಮಿನೀ |

ಚಿಂತಯಂತೀ ನರೇಂದ್ರೇಂದ್ರಂ ಕಂದರ್ಪಪ್ರತಿಮಂ ಸದಾ

|| ೬ ||

ನ ಸಾ ಭುಕ್ತೇ ನ ಸ್ತಪಿತಿ ಶ್ರಾಂತಾ ಸ್ತಪೀತಿ ವಾ ಯದಾ |

ತದಾ ಪಶ್ಯತಿ ತಂ ಸ್ವಪ್ನೇ ನೀಲನೀರಜಲೋಚನಾ

|| ೭ ||

ಮನೋರಥಾಂಶ್ಚ ಕುರುತೇ ಯಾಂಶ್ಚ ತಂ ಪ್ರತಿ ಭೂಮಿಪಂ

|| ೮ ||

ತಾನಿ ಸಾ ಪಶ್ಯತಿ ಸ್ವಪ್ನೇ ಕಥಂಚಿತ್ಸಪ್ನಮೋಹಿತಾ |

ಕದಾಚಿಕ್ರೀಡತೇ ರಾಜ್ಞಾ ಕದಾಚಿದನುನೀಯತೇ

|| ೯ ||

ಇಂತಹ ಸುಂದರನರಸತಿಗೆ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಮರ್ಯಾದಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು ಈ ರಾಜನು ಬುಧನ ಮಗನು ಇಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವನನ್ನು ನಾರಾಯಣಸಾಧ್ಯ(ಖುಷಿ)ರ ಮಗಳಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ನೋಡಿದಳು ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಉರ್ವಶಿಯ ಮನಸ್ಸು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಸ್ಥವುಂಟಾಯಿತು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮದನನ ಬಾಣಗಳೂ ಇವಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತ ಬಂದುವು ಈ ರೀತಿ ಕಾಮಬಾಣಪೀಡಿತಳಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ಮನೋಹರವಾದ ಲತಾಕುಂಜ (ಬಳ್ಳಿಯಮನೆ) ಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಕಾರವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನಿಗಿಂತಲೂ ಸುಂದರನಾದ ಪುರೂರವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಊಟವನ್ನೂ ನಿಶ್ರೇಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಳಲಿ ಮಲಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಯಾವಾಗ ಮಲಗುವಳೋ ಆ ಕೂಡಲೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪುರೂರವನು ಗೋಚರನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸಹ ಅದೇ ರಾಜನ ದರ್ಶನವೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವಿಧವಾದ ಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಹಾಗೂ ಆ ಮನೋರಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕನಸುಕಾಣುತ್ತಲಿದ್ದಳು ಒಂದೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನೊಡನೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಟವಾಡುವಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡುವಳು.

ಸುಪ್ತಾ ಕದಾಚಿದ್ರಾಜೇಂದ್ರ ನದತೀ ಪ್ರತಿಬುಧ್ಯತೇ ।

ಕಂಠೇ ಗೃಹೀತಾ ಸಾ ರಾಜ್ಞಾ ತಯಾ ಚಾಸೌ ಮಹೀಪತಿಃ ॥ ೧೦ ॥

ಏವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಸಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ನಿದ್ರಾನೋಹಮಾಪಾಗತಾ ।

ತಥೈವ ಬಾಹುಪಾಶೇನ ರಚಿತೇನ ವಿಬುಧ್ಯತೇ ॥ ೧೧ ॥

ಸ್ವಪ್ನ ಸಂಸ್ಥಂ ಯದಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನೋಹಮಾಯಾತಿ ಸಾ ಚಿರಂ ।

ಕೃತ್ವಾ ಚಿತ್ರಗತಂ ಪಟ್ಟೇ ಕದಾಚಿಚ್ಛ ನಿರೀಕ್ಷತೇ ॥ ೧೨ ॥

ಏವಂ ನರೇಂದ್ರೇ ಗತಸರ್ವಭಾವಾಂ

ವಿಜ್ಞಾಯ ತಾಂ ಚಾರುತರಾಂಗಯಷ್ಟಿಂ ।

ಆಪಾಂಡುರಕ್ಷಾ ಮಕಪೋಲಭಿತ್ತಿಂ ।

ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ರಂಭಾಂ ತ್ವರಿತಂ ಜಗಾದ ॥ ೧೩ ॥

ಯತ್ನೇನ ಚಾರ್ವಂಗಿ ನಿಗೂಹ್ಯಮಾನಾ

ಭಾವಂ ಮಯಾ ತ್ವಂ ವಿದಿತಾಸಿ ಸುಭೂತಿಃ ।

ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಮಲಗುವಳು ಕೂಡಲೆ ಏಳುವಳು ಏನೇನೋ ಮಾತನಾಡುವಳು ರಾಜನು ತನ್ನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡಂತೆಯೂ ತಾನೂ ಸಹ ಅವನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಭಾವಿಸುವಳು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಳು ಹಾಗೆಯೇ ಬಾಹು ಪಾಶವಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ಬಿಗಿದುಬಿಟ್ಟಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಏಳುವಳು ಎದ್ದೊಡನೆಯೇ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಾದ ಭ್ರಮೆಯೆಂದು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದಿರುವಳು, ಆ ಬಳಿಕ ಆ ರಾಜನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತಾನೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಪುರೂರವನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಲ್ಲಿಸಿದವಳಾದ ಆ ಊರ್ವಶಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಸಖಿಯಾದ ರಂಭೆಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಬರಲು, ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟು ಆ ರಂಭೆಯ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದವಳಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಂದಳು --

೧೪-೧೯ ಎಲಾ ಮನೋಹರಾಂಗಿಯೆ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂತಾಪವನ್ನು ನೀನು ಊಹಿಸಬಲ್ಲೆಯಪ್ಪೆ ? ನನ್ನ ಹೃದಯವ್ಯಥೆಯು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ? ಎನಲು, ಆ ರಂಭೆಯು ಊರ್ವಶಿಯ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದವಳಾಗಿ, ಸಮರವೀರನಾದ ಆ ಪುರೂ

ತಸ್ಮಿನ್ನ ರೇಂದ್ರೇ ಹೃದಯಂ ತನೇದಂ
ಯೋಃಸೌ ಮಹಾತ್ಮಾ ಸಮರೇಷ್ವಜೇಯಃ

|| ೧೪ ||

ಪುರೂರವಾ ನಾನು ಜಗತ್ತಯೇಃಸ್ಮಿ |
ನೃಪ್ಯತಿಂ ಗತಃ ಸಚ್ಚರಿತ್ಯೈರ್ವೀರಃ ||
ರೂಪೇಣ ಕಾನುಂ ವೃತ್ತಿರಿಚ್ಯ ಭಾತಿ |
ಶೌರ್ಯೇಣ ಶಕ್ತಾದತಿರಿಚ್ಯತೇ ಸಃ

|| ೧೫ ||

ದಾನೇ ಸಮಸ್ತಸ್ಯ ಚ ನಾಸ್ತಿ ಕಷ್ಟಿ
ತ್ಸತ್ಯೇಷ್ಯನೌಪಮ್ಯಗುಣೇ ನೃವೀರಃ |
ದೇವಾಸುರೇಃಸ್ಮಿನ್ನಮರೇ ಹತಾನಿ |
ತೇನಾಸುರಾಣಾಂ ನಿಯುತಾನಿ ಪಂಚ

|| ೧೬ ||

ಕೇಶೀ ವಿಶಾಲೋ ಮದನಸ್ತಥೋಗ್ರೋ |
ಮಹಾಬಲಸ್ತೇನ ತಥಾಪ್ರಿ ಶಸ್ತಃ |
ಚಂದ್ರಸ್ಯ ಪಾತ್ರಶ್ಚ ಬುಧಸ್ಯ ಪುಷ್ಕೋ
ಮಾತಾಪಿ ತಸ್ಯಾರ್ಕಸುತಸ್ಯ ಧಾತ್ರೀ

|| ೧೭ ||

ರವಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದೇನೆ ಆ
ಮಹಾನುಭಾವನು ಲೋಕೈಕವೀರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪುರೂರವಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಯೆಂಬುದನ್ನು ನಾನೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನೆ ಅವನು ಮಹಾಸಚ್ಚರಿತ್ರನು ಸೌಂದರ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ವಿಾರಿಸಿದವನು ಶೌರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ
ವಿಾರಿಸಿದವನು ದಾನದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಮರಾದ ರಾಜರಾರೂ ಇಲ್ಲ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ,
ಇತರ ಉತ್ತಮಗುಣಗಳಲ್ಲೂ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ದೂಷವರಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ
ದೇವದಾನವರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಐದು ಲಕ್ಷ ಜನ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹು
ಸಿದನು. ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಚಂದ್ರನ ಮೊಮ್ಮಗನು ಬುಧನ ಮಗನು ಅವನ
ತಾಯಿಯು ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನ ಪೋಷಕಳು ಮಾನಾಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ
ನೀನು ಆ ಮಹಾರಾಜನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿಲ್ಲ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದೂ ದುರ್ಲಭ
ವಾದುದು ಸುರಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಒಹಳ ಪ್ರಯತ್ನನಟ್ಟು ವಿಫಲ

ಮಾನಂ ಸಮುತ್ಪಜ್ಯ ವಿಶಾಲನೇತ್ರಂ
ತಂ ಗಚ್ಛ ಬಾಲೇ ನೃಪತಿಂ ಪ್ರತೀತಂ ।
ತ್ವದಾಪ್ತಯೇ ತಸ್ಯ ಚ ನಾಸ್ತಿ ಯತ್ನಃ
ಸುದುರ್ಲಭತ್ವಂ ಖಲು ದೇವತಾನಾಂ

॥ ೧೮ ॥

ಮನೋರಥಾನಾಂ ತ್ವಮಗಮ್ಯಭೂಮಿ
ರ್ಯಸ್ಮಾದ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಸುರಾಸುರಾಣಾಂ ॥
ಮೃಣಾಲಶಯ್ಯಾ ಸುತನು ತ್ವಯೇವಂ
ಸಂಕ್ಷೇಪಿತಾ ಚಂದನಸಂಕಯುಕ್ತಾ

॥ ೧೯ ॥

ತಸ್ಯಾಂಕಮಾರುಹ್ಯ ಭವಸ್ತು ಕಾಂಠೇ
ವಿಮುಕ್ತತಾಪಾ ತಪನೀಯವರ್ಣೇ ।
ಯಾಸ್ಯಾಮ ಏಹೈಹಿ ನರೇಶ್ವರಸ್ಯ
ತಸ್ಯಾಶು ಭೋ ವೇಶ್ಮ ವರವ್ರಯೋಗೇ

॥ ೨೦ ॥

ರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯಾದ ನೀನು ತಾವರೇದಂಟಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ಯೋಗ್ಯಳು ಇಂತಹ ಮೃದುಗಾತ್ರಿಯಾದ ನೀನು ಈರಿತಿ ಕ್ಲೇಶಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿ ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತೇನೆ

೨೦-೨೪ ಎಲೌ ಉರ್ವಶಿಯೆ ! ಆ ಪುರುಷರವರಾಜನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನೀನು ಅವನ ಧರ್ಮಕಾಂತಿಯಾಗು ನಿನ್ನ ತಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗಲಿ ಏಳು, ನಡಿ ಆ ಮಹಾರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಈಗಲೇ ಹೋಗೋಣ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡೋಣ ನಡಿ ಆ ರಾಜನಾದರೋ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಪುರವೆಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಅವನ ಮಾತಾಮಹನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಂದಿದೆ ಹೀಗೆ ಆ ಪುರುಷರವನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ ರಂಭೆಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಉರ್ವಶಿಯು ಬಹಳ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ರಂಭೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದಳು — ಎಲೌ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯೇ ! ನೀನು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳಿರುತ್ತೀಯೇ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತೇ ನನಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ನಡಿ ಈಗಲೇ ಆ ಮಹಾರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡೋಣ ಆ ಹರಿಣನೇತ್ರನ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರೋಣ ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ನನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾರದೆ ಆ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ನನಗೆ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಿಸದೆ ಹೋದರೆ, ಅವನಮುಖ

ಪುರಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಮಿತಿ ಪ್ರತೀತಂ
ನಾತಾನುಹಾದ್ಯತ್ಸಮನಾಪ ರಾಜಾ ।
ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಾ ತಪನೀಯವರ್ಣಾ
ತಥ್ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತ್ರಪಿತಾ ಬಭೂವ

॥ ೨೦ ॥

ಉನಾಚ ರಂಭಾಂ ಸಖಿ ತಥ್ಯಮುಕ್ತಂ
ತ್ವಯಾ ನುತಂ ತದ್ವ್ರಚಿತಂ ಭೃಶಂ ಮೇ ।
ಯಾಸ್ಯಾನ್ ಅದ್ಯೈನ್ ನರೇಶ್ವರಸ್ಯ
ತಸ್ಯಾಂತಿಕಂ ಬಾಲಮೃಗಾಭನೇತ್ರೇ

॥ ೨೧ ॥

ಯದ್ಯದ್ಯ ತಂ ನೀಲಸರೋಜನೇತ್ರಂ
ಸಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾಭಮುಖಂ ನರೇಂದ್ರಂ ।
ಪಶ್ಯಾಮಿ ನಾಹಂ ಪೃಥುದೀರ್ಘಬಾಹುಂ
ತತೋ ಗಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯವಶಾವಸಾನಂ

॥ ೨೨ ॥

ಪಂಚೈವ ಕಾಮಸ್ಯ ಜನಃ ವೃಷತ್ಕಾ
ನ್ಯದಾಹ ರಂಭೇ ತದಲಂ ಮೃಪ್ಯೈವ ।
ಮಮಾನಿಶಂ ಬಾಣಭರೈಸ್ತು ವಿಧ್ಯ
ನ್ಯಶಾಮ್ಯತೇ ತ್ವಕ್ಷಿನಿಮೇಷಮಾತ್ರಂ

॥ ೨೩ ॥

ಕಾಮಾಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ ಪರಿವರ್ತಮಾನಂ
ನ ಯಾತಿ ಭಸ್ಮತ್ಸಮಿದಂ ಶರೀರಂ ।

ವನ್ನ ನಾನು ನೋಡದೆ ಇರುವೆನಾದರ, ನಾನು ಜ್ಞಾನತಪ್ಪಿ ಮರಣವನ್ನೇ ಹೊಂದು
ತ್ತೇನೆ. ಮನ್ಮಥನು ಐದು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಜನರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನಾರೀವರವರ
ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನೆಂದು ಜನರಾಡುವ ಮಾತು ಸುಳ್ಳು. ಈಗ ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಆ
ಮದನನು ಅನೇಕ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವನೆಂದು ತೋರುತ್ತಲಿದೆ

೨೫-೨೭ ಎಲೇ! ರಂಭೆಯೇ! ಕಾಮಾಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಈ ನನ್ನ
ಶರೀರವು ಇನ್ನು ಭಸ್ಮವಾಗದೆ ಇದೆ ಆ ದೇಹವು ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿ
ರುವ ಆ ಮಹಾರಾಜನ ಮುಖಚಂದ್ರ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ

ತಸ್ಯೈವ ರಾಜ್ಞೋ ವದನೇಂದುನಾತ
ತ್ಸಂರಕ್ಷ್ಯತೇ ಮೇ ಹೃದಯಸ್ಥಿತೇನ

॥ ೨೫ ॥

ನಯಸ್ವ ಮಾಂ ತಸ್ಯ ವಿಶಾಲನೇತ್ರೇ
ಸಮಾಪಮದ್ಯೈವ ನರೇಶ್ವರಸ್ಯ ।
ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಾ ಕರುಣಂ ಹಿ ರಂಭಾ
ಪಾಣಾವುಪಾದಾಯ ವಿಶಾಲನೇತ್ರಾಂ

॥ ೨೬ ॥

ಬುಧ್ಯಾ ಸಮತ್ಪುತ್ಯ ತತೋಂತರಿಕ್ಷಂ
ಜಗಾಮ ರಾಜ್ಞೋ ಭವನಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಣಾ

॥ ೨೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಉರ್ವಶೀರಂಭಾಸಂವಾದೋ ನಾನು
ತ್ರಿಶದುತ್ತರ ಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ

ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆ ಮಹಾರಾಜನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಈಗಲೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಡೆ
ಹೀಗಿಂದು ಹೇಳಲು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಂಭೆಯು ಉರ್ವಶಿಯ ಕೈಯನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬುದ್ಧಿ (ಸಾಧ್ಯ) ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಫುರೂ
ರವರಾಜನ ಮನೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಉರ್ವಶೀ-ರಂಭಾಸಂವಾದವೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರು ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಏಕತ್ರಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಉರ್ವಶೀ ರಂಭಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಜಗಾಮ ತ್ವತರಿಂ ತದಾ |

ಕಾಮಾರ್ತಾ ಸಿದ್ಧಮಾರ್ಗೇಣ ಸಾ ದದರ್ಶಾಥ ನಾರದಂ || ೧ ||

ವ್ರಜಂತಂ ಸಿದ್ಧಮಾರ್ಗೇಣ ದೇವಲೋಕಾದುಪಾಗತಂ |

ಸಂಪೂಜ್ಯ ನಾರದಂ ಸುಭ್ರೂಃ ಪ್ರಯಯಾನೇನ ಸತ್ವರಾ || ೨ ||

ತಾಮಾಹ ನಾರದೋ ರಂಭೇ ಕೇಯಂ ತೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾ ಸಖೀ |

ರಂಭಾ ಶಾಪಭಯಾತ್ಸ್ಯಾಃ ಸರ್ವಮೇವ ನ್ಯವೇದಯತ್ || ೩ ||

ಒಂದುನೂರ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಉರ್ವಶಿಯು ರಂಭೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ ಕಾಮಾರ್ತಳಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ಸಂಚರಿಸುವ (ಆಕಾಶ) ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾರದನನ್ನು ಕಂಡಳು

೨ ಸಿದ್ಧಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಒರುತ್ತಲಿದ್ದ ನಾರದನನ್ನು ಉರ್ವಶೀ ರಂಭೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಪೂಜಿಸಿ ಬಹು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಟರು

೩ ಆಗ ಬೇಗ ಬೇಗ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಂಭೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಾರದನು, ಎಲಾ ರಂಭೆಯೇ! ಇದೇನು ಇಷ್ಟು ಅವಸರವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಲಿದೀಯೇ? ನಿನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯು ಯಾರು? ಎಂದು ಕೇಳಲು ರಂಭೆಯು ನಾರದನಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳದೆ ಹೋದರೆ ಶಾಪಕೊಡುವನೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದ ಆ ಉರ್ವಶಿಯ ಸಕಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದಳು

ತಾಮಾಹ ನಾರದೋ ಭೂಯಃ ಶೃಣುಷ್ವ ವಚನಂ ಮಮ |
ಉರ್ವಶೀಗತಭಾನೇಯಂ ಮಾನುಷಂ ತಂ ನರೇಶ್ವರಂ

|| ೪ ||

ಶಾಸೇನ ತುಂಬುರೋರ್ಮೋಹಾದುಚಿತಂ ತತ್ರ ವತ್ಸ್ಯತಿ |
ಯಥಾ ಶುಭಂ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ನೇ ವಚನಂ ಶುಭಂ

|| ೫ ||

ಸಮಯೇನೋರ್ವಶೀ ತಸ್ಯ ವಸತ್ವಸಿತಲೋಚನಾ |

ಸಮಯಶ್ಚಾನಯಾ ಕಾರ್ಯೋ ಯೋ ರಾಜ್ಞಸ್ತಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ || ೬ ||

ಮೇಷದ್ವಯಂ ತು ಪುತ್ರತ್ವೇ ಪುರಾ ಕೃತವತೀ ಶುಭಾ |

ತನ್ನಿತ್ಯಂ ಶಯನಾಭ್ಯಾಶೇ ಸ್ಥಾಪನೀಯಂ ಸುಲೋಚನೇ || ೭ ||

ಆಹಾರಂ ಘೃತಮಾತ್ರಂ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಮನಯಾ ತಥಾ |

ನ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಸ್ತಥಾ ನಗ್ನೋ ರಾಜಾ ರಂಭೇ ಪುರೂರವಾಃ || ೮ ||

ನ ಕರ್ತವ್ಯಮಕಾಮಾಯಾಸ್ತಥಾ ತೇನ ಚ ನೈಧುನಂ |

ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಪ್ಯಧೋ ಭಗ್ನೇ ಸಮಯೇ ಚಾರುಲೋಚನಾ || ೯ ||

೪-೧೦ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನುರದನು ನುನಃ ಹೇಳಿದನು ಎಲೈ ಉರ್ವಶಿಯೇ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು ನೀನು ತುಂಬುರು ಗಂಧರ್ವನ ಶಾವದಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಾಜನ ಬಳಿ ಇರಲು ಹೋಗುತ್ತಲಿದೀಯೇ! ನೀನು ತುಂಬುರು ವಚನದಂತಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ ನೀನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಶುಭವಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ನೀನು ಆ ಪುರೂರವ ರಾಜನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಸಮಯ (ಶವಧ) ಸಂಕೇತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರು ಯಾವ ರೀತಿ ಶವಧಮಾಡಬೇಕೆಂಬುವುದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ನೀನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡು ಆಡುಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ನಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ! ಆ ಆಡುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕು ನೀನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಇರು ಪುರೂರವನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬರೀಬೆತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಕೂಡದು. ಮತ್ತು ನೀನಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಇದ್ದಾಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಭೋಗಮಾಡಕೂಡದು ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದಕ್ಕಾದರೂ ರಾಜನು ತಪ್ಪಿದಾಗ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಯದಿ ವತ್ಸ್ಯತಿ ರಾಜಾನಂ ಶಿಲಾಭೂತಾ ಭವಿಸ್ಯತಿ |
ಉರ್ವಶೀ ರಂಭಯಾ ಸಾರ್ಥಮೇವಮಸ್ತಿಸ್ತಿತಿ ನಾರದಂ || ೧೦ ||

ಉಕ್ತ್ವಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಚ ಮುನಿಂ ಪ್ರತಸ್ಥೇ ಪುನರೇವ ಚ |
ನಾರದೋ ವ್ಯಗಮದ್ವಿಪುಃ ಪುರಂ ನೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ಚ || ೧೧ ||

ದದರ್ಶ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಂ ಚೋರ್ವಶೀ ರಂಭಯಾ ಸಹ |
ಪ್ರಾಕಾರೇಣಾರ್ಕವರ್ಣೇನ ಕಾಂಚನೇನ ವಿರಾಜಿತಂ || ೧೨ ||

ಚತುರ್ಭಿರ್ಗೋಪುರೈಶ್ಚುಭೈ ರಾಜತೈಶ್ಚ ವಿರಾಜಿತಂ |
ಶೋಭನಂ ಚ ತಥಾ ರಮ್ಯಂ ವಿದ್ವಾಮಸ್ಯ ಚ ತೋರಣೈಃ || ೧೩ ||

ಸುವಿಭಕ್ತಮಹಾರಣ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜಪಥಂ ಶುಭಂ |
ಪರಿಖಾಭಿನಿಚಿತ್ರಾಭಿಃ ಪದ್ಮಿನೀಭಿರಲಂಕೃತಂ || ೧೪ ||

ಖಮುಲ್ಲಿಖದ್ವಿಃ ಪ್ರಾಸಾದೈಃ ಸಾಂಡುರೈರುಪಶೋಭಿತಂ |
ಶೂರಾಢ್ಯಜನಭೂಯಿಷ್ಯಂ ದಿವ್ಯಂ ಪುರುಷಸಂಯುತಂ || ೧೫ ||

ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗು ಹಾಗೆ ನೀನು ಹೋಗದೆ ಅವಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆ
ನೀನು ಕಲ್ಪಾಗಿಹೋಗುತ್ತೀಯೇ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಲು ಉರ್ವಶೀ-ರಂಭೆಯರಿಬ್ಬರೂ
ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ನಾರದನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಗಲೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು

೧೧-೨೨ ಇಷ್ಟು ಮಾತು ನಡೆದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪುನಃ ನಾರದನನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು ನಾರದನೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಅಲಕಾ
ವತೀ (ವೈಶ್ರವಣ) ಪುರವನ್ನು ತಲುಪಿದನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಉರ್ವಶೀ ರಂಭೆಯ
ರಿಬ್ಬರೂ ಸಾಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟವರಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ
ಬಂದರು

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಪುರದ ವರ್ಣನೆ — ಆ ಊರಿನ ಕೋಟೆಯ ವ್ರಾಹರವು ಸೂರ್ಯ
ಮಂಡಲದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಕೋಟೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲಾ ಚಿನ್ನದ ಕಲ್ಲುಗಳಾಗಿ
ದ್ದವು ಊರಿನ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೋಪುರಗಳಿದ್ದವು
ಆ ನಾಲ್ಕು ಗೋಪುರದ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೂ ಹವಳದ ತೋರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು

ವಣಿಗ್ನಿರುಪಸಂಕೀರ್ಣಂ ನಾನಾಪಣ್ಯವಿಭೂಷಿತಂ ।

ಐರಾವತಕುಲೋತ್ಪನ್ನೈಶ್ಚಲತ್ವವೃತಸನ್ನಿಭೈಃ ॥ ೧೬ ॥

ಕುಂಜರೈರ್ಬಹುಸಾಹಸ್ರೈಸ್ಸಂಯುಕ್ತಂ ಸುಮನೋಹರೈಃ ।

ತುರಗೈರ್ವಹ್ನಿಜಾತೈಶ್ಚ ಪವನಸ್ಯ ಸಮೈರ್ಜವೇ ॥ ೧೭ ॥

ಪಾನಮತ್ತೈರ್ನರೈರ್ಯುಕ್ತಮುದ್ಯಾನೇಷು ತತಸ್ತತಃ ।

ಶಂಖಭೇರೀ ಮೃದಂಗಾನಾಂ ಪಟಹಾನಾಂ ಚ ನಿಸ್ಸನೈಃ ॥ ೧೮ ॥

ವಿವಿಧಾನಾಂ ಚ ವಾದ್ಯಾನಾಂ ವಾದಿತ್ರಂ ಸರ್ವವೇಶ್ಮಗಂ ।

ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಂ ಮಹಾಘೋಷಂ ವೀಣಾವೇಣುನಿನಾದಿತಂ ॥ ೧೯ ॥

ಹೃಷ್ಣಪುಷ್ಪಜನಾಕೀರ್ಣಂ ಸರ್ವಬಾಧಾವಿವರ್ಜಿತಂ ।

ಪದ್ಮಕಿಂಜಲ್ಕವರ್ಣಾಭಿರ್ಯುತಂ ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಸಹಸ್ರತಃ ॥ ೨೦ ॥

ಶ್ಯಾಮಾಭಿಶ್ಚ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಂಡಗೌರೀಭಿರೇವ ಚ ।

ನಾನಾವೇಷಧರೈರ್ಯುಕ್ತಂ ನಾನಾದೇಶೋದ್ಭವೈಸ್ತಥಾ ॥ ೨೧ ॥

ರಾಜಮಾರ್ಗದ ಇಕ್ಕಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೃತಕೋದ್ಯಾನವನಗಳು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಲಿದ್ದವು ಕೋಟೆಯ ಕುಂದುಕಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದ್ದವು ಊರೊಳಗಿನ ಮನೆಗಳು ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಪುರುಷರೂ ಶೂರರೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು ಅಂಗಡೀಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಅಂಗಡಿಗಳಿದ್ದವು ಆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧಾಲಂಕಾರ-ಭೂಷಿತರಾದ ವರ್ತಕರು ಕುಳಿತು ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು ಬೆಟ್ಟಗಳೇ ಓಡಾಡುತ್ತಲಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಐರಾವತದ ಕುಲೋತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಅನೆಗಳು ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ವಾಯು ವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ ವಹ್ನಿಜಾತಿಯ ಕುದುರೆಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಅಶ್ವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಯಾರ ಮನೆಯಮುಂದೆ ನೋಡಿದರೂ, ಶಂಖಭೇರಿ, ಮೃದಂಗ ಪಟಹಗಳೇ ವಿವಿಧವಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಬರುತ್ತಲಿದ್ದವು ಮತ್ತು ವೇದಘೋಷಗಳೂ, ಸಾಮಘೋಷಗಳೂ, ವೀಣಾವೇಣುನಿನಾದ ಸ್ವರಗಳೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ಊರಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪುಷ್ಪರಾದ ಜನರೂ, ಅರೋಗದೃಢಕಾಯರಾದ ಜನರ ಗುಂಪೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು

ನರೈರನೇಕರೂಪೈಶ್ಚ ಶಿಲ್ಪಚ್ಛೈಶ್ಚ ಹೈನೇಕಶಃ |
ಪುರಸ್ಕೃತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಸಾ ದದರ್ಶ ನೃಪತೇರ್ಗೃಹಂ

|| ೨೨ ||

ಮಧ್ಯೇ ಹಿಮಾಚಲಸ್ಯೇವ ಕೈಲಾಸಂ ಪರ್ವತೋತ್ತಮಂ |
ಶ್ರೀಮದ್ಭಿಃ ಸಂಯುತಂ ರಮ್ಯೈರ್ಗೃಹೈರ್ಮೇಧೈಃ ಸಹಸ್ರಶಃ

|| ೨೩ ||

ಸುಧಾವದಾತ್ಮನಿಪುಲೈಶ್ಚಂದ್ರರಶ್ಮಿಸಮಪ್ರಭೈಃ
ಕ್ಷಚಿದ್ರಾತ್ಮೈಃ ಕ್ಷಚಿದ್ರಾಕ್ಮೈಃ ಕ್ಷಚಿದ್ಭೂಪಾಲ ರಾಜತೈಃ

|| ೨೪ ||

ಮಣಿವಿದ್ರುಮಸೋಪಾನ್ಯಮುಕ್ತಾಜಾಲವಿಭೂಷಿತೈಃ |
ಕ್ಷಚಿಚ್ಛ ಪುಷ್ಪದಾಮಾಢ್ಯೈರ್ವೈಜಯಂತೀಯುತೈಃ ಕ್ಷಚಿತ್

|| ೨೫ ||

ತಸ್ಯಾವಿದೂರೇ ವಿಪುಲಂ ವನಂ ಚೈತ್ರರಥೋಪಮಂ |
ರಾಜ್ಞಃ ಕ್ರೀಡಾವನಂ ರಮ್ಯಂ ದದರ್ಶ ವಿಪುಲೇಕ್ಷಣಾ

|| ೨೬ ||

ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರಾರು ಸುಂದರಿಯರು ವೃಗ್ಗೋಚರರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ನಾನಾದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದ ನಾನಾವೇಷಧಾರಿಗಳಾದ ಜನರ ಗುಂಪನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಅನೇಕ ವಿಧ ಮನುಷ್ಯರೂ, ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಚಿತ್ರಗಾರರೂ, ಕಲಾಕುಶಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಬಿಡರಾಗಿದ್ದರು ಇಂತಹ ವಜ್ರವು ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಅರಮನೆಯನ್ನು ರಂಭಿ ಮತ್ತು ಉರ್ವಶಿಯರು ನೋಡಿದರು

೨೩-೩೧ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲರುವ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಂತೆ ಆ ಅರಮನೆಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅದರ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಂದಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತರಾದ ಗೃಹಸ್ಥರ ಪ್ರಾಸಾದಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಲಿದ್ದವು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಳಿದಿರುವ ಆ ಮನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನೆರಚಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ರತ್ನದಿಂದ ಕೆತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಚಿನ್ನದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು ಕೆಲವರ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಮತ್ತೆ ಹಲವರು ಮಣಿ (ರತ್ನ) ಮತ್ತು ಹವಳಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುತ್ತಿನ ಜಾಲರಿಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರ ಮನೆಯ ಕಿಟಕಿಗಳಿಗೆ ಹೂವಿನ ಜಾಲರಿಗಳನ್ನು ಜೋತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು

ದ್ರುಮೈರ್ಬಹುವಿಧೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಪುಷ್ಪಸೌಗಘಲೋಪಗೈಃ |

ಪದ್ಮಿನೀಭಿರ್ವಿಚಿತ್ರಾಭಿಃ ಕ್ರೀಡಾಶೈಲೈರ್ಮನೋಹರೈಃ |

|| ೨೭ ||

ಪ್ರಸಾದೈಶ್ಚ ತಥಾ ರಮ್ಯೈ ರಮ್ಯೈರ್ಮಣಿಗಣೈಸ್ತಥಾ |

ತತ್ತ್ವ ರಂಭಾ ವನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಖೀ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ |

|| ೨೮ ||

ರಾಜ್ಞಃ ಕ್ರೀಡಾವನೇ ರಮ್ಯೇ ಗಹನೇಸ್ಥಿನ್ಸಲೋಚನೇ |

ಮಾಯಾಚ್ಛನ್ನಾ ನಿವತ್ಸ್ಯಾಮೌ ಯಾವದಸ್ತಮಯಂ ರವೇಃ |

|| ೨೯ ||

ತತೋ ಗತ್ವಾ ನರೇಂದ್ರಂ ತಂ ಚೋಕ್ತ್ವಾ ತವ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ |

ಅಹಂ ತ್ವಾಂ ತು ನಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸವಿಧೇ ತಸ್ಯ ಭೂಪತೇಃ |

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸಖೀವಾಕ್ಯಂ ಚೋದಯಾಮಾಸ ಚೋರ್ವರೀ |

|| ೩೦ ||

ಕೆಲವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಮೈಜಯಂತೀ ಹಾರಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು ಇಂತು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಗೃಹದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರೋದ್ಯಾನವನವಾದ ಚೈತ್ರರಥದಂತೆಯೇ ಒಂದು ಮನೋಹರವಾದ ರಾಜಕ್ರೀಡೋದ್ಯಾನವು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಇಂತಹ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ರಂಭೆಯು ನೋಡಿದಳು ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧ ಪುಷ್ಪದ್ರುಮ (ಹೂವಿನ ಗಿಡ) ಗಳೂ, ನಾನಾ ಫಲವೃಕ್ಷ (ಹಣ್ಣಿನ ಮರ) ಗಳೂ, ಹೂಗಳಿಂದಲೂ, ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಸುಂದರವಾದ ಪುಷ್ಪರಿಣಿ (ಸರೋವರ) ಗಳಿದ್ದವು ಮನೋಹರವಾದ ಕ್ರೀಡಾಸರ್ವತಗಳು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೋಸುಗವಾಗಿಯೇ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ರತ್ನಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸುಂದರಬಂಧುರವಾದ ಕ್ರೀಡಾವನವನ್ನು ನೋಡಿ ರಂಭೆಯು ತನ್ನ ಸಖಿಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಂದು ಎಲಾ ಉರ್ವಶಿಯೆ ! ಈ ಮಹಾರಾಜನ ಕ್ರೀಡೋದ್ಯಾನವು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ಗಹನ (ಗೋಪ್ಯ) ವಾಗಿಯೂ ಇದೆ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸೂರ್ಯಸ್ತಮಾನ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಾಸಮಾಡೋಣ ರಾತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಲು ಆ ರಂಭೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಉರ್ವಶಿಯು ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಆ

ಕ್ರೀಡಾವನಂ ತೇ ಚ ತತೋವತೀರ್ಣೇ
ತದ್ವೇವರಾಮೇ ಸುಮನೋಭಿರಾಮಂ ।
ಕ್ರೀಡಾವನೇ ತತ್ರ ತಥೋರ್ವಶೀ ಸಾ
ಸೂರ್ಯಸ್ತಕಾಲಂ ಮನಸಾ ಸಮೈಚ್ಯತ್

॥ ೩೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಕ್ರೀಡಾವನಾವತಾರಣೋನಾಮೈಕ
ಶ್ರೀಶದುತ್ತರ ಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ

ಕ್ರೀಡಾವನದಲ್ಲಿ ಇಳಿದವರಾಗಿ ಅವರು ಸುಖವಾಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದರಲ್ಲಿ
ಉರ್ವಶಿಯಾದರೋ ಸೂರ್ಯನು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಸ್ತನಾಗುತ್ತಾನೋ ಎಂದು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಕ್ರೀಡಾವನಾವತರಣವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಒಂದುನೂರಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯಮಿಚ್ಛಂತೀ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ರಂಭಾ ತಥೋರ್ವಶೀಂ ।
ವಿನೋದಾರ್ಥಂ ಹಿ ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ತದ್ವನಂ

|| ೧ ||

ಚಾರುಪ್ರಸೂನಂ ಪಶ್ಯೇಮಂ ಸುಭಗೇ ಚಂಪಕದ್ರುಮಂ ।
ತ್ವದ್ಗಾತ್ರೈವರ್ಣಸದೃಶೈಃ ಸಮಂತಾತ್ಕುಸುಮೈಶ್ಚಿತಂ

|| ೨ ||

ಇಮಂ ಚ ದಾಡೀಮಂ ಪಶ್ಯ ಪುಷ್ಪಿತಂ ವಾನುಲೋಚನೇ ।
ಯೋಯಂ ಬಿಭರ್ತಿ ಕುಸುಮೈಸ್ತ್ವದೀಯಾಮಧರಶ್ರಿಯಂ

|| ೩ ||

ಒಂದುನೂರ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ರಂಭೆಯು ಅವಳು ವಿನೋದವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆ ರಾಜನ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು

೨-೨೦ ಎಲಾ ರಂಭೆಯೇ ! ಸೊಗಸಾದ ಹೂಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸಂಸಿ ಗೆಯ ಮರವನ್ನು ನೋಡು ಈ ಮರವು ನಿನ್ನ ದೇಹಕಾಂತಿಗೆ ಸಮನಾದ ಹೂಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು ಸಖಿ ! ಇತ್ತ ನೋಡು ಇಲ್ಲಿರುವ ದಾಳಂ ಬರೆ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹೂಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ದಾಡಿಮೀಳುವುಪ್ಪವು ನಿನ್ನ ಅಧರ (ತುಟೆ) ದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು. ಮತ್ತಿತ್ತ

ಪಶ್ಯ ಕಾಮಾಶರಾಕಾರಂ ಸಹಕಾರಂ ಮನೋರಮಂ ।

ಯತ್ರ ಚಾತ್ಮಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ರೂಢಾಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ

॥ ೪ ॥

ಶ್ರಿಯಂ ಕಪೋಲಯೋಸ್ತುಭ್ಯಮಾದದಾನೈರ್ಮನೋರಮೈಃ ।

ಪುಷ್ಪೈರುಪೇತಾ ಚಾರ್ವಂಗಿ ಮಧೂಕಂ ಪಶ್ಯ ಶೋಭನೇ

॥ ೫ ॥

ತ್ವತ್ಪಯೋಧರಸಂಕಾಶ್ಯ ರಮ್ಯೈರುಪಚಿತಂ ಫಲೈಃ ।

ಪಶ್ಯ ತಾಲದ್ರುಮಂ ಸೌಮ್ಯೇ ಮನಸಃ ಪ್ರೀತಿಸರ್ಧನಂ

॥ ೬ ॥

ಸ್ತಂಭೈಸ್ತದೂರುಸಂಕಾಶ್ಯಃ ಕದಲೀಂ ಪಶ್ಯ ಶೋಭನೇ ।

ಸುವರ್ಣಾ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀ ನಿರ್ಮಿತಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ

॥ ೭ ॥

ಪಶ್ಯಾವಿಮುಕ್ತಕಲತಾಂ ಕುಸುಮಾಢ್ಯಾಂ ಮನೋಹರಾಂ ।

ತ್ವತ್ಕೇಶಪಾಶಸಂಕಾಶೈರ್ಭ್ರಮರೈರುವಶೋಭಿತಾಂ

॥ ೮ ॥

ಪಶ್ಯೇಮಂ ಕುಂದವಿಟಿಪಂ ತ್ವದ್ಧಂತಸದೃಶೈಃ ಶುಭೈಃ ।

ಸಮಂತಾಚ್ಛೋಭಿತಂ ಪುಷ್ಪೈರ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಮನೋಹರೈಃ

॥ ೯ ॥

ನೋಡು ಸಖಿ ! ಈಗ ತಾನೇ ಹೂವು ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಸೀಮಾವನಮರದ ಮೇಲಿರುವ ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನು ನೋಡು ಇದು ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣದ ಆಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರೂಢವೂಲವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಆತ್ಮಸಮುತ್ಪನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು ಈ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಎಲೆ ಸುಂದರಾಂಗಿಯೇ ! ಹೂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಈ ಹಿಮೈವರವನ್ನು ನೋಡಿದಿಯಾ ? ನಿನ್ನ ಕಪೋಲಕಾಂತಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಮನೋಹರ ಪುಷ್ಪವು ನಿನಗೇ ವಾರ ಕಲಿಸುವಂತಿದೆ. ಎಲೆ ಸೌಮ್ಯಸ್ವಭಾವದ ಊರ್ವಶಿಯೇ ! ಎತ್ತರವಾದೀ ತಾಳೇಮರದ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಿಯೋ ? ಇದು ನಿನ್ನ ಘನಸ್ತನಗಳಂತೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಎಲಾ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ ! ಈ ಸುಂದರವಾದ ಬಾಳೆಗಿಡಗಳನ್ನು ನೋಡು ಇದು ನಿನ್ನ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಈ ಮಲ್ಲೇಮರವನ್ನು ನೋಡು ಸುತ್ತಲೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹೂಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ದಂತಗಳಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಶುಭ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಲಾ

ಪಶ್ಯ ಚೋತ್ಪಲಿನೀಮೇತಾಮುತ್ಪಲೈರುಪಶೋಭತಾಂ ।

ತ್ವನ್ನೇತ್ರಸದೃಶೈಃ ಫುಲೈರ್ಮನೋಹೃದಯನಂದನೈಃ

॥ ೧೦ ॥

ನಿಲಿನೀ ಸುಭಗೇ ಪಶ್ಯ ಕಮಲೈಃ ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚೈರ್ಯುತಾಂ ।

ತವ ನಿಃಶ್ವಾಸಗಂಧಾಢ್ಯೈಃ ಸೌವರ್ಣೈರ್ವಜ್ರಕೇಸರೈಃ

॥ ೧೧ ॥

ರಾಜಹಂಸಾನಿಮಾನ್ಪಶ್ಯ ನಿಲಿನೀತೀರಗೋಚರಾರ್ಥಾ ।

ಗಮನಂ ಸುಮನೋಹಾರಿ ತ್ವದೀಯಾಮಿವಶಿಕ್ಷಿತಾರ್ಥಾ

॥ ೧೨ ॥

ತ್ವತ್ಕರಾಗ್ರವಿಧಾನ್ಸೌಮ್ಯೇ ಧಾರಯದ್ಭಿಶ್ಚ ಪಲ್ಲವಾರ್ಥಾ ।

ಕ್ರೀಡಾಶೈಲಮಿನುಂ ಪಶ್ಯ ಯುಕ್ತಂ ಬಹುವಿಧೈರ್ದ್ರವ್ಯೈಃ

॥ ೧೩ ॥

ಕ್ರೀಡಾಶೈಲೇ ಚೂತಗತಃ ಕೋಕಿಲಃ ಕಾಮವರ್ಧನಃ ।

ಕೂಜತ್ಯಯಂ ಮನೋಹಾರಿಸ್ತನೇನ ಸದೃಶೇನ ತೇ

॥ ೧೪ ॥

ಕ್ರೀಡಾಶೈಲೇ ನದೀಂ ಪಶ್ಯ ನಿಃಸೃತಾಂ ಶೀತಲೋದಕಾಂ ।

ತುಲ್ಯಂ ತೇ ಮನಸಾ ಸೌಮ್ಯೇ ಮಹಂತೀಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಜಲಂ

॥ ೧೫ ॥

ಪಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯೇ! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ಈ ತಾವರೇಗಿಡದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ತಾವರೇ ಹೂಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ ವಿನ್ಮಾರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಯನ ಮನೋಹರವಾದ ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಹೋಲುವಂತೆ ಇದೆ ಈಗ ತಾನೇ ಅರಳಿರುವ ಈ ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ನೋಡು ಇದರಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ನಿಃಶ್ವಾಸ (ಉಸಿರುಬಿಡುವ) ಗಂಧವನ್ನು ಇದು ಹೋಲುವಂತಿದೆ ಈ ನಳಿನೀಪುಷ್ಪಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜಹಂಸ ವಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಇವುಗಳು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕಾಲು ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಇವು ಶಿಕ್ಷಿತ (ವಾರ ಕಲಿತ) ವಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿವೆ ನಾನಾವಿಧ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಕ್ರೀಡಾ ಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಡು ಈ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಹಸ್ತಪಲ್ಲವದ ಮೃದುತ್ವವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿವೆ ಕ್ರೀಡಾ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಮಾವಿನಮರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾಮವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಕೋಕಿಲಿಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕಂಠಸ್ಥರದ ಸ್ಮರಣೆ

ಬಹ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಯುತಂ ಸೌಮ್ಯಂ ದರ್ಶನೀಯಂ ನನಂ ಬಹು ।

ಕಿಂ ನು ಪಶ್ಯ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಸೂರ್ಯೋಸ್ತಮುಪಗಚ್ಛತಿ ॥ ೧೬ ॥

ತ್ವಾಂ ತು ಕಾಮವಶಾಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕೃಪಯೈವ ದಿನಾಕರಃ ।

ಸಂವೃತ್ತಾಂಶುಧರೋ ದೇವಸ್ತ್ವಸ್ತಮಾಯಾತಿ ಭಾಮಿನೀ ॥ ೧೭ ॥

ಕಠೋರಾಣ್ಯಪಿ ಪತ್ರಾಣಿ ಪಲ್ಪವಾನೀನ ಸುಂದರಿ ।

ಅಸ್ತತಾಸಾನುರಕ್ತಾನಿ ರಾಜಂತೇ ಶಾಯಿನಾಂ ಭೃಶಂ ॥ ೧೮ ॥

ಗಿರೀಣಾಂ ಶಿಖರಾನ್ರಕ್ತಾನ್ಮರೋತ್ಥೇವ ದಿನಾಕರಃ ।

ಜಗಾಮಾಸ್ತಂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಕೃತಕರ್ಮಾ ದಿನಕ್ಷಯೇ ॥ ೧೯ ॥

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೇನ ರಕ್ತೇನ ಪ್ರದೀಪೀಂ ಪಶ್ಯ ಶೋಭನೇ ।

ಅಲಿಂಗಮಾನಾಂ ಸಹಸಾ ಕಾಮಿನಾಮಿವ ಕಾಮಿನೀಂ ॥ ೨೦ ॥

ಯುಂಬಾಗುತ್ತಲಿದೆ ಈ ಕ್ರೇಡಾಸರ್ವತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿದುಮೋಗುತ್ತಲಿರುವ ನಿರ್ಮಲೋದಕವುಳ್ಳ ಈ ನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆಯೇ ಈ ವೃವಾಹಜಲವೂ ಬಹು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿದೆ

ಬಹು ವಿಧವಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ಪುಷ್ಪ ಫಲಾರಾಮವು ಎಷ್ಟು ಮೊಗನಾಗಿದೆ, ನೋಡಿದೆಯಾ ? ಊರ್ವಶಿ ! ಎಲಾ ಊರ್ವಶಿ ! ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡು ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತನಾಗುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ ಈ ಅಸ್ತಮಾನ ಕಾಲವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನು ಕಾಮವಶ ಲಾದ ನಿನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಕ್ರೂರಕಿರಣಗಳನ್ನು ಉಪಶಾಂತ ಮಾಡಿ ಅಸ್ತಾಚಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿದೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಈ ವೃಕ್ಷಶಾಖೆಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡು ಈ ಮರದ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಎಲೆಗಳು ಬಹು ಕರನವಾದುವುಗಳಾದಾಗ್ಯೂ ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತನಾದನೆಂಬ ಅನುತಾನ ದಿಂದ ಕರಗಿಕೊರಗಿ ಚಿಗುರುಗಳಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಲಿವೆ

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿರುವ ಬೆಚ್ಚದ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ನೋಡು ತಾನು ಅಸ್ತನಾಗುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ತನ್ನ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಕೆಂಪು ಗಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಈ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ (ಹಗಲು) ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾದುದನ್ನು ನೋಡು ಊರ್ವಶಿ ! ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ಈ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಲಿರುವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗಂಗಳನ್ನು ನೋಡು ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಾಮುಕಳಾದೋರ್ವ ಸ್ತ್ರೀಯು

ಸಾಂಪ್ರತಂ ನಿಯೋನೋವೇತಾ ದ್ವಿಜಾ ದ್ವಿಜವರೋದ್ಭವೇ ।

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಮುಪಾಸಂತೇ ಸತಾಂ ಮಾರ್ಗಮನುಷ್ಯತಾಃ ॥ ೨೧ ॥

ಅನುಯಾತಾ ರನಿಂ ಸಂಧ್ಯಾ ಗತಮಸ್ತಮಪಿ ಪ್ರಭುಂ ।

ಸಾಧ್ವೀವ ವನಿತಾ ಕಾಂತೇ ಕುಲಜಾತಾ ಮನಸ್ವಿನೀ ॥ ೨೨ ॥

ಯಾಸ್ಯಮಾನಂ ಸುನಾಸೋರು ತಮವಾ ವತ್ಯ ಚೂತಲಂ ।

ಭೃಂ ಗೋದರತಮಾಲಾನಾಂ ತುಲೈನ ವರವರ್ಣಿನಿ ॥ ೨೩ ॥

ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಹಿ ತಮಸಾ ಸರ್ವಂ ನ ನಿರಾಜತಿ ಕಿಂಚನ ।

ಮುಲಿನೇನಾಯತಾಪಾಂಗಿ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಸಮೀಕೃತಂ ॥ ೨೪ ॥

ಅಸ್ಯಾಂ ಹಿ ಸಖಿ ವೇಲಾಯಾಂ ಮದನೇನ ವಶೀಕೃತಾಃ ।

ನೀಲಾಂಬರಧರಾಃ ಕಾಂತಾ ಯಾಂತಿ ಕಾಂತಾನಲಂಕೃತಾಃ ॥ ೨೫ ॥

ವಶ್ಯೋದಿತಂ ಚ ಸುಭಗೇ ಸುಭಗಂ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಂ ।

ಪಾನಮತ್ತಪುರಂಧ್ರೀಣಾಂ ವದನೇನ ಸಮುತ್ಪ್ರಿಷಂ ॥ ೨೬ ॥

ತನ್ನಂತೆಯೇ ಕಾಮಾತುರಗಳಾದ ಮತ್ತೋರ್ವಕಾಮಿಸಿಯನ್ನು, ಬಹುಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲವೆ ?

೨೧-೨೫: ಎಲಾ ಊರ್ವಶಿಯೇ! ಕೇಳು ಈ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜ ವರೋದ್ಭವ (ಚಂದ್ರೋದಯ) ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರು (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು) ಸಜ್ಜನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ನಿಯಮದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಸಂಧ್ಯಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಭು, ಹೊರಟುಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೂ ಸಹ ಅವನನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತಳಾದ ಸಚ್ಚರಿತ್ರಳಾದ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಲಿದೆ ಊರ್ವಶಿ! ನೋಡು ನೋಡು ಸಾಯಂಕಾಲವು ಕಳೆದು ಕತ್ತಲೆಯಾವರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರ ಹೊಂಗೇಮರಕ್ಕೆ ಭ್ರಮರಗಳು ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿದೆ (ಹೊಂಗೇಮರವೂ ಕವ್ವು ದುಂಬಿಗಳೂ ಕವ್ವು) ಅಂದರೆ ಕತ್ತಲೆ ಮುತ್ತಿತೆಂದು ಭಾವ ಈ ರೀತಿ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದು ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವೂ ಕಾಣಿಸದೆ ಇದೆ ಎಲಾ ಊರ್ವಶಿಯೇ! ನ್ರಸಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಮುಲಿನವಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿದೆ ಎಲೆ ಸಖಿ! ಈ ಸಮಯವನ್ನೆ ಕಾದಿದ್ದ ಮನ್ಮಥನ-ಏಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಿರಹಾತುರರಾದ ಕಾಂತಿಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಂತರ ಸಮಾನ

ಕಿಂಚಿದಾಕ್ರಮ್ಯ ಗಗನಂ ಶ್ವೇತತಾಂ ತು ಗತಂ ಸಖಿ ।

ಪಶ್ಯ ಚಂದ್ರಮಸಂ ಸುಭ್ರು ನಯನಾನಂದಕಾರಕಂ

॥ ೨೭ ॥

ಜಗತೋಸ್ಯ ತನೋ ಗತ್ವಾ ಶಶಾಂಕಃ ಸತ್ವಸನ್ನಿಭಃ ।

ವಿರಾಜತ್ಯಮಲಃ ಸೌಮ್ಯೋ ಗಗನೇ ಸಿತಸುಪ್ರಭೇ

॥ ೨೮ ॥

ಕಾನುಬಾಣಹತಾಯಾಸ್ತೇ ಸದೃಶಂ ಗಂಡಯೋಃ ಶ್ರಿಯಾ ।

ಬಿಭತ್ಯುಭಯತಶ್ಚಂದ್ರೋ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಜಾಲಂ ಸಮುತ್ಸೃಜನ್

॥ ೨೯ ॥

ಚಂದ್ರರಾಜತಕುಂಭೇನ ದಿಶೇಯಂ ವರವರ್ಣಿನಿ ।

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಚ್ಛಲೇನ ಕ್ಷ್ಣಾ ದೇವೀ ರಾಜತೀವ ವಿರಾಜತೇ

॥ ೩೦ ॥

ಚಂದ್ರಮಸ್ಯುದಿತೇ ಪಶ್ಯ ಪುಲ್ಲಾಂ ಕುಮುದಿನೀಂ ಶುಭೇ ।

ತ್ವದೀಯಹಾಸಸಂಕಾಶೈಃ ಕುಸುಮೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ

॥ ೩೧ ॥

ನನ್ನ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಲಿರುವರು ಸಖಿ ! ನೋಡಿದೆಯಾ ? ಚಂದ್ರನು ಮೂರುತ್ತ
ಲಿರುವನು ನಯನಗಳಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಲಿರುವನು ಪಾನಮಾಡಿ ಮದಿ
ಸಿದ ಹೆಂಗಸರ ಮುಖದಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿದಾನೆ ಆಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿ
ಈ ಚಂದ್ರನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಧೊರತನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸು
ವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಲೋಕದ ಕತ್ತಲೆಯು ಓಡಿಹೋಗಿ ಅದೆಲ್ಲೋ ಅವಿತುಕೊಂಡಿತು
ಆಕಾಶವೆಲ್ಲಾ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಹಬ್ಬಿರುವುದನ್ನು ನೋಡು ಕಾನುಬಾಣ
ದಿಂದ ಹತಳಾದ ನಿನ್ನ ಕವ್ವೇಲಗಳ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರನು
ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನೆರಚಿರುವನು ಎಲಾ ವರವರ್ಣಿನಿಯೇ ! ಈ ದಿಗಂಗನೆಯು ಚಂದ್ರ
ನೆಂಬ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರಮಂಡ
ಲದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ನೋಡು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಭೂದೇವಿಯು ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು
ಹರದಿಂದ ಧರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿದೆ ಚಂದ್ರೋದಯವಾದುದನ್ನು
ನೋಡಿ ಅರಳುತ್ತಿರುವ ತಾವರೇಹೂವುಗಳನ್ನು ನೋಡು ಆ ಹೂವುಗಳು ನಿನ್ನ
ಹುಸಿನಗುವಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತಲಿವೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅರಳುತ್ತಿರುವ ಕೆಂದಾವರ
ಹೂವನ್ನು ನೋಡು ವಿರಹದಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗಾದ ಚಕ್ರವಾಕು ಪಕ್ಷಿಯು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ
ದುಃಖಪಡುತ್ತಾ ಈ ಹೂವಿನೊಳಗೆ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತ
ಲಿದೆ ಎಲಾ ಸುಂದರಿಯೇ ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲಾಗೃಹವನ್ನು

ವಿರಹೀ ಚಕ್ರನಾಕೋಯಂ ರಕ್ತಾಮುತ್ಪಲನೀಂ ಶುಭೇ ।

ಸಿತಾಮಿವ ಸುದುಃಖಾತೋರ್ ವಿಶತ್ಯಾಯತಲೋಚನೇ

॥ ೩೨ ॥

ಚಂದ್ರಕಾಂತಗೃಹಾದಸ್ಮಾಚ್ಚಂದ್ರರಶ್ಮಿಸಮಪ್ರಭಾಃ ।

ಚಂದ್ರರಶ್ಮಿಪರಾಮೃತ್ಯಾಃ ಪತಂತ್ಯುದಕಬಿಂದುವಃ

॥ ೩೩ ॥

ಆಲಿಂಗಿತಾ ಚಂದ್ರಮಸಾ ಜಹೌ ರಾತ್ರಿಸ್ತನುಃಪಟಿಂ ।

ಕಾಮಿನೇನ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಕಾಮಿನೀ ವಸನಂ ಶುಭಾ

॥ ೩೪ ॥

ಚಂದ್ರೋದಯೇ ಚಂದ್ರಸಮಾನಸಕ್ತ್ರೇ

ನರೇಂದ್ರಚಂದ್ರೇ ಪ್ರಮದಾವರೇಸ್ಮಿನ್ ।

ಪಶ್ಯ ತ್ವಮಾಶಂಸ ಚ ಜೀವಿತಾಶಾಂ

ತ್ವದ್ಭಾಗ್ಯನುನ್ನಂ ಸಹಸಾಪ್ರವಿಷ್ಟಂ

॥ ೩೫ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಚಂದ್ರೋದಯವರ್ಣನೋನಾಮು

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಸತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ನೋಡು ಈ ಮನೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರರಶ್ಮಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಜಲಬಿಂದುಗಳು ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸೂಬಗನ್ನು ನೋಡು ರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಕಾಮಿನಿಯು ಚಂದ್ರನಿಂದಾಲಿಂಗಿತಳಾಗಿ ತಾನು ಹೊದಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ದೂರ ಎಸೆದಿರುವಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಾಮುಕನಾದ ಪತಿಯಿಂದ ಆಲಂಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಮಿನಿಯು ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ದೂರ ಬಿಸುಟ್ಟು ಪೂರ್ಣ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತಲಿದೆ

ಎಲೆ ಸಖಿ ! ಊರ್ವಶಿ ! ಈ ನನ್ನ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ನೀನು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ ಈ ಚಂದ್ರೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನು ಆ ನರೇಂದ್ರಚಂದ್ರನಾದ ಪುರೂರವನು ಬಂದು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು ಆಗ ನೋಡು, ಆಗ ನಿನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ನೀನೇ ವ್ರತಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೇ ! ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯ ಚಂದ್ರನು ಬಲು ಬೇಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ, ಇದೋ ನೋಡು ! ಆ ಪುರೂರವನೇ ಬರುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಸಖಿಯಾದ ರಂಭೆಯು ಊರ್ವಶಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರೋದಯ

ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಸೂರ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ರಂಭಯಾ ವಾಕ್ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾನಮಾಗತಂ ।

ಹೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಸಾಧ್ವಸಾ ದೇವೀ ಬಭೂವಾಥ ತಥೋರ್ವಶೀ

|| ೧ ||

ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಮುಭೂದ್ಭೃಷ್ಟೇ ರಾಜ್ಞಿ ತಸ್ಯಾಃ ಶುಭಾನನೇ ।

ರೋಮಾಂಚಿತತನುತ್ವಂ ಚ ಸಪ್ರಸ್ತೇದಂ ಸಮಾಬಭೌ

|| ೨ ||

ತಾಮುನಾಚ ತತೋ ರಂಭಾ ಶೃಣೂರ್ವಶಿ ವಚೋ ವಮು ।

ನೇಹಾಗಮೇಸ್ಯ ನೃಪತೇಃ ಕಾರ್ಯಮಲ್ಪಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ

|| ೩ ||

ಒಂದು ನೂರ ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅದೆಂತೆಂದರೆ —ರಂಭಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ಧೋರಿಯು ಆ ಉಪವನಕ್ಕೆ ಬಂದೇಬಂದು ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಉರ್ವಶಿಯು ಬಹಳ ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಆ ಪುರುಷನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ರೋಮಾಂಚನದಿಂದ ಕೂಡಿ ರಲು ದೇಹಾದ್ಯಂತವೂ ಬೆವರಿನಿಂದ ನೆನೆದುಹೋದವಳಾದಳು

೩-೫ ಆಗ ಉರ್ವಶಿಯು ರಂಭಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದವಳಾದಳು ಎಲಾ ರಂಭಿಯೇ ! ಈಗ ರಾಜನು ಬಾರದೇಯಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಈ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಜೊತೆ

ರಾಜಾ ಸಖಾಸಹಾಯೋಯಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ನಿಶಿ ಕಾನನಂ ।

ಪ್ರಚ್ಛನ್ನೇ ಶೃಣುವಸ್ತಾವದಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಭೂಪತೇಃ

॥ ೪ ॥

ಏವಮಸ್ತೃತ್ಯುವಾಚಾಥ ರಂಭಾಂ ನಾರಾಯಣಾತ್ಮಜಾ ।

ಮಾಯಾಚ್ಛನ್ನ ಶರೀರೇ ತೇ ತತಶ್ಚಾಯಯತುರ್ನ್ಯಸಂ

॥ ೫ ॥

ರಾಜಾನಂ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗಂ ಪಪ್ರಚ್ಛ ತು ತದಾ ಸಖಾ ।

ರಾಜೋ ಬಹುಮತೋ ನಿತ್ಯಂ ಗುಣನಾಂಶ್ಚಾತಿಧಾರ್ಮಿಕಃ

॥ ೬ ॥

॥ ಸಖೋವಾಚ ॥

ಯತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ತ್ರಿದಿನಾತ್ತ್ವಮಿಹಾಗತಃ ।

ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಚಾಸ್ತಸ್ಮೋ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟೋಸಿ ಮಾನದ

॥ ೭ ॥

ತದಸ್ತಾಸ್ಥ್ಯಂ ಕಾಮಕೃತಂ ಜ್ಞಾತವಾನಸ್ಮಿ ತೇ ನೃಪ ।

ತನ್ಮಮಾಮಾಚಕ್ಷ್ವ ತೇ ಗುಹ್ಯಂ ನ ಚೇನ್ನರವರೋತ್ತಮ

॥ ೮ ॥

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಉಪವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನು ಈಗ ಈ ರಾಜನು ಏನೇನು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಮರೆಯಾಗಿದ್ದು ಕೇಳೋಣವೆನ್ನಲು ರಂಭೆಯು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿದಳು ಆ ಕೂಡಲೆ ಆ ಗಂಧರ್ವನಾರಿಯು ರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಮಾಯದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಮರೆಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಆ ರಾಜನು ಸಖನೊಡನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು

೬ ಮನೋಹರಾಂಗನಾದ ಪುರುರವನನ್ನು ಕುರಿತು, ರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟನಾದ, ಗುಣಶಾಲಿಯಾದ, ಅತ್ಯಂತ ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ, ಅವನ ಸಖನು ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದನು

೭-೮. ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೆ ! ನೀನು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಬಂದಾರಭ್ಯದ್ವಿ ದಲೂ ಅಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿದೆ. ಆ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯು ಕಾಮವಿಕಾರದಿಂದಂಟಾಗಿರುವುದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತಲಿದೆ ಆ ವಿಚಾರವು ರಹಸ್ಯವಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ತಿಳಿಸು

॥ ಪುರೂರವಾ ಉವಾಚ ॥

ತವ ಗುಹ್ಯಂ ನ ಮೇ ಕಿಂಚಿತ್ಕದಾಚಿದಪಿ ವಿದ್ಯತೇ ।

ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕಾರಣಂ ಸೌಮ್ಯ ತವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯುಥಾತ್ಮನಃ

॥ ೯ ॥

ನಾರಾಯಣಸುತಾ ಕಾಂತಾ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾ ಶುಭಾ ।

ಉರ್ವಶೀನಾಮತಃ ಖ್ಯಾತಾ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಾ ವರಾಹ್ನರಾಃ

॥ ೧೦ ॥

ಯತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಚಾರ್ವಂಗೀ ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಮೇ ಸಖೇ ।

ಕಾಮೇನಾಲೋಡ್ಯತೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ಚ ಶಾಮ್ಯತಿ ಮೇ ತಥಾ

॥ ೧೧ ॥

ನ ಚೋಪಾಯಂ ಪ್ರಸಶ್ಯಾಮಿ ತಸ್ಯಾ ಲಾಭೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।

ದೇವತಾನಾಮಪಿ ಶುಭಾ ದುರ್ಲಭಾ ಸಾ ವರಾಂಗನಾ

॥ ೧೨ ॥

ಏವಂ ದುಃಖಪರಿತಸ್ಯ ಸಖೇ ಕಾಲೋ ಗತೋ ಮಮ ।

ಉಪಭುಕ್ತಾ ಮಯಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ಸಾಂತ್ವ್ಯ ಚಾರ್ವಸಿತೇಕ್ಷಣಾ

॥ ೧೩ ॥

೯ ಪುರೂರವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --ಎಲಾ ಸೌಮ್ಯನಾದ ಮಿತ್ರನೇ ! ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಹೇಳದೇಯಿದ್ದ ಗುಟ್ಟು ವಿಚಾರವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ನನ್ನ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈಗ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು

೧೦-೧೧. ನಾರಾಯಣಮುಷಿಯ ಮಗಳಾದ ಅಪ್ರತಿಮರೂಪಶಾಲಿನಿಯಾದ, ಮನೋಹರಳಾದ ಉರ್ವಶಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯು, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಳು ಯಾವಾಗ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದನೋ ಆಗಿನಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ಕಲಕಿಹೋಗಿರುತ್ತದೆ ಏನಾದರೂ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯುಂಟಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ

೧೨-೧೩ ಎಲೈ ಪ್ರಿಯಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ! ಅವಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಕಾಣೆನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ದೇವನಾರಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ದುರ್ಲಭಳು ಇದೇರಿತಿ ನಾನು ಅವಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ದುಃಖದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಲಿದೇನೆ ಎಲೈ ಸ್ನೇಹಿತನೇ ! ಒಂದುದಿನ ಆದ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವಳೊಡನೆ ಭೋಗವಟ್ಟಂತೆ ಕಂಡೆನು. ಇದೇ ಚಂದ್ರಕಾಂತ

ಚಂದ್ರಕಾಂತಗೃಹೇ ಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ಕಾಮಮಾರ್ಗಣಪೀಡಿತಾ ।

ಚಂದ್ರೋದಯೇ ಚಾರುಮುಖೀ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯೈಕಸುಂದರೀ || ೧೪ ||

ವಿನೋದನಾರ್ಥಂ ಹಿ ಸಖೇ ಮನಸೋಽತಿ ಮನೋಹರಂ ।

ಚಂದ್ರೋದಯೇ ತತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲಾಗೃಹಂ || ೧೫ ||

ತದೇಹಿ ತ್ವರಿತಂ ಸೌಮ್ಯ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ರುಚಿರಂ ಗೃಹಂ ।

ವಿನೋದಯಾಮಿ ಹೃದಯಂ ಮನ್ಮಥೇತ ವಶೀಕೃತಂ || ೧೬ ||

|| ಸಖೋವಾಚ ||

ಯಥಾ ದೃಷ್ಟಂ ತ್ವಯಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ತಥಾಽದ್ಯ ಭವಿತಾ ಧ್ರುವಂ ।

ಸಾಪಿ ಕಾಮಪರೀತಾಂಗೀ ತ್ವಾಮುವೇಷ್ಯತಿ ಭಾಮಿನೀ || ೧೭ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ವಿನೇಶಾರ್ಥ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲಾಗೃಹಂ ।

ಆಸಾಂಚಕ್ರೇ ತದಾ ತಸ್ಮಿನ್ನದನೇನ ವಶೀಕೃತಃ || ೧೮ ||

ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಆ ಉರ್ವಶಿಯು ಕಾಮಬಾಣದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ, ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಂತೆಯೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿನೋದನಾಗುವಂತೆ ಆಕೆಯು ನನ್ನೊಡನೆ ಈ ಶಿಲಾಗೃಹದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಅನುಭವವಾಯಿತು ಆದ್ದರಿಂದೆಲ್ಲೆ ಸ್ನೇಹಿತನೇ, ನಡಿ ಅದೇ ಚಂದ್ರಕಾಂತಗೃಹ ದೂಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸೋಣ ಕಾಮಾಧೀನನಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಂಪುಮಾಡಿ-ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ

೧೭ ಸ್ನೇಹಿತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --ಮಹಾರಾಜ ! ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಕಾಣಿಸಿತೋ ಅದು ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ನಿಜವಾಗಿ ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಕಾಮಾರ್ತಳಾದ ಆ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೂ ಸಹ ಕೂಡಲೆ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ

೧೮ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, --ಕೇಳೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಈ ರೀತಿ ಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ಪುರೂರವನು ಮದನನ ಅಧೀನನಾಗಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲಾಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು

ಉರ್ವಶೀ ರಂಭಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ತಚ್ಚಕ್ಷುತ್ವಾ ಹರ್ಷಮಾಗತಾ ।

ಆತ್ಮಾನಂ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ರಂಭಾಃ ಪಿ ನೃಪತೇಸ್ತದಾ

॥ ೧೯ ॥

ಜಯೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಹೀನಾಥಂ ರಂಭಾ ಕಾಮವಶಾತ್ಪದಾ ।

ಬಭೂವ ಪುರತಸ್ತಸ್ಯ ಶೋಭಯಂತೀವ ತದ್ಗೃಹಂ

॥ ೨೦ ॥

ತಮುನಾಚ ತಶೋ ರಾಜಾ ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ ವರಾನನೇ ।

ಅಲಂಕುರುಷ್ವ ಚಾರ್ವಂಗಿ ರತ್ನಾಸನಮಿದಂ ಶುಭಂ

॥ ೨೧ ॥

ರತ್ನಾಸನೋಪನಿಷ್ಠಾಯಾಃ ತದಾಗಮನವಿಸ್ಥಿತಃ ।

ತದಾ ರಾಜೀವರಕ್ತಾಕ್ಷಸ್ತಾಮುನಾಚ ವರಾನನಾಂ

॥ ೨೨ ॥

ಶಕ್ರಸ್ಯ ನಗರಂ ರಂಭೇ ರಾಜತೇ ನಿತ್ಯಶಸ್ತ್ರಯಾ ।

ಸೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾ ಯಥಾ ರಾತ್ರಿಃ ಶಶಾಂಕೇನೇವ ಭಾಮಿನಿ

॥ ೨೩ ॥

೧೯-೨೦ ಆ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುತ್ತಲಿದ್ದ ರಂಭೋರ್ವಶಿಯರು ಮಹಾರಾಜನು ಗುಬ್ಬಿಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ಪರಮಸಂತೋಷಭರಿತರಾದರು ಆಗ ರಂಭೆಯು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹಾರಾಜ ! ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾಗು, ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾ ಆ ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ, ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು

೨೧-೨೨ ಆಗ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತ ಆ ರಂಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾರಾಜನು, ಎಲಾ ಮನೋಹರಾಂಗಿಯೇ ! ನಿನಗೆ ಸುಖಾಗಮನವೆ ? ಇಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನಲಂಕರಿಸೆಂದು ಹೇಳಿ ಆಕೆಯು ರತ್ನಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತೊಡನೆಯೇ ಅವಳ ಆಗಮನದಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾ ಪುರೂರವನು ಕಮಲದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆ ರಂಭೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಈರೀತಿ ಹೇಳಿದನು

೨೩-೨೪ ಎಲಾ ರಂಭೆಯೇ ! ನೀನು ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ಅಮರಾವತೀಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣಮೆಯ ರಾತ್ರಿಕಾಲವು ಚಂದ್ರನಿಂದೆಂತು ಶೋಭಿಸುವುದೋ ಅದರಂತೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ನೀನು ಇಂದ್ರಸಭೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ

ತ್ವಂ ಸಭಾಮಂಡನಂ ತಸ್ಯ ಸಚ್ಚಿಷ್ಯಾ ತ್ವಂ ಚ ತುಂಬುರೋಃ ।

ತ್ವಯಾಭಿಭೂತಾಸ್ಸಕಲಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸುಪ್ತಾಃ ಸುಶೋಭನೇ ॥ ೨೪ ॥

ತ್ವಯಾಭಿಭೂತಾಃ ಸಕಲಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸ್ವರ್ಗೇ ಸುಶೋಭನೇ ।

ತವ ನೇತ್ರಸಹಸ್ರೇಣ ಪಶ್ಯನ್ಸಪಿ ತು ಪಾಕದಾ ॥ ೨೫ ॥

ಸರ್ವತ್ರ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗಿ ನ ತೃಪ್ಯತಿ ಶುಭಾನನೇ ।

ತನ್ಮನುಚಕ್ಷ್ವ ಸುಭಗೇ ಇಹಾಗಮನಕಾರಣಂ ॥ ೨೬ ॥

॥ ರಂಭೋವಾಚ ॥

ಶೃಣುಷ್ವಾವಹಿತೋ ರಾಜನ್ಮನುಗಮನಕಾರಣಂ ।

ಶ್ರುತ್ವಾ ತಚ್ಚ ನರೇಂದ್ರೇಂದ್ರ ಕುರುಷ್ವ ವಚನಂ ಮಮ ॥ ೨೭ ॥

ನಾರಾಯಣಸುತಾ ದೇವೀ ತತ್ರ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸುಂದರೀ ।

ಉರ್ವಶೀ ನಾನು ಚಾರ್ವಂಗೀ ಭೂಮಿಪಾಲ ಸಖೀ ಮಮ ॥ ೨೮ ॥

ವಾಯಳು ಮತ್ತು ತುಂಬುರುವಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮಳಾದ ಶಿಷ್ಯಳು ನಿನ್ನಿಂದ ಸಕಲ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಹ ತಿರಸ್ಕೃತರಾಗಿ ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ದೆಹೋಗುತ್ತ ಲಿರುವರು ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಅನ್ನರಸ್ತ್ರೀಯರೂ ನಿನ್ನಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತ ರಾಗಿರುವರು ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಇನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಸಡದೆ ಇದಾನೆ ಎಲಾ ರಂಭೆ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳು

೨೭ ರಂಭೆಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ --ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೇ! ಸಾವಧಾನ ದಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು. ನಾನು ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸು

೨೮-೩೨ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಪೋನಿರತನಾಗಿರುವ ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ಸಾಧ್ಯಶುಷಿಯ ಮಗಳಾದ ಉರ್ವಶಿಯೆಂಬ ಸಖಿಯು ನನಗಿರುವಳು ಅವಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಮಹೇಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಕಾಮಮೋಹಿತಳಾಗಿ ಆಗಿ ನಿಂದಲೂ ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದಾಳೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಹಾಕಾರವಡುತ್ತಾ ನೌಖ್ಯವಿಲ್ಲದೆ

ಸಾ ತ್ವಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸದನೇ ಕಾಮನೋಹಿತಾ ।

ನ ಶರ್ಮ ಲಭತೇ ಬಾಲಾ ಹಾಹೇತಿ ವದತೀ ಮುಹುಃ

॥ ೨೯ ॥

ಸಾ ತ್ವದರ್ಥಮನಂಗೇನ ಮಾರ್ಗಣೈರ್ಭೃಶಸೀಡಿತಾ ।

ಲಾವಣ್ಯಶೇಷಾ ಸಂವೃತ್ತಾ ದಿನೈಃ ಕತಿಪಯೈಃ ಶುಭಾ

॥ ೩೦ ॥

ಕ್ಷಾಮಕ್ಷಾಮಕಪೋಲಾ ಸಾ ತ್ವತ್ಸಮರ್ಪಿತಮಾನಸಾ ॥

ಮದನೇನಾಭಿತಪ್ತಾಂಗೀ ಮಾನಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಭಾಮಿನೀ

॥ ೩೧ ॥

ಪ್ರಸ್ಥಿತಾ ಸಾ ಮಯಾಸಾರ್ಥಂ ತವ ದರ್ಶನಲಾಲಸಾ ।

ಅಂತರಾ ನಾರದೇನೋಕ್ತಾ ಯತ್ರ ತ್ವಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾ ಶುಭೇ

॥ ೩೨ ॥

ತತ್ರ ತ್ವಯಾ ತು ವಸ್ತವ್ಯಂ ಸಯಯೇನ ವರಾನನೇ ।

ಮೇಷದ್ವಯಂ ತು ಪುತ್ರತ್ವೇ ಯತ್ತ್ವಯಾ ಪರಿಕಲ್ಪಿತಂ

॥ ೩೩ ॥

ತತ್ತು ತೇ ಶಯನಾಭ್ಯಾಶೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಸತತಂ ಯದಿ ।

ಸ ರಾಜಾ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀ ನಗ್ನೋ ನೇಕ್ಷೇತ ಭಾಮಿನೀ

॥ ೩೪ ॥

ಇದಾಳೆ ಅವಳು ಕೆಲವು ದಿನವಗಳಿಂದಲೂ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಮದನನ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯಮಾತ್ರವಿಶೇಷಳಾಗಿ ಕೃಶಳಾಗುತ್ತಿದಾಳೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಟ್ಟ
ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ಸುಕುಮಾರಿಯು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕೆನ್ನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಬತ್ತಿ ಮದನ ಬಾಣದಿಂದ
ತಪ್ತಳಾಗಿ ಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ
ನನ್ನೊಡನೆ ಹೊರಟಳು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಸಿಕ್ಕಿ
ಎಲಾ ಊರ್ವಶಿಯೆ ! ನೀನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿರುವಿಯೋ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಯ
(ಸಂಕೇತ) ವನ್ನ ನುಸರಿಸಿ ವಾಸಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಆ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದನು — ನಿನ್ನಿಂದ ಎರಡು ಆಡುಗಳು ಪುತ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿವೆಯಷ್ಟೆ ?
ಆ ಎರಡು ಆಡುಗಳನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ಶಯನದ (ಹಾಸಿಗೆಯ) ಹತ್ತಿರ ಯಾವಾಗಲೂ
ಕಟ್ಟಿಯೇ ಇರಬೇಕು, ಬಿಚ್ಚಕೂಡದು ಆ ರಾಜನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬರೀಬೆತ್ತಲೆ
(ನಗ್ನನಾಗಿ) ಇರಕೂಡದು, ನೀನು ಕಾಮಿಸದೆ ಇದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ
ಸಂಭೋಗಮಾಡಕೂಡದು ನೀನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತುಸ್ಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಹಾರವಾಗಿ

ನೈಋತುನಂ ಚಾಪ್ಯಕಾಮಾಯಾ ನಾಸೌ ತೇ ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ ।

ಘೃತಾಹಾರಾ ತಥಾ ತತ್ರ ವಸ ತ್ವಂ ಸುಭಗೇ ಸದಾ

॥ ೩೫ ॥

ಏಕಸ್ಮಿನ್ನ ಪೃತಿಕ್ರಾಂತೇ ಸಮಯೇ ಯದಿ ಪಾರ್ಥಿವಂ ।

ನ ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಸಿ ತದಾ ಸೌಮ್ಯೇ ಶಿಲಾಭೂತಾ ಭವಿಷ್ಯಸಿ

॥ ೩೬ ॥

ಏತಾನಿ ಸಮಯಾನ್ಯುಕ್ತಾ ನಾರದೇನ ಸಖೀ ಮನು ।

ತಾನಿ ತ್ವಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಸ್ವ ಭಜಸ್ವ ಚ ಶುಭಾನನಾಂ

॥ ೩೭ ॥

॥ ಪುರೂರವಾ ಉವಾಚ ॥

ರಂಭೇ ತವಾದ್ಯ ವಾಕ್ಯೇನ ಅಮೃತೇನೇವ ಭಾಮಿನಿ ।

ಮೃತ್ಯೋರ್ವಶಮನುಪ್ರಾಪ್ತೋ ಜೀವಿತೋಸ್ಮಿ ಶುಭಾನನೇ

॥ ೩೮ ॥

ಮಮಾಸಿ ತತ್ಪತೇ ರಂಭೇ ಮದನಃ ಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ।

ದುನೋತಿ ಹೃದಯಂ ಸುಭ್ರೂದಿನಾರಾತ್ರಮತಂದ್ರಿತಃ

॥ ೩೯ ॥

ಸಾ ತ್ವಂ ಜೀವಯ ಮಾಂ ಶೀಘ್ರಂ ದರ್ಶಯಸ್ವ ವರಾಂಗನಾಂ ।

ಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಿ ಸಮಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ಯಸ್ಮಿನ್ಮಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಸೇ ಶುಭೇ

॥ ೪೦ ॥

ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಈ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದನ್ನು ತಪ್ಪಿದರೂ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಇರುವುದಾದರೆ ನೀನು ಕಲ್ಯಾಣಿಹೋಗುತ್ತೀಯೆ ಈ ರೀತಿ ಉರ್ವಶಿಯು ಸಮಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾ ರಾಜನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ದೇವಯುಷಿಯು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು

೩೮-೪೦ ಪುರೂರವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲಾ ರಂಭಿಯೇ ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಬದುಕಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು ಎಲಾ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ ! ನಾನೂ ಸಹ ಈ ಉರ್ವಶಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಅವಳಿಗೋಸ್ಕರ ಹುಬಲಿಸುತ್ತಾ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣ ವೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನನ್ನ ಕೃದಯವೆಲ್ಲಾ ಕಲಕಿಹೋಗಿರುವುದು. ದಿವಾರಾತ್ರಿಯೂ ನಾನು ಅವಳನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಇದೇನೆ ರಂಭಿಯೇ ! ಅವಳನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನುಳಿಸು ನೀನು ಯಾವ ಶಪಥ (ಸಮಯ) ವನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ

ಕೃತಂ ತಂ ಸಮಯಂ ವಿದ್ಧಿ ನಾರದೇನ ಯದೀರಿತಂ ।
ಅನಾಕ್ರಂದೇ ನಿಮಗ್ನಸ್ಯ ಮಮ ಕಾಮಮಹೋದಧೌ

॥ ೪೧ ॥

ಪ್ಲವೋ ಭವ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಾಣದಾ ಭವ ಸುಂದರೀ ।

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಏನಮುಕ್ತಾ ನರೇಂದ್ರೇಣ ರಂಭಾ ಚಾಂತರ್ದಭೇ ತದಾ

॥ ೪೨ ॥

ಉರ್ವಶೀಸಹಿತಾ ಚಾಥ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಸಾ ನೃಪಂ ।

ಜಯೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ನರೇಂದ್ರಂತು ತದಾ ನಾರಾಯಣಾತ್ಮಜಾ

॥ ೪೩ ॥

ಪ್ರೀಡಿತಾ ಪುರತಸ್ತಸ್ಮೌ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರೀತಿನಾಪಾಥ ಸ ನರೇಂದ್ರೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ

॥ ೪೪ ॥

ಪುಲಕಾಂಚಿತಸರ್ವಾಂಗೋ ವರ್ಣಿತುಂ ಸಾ ನ ಶಕ್ಯತೇ ।

ಪಾಣಾನಾದಾಯ ತ್ರಪಿತಾಮುತ್ಸಂಗೇ ಚೋಪವೇಶಯತ್

॥ ೪೫ ॥

ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಾರದರ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ
ಕಾಮನೆಂಬ ಮಹಾ ಆಳವಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿರುವ ನನಗೆ ನೀನು
ತೆಪ್ಪದಂತೆ ಪರಿಣಮಿಸಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನಳಿಸಾ ಸುಂದರಿ !

೪೨-೪೪ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಈ ರೀತಿ ಪುರೂಷನ
ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟೊಡನೆಯೇ ಆ ರಂಭೆಯು ಅಂತರ್ಧಾನಳಾಗಿ ಪುನಃ ಒಂದು ಕ್ಷಣ
ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಉರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಳು ಆ
ಕೂಡಲೆ ಉರ್ವಶಿಯು ಜಯಜಯಕಾರದೊಡನೆ ನುಚಿನೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆ ರಾಜನೆದುರಿಗೆ
ನಿಂತಳು ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಪೂರೂಷನ
ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಬಹಳ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು

೪೫-೪೬. ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ರಾಜನಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ
ರೋಮಾಂಚನವಾಗಲು ಆಗ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯು ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಇತ್ತು
ಉರ್ದ್ವಶಿಯ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ

ರತ್ನಾಸನಂ ತಥಾ ಭೇಜೇ ರಂಭಾಽಪಿ ಸುಮನೋಹರಂ ।
ತತಶ್ಲೋನಾಚ ವಚನಂ ರಾಜಾ ಮುದಿತಮಾನಸಃ

॥ ೪೬ ॥

॥ ಪುರೂರವಾ ಉವಾಚ ॥

ಕಾಮದೇವಃ ಪ್ರಸನ್ನೋದ್ಯ ಮಮೋರ್ವಶಿ ವರಾನನೇ ।
ಜನಾಮ್ಯದ್ಯಾಧಿಕಂ ಸುಭ್ರೂಃ ಶಕ್ರಾದಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ

॥ ೪೭ ॥

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಾಜ್ಯಲಾಭೇಽಪಿ ಕುತಃ ಸಾ ಮೇ ಶುಭೇ ರತಿಃ ।
ಅಜ್ಞಾಕಾರಿತ್ವಮಾಸಾದ್ಯ ಯಾ ತನಾದ್ಯ ಸುಲೋಚನೇ

॥ ೪೮ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಏವಂ ವದತಿ ಭೂಪಾಲೇ ಯಯೌ ರಂಭಾ ವರಾನನಾ ।
ಕ್ಷಣೇನ ಮೇಷಸಹಿತಾ ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ನೃಪಾಂತಿಕಂ

॥ ೪೯ ॥

ಮೇಷೌ ದತ್ವಾ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾಜಾನಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ।

॥ ರಂಭೋವಾಚ ॥

ಯಾಸ್ಯಾಽನಿ ಲಂಕಾಂ ರಾಜೇಂದ್ರ ತತ್ರ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರೋ ಮಮ

॥ ೫೦ ॥

‘ಕೊಂಡನು ರಂಭೆಯೂ ಸಹ ಸುಂದರನಾದ ರತ್ನಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು
ಆಗ ಪರಮಸಂತೋಷಭರಿತನಾದ ರಾಜನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು

೪೭-೪೮ ಪುರೂರವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಸುಂದರಮುಖಿಯಾದ ಉರ್ವ
ಶಿಯೇ! ಇಂದು ಕಾಮದೇವನು ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು ಈಗ ನಾನು ಇಂದ್ರನಿ
ಗಿತ ಹೆಚ್ಚಿನವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾಧಾರಕನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ
ಸಂಬಂಧಲಾಭದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಾಜ್ಯ ಲಾಭದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಆಸಕ್ತನಾಗಲಾರೆನು

೪೯ ಈರಿತಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ರಂಭೆಯು ಪುನಃ ಅಂತರ್ಧಾನ
ಳಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣದೊಳಗಾಗಿ ಎರಡು ಆಡುಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಮಹಾರಾಜನೆದು
ರಿಗೆ ಬಂದು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆ ಎರಡು ಆಡುಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಧೊರೆಯೊಡನೆ ಈ
ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದಳು

೫೦-೫೧ ರಂಭೆಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ — ಮಹಾರಾಜ! ಇನ್ನು ನಾನು
ಲಂಕಾವಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವ್ರಾಣಪ್ರಿಯನು ನನ್ನ ಆಗಮನವನ್ನು

ಮುಕ್ತತೀಕ್ಷ್ಣಃ ಸ್ಥಿತಃ ಶ್ರೀಮಾರ್ಗಧನದಸ್ಯಾತ್ಮಸಂಭವಃ ।
ನಲಕೂಬರನಾಮಾಸೌ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿದಿತಃ ಪ್ರಭೋ

॥ ೫೦ ॥

ಯಥಾ ಚೇಯಂ ಸಖೀ ಮಹ್ಯಂ ನೋತ್ಕಂಠಾಂ ಕುರುತೇ ಶುಭಾ ।
ಸಖೀಜನಸ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾನಘ

॥ ೫೧ ॥

॥ ಪುರೂರವಾ ಉವಾಚ ॥

ಯತಿಷ್ಠೇಹಂ ತಥಾ ಕರ್ತುಂ ನಿರ್ವೃತಾ ಭವ ಮಾನದೇ ।
ರತ್ನಾ ನೈತಾನ್ಯುಪಾದಾಯ ನಿರ್ಗಚ್ಛಸ್ವ ಯಥಾಸುಖಂ

॥ ೫೨ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಏವಮುಕ್ತಾ ತತೋ ರಂಭಾ ನೃಪತೇಃ ಪ್ರೀತಿಕಾರಣಾತ್ ।
ರತ್ನಾನ್ಯುಪಾದಾಯ ಯಯೌ ಖೇನ ಲಂಕಾಂ ಮಹಾಪುರೀಂ

॥ ೫೩ ॥

ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ ಆ ನನ್ನ ಗಂಡನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು,
ಕೇಳು ಕುಬೇರನ ಮಗ ತ್ರಿಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಳಕೂಬರನೆಂಬುವನೇ ನನ್ನ
ಪತಿಯು.

೫೦ ಎಲೈ ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಮಹಾರಾಣಿಯರಿಗೆ ಆಪ್ತಸಖಿಯರೆಂಬವರು
ಸ್ವರ್ಗಸದೃಶರು ಈ ನನ್ನ ಸಖಿಯು ನನ್ನ ವಿರಹವಿಂದ ವ್ಯಸನಪಡದೆ ಇರುವಹಾಗೆ
ನೀನು ಇವಳನ್ನು ಸುಖವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು

೫೧ ಪುರೂರವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ —ಎಲೌ ರಂಭೆಯೇ! ನೀನು ಹೇಳಿ
ದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತೇನೆ ನೀನು ಸುಖವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ
ಮಾಡು ನಾನು ನಿನಗೆ ವಾರಿತೋಷಕವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಈ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾ

೫೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ —ಈರಿತಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರಂಭೆಯು
ರಾಜನ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಆತನು ಕೊಟ್ಟ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಟು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಬೆಳೆಸಿದಳು

ಲಬ್ಧ್ವೋರ್ವಶೀಂ ನರೇಂದ್ರೋಪಿ ರೇನೋ ಸ ಸಹಿತಸ್ತಯಾ ।

ಯಥಾ ಶಚ್ಯಾ ಸುರಾರಿಘ್ನೋ ಬಲವಾನ್ವಾಕಶಾಸನಃ

॥ ೫೫ ॥

ಸಂನ್ಯಸ್ತಭಾರಃ ಸತು ಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯಂ

ರೇನೋ ತಯಾ ಯಾದವಸಿಂಹಮುಖ್ಯ ।

ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಸಮೇತೋ ಭಗವಾನನಂತೋ

ಯಥಾ ಸ ದೇವೋ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪ್ತಾ

॥ ೫೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಉರ್ವಶೀ ಪುರೂರವ ಸಮಾಗಮೋ ನಾಮ

ತ್ರಯಸ್ತಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೫೫ ೫೬ ಪುರೂರವಮಹಾರಾಜನು ಕೂಡ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಶಚೀದೇವಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಸುಖಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವನೋ ಅದೇಮೇರೆ ಆ ಉರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸಿದನು ಆ ಪುರೂರವನು ಉರ್ವಶಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಲೋಕಸಂರಕ್ಷಕನಾದ ಭಗವಂತನು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ಅದರಂತೆ ಆ ತನ್ನ ವ್ರಾಣಕಾಂತಿಯೊಡನೆ ವಿವಿಧ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ನುಭವಿಸಿದನು ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವಾಗ ಯಾವ ಇತರ ಚಿಂತೆಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಆ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನೂ ಸಹ ಮಂತ್ರಿಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಉರ್ವಶೀ-ಪುರೂರವ ಸಮಾಗಮವೆಂಬ

- ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಪ್ರಾಸಾದೇಷು ವಿಚಿತ್ರೇಷು ತಥಾ ಮಣಿಗೃಹೇಷು ಚ |

ಪುಷ್ಪವೇಶ್ಮಸು ರಮ್ಯೇಷು ತಥಾ ವಸ್ತ್ರಗೃಹೇಷು ಚ

|| ೧ ||

ರತ್ನವೇಶ್ಮಸು ಮುಖ್ಯೇಷು ತಥಾ ಚಿತ್ರಗೃಹೇಷು ಚ |

ಪರ್ವತಾನಾಂ ಚ ದುರ್ಗೇಷು ನದೀನಾಂ ಪುಲಿನೇಷು ಚ

|| ೨ ||

ಪದ್ಮಿನೀಷು ಚ ಫುಲ್ಲಾಸು ತಥಾ ಚೋತ್ಪಲಿನೀಷು ಚ |

ಶಯ್ಯಾಸು ಚ ಪರಾಧ್ಯಾಸು ಪುಷ್ಪಶಯ್ಯಾಸು ಚಾಪ್ಯಥ

|| ೩ ||

ಒಂದು ನೂರ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೫ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಪುರೂರನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಉರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಸಂಭೋಗಮಾಡಿದ ರೀತಿಯು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಹಡೀಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ರತ್ನಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬಟ್ಟೆಯ ಗುಡಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯವಾದ ನವರತ್ನಪ್ರಾಸಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿಕ್ಕಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೊಳೆಯ ಮರಳುರಾಶಿಗಳಮೇಲೂ, ಅರಳಿದ ತಾವರೆ ಹೂಗಳು, ಅರಳಿದ ಕನ್ನೈದಿಲಿ ಹೂಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ

ರಮಯಾಮಾಸ ತಾಂ ದೇವೀಂ ತಥಾ ವಿರಚಿತೇಷು ಚ |

ಗೃಹೇಷು ಬಹುರತ್ನೇಷು ಧೂಪೋದ್ಗಾ ರಿಷು ಸಾರ್ಧವ

|| ೪ ||

ರೇಮೇ ಸ ತು ತಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಮಾನಸೇಷು ಪುನಃಪುನಃ |

ರಮಯಂಸ್ತಾಂ ನರಾರೋಹಾಂ ನ ತೃಪ್ಯತಿ ಸ ನಿತ್ಯಶಃ

|| ೫ ||

ನಿಶಾಸ್ತುಚಃ ಸ ಚಂದ್ರಾಸು ಚಂದ್ರಕಾಂತತರಂ ಮುಖಂ |

ಸಪ್ತಾ ತಸ್ಯಾ ಯಥಾಕಾಮಂ ನರೇಂದ್ರಃ ಸ ನರಾಧಿಪ

|| ೬ ||

ನಿಶಾಸು ನಷ್ಟಚಂದ್ರಾಸು ತನ್ಮುಖೋದ್ಯೋತಿತಪ್ರಭೇ |

ದೇಶೇ ತಾಂ ರಮಯಾಮಾಸ ರಾಜಾ ರಾಜೀವಲೋಚನಃ

|| ೭ ||

ನರ್ಧಯಂತೀ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಾ ತು ಕಾಮಂ ದಿನೇದಿನೇ |

ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವೇನ ಶುಭಾ ಭವತ್ಯಾಯತಲೋಚನಾ

|| ೮ ||

ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎತ್ತರವಾದ ಸುವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೇರಲೂ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ರಚಿತವಾದ ಬಹುರತ್ನಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಧೂಪದ ಸುವಾಸನೆಗಳಿಂದೂ ಡಗೂಡಿದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಆ ರಾಜನು ಊರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ಕಲಿತು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ರತಿಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಷ್ಟುಬಾರಿ ಸಂಭೋಗಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ತನ್ನದೆ ಕ್ಷಣೇಕ್ಷಣೇ ಅವಳೊಡನೆ ಸುರತಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪುರೂ ರವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

೬ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ ಕೇಳು ! ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಸುಂದರವಾದ ಆ ಊರ್ವಶಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವಾನಮಾಡಿದನು (ಚುಂಬಿಸಿದನು)

೭-೯. ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲದೆ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿದ್ದ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಊರ್ವಶಿಯ ಮುಖ ಚಂದ್ರನಿಂದುತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಬೆಳಕಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪುರೂರವನು ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಸಂಭೋಗಮಾಡಿದನು. ಆ ಊರ್ವಶಿಯಾದರೋ ಆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಕಾಂತನ ಕಾಮವನ್ನು ದಿನೇದಿನೇ ಉಜ್ಜಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಾಣದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಕಾಮಿನಿಯು ಧೊರೆಗೆ

ರಾಜ್ಞೋ ದೃಢಂ ಸಾ ದಯಿತಾ ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ದ್ವಿಗುಣೋ ನೃಪಃ ।

ತಯಾಸೌ ಪ್ರೀಯತೇ ರಾಜಾ ತೇನ ಸಾಪಿ ವರಾಂಗನಾ

॥ ೯ ॥

ನರಚಂದನದಿಗ್ಧಾಂಗೌ ನಾನಾಭರಣಭೂಷಿತೌ ।

ರೇನಾತೇ ದಂಪತೀ ಹೃಷ್ಯೌ ನಾನಾರತ್ನಾವಭೂಷಿತೌ

॥ ೧೦ ॥

ಅಲಂಕರೋತಿ ರಾಜಾಸ ಸ್ವಯಮೇವ ಕದಾಚನ ।

ತಯಾಽಲಂಕ್ರಿಯಮಾಣಶ್ಚ ಪ್ರೀತಿಮಾಪ್ನೋತ್ಯನುತ್ತಮಾಂ

॥ ೧೧ ॥

ನರೇಷು ತೌ ವಿಚಿತ್ರೇಷು ರೇನಾತೇ ಮುದಿತೌ ಭೃಶಂ ।

ಕೇಶಾನ್ಸಂಶೋಧಯಂತೌ ತೌ ಕುಸುಮೈಸ್ತು ಪರಸ್ಪರಂ

॥ ೧೨ ॥

ಉರ್ವಶ್ಯಭ್ಯುದಿತಂ ಪುಷ್ಪಂ ತಥಾ ಚ ಗ್ರಧಿತಂ ಪುನಃ ।

ಧಾರಯಾಮಾಸ ಶಿರಸಾ ಪ್ರೇಮ್ನಾ ಪಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮಃ

॥ ೧೩ ॥

ಪತ್ರಚ್ಛೇದೇನ ಯಾಂಶ್ಚಕ್ರೇತಿಲಕಾನ್ಸ ನರಾಧಿಪಃ ।

ತಾಂಶ್ಚ ಸಾ ಧಾರಯಾಮಾಸ ಲಲಾಟೇ ಚಾರುಹಾಸಿನೀ

॥ ೧೪ ॥

ದೃಢವಾದ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಡುವಳು ಆ ರಾಜನು ಅದಕ್ಕಿಮ್ಮಡಿಯಾದ
ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿಸುವನು ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದೆ
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು

೧೦-೧೮ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನರಿಮಳಗಂಧವನ್ನು ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಲೇಪಿ
ಸಿಕೊಂಡು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರಾಗಿ ಸರಮಸಂತೋಷದಿಂದ
ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಪುರೂರವನು ತಾನೇ ಉರ್ವಶಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಮಾಡುವನು
ಅದರಂತೆ ಉರ್ವಶಿಯು ರಾಜನನ್ನು ತಾನಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದಾಗ ರಾಜನು ಬಹಳ
ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿಯೂ, ವಿಚಿತ್ರ
ವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹೂಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು
ಮುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮರ್ಘಶಿಯು ಆಗತಾನೇ ಅರಳಿದ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಅದನ್ನು
ಜಿನ್ನಾಗಿ ನಾರಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಧೊರೆಯು ಅದನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದು
ಕೊಂಡು ಉರ್ವಶಿಯ ತಲೆಗೆ ಮುಡಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಉರ್ವಶಿಯ ಹಣೆಗೆ ಪುರೂರ
ವನು ಪತ್ರದಳದಿಂದ ತಿಲಕವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ಅದನ್ನು ಉರ್ವಶಿಯು ಸಂತೋ

ಏವಂ ಸಂಕ್ರೀಡತೋ ರಾಜ್ಞಸ್ತಯಾ ಸಹ ಸುನುಧ್ಯಯಾ ।

ಬಭೂವುಸ್ತನಯಾಃ ಪಂಚ ನಾಮತಸ್ತಾನ್ನಿ ಬೋಧ ನೇ ॥ ೧೫ ॥

ಆರ್ಯುರ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ತತೋ ಧೀಮಾಂಸ್ತತಶ್ಚಾನ್ಯಸ್ತ್ವನಾಮಯಃ ।

ಅಯುತಾಯುಶ್ಚ ತುರ್ಭೋಽಭೂಚ್ಛತಾಯುಶ್ಚೈವ ಪಂಚಮಃ ॥ ೧೬ ॥

ಏವಂ ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಸೂತಾ ನೈ ಯಾತಿ ಕಾಲೇ ಮನೋಹರೇ

॥ ೧೭ ॥

ಗಂಧರ್ವಮುಖ್ಯಾಸ್ತು ತದಾ ಸಮೇತಾ

ತಯಾ ವಿಹೀನಾ ಭೃಶಮುತ್ಸುಕಾಸ್ತು ।

ತದಾಗಮಾಯಾಥ ಸುರೇಂದ್ರಲೋಕೇ

ಮಂತ್ರಂ ತದಾ ಚಕ್ರೂರದೀನಸತ್ತಾಃ

॥ ೧೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಉರ್ವಶೀಸಂಭೋಗವರ್ಣನೋನಾಮ

ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಷಡಿಂದ ನಗುನಗುತ್ವಾ ಇಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಈರಿತಿ ಆಕೆಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಐದುಮಂದಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರು ಆ ಐದು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ಹಿರಿಯವನೇ ಆಯುಸ್ಸು, ಎರಡ ನೆಯವನ ಹೆಸರು ಧೀಮಂತ, ಮೂರನೆಯವನು ಆರೋಗ್ಯ, ನಾಲ್ಕನೆಯವನು ಅಚ್ಯು ತಾಯು (ಚಿರಂಜೀವಿ), ಐದನೆಯವನು ಶತಾಯುಷಿವನು ಈರಿತಿ ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ರಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಡೆ ದಿರಲು ಅತ್ತಕಡೆ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯರಾದ ಗಂಧರ್ವರಲ್ಲಾ ಸಭಿಸೇರಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಉರ್ವಶಿಯು ತಮ್ಮಜತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ ಇನ್ನೂ ಬರದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಆ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಸ್ವಧರ್ಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂ

ಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಉರ್ವಶೀ ಸಂಭೋಗವರ್ಣನೆ ಯೆಂಬ

ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಸಂಚತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಉರ್ವಶ್ಯಾಗಮನೇ ಯತ್ನಂ ಚಕ್ರುಸ್ತೇ ಮಂತ್ರಮತ್ತಮಂ ।

ಗಂಧರ್ವಸ್ತೂಗ್ರಸೇನಾಖ್ಯಸ್ತದಾ ಮಂತ್ರಮಭಾಷತ

॥ ೧ ॥

॥ ಉಗ್ರಸೇನ ಉವಾಚ ॥

ಸಮಯೇವಸ್ಥಿತಾ ತಸ್ಮಿನ್ನುರ್ವಶೀ ಚಾರುಭೂಷಣಾ ।

ವೃತ್ತಾಂತಸಮಯಂ ಸಾ ತು ರಾಜಾನಂ ತ್ಯಕ್ಷ್ಯತೇ ಚ ತಂ

॥ ೨ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬರಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದ ಚರ್ಚೆಗಾಗಿ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲೊಂದು ಗಂಧರ್ವರ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾಸಭೆಯು ನೆರೆಯಿತು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಸೇನನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನು ಹೀಗೆ ಭಾಷಣಮಾಡಿದನು.

೨-೨ ಉಗ್ರಸೇನನು ಹೇಳಿದನು - ಮನೋಹರಭೂಷಣಳಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ಆ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಯ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದಾಳೆ ಆ ನಿಬಂಧನೆಯು ಅತಿಕ್ರಾಂತವಾದರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಆ ಸಮಯವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನಾದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ

ತನುಹಂ ನೇದ್ಮಿ ಸನುಯಂ ತತ್ರ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಚಾನಘಃ ।
ಯುಷ್ಮತ್ಕಾರ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಸಹಾಯೋ ನ ಸಂಶಯಃ ॥ ೩ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಯಯೌ ತತ್ರ ಯತ್ರಾಸೌ ನೃವತಿಃ ಸ್ಥಿತಃ ।
ರಾತ್ರೌ ಜಹಾರ ಮೇಷಂ ಚ ಮಾಯಯಾ ಸ ನರಾಧಿವ ॥ ೪ ॥

ಮೇಷಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಹೃತಂ ದೇವೀ ರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ।
ಮೇಷೋ ಹೃತೋ ಮಹೀಪಾಲ ಕೇನಾಪ್ಯದ್ಧಾ ಸುತೋ ಮಮ ॥ ೫ ॥

ದ್ವಿತೀಯಶ್ಚ ಹೃತೋ ರಾಜಂಸ್ತಮಾನಯ ಸುತಂ ಮಮ ।
ಏವಮುಕ್ತಸ್ತಯಾ ರಾಜಾ ನಗ್ನಃ ಏವಾಥ ಸಂಭ್ರಮಾತ್ ॥ ೬ ॥

ಉತ್ಥಾಯಾನ್ವೇಷಣಂ ಚಕ್ರೇ ಮೇಷಯೋಃ ಪುರುಷರ್ಷಭ ।
ಅಧಾಪಶ್ಯತ ಸಾ ನಗ್ನಂ ರಾಜಾನಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ ॥ ೭ ॥

ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂದು
ಬರುತ್ತೇನೆ

೪ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಕೇಳಯ್ಯ ವಜ್ರರಾಜ ! ಈರೀತಿ
ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ಆ ಉಗ್ರನೇನನು ಆ ರಾಜನು (ಪುರೂರವನು) ಎಲ್ಲಿದ್ದನೋ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಶಯನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಆಡನ್ನು
ಅವಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು

೫-೬ ಉರ್ವಶೀದೇವಿಯು ಮೇಷವು ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನನ್ನು
ಕುರಿತಂತೆಂದಳು — ಎಲೈ ರಾಜನೇ ! ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಆಡು ಯಾರಿಂದಲೋ ಅಸ
ಹೃತನಾಗಿದ ಎರಡನೇ ಆಡೂ ಸಹ ಜೋರಿಯಾಗಿದ ಆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ತಂದುಕೊಡೆನ್ನಲು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪುರೂರವನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಬರೀಬೆತ್ತಲೆ
ಯಾಗಿಯೇ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದುಬಿಟ್ಟನು

೭. ಈರೀತಿ ಬರೀಬೆತ್ತಲೆಯಿಂದ ಆಡುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದ ಆ
ನಗ್ನನಾದ ರಾಜನನ್ನು ಉರ್ವಶಿಯು ನೋಡಿಬಿಟ್ಟಳು

ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ನಾರದವಚಸ್ವಿರೋಚ್ಛೂತಾ ಬಭೂವ ಸಾ ।

ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಯಯೌ ಸಾಪಿ ಸಮಾಪಂ ದುಃಖಿತಾ ತದಾ

॥ ೮ ॥

ಸ್ವರ್ಗಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ನಿತ್ಯಂ ನೃಪಪರಾಯಣಾ ।

ಕಾಮನುನ್ನಶರೀರಾಪಿ ಕಾಲಂ ನಯತಿ ಸುಂದರೀ

॥ ೯ ॥

ಖುಷಿಶಾಪಭಯಾದ್ಭೀತಾ ಮದನೇನ ವಶೀಕೃತಾ ।

ನಿತ್ಯಮಾಸ ವರಾರೋಹಾ ನಿಃಶ್ವಾಸಪರಯಾ ಸತೀ

॥ ೧೦ ॥

ಅಪ್ರಾಪ್ಯ ಮೇಷಯುಗಲಂ ವಿನಿವೃತ್ತೋ ನರಾಧಿಪಃ ।

ನಾಪಶ್ಯಚ್ಛಯನೇ ದೇವೀಂ ಸಸ್ಮಾರ ಸಮಯಂ ತದಾ

॥ ೧೧ ॥

೮ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉರ್ವಶಿಯು ನಾರದರು ಹೇಳಿದ್ದ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ (ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಾಗುವೆನೋ ಎಂಬ ದಿಗಿಲಿನಿಂದ) ಆ ಕೂಡಲೇ ಅಂತರ್ಧಾನ (ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದ) ಛಾದಕು

೯-೧೦ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದಳಾದಾಗ್ಯೂ ಆ ಉರ್ವಶಿಗೆ ಕಾಮನ ಬಾಧೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆ ರಾಜನಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತಳಾಗಿ ಅವನನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಮಾಧೀನ ದೇಹಳಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯತಲಿದ್ದಳು ಪುನಃ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ನಾರದರ ಶಾಪದಿಂದ ಕಲ್ಲಾಗಿಹೋಗುವೆನೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದ ಮದನನ ವಶಳಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸುರುಬಿಡುತ್ತಾ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕೊರಗುತ್ತಲಿದ್ದಳು

೧೧-೧೩ ತಾನು ಬೆತ್ತಲೆ ಇರುವನೆಂಬುದನ್ನೇ ಅರಿಯದೆ ಪುರೂರವನು ಆ ಆಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲೆಯೋ ಹುಡುಕಿ ಅವುಗಳು ದೊರೆಯದೇಹೋಗಲು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಶಯನಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಉರ್ವಶಿಯು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಆಕೆಯು ಹೇಳಿದ್ದ ಸಮಯವು (ಶಪಥ) ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಿತು ಆಗ ರಾಜನಿಗೆ ಆಡು ಹೊರಟು ಹೋದುದೂ, ತಾನು ಬೆತ್ತಲೆ ಇರುವುದೂ, ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರಲು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉರ್ವಶಿಯು ಹೋದಳೆಂಬುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು

ಉರ್ವಶಿಯ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳು ಮನಸ್ವಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿ ಮದನನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮರ್ದನಮಾಡಿದ್ದನಾದರೂ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಮತ್ಯಪ್ತಿಯೆಂಬುದು ಆಗದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಲಾಪಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಮುಂದೆ ಬರೆಯಲ್ಪಡುವುದು.

ವಿದಿತ್ವಾ ತ್ಯಕ್ತಮಾತ್ಮಾನಂ ಸ್ಫುತಾ ಸಮಯಮಾತ್ಮನಃ ।

ಕಾಮಬಾಣಾದಿ ತೋ ರಾಜಾ ತಥಾಪಿ ವಿಜನೇ ವನೇ

॥ ೧೨ ॥

ತಾಂ ಮಾರ್ಗತಿ ವರಾರೋಹಾಮುನ್ಮತ್ತ ಇವ ಸರ್ವತಃ ।

ಏಕಾಕೀ ವಿಜನೇ ರಾಜಾ ಪ್ರಿಯಯಾ ರಹಿತಸ್ತದಾ

॥ ೧೩ ॥

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ವಾಚಕರು ಇಲ್ಲಿ ಮನನಮಾಡಬೇಕಾದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿವೇಕಮಾರ್ಗವುಂಟು “ ನ ಜಾತುಕಾಮಃ ಕಾಮಾನುಮುನಭೋಗೇನ ಶಾನ್ತ್ಯತಿ । ಹವಿಷಾ ಕೃಷ್ಣವರ್ತೃವಭೂಯ ಏವಾಭಿವರ್ಧತೇ ॥ ” ಎಂದು ವಿವೇಕಿಗಳಾದ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿರುವರು ಅಂದರೆ ಕಾಮವು ಕಾಮಸುಖೋಪಭೋಗ ಮಾಡೋಣ ದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಇದು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸಂಭವ ಹೇಗೆಂದರೆ, ಅಗ್ನಿಗೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸುರಿದರೆ ಶಾಂತವಾಗುವುದೇನು ? ಸುರಿಯುತ್ತಾ ಸುರಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ಅದರ ವೇಗವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವುದೇ ಹೊರತು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಶಾಂತವಾಗುವುದಿಲ್ಲದೆಂದು ಸರ್ವರ ಅನುಭವದ ಮಾತಾಗಿದೆ ಇವರಂತೆ ಕಾಮಸುಖವೂ ಕೂಡ ಸಂಭೋಗದಿಂದ ಸುತರಂ ಶಾಂತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾಮವೆಂಬುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಗಡಿಸುವ ಶತ್ರುವೆಂದು ವೇದಾಂತಿಗಳು ಹೇಳುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದ್ಯರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನೇಹಿತನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಂತರಂಗ ಶತ್ರುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ ಎಂದು ವಿವೇಕ ಹೇಳಿರುವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕೂರಿತು ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ —

ತಸ್ಮಾದ್ಯತ್ಸದಾಕಾರ್ಯೋ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸೇ ಮುಮುಕ್ಷುಭಿಃ ।

ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಯಸ್ತತ್ರ ಶತ್ರುವಶ್ಯತ್ರಸೂದನ ॥

ಸಂಸಾರಬಂಧದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸ (ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ) ವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಈ ಅಭ್ಯಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು ಶತ್ರುಗಳಂತೆ ಬಂದು ವಿಘ್ನಮಾಡುತ್ತವೆ

ಇನ್ನು ಈ ಪುರಾಣದ ಸರಣಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸೋಣ — ಉರ್ವಶಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದೆ ಮರೆಯಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪುರೂರವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ವಿಜನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು ಆ ಪ್ರಿಯೆಯ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದಳಲ್ಲಾ ಎಂದು ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾಸತ್ವಶಾಲಿ ಯಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಕೇವಲ ಅಶಕ್ತನಾದ ಕುಶ್ವಿತಮನುಷ್ಯನಂತೆ ದೀನನಾಗಿ

ನಿಲಲಾಪ ಮಹಾಸತ್ವಃ ಕುಸತ್ವ ಇವ ಕಶ್ಚನ ।

॥ ಪುರೂರವಾ ಉನಾಚ ॥

ಕ್ವ ಗತಾಸಿ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ವಿಹಾಯ ವಿಜನೇತ್ರ ಮಾಂ

॥ ೧೪ ॥

ಕಥಂ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುರಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಂ ನಿನಾ ತ್ವಯಾ ।

ಪ್ರಾಣಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ಶರೀರಂ ಮಮ ಸುಂದರಿಂ

॥ ೧೫ ॥

ಅನುಗಂತುಂ ಶರೀರೇಣ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ವರಾನನೇ ।

ತ್ವಂ ಹಿ ನೇ ಚಪಲಾಪಾಂಗಿ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಗರೀಯಸೀ

॥ ೧೬ ॥

ತ್ವಯಾ ತ್ಯಕ್ತೋ ಧ್ರುವಂ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮಿ ವರವರ್ಣಿನಿ ।

ಕ್ವಾಸಿ ಕ್ವಾಹಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ವ್ರಜಾಮಿ ಕಾಂ

॥ ೧೭ ॥

ಶರಣಂ ಕಾನುತಪ್ತಸ್ಯ ಕೋ ನೇ ಸಂದರ್ಶಯೇತ್ಪ್ರಿಯಾಂ ।

ಕಂ ಸ್ವಿತ್ಪ್ರಚ್ಛಾಮಿ ವಿಜನೇ ಕಸ್ಯ ಸಾ ವಿದಿತಾ ಭವೇತ್

॥ ೧೮ ॥

ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ವ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು ವ್ರಸಂಚ ಭೋಗವು ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಅದು ಎಷ್ಟು ದುಃಖದಾಯಕವೆಂದು ಮದೋನ್ಮತ್ತರೂ ಅರ್ಧಪಿಶಾಚಿಗಳೂ ಸ್ಮರಿಸಲಿ.

೧೪-೨೨ ಪುರೂರವನು ದುಃಖಪಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲಾ ವಿಶಾಲನಯನೆಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯೇ ! ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಇದ್ದ ಈ ವಿಜನಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದೆ ? ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನನಗರಿಯನ್ನೆಂತು ವ್ರವೇಶಿಸಲಿ ? ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಣಗಳು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಲಿವೆಯಲ್ಲಾ ? ಆ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ನಾನು ತೆರಳಲಿ ? ಎಲಾ ಚಂಚಲನಯನೆಯೆ ! ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದೆಯಲ್ಲಾ ? ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಈ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಉರ್ವಶೀ ! ಉರ್ವಶೀ ! ನೀನು ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೇ ? ಇನ್ನು ಈಗ ನಾನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ? ಈಗೇನು ಮಾಡಲಿ ? ಯಾರನ್ನು ಹೊಂದಲಿ ? ಕಾಮಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವವರಾರು ? ಈವಿಚಾರವನ್ನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಈ ವಿಜನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಲಿ ? ಈ ವಿಷಯವು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ

ಕ್ಷೇಮೋ ವಾ ಮನು ಕಸ್ಯ ಸ್ಯಾದ್ಯೋ ಮೇ ಸಂದರ್ಶಯೇತ್ಪ್ರಿಯಾಂ ।

ಪ್ರಿಯಾವಿರಹಿತಸ್ಯೈವ ನಿಶಾಶೇಷೋ ಗತೋ ಮನು ॥ ೧೯ ॥

ಅಂತರ್ಧಾನಂ ಗತಾಸ್ತಾರಾ ಯಥಾ ದೇವೀ ಮಮೋರ್ವಶೀ ।

ದೇವೋಽರುಣಕರಸ್ವರ್ಶಾಚ್ಛೋಭಾಂ ತ್ಯಜತಿ ಚಂದ್ರಮಾಃ ॥ ೨೦ ॥

ನಿಶಾಕ್ಷಯೇ ಕ್ಷಾಮನವಪುರ್ಯಥಾಹಂ ತದ್ವಿನಾಕೃತಃ ।

ಏಷಾ ಹ್ಯಾವರ್ತತೇ ಪೂರ್ವಾ ಸಂಧ್ಯಾ ಸ್ನಾತ್ಯಾ ದ್ವಿಚಾತಯಃ ॥ ೨೧ ॥

ನೂನಂ ನಿಯಮಸಂಯುಕ್ತಾಸ್ತಿಷ್ಯಂತಿ ವಿಜೀವೇಂದ್ರಿಯಾಃ ।

ಅಯಂ ಹ್ಯುದಯಮಾಯಾತಿ ಸನಿತಾ ರಕ್ತಮುಂಡಲಃ ॥ ೨೨ ॥

ಸರ್ವಸತ್ತ್ವಮಸೌ ದೇವಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾಪನಾಶನಃ ।

ಉದಿತಶ್ಚಾಪ್ಯಯಂ ಸೂರ್ಯೋ ವಿಭಾತಿ ವಿಮಲೇಂಬರೇ ॥ ೨೩ ॥

ಗೊತ್ತಿದ್ದೀತು ? ನನಗೆ ಈಗ ಕ್ಷೇಮವಾಗುವವರಿಯೆಂತು ? ನನಗೆ ಈಗ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವವರಾರು ? ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಿಂದ ವಿರಹಿತನಾದ ನನಗೆ ಈ ರಾತ್ರೀಕಷಮಾ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು ನನ್ನ ಸ್ತ್ರಿಯೆಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನಳಾದಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಅಂತರ್ಧಾನವಾದುವು ಅರುಣನ ಕರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು (ಅರುಣೋದಯವಾಯಿತೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ನಾನೂ ಆ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕೃಶವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿರುವೆನು ಓಹೋ ! ಈಗ ತಾನೇ ಮೂಡಲು ಸಂಧ್ಯೆಯಿಂದಲಂಕೃತವಾಯಿತು (ಬೆಳಗಾಯಿತೆಂದು ಭಾವವು) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುಚಿಭೂತರಾಗಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ (ಚಿತ್ತೈಕಾಗ್ರ್ಯದಿಂದ) ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿರುವರು ಓಹೋ ! ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಸರ್ವತವನ್ನೇರಿದನು ಸೂರ್ಯನು ಈಗ ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ ಈ ಸೂರ್ಯನು ಸಕಲ ಸತ್ತ್ವ-ಸ್ವರೂಪನು ಸಕಲರ ಪಾವಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕವನು ಸೂರ್ಯನು ಈಗ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೂ ಉದಯ ಹೊಂದಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲಿರುವನು ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರುಳ್ಳ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಹಾಪದ್ಮವುಳ್ಳವು ಅರಳಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿದೆ ನನ್ನ ಕಾಮವನ್ನಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಈ ದಿನಕರ, ಸೂರ್ಯನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ

ಏಕಂ ಪುಲ್ಲಂ ಮಹಾಪದ್ಮಂ ಸರಸೀವಾನುಲೇ ಯಥಾ ।

ಉದಿತಂ ಭಾಸ್ಕರಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ನಲಿನೀ ಪದ್ಮಲೋಚನಾ ॥ ೨೪ ॥

ಉನ್ನಿಲ್ಮಾಲೋಕತೇ ಸರ್ವಂ ವಿನಾ ಶೇನ ನಿಮಿಲಿತಾ ।

ತೀಕ್ಷ್ಣಾಕ್ಷಃ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತೋಽಯಂ ದಿನಸಃ ಕಾಮವರ್ಧನಃ ॥ ೨೫ ॥

ನೈದಾಘೋ ಮಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಸಂತಾಪಯತಿ ತಾಂ ವಿನಾ ।

ಕಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ವರಾರೋಹಾಂ ಸಂತಪ್ತಕನಕಪ್ರಭಾಂ ॥ ೨೬ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಯೇತಿ ಸಾ ದೇವೀ ಕೋ ಮಾಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಕಾನನೇ ।

ಕರೀಂದ್ರಸ್ತ್ವಯಮುಭ್ಯೇತಿ ತತ್ಪುಚಾಭೌ ಸಮುದ್ವಹನ್ ॥ ೨೭ ॥

ಕುಂಭೌ ಕರೋರೌ ಸುಮುಖಂ ವೃಚ್ಛಾಮ್ಯೇನಂ ಮತಂಗಜಂ ।

ತ್ವದ್ಧಂತಯುಗಲಪ್ರಖ್ಯಂ ಯದೂರುಯುಗಲಂ ಹ್ಯಭೂತ್ ॥ ೨೮ ॥

ಕಿರಣಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವನು ಆ ಊರ್ವಶಿಯು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಬಿಸಿಲು ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುಡುತ್ತಿರುವುದು ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತಿದ್ದ ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯವ್ರೇಯಸಿಯಾದೂರ್ವಶಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಳೆಂದು ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಲಿ? ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆನೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳುವವರಿದ್ದಾರೆ? ಇಲ್ಲಿಂದ ಮದ್ದಾನೆಯು ಬರುತ್ತಲಿದೆ? ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಊರ್ವಶಿಯ ಕುಚಗಳಂತೆ ಕರಿನವಾದ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಇಂತಹ ಸುಂದರ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಆನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆ ಪುರೂರವನು, ಎಲೈ ಆನೆಯೇ! ನಿನ್ನ ನೊಂಡಲಿನಂತೆ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೆಲ್ಲಾ? ಅಂತಹ ಆ ನಾರಾಯಣನ ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಊರ್ವಶಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ ಆ ಊರ್ವಶಿಯು ಹೋದ ಜಾಗವನ್ನು ನೀನೇದರೂ ನೋಡಿದೆಯಾ? ಹೇಳಯ್ಯಾ, ಗಜರಾಜ! ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ಆನೆಯು ಮಾತನಾಡದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಓಹೋ! ಈ ಆನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಸಿಂಹರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಹೇಳದ ಓಡಿಹೋಯಿತು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಆನೆಯು ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ ಈ ಸಿಂಹವನ್ನೇ ಕೇಳಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಎಲೈ ಸಿಂಹರಾಜನೇ! ನಿನ್ನಂತೆ ಮದ್ಯ

ಗತಾಂ ತಾಂ ಯದಿ ಜಾನೀಷೇ ಕಥಯಸ್ವ ಮನೋರ್ವಶೀಂ ।

ಏಷ ಹಸ್ತೀ ಗತಸ್ತ್ರಾಸಾತ್ಸಿಂಹಸ್ಯಾಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೨೯ ॥

ಅದತ್ತ್ವೈವೋತ್ತರಂ ಮಹ್ಯಂ ಸಿಂಹಂ ಪೃಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ವನೇ ।

ಮಧ್ಯಸ್ತ್ವದುಪಮಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಕ್ವ ಸಾ ಸಂಪ್ರತಿ ಕೇಸರಿಃ ॥ ೩೦ ॥

ಉರ್ವಶೀ ದಯಿತಾ ಮಹ್ಯಂ ಯದಿ ಜಾನಾಸಿ ಕಥ್ಯತಾಂ ।

ಅದತ್ತ್ವೈವೋತ್ತರಂ ಸಿಂಹಃ ಕಥಮೇಷ ಗತೋ ಮನು ॥ ೩೧ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಥಯ ಹೇ ಬಿಂಬ ದೇವೀಂ ಬಿಂಬಫಲಾಧರಾಂ ।

ಅನೇನಾಪಿ ನ ಚಾಖ್ಯಾತಾ ಪೃಷ್ಠೇನ ಸುದತೀ ಮನು ॥ ೩೨ ॥

ಮಯೂರ ಯದಿ ಜಾನೀಷೇ ಬಾಲಾಂ ಬಾಲಮೃಗೇಕ್ಷಣಾಂ ।

ಉರ್ವಶೀಂ ಕಥಯಸ್ವಾದ್ಯ ಕ್ವ ಪ್ರಿಯಾ ಮನು ವರ್ತತೇ ॥ ೩೩ ॥

ಅಂತಃಶರೀರಂ ಕಾಮಾಗ್ನಿರ್ಬಹಿದರ್ಪಹತಿ ಭಾಸ್ಕರಃ ।

ತಾಪಾತಾಢಿ ನಿಶ್ವಸಂತ್ಯೇತೇ ಸಿಂಹಾ ಗಿರಿಗುಹಾಗತಾಃ ॥ ೩೪ ॥

ಪ್ರದೇಶವನ್ನುಳ್ಳ ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ಈಗಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ? ನಿನಗೇ-
ನಾದರೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಳುವಿಯಾ? ಎಂದು ಸಿಂಹವನ್ನು ಕೇಳಲು, ಆ ಸಿಂಹವು
ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು, ನೋಡಿದೆಯಾ! ಈ
ಸಿಂಹವೂ ನನ್ನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಉತ್ತರಕೊಡದೆ ಹೊರಟುಹೋಯಿತಲ್ಲಾ? ಹೋದರೆ
ಹೋಗಲಿ ಇಲ್ಲೊಂದು ತೊಂಡೇಮರವು ಕಾಣುತ್ತಿದ ಇವನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿ
ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಎಲೈ ತೊಂಡೇಮರವೇ! ನಿನ್ನ (ತೊಂಡೆ) ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾದ
ತುಟೆಯುಳ್ಳ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೀನೇನಾದರೂ ಕಂಡಿದ್ದೆಯಾ? ಕಂಡಿದ್ದರೆ ಹೇಳೆಂದು
ಕೇಳಿದನು ಆ ಮರವೂ ಬಾಯಿಬಿಡದೆ ಇದ್ದದನ್ನು ನೋಡಿ, ಪುರೂರವನು ಎಲ
ಎಲಾ! ಇದೇನು? ನಾನು ಕೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಈ ಮರವೂ ಕೂಡ ನನಗೆ
ಏನೂ ಉತ್ತರಕೊಡದೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸಹ ನನಗೆ ತಿಳಿಸದ
ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ?

೩೩-೪೦ ಎಲೆ ನವಿಲೇ! ಎಳೆ ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣಿನಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆ
ಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯೆಲ್ಲಿರುವಳು? ನೀನು ಬಲ್ಲೆಯಾ? ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಮರೆಮಾಚದೆ

ನಿರಸ್ತಜಿಹ್ವಾಃ ಸ್ತಸ್ತಾಂಗಾ ನಿವೃತ್ತಾಸ್ತಾ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ |

ಯೂಥಾಸಿ ಮಹಿಷೀಣಾಂ ಚ ಶೇರತೇ ನಲಿನೀಜಲೇ

|| ೩೫ ||

ಸೂರ್ಯೋದ್ಭೂತಜಲಾಸ್ವನ್ಯೇ ಪಂಕಶೇಷಾಸು ಶೇರತೇ |

ಗಗನಂ ಚಾತಕಶ್ಚಾಯಂ ತೃಪ್ತಾತೋಽಲೋಕತೇ ಮುಹುಃ

|| ೩೬ ||

ಸ ಭೃಶಂ ತೋಯಪಾನಾರ್ಥೇ ಉರ್ವಶ್ಯರ್ಥೇ ಯಥಾತ್ವಹಂ |

ಯಾಂತ್ಯೇತೇ ಪದ್ಮಿನೀಖಂಡಾತ್ಕುಂಜರಾಸ್ತಾಸುರೂಷಿತಾಃ

|| ೩೭ ||

ಸುಹಸ್ತಮುಕ್ತೈಶ್ಚ ಜಲೈಃ ಸಿಂಚತ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ |

ಮಹಾದ್ರುಮಾಣಾಂ ಸ್ಥಂಭೇಷು ವಿಷಣ್ಣಾಶ್ಚಾಪರೇ ಗಜಾಃ

|| ೩೮ ||

ತಾಪಂ ನಯಂತಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಮುಂಚತಃ ಶೀಕರಂ ಮುಹುಃ |

ಶಾಖಾಪರ್ಣಾಂತರಾಣ್ಯೇತೇ ವಿಹಗಾಸ್ತಾಪತಾಪಿತಾಃ

|| ೩೯ ||

ನನಗೆ ತಿಳಿಸು ಒಳಗಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು ಸುಡುತ್ತಿದೆ ಹೂರಗಿನ ಸ್ಥೂಲದೇಹವನ್ನು ಕರೋರ ಕಿರಣನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಸುಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ ಗಿರಿಯ ಗುಹೆಯೊಳಗಿರುವ ಸಿಂಹಗಳು ಬಿಸಲಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಲಿವೆ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಬತ್ತಿಹೋಗಿ ಕೆಳಗೆ ಕೆಸರು ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿರುವ ಕುಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಲಕುಹಾಕದ ಮಲಗಿರುವ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಮುಖವನ್ನಗಲವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಪದೇ ಪದೇ ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತಲಿವೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾದ ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯು ಆಕಾಶವನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಮಳೆಯಾದೀತೇನೋ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಲಿದೆ ನಾನು ಉರ್ವಶಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿರುವಂತೆ ಚಾತಕವೂ ಸಹ ಮಳೆಯ ಹನಿಗಾಗಿ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಲಿದೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡಾನೆಗಳು ತಾವದಿಂದ ಬಳಲಿದವುಗಳಾಗಿ ತಾವರೇದಂಟನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಲೆಯುತ್ತಲಿವೆ ಮತ್ತು ಕೋಮಲವಾದ ತಮ್ಮ ಕರ (ಸೊಂಡಿಲು) ಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮೈಮೇಲೆ ಎರಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಆನೆಗಳು ಮಹತ್ತಾದ (ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ) ಮರಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಾದಪಡುತ್ತಾ, ಈ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ನೀರಿನ ಕಣಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ತಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿವೆ ಈ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ತಾವದಿಂದ ತಪ್ಪಗಳಾದ ಹಕ್ಕಿಗಳು

ವಿಶಂತಿ ಚೈವ ತ್ರಾಣಾರ್ಥಂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯೇ ಭೃಶಂ ।

ದ್ರುಮಶಾಖಾಗತಾ ಹ್ಯೇತೇ ವಿಹಗಾನಾಂ ಚ ಬಾಲಕಾಃ ॥ ೪೦ ॥

ರಕ್ತಾಂತಚಕ್ರಾಃ ಸುಭೃಶಂ ವಿಶಂತೀಹ ಮಕುರ್ಮಹುಃ ।

ತ್ಯಕ್ತಾಹಾರಕ್ರಿಯಾಶ್ಚೈತೇ ಮೃಗಯೂಥಾ ಮಹಾವನೇ ॥ ೪೧ ॥

ದ್ರುಮಚ್ಛಾಯಾಸು ತಿಷ್ಠಂತಿ ರೋಮಂಥಂ ಕುರ್ವತೋ ಮುಹುಃ ।

ಅನ್ವೇಷಮಾಣೋ ದಯಿತಾಂ ಶ್ರಾಂತೋಽಸ್ಮಿ ವಿಜಯೇ ಭೃಶಂ ॥ ೪೨ ॥

ಛಾಯಾಯಾಂ ವಿಶ್ರಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಶಿರೀಷಸ್ಯಾಸ್ಯ ಸಾಂಪ್ರತಂ ।

ತದ್ಗಾತ್ರಸುಕುಮಾರಾಣಿ ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯಸ್ಯ ವನಸ್ಪತೇಃ ॥ ೪೩ ॥

ಶಿರೀಷವೃಕ್ಷೋ ರನ್ಮೋಽಯಂ ಮನೋಹೃದಯನಂದನಃ ।

ಕಿಂತು ಮಾಂ ಪೀಡಯತ್ಯೇಷ ಶಿರೀಷಸ್ತದ್ವಿನಾಶಕೃತಂ ॥ ೪೪ ॥

ಸೂರ್ಯಶ್ಚಾಸ್ತಮುಪಾಯಾತಿ ಕ್ವ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಶರ್ವರಿಣಂ ।

ಅಸ್ತಂ ಯಾತಃ ಸಹಸ್ರಾಂಶುರ್ನಿಶಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಸುದಾರುಣಾ ॥ ೪೫ ॥

ಮರಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹಸುರಾದ ಎಲೆಗಳ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿನೆ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಮರಿಗಳೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮರದೆಲೆಗಳಲ್ಲಡಗಿ ಕುಳಿತಿನೆ

೪೧-೪೫ ಕೆಂನಗಿರುವ ಚಕ್ರವಾಕ ಸಪ್ತಗಳು ಸದೇ ವದೇ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿದೆ ಈ ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಆಹಾರ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮೆಲುಕುಹಾಕುತ್ತಾ ಮರಗಳ ನೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುತ್ತವೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಈ ವಿಜನವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಈ ಮರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮೃದುವಾದ ಹೂಗಳು ಉರ್ವರಿಯ ಅವಯವದಂತೆ ಮೃದುವಾಗುವೆ ಈ ಬಾಗೇಮರವು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಹೃದಯಕ್ಕೂ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಲಿರುವುದು. ಆದರೆ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಶಿರೀಷಕುಸುಮವು ನನ್ನ ದಯಿತೆಯು ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತದೆ ಓಹೋ! ನೋಡುತ್ತಿ

ರಾತ್ರೀನೇನಾಂ ವಿವತ್ಸ್ಯಾಮಿ ನೈಗ್ರೋಧೇಽಸ್ಮಿನ್ಮಹಾದ್ಭುತಮೇ ।

ಉರ್ವಶ್ಯಾ ಖುದ್ಧಿಚರಿತೇ ವರವೇಶ್ಮಿನಿ ಪಾರ್ಥಿವಃ

॥ ೪೬ ॥

ಸ ಕ್ರೀಡತಿ ತಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಸರ್ವಕಾಮೈಃ ಸುಪೂಜಿತಃ ।

ನೂನಂ ಮಾಂ ಸ ಜನೋ ವೇತ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಪುರೇ ತು ಮೇ

॥ ೪೭ ॥

ಏತಾನುವಸ್ಯಾಂ ಕಶ್ಚಿನ್ನೇ ನ ವಿಜಾನಾತಿ ಸಾಂಪ್ರತಂ ।

ಪೌಡೋ ಚಾರಪದಃ ಕಶ್ಚಿಜ್ಞನೋ ಮೇ ದಯಿತಃ ಸದಾ

॥ ೪೮ ॥

ನಿದ್ರೇ ಭಜಸ್ವ ಮನ್ನೇತ್ರೇ ಧ್ರುವಂ ಸ್ವಪ್ನೇ ವರಾನನಾಂ ।

ತಾಂ ತು ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಸೌಮ್ಯಾಂ ಮನಸಃ ಪ್ರೀತೀವರ್ಧನಾಂ ॥ ೪೯ ॥

ಕಥಮಭ್ಯುದಿತಶ್ಚಂದ್ರಃ ಪೀಡಾಂ ಜನಯತೇ ಮಮ ।

ತದ್ವಕ್ತ್ರವಿಜಿತಃ ಪೂರ್ವಂ ವಿಕರೋತ್ಯಧುನಾ ಮಯಿ

॥ ೫೦ ॥

ತುವ ಚಂದ್ರ ಯಥಾ ಕಾಮಂ ಮಮ ದೇಹಂ ವಿನಾಕೃತಂ ।

ತ್ವಯಾ ತು ನಾಥಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಸಾಪತ್ನ್ಯಂ ಮಮ ದರ್ಶಯ

॥ ೫೧ ॥

ದ್ವಂದ್ವೇ ಬಿಸಿಲು ತಂ ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ ಈಗ ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಈ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಲಿ ? ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಿಯೇ ಹೋದನು ಭಯಂಕರವಾದ ರಾತ್ರಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಈ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಈ ದೊಡ್ಡ ದಾದ ಅಲವಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕಳೆಯುತ್ತೇನೆ

ಈಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಪುರದ ಜನಗಳು ಯಾರೂ ಸಹ ಈ ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅರಿಯರು ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—ಉರ್ವಶಿ ಯಿಂದ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಅಂದವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಉದ್ಯಾನವನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನು ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಸಂತೋಷ ವಾಗಿ ಅವಳಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಈಗ ನನ್ನ ಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಪ್ರಜೆಯೂ ನನಗೆ ಇಷ್ಟನಾದವನಾಗಿಲ್ಲ ಓ, ಓ! ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳೇ! ನಿದ್ರೆ ಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿರಿ! ನಿದ್ರೆಬಂದಾಗಲಾದರೂ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ನನ್ನ ಉರ್ವಶಿಯ ಕಾಣಿಸಿಯಾಳೋ, ಏನೋ ? ಆಗಲಾದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಭಿವೃದ್ಧಿ ಗೊಳಿಸುವ ಆ ಸೌಮ್ಯನಾದ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ ಈಗ ತಾನೇ

ಹಾ ಹತೋಽಸ್ಮಿ ವಿನಶ್ವೋಽಸ್ಮಿ ಉರ್ವಶ್ಯಾ ರಹಿತೋ ವನೇ ।

ಚಂದ್ರ ಸೌತ್ರೇ ಕುರು ದಯಾಂ ದರ್ಶಯಸ್ವ ಮಮ ಪ್ರಿಯಾಂ ॥ ೫೨ ॥

ಶಶಾಂಕ ದೇವ ಶೀತಾಂಶೋ ನೃಣಾಂ ದೃಷ್ಟಿಮನೋಹರ ।

ಆಕ್ರಂದಾಮಿ ತನಾದ್ಯಾಹಂ ದರ್ಶಯಸ್ವ ಪ್ರಿಯಾಂ ಮಮ ॥ ೫೩ ॥

ಅತ್ಯಪ್ತದರ್ಶನಸ್ಯೈವ ಸಾ ಗತಾ ಸುಂದರೀ ಮಮ ।

ಅಂತರ್ಧಾನಂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ತಾಂ ದರ್ಶಯ ಮಮೋರ್ವಶೀಂ ॥ ೫೪ ॥

ಕದಾಽಧರರಸಂ ತಸ್ಯಾಃ ಸಾಸ್ಯಾಮ್ಯಮೃತಸನ್ನಿಭಂ ।

ಕದಾ ದ್ರಷ್ಟಾಸ್ಮಿ ತಾಂ ಭೂಯಃ ಕಮಲೋದರಸನ್ನಿಭಂ ॥ ೫೫ ॥

ಮೃಣಾಲಬಾಹುಯುಗಲಾಂ ಪದ್ಮವಕ್ತ್ರಾಂ ಕದಾಪ್ರಿಯಾಂ ।

ನೀಲೋತ್ಪಲಾಕ್ಷೀಮಾಲಿಂಗ್ಯ ತಾಪಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮೃತನಗಜಂ ॥ ೫೬ ॥

ಚಂದ್ರನು ಉದಯಿಸಿರುವನು ಈ ಚಂದ್ರನು ನನ್ನನ್ನು ಬಹು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ ಈ ಚಂದ್ರನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯ ವದನಚಂದ್ರನಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಹಗೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಈಗ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದಾನೆ ಎಲೋ, ಚಂದ್ರ! ಹಿಂಸಿಸು! ನನ್ನ ಊರ್ವಶಿಯು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸೆಮಾಡು, ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಸತ್ತೆನು! ಸತ್ತೆನು! ಊರ್ವಶಿಯಿಲ್ಲದೆ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ ಚಂದ್ರ! ಚಂದ್ರ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಯ್ಯ! ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರೆಯಾ? ಓ! ದೇವ! ಶಶಾಂಕ! ಶೀತಾಂಶು! ನರರ ನಯನ ಮನೋಹರನೇ! ನಾನು ಇಷ್ಟು ಅಳುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀನು ಸುಮ್ಮನಿರಬಹುದೆ? ನನ್ನ ದಯಿತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸು ಅವಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಇನ್ನೂ ನಾನು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದದೇ ಇರುವಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆ ಆ ಸುಂದರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದಳಲ್ಲಾ! ಇಂತು ಅಂತರ್ಧಾನವಾದ ಆ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನೀಗ ನನಗೆ ತೋರಿಸು ಆ ಕೆಂಪುಬಿಡು ಸುಂದರಿಯ ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು ನಾನಿನ್ನಾವಾಗ ವಾನಮಾಡಲಿ? ಕಮಲದಳದಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುವ ಆ ಕಮಲನಯನೆಯನ್ನು ನಾನು ಪುನಃ ಇನ್ನಾಗವಾಗ ನೋಡಲಿ?

೫೬-೬೦ ತಾವರ ಎಸಳಿನಂತೆ ಬಾಹುಯುಗ್ಯಗಳುಳ್ಳ ಸದೃಶನಯನೆಯಾದ, ನೀಲೋತ್ಪಲದಳದಂತೆ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ ನನ್ನ ದಹಿತೆಯನ್ನಾಲಂಗಿಸಿ ಈ ಮದನಸಿಂ

ಅನಂಗಶರನುನ್ನ ಸ್ಯ ಬಾಲೇ ಭವ ಗತಿರ್ಮವು ।

ದದಸ್ವ ದರ್ಶನಂ ಸುಭ್ರೂಃ ಕಾ ಮನಾನ್ಯಾ ಗತಿರ್ಭವೇತ್ || ೫೭ ||

ಕಾಮನೋಹಗೃಹೀತಸ್ಯ ತ್ವಮೇವಾಭೂರ್ಗತಿರ್ಮಮ ।

ಭೂಯಸ್ತ್ವಮೇವ ಸುಭಗೇ ಗತಿರ್ಭವ ಮನಾನಘೇ || ೫೮ ||

ಏಷಾ ನಿಗಲಿತಾ ರಾತ್ರೀರ್ಮಮ ವರ್ಷಶತೋಪಮಾ ।

ಅನ್ವೇಷ್ವಂ ಕ್ವ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ನಿರ್ಘೃಣಾಂ ತಾಂ ಮನೋಪರಿ || ೫೯ ||

ಯಸ್ಯಾಃ ಕೋಪಂ ನ ಜಾನಾಮಿ ಸ್ವಪ್ನೇಪಿ ವರವರ್ಣಿನೀ ।

ದೈವೇನೋಪಹತಸ್ಯಾದ್ಯ ತ್ಯಕ್ತಾ ಸಾ ಸುಭಗಾ ಗತಾ || ೬೦ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಏವಂ ಸ ವಿಲಪ್ತರಾಜಾ ತ್ಯಕ್ತಾಹಾರಃ ಪರಿಭ್ರಮನ್ ।

ಆಸಸಾದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ದ್ವಾದಶಾಹೇನ ಸಾರ್ಥವ || ೬೧ ||

ದುಂಬಾದ ತಾಪವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ? ಎಲೈ, ಸುಕುಮಾರಿಯೆ! ಮನ್ಮಥಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನನಗೆ ನೀನೇ ಗತಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡು. ಈಗ ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತಾರೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲ ಕಾಮವೆಂಬ ಮೋಹ (ಅಜ್ಞಾನ) ದಿಂದ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ನನಗೆ ನೀನೇ ಗತಿ. ಎಲೈ ಸುಂದರಿ! ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ನೀನೇ ನನಗೆ ಗತಿ! ನೀನೇ ನನಗೆ ಗತಿ! ಓಹೋ! ಈ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆಯಿತು, ಈ ರಾತ್ರಿಯು ನನಗೆ ನೂರು ವರ್ಷದಂತೆ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಈಗ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಡಲಿ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯು ನಿರ್ದಯಳಾಗಿರುವಳು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲೂ ಸಹ ಅವಳು ಕೋಪಮಾಡಿ ಕೊಂಡುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅದೃಷ್ಟಹೀನನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಆ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಳು

೬೧-೬೩ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪುರೂರವನು ಪ್ರಲಾಪಮಾಡುತ್ತಾ ಆಹಾರವನ್ನು

ಸಹಾ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ತನ್ನ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದೆ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಸು ದಾರಿಯನ್ನು ನಡೆದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಲಪಿದನು ಆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೊಂದಾನೊಂದು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ

ಪುಷ್ಕರಿಣ್ಯಾಸ್ತುಟಪ್ಲಕ್ಷೇ ಪುಷ್ಕರೈರುಪಶೋಭಿತೇ ।
 ನಿಷಸಾದ ತದಾ ಶ್ರಾಂತಃ ಕ್ಷುಪ್ತಿಸಾಸಾಸಮಸ್ವಿತಃ ।
 ವಿಲಲಾಪ ಸ ತತ್ರಾಪಿ ಮದನೇನ ವಶೀಕೃತಃ

॥ ೬೨ ॥

ಕದಾನು ತಚ್ಚಂದ್ರಮಸೋನುಕಾಂತಿ
 ಮುಖಂ ಸ್ಥಿತಂ ಚಾರುವಿಲೋಚನಾಯಾಃ ।
 ಉನ್ನಾಮ್ಯ ಪಾಸ್ಯಾಮ್ಯಧರಂತ್ಯಷಾತೋಽ
 ವಾರೀನ ಪಾಂಥಃ ಪಥಿ ಕೃಚ್ಛ್ರಲಭ್ಯಂ

॥ ೬೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪುರೂರವಃಪ್ರಲಾಪವರ್ಣನೋನಾಮ
 ಪಂಚತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ದವನಾಗಿ ಬಹು ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಪುನಃ
 ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮನ್ಮಥನ ವಶನಾಗಿ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳು
 ವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಮಾಡಿದನು ಅಯ್ಯೋ! ನಾನು ಆ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯ ಮನೋ
 ಹರವಾದ ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ ಮನದಡೆಯುವಂತೆ, ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ದಾರಿ ನಡೆದು
 ಬಳಲಿದ ಮಾರ್ಗಸ್ಥರು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೀರು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಗಟಗಟನೆ ಹೇಗೆ ಹೀರು
 ವರೋ ಅದರಂತೆ ಅದೆಂದು ಆಕೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಚುಂಬಿಸುವೆನೋ ಎಂದು ವ್ಯಥೆ
 ವಟ್ಟನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದರೂವವಾದ ಪುರೂರವನ ಪ್ರಲಾಪವರ್ಣಯೆಂಬ
 ಹೆಸರಿನ ನೂರಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
 ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಸ್ವಪ್ನಶುದ್ಧೋತ್ತರಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಉರ್ವಶ್ಯಪಿ ವರಾರೂಹಾ ಮದನೇನಾಭಿಪೀಡಿತಾ |
ಜಗಾದ ನಾರದಸ್ಯಾಥ ಸ್ವಾನುವಸ್ಥಾಂ ನೃಪಂ ವಿನಾ ॥ ೧ ॥

ತತಸ್ತಾಂ ನಾರದಃ ಪ್ರಾಹ ಸುಭಗೇ ಗಚ್ಛ ಪಾರ್ಥಿವಂ |
ತಸ್ಯಾಪ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಹತೀ ತ್ವದ್ವಿಹೀನಸ್ಯ ಸುಂದರೀ ॥ ೨ ॥

ಏಕಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ನರೇಂದ್ರೇಣ ಸಹೋಷ್ಯ ವರವರ್ಣಿನೀ |
ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಮುಪಾಗಚ್ಛ ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ನೈ ತತಃ ॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಉರ್ವಶಿಯೂ ಸಹ ಮದನನ ಬಾಣ
ಗಳಿಂದ ನೀಡಿತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ತೊರೆದು ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಾನು ವಡುತ್ತಿರುವ
ವಿರಹಾವಸ್ಥೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾರದಋಷಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು

೨-೩ —ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾರದನು ಉರ್ವಶಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು—ಎಲೆ
ಉರ್ವಶಿಯೇ! ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪುರುಷನ ಅಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ, ನೀನು ಬಂದ ಮೇಲೆ
ಹೇಗಿರುವನೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ನಿನಗಿಂತ ಅವನ
ಕೊರತೆಯೇ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಪುನಃ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಒಂದೇ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವನೊಡನೆ ನೇರಿದ್ದು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಾ ಆಗ
ನೀನು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ

ನಾರದೇನೈವಮುಕ್ತಾ ಸಾ ಸಖೀಭಿರ್ಬಹುಭಿರ್ವತಾ ।
ಪುಷ್ಕರಿಣ್ಯಾಸ್ತುರುಪ್ಲಕ್ಷೇ ಯಯೌ ಸ್ನಾತುಂ ವರಾನನಾ

॥ ೪ ॥

ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ನಿದ್ರಯೋಪಹೃತೋ ನೃಪಃ ।
ಅಪ್ಸರೋಭಿರವಜ್ಞಾತಸ್ತತ್ರ ಸುಷ್ವಾಪ ಸಾರ್ಥವ

॥ ೫ ॥

ಅದ್ಯ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ರಾಜಾನಮಿತಿ ಹೃಷ್ಟ್ವಾ ತದೋರ್ವಶೀ ।
ಕ್ರೀಡಂತ್ಯತ್ರ ಜಲೇ ತಸ್ಮಿನ್ಸಖೀಗಣವೃತಾ ತವಾ

॥ ೬ ॥

ತ್ಯಕ್ತನಿದ್ರೋ ನರೇಂದ್ರೋಪಿ ನಿಲಲಾಪ ಚಿರಂ ಪುನಃ ।
ಶುಶ್ರಾವ ನಿಲಪಂತಂ ಸಾ ಸಖೀಭಿಃ ಸಹಿತಾ ನೃಪಂ

॥ ೭ ॥

ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಚಾತ್ಮಾನಂ ಸಾರ್ಥವಸ್ಯ ಶುಭಾ ತತಃ ।
ಉನಾಚ ಚ ವರಾರೋಹಾ ನಾರದೋಕ್ತಮಶೇಷತಃ

॥ ೮ ॥

೪ ನಾರದರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನೆಯೇ ಉರ್ವಶಿಯು ಬಹಳ ಮಂದಿ ಸಖಿ
ಯರನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಪುಷ್ಕರಿಣೀ ತೀರದಲ್ಲಿವಿದ್ದ ಆ ಮರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ನ್ನಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತುನು ಬಂದಳು

೫ ಎಲೈ ನರೇಂದ್ರನೇ, ಕೇಳು ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುರೂರವನು ನಿದ್ರ
ಯಿಂದ ಬಾಧಿತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಉರ್ವ
ಶಿಯ ಸಖಿಯರಾದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು

೬ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ಉರ್ವಶಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಆ ಮಹಾ
ರಾಜನನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಖಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ನೀವು ಇಲ್ಲೇ
ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಜಲದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಲಿರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು

೭-೮ ನಿದ್ದೆಬಿಡಿದ್ದ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ನಿದ್ರಾನುಖವು ಸಹ ಸರಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯ
ಲಿಲ್ಲ ಕೂಡಲೆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚಿತ್ತವನಾಗಿ ಸ್ವಭವವಾದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವಲ್ಲಿ
ಸಖಿಯರು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಆಟವಾಡುತ್ತಲಿರುವುದರ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸಿತು ಅಷ್ಟ
ರಲ್ಲಿ ಉರ್ವಶಿಯು ಅವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಬಂದವಳಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು ಮತ್ತು ನಾರದನು ಹೇಳಿದ ಸಕಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಆ ರಾಜ
ನೊಡನೆ ಹೇಳಿದಳು ,

ತತ್ತ್ವವೋವಾಸ ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ಸಹ ತೇನವರಾನನಾ ।

ರಾತ್ರಿಕ್ಷಯೇ ವಿಸಂಜ್ಞಂ ಸಾ ರಾಜಾನಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್

॥ ೯ ॥

॥ ಉರ್ವಶ್ಯುವಾಚ ॥

ಆರಾಧಯಸ್ವ ಗಂಧರ್ವಾನ್ಮೋಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ನರೇಶ್ವರ ।

ತೇಷಾಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯ ನಾಂ ಸೌಮ್ಯ ತತಃ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಮಾ ಚಿರಂ ೧೦ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಏನಮುಕ್ತ್ವಾ ಯಯೌ ಸ್ವರ್ಗಂ ರಾಜಾ ತತ್ತ್ವೇನ ಸಾರ್ಥಿವ ।

ತಪಃ ಸ ವಿಪ್ರಲಂ ಚಕ್ರೇ ತದ್ಗತೇನೈವ ಚೇತಸಾ

॥ ೧೧ ॥

ಅಥ ಸಂವತ್ಸರೇ ಪೂರ್ಣೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಯೋದಯನಂ ವ್ರತಿ ।

ನಾರದಂ ಪುರತಃ ಕೃತ್ವಾಗಂಧರ್ವಾ ದರ್ಶನಂ ದದುಃ

॥ ೧೨ ॥

ಮತ್ತು ಆ ಉರ್ವಶಿಯು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಆ ಪುರುರವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿದ್ದ ಪುರುರವನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಂದಳು

೧೦ ಉರ್ವಶಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ — ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೇ ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನೀನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೋಹಗೊಂಡಿರುತ್ತೀ ಈಗ ನೀನು ಆ ಮೋಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಗಂಧರ್ವಗಣವನ್ನು ಆರಾಧನೆಮಾಡು ಆಗ ಅವರು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಹು ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿವರು ಆಗ ನನ್ನನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಹೊಂದಿರಬಹುದು

೧೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ೧೧ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ ! ಕೇಳು ಈರಿತಿ ಹೇಳಿದ ಉರ್ವಶಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಉರ್ವಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹು ಕಾಲ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದನು ಪುರುರವನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ಆ ಉರ್ವಶಿಯು ಕೂಡಲೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದಳು

೧೨ ಈರಿತಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರೆಲ್ಲರೂ ನಾರದನನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಪುರುರವನಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು

॥ ಗಂಧರ್ವಾ ಉಚುಃ ॥

ವರಂ ವರಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯದಿಚ್ಛಸಿ ಸುಹಾಭುಜ ।

ನಯಂ ಹಿ ತನ ದಾಸ್ಯಾಮಃ ಸರ್ವ ಏನಾಮರಪ್ರಭಾಃ

॥ ೧೩ ॥

॥ ಪುರೂರವಾ ಉವಾಚ ॥

ಭವಂತಶ್ಚೇತ್ಸ್ರಸನ್ನಾ ಮೇ ಯದಿ ಮೇ ರೋಚತೇ ವರಂ ।

ಉರ್ವಶೀ ಸೇಹ ಚಾರ್ವಂಗೀ ಭವದ್ಭಿರ್ಮಮದೀಯತಾಂ

॥ ೧೪ ॥

॥ ಗಂಧರ್ವಾ ಉಚುಃ ॥

ಸ್ಥಾಲಿಂ ಪೂರ್ಣಾಮಿನಾಂರಾಜನ್ಯಹಾಣಾಗ್ನೀರ್ಮಹಾಭುಜ ।

ಅಸ್ಮಾದಗ್ನಿಂ ತ್ರಿಧಾ ಕೃತ್ವಾಯಜಸ್ವ ವಿಗತಜ್ವರಃ

॥ ೧೫ ॥

ವೇದೋಕ್ತೇನ ವಿಧಾನೇನ ಗಂಧರ್ವತ್ವಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ।

ತ್ರೇತಾಗ್ನಿಪೂರ್ವಸ್ಯ ವಿಧೇರಸ್ಮಿನ್ಮನ್ವಂತರೇ ಭವಾನ್

॥ ೧೬ ॥

೧೩ ಗಂಧರ್ವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಲೈ ಪುರೂರವ ಮಹಾರಾಜನೇ ! ನೀನೇನು ವರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವಿಯೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ ದೇವತಾತೇಜ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ

೧೪ ಎಲೈ ಗಂಧರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರಾ ! ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಸುಂದರಾಂಗಿಯಾದ ಆ ನಿಮ್ಮ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿರಿ

೧೫-೧೬ ಎಲೈ ಪುರೂರವಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ! ಈಗ ನಿನಗೆ ನಾವು ಕೊಡುವ ಅಗ್ನಿ ಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ ! ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಯಾವ ದುಃಖವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಧಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ನೀನು ಯಾಗಮಾಡಿದೊಡನೆ ಆ ಯಜ್ಞಫಲವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಗಂಧರ್ವತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಎಲೈ ಪುರೂರವಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ! ಇನ್ನೂ ಕೇಳು ತ್ರೇತಾಗ್ನಿಪೂರ್ವಕವಾದ ವಿಧಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಯಜ್ಞಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಪ್ರಥಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಗುರುವು (ಆಚಾರ್ಯನು) ಯಜ್ಞರಕ್ಷಕನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಯಜ್ಞ

ಭವಿತಾ ದರ್ಶಿತಾ ಲೋಕೇ ಗುರುಶ್ಚ ಜಗತೀಪತಿಃ |

ಗಂಧರ್ವತ್ವಮನಾಸ್ಸಾಥ ರಾಜನ್ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಸ್ಯ ಧೋರ್ವಶೀಂ || ೧೭ ||

ಮನ್ವಂತರಮಿಮಂ ಸರ್ವಂ ರಂತಾ ಚ ತ್ವಂ ತಯಾ ಸಹ |

ಮನ್ವಂತರೇ ಗತೇ ರಾಜನ್ಮರ್ವಶ್ಯಾ ಸಹಿತೋ ಭವಾನ್ || ೧೮ ||

ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿ ನಿಶಾನಾಥಂ ಸೋಮಂಶೀತಾಂಶುಮುಜ್ಜ್ವಲಂ |

ಆಧಾರಂ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಪಿತ್ವಣಾಂ ಸ್ಥಾನಮುತ್ತಮಂ || ೧೯ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಲೀಂ ನೃಪೇ ದತ್ವಾ ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತ್ರಿದಿವಂ ಯಯುಃ |

ಅಥಾಜಗಾಮ ತಂ ದೇಶಂ ಬಾಲಮಾದಾಯಚೋರ್ವಶೀ || ೨೦ ||

ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದೊಡನೆ ನೀನು ಗಂಧರ್ವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹನಾಗಿ ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ !

ಹಿಪ್ಪಣಿ — ಅಗ್ನಿತ್ರಯವೆಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ-ಗುರ್ಹಪತ್ಯ-ಆಹವನೀಯವೆಂದು ಮೂರು ವಿಧ ಅಹಿತಾಗ್ನಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದ ಮನೆಯೆಂದು ಒಂದು ಔಪಾಸನಗೃಹವಿರುವುದು ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ತ್ರೇತಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಿ ನೋಡಬಹುದು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞಯಜಮಾನನು ಈ ತ್ರೇತಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಮಹಾವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಕ್ರಮವು ಈಗಲೂ ಇದೆ

೧೮-೧೯ ಈರೀತಿ ನೀನು ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವಳೊಡನೆ ಈ ಮನ್ವಂತರವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ ಈ ಮನ್ವಂತರವು ಕಳೆದಹೋದ ಬಳಿಕ ನೀನು ಹಿಮಕರಣನಾದ ಉಜ್ವಲನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು (ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು) ಉರ್ವಶೀ ಸಹಿತನಾಗಿಯೇ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೂ ಆಧಾರವಾದ ಪಿತ್ವಗಳ ಸ್ಥಾನ (ಲೋಕ) ವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ

೨೦ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಗಂಧರ್ವರು ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ಪುರೂರವಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಬಳಿಕ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು ಆ ಬಳಿಕ ಉರ್ವಶಿಯು ಒಂದು ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಪುರೂರವನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಳು

॥ ಉರ್ವಶ್ಯುವಾಚ ॥

ತಸ್ಮಿನ್ನಮಾಗಮೇ ಸೌಮ್ಯ ಜಾತೋಯಂ ತದಯಃಪ್ರಭೋ ।

ತಮಾದಾಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಂ ವಜ್ರ ಪಾರ್ಥಿವ ಮಾ ಚಿರಂ

॥ ೨೧ ॥

ಕೃತಂ ನಾನಾಸ್ಯ ಗಂಧರ್ವೈರ್ವಿಶ್ವಾಯುರಿತಿ ಭೂಮಿಸಂ ।

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಏವಂ ದತ್ವಾ ನೃಪೇ ಬಾಲಂ ಸಾ ಪ್ರಯಾತಾ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪ

॥ ೨೨ ॥

ಏಕಾಕೀ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಬುಧಪುತ್ರೋಽಸ್ಯನಂತರಂ ।

ಕಿಂನು ಬಾಲಮುಪಾದಾಯ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಪುರಂ ಸ್ವಕಂ

॥ ೨೪ ॥

ಅಥಾದಾಯ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಲೀನೇತಾಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।

ರತ್ನಾದೇಭ್ಯೋ ಭಯಂ ಘೋರಂ ಬಾಲಸ್ಯೇಹ ಭವಿಷ್ಯತಿ

॥ ೨೪ ॥

ಮಯಾ ವಿಹೀನಸ್ಯ ಭಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿದ್ವಿಭಾವಸೋಃ ।

ಏವಂ ಸ ನಿಶ್ಚಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಬಾಲಮಾದಾಯ ಸತ್ಪರಃ

॥ ೨೫ ॥

೨೧ ಉರ್ವಶ್ಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.—ಎಲೆ ಪ್ರಭೋ! ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಸರೋವರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದ್ದೆವಷ್ಟೆ? ಆಗ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಮಾಗಮಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿತು ಈ ಮಗು ವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವುರಕ್ಕೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಹೋಗು ಎಲೈ ಧೊರೆಯೆ ಈ ಮಗುವಿಗೆ ಗಂಧರ್ವರು ವಿಶ್ವಾಯುವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರುವರು

೨೨-೨೬ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ —ಎಲೈ ವಜ್ರಭೂಪಾಲಕನೇ! ಕೇಳು ಈರ್ವಿತಿಯಾಗಿ ಉರ್ವಶ್ಯು ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಪುರೂರವನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು ಆಗ ಬುಧಪುತ್ರನಾದ ಪುರೂರವನು ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತು ಈರ್ವಿತಿ ಚಿಂತನೆಮಾಡಿದನು ಈಗ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಮೊದಲು ಈ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದು ಆ ಬಳಿಕ ಈ ಅಗ್ನಿ ಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ಊರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಹಾಗಲ್ಲವೆ ಮಗುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೊದಲು ಈ ಅಗ್ನಿ ಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಾದರೆ ನಾಯಿ ನರಿಗಳಿಂದ ಈ ಮಗುವಿಗೆ ಭಯಂಕರ ವಿವತ್ತುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ನಾನಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಅಗ್ನಿಗೆ ಯಾರ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಮೊದಲೇ ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು

ಜಗಾಮ ಸ್ವಪುರಂ ಹೃಷ್ಣಃ ಸಸೈನ್ಯಶ್ಚಾಗಮತ್ಪುನಃ |

ಸಾಧೀಂ ದದರ್ಶ ಹೀನಾಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನೋಹಮುಪಾಗತಃ || ೨೬ ||

ತ್ರಿದಿವಾದೇತ್ಯ ಗಂಧರ್ವಾ ಮೂಢಂ ಪಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮಂ |

ಉತ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ವಚನಮೂಚುಸ್ತದ್ಧಿತಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ || ೨೭ ||

ರಾಜನ್ ಸ್ಮಿಂಚಮಿಗರ್ಭೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಸ ಹುತಾಶನಃ |

ಅಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಜನಯಸ್ವ ಹುತಾಶನಂ || ೨೮ ||

ತ್ರಿಧಾ ಕೃತ್ವಾ ತು ತಂ ನೀರ ಯಜಸ್ವ ನಿಧಿವತ್ತದಾ |

ತಮಿಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ನೀರ ಗಂಧರ್ವತ್ವಮಸಂಶಯಂ || ೨೯ ||

ಶ್ರೇತಾಗ್ನಿಂ ತೇ ನರೇಂದ್ರೇಹ ಹೋಷ್ಯಂತಿ ಸತತಂ ದ್ವಿಜಾಃ |

ಸಸ್ತವರ್ಪಾಣಿ ತೇಪ್ತೇವಂ ಯಾಸ್ಯತ್ಯಸ್ಮತ್ಸಲೋಕತಾಂ || ೩೦ ||

ಸರಿಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಆ ಮಗುವನ್ನು ಬೇಗ ಕರವಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಮೋಗಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಪುನಃ ಸೈನ್ಯ ಸಮೇತನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದನು ಆದರೆ ಆಗ ಅಗ್ನಿ ಸ್ಥಾಲಿಯು ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ವಿಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನು ದಿಕ್ಕೇ ತೋರದ ಮೋಹ (ಮೂರ್ಛ) ಗೊಂಡನು

೨೭ ಈ ರೀತಿ ಮೂರ್ಛಗೊಂಡ ಪುರೂರವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಾಲಕನ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಟ್ಟವರಾಗಿ ಗಂಧರ್ವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮೂರ್ಛಗೊಂಡ ರಾಜನನ್ನೆಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ, ಅವನ ಹಿತವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದವರಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರು

೨೮-೩೦ ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ನೀನು ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ ಪಾಲಕರಿಲ್ಲದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬನ್ನೀಮರದ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವನು ಈ ಬನ್ನೀಮರವನ್ನು ಕಡಿದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡು ಬಳಿಕ ಜಾತವಾದ ಅಗ್ನಿ (ಜಾತವೇದಸ) ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೂರು ಭಾಗಮಾಡಿ ವಿಧಿವಹಿತವಾಗಿ ಯಾಗಮಾಡು ಆರೀತಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನೀನು ಗಂಧರ್ವತ್ವವನ್ನು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ರೀತಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಶ್ರೇತಾಗ್ನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಈ ರೀತಿ

ತ್ರಯೋಗ್ನಯಶ್ಚಾಪಸದಂ ತವರಾಜನ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

ಅಗ್ನಿರಾಹವನೀಯಸ್ತು ವಾಸುದೇವೋ ನರಾಧಿಪ

|| ೩೧ ||

ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಸ್ತಥಾ ಜ್ಞೇಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ಬುಧೈಃ |

ತಥಾ ಚ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯೋಽಗ್ನಿಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ ಪರಿಪರೈತೇ

|| ೩೨ ||

ತಥೈವೋಪಸದೋ ರಾಜನ್ಮನಿರುದ್ಧಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |

ತಸ್ಮಾದೇವ ವರೋ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚತುರಾತ್ಮಾನರಾಧಿಪ

|| ೩೩ ||

ಫಲಾಭಿಸಂಧಾನಹುತೋ ಗಂಧರ್ವತ್ವಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ |

ಕಾನುಂ ವಿನಾಗ್ನಿಹೋತ್ರೇಣ ಹುತೋ ರಾಜ್ಜನಾರ್ದನಃ

|| ೩೪ ||

ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ಪರಂ ಸ್ಥಾನಮಮೃತಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಧ್ರುವಂ |

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದೃತೇ ರಾಜನ್ಗಂಧರ್ವತ್ವಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ

|| ೩೫ ||

ಏಳು ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ (ಸಪ್ತವಾಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು) ಆಚರಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಸಾಲೋಕ್ಯವನ್ನು (ಗಂಧರ್ವಲೋಕವನ್ನು) ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ,

೩೧-೩೩ ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಈರೀತಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಔಪಾಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಯಾದ ಈ ಅಗ್ನಿತ್ರಯಗಳೂ ತ್ರೇತಾಗ್ನಿಗಳೆಂದು ವ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ ಮೊದಲ ನೆಯ ಅಗ್ನಿಯೇ ವಾಸುದೇವಸ್ವರೂಪದಿಂದಿದ್ದು ಆಹವನೀಯವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಸಂಕರ್ಷಣಸ್ವರೂಪದಿಂದಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯೆಂದು ವ್ರಸಿದ್ಧಿ ಯಾಗುವುದು ಮೂರನೆಯದೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಸ್ವರೂಪವಾದ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಗ್ನಿಯೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯವೂ ಔಪಾಸನಮಾಡತಕ್ಕ ಅಗ್ನಿಯು ಅನಿರುದ್ಧ ನಾನುದಿಂದ ಕೀರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಚತುರಾತ್ಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ (ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರ ನಾಮದಲ್ಲಿ ಚತುರಾತ್ಮಾ ಎಂಬ ನಾಮವು ವ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ ರೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿರುವರು

೩೪-೩೮ ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಫಲವನ್ನವೇಕ್ಷಿಸಿ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಗಂಧರ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವನಾಗುತ್ತಾನೆ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಆಶೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಈಶ್ವರಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಯಾವನು ಕೃತುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತವಾದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಧ್ರುವ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು (ದೇವತ್ವವನ್ನು) ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ

ಸುಹುತೇನಾಗ್ನಿ ಹೋತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಸಂಶಯಂ ವಿನಾ ।

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತ್ರಿದಿವಂ ತತಃ

॥ ೩೬ ॥

ರಾಜಾಪ್ಯರಣಿಮಾದಾಯ ಶಮಿಗರ್ಭಾದ್ಭೃಹಂ ಯಯೌ ।

ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ರಾಂಜೇಂದ್ರ ಶಮಿಗರ್ಭಾದ್ಭೃತಾಶನಂ ।

ಜನಯಂತಿ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ತತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತಸ್ತ್ವಸೌ

॥ ೩೭ ॥

ಏಕೋಗ್ನಿ ರಾಸೀತ್ಸನ್ಯ ಪವರ್ಯ ಪೂರ್ವಂ

ವೈವಸ್ವತಸ್ಯಾಸ್ಯ ತಥಾಂತರೇಸ್ಮಿನ್ ।

ತ್ರಿಧಾಕೃತಸ್ತೇನ ಮಹಾನುಭಾವ

ಸಮಂತ್ರಿವಿಪ್ರೈಃ ಕೃತುಶಾಸ್ತ್ರವಿಜ್ಞೈಃ

॥ ೩೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ತ್ರೇತಾಗ್ನಿತ್ವತ್ತಿನಾಮ ಪಟ್ಟಿಂಶದುತ್ತರ

ಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ರಾಜನೇ ! ಕೇಳು ಯಾರು ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಗಂಧರ್ವಲೋಕ ವ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಒಳ್ಳೇ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧದಿಂದ ಯಜ್ಞಮಾಡುವವರು ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲದ ಗಂಧರ್ವರಾಗುವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಗಂಧರ್ವರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತರಳಿದರು ಪುರೂರವರಾಜನೂ ಸಹ ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಶಮಿ ಗರ್ಭದಿಂದ ಅರಣಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು ಅಲ್ಲಿಂದೀಚೆಗೆ ಶಮಿಗರ್ಭದಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕಡೆದು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ ಈಗಲೂ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನು ಬನ್ನಿ ಮರದಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿದಾನೆಯೆಂದರಿಬೇಕು ಎಲೈ ವಜ್ರ ರಾಜನೇ ! ಕೇಳು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಒಂದೇ ಆಗಿತ್ತು ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂ ತರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ತ್ರೇತಾಗ್ನಿ ಗಳುಂಟಾದುವು ಈರಿತಿ ಕೃತು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದ ರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ತ್ರೇತಾಗ್ನಿ ಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದು ನೂರ ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ತತಃ ಸ ಸ್ವಪುರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಚಾಗ್ನಿಸಾಸನತಪ್ತರಃ |

ಈಜೇ ಬಹುವಿಧೈರ್ಯಜ್ಞೈಃ ಪ್ರಜಾ ಧರ್ಮೇಣ ಪಾಲಯತ್ || ೧ ||

ಅಶ್ವಮೇಧಶತ್ಪ್ರಿಷ್ಟಾಸ್ವಾ ವಾಜನೇಯೈಃ ಸಹಸ್ರಶಃ |

ಅಗ್ನಿಷ್ವೋಮೈಶ್ಚಾತಿರಾತ್ರೈರ್ದ್ವಾದಶಾಹೈಃ ಪುನಃಪುನಃ || ೨ ||

ಸಪ್ತದ್ವೀಪಸಮುದ್ರಾಯಾಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮೇಕರಾಡ್ ಬಭೌ |

ಅಮಾನುಷೈರ್ವೃತಃ ಸರ್ವೈಃ ಸ ವಿಜಿಗ್ಮೇ ಮಹೀತಲಂ || ೩ ||

ನೂರ ಮೂವತ್ತೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಅನಂತರದಲ್ಲಾ ಪುರೂರವ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ವ್ರಯಾಣವಂ ಬೆಳಸಿ ಔವಾಸನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಸ್ವಜಿಗಳನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ನಾನಾನಿಧವಾದ ಯಜ್ಞೋಪಕರಣಗಳಂ ಕೂಡಿಸಿ ಬಹುವಿಧವಾದ ವೇದೋಕ್ತ ಕ್ರತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದನು

೨-೩ ಪುರೂರವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳಂ ಮಾಡಿದನು ಒಂದುಸಾವಿರ ವಾಜನೇಯ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಅಗ್ನಿಷ್ವೋಮ-ಅತಿರಾತ್ರದ್ವಾದಶಾಹಸೈಂಬಕ್ರತುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಸಹಸ್ರಾರುಸಾರಿ ಪುನಃಪುನಃ ಮಾಡಿದವನಾಗಿ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ ಪರಿವೃತವಾದ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಪರಿವೃತವಾದ ಈ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ

ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಮರಣಂ ವ್ಯಾಧಿನಾಭವತ್ಕಸ್ಯಚಿತ್ತ್ವಚಿತ್ |
ಸರ್ವೋ ಧರ್ಮಪರೋ ಲೋಕಃ ಸರ್ವ ಏವ ಸುಖೀ ಜನಃ

|| ೪ ||

ಸರ್ವೇ ಚೈವ ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಾಸ್ತಸ್ಮಿಜನಪದೇಶ್ವರೇ |
ನಾಸೀತ್ಪಶುವಧಾರ್ಹಾಣಾಂ ವಧಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಪದಾ ತದಾ

|| ೫ ||

ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ರಾಜಾನಂ ಭಾವೇನೋಪಗತಾನಿ ತಂ |
ಸರ್ವಸ್ಯ ಚ ಜನಸ್ಯಾಸೀತ್ಸ ರಾಜಾ ಪಿತೃಸನ್ನಿಭಃ

|| ೬ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಂ ಭೂಪತಿಂ ಸ್ವಪ್ನೇ ಪ್ರಸೀದಂತಿ ಜನಾಸ್ತದಾ |
ಯದಾ ನಿಯಾತ್ಯಸೌ ರಾಜಾ ಚತುರಂಗಬಲಾನ್ವಿತಃ

|| ೭ ||

ಗೃಹಚರ್ಮಾರತಾ ನಾರ್ಯಸ್ತದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ತಂ ಸದಾ |
ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚಂದನಧೂಪೈಶ್ಚ ತಥೈವ ವಿಕಿರಂತಿ ತಂ

|| ೮ ||

ತಾನೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡನು ಈತನ ಬಲವು ಅಮಾನುಷವಾದುದು (ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಮೀರಿದುದು) ಇಂತಹ ಅತಿಶಯ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಭೂತಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸಿದನು ಈ ಮಹಾರಾಜನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮವಾಗಲೀ, ಅಕಾಲ ಮರಣವಾಗಲೀ, ರೋಗಾದ್ಯಪದ್ರವಗಳಾಗಲೀ, ಯಾರಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲ ಸಕಲ ಲೋಕವೂ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತವಾಗಿತ್ತು ಸಕಲ ಜನರೂ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು ಎಲ್ಲರೂ ಹಣಗಾರರಾಗಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಬಡವರ ಹೆಸರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆ ಮಹಾರಾಜನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಭವವಾಗಿ ಯಾವ ವ್ರಾಣಿಯೂ ವಧೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ವಧಾರ್ಹರಾದ ಜನರಾಗಲೀ, ವ್ರಾಣಿಗಳಾಗಲೀ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ರಾಜನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಅವನ ಭಾವನೆಯಲ್ಲೇ ನಿರತವಾಗಿದ್ದುವು ಸಕಲ ಜನರಿಗೂ ತಂದೆಯ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ಆ ರಾಜನು ಸಕಲ ಜನರನ್ನೂ ತಾಯಿಯು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಂತೆ ರಾಕಾಡುತ್ತಿದ್ದನು

೭-೧೨ ಆ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಜನರು ಸಂತೋಷವದುತ್ತಿದ್ದರು ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನು ಚತುರಂಗಬಲಸಹಿತನಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವನೋ ಆಗ ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರೂ ಇದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಾಗೆಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಕೂಗಗಳನ್ನಾತನಮೇಲೆ ಎರಚುವರು.

ಉರ್ವಶೀ ಕೃತಪುಣ್ಯಾ ಸಾ ದೇವೀ ನಾರಾಯಣಾತ್ಮಜಾ ।

ಯಯಾ ಪ್ರೀಡಿತಮಸ್ಯಾಂಕೇ ವದಂತೈವಂ ಚ ಯೋಷಿತಃ ॥ ೯ ॥

ಅಯಮಾಯಾತ್ಮಸೌ ರಾಜಾ ಯದಾ ಶೃಣ್ವಂತಿ ಯೋಷಿತಃ ।

ಗೃಹಕಾರ್ಯಾಣ್ಯಪಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತದಾ ಯಾಂತಿ ಗನಾಕ್ಷಕಾತ್ ॥ ೧೦ ॥

ಅಭ್ರಾಣಿ ಶರದಾನೀನ ಬಹುಚಂದ್ರಾಣಿ ಯೋಷಿತಾಂ ।

ಮುಖೇ ರಾಜಂತಿ ನೇಶ್ವಾನಿ ನಿಯಾತೇ ಸ್ಪೃಧಾವೀಶ್ವರೇ ॥ ೧೧ ॥

ಯಾ ನ ವಶ್ಯಂತಿ ತಂ ಯಾಂತಂ ಸಾ ತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತಿರೋಹಿತಂ ।

ಮುಷಿತಂ ಚೈವ ಸಾತ್ಮಾನಂ ನೇತ್ತಿ ನಿಂದಂತಿ ಸಾ ಭೃಶಂ ॥ ೧೨ ॥

ಧೂನದ ಹುಡಿಯನ್ನೆರಚುವರು ವನ್ನೀರು, ಗಂಧ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪನ್ನೀರ
ದಾನಿ ಮುಂತಾದ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಂತುರುತುಂತುರಾಗಿ ವರ್ಷಿಸುವರು ಮತ್ತು
ಆ ಹೆಂಗಸರು ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು — ಅದೇನೆಂದರೆ,
ನಾರಾಯಣಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗಳಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ಎಂತಹ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿನಿಯೋ ? ಈ
ಮಹಾರಾಜನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಬೇಕಾದರೆ ಆಕೆಯ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯೆಷ್ಟಿರುವುದೋ
ಹೀಗೆಯೇ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಮಹಾರಾಜರ ಸವಾರಿ ಬರುತ್ತಿವೆ !
ಮಹಾರಾಜರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ! ಎಂಬೀ ಮಾತು ಯಾವಾಗಲಿಗಿಗಿ ಕೇಳಿಬರುವುದೋ
ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಒತ್ತು
ಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದು ಕಿಟಕಿಯಬಳಿ ನಿಂತುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಇವನ್ನು ನೋಡಿ
ದರೆ ಶರದ್ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ ಚಂದ್ರರು ಉದಯಿಸಿದರೋ ಎಂಬಂತೆ
ನಾರೀಮುಖಗಳೆಂಬ ಚಂದ್ರರು ಮನೆಯ ಕಿಟಕಿಗಳೆಂಬ ಶರರಾಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮಹಾರಾಜರ ಸವಾರಿಯು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಯಾವ ಹೆಂಗ
ಸಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪತಡವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಸವಾರಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಕ್ಕೆನಾದರೂ ಹೊರಟು
ಹೋಗಿದ್ದರೆ ರಾಜದರ್ಶನವು ಲಭ್ಯವಾಗದಿದ್ದದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಕೋಪಿಸಿ
ಕೊಂಡು ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಈಗಲೂ ಲೋಕಾರೂಢಿಯಾಗಿ ತಮಗೇನಾದರೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ
ಪ್ರಯೋಜನವು ತಮ್ಮ ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಹೋದರೆ ಜನರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು ? ಅಯ್ಯೋ ! ನನಗೇನು ಬಂತು ಕೇಡು ? ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಹೊರಡಬಾರ

ಯಾ ಚ ಪಶ್ಯತಿ ತಂ ಯಾಂತಂ ಕಂದರ್ಪಸದೃಶಂ ನೃಪಂ ।

ತದ್ಗತೇನ ಹೃದಾ ಸಾಹಿ ಶೂನ್ಯಾ ತಿಷ್ಠತಿ ವೇಶ್ಮಿನಿ

॥ ೧೩

ಯದಾ ಯಜತಿ ಯಜ್ಞೈಶ್ಚ ತದಾ ಶೂನ್ಯಾ ವಸುಂಧರಾ ।

ಸರ್ವಾ ಭವತಿ ರಾಜಾನಂ ತದಾ ಗಚ್ಛತಿ ನೈ ಜನಃ

॥ ೧೪ ॥

ಯಶ್ಚ ಯಾತಿ ಜನಸ್ತಸ್ಯ ಯಜ್ಞೋ ರಾಜ್ಞೋ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ಕಿಮಿಚ್ಛಕೈಸ್ತದಾ ರಾಜ್ಞಾ ಸರ್ವಃ ಸಂಪೂಜ್ಯತೇ ತದಾ

॥ ೧೫ ॥

ಸಭಾಸಂಸ್ಥಸ್ಯ ವೈ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರತೀಹಾರೋ ದಿನೇ ದಿನೇ ।

ಉದ್ಘೋಷಯತಿ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥೇ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಯೇ ಕಥಂಚನ

॥ ೧೬ ॥

ದಾಗಿತ್ತಿ ? ನನಗೇನು ಅಜ್ಞಾನ ಕವಿದುಕೊಂಡಿತು ? ಛೇ ! ಛೇ ! ನನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಸುಡಬೇಕು ಇಂತಹ ಚಿನ್ನದಂತಹ ನಮಯವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ ನಲ್ಲಾ ! ನನಗೆ ಇಂಥಾ ಅಜ್ಞಾನ ಕವಿಯಬಹುದೆ ? ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ

೧೩ ಮನ್ವಥನಂತೆ ಮನಮೋಹರವಾದವರ್ಯವುಳ್ಳ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಯಾವ ಲಲನೆಯು ಲಾಲನೆಯಿಂದವತೋಕಿಸುವಕೋ ಆಕೆಯು ಅವನಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಏನೇನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಕು ಹಿಡಿದು (ಶೂನ್ಯಳಾಗಿ) ಕುಳಿತುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು (ಇದಕ್ಕೆ ಭಾವಾಲಂಕಾರ ಎಂದು ಹೆಸರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮನಸ್ಸೇ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಭಾವ ಇದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ)

೧೪ ಯಾವಾಗ ರಾಜನು ಯಜ್ಞಮಾಡುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನೋ ಆಗ ಹೊರಗಣಜನರೆಲ್ಲಾ ಬಂದ(ಭೂಮಿಯು)ಬಗಿದಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಆಗಪರಸ್ಥಳವಜನರೆಲ್ಲರೂ ಯಜ್ಞಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ರಾಜವರ್ತನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಊರುಗಳಿಗೆ ಊರುಗಳೇ ಬರಿದಾಗುವುದು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಇದೆ

೧೫ ಮಹಾರಾಜನು ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಯಜ್ಞವರ್ತನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರು ಏನೇನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಹಾರಾಜನು ಅವರಿಗೆ ಪೂಜಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೬ ಮಹಾರಾಜನು ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ಹೊರಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆತನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಜನರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ

ಇತ್ಯೇವಂ ಶಾಸ್ವತೋ ರಾಜ್ಯಂ ಗತಃ ಕಾಲೋ ಮಹೀಪತೇಃ ।

ಸ ಕದಾಚಿದ್ವಿಜಾನಾಹ ದರ್ಶಯದ್ಧಂ ಮಮೋರ್ವಶೀಂ || ೧೭ ||

ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇ ತಾಂ ಸ್ವಯಂ ರಾಜನ್ ವಯಂ ದರ್ಶಯಾಮ್ಯಹಂ ।

ತತಸ್ತೇಷಾಂ ಧನೇ ಲೋಭಂ ಚಕ್ರೇ ಕಾಮನಿಸೀಡಿತಃ || ೧೮ ||

ಹ್ರಿಯಮಾಣೇ ಧನೇ ವಿಪ್ರೈಃ ಶಪ್ತಃ ಪಂಚತ್ವಮಾಗತಃ ।

ಜೀವಿತಶ್ಚಾಪರೈರ್ನಿಫಪ್ರೈರ್ಗತರೋಷೈರ್ಮಹೀಪತಿಃ || ೧೯ ||

ಆತ್ಮಾನಂ ಗರ್ಹಯಿತ್ವಾಸೌ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞೋ ಮಹೀಪತಿಃ ।

ಆಯುಂ ರಾಜ್ಯೇಭಿಸ್ಚಿಚ್ಛೈವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಪುರೇ ಸ್ವಕೇ || ೨೦ ||

ಸಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಸ್ತತೋ ರಾಜಾ ಯಯೌ ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಂ ।

ತಸ್ಯಾಶ್ರಮೇ ತಪಶ್ಚಕ್ರೇ ರಾಜಾ ಸಂವತ್ಸರತ್ರಯಂ || ೨೧ ||

೧೭-೧೮ ಈರೀತಿ ಪುರೂರವನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಬಹಳಕಾಲ ಗಳು ಸುಖವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋದುವು ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಆ ರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರದು ನನಗೆ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿದನು ಅದಕ್ಕುತ್ತರವಾಗಿ ಅವರು, ನೀನೇ ಅವಳನ್ನು ನೀನಾಗಿಯೇ ನೋಡುತ್ತೀಯೆ ಈಗ ನಾವು ತೋರಿಸಲಾರವೆಂದರು ಅನಂತರ ಆ ರಾಜನು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದ್ರವ್ಯಕಾಮನಾಗಿ ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು ಹೊರಗಿನ ವ್ರಾಣಗಳಂತಿದ್ದ ಹಣವು ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಾ ಆ ರಾಜನಮೇಲೆ ಕುಸಿತ ರಾಗಿ ನೀನು ನಾಯಿ ' ಎಂದು ಶಪಿಸಿದರು ಆ ಕೂಡಲೆ ಆ ರಾಜನು ಸತ್ತಹೋದನು ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಇದ್ದ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಮಹಾತ್ಮೆಯಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ಪುನಃ ಬದುಕಿಸಿದರು

೨೦-೨೧ ಯಾವಾಗ ಒಂದುಬಾರಿ ಸತ್ತು ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿಕೊಂಡನೋ ಆಗಲೀಗ ರಾಜನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾನವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿಯೊಂದಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಆಯುರ್ವಿಗ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಗರದ ಆಡಳಿತವನ್ನವನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಸಮಿತನಾಗಿ ಬದರಿಕಾ (ನಾರಾಯಣ) ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಆ ಬದರಿನಾರಾಯಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲಚಿತ್ತನಾಗಿ ಕುಳಿತು ಮೂರುವರ್ಷಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು

ತತೋ ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ರಾಹ ತಂ ನೃಪಂ ತಪಸಿ ಸ್ಥಿತಂ ।

ಅದ್ಯ ಸ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ತಾಂ ರಾರ್ಜಯತ್ಕತೇ ಪರಿತಪ್ಯಸೇ

॥ ೨೨ ॥

ಸಶರೀರೋದ್ಯ ಗಂತಾಸಿ ತ್ರಿದಿವಂ ರಾಜಸತ್ತಮ ।

ಏವಂ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರೇ ವದತಿ ವಿಮಾನಂ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ

॥ ೨೩ ॥

ಉರ್ವಶ್ಯಧಿಷ್ಠಿತಂ ರಮ್ಯಂ ಗಂಧರ್ವೈಶ್ಚ ಸಹಸ್ರರಃ ।

ಯಸ್ಮಿನ್ಯುಕ್ತಂ ತುರಂಗಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ಚಂದ್ರನರ್ಚಸಾಂ

॥ ೨೪ ॥

ವಿಮಾನಾದವರುಹ್ಯಾಥ ಗಂಧರ್ವಾಸ್ಪರಸಾಂ ಗಣಾಃ ।

ಉರ್ವಶೀ ಚ ವನಂದೈನಮೃಷಿಂ ಜ್ವಲನತೇಜಸಂ

॥ ೨೫ ॥

ಅನುಚ್ಛಾತೋಥ ಋಷಿಣಾ ತದಾ ರಾಜಾ ಪುರೂರವಾಃ ।

ಕೃತ್ವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಮಾತ್ಮಸ್ಥಂ ವಿಮಾನಂ ತಂ ಸಮಾಸ್ಥಿತಃ

॥ ೨೬ ॥

೨೨-೨೩ ಈರೀತಿ ಮೂರುವರ್ಷಕಾಲ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಆ ಭಗವಾಃ ನಾರಾಯಣನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಪುರೂರವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು ಎಲೈ ರಾಜನೇ ' ಯಾವ ಉರ್ವಶಿಗೋಸ್ತರ ನೀನು ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆಯೋ ಆ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೀನು ಈಗಲೇ ಸಡೆದು ಸಶರೀರನಾಗಿ ಅವಳೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ ಹೀಗೆಂದು ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲೊಂದು ವಿಮಾನವು ಕಾಣಿಸಿತು

೨೪-೨೫ ನೋಡುನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಆ ವಿಮಾನವು ಪುರೂರವನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು ಅವನೊಳಗೆ ಸಾವಿರಾರುಮಂದಿ ಗಂಧರ್ವರ ಗುಂಪಿನೊಡನೆ ಉರ್ವಶಿಯು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಒಂದುಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಆ ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಉರ್ವಶಿಯು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯ (ನಾರಾಯಣಮುನಿಯ) ಚರಣಗಳಿಗೆರಗಿದಳು ಆಗ ಪುರೂರವರಾಜನು ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯ ಅವ್ವಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದವನಾಗಿ ತನ್ನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದ ಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ವಿಮಾನದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಭಗವಾಃ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನೂ ಸಹ ಉರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ವಿಮಾನವನ್ನು ಹತ್ತಿದನು ಬಳಿಕ ಆ ವಿಮಾನವು ಸಶರೀರನಾದ ಪುರೂರವನನ್ನು

ಋಷಿಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇಕೈತ್ಯ ತ್ರಿದಿವಂ ಸ ನೃಪೋ ಗತಃ |
ಸಶರೀರೋ ನೃಪಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ತದಾ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸುದುರ್ಲಭಂ || ೨೭ ||

ಶಕ್ರೇಣಾಭ್ಯರ್ಚಿತಃ ಕಾಲೇ ವಿಜಹಾರ ಯಥಾಸುಖಂ |
ದೇವೋದ್ಯಾನೇಷುಸರ್ವೇಷು ಉರ್ವಶ್ಯಾ ಸಹಿತಸ್ತದಾ || ೨೮ ||

ನಾಸೌ ವಿಯಜ್ಯತೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕದಾಚಿದಪಿ ಪಾರ್ಥಿವಃ |
ಅಮಾನಾಸ್ಯಾಮನಾನಾಸ್ಯಾಂ ನಿಯತಂ ಚಂದ್ರಭಾಸ್ಕರೌ || ೨೯ ||

ದ್ರಷ್ಟುಂ ಯಾತೌ ಮಹೀಪಾಲನೇಕರಾಶಿಗತೌ ಸದಾ |
ಉರ್ವಶ್ಯಾ ಸಹಿತಂ ಪೌತ್ರಂ ಯದಾ ಪಶ್ಯತಿ ಚಂದ್ರಮಾಃ || ೩೦ ||

ತದಾ ಸುಧಾರಸಂ ದೇವಃ ಸ್ನೇಹಾತ್ಸ್ರವತಿ ಮಾನದ |
ಸುಧಾಮೃತರಸಂ ತಂ ಚ ಪಿಬಂತಿ ಪಿತರಸ್ತದಾ || ೩೧ ||

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಯಿತು ಇತರರಿಂದ ಮೊಂದಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಇಂತಹ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಂದಲೂ ಸಹ ಸಂಪೂಜಿತ ನಾಗಿ ಉರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ಆ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ದೇವೋದ್ಯಾನವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಉರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ನೇರಿದವನಾಗಿ ಯಥೇಚ್ಛನಾಗಿ ವಿಹಾರಮಾಡಿದನು

೨೯-೩೧: ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ ಇವರಿಗೆ ವಿಯೋಗವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿವಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಉರ್ದಶಿ ಸಹಿತನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಪುರುಷನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಬಹುಪ್ರೇಮ ದಿಂದ ಅಮೃತರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾನೆ ಆರೀತಿ ಸುರಿಯುವ ಸುಧಾಮೃತರಸವನ್ನು ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಪಾನಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ಕೇಳು ಆ ಸಮಯವು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಆ ದಿನ (ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ) ಮಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಸುಧಾರಸದಿಂದ ಮಿಶ್ರವಾಗುವುದರಿಂದ ಆದಿನ ಪಿತೃಗಳು ಶ್ರಾದ್ಧದತ್ತ ತರ್ಪಣವಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಮೃತೋಪಮವಾದ ಆ ಜಲ (ತಲ) ತರ್ಪಣದಿಂದ ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲೂ

ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಸ್ತದಾಪ್ಯುಕ್ತೋ ನೃಣಾಂ ನೃಪವರೋತ್ತಮಃ |

ತದಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಹಿ ಯದ್ಧತ್ತಂ ಸುಧಾರಸವಿಮಿಶ್ರಿತಂ

|| ೩೨ ||

ತದಶ್ಚಂತಿ ಮಹೀಪಾಲ ಪಿತರೂನ್ಮೃತಸನ್ನಿಭಂ |

ಅಮಾನಾಸ್ಯಾನುಮಾಸಾಸ್ಯಾಂ ತದಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪ್ರಯತ್ನತಃ

|| ೩೩ ||

ಕುರುಷ್ವ ಭೂಮಿಪಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರ್ವಾನ್ಯಾಮಾನವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ |

ಯೇಪಿ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ತದಾ ಚಾನ್ಯೇ ನರಾಧಿಪ

|| ೩೪ ||

ತೇಷಾಮಾಯುರ್ಯಶಃ ಸೌಖ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಂತಿ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ |

ದೇವಕಾರ್ಯಾದಪಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ

|| ೩೫ ||

ಪಿತರೋ ನಾನು ರಾಜೇಂದ್ರ ದೇವಾನಾನುಪಿ ದೇವತಾಃ |

ರಾಜ್ಯಕಾಮಃ ಸ್ವರ್ಗಕಾಮಃ ಪುಷ್ಪಿಕಾಮಸ್ತಥೈವ ಚ

|| ೩೬ ||

ಪಿತೃಸ್ಸಂತರ್ಪಯೇಚ್ಛ್ರದ್ಧೇ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಸಮಾಗಮೇ |

ವಸಂತಿ ಸತತಂ ರಾಜನ್ವಿತರಶ್ಚಂದ್ರಮಂಡಲೇ

|| ೩೭ ||

ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು (ತಿಲತರ್ಪಣ ಮಾಡಿದರೂ ಮಾಡಬಹುದು) ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ! ನೀನೂ ಕೂಡ ವ್ರತಿಯೊಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯಾತಿಥಿಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡು ನೀನು ನಿನ್ನ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರಾದವರು ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಾಚರಿಸುವರೋ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಅವರ ವ್ರತಮಹರು (ಮುತ್ತಜ್ಜ) ಆಯುಷ್ಯನ್ನೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಸೌಖ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಪಿತೃಕಾರ್ಯವು ದೇವತಾಕಾರ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

೩೬-೩೭ ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಕೇಳು ಪಿತೃಗಳೆಂಬವರು ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ

ಹೆಚ್ಚಾದ ದೇವತೆಗಳು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಸಮಾಗಮಕಾಲವಾದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅದಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಸುಡಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಪುಷ್ಪಿಯನ್ನೂ ಅವನವನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಯಾವಾಗಲೂ ಪಿತೃಗಳು ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ

ತೇಷಾಂ ಮಾಸಮಹೋರಾತ್ರಂ ವಿಭಾಗಂ ತತ್ರ ನೇ ಶೃಣು |

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಾಷ್ಟಮೀ ಮಧ್ಯೇ ತೇಷಾಮುದಯತೇ ರವಿಃ || ೩೮ ||

ಶುಕ್ಲಾಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ತಥೈವಾಸ್ತಂ ತೇಷಾಂ ಯಾತಿ ದಿನಾಕರಃ |

ಅನಾವಾಸ್ಯಾ ತದಾ ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಂ ಜಾಯತೇ ನೃಪ || ೩೯ ||

ಏತಾನದುಕ್ತಂ ನೃಪವರ್ಯ ತಸ್ಯ

ಧರ್ಮಾತ್ಮಜಸ್ಯಾಪ್ರತಿಮಸ್ಯ ವೃತ್ತಂ |

ಧನ್ಯಂ ಯಶಸ್ಯಂ ರಿಪುನಾಶನಂ ಚ

ಸೌಭಾಗ್ಯದಂ ಪಾಪಹರಂ ಸುಖಂ ಚ

|| ೪೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪುರೂರವಸಃ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿನಾಮ

ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

೩೮-೪೦ ಈ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ, ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳು ಸೇರಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾದರೂ (೩೦ ದಿವಸಕ್ಕೆ) ಒಂದು ದಿವಸವೆಂದು ಹೆಸರು ಅವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ಅವರ ಪ್ರಾತಃಕಾಲವು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮೀ ಮಧ್ಯಲ್ಲಾಗುವುದು ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲ ಅವರ ಸಾಯಂಕಾಲವು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸವಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯಕಾಲ ಅನಾವಾಸ್ಯ ಬಂದರೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕು ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ ! ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಪುರೂರವಮಹಾರಾಜನ ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆನು ಈ ಚರಿತ್ರಶ್ರವಣದಿಂದ ಜನರು ಧನ್ಯರಾಗುವವರಲ್ಲದೆ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಶತ್ರುರಹಿತರಾಗಿ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ,

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಪುರೂರವಸ್ಯನ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಯಾಣವೆಂಬ

ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರೀ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಪ್ರೊಪ್ರೈಟರ್ ಮೈ ಆರ್ ರಂಗರಾವ್‌ರವರಿಂದ

ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

೧೯೪೫
